STORNO, művészcsalád, tagjai: *id. Ferenc*, festő és építész, * Kismarton 1820 febr. 20, † Sopron 1907 jan. 29. Landshuton és Münchenben tanult. 1845. műhelyt nyitott Sopronban és templomdíszítő, festési, üvegfestéshez való kartonkészítő munkákat végzett, emellett templomok restaurálásával foglalkozott (Sopron, Szepesváralja, Lőcse, Besztercebánya, Erdély). Egyik képviselője volt a stílszerű restaurálás elvének; — ifj. *Ferenc*, festő, * Sopron 1851 nov. 6. Bécsi és nürnbergi tanulmányai után atyjához csatlakozva, vallásos képeket festett (Bajmóc, Privigye, Sopron, Szombathely), kifestette a muzslai templomot, üvegfestményeket készített atyjáéhoz hasonló felfogással. — S. *Kálmán*, építész, * Sopron 1858. Atyjánál és a bécsi képzőművészeti akadémián végezte tanulmányait. Atyja irányítása mellett számos magyar műemlék fölvételét készítette el. A garamszentbenedeki apátsági templomnak id. S. Ferenc által történt restaurálásakor az építés vezetője volt s nagy része volt a templom belső restaurálásában. — S. *Pál*, festő és grafikus, * Sopron 1892 szept. 1. Bécsben és Budapesten tanult. 1925 óta Sopronban főképen utcarészleteket és architektúrás tájképeket fest s grafikával is foglalkozik.

E-G II. 476 l

K.

Storno család

C. Spiegel Imre

Storno - család

* **Három Széchenyi-termet nyitottak meg a soproni Storno-házban.** *Sopronból* jelentik: A város egyik nevezetessége a *Storno*-család műgyüjteménye, amelyet a család a tulajdonában lévő és Bécs ostroma idején *Mátyás* király által lakott házban rendezett be. Az országosan ismert magánmuzeum most rendkivül értékes anyaggal gyarapodott. A *Storno*-család ugyanis hosszu éveken át *Széchenyi* István gróffal kapcsolatos relikviákból három teremre valót gyüjtött össze. Az anyag muzeális elrendezését a napokban fejezték be. A Storno-család a Széchenyi-termeket is megnyitotta a közönségnek.

Magyarság 1938. szept. 3

Storno Miksa: Enteriör

Storno Miksa: Enteriör

Bánki Zoltánné: Boldogi leány

ifj. Storno Ferenc: Mária koronázása

Művészet
1937. 7.

Piczek Zoltán: Farsang

A FILM VÁLSÁGA

Irta: HÁRS LÁSZLÓ

I

Tulajdonképen helyesebb és a valódi helyzetet pontosabban fedő cím lett volna: „A film csődje", mert hiszen erről van valójában szó. Nem válságról, hanem tökéletes — bár egyenlőre sikeresen titkolt csődről. Ám korunkat — joggal — válságok korának szeretik becézni avatottak és avatlanok egyaránt. Nem győznek eleget cikkezni és ankétozni emennek, vagy amannak az intézménynek a válságáról.

Válságba jutott a regény, a lira, a drámaírás, a színház, ennek kapcsán felharsant néhány esztendővel ezelőtt a tiszavirágéletű jelszó, az írástudók árulása.

Egyáltalában, bolygónkon és kultúránkon válságba jutott minden, aminek módja volt rá. Csupán a társadalom maradt egészséges. Legalább is látszólag, hiszen a társadalom válságáról hallgattak és hallgatnak még ma is. Helyzet tehát körülbelül az, hogy a szem megvakult, a láb megsántult, a félkart levágták, a tüdő megszünt lélegzeni és a szív dolgozni, de köszönjük szíves érdeklődését, a beteg különben tökéletesen egészséges.

Az orvostudomány a tüneti jelenségeket már régen nem kezeli önálló betegségek gyanánt, ma már egyetlen orvos sem hiszi azt, hogyha a tüneteket megszünteti sikerül a betegséget is meggyógyítani.

Az ember gyógyítói ezt már felismerték, de az emberiség gyógyítói nem hajlandók tanulni tőlük. Holott a testen — az emberiség testén — évszázadunk kezdete óta burjánzanak a betegségek tünetei, s természetes, hogy először a test legérzékenyebben reagáló részeit támadták meg. Ezek a legérzékenyebb testrészek pedig a művészetek voltak. Először elkezdték nem olvasni a verset, majd a novellát végül már a regény sem talált olvasóra. Az irodalom után a színpad csődje következett, s ezzel párhuzamosan haladt a képzőművészetek élet-halál harca annak a közönségnek a visszahódításáért, amelyekhez ép úgy mint testvérei — réges régen elvesztette a kapcsolatot. Igy került válságba néhány esztendővel ezelőtt a legifjabb művészet: A filmművészet is.

Midőn Párizsban a Lumiere fivérek bemutatták csodálatos találmányukat már az is elkápráztatta a nézőket, hogy képesek voltak a mozgást ábrázolni és a századforduló önmaga — bámulására hajlamos ember meg is volt elégedve ennyivel, sőt talán még több is volt, mint amennyit képes volt befogadni.

Ám idővel kezdett rá unni a puszta technikai csodálásra, s ekkor született meg „A megöntözött öntöző-cső" és néhány társa.

Most már néhány jóhiszemű üzletember is kezdte felfedezni a filmben rejtőző lehetőségeket. Eddig készítették a filmet. Most gyártani kezdték. Munka nél-

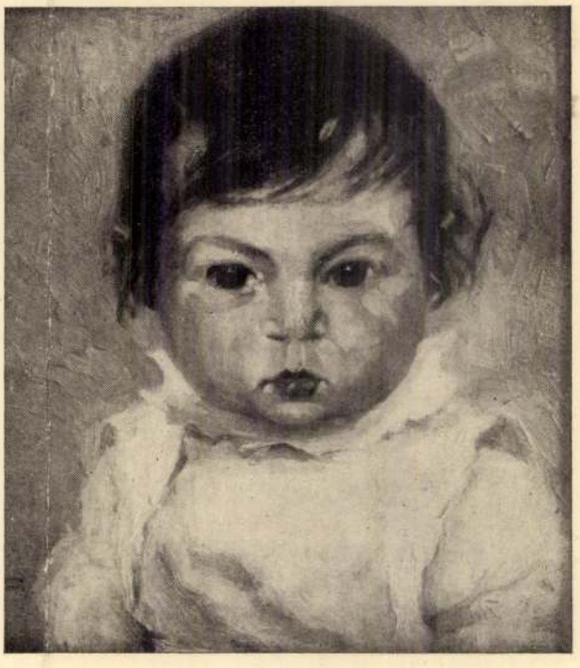

Horovitzné Lukács Stefi: Gyermekfej

Mátyás király palotája Sopronban

Mátyás király egykori palotája. Jobbra a soproni városház tornya, amelynek alapja még a kelta időkből való.

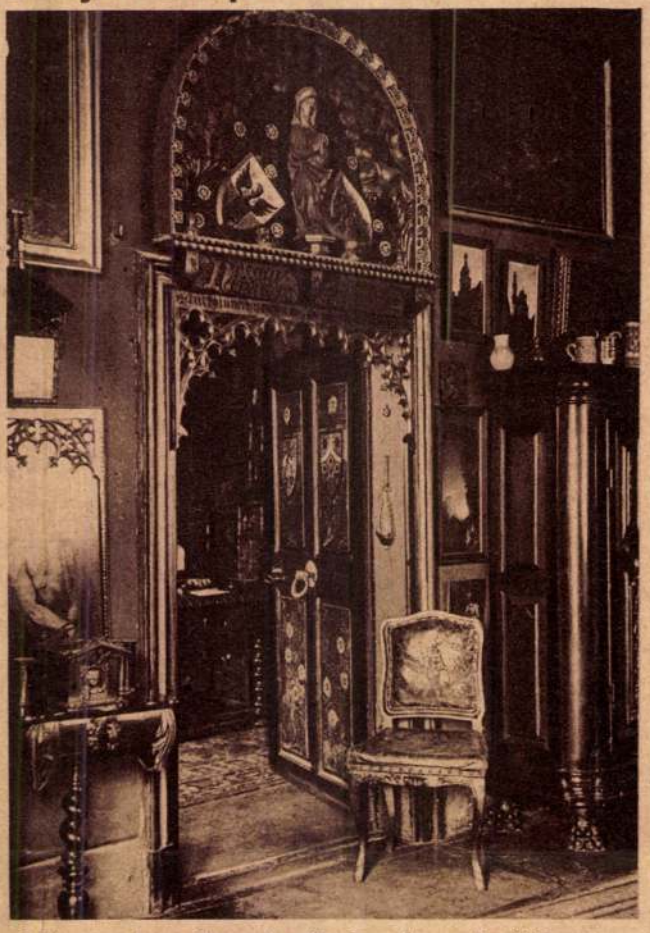

Gót-reneszánsz átmeneti stilusban faragott ajtókeret, amely a toronyszobából a hálóba nyilik.

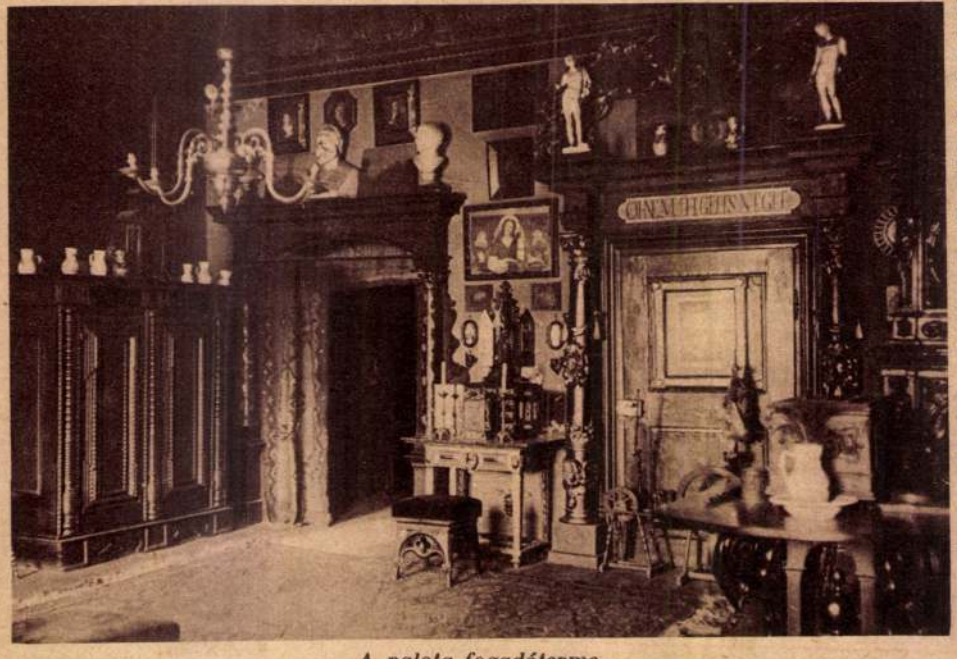

A palota fogadóterme.

A magyar históriának egyik legszerencsésebb városa Sopron, amely ugy a tatár hordák dulásait, mint később a török hódoltságot szerencsésen elkerülte. Az épitészeti müemlékekben hovatovább annyira szegény Magyarországon Sopronban találjuk a legtöbb beszélő követ, s ezek között azt a kétemeletes kis palotát, amely egykor a Bécsverő Mátyás király főhadiszállása és rezidenciája volt.

Ma ez a palota *Storno* Ferenc festőművész és országoshirü restaurator tulajdona. A hófehér szakállu öreg urnak már az édesapja is megható rajongással viseltetett a nagy magyar király emléke iránt, s a palota második emeletét ugy rendezte be, hogy fiára és unokáira egy gazdag és minden butordarabjában gondosan megválasztott muzeumot hagyott.

Az örökséget *Storno* Ferenc és négy derék fia továbbfejlesztette. Aki ma a fehérszakállu öreg ur otthonába belép, mögötte marad a huszadik század s a festett ablakok szelid félhomályában a régmult idők áhitatát érzi.

Fürdőélet

nyáron, de kevesebb forróságot áraszt. A jó idő vidámmá teszi az ünnepeket s ezért nekünk is kedvünk kerekedik résztvenni a kairóiak nagy vallásos ünnepén.

A leányok mecsetjéről nevezett utczában egy kis bohókás menettel találkozunk. Elől megy egy férfi zöld-piros zászlóval, utána öszvéren egy méltóságos ősz szakállu sejkh, kit más turbános fejü emberek követnek részint szamarakon, részint gyalog. A menetet lármázó utczai ficzkók veszik körül. Mi történik itt? Mi lesz ebből? Még mielőtt időnk lenne bámulatunkból magunkhoz térni, már egy másik, az előbbihez hasonló csapat jelenik meg s mindig sűrübb lesz a tolongás, sőt a mecset körül, mely az utczának nevet adott, oly nagygyá lesz, hogy kénytelenek vagyunk megállani a muzulmánok között, kik mindannyian áhitatosan tekintenek a szentegyház ajtaja felé. Végre sikerül egy elvonuló csapattal tovább a mecset temploma felé közelednünk. Most már szemközt állunk vele, de csalódunk reményünkben, mert nem látunk semmi különöst, csak egy kőpadon ülő egyszerüen öltözött fiatal embert, kinek mindenki sorban kezet csókol. Ez a sejkh Mohamed, a nemrég elhunyt hires Abd-el-gazi szentnek fia, ki mint a bajumi felekezet feje, kegyessége s példás életmódja által nagy hirnevet s befolyást szerzett s kinek helyére kevéssel ezelőtt lépett fiatal fia. Atyja szokásához, hiven a leányok mecsetje előtt ül s a hivők serege áldás után vágyakozva, tolong hozzá a kézcsókra. Az arczok izgatottsága rendkivüli eseményről tesz tanuságot s valóban ma szokatlan fontos dolog történik. A kadi házában nagy maglis (gyülés) van, hogy megállapitsák Mohamed próféta születése napja ünnepének kezdetét és végét. A testületek, felekezetek mind résztvesznek ebben s ezek vonultak most sejkhjeikkel élükön a tanácskozás helyére. A mecset kapujánál megnyerik az áldást e fontos munkához, mely különben igen gyorsan történik, mert rövid tanácskozás után jegyzőkönyvet vesznek föl, aláirják s haza indulnak.

Mindenütt öröm uralkodik; szép ünnepnapokat várnak, valódi vidám tavaszi ünnepet, melyen bizonyosan isten áldása lesz, mivel «a legjobb ember, a kiválasztott és legnagyobb próféta» tiszteletére történik. Egyetlen ünnepet sem ülnek meg ily fénynyel, lelkesedéssel és örömmel. A városon kivül, jobbra a bulaki uttól, egy nagy szabad téren állitják föl azokat a gyönyörü sátrakat, melyeknek fölállitásában a keleti ember oly nagy mester. A tér közepén óriási árboczfákat állitanak föl, melyek egymással s a talajjal kötelek által vannak összekötve s ezeken ismét több ezer lámpa függ. Előttök van a tüzjáték fantasztikus alkotmánya, mert a tüzjáték az ünnep fontosságához elengedhetetlen. Az utczán egyik sátor emelkedik a másik mellett: czukorsütemények, laczikonyhák, kávések, komédiások, kigyószeliditők, athléták, hintások versenyeznek egymással, hogy minél jobb helyet szerezzenek, mert gazdag nyereség van kilátásban, mihelyt az ünnep estélye megkezdődött s a vidám csapatok réztányéraikkal összejárják a várost és folyton tartó énekkel dicsőitik a prófétát. A kadi s az öregek által megállapitott első ünnepnap, az első Rabi-el-avval megérkezett. Tulajdonkép az első éjszakája az ünnepnek, mert a mozlim a napot a nap lementével kezdi; mihelyt este lett, befejezik a munkát és bezárják az üzleteket s megkezdődik a mulatság a kellemes, hüs légkörü éjeken, a csillaggal boritott, sötétkék égboltozat alatt.

Nyolcz óra körül indulunk utnak. A város különben nagyon élénk utczái most üresek s néptelenek, de már Muskiban találkozunk az ünnep helyére vonuló egyes csapatokkal, majd — sajátságos s nehezen feledhető látvány! — egy fáklyavivők és eunuchok által kisért herczegnő kocsija robog el előttünk. Az Ezbekijekertnél a csapatok tömegesebbek lesznek. Tompa lárma hatol fülünkig, az uj hotel sarkán befordulunk s egy nagyon hosszu, emberekkel telt, sátrakkal megrakott s fáklyáktól és lámpáktól csillogó utczát látunk magunk előtt. Nehány pillanat mulva már magával ragad az ár s jobbra-balra taszigáltatva igyekszünk előre hatolni. Egy bérkocsi, mely előtt egy alig tiz éves *sais* szalad utat csinálni, igyekszik szétválasztani a tömeget. Alig tudunk lélekzetet venni a szorongásban. A kocsi mögött azonban ismét összefut a tömeg, kissé szabadabban lélekzünk s a turbánok között utat törünk magunknak. A mohamedánok barátságos, gyöngéd érzését mindenkor tapasztalhatjuk. A nagy tolongás daczára alig történik veszekedés, egy-egy oldalbadöfés után nyugodtan mondja a szenvedő fél: «mâ alês», «nem tesz semmit». Néha azonban mégis elvesztik türelmüket ők is, egyik torkon ragadja — a másikat s esküszik Allahra s prófétájára, hogy ellensége elevenen nem kerül ki keze közül. A küzdők rettenetes lármát csinálnak. Ekkor hirtelen zöld és piros rakéta repül a légbe, mindannyian elragadtatással nézik a látványt, a veszekedést elfeledik s a bántalmakra nem gondolva, gyermeki kiváncsisággal nyujtogatják nyakukat.

Az ut mindkét oldalán fényesen kivilágitott boltok állanak. Mindenütt vannak frissitő szerek korsókban és gyümölcs-kosarakban. Egy piros és fekete csikos sátorban kávét árulnak s a vendégek a mesemondóra hallgatnak, mellette egy sürűn elfüggönyözött helyen a karagjûz űzi nagyon is vastag tréfáit s belülről ének és nevetés hangzik. Utánok egy pék foglalt helyet, ki szemünk előtt huzza ki kis kemenczéjéből a szépen sült kerek kalácsokat, melyek igy melegen igen jó izüek. De meg sem kóstolják, mert zene s égő szurok fáklya-kisérettel dervisek vonulnak előttük. Utjokban érdekes látvány tartóztatja fel őket. Magas emelvény előtt áll egy czukrász; az emelvényen kerek falap van, közepén hatalmas, de egyszerü lámpa s e körül a különböző mandulával diszitett sütemények oly izlésesen csoportositva, hogy az arabok szeme s inye nem állhat ellent neki. Az emelvénynyel szemben két kis kölyök áll s vágyakozva tekint szép nagy szemeivel az édes tárgyakra, de — sajnos, hiába, mert bár összeadták összes pénzöket, két rézpiaszterrel nem képesek a lámpás mellett álló ember szivét meglágyitani. A fiuk azonban arab szóbőséggel s türelemmel vitatják jogát, hogy a süteményt olcsóbban is adhatja. Már-már ütleget kapnak, midőn egy zsebünkből kivont rézdarab vágyaikat előreláthatatlan módon teljesiti.

Az utcza másik oldaláról élénk csengetyüzaj hangzik. A nagy és kis gyermekek tömege mulat ott a carrouselen s részben a mellette levő hintán. Közelükben erős, bozontos kiabáló ember figyelmezteti az arra menőket nehány athleta összehasonlithatatlan csodatetteire. Elmegyünk a gyermekek mellett, kik a függöny egy nyilásán át ingyen akarják nézni a ritka látványt s kissé lefelé megyünk a sikságra, hol a valódi ünnep helye van.

Már el is értük s szemünket tündöklő, igen sajátságos kép lepi meg. Végtelen számu lámpákkal diszitett óriási sátor előtt találjuk magunkat, melynek közepéből egymást szakadatlanul követő rakéták világitják meg az égboltozatot. Kiszabadulva a tolongásból, egy-két lélekzetet veszünk a tiszta, illatos éj levegőjéből s azután körutat teszünk a tért körülvevő, most épült alkalmi utczákban.

Az ünnepi sikság baloldalát a rendőrség, kormány, miniszteriumok s a khedive sátrai foglalják el, ezek mögött vannak a magánszemélyek s a vallásos testületek sátrai. Minden sátor, mely előtt elhaladunk, áhitatoskodókkal van telve. Előolvasó körül ülnek nagy körben, hallgatva a próféta születésének történetét s az ez alkalommal előfordult csodákat és jeleket, mint azt már őseik is tették. Mások vallásos áhitatukat a «Zikr» utján gyakorolják, azaz folytonos egymásutániságban hangoztatják isten nevét, a muzulmán hitvallást s a mellett szabályosan mozognak előre-hátra, jobbra-balra vagy körbe. A gyakorlatok vezetője, a munsid, középen áll, vagy kiáltások vagy szabályos taps által vezeti a kiáltásokat és mozdulatokat. Zene és ének is gyakran járul a vallásos lelkesültség emeléséhez. Az európai előtt valami állatiasnak tünik fel e vallásos szertartás, de mégis van abban valóságos hit-elem. A mohamedánoknak a korán isten folytonos emlegetését parancsolja, épen ugy, mint Pál apostol is inti a hivőket, hogy folytonosan imádkozzanak. A folytonos emlegetést sokan nem értik a csendes rágondolásra, hanem «Allah» nevének szabályszerü hangoztatását követelik. Sok vallásos testület és szerzet szükségesnek tartotta azt is, hogy isten nevét közösen emlegessék s mivel a keletiek átalában szeretik testök felső részét mozgatni, hogy szellemök élénkebb és erősebb legyen, az emlegetéssel csakhamar lázas izgatottság párosult. Az ily izgatások eltompitják az elmét, szédüléseket, ideges állapotot, sőt görcsöket idéznek elő s ha a Zikr szertartásában résztvevő hivő habzó szájjal reszketve összerogy, csodálkozva mondják róla, hogy «melbus»: azaz az isten szállotta meg. A misztikus dolgok iránt igen fogékony egyiptomiaknál e vallásos gyakorlatok igen gyorsan elterjedtek s ma mindenütt lehet őket találni, sőt itt-ott népmulatságokká is lettek, midőn a dervisek valódi lázas részegségbe s végre kimerültségbe jutnak. A kidőlt helyébe uj ember jő, néha nők is. A lázas állapotban a dervisek gyakran embertelen kihágásokat tesznek, késsel szurják át arczukat, skorpiókat és más mérges állatokat falnak föl.

Megelégelve e természetellenes látványt, más sátorba lépünk, hol a Zikr gyakorlatát üző hivők mellett egy énekes fuvolán ad elő nehány dalt Omar ibn el-Fârid ismert dallamaiból, melyeket az utczán is énekelnek némi változtatással.

Most elértünk az egyiptomi miniszterek és más nagy urak számára elkészitett helyre. A khedive vagy helyettesitője hivatalos látogatásokat fogad s vendégeivel együtt közvetlenül gyönyörködik a tüzijátékban. Az éjfél rég elmult, de az embertömeg még mindig zsong körülöttünk, bár kifáradva, sokan térnek haza.

Tizenkét éjen át ismétlődnek a látványok, mindannyiszor nagyobb pompával, erősebben látogatva. A kereskedők a bazárokban sokkal előbb zárják be boltjaikat, mint rendesen. A hárem hölgyei is megjelennek eunuchok által kisért zárt kocsikban az ünnep helyén. Egyik utolsó éjen egy hatalmas, pompás fáklyásmenet a szó szoros értelmében egészen elboritja a bulaki utat. A legutolsó tüzijáték a legfényesebb. Egész Kairó talpon van s a tömeg beláthatatlan. A sátrak telve vannak, sok helyen az édes álmokat szülő hasis élvezete járja. Mindenki meg akarja nyerni öröme kifejezése által Allah kegyét, mely különösen a 12-ik napon nagyon hatásos.

A következő nap az ünnepek sajátságos záradékát adja. Ez a «dosa» vagy eltiprás. Sokan azt hiszik, hogy e barbár szertartás a mozlim vallás kiegészitő része, holott tény, hogy a müveltebb mozlimok, sőt az el-Azhar egyetem különben orthodox tanárai is elitélik azt. Hogy mindamellett e rendkivüli látványosságot folyvást óriási tömeg nézi, természetes. Mi is pár órával előbb kénytelenek voltunk várakozni. A szadija főnök, ki egész éjjel imádkozás és koplalás által készül e csodatételre, délben a a Hasszan-mecsetben imáját végezve, szürke lovára ül. Ekkor a czitadelláról hangzó ágyulövés a dél megérkezését jelentve, izgatott emberek egész tömege futkos zászlókkal és dobokkal, nagy részök a szadija és refaija dervisrend tagja. A nézők szorosan egymáshoz tapadva képeznek utat. A rajongókhoz igen sok önkénytes csatlakozik s mindannyi a földre veti magát, hogy a csodatevő sejkh lovával keresztül menjen rajta. A fejek mind egy oldalon vannak s karjaikat a fejek alatt összetéve, szünet nélkül «Allah»-t kiabálnak. E mellett igyekeznek oly szorosan tapadni egymáshoz, a mint csak lehet, hogy a ló lába az oldalbordákon ne sikamoljon el. Az igy végig fekvő arabok teste hullámzó talajt képez, mely a ló lába nyomásának mintegy ruganyosan enged. A körülállók a fekvőket a nagy meleg ellenszereül ruháikkal legyezik. Felvigyázó dervisek járkálnak folytonosan az eleven utczaburkolaton, a fekvők tompa «Allah» mormogása izgatólag hat a kedélyekre. Távolban látszik egy lovas alakja. Gyorsan jő egy dervis s végig futva fekvő társain, folytonosan e szavakat kiabálja: «Mondjátok az isten nevét, hivők!» A lovas ember közeledik. Az oktalan állat nem akar élő emberek testére lépni, de a környezet kényszeriti reá s igy hátra, nyakra s más testrészekre lépve lassu léptekkel halad el fölöttük. A sejkh, ősz szakállu méltóságos kinézésü férfiu, fáradtan s kimerülve, de mintegy tulvilági tekintettel ül a lovon; fején hatalmas olajzöld turbán van fehér szalaggal keritve. A lovon patkó nincs, de azért igen sok ember veszélyesen megsérül s azokat a dervisek azonnal igyekeznek a tömeg között eltüntetni, hogy a csodahit az igazak sértetlenül maradásáról csorbát ne szenvedjen.

Sokszor állitották, hogy a vallásos rajongás e rendkivüli fokát a hivők hasis élvezete által szokták elérni. De valószinü, hogy az csak ritkán történik. Az éji virasztás, a korán folytonos előmondása s a veszedelem miatti aggódás bizonyosan

*

LÁSZLÓ-HARANG, A KÁPOLNA BEJÁRATA FÖLÖTT.

A LÁSZLÓ-HARANG DISZITMÉNYE.
(SZ. LÁSZLÓ ALAKJA A VELEMÉRI FALFESTMÉNY UTÁN.)

A JÓZSEF-HARANG DISZITMÉNYE

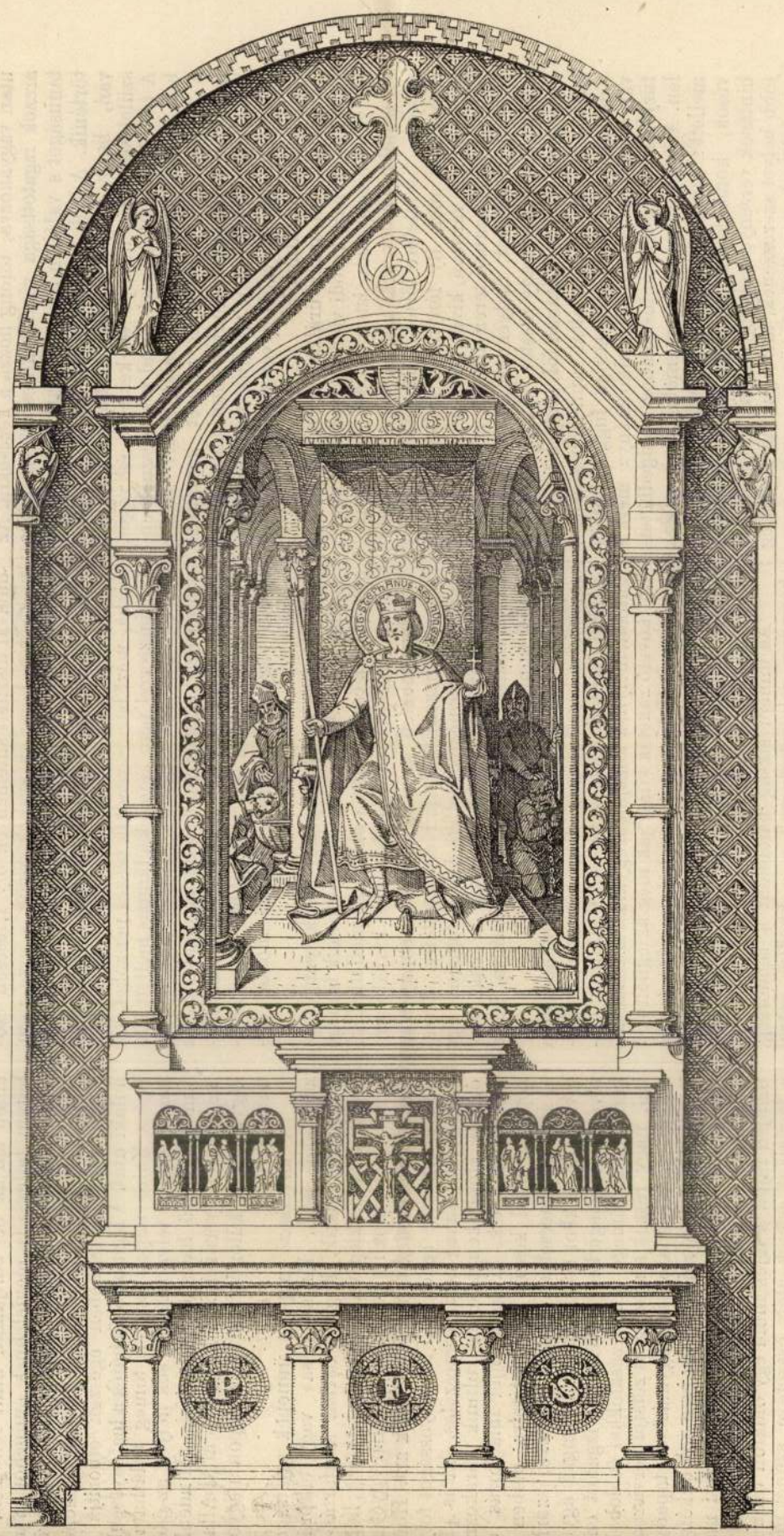

A FŐOLTÁR TERVEZETE STORNO FERENCZTŐL.

AZ ALCSUTH UDVARI KÁPOLNÁBÓL.

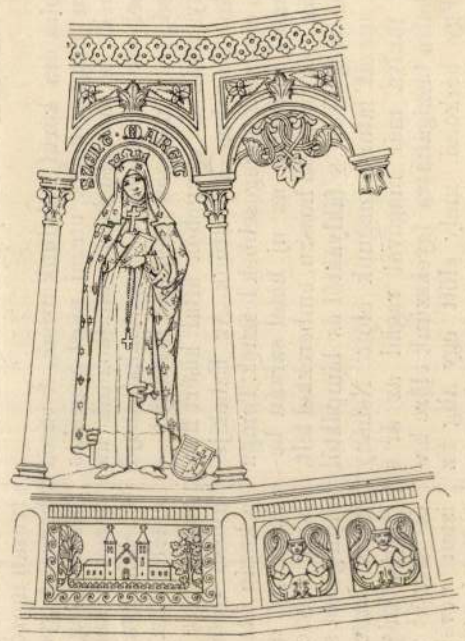

A MARGIT-HARANG DISZITMÉNYE.
(A NYULSZIGETI APÁCZAKOLOSTOR RAJZÁVAL).

A MÁRIA-HARANG DISZITMÉNYE.

emlékek országos bizottsága évek óta sürgette és melynek valahára megtörtént nemcsak biztosítását, hanem csínos megújítását leginkább Storno Ferencz híres mesternek tulajdonítanunk kell, ki fiaival együtt a kápolnát *díj nélkül*, egészen frescoban kifestette, Stornonak, mint a középkori, kivált a XV. századbeli művészet ismerete miatt jóhírű építész és festész, mit itt is újra igazolt, midőn képeinek tárgyait igen helyesen és az építmény eredeti czéljának megfelelőleg választotta és nála szokásos szabatossággal befejezte. Első helyen áll a teremtőnek tilalma, melynek áthágása miatt az emberiség halála következett (5. tábla). A 6-ik táblán következik a hét irgalmassági cselekvény ily aláírással: «Beati misericordes» és a hét főbűn, ily aláírással: «Non intrabitis in regnum cœlorum.» Ehez mintegy súlyt adó és tovább magyarázó társképén a 8. táblán látjuk az öt okos szűzet, ily aláírással: «Et quæ paratæ erant intraverunt cum eo ad nuptias» és az öt oktalan szűzet ily aláírással: «At ille ait amen dico vobis nesuo vos.» A hetedik tábla ábrázolja a sz. háromságot, az ítélő Krisztussal, mind annyi tárgy, mely temető-kápolnában illő helyen vagyon. Az ítéletet kimondó Krisztus két trombitát fúvó angyallal oldalán még egyszer fordúl elő az egészen átmeneti stylű oltár fölött a 9-ik táblán. Végre a 10-ik táblán látjuk a régi falképek csaknem el-eltünt igen csekély maradványait, a látogatók bekarczolt nevével, a legrégibb 1404-ből származik.

A méltó kegyeletnek megfelelőleg egy a templom külsején befalazott táblán fel vannak jegyezve a már meghalt jóltevők nevei; azonban a legrégibb adomány csakis 1631-ből ismeretes.

Mi az építészeti restauratiót illeti, a csontház ki van ürítve és a lejárat nyitva, a felső kápolna falai, hol veszélyes rések és repedések voltak, gyökeresen kiigazítva, az ablakok befalazásai eltávolítva és az oszlopfők és gerinczek, hol kellett, megújítva úgy, hogy itt hazánk egyik csínos emlékét visszanyertük.

Igen nevezetes az ajtó fölötti tompa csúcsívben látható dombormű, a melynek tövét két sárkány rágja. Poda a fát a paradicsom életfájára magyarázza, azonban ehez a sárkány, főleg két sárkány sehogy sem illik. Meg kell maradnunk inkább a fának Ygradisil nevénél, melyhez a két sárkány, az enyészet képnek jellemzésével jól illik. Ezen germán mythos jelentősége nemcsak itt, hanem másutt is helyes alkalmazását találta a keresztyén ikonographiában, hol ugyancsak az emberiségnek alávetettségét a halál alá jelenti. *H—n I—e.*

A KOMÁROM-VÁRMEGYEI ÉS KOMÁROM VÁROSI történeti és régészeti egylet 1887. évi jelentése. Szerkeszti Gyulai Rudolf, szt. benedek-rendi tag, gymn. nyilv. r. tanár, egyl. titkár. — Hogy Komárommegye és Komárom-

városa más megyék és városok példájára történeti és régészeti egyletet alapított, azt a hazai történet és régészet minden barátja örömmel fogja tudomásul venni, különösen azért, mert ama megye területén a pannoniai táborok közül a legfontosabbak egyike feküdt, melynek tőszomszédságában nagy város is épült. Már e brigetioi római régiségek érdekében szükséges volt, hogy az ó-kor iránt érdeklődők egyletet alkossanak, a mely védelme alá veszi a leleteket és különösen a hazai törvényekre támaszkodva megakadályoztatja az emlékek elhurczoltatását.

Ezen egylet alakulása 1886. deczember 19-én, Szombathely Győző alispán elnöklete alatt történt meg s elnökévé Zuber József főispán választatott. A tagok száma — beleértve a tiszteletbeli, örökös, alapító, rendes és pártoló tagokat 1887. végén 272 volt, a mi a kezdet nehézségeit tekintve, igen szép számnak mondható. Örvendetes jelenség az is, hogy az egyletnek már is van egyleti múzeuma, habár külön helyiséggel nem rendelkezik, hanem a ref. presbyterium szivességéből a kollegium nagytermében két szekrényben vannak elhelyezve a tárgyak. Ezek között, mint a 42 kk. ll. közölt lajstrom mutatja, igen sok érdekes van, mely ajándékképen az egylet birtokába jutott; legtöbbet ajándékozott özv. Vásonkeöy Imréné, mert Ó-Szőnyben, a melynek ő birtokosa, természetesen legtöbb római régiség fordúl elő. De a többi tárgy is érdekes, úgy hogy a ki pannoniai római régiségekkel foglalkozik, ezentúl a komáromi múzeumot is okvetlenül tekintetbe fogja venni.

Az egylet vagyona is, tekintettel arra, hogy mindössze egy évnél valamivel tovább létezik, igazán elegendő nagy; 931 frt 30 krnyi vagyont kevés társulat fog egyévi fennállás után kimutathatni.

A füzet végén az egyleti tagok neveit és külön csatolmányban az egylet alapszabályait is találjuk.

De ezeken kivül a jelentésben hat kisebb értekezés van, mely mindannyi Komárommegye múltjára vonatkozik.

Az első, melynek czíme: «Adalék megyénk római hódoltsága korában» (1—10) a titkár tollából, első kisérlet Komárommegye római korát az eddigi kutatások alapján összeállítani. Tájékozásúl a megye közönsége számára igen jó szolgálatot fog tenni, a bővebb fejtegetések az egyleti működés és múzeum növekedtével várhatók.

A második és harmadik értekezés (11—17 l.) Brigetioban talált köveknek feliratait közli Voetter Otto + E. B(ormann) és Kosztka Károly tollából; az első a bécsi «Arch. epigr. Mitth.» utolsó füzetében is volt közölve, a mit a titkár meg is említ, a második sorozatból a 10. számú már a nevezett folyóirat első kötetében ki van adva, a 14. számú pedig az «Ephem-epigr.» II. kötetében és pedig nem oly hibásan, mint Kosztka úr közli, a ki *Gordianus* helyett *Claudianus*-t olvasott, holott ilyen nevű római császár nem is létezett.

Szintén a titkártól való a 4. és 6. értekezés «A thüri-szakállasi ref. góth templom» (18—21 l.) és «Komárom városának egy múlt századi térképe (35—37 l).; végre pedig megemlítendő hogy Gregorics Gábor «Kun Anna boszorkány pöre» czímmel a XVII. század egy érdekes pörét közli (22—34 l.).

Látni való ezen rövid ismertetésből, hogy az egyleti tagok Komárommegye és városa egész történetére terjesztik ki kutatásaikat, a mennyiben ó-, közép- és

IRODALOM.

SZ. JAKAB KÁPOLNA SOPRONBAN. Megújíttatott 1886-ban Poda Endre apát és plebános alatt Storno Ferencz és fiai, ifj. Ferencz és Kálmán által. 4-rét 10 táblával. Sopron 1887. Ára 2 frt.

E kápolna két emeletes temető-kápolna és *mint ilyen* hazánk egyik nevezetesebb, a XIII. századból származó átmeneti stylű műve. Hasonló, hanem kevésbé díszes temető-kápolnák vannak Jákon, Kisbényen, első helyen pedig áll a kassai sz. Mihály nevű temető-kápolna. Ily kápolnákból keletkeztek p. Karcsán (Zemplén m.), Kis-Keszin és Kis-Sarlón (mindkettő Hont m.) több falusi templomok, midőn a kápolna falát, többnyire a nyugatit áttörték és a nyíláshoz hosszhajót építettek s ekkor a régi kápolna az új templom szentélyévé lett. Sopronban kápolnánk eredeti rendeltetése megmarad, alsó föld alatti emelete csontház és mint ilyen «Karnernek, carnaliumnak» van nevezve régi iratokban s csak a XV. század óta híják sz. Jakab kápolnájának; különben a temető-kápolnák a lelkeket mérlegelő Mihály arkangyalnak szoktak szentelve lenni, mi Sopronban azért szenved kivételt, mert itt a csontház mellett álló nagy plebánia-templom sz. Mihálynak van szentelve. Kápolnánk alsó emelete dísztelen, mert egyedül a körülvevő temetőből kiásott csontok fogadására volt rendelve, azzal volt a restauratióig, egész boltozatáig megtömve úgy, hogy abba benem lehetett menni. Különös az, hogy az alsó köralakú építmény nem felel meg a felső emeletnek, nem felel meg a nyolczszögű hajójának, nem a nyolczszög három oldalával zárt szentélyének, mindkettőnek falai nagyrészben az alsó épület boltozatán emelkednek. Innen elég biztosan következtethetjük, hogy az alsó és felső emelet építkezése közt hosszabb szünidő feküdt. Az alsóban alig mutatkozik biztos styl, míg a felső a franczia styl ama szigorúbb korszakába tartozik, melyben Sopronban a sz. Mihály czímű plebánia-templom, jelenleg a benczések birtokában levő városi egyház és Ausztriában a Klosterneuburgban lebontott és Laxenburgban ismét felállított u. n. «Capella Speciosa» épült. A felső emelet tehát, bár szigorú stylű, mégis díszes építménynek mondható, melynek méltó restauratióját azért a mű-

hér-Egyház állott, miért kell beérnünk a tájjal, illetőleg pár száz méter hosszú vonallal? Minthogy azonban föl kell tennem, hogy Salamon úr röpiratomat és az archæologiai közleményekben megjelent értekezéseimet nem olvasta, nehány szóval elmondom, mi oknál fogva nem sikerült öt évi szorgos kutatás daczára tüzetesebben megjelölnöm Árpád sírját, illetőleg a Fehér-Egyházat?

Azért nem, mivel nem tudjuk: mily hosszú volt *először* ama meta, mely a határjárás szerint ennek az esztergomi útra tértétől, egész a kerek malmi forrásig terjedt. Minthogy a határjárás az Alba Ecclesia körül (circa) elhaladván, *ezután* tért be az esztergomi, most bécsi országútra, s itt egy határjelző lett fölállítva; a legközelebbi határjelző a kerek malmi nagy forrás volt. (puteus sub monte fluens). Ez a vonal lehetett 100 vagy 300 öl hosszú. A *második* fix vonal a római vízvezetéki pillérek vonala, mely mellett a határjárás elhaladt, határjelzőkül említvén meg a pilléreket, egész az *utolsóig* (usque ad finalem lapidem). Ezen utolsó pillért vagy lapist megtaláltam. De ezután következett határjelzőül egy földhányás, és *azután* a minoriták székháza — «melynek kapuja az Alba Ecclesiára nézett». Ha ismernők az utolsó pillér és a minoriták klastroma közti távolságot, mely ismét lehetett 200—400 öl — akkor reá mutathatnánk a Fehér-Egyház helyére is, de mivel nem ismerjük, tehát nem mutathatunk reá. És nem fog rá mutathatni senki, hacsak idővel nem sikerül az ó-budai minoriták klastroma helyét megtalálni, mely a metalis útmutatása szerint az akkori város szélén, a mostani Florián-utcza derekán állhatott. Az esztergomi országút vonalán többé aligha fogunk valami biztos jelre akadni, mert az itt évtizedek óta fennálló, és teljes erővel dolgozó nagy téglagyárak tulajdonosai az esztergomi útra lenyúlt lejtők nagy részét már leásták, az út szélén pedig, itt hol áshattam, eddig mit sem találtam, mi a Fehér-Egyházra vonatkoznék. Összefoglalva most a mondottakat: kerestem és keresem Árpád sírját a Fehér-Egyházat, azért: mert ezt a fővárosi törvényhatóság az elnökletem alatt szervezett régészeti szakbizottmány kötelességévé tette, mert Salamon úr puszta tagadása, melyet — mint *most* mondani szokták — nem «okolt» meg semmivel, merő ellentétben áll valamennyi történetíróink állításával, «figyelembe tehát vehető» nem volt, és mert, mint Salamon úr maga is bevallja, az eddigi ásatás is «nem kárba veszett munka». Valóban nem az! Az adott viszonyok közt kedvező eredménynek kell tartanunk, hogy a Fehér-Egyház lelhelyét egy kis területre szorítanom sikerült, hogy a római régészet érdekeivel kapcsolatban, a magyar régészet és történelem is gyarapodott: rámutattam a királyi várak helyére, és ép most vagyunk azon a ponton, hogy az utolsó Árpád, III. András sírját szintén Ó-Budára, és pedig a hajdani minoriták eddig föl nem találhatott egyházába tegyük, mert bizonyos, hogy III. András a budai minoriták templomában lőn eltemetve, a várbeli helyőrségi templom pedig, mint azt Némethy Lajos úr kimutatta, nem volt a minoritáké, és ilyenek létezéséről a várban semmi tudomásunk nincsen.

Szinte bocsánatot kell kérnem, hogy magamról szólva, a «mások» alatt, kiket Salamon úr említ, csak magamra ismerhettem s az egyes számot használtam. Tettem ezt úgy hiszem helyesen, mert ezen «mások» között én vagyok az egyedüli, kinek öt évi szorgos keresés után be kell vallania, hogy Árpád atyánk sírját nem sikerült föltárnia. Vannak «mások», különösen két más úri ember, kik már rég megtalálták Árpád sírját, «ott fekszik, vagy feküdt ő, a hét vezérrel, sőt, mint Torma tréfásan megjegyzé Attila királylyal együtt — a Victoria téglagyári templomban», mondja az egyik. «Nem! ott van ő a kerek malom tava fölött, vagy ennek közelében», mondja a másik, ki az előbbivel egyezkedni akart, mint ügyvéd a perben, de vissza lőn utasítva. Szerencsés emberek, mily könnyen jutottak ők a dicsőséghez!

Hanem befejezésül azt ajánlom Salamon Ferencz úrnak, bocsátkozzék ezen két úr valamelyikével — legjobb lesz egymás után — vitába. Merem biztosítani, hogy meg fogja lelni megérdemlett jutalmát, a miért a fővárosi régészeti ásatásokról így nyilatkozott.

Budapest, 1887. julius 20-án.

Havas Sándor.

lózatu éttermében volt felállitva, de a hely oly kicsiny volt, hogy zsufolva is csekély jövedelmet hajtott volna.

Volt e szinterem tulajdonosnőjének egy igen kedves macskája; a jó földesasszony délutánonként hust szokott sütni magának, melynek étvágy-ingerlő illata a játszó terembe is elhatott, s valamelyik éhes fiatal szinész orrát boszantotta, ki a kedvező alkalmat aztán meg is leste, a sültet a serpenyőből kiemelte s megette, azután a macskát megfogta, a zsiros serpenyőbe dugta az orrát; s mikor a kedvencz háziállat a kinos műtét után a háztetőre futott s nyalakodni kezdett, a fiatal szinész elkiáltotta magát: «nini nagyságos asszony! a macska megette a pecsenyét!»

A jó földesasszony felpillantott, s alkalmasint el nem hitte a kedvencz macskája ellen emelt vádat, mert fejcsóválva és sóhajtva mondá: «ejnye, ejnye! ezt az én macskám még soha sem tette ezelőtt.»

Miután Égenben igen sovány világ volt, a társulat abban állapodott meg, hogy Horváth és Balogh festész Abrudbányára ránduljanak át, a jövő állomás kieszközlése végett; de elkéstek, mert már akkor az abrudbányai hatóság Gödének adta az engedélyt az előadások megtartására.

Horváth tehát egyezségre akart lépni Gödével, a ki igazgatótársat sehogy sem tudott türni maga mellett, mindamellett Horváth társulatának összes személyzetet elfogadni készséggel ajánlkozott, a mibe Horváth beleegyezését nem adhatta mindaddig, a mig társulatával nem közli. Visszament tehát Égenbe, s előadta Göde szándékát, s miután a társulat személyzete egytől egyig fiatal emberekből állott, azt inditványozta, hogy menjenek nagyobb társulathoz, mert ő maga is Magyarországba vágyódik.

Ekkor Csiszér István szólalt fel, mondván: «Ön oly sokat tett érettünk, hogy Könyves Máté igája alól felszabaduljunk, mi önnek az első városban szivesen adunk jutalomjátékot, csak az igazgatósággal fel ne hagyjon.» Ebbe mindnyájan beleegyeztek.

Égent elhagyván, Nagy-Enyeden egypár majomelőadást tartottak, csekély jövedelem mellett, s onnan Tordára mentek át, a hova beérkezve, Horváth, mint igazgató, a város hadnagyánál jelentette magát. Ezután deszkát hozattak, s a szinpadot felállitották, de csak akkor vették észre, hogy a papirdiszlet rövid és keskeny. Hozzájárult meg a nagy zavarhoz, hogy festészük sem volt, miután Balogh József Abrudbányán maradt Göde társulatánál, s ekként több napon át tétlenül kellett vesztegelniök, mignem Horváth egy füszerkereskedésbe vetődvén, a kereskedő nagy érdekkel kérdé, hogy mikor játszanak elsőt? Horváth himezett-hámozott, azt válaszolta, hogy majd egy pár nap mulva. Ekkor a kereskedő azt mondá: «tudom én, hogy mi a bajuk, diszletük nincs. «Ezután pár sornyi irást adott át. Horváthnak, egy házra mutatott, mondván: «menjen ön oda, hol a padláson egy rakás diszlet hever rég idő óta, egy megbukott szinigazgató hagyta ott».

Horváth csakugyan diszletet talált, elszállittatta, a szinpadot fölszerelték s másnap elkezdődtek az előadások az «Amerikai majom»-mal, Frank jutalomjátékául, 37 váltó forint jövedelemmel.

A játék alatt megérkezett Hetényi családjával együtt Maros-Vásárhelyről, a hol báró Bálintit igazgatása alatt szerződtetve volt, s azt követelte, hogy töllépni engedjék, de oly fenhangon és lenézőleg beszélt, s Horvath társulatának oly csekély jövedelemrészt igért, h gy művészi önérzetüket megsérté s maga ellen fölingerlé, miért is az elbizakodott Hetényit föllépni nem engedték, s ajánlatát határozottan visszautasitották. Azonban Hetényi is önérzetes, büszke férfiu volt, bizott saját és bájos leánya, Jozéfa vonzerejében; a mellett lova, kocsija s tömött erszénye levén, Horváth társulatának hátat forditott, s egyenesen Kolozsvárra hajtatott, a hol előadásra engedélyt nyert, miután ép akkor üresen állott a szinház, Erdély fővárosa szintársulat nélkül volt, s Hetényi jeles családja mind a három előadásra tele házat varázsolt s nagy jövedelmeket csinált.

Alig hogy Hetényi Kolozsvárra távozott, utána csakhamar Fejér Károly is megjött, szintén Maros-Vásárhelyről, a hol a téli évszak alatt szerződtetve volt. Senki sem örült ennek jobban mint Horváth, ki az igazgatásba annyira beleunt, hogy alig várta megszabadulását, mire most a legalkalmasabb idő volt, miután rokona Fejér Károly hiuságát s odajövetele czélját jól ismerte. Megkinálta tehát azonnal az igazgatói czimmel, ráruházván egyszersmind annak javait, terheit és felelősségét, minden kárpótlás követelése nélkül.

Ki volt boldogabb, mint e nagyra s uralomra vágyó k s ember — Fejér Károly, a ki rögtön felcsapott igazgatónak, s az előadás után — mert ép akkor érkezett meg, mikor javában folyt a játék, — következett az uj igazgató ünnepélyes beavatása, még pedig akként, hogy Fejér K. a magával Maros-Vásárhelyről hozott nagy zsákot, a mely füstölt kolbászszal, sonkával, szalonnával, fehér kenyérrel, pereczczel, kalácscsal és izletes aszalt gyümölcscsel volt megrakva, melylyel jó ismerősei az utra ellátták, a kocsiról levétette s az öltöző szobába hozatta, az asztalokat pedig jó borral rakatta meg, a szintársulat nagy örömére, melyet gazdagon megvendégelt.

A beiktatási ünnepély igen vigan folyt le sok felköszöntéssel az uj igazgatóra. Azonban meg is kell adni Fejérnek, hogy ő rendkivül ügyes ember volt, páratlan a maga nemében, hires svadronör, tudott szelet csapni, jól értette a közönséget meghóditni, s miután ez időben hirneves szinész is volt egyszersmind, a nagy jövedelmek megindultak, s folyton tele ház mellett játszott a társulat.

Fejér egy előadást («Szapáry Péter vagy Budavár bevétele») künn a szabadban, egy fákkal beültetett tág udvaron rendezett. Horváth Gy. játszotta Hamzsa béget, s fényes jelmezbe öltözve lovagolt végig a városon, azonkivül még Fejér, Pázmán s több szinész is vitézi kosztümbe öltözvén, szintén lóháton követték Horváthot, roppant néptömeg bámulata és kisérete mellett, a minek természetes következménye nagy jövedelem és általános tetszés lett.

Fejér Károly tehát mindenképen kitett magáért, mert ő minden néven nevezendő módhoz és eszközhöz hozzányult, csakhogy a közönség tetszését megnyerje, jövedelmet teremtsen, s uri módon élhessen.

Midőn már Tordán a jövedelem csökkenni kezdett, Fejér Kolozsvárra vitte a társulatot, a hol szintén kedvezett a szerencse, meglehetős jövedelmek levén; de miután Fejér — szokása szerint — soha sem akart számot adni a bevételekről a társulatnak, Horváth nejével együtt otthagyta s Nagy-Bányára utazott Demjén Mihály társulatához.

A RAJZÓN-GYÁRTÁS AMERIKÁBAN.

Bármily elterjedtek nálunk Faber, Hardtmuth s mások rajzónjai, s bármennyire virágzó is ez iparág Európában, kétségtelen, hogy az amerikaiak jelentékenyen jobb és olcsóbb rajrónokat bocsátanak forgalomban, mint az európaiak, kik velök versenyezni ebben is alig képesek.

A rajzón-készitès nem oly régi, mint első pillanatra gondolhatnók. A grafit használatát irásra vagy rajzolásra a középkor vége felé hozták divatba, az előtt az ólom volt mintegy helyettesitője. Mivel azonban a rendes állapotban talált grafit különböző vegytani sajátságai s relativ tisztasága miatt igen különböző rajzónt adott, a legnagyobb keletnek az angol rajzónok örvendhettek, melyeket 1664. óta Cumberlandban a Borrowdalenél levő agyagpalahegyből ástak s hasitottak szét, mely hegyben a grafit aránylag tisztább volt, mint máshol. Mintegy másfél száz éven át az egész világban angol rajzónokkal irtak, mert az angolok a cumberlandi grafit kivitelét szigoruan megtiltották s csak a kész árut bocsátották ki. A becses bánya azonban végre kimerült s hasonlót többé nem találtak. Hogy az áru becse rendkivüli hanyatlásnak ne induljon, szükséges volt *mesterséges rajzónokat* gyártani s csakugyan már a mult század közepén megkezdték azt s azóta folyvást nagyban üzik. Faber gyára Nürnberg mellett, melyet 1761-ben alapitottak s Hardtmudthé Budweisban és Bécsben a régi angol természetes rajzónokénál hasonlithatlanul jobb gyártmányt hoznak létre.

A mesterséges rajzónoknál a nyers grafittömeget finom por-alaku péppé gyurják s azt finom agyag hozzátétele által megdagasztják, rudakba nyomják, megszáritják s igy szép egyenlő vonások készitésére alkalmas rajzón lesz belőle tetszés szerinti keménységben, mivel a hozzátett agyag mennyisége s az izzasztás ereje adja meg az anyag keménységét. Mig tehát a régi természetes rajzónok átalában véve egyenlő keménységüek s egyenlő agyag-tartalmuak voltak, a mostaniakban tetszés szerinti változatosságot hozhatunk létre az igények szerint. A régi hires cumberlandi grafitban csak 54% széneny, 8% vas s 36% agyag és mész volt. Ujabb időben a föld különböző vidékein sokkal tisztább grafitot is találtak, melyből jobb rajzónok készülhetnek, mivel az ásvány tisztaságával az abból nyert készitmény jósága összeköttetésben áll. A legtisztább és legdusabb szénenytartalmu grafit-telepekhez tartoznak a ticonderogai New-York államban s az 1856-ban keleti Szibériában, a khinai határ mellett fölfedezett telepek, melyeket Faber azonnal a maga részére foglaltatott le. Passauban ezenkivül már mintegy 30 évvel ezelőtt kitalálták, mint lehet tiszta grafitot előállitani. Ha ugyanis a nyers grafitot kőedényekben erős kénsavval leöntjük s több napon át állani hagyjuk, az ásvány egyes darabjai duzzadó péppé olvadnak, melyből bizonyos idő mulva a kénsavat ki lehet mosni s ekkor a grafit egészen tisztán s a legfinomabb por-alakban marad hátra. E találmány a grafit másnemü fölhasználásánál is fontos, de a rajzónkészitésnél is tudják értékesiteni.

A vegytanilag legtisztább alakban előjövő természetes grafit a ticonderogai, melyet olvasztó csészékre és rajzónokra egyaránt lehet használni, holott mindkettőre nem minden grafit faj alkalmas, igy például a czeyloni, bár igen szép alaku s erős fekete vonást hagy maga után, csak nagyobb csészék készitésére alkalmas, mivel sok k arcz-tartalma van. A ticonderogai grafitot is csak csészekészitésre használták kezdetben, a mi valóságos kár volt, mert a rajzónnál a grafit jobban értékesithető. Nagyobb tömegben nem fordul elő, hanem anthracit erekhez hasonlóan a gneisz közé szorulva, melyet először mindkét oldalról szét kell robbantani, hogy az abban található függélyesen futó grafit-eret megtalálják, azt az anyakőzettől lehetőleg gondosan elválaszszák s napfényre hozzák. Jegeczes vagy leveles, továbbá sürü, amorf és magvas alakban fordul elő gyakran egymást felváltó rétegekben. Rajzónnak a leveles vagy jegeczes alak kevésbbé alkalmas s ezért ebből inkább csészéket és tégelyeket készitenek. A hegyből kivágott darabokat zuzó malmokban viszik, ott viz alatt porrá törik s ily alakban különböző csöveken keresztül vezetik, melyekben súlyok szerint megülepednek s a viz lebocsátása után összeszedhetők. A Jersey Cityben levő rajzóngyárba a grafitot finom pipapor alakjában viszik, mely csaknem oly mozgékony, mint a viz s az ujjakat oly simává teszi, mintha meg volnának olajozva.

A gyárban az elkészitès első foka abban áll, hogy a poralaku grafitot finom rajnai pipaagyaggal oly arányban vegyitik, mint az a szükséges keménységhez tapasztalat szerint megkivántatik. A vegyüléket pépalakban ily módon elkészitve hengerekbe rakják, melyeknek bensejében egy csavar egészen odaillő szivattyudugaszt kormányoz s a henger alján rózsaalaku lemez van oly lyukakkal ellátva, a minő alakot és nagyságot várunk a készitendő rajzónoktól. A mint a pép e lyukakból kijő, a rendes rajzónok háromszoros hosszuságában elvágják, lefektetik s izzásba hozzák. Ugy tapasztalták, hogy az ily pépből lehető volna négyezer láb hosszu rudacskát is alkotni a nélkül, hogy széttörne s a Dixon-társaság, melynek tulajdonát képezik a ticonderogai grafit-bányák s a jersey-city-i rajzóngyár, a filadelfiai világkiállitáson 1876-ban be is mutatta azt.

A faboritékra nézve legalkalmasabb az ugynevezett floride-czédrus (Juniperus virginiana), mely az Egyesült-államokban nagyban terem s melynek fáját az európai rajzóngyártásra is nagy mennyiségben használják. A Dixon-társaság is sok ily fát vágat le s már elkészitve küldeti a gyárba 7 hüvelyk hosszu kis darabokban. A gyárban e darabokat apró fürészekkel ismét 10 czentiméter széles s mintegy 4 milliméter vastag lemezekre vágják. Ez egyik különbség az amerikai s európai gyártásmód között. Európában minden rajzónt külön egyenként metszenek, az amerikai gyárban azonban a fadarabokat oly szélesen vágják le, hogy egyszerre 6 rajzón legyen belőle s náluk a rajzón

mindkét fele egyenlő, mig a régi módszer szerint az egyik rész keskenyebb volt, mint a másik. A falemezekbe a grafitot kézzel teszik be igen érdekesen. A leány, ki e munkával foglalkozik, egyik kezébe veszi a fatáblát, a másikba egy csomó grafitdarabot s azután rendkivüli gyorsasággal, melyet csak gyakorlat által lehet megszerezni, hat darabot betesz a fába, átnyujtja azt egy másik leánynak, ki a harmadik leánytól a fatábla második felét veszi át forró enyvvel bekenve. A két felet most ugy teszik egymásra, hogy mindenik felét veszi körül a grafit-pépnek s ha igy mintegy 24 falap betöltetett s egymásra nyomatott, csavar alá tétetnek s addig szoritják őket össze, mig az enyv megszárad. A legközelebbi feladat ezután a csucsok lesimitása, különösen a hol az «ón» kiáll, s a megtölt lemezek akkor egy más gépbe jutnak, hol minden falemezt egy kis körfürész ragad meg, két vágással eltávolitja a felesleges fa és óndarabokat s kerek vagy sokszögü alakot ad nekik. E gépből a rajzónok egészen készen s egymásután omlanak ki s oly simák felületökön, hogy többet már kivánni sem lehet.

Az amerikaiak mekhanikus érzéke mutatkozik abban az elrendezésben is, hogy a gépből kihulló forgácsokat külön tisztitógép által fölfogatja s a gőzgép tüzelő helyiségébe vivén felhasználja, egyuttal a gyárhelyiséget folyvást tisztán tartja. Van azután nekik külön «számoló lapjuk», egy nagy asztal, mely rovátkokkal van ellátva. A kész rajzónokat reá teszik s csak arra ügyelnek, hogy minden rovátka be legyen töltve s öt vagy hat percz alatt egész sereget lehet megolvasni. A kézimunkát lehetőleg megkimélik vagy legalább egyszerüsitik s ezért az irónok megfestése, megbélyegzése, becsomagolása is mindalkalmas, külön e czélra készült gépek segitségével történik. Checkek s utalványok alkalmazása által a gyár oly jól számban tudja tartani a kiadott irónok millióit, hogy ha csak egy hibáznék is abból a nyolczvanezer darabból, melyet naponként előállitanak, azt rögtön észrevennék. Csak ugyan voltak esetek reá, midőn egyszerü munkásokat, kik azt hitték, hogy egy irón eltünését észre sem veszik, a pontosság által nagy zavarba hoztak.

Jellemző a Dixon-féle gyárra nézve a következő eset: Midőn a ticonderogai grafit-telep fölfedezése után Dixon először 1830-ban irónokat készitett, azt tanácsolták neki, hogy lássa el azokat európai bélyegekkel, mint más gyárosok, mert különben nem lesz sikere. Nem követte a tanácsot s csakugyan voltak veszteségei, ugy hogy az iróngyártásról le is mondott s a grafitból csak tégelyeket készitett. Utódai azonban ismét hozzáláttak a gyártáshoz s mivel olcsóbban s jobban állitották elő az európaiaknál, gyáruk folytonosan emelkedett s ma is emelkedik. Jelenleg mintegy 400 különböző alaku, nagyságu, keménységü stb. irónfajt állitanak elő s oly nagy mennyiségben, hogy maga ez az egy gyár az Egyesült-államok összes ilynemü szükségletének egy harmadát képes fedezni. A Dixon-féle gyár most legnagyobb a világon s mivel a ticonderogai bányák igen gazdagok, valószinü, hogy rövid idő alatt nemcsak kiszoritja az európai versenyt Amerikából, de Európába is átjő versenyt csinálni.

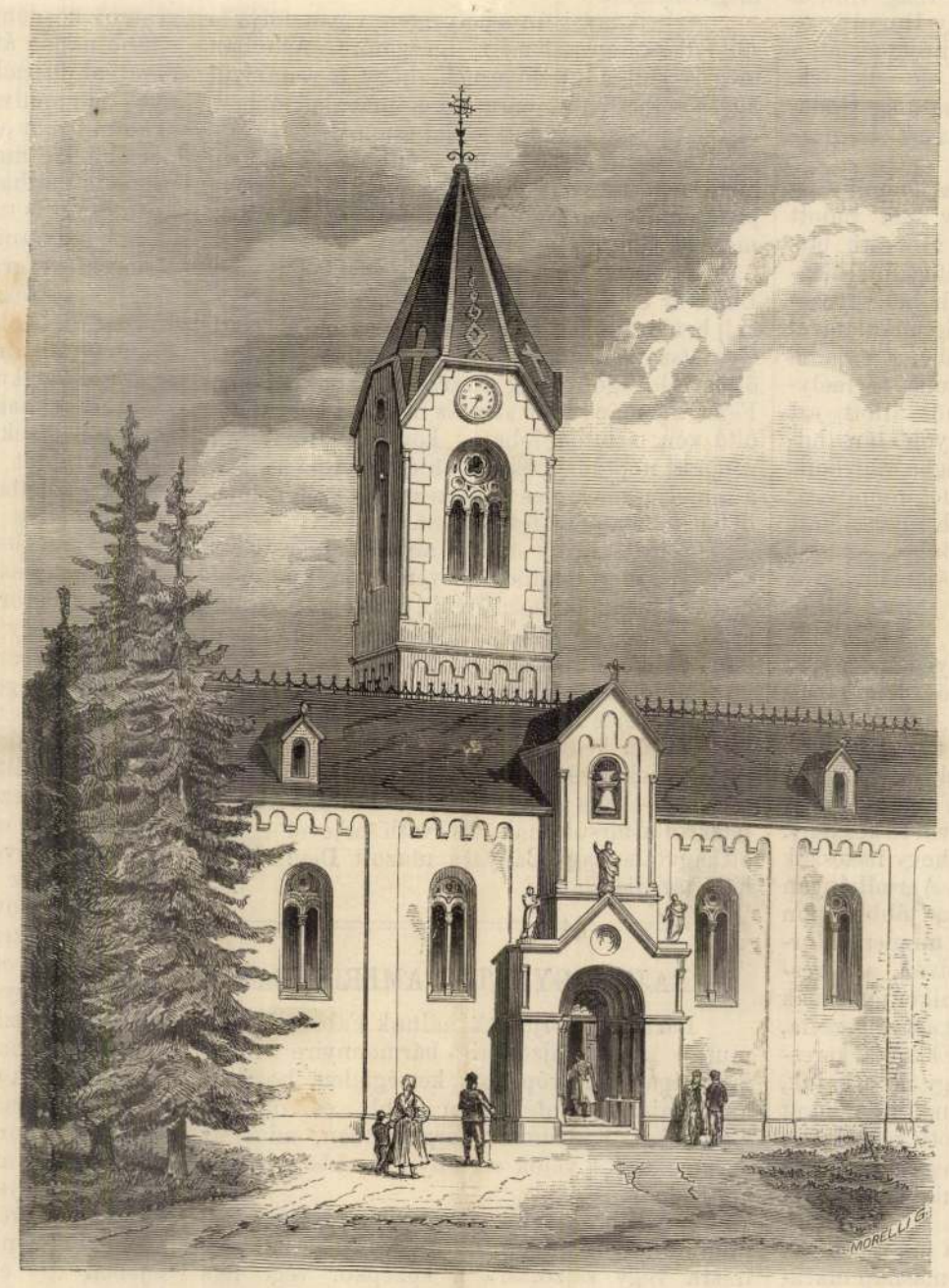

AZ ALCSUTHI UDVARI KÁPOLNA.

A NYILMÉREG.

Mintegy 300 éve, hogy Raleigh Walter Guyana fölfedezése után többek közt a később oly hiressé lett curare-méreggel ellátott nyilakat hozott magával Angliába. E mérget a délamerikai indiánok az időben átalában használták; ma már annyira kiment a divatból, hogy nagyobb részök készitésmódját sem tudja s csak az őserdőkbe vonult nehány vad törzs tagjai szokták használni. Valószinü, hogy ujabb száz év alatt már egészen elenyészik a mérgezett nyil, mivel a vad indián törzsek száma folyvást apad s másrészt a nyilat a legnagyobb rengetegekből is lassanként kiszoritja a puska.

A *curare* szilárd, fekete, nem illó anyag, fénylő töréssel. Az indiánok kis agyag edényekben hordják magukkal. Vizben és a vizes nedvekben, tehát a vérben is, továbbá a borszeszben s más cseppfolyó testekben fölolvad, de æther és terpentinolaj által ez oldatból a valódi mérges alkatrészt, a curarint ismét ki lehet választani s akkor az szaru-alaku tömeggé szárad, mely tömeg vizben olvasztható s végtelen hosszu időn át megtartja mérges jellegét. Ugyanaz áll a curareról is s ezért a muzeumokban s magán gyüjteményekben levő mérgezett nyilakkal igen óvatosan kell bánni, mert könnyen lehetnek veszedelmesek. Az indiánok rendesen csak akkor készitik a curaret, midőn a vadászat vagy háboru összes készletöket elfogyasztotta. E munka rendesen nagy népünneppel s részegitő italok elfogyasztásával áll kapcsolatban. Ilyenkor az egész törzs részeg. Némely törzseknél azonban a méreg keverése és készitése a bálványpapok titka s ilyenkor mindig szertartásosan és titokteljes ünnepek mellett történik.

Ismeretes dolog, hogy a curare növénymérget s a «strychnos» nevü kuszó növény különböző fajaiból készitik. Ha e növény egy ágát megmetszik, nagymennyiségü fehér tejnedv ömlik ki a vágott seben. A galyakat szétvágják, 48 óráig vizben tartják, a vizet azután leszürik, lassan elgőzöltetik s a maradékot apró agyagedényekbe téve szétosztják a törzs egyes tagjai közt. Ez edényekben szárad meg a méreg s ugy kenik be vele a nyilak hegyeit.

A méreg minden esetben halálos, ha vérbe megy át. Leggyorsabban pusztulnak el tőle a madarak, a kisebbek jó formán egy pillanat alatt. Az emlős állatoknál a halál 5—20 perczczel következik be a megsebzés után; az állat lefekszik, mintha aludni akarna, de szemei nyitva maradnak. A test részei átalában merevednek, a merevség tovább terjed s a szivre és tüdőre érve halál következik be. A halált nem előzi meg rángatózás, az állat nem kap görcsöket, nem kiabál, sőt tekintete sem aggódó, igy tehát valószinü, hogy a méreg nagy fájdalmat nem okoz. Az ily méreggel elejtett állatokat bátran meg lehet enni, mert a méreg csak akkor veszélyes, ha a vérbe jut s közvetlenül azzal elegyül.

A curaret különösen az Amazon és Orinoco partjain lakó indiánok használják, mint nyilmérget, Guyana, Venezuela és Brazilia országaiban. Dél-Amerika más részeiben másnemü növénymérgek vannak, sőt Kolumbiában, Dél-Amerika északnyugati részében, a Magdalena folyó környékén, *békamérget* is használnak a vadászatra. A mi békáink és békákhoz hasonló állataink nem mérgesek s csak a babona gondolja, hogy azok. A tropikus éghajlat alatt sem gyakori a mérges béka. De Kolumbiában a choco-indiánok ismernek egy neaará nevü karcsu, hosszas, élénk czitromsárga hátu, barnás lábu és ugyanolyan szinü hátsó testü békát, mely a hűvösebb vidékeken 1500—2000 méter magasban a bokrok között tartózkodik s rendkivül mérges. Az indiánok is nagy óvatossággal fogják, szabad kézzel nem szabad hozzányulni, hanem lombokkal vagy levelekkel boritják be előbb. Az elfogott állatot bambuszcsőbe teszik s megérkezve a táborba, nyársra huzzák s izzó szén fölött forgatják. Az állat bőre erre földagad s bizonyos idő mulva szétreped és sárgás folyadék ömlik ki belőle, melyet az indiánok rögtön felhasználnak arra, hogy a nyilak hegyét bele mártsák. Mondják, bár alig hihető, hogy a béka e kegyetlen kinzatás után sem pusztul el mindig s idővel jól összeszedi magát. Ha nagyobb mennyiségü mérget akarnak előállitani, több békát használnak fel s a kiizzadt mérget késsel egy kis agyagedénybe kenik, hol az megszárad s később is felhasználható. A méreg rendkivül erős s ezért a nyilakat nem hordják szabadon, hanem az övhöz erősitett bambusztokban. Ha a choco indián ily mérges fegyverrel véletlenül megsebesiti magát, egész biztos felőle, hogy meg kell halnia. Kiégetésre, levágásra s más sebészeti műtétre nem is gondol, közönyösen lefekszik s nehány percz mulva halott. A madarat még a régi méreg is megöli. Kezdetben reszket a szegény pára s nehezen lélegzik, csőréből nedvesség foly ki s 3—4 percz mulva vége van. Az őzet 10, a jaguárt 20 percz alatt végezi ki e méreg.

Nagyon valószinü, hogy ily mérgeket a mi őseink nem használtak. Európában ily rettenetes mérgek nincsenek s csak ujabban mesterséggel fedeztek fel egy párt, például a cziankálit.

EGYVELEG.

* **Szedőnők** alkalmazása nem oly modern dolog, mint rendesen hiszik. Már 1481-ben igen sok nőt alkalmaztak könyvnyomtató műhelyekben s nagyon meg voltak elégedve velök. Könyvnyomda tulajdonosok közt az első nő Guillard Sarolta volt, ki üzletét Párisban 50 évig önállóan vezette s az általa készitett munkák pontosságukért hiresek voltak.

hogy a most folyó cziklus 1881—1883. évekre terjed, s könyvilletményei a következők: Czógler «A fizika története életrajzokban», két kötet, 23 arczképpel diszitve; Emery «A növények élete» 432 ábrával és műlappal; Darwin «Az ember leszármazása» 78 ábrával (sajtó alatt). A cziklus aláirási dija évenként, a társulat tagjai részéről és a «Term. tud. Közlöny» előfizetőitől 5 frt, nem tagoktól 7 frt; kötött példányokra évenként 1 frttal több küldendő be. Aláirások a társulat titkárságához intézendők.

A «Budapesti Szemle» szeptemberi száma gazdag tartalmát egy ház-történelmi tanulmány nyitja meg «A pápaság fölemelkedése a XI. században,» Mika Sándortól, ki számos forrás fölhasználásával ir a pápaság egyik fontos korszakáról; tanulmányának még folytatása lesz. Ezt bölcsészeti közlemény követi Ruzsicska Kálmántól, «Cabanis, Bichat és Schopenhauer» czimen, s ebben Janet Pál franczia tudósnak azt a fejtegetését adja elő, mely szerint Schopenhauer bölcsészetének franczia ősei voltak és pedig Cabanis és Bichat. Kovács Lajos folytatja kiváló érdekü «Történelmi tanulmányok» sorozatát, melyből most a hatodik közleményt kapjuk. Ez is az 1848-iki szeptemberi napokról szól még. Elbeszélést angolból Csurgó György forditott «Ki festette a Murillot» czim alatt. Lévay József jeles költőnk «Ifju lantos» czimü költeménye, és Lenau «Örök zsidó»-jának sikerült forditása Perényi Istvántól, egésziti ki még a kötet szépirodalmi részét. Pauler Gyula a milleniumról irt nagyobb czikket, még pedig polemikusat Salamon Ferencz ellen, ki a honfoglalás valódi évét 879—898-ra teszi, mig Pauler (s vele több történetiró) a többféle adat ellenmondásában nem képes a valódi évet ugy megtalálni, hogy kritika nélkül el lehessen fogadni bármelyiket is. A magyar zene barátait érdekelni fogja Bertha Sándor czikke, ki «A magyar zene s a franczia sajtó» czimü czikkben azt a tapasztalatait adja elő, hogy «Mathias Corvinus» operájának párisi előadásakor mily véleményeket nyilvánitott a párisi sajtó a magyar zenéről. A francziák ugyanis a czigányok előadásából alkottak magoknak fogalmat a magyar zenéről, s Bertha operájában is ily zenét kerestek. Bertha helyesen fejtegeti, hogy a czigányt nem lehet a magyar zene kizárólagos képviselőjének tekinteni, s a magyar müzenét csakis jól képzett művészek fejleszthetik és tisztithatják meg a czigányos czikornyaságtól. — A kötet közleményeit a közgazdasági szemle és az irodalmi értesitő fejezi be, mely utóbbi egyebek közt a «Jó könyvek» czim alatt meginditott népies füzetek birálatát tartalmazza. A B. Szemle előfizetési ára egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

A «Nemzeti könyvtár»-ból, melyet Aigner Lajos ád ki, ismét tiz füzet (126—135-ik) jelent meg, régibb irók müveiből. *Kazinczy* Ferencz «Magyar Pantheon»-jából (életrajzok) a 2-ik és harmadik füzetet kapjuk; megkezdődik egyszersmind *Czakó* Zsigmond szinműveinek közlése. A most megjelent három füzet a «Kalmár és tengerész», a «Végrendelet» czimü drámákat adja. *Balogh* Zoltán «Alpári» czimü verses regényéből a két első füzet, szinműveiből a 4-ik füzet, verses müveiből pedig a 3-ik füzet hagyta el a sajtót. *Sárosy* Gyula szinműveiből is van egy füzet, s abban «Aristodem» czimü szomorujáték, melyet Sárosy Montitől forditott olaszból.

«Uj-Tátra-Füred éghajlati viszonyai», tiz évi meteorologiai megfigyelések alapján összeállitotta dr. Szontagh Miklós, ki 1873 óta pontosan viszi e följegyzéseket, s többi közt azt az eredményt mutatja ki, hogy Tátra-Füred éghajlata mint téli gyógyhely is figyelemreméltó. A csinos kiállitásu füzet Iglón jelent meg Schmidt József nyomdájában.

«A fütty», Nyiró Sándornak a népszinházban tetszéssel előadott 4 felvonásos szinműve, nyomtatásban is megjelent Nagy-Bányán.

«Székely históriák» lesz a czime egy kötet elbeszélésnek, melyet a Franklin-társulat ád ki Jakab Ödön tehetséges fiatal irótól. Tiz elbeszélés lesz a gyüjteményben Horváth Miklós csinos rajzaival. Előfizetési ára 1 forint, kötve 2 forint.

Halotti beszédekre nyit megrendelést Flóris Benő ref. iskolai tanitó Tatáról. Száztiz beszéd lesz a gyüjteményben, melyre a szerző különösen az ifju tanitók figyelmét hivja föl. A 7—9 ivnyi könyv előfizetési ára 1 forint.

Uj zeneművek. Rózsavölgyi és társa zenekereskedésében megjelentek: «*Irén-csárdás*», kedvelt népdalokból zongorára irta Nagy Zoltán, «*A szepesi fensikon*» polka, zongorára Reinprechtől; «*Lass mich ziehen*» (Lenau költeményére) énekhangra és zongorakisérettel gr. Forgách Bélától. Mindenik darab ára 60 kr.

A műcsarnok őszi kiállitásának első sorozata október első napján nyilik meg. Franczia művészek tömegesen lesznek képviselve; harminczkét művésztől 62 mű van utban, nagyobbára olyanok, melyek a párisi salon kiállitásán is elismerést vivtak ki. A belga művészek, kik a műcsarnoknak oly érdekes vendégei, szintén tekintélyes műveket jelentettek be. A magyar művészekkel együtt (kiknek egy része egyébiránt a második sorozatra tartja műveit) tehát az őszi kiállitás igen gazdagnak igérkezik.

A nemzeti szinház drámabiráló bizottsága egyhangulag előadásra ajánlotta Dóczi Lajos «Az utolsó szerelem» czimü négyfelvonásos szinművét.

A népszinházban aug. 27-én fölelevenitették Tóth Kálmánnak a nemzeti szinházban és a vidéken is nagy hatással adott történeti népszinművét «*Dobó Katiczá*»-t. A sok vidámsággal, lelkes, hazafias kitörésekkel izesitett és mulattató alakban is elég népes szinműnek ezuttal szintén számbavehető hatása volt, habár a pathetikus mondások ma már részben elvesztették alkalomszerüségöket. Gondosabb szereptudás nem ártott volna. *Pálmai* Ilka asszonynak jutott a főszerep, s ennek főleg zajosabb oldalát és fényes magyar öltözékeit tudta tetszőssé tenni. A jó öreg Homonnaiban *Tihanyi* a szerep régi hatásos voltát eléggé gondosan megőrizte; *Vidor* (Balassa Bálint) a második felvonásban érzelmes szavalásával megkapta a megérdemlett tapsokat. Tamássy a népszinművek viselete helyett kényelmetlenül érezte magát Dobó István fényes ruhájában.

A budai szinkörben Krecsányi szintársulata szerencsésen végig élte a nyarat, a nélkül, hogy viszontagságokról és közönyről volna neki oka panaszkodni, mert az igazgató föltalálta a régen keresett talizmánt, a mivel rendes közönséget tudott összegyüjteni az előadásokra. Nem keresve kereste az ujdonságokat, hanem a mit előadott, tisztességesen, jól betanulva adta elő, s a közönség mulathatott a gondos előadásokon. Még csak egy pár előadás lesz; ezek közt van kitüzve Strauss uj operetteje «A királyné csipkekendője», s aztán az irók segélyegylete javára «Donna Juannita» operette.

A pozsonyi és soproni szinházak egyesitése. Pozsony és Sopron szinházainak egyesitése s a nemzeti szinészet térfoglalása érdekében a két város közönsége előkészitő közös bizottságot küldött ki. E bizottság azt ajánlja, hogy mind a két városban megbizható igazgatónak adják ki a szinházat, azzal a kötelezettséggel, hogy a téli idényben magyar és német előadásokat rendezzen. Egyuttal elkészitette az igazgató kötelezettségei s jogaira vonatkozó szabályzatot, melyet véleményadás végett átküldött a szinészegyesület központi igazgatójához.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A történelmi társulat soproni gyülésének tagjai egy hétre szerteoszlottak és a levéltárakat nézték át. Augusztus 27-én gyültek ismét össze Sopronban, s ekkor tartották a bezáró ülést, melyen Tóth Lőrincz elnökölt. A soproni elfogadó bizottság ép ugy, mint a környékbeliek, szives gonddal követtek el mindent, hogy a kutatók otthon érezzék magokat. Kismartonban és Fraknón hg. Esterházy Pál vendégei voltak. Kismartonban Horváth Boldizsár, a herczegi javak zárgondnoka fogadta őket. Itt és Fraknón is lakomáról is gondoskodtak.

Aug. 27-én érkeztek vissza a tagok különböző irányból Sopronba, s a kaszinóban tartották meg a befejező ülést, melyet az elnöklő *Tóth* Lőrincz lelkes szavakkal nyitott meg. Aztán az egyes csoportok kutatásainak eredményéről adták elő a jelentéseket.

Dr. *Szalay* József a Sopron városi levéltárról szólt, mely egyike a leggazdagabbaknak. Jegyzőkönyvei 1391-ben kezdődnek, ugyancsak a tizennegyedik században a város számadási könyvei. Bővebben folynak az adatok a tizenötödik századtól kezdve. Innét a mohácsi vészig csak a királyi rendeletek száma meghaladja a kétszázat. Még inkább növekedik a levéltár jelentősége a mohácsi vész utáni korszakban: politikai nevezetességeink, főpapjaink és reformátoraink sorban elénk lépnek. A magyar protestáns egyház történetét a soproni levéltár nélkül megirni egyátalában lehetetlen, sőt az ausztriait sem. A városi levéltárral érdekes muzeum van kapcsolatban, a mely igen helyesen a helytörténelmi emlékekre forditja figyelmét. A soproni czéhek ládái, emlékkönyvei és tárgyai nagyrészt föltalálhatók itten, köztük a szabók 17-ik századi rendtartása egész szabászminta-gyüjteménynyel.

Révész Kálmán, mint a megyei és Széchenyi levéltári bizottság előadója tett jelentést. A megyei levéltárnak az Árpádok korából két, a vegyes házi királyokéból 19 oklevele van. A megyei jegyzőkönyvek és iratok 1597-ben kezdődnek. A Széchenyi levéltár inkább ujabbkoriakat tartalmaz; főkincsei Széchenyi Ferencz és István levelezései.

Ezután *Szilágyi* Sándor és *Thaly* Kálmán tartották meg előadásaikat a kismartoni herczeg Esterházy-féle levéltárról, a mely hazánk legelső családi levéltárai között foglal helyet. Főkincsei a tizenhetedik és tizennyolczadik századból a két nádor idejéből valók, de birtokszerzés utján óriási mennyiségü régibb okirat is került ide. Csak az árpádkoriak száma fölülhaladja a 300 at. Ugyancsak Szilágyi Sándor tett jelentést a Kismarton városi levéltárról, a mely szintén figyelemreméltó s legrégibb kiváltságlevele 1391-ben kelt.

Majd *Nagy* Imre tett jelentést a Niczkyek likvándi levéltárában volt bizottság müködéséről. Lemásoltak több árpád- és anjoukori oklevelet. Codexekben érdekes másolatokat találtak a Wesselényi-féle összeesküvésre. Dr. *Szádeczky* Lajos, mint a fraknói bizottság előadója, az ottani vár történetéről értekezett, leirta a kincs- és fegyvertárat, a mely a 16—18-ik századok müiparának történetére kiváló fontosságu. *Henszelmann* Imre jelentése a régészeti bizottság müködéséről szól. Végül *Csontosi* János emelt szót a könyvtárakról. Megnézték Sopronban az ágostai hitvallásu lyceum, a benczések és domokosrendiek, Kis-Martonban az Esterházy-család és a ferenczek könyvtárát. Az utolsóelőtti a legnagyobb magánkönyvtár hazánkban, de legérdekesebb az utolsó. Itt öt, teljesen ismeretlen régi hazai nyomtatványra akadtak, föllelték Oláh Miklós érsek könyvtárának egy részét, a tizenhatodik század reformáczió irodalmának is kincstára ez: egykor az Esterházyaké lévén, a kik akkor a protestáns vallás hivei között foglaltak helyet.

A bizottsági jelentések után *Tóth* Lőrincz elnök meleg hangon emlékezett meg a társulat tagjainak Nagy-Czenkre, Széchenyi István hamvaihoz tett zarándoklatáról. Befejezésül a bucsu-beszédek következtek, a melyeket a társulat részéről *Tóth* Lőrincz elnök és *Szilágyi* Sándor titkár, a városról *Finck* János polgármester tartottak.

A műemlékek orsz. bizottságának legutóbbi ülésén *Körmöczbánya* városnak az ottani vártemplom stilszerü helyreállitása tárgyában intézett átiratát tárgyalta. Az erre vonatkozó terveket Storno Ferencz készitette és e tervek két szakértő tagnak adattak ki megbirálás végett. Elhatározta továbbá a bizottság, hogy az 1885-iki országos kiállitásban részt vesz a hazai kiválóbb műemlékek rajzainak kiállitásával. A kiállitás elnökét, Matlekovich Sándor államtitkárt fölkérik, eszközölné ki, hogy a orsz. bizottság, kiküldendő tagjai által, a képzőművészeti szakbizottságban magát képviseltethesse.

A csángó-magyar-egylet igazgatósága aug. 28-án ülést tartott Kamermayer Károly elnöklete alatt. Nyolcz tag volt jelen. Felolvasták a belügyminiszter iratát, melyben a csángók részére, kik megkapták ugyan a számukra kijelölt földterületet, de igavonó állatokkal s gazdasági eszközökkel magukat ellátni nem birják, e czélra segélyt kér az egylet rendelkezésére álló pénzből. Somssich Pál elnök levélben ajánlá a segélyzést. Eszmecsere folyt e fölött, s elhatározták arról értesiteni a kormányt, mely a csángók ügyét kezébe vette, hogy az egyletnél befolyt pénz a betelepülők uti költségére s a nyomorban lévők segélyzésére gyült be, mindamellett nem vonakodik az egylet teljesiteni a kérést, ha tudni fogja, mennyi kell a gazdasági eszközök beszerzésére. A pénztárban különben nincs nagy összeg. Begyült összesen 84,012 frt 65 kr, alapitványokban van 1550 frt. A tett kiadások után maradt 16,949 frt. Tomka Károly ref. lelkész az egyletnek megköszönte az ujabban oda küldött száz forint segélyt, két művész pedig engedélyt kért, hogy a redoute-ban hangversenyt tarthasson a csángók javára.

MI UJSÁG?

Az uralkodó család örömének bekövetkezését minden órán várják Laxenburgban. Maria Henrietta belga királyné az éjt is leánya mellett tölti. Albert szász király lesz az uj szülött keresztapja. A szász király az esemény hirére azonnal Laxenburgba utazik, s valószinüleg ő lesz az egyedüli vendég az ünnepélyen.

A királyné balesete. Mürzstegből mult vasárnap a királyné sétalovaglást tőn s kevés hija, hogy nagy szerencsétlenség nem történt vele. Egy lovász-

róla s másnap az első táviró-állomásról, Bocskóból, üdvözöltem a nyiregyházai Sóstón időztében. S mivel e czikket, a máramarosi ál-gyémántok után, Máramaros e valódi gyémántjával végezhetem, azt hiszem, jól végzem e napot.

Szász Károly.

ZÁGRÁBI KÉPEK.

Zágrábról beszél ma mindenki, zágrábi híreket lesünk az utczán, a kávéházban, a lapokban, s e fészkelődő horvát város ma már azon a ponton áll, hogy érdekessé legyen még azok előtt is, kiknek soha sem jutott volna eszökbe bővebben megismerkedni vele. E körülmény indokolttá teszi, hogy mi is elvándoroljunk egy pár perczre a regényes Száva partjaira.

Utunk Zágrábba nagyon szegény vidéken vezet keresztül. A mint elhagyjuk e haza határait, s elérünk oda, a hol a «birtokunk» kezdődik, mindjárt láthatjuk, hogy mennyire gazda nélkül folyik itt minden dolog, s mennyire hiányzik annak a gazdának a jelenléte, a kinek «a szeme hizlalja az ökröt». A horvát nép mindenütt szánandóan néz ki — s olyan az országa is. Jól termő földjével nem tud, vagy nem akar valamit csinálni, s a mozdony órák hosszáig ugaron dübörög keresztül. A falvak rongyosak, mocskosak, a horvát parasztság összetöpörödött, aszott, sovány és alacsony.

Pedig csak egy pár lepéssel odébb, Bosznia és Herczegovina sziklás hegyei között, sugár, erőteljes, daliás nép lakik, s közel rokona a horvátnak. Miért hogy ugy elütöttek? Amannak pedig a sors minden mostohaságával kell megkuzdenie s mégis meg tudott maradni romlatlanul, megőrizte magát az elsatnyulástól, bárha rakonczátlan és műveletlen is, mig emez, mely mitőlünk évenként milliókat kap, mindennap egy-egy jó tulajdonságot veszit el, s nem jóléte, nem művelődése nő mellette, hanem rakonczátlansága és műveletlensége. Csak nem daczból hitványkodnak el a millióinkért?

De nagyon is messzire vinne, ha sorra vennők a horvát nép minden egyes vonását, s kutatnók okait. Csak a fővárossal óhajtunk foglalkozni egy kicsit. Képeink egyike mutatja a büszke Zágrábot. Magas házai, palotái, tornyai messzire ellátszanak, s hirdetik a horvát pórnépnek, hogy hazája szive, Zágráb, ékeskedik, büszkélkedik pompában, benne egyik sor ablak a másik fölé van rakva, utczáit sima kőlemezek boritják, s ragyogó lángok sok száza szerteűzi onnan a sötétséget. S viszont Zágráb várhegyéről messzire ellátszik a vidék, az a sivár, elhagyatott szomoru vidék, melynek messze földjén nem termel a szorgalom és a haladás semmit, melynek nincs ipara, nincsen kereskedelme, s melynek fővárosa nem vidékének vagyonosságából «következik», hanem vidékének elhagyatottsága daczára «megvan».

Megmaradva a várhegy mellett, onnan folytatjuk széttekintgetéseinket: s láthatjuk, hogy a paloták valóban szépek, nagyok és épek. Pedig ezelőtt három évvel rendült meg alattuk a föld, s rázkódásától széjjelrepedt a palota, leomlott a háztető, és sirva menekült a horvát nép ki a szabad terekre, a mezőkre, a hegyek közé. A mi összeomlott, fölépült; a mi seb volt, begyógyult. De a magyar jószivüség is nyujtott gyógyitó balzsamot a sebekre. A mint első hire a földrengésnek bejárta Magyarországot, a legmagyarabb város, Debreczen volt az első, mely ezer forintot szavazott meg a szerencsétlenség enyhitésére. S csakugy jöttek utána Budapesttel együtt az ország minden városai, s a horvátokat büszkévé tehette volna a nagy szeretet, melylyel irántuk viseltetünk.

Lehet onnan a várhegyről egyebet is látni még; ott a székesegyház, a szép, büszke, régi épület, a mely Zágráb egyik legfőbb ékessége, Sz. István és Sz. László szobraival, de a mely köré többnyire a gyülölet csoportositá a zágrábiakat és a horvátokat. Most egy fenkölt lelkületü főpap uralja a székesegyházat és érseki palotáját, szava nem bujtogat testvérharagra, de szelidség és engesztelékenység sugárzik minden mondásából, jó fia Magyarországnak, hű alattvalója királyának, s szerető pásztora nyájának: tehát Horvátországban gyülölet tárgya. Hogyne, a mikor tud, s magyarokkal szokott is magyarul beszélni? Hogyne, a mikor azt mondja untalan, hogy legyen egyetértés és összetartás, a helyett, hogy széjjelhuzásra ingerelne?

Ha folytatjuk szemlénket a várhegyről, egyenest odalátunk a Jellasics-térre, a melyen ott áll a vitéz bán érczbe öntött szobra. Lóháton ül, s ki van vonva a kardja; a karddal egyenest Magyarország felé mutat, nyilván áldáz képzetekkel. E tér góczpontja a fővárosnak, a melyről megemlitendő, hogy semmivel sem különb bármelyik nagyobbacska vidéki városunknál; ide futnak össze utczái, itt vannak a «kavanái», itt az esti sétálóhely, s itt a piacz. Ugyancsak itt láthatni a földmives népet vásárok idején. Ruhájuk csupa fehér-vörös, vagy vörös-fehér, eleven szinérzékről, vagy vidámabb kedélyről tanuságot nem tesz. Maga a parasztság közömbösen mered előre, órák hosszát elálldogál, s még gyakrabban elkuporodik, a nélkül, hogy egy szót szólana; darabosan, nem szivesen felel, s gyülölettel néz minden uri formáju emberre.

A. S.

A FÉNYTAN A BŰVÉSZETBEN.

A sokadalmak, vásárok és népünnepek kedvelt látványai közé tartoznak az ugynevezett beszélő fejek is, melyeknek csodaszerüsége sokak előtt tünik fel megfoghatlan szinben. E mutatványok rendesen abból állanak, hogy egy szabadon álló asztalra vagy lebegő tányérra egy élő emberfő varázsoltatik, melynek testét a néző nem láthatja, s mely minden kérdésre szabatos feleleteket ad, társalog, szivarozik, nevet, ásit, stb. mint minden más élő fej. Ilyen mutatványoknál aztán gond van forditva arra is, hogy az egész környezet bizonyos titokszerüség benyomását keltse. Például a szinpad félhomályba van boritva s feketével bevonva, körös-körül csontvázakkal s halálfejekkel tarkázva, mig a nézők egészen sötétben állanak. A szinpad közepén, a padló felett egy méter magasságban, lánczon csüngő tányér s rajta egy ember feje látható, ki már azelőtt bemutatta magát a közönségnek, s kinek alsó teste most a tányér alatt terül el. A fő a legkülönfélébb mozdulatokat teszi, beszél, int, nevet, szivarozik és iszik, mig a test tőle elválasztva mozgatja tagjait.

Más alkalommal egy fiatal lány feje veszi át a szerepet, ki szintén megmutatta már magát természetes voltában is a közönségnek. Mellette vörös ruhában, pallosával a hóhér áll; ott van a fatörzs is, melyen a kivégzés végbe ment, s a vérző test egy pamlagon hever, elválasztva a fejtől. Kérdés, miként lehet e meglepő csalódásokat előidézni, s mikép magyarázható meg a csodának tetsző tünemény természeti uton.

Az első esetben a szabadon álló fő oly egyéné, kinek törzsét a szinpad félhomálya s az asztal és tányér árnyéka teszi láthatlanná, mig a látszólag a fejhez tartozó, különvált törzs ismét egy más személyé, kinek viszont a feje van az árnyék és a függöny által láthatatlanná téve. A második esetben a fiatal leány lehajló feje tokba van rejtve és a tok megfelelő részén egy vérző nyak van papirra festve. De mindkét eljárás nagyon kezdetleges és mig egyfelől ki is zárja a tökéletes csalódást, nem is olyan érdekes, mint az, a mely ujabban tükörüvegek által szokott eszközöltetni. A tükrök fényvisszaverése által előidézett optikai csalódás a következőképen megy végbe.

A mint a nézőtérre lépünk, legelső, a mi szemünkbe ötlik, egy rendes, fekete fa-asztal. Ennek egyik szögletére piros teritő van vetve, melynek másik vége az asztal ellenkező oldalán csüng le. Ez a körülmény, párosulva azzal, hogy a szalmával befödött padozat az asztal alatt is, egészen a szoba hátsó faláig, folytatódni látszik, azt a hiedelmet kelti fel, mintha az asztal alatt üres tér volna, holott az asztalon egy tányérra helyezett fej látható, melynek törzsét a legélesebb szem sem képes fölfedezni. De a kinek megengedik, hogy helyzetét ugy változtassa, hogy az asztal oldalt álljon neki, az rögtön felvilágosodik az egész eljárásról. A fogás ugyanis abban áll, hogy az asztal jobb és ballába közt egy tükör ugy van alkalmazva, hogy mig az asztal alatt levő testet (1. ábra) térdelő vagy kuporgó állásában elfedi, addig a szalmával behintett padlót, az asztal első lábait, és az asztal elejéről lecsüngő vörös posztószélt visszatükrözi. A néző alig félméternyire áll az asztaltól, s ez a közelség csak még jobban előmozditja a csalódást. Mert ha a néző hátrább lépne, ugy a tükörben csakhamar lábait is megpillanthatná. Igy azonban ez nem történhetik.

Még tökéletesebb az eredmény az ugynevezett féltestü asszony mutatványánál, mely 3-ik ábránkon látható. A szinpad egy világos és virágokkal diszitett szép salont mutat, mely szőnyeggel van boritva, s elől két korláttal bir. A középen álló asztalon egy három lábu zsámoly foglal helyet, s ezen egy ifju nőnek látszólag a csipőn alól elmetszett teste látható, mely beszél, nevet és dalol, mint akármely élő. Az avatatlan megesküdnék rá, hogy látja az asztal hátsó lábait, a kiteritett szőnyeget, s az asztal felülete és a zsámoly közötti üres tért s nem tudja megmagyarázni magának a csodát. Ha azonban az előadás végén a néző ki akarja tudvágyát elégiteni, csekély ráfizetés mellett maga a tulajdonos leplezi le előtte a rejtélyt. Egy adott jelre a féltestü nő leemeli a zsámolyt, s kitünik, hogy annak födele félkör alakban kimetszett lemezből áll, mig lábai tükrökkel vannak összekötve. E tükördarabok oly tökéletesen tükrözik vissza az asztalra festett czirádákat, hogy azok szakadatlan folytonosságban tünnek elő. Hasonló módon tükrök kötik össze az asztal oldallábait is a középső lábakkal (2. ábra), s ezek nemcsak a padlószőnyeg virágait, de a lábakat is ugy tükrözik vissza, hogy a jobbfelől ülőknél a jobb, a balfelőlieknél a balláb látszik negyediknek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A természettudományi társulat könyvkiadó vállalata ismét kitünő munkát ád a magyar közönségnek, méltó folytatását ama becses sorozatnak, melyben a természettudományok világirodalmának annyi jelességét tette hozzáférhetővé a magyar olvasónak. Ez Emery Henry franczia tudósnak «*A növények élete*» czimü nagy műve, szellemes és népszerü megismertetése a természet azon országának és jelenségeinek, mely mindennapi életünkben oly sokféleképen körülvesz, gyönyörködtet, táplál, a kereskedelmet és ipart élteti, azzal megérdemli, hogy ne futólagos szórakozással nézzük, hanem megismerjük életének elemi fogalmait ép ugy, mint geografiai törvényeit, a termesztés elveit, a honositás történetét. A munka nagy terjedelmü, 50 nagy ivet (783 oldal) foglal el, s van hozzá 432 ábra, rajz és illusztráczió. A kiállitás diszes, izléses kötésben. Ez már 22-ik kötete a könyvkiadó vállalatnak s a most folyó 1881—1883-iki sorozat egyik könyvilletménye. A szellem és felfogás, mely Emery e gazdag munkáját átlengi, egészen uj. A növénytani tények magyarázásában mindenütt a biológiai szempont emelkedik ki, mint a hogy egy népszerüen irt munkában csakugyan ez lehet a leghelyesebb irány. Ez alapon, a növények száraz leirása helyett, a növényvilág életviszonyait, a jelenségeknek okát, «miért»-jét találjuk, azzal az elevenvonzó tárgyalással, mely a franczia irókat oly annyira jellemzi. A felfogás eredetisége, a tárgyalás jellemző iránya, a szép előadás, a pompás rajzok és képek kellemes olvasmánynyá teszik e munkát, ugy hogy bátrán sorakozik a Reclus derék munkája mellé. Ketten küzdöttek meg a forditás nehézségeivel. Az első tizenkét fejezetet *Mendlik* Alajos, a második részt, a mi a munka nagyobb fele, *Király* Pál forditotta és Klein Gyula botanikus revideálta. Nem könnyü feladatot teljesitettek, mert az előadás hűsége és választékossága, tiszta érthetősége mellett a tudományos korrektségre is figyelniök kellett. Dicséretesen végezték a feladatot. A forditók és a revizor nagy gonddal jártak el ugy a forditás szépségében és hűségében, mint a műszavak megválasztásában. A munka végén magyarázó jegyzeteket, betűrendes műszótárt és tárgymutatót találunk, a mi a munka értékét emeli, ha tekintetbe veszszük, hogy tudományos műnyelvünk még mindig bölcsőkorát éli. A Természettudományi Társulat az ily műszótárakra mindig nagy figyelmet forditott, és méltán, mert műnyelvünk az igy apródonként összehordott kövekből fog lassanként fölépülhetni, megállapodhatni. Emery könyve kereskedésbe nem kerül, minthogy az aláirók számára készült, s igy ára sincs szabva. Azonban aláirásokat még elfogad a társulat titkársága, s igy megszerzése nem jár nehézséggel azoknak, kik a növények világába, életviszonyaiba bepillantani óhajtanak. Tájékozásul megemlitjük,

* *

AZ EGYHÁZI MŰVÉSZETEK HAZÁNKBAN.

(Vége.)

A hazai középkori műemlékek illő megőrzése és restaurálása után, Ipolyi programmja szerint, újabb egyházi műveknek megfelelő egyházművészeti szellem- és izlésben való alkotása következik. Ezen irányban is jelezhetünk már némi sikert.

A többi között, évtizedekkel ezelőtt készültek el a kalocsai jezsuiták és apáczák templomai; az egyik csúcsives, a másik román stylben. — Ipolyi alkotásai közé tartozik a központi papnövelde házi kápolnája, melyet mint seminariumi igazgató, szigoru román stylben terveztetett. A kedvezőtlen anyagi viszonyok nem engedték ugyan még teljes befejezését megérnünk, de az eredeti terv szerint ez még mindig várható, annál is inkább, mert az intézet egyik buzgó elüljárója kezdettől fogva őrködik fölötte.

Legújabban *Röjtökön*, Sopron vármegyében, Bauer Antal soproni polgár patronatusa alatt a plébánia-templom szintén román stylüvé idomíttatott át, s a mult hó derekán föl is szenteltetett.

Ide számítható a budapest-ferenczvárosi plébánia-egyház is, *Ybl Miklós* műépítész tervei szerint, mely bár itt-ott némi eltérést tüntet is föl a középkori styl szigoru szabályaitól, mégis dicséretes haladást jelez a keresztény szellemű műirányok meghonosítása felé.

Végül a munkában levők közül fölemlítjük az *alcsúti*, román stylben tervezett udvari kápolnát, melyet *József* cs. k. főherczeg ő Fensége, *Storno Ferencz* által épen most építtet és a stylnek megfelelőleg most rendeztet be. A tervrajzok a székesfehérvári 1879-ik évi országos kiállításon voltak közszemlére kitéve, melyek után itélve, e folyamatban levő mű egyike lesz a tervező legszebb alkotásainak.

De nem csupán egyházi épitkezéseinkben, hanem az u. n. kisebb művészetek gyakorlásában is a jobb műirányok felé való örvendetes haladást tapasztalunk.

Főleg e pont az, mely körül legtöbb visszaélés harapódzott el — oly észrevétlenül gyorsan! — az egyházban.

Püspökeink körleveleikben ujjal mutatnak e bajra. Gyors, bár

óvatos és körültekintő, mégis erélyes orvoslással segíthetünk a bajon, mert számosak tudatlanságával, együgyüségével, előítéleteivel és közönyösségével kell szembeszállanunk.

Tudunk és ismerünk már hazánkban oly egyházmegyéket, melyekben a főpásztorok a legszigorúbban eltiltották megyei papságuknak az olynemű újításokat és javításokat, melyek az egyházmegyei hivatal tudta és a tervrajzok előleges birálata nélkül kiséreltetnének meg.[1]

Ha templomot vagy kápolnát nem is, de egyházi öltönyöket, eszközöket és szereket jobbára nyilik alkalma csaknem minden plébánosnak és papnak akár temploma, akár saját maga számára beszereznie, készíttetnie.

Már most kérdezzük, nem *lelkiismeretbeli kötelessége-e* a papnak mindenben és mindenütt, tehát az egyházi szerek, öltönyök és szent eszközök megválasztásában is az isteni Felség, melynek szolgálatára ezek rendelvék, méltóságához legillőbb alakra, idomra és díszre való tekintet?

Csakugyan sajátságos, hogy míg a divatnak sok tekintetben alávetett *papi civilöltönyök* — és ez rendén is van — ellenőrzés alatt állanak: addig a divat szeszélyeinek már fenséges czéljok miatt sem hódolható *egyházi öltönyök* szabása, anyaga, alakja és díszítése fölött alig akad itt-ott őrködő! Így válnak azután az egyházi paramentumok divatczikkekké. Ez az oka, hogy — sajnos — még ma is elégnél több példa van arra, miszerint előjönnek «az arany — mint egyik főpapunk mondja — és gyöngyök, drágakövek, papirosból hazudva, a miseruha és papi öltönyök diszítményei és virágai közé szőtt, úgynevezett

[1] Helyén találjuk itt *Ipolyi Arnold* Beszterczebányán 1874. évi január hó 6-kán kelt főpásztori körleveléből (I. szám) az egyik idevágó pontot szószerint bemutatni. «Quid dicam de horum vasorum forma, quæ in dies magis absona, per opifices ignaros pro libitu absque omni observantia regulæ liturgicæ fingitur; et a sacerdote horum æque ignaro in opprobrium et dedecus officii sui hæc dein emuntur et procurantur. Novissime iam tales eiusmodi inconditæ formæ propositi mihi sunt aliquoties pro consecratione calices, quod addubitare debuerim, an illos ad sacra admittere liceat. — Quare de his quoque id ipsum una statuere volo, quod de picturis, ara, imaginibus et statuis, si hæc nova curarentur, superius præcipiendum duxi: *nil novi procurari licebit, nisi cum venia et consensu ordinariatus.* In officio et cancellaria nostra utique paradigmata et deliniationes diversi pretii et optimae formae sacrorum vasorum haberi possunt. Id ipsum non secus de sacro vestitu vobis monendum venit. — . . . aurum et gemmae, pretiosi lapides ex charta ficti inter ornamenta et flosculos casulae et ornatui assuti, sic dictum «*Katzengold*» vel «*Flimmergold*», *quae pro ornatu histrionum magis quam ecclesiastico valere possunt.* Dein ipsa forma horum ornamentorum, florum et aliarum diversi colorum, ciradarum, quam insipida et ludicra! Et haec omnia nova, vix usu unius saeculi moderni, nemine fere observante irrepserunt in sancta.»

kevesebbet pusztítottunk magunk is és engedtünk veszni indulni. Például említhetjük föl a budai királyi várkápolna kincseit, melyek között — a fönmaradt leltárak tanusága szerint [1] — több olaszszövetű régi casula volt, s bárha mindannyinak mintáját oly gondosan említette volna föl a leltár készítője, mint a két casulát, melyek «*coloris leonini*» névvel jelölve, figyelmeztetnek az oroszlán-idomokkal mintázott szövetekre. [2] Mindezek sok egyébbel egyetemben örökre elvesztek, elpusztultak a hazánkat dúlt háborús idők és gondatlanság miatt! Talán még van remény, hogy a felsővidéken, Abauj-, Szepes-, Bars-, Liptó- és Sárosmegyékben levő templomaink restaurálása alkalmával, sok érdekes, régi enemű műemlékre fognak reáakadni. A danzigi Mária-egyház szintén restaurálásának köszöni egyházi öltönyökből álló műkincseit, amennyiben 1861—1862-ben a templom kápolnáiban egész ládákra és szekrényekre bukkantak, melyek telve voltak ősrégi jó fentartású paramentumokkal és még régibb öltönyök szövetdarabjaival.[3]

Lehet, hogy t. paptársaink buzgó fürkészésükben, a sekrestyék és oltár mögött lenni szokott szekrények penészes rejtekeiben, nehány ily maradványra reá fognak találni, s e korszak műemlékeiben szegény műtörténetünket, fölfedezéseikkel gazdagítani.

SZEMELVÉNYEK STORNÓ F. MŰALKOTÁSAIBÓL.

I. Közlemény.

Folyóiratunk t. olvasói előtt nem lehet idegen hangzású név *Stornó Ferencz* kitünő restaurátorunké, aki műalkotásaival nemcsak

[1] Kiadta *Knauz Nándor* a Magyar Tudományos Ertekező I. kötetében. Itt közöljük az idevágó pontokat: «item una Casula de veluto coloris Brunaticj, sew cariofolj cum Cruce aurata *de opere Italico* sine stola et manipulo.» — «item alia Casula ex Damasco Brunatico, *cum floribus deauratis* habens crucem auratam *laboris Italicj* c. o. a.» (azaz: cum omnibus attinentiis) — «item sexta Casula ex Damasco Albo aurato, habens Crucem auratam *de labore Italico* c. o. a.» — «item septima Casula ex veluto Brunatico, habens crucem auratam *de labore Italico* c. o. a.» — «item quarta cappa ex veluto viridj deaurato cum scuto *ex aureiis filis*, habens fimbrias *de textura Italica*.» E leltár 1530, május 19. és 20-ikán iratott össze. V. ö. 52—54. lap.

[2] Az 1526-ban, október 6-ikán Pozsonyban átvett műkincsek között, az egykorú leltári jegyzékben olvassuk ezen érdekes adatot: «12. Duæ casulæ ex medio atlasio *coloris leonini*, cum cruce simplici.» V. ö. Archæologiai Ertesítő, XII. köt. 220. lap.

[3] Jelenleg a templom kincstárában 96 régi casula, 20 dalmatica, 26 pluviale, 24 umbraculum, 11 antipendium és az albák, stolák, manipulusok, humerálék, orariumok, himzett kendők egész sorozata található.

Egyházművészeti Lap
1880.

melyek alatt a casulák, dalmatikák, stolák, manipulusok és kehelyvelumok értendők, csak általánosságban és számra nézve említtetnek, pedig hogy a XI. században a 41 teljes papi ornatus között mily nagybecsű darabok lehettek, említenünk is fölösleges. Hat miseöltönyt mégis kiemel a jegyzék, mint olyanokat, melyek a főpapi és apáti méltóságnak megfelelőleg, aranyszövetű szegélylyel voltak ellátva. A kisebb öltönydarabokon kívül, mint az infulák, keztyűk, harisnyák, czipők, stolák és manipulusok, 10 dalmaticát, közülök kettőt aranynyal átszőtt szegélylyel; 53 cappát — köztük kettőt aranycsengetyűkkel ellátva *(aureis bullis paratæ)*, egyet gyöngyökkel ékítve és 7-et aranynyal átszőtt szegélylyel — 17 oltárterítőt, köztük 5 selyem és a többi gyolcs, végül 5 szőnyeget említ a rövid szövegű lajstrom.

Sokkal tartalmasabb a veszprémi székesegyház azon műkincseinek jegyzéke, melyet Kún László királyunk, 1272-ben kelt okmányában tartott fön.[1] Ezek között csak az érdekesebbeket említve, 4 teljes aranyszövetű, gyöngyökkel és drágakövekkel ékített és 11 ezüstszövetű ornatus, 60 dalmatica, 80 függöny bársonyból különféle színben és 120 biborszövetű, 70 cappa különféle színű bársonyból, széleiken széles drága aranyszövetű szegélylyel és gyöngyökkel ékítve; 90 cappa aranyos bibor szövetből; sz. Mihály arkangyal oltárára 10 pár bársony, bibor és aranyos szövetű huzat; 60 pár áldozári, szerpapi és acolythusok számára való öltözet, vegyest aranyszövetű szegélyekkel, 24 nagy, egészen új, görögszövésű szőnyeg, a használtakat nem is számítva stb. Ezen műkincseket, melyeket az egyházi egyéb szerelvényekkel, paramentumokkal és könyvekkel együtt, 50,000 ezüst marcára becsül az oklevél,[2] mind megsemmisítették az egyház ellenségei: azonban nem

[1] *Fejér G.*, Codex Diplomaticus Hung. Eccl. ac Civilis, tom. VII. vol. II. 46—47. lap. Az ide vágó szöveg következőleg hangzik: «quatuor plenaria aurea, ornata cum gemmis et lapidibus pretiosis, vndecim plenaria argentea, sexaginta Dalmatice cum aurifrissiis nobilibus preparate, ac totidem subtilya eiusmodi de purpura deurata ad cottidianum vsum deputata; octuaginta cortine de exameto diuersorum colorum, centum viginti cortine de purpura et ceudato; septuaginta cappe de exameto diuersorum colorum; quarum extremitates in parte exteriori erant cum aurifrisiis pretiosis latis ac amplis, et gemmis desuper contexte inplerisque; nonaginta cappe purpuree deaurate, decem paria indumentorum, seu ornamentorum altaris beati Michaëlis Archangeli de exameto, purpura et baldigno deaurato, cum coorperta de Syndone; et manutergiis, quorum come erant auree, et appendice manutergiorum auree. Sexaginta paria indumentorum seu ornamentorum Sacerdotalium dyaconalium, subdyaconalium et Acolitorum, promiscue cum aurifrisiis preparata, viginti III-or tapecia Græca magna, ampla, et nona preter vsitata.»

[2] Ha a mostani pénzérték szerint akarnók meghatározni ezen 50.000 marcát, úgy a szaktudósok számítása szerint, körülbelül 14-el el kell szoroznunk, s így az összeg nem kevesebb, mint 700,000 forintot teszen ki.

a bel-, de a külföld figyelmét is méltán magára vonta. Pannonhalma, Soprony, Beszterczebánya, Nagy-Várad stb. városok méltán hirdetik tehetségét, műérzékét és alapos készültségét.

Legújabban *József* cs. k. főherczeg ő Fensége, Alcsúthon foglalkoztatja őt, mint több ízben lapunkban is ujságoltuk volt, azon román műstylben mintaszerűleg tervezett udvari kápolna alakítása- kifestése- és berendezésével, mely a középkori egyházi művészetek iránt ritka előszeretettel és lelkesedéssel viseltető főherczeg költségén készül el s egyuttal — mint a múlt évben ő Fensége ajkairól személyesen volt szerencsénk megérteni — lelkészi állással is össze leszen kötve.

Addig is, míg azon szerencsében részesülünk, hogy e nagyszabású műalkotást bemutathatjuk t. olvasóinknak: megragadjuk az alkalmat és Stornó Ferencz művei közül nehányat rajz kiséretében ismertetünk, hogy azok a restaurationalis eszmékkel foglalkozó lelkészek által, felhasználható előpéldányok gyanánt szolgálhassanak.

Mindjárt az általa restaurált beszterczebányai műemlékek közül fölemlítjük a *sz. Erzsébet*-templomnak homlokzatáról, azon mézgás encausticus színekkel festett képet, melyet 1. ábránk tüntet elénk. A csúcsíves tért körülfutó, stylszerű diszítmény által képezett mezőben, azon bibliai tárgyú jelenet tárul szemeink elé, midőn Krisztus urunk Jákob kutjánál a samariai nővel találkozik s vele hosszas oktató-beszédbe ereszkedik. Az Üdvözítő, mint mester, mint tanító van ábrázolva ülő alakban, feje körül a keresztes dicsfénynyel, jobbját oktatólag fölemelve, míg előtte, keleti idomú vizeskorsójára támaszkodva, a bűnös samaritán nő áll, ki magába szállva hallgatja a Messiás üdvösséget sugárzó tanait. A kút mögötti térben, egy keleti olajfa látható, az alakok körül pedig virágokkal pompázó növények. Egy pillantást elégséges vetnünk e képre, mely Ipolyi szavai szerint «épen csak árnyék vázát képezi az eredeti szindús nagy és erőteljesen, de emellett monumentalisan egyszerűn festett képnek»,[1] hogy tájékozva legyünk amaz óriási különbségről, mely a stylszerű alkotások és a kontár szobafestők bármily erőlködéssel létesített mázolásai között létezik. Midőn folyóiratunkban hangsúlyoztuk volt az egyházias műirányban teremtett képek szükségét, hogy a nép izlése folytonos javítás utján érezze a magasztos vallásos ihlet perczeiben teremtett műalkotások áhitatra terjesztő erejét: legkevésbbé sem akartuk kifejezni azt, miszerint a szegényebbsorsú községi templomok belül mind monumentalis módon legyenek kifestve. Hol vennők mi szegény magyarok, kik a katholikus Francziaország pél-

[1] A beszterczebányai egyházi műemlékek története és helyreállítása. Budapest, 1878. 139. lap.

1. ábra.

dájára sem tudnánk buzdulni templomaink s a velök szoros kapcsolatban levő vallásos intézmények iránt oly irányban, hogy nagyobb anyagi áldozatokkal is előbbre segítsük Isten sz. templomának, vele együtt a vallásos művészet s a nép ízlése tökélyesbitésének ügyét. Mindenre akad bőségesen, csak ezen egyetlen magasztos czélra jut édes kevés. Nem akarunk tehát elérhetetlen utopiákon kapkodni felszólalásunkkal. Nem! Elégségesnek tartjuk egyelőre azt, ha legalább annyira terjed a jó ügy, miszerint városaink s előkelőbb községeink templomaiban egy-egy, vallásos ihlettel, a művészet kivánalmainak is megfelelő ecsettel festett oltárkép leszen, mely a hívőknek alkalmat szolgáltasson az összehasonlításra s méltó tárgyat a hitbuzgó, vallásos elmélkedéseknek! De sőt talán sokkal helyesebb és jobb lenne, ha — miként a régi középkori templomoknál irányadó elv gyanánt foganatosíttatott — a templom külsejére, a bemenet fölé festetnének alkalmilag a lelkészek egy-egy jobb képet, melyet a hivők még az isteni tisztelet idején kívül is, midőn a templomok ajtai zárvák, folyton szemlélhessenek s azon buzdúlva, izlésöket nemesesítenék!

Egy ily, a templom belsejébe, áhitatos imára hivó kép a beszterczebányai, melyet Stornó Ferencz mesteri ecsete alkotott. Az alakok művészi körvonalai, az arczkifejezés jellemző vonásai, a ruházat mintaszerűleg csoportosított redői, a nemes egyszerűség és evangeliumi vallásos ihlet, mely e képet eltölti, valami kimondhatatlan varázst kölcsönöznek neki! E meglepő benyomást mesterileg egészíti ki a szent irásból merített felirat, mely diszes maiuscula-betűkkel, a következő mondatot csalja az olvasó ajkaira: PATRES NOSTRI HIC ADORAVERVNT ET EX HOC FONTE BIBERVNT. Ipolyi Arnold püspök úr ő excellentiájának, ki e festményt saját költségén készítteté, találó eszméje volt e felirattal, a történeti emlekezésnek is kifejezést adni. Álljanak itt magyarázatúl az ő szavai: «Atyáink itt imádtak, s e kútforrásból ittak. A szentírásnak (János IV. 6. 12. 20.) e jelenetre vonatkozó szavaival jelzi, hogy e templom Beszterczebányának nemcsak azon első szentélyei egyiké volt, hol őseik annyi századon át imádták Istent; hanem hogy itt az egyháznak tanításából és egyaránt jótékony intézet feláldozó keresztény szeretetének és jó cselekedetének kiapadhatlan kútforrásból merítették őseik és merítik az unokák maig testi és lelki tápjokat. Mert nemcsak maig a kórházban még ápolást ad az alapító kegyes áldozata; de ujabban még az általunk hozzáépített s a templommal összekötött leánynövelde és tanoda egyszersmind a lelki és testi tápláléknak még bővebb és újabb forrásává is lőn».

E kép, mint művészi kivitellel dicsekvő festmény, nagy előnynyel

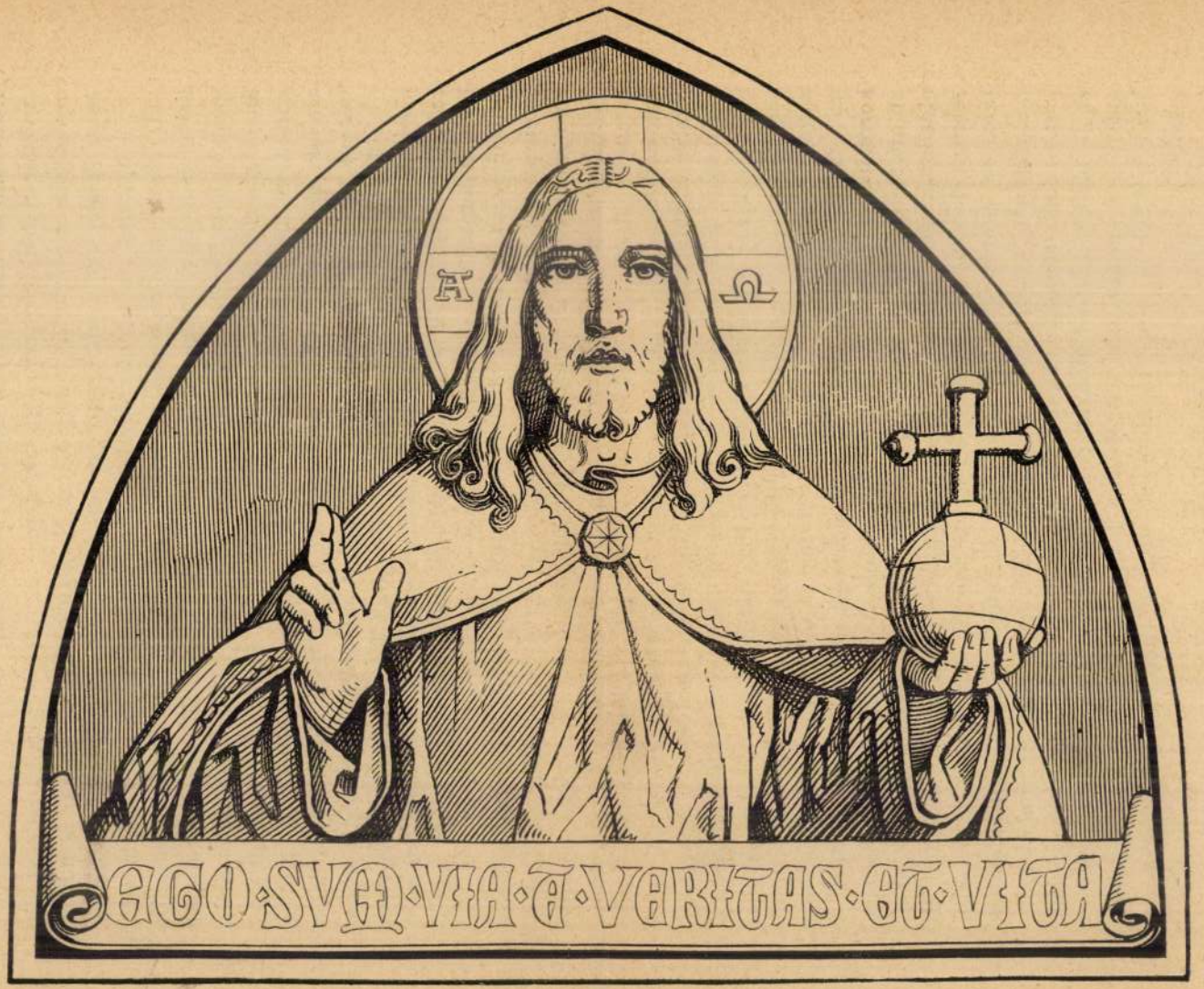

2. ábra.

volna felhasználható t. paptársaink által a templomok külsején, sőt amennyiben szükséges, oltárképek tárgyául is. Következő (2. ábránk) ugyanezen beszterczebányai templom bejárata fölött levő, domborműben ábrázolt *Salvator Mundi*-t tünteti elénk, mely szintén *Stornó Ferencz* egyik kiváló műtervezete.

A csúcsíves idomú fülkében az Üdvözítő mellképét látjuk, jobbját áldásra emelve, baljában kereszttel diszített világalmát tartva; fejét keresztes dicsfény övezi az *A* és *Ω* betűkkel, melyek a kezdet és vég symbolumai gyanánt, magára a Megváltóra vonatkoznak. Öltözetét dús ránczozatú tunica, s fölötte kerek kapocscsal egybetartott palást képezi. A mellkép alatt mondatszalagon *(Spruchband)* az Üdvözítő szavai olvashatók: EGO SVM VIA ET VERITAS ET VITA «én vagyok az út, igazság és élet» (sz. János XIII. 6.)

Ipolyi e domborműről következőleg emlékezik: «Az Üdvözítő ezen előállítása igy már az egyházi művészeteknek, a basilikák mozaikjaitól kezdve, egyik legfönségesebb képzése, mely rendesen a főhelyen, a kupolákon s a kapuzatok felett alkalmaztatott. Domborművünk Stornó rajza szerint igen sikerülten s erőteljesen, a fenség s méltóság kifejezésével van alakítva, és Lápicz Antal czenki hazánkfiának soproni műhelyében a margitai szép kő domborművében vitetett ki».

Kevés hozzáadni valónk van e két műhöz. Legfölebb annyi, hogy az utóbbi domborműben készült tervezet, egyuttal festményben is volna használható s mint ilyen, helyt állva, büszkesége lehetne bármely nagyobb templomunknak is.

RÖVID KÖZLEMÉNYEK.

XIII. **Ipolyi Arnold ő excellentiájának jelentése a magyar szent koronáról.**[1] Tekintetes akadémia! A magyar tud. akadémia f. é. febr. 26-án tartott összes ülésében archæologiai bizottságának elnöke által előadott indítványára a magyar szent koronának tudományos és nevezetesen műtörténeti szempontból való vizsgálatát méltóztatott elhatározni.

Indokolta ezt a magyar tudományos akadémiának a tudomány összes ágai fejlesztésére irányzott munkásságában mindenkor kiválóan nyilatkozó ama figyelem, melyet rendeltetésénél fogva nevezetesen a nemzet emlékeinek tanulmányára és ismertetésére fordít.

[1] Felolvastatott a m. tud. akadémia 1880. évi május 31-dikén tartott összes ülésében.

Nemzeti történetünk műemlékei közt pedig kétségtelenül legméltóbb helyet igényelhet az országnak szent koronája, mely amint állami létünkkel úgyszólván egykorú, ugy annak egyik palladiumát képezi, és valamint régisége és műbecse, ugy közjogi s államhatalmi jelentőségénél fogva országunk legfőbb jelvénye, a legkegyeltebb tárgya. És midőn a hazai tudomány immár nemzeti és hazai régiségünk és műemlékeink vizsgálatát a mai világirodalom szinvonalára emelte, nem volt mellőzhető többé a magyar szent korona tudományos — művizsgálata és kiadása sem, melyet a nemzeti kegyelet, valamint a tárgynak kiváló műbecse egyiránt követelt.

Történelmi tekintetben a sz. korona ugyan eddig is már századokon át számos munkában foglalkoztatta a hazai történeti vizsgálatot. De története nem volt mindaddig teljesen megirható és befejezhető, míg az általa felvetett számos kérdésre a műszaki és műtörténeti vizsgálat meg nem felelt. Utóbbi időben ugyan a műtörténeti tanulmányok mai teljes kifejlődésénél fogva ez irányban is foglalkoztatta immár a figyelmet. És ujabban egy kitünő műiró, dr. Bock Ferencz aacheni kanonok, már e tekintetben is tárgyalta nagyobbszerű s királyunk költségével is segélyezett, német nyelven közzétett munkáiban s a mily méltán tüntette fel alapos szakismereténél fogva annak kiváló műbecsét, ugy több részt mégis nem egy kételyt hagyva fenn, sőt többhelyütt felismerhetetlen pontosságot tanusítva, ujabb, kimerítőbb vizsgálatot tett kivánatossá, sőt szükségessé. E vizsgálat s megoldás méltán első rendben a magyar tud. akadémiát illette meg immár, mely körében több szakférfiuval rendelkezett, kik e feladatnak a tudomány mai álláspontján megfelelni képesek.

A magyar tudományos akadémia e szerint hivatásához képest vállalkozván e feladatra, fennemlített összes ülésében elhatározta, hogy a sz. korona vizsgálatára szakértőkből álló három tagú bizottságot nevez, mely alulirott akadémiai igazgató és rendes, valamint archæologiai bizottsági tagnak elnöklete alatt dr. Henszlmann Imre rendes tag s az akadémia archæologiai bizottságának előadójából, dr. Pulszky Károly, az akadémia ugyanazon bizottsága közlönyének, az «Archæologiai Értesítő»-nek szerkesztőjéből állott, kik mindannyian a műtörténet terén is, nevezetesen hazai ötvös- és zománczmű vizsgálataik tanulmányaival, erre magukat képesítették.

Ennek folytán a tekintetes akadémia kérvényével ez ügyben a király ő Felségéhez járult, hogy a sz. korona tudományos művizsgálatát legkegyelmesebben megengedni méltóztassék. A magas kormány utján benyujtott s ajánlott folyamodásra a legfelsőbb engedély megadatott, s ez a kormány által egyszersmind az országgyülés főrendi

«*Katzengold*» vagy «*Flimmergold*», melyek inkább szinészek mint egyháziak öltönyeire valók!»[1]

Áttérve a valóban egyházias műirány szellemében készült paramentumokra: nálunk hazánk biboros főpapja, az esztergomi érsek ő eminentiája jár elő jó példával. Tudunk oly esetet is, midőn egyik püspöknek sz. Adalbert ereklyéjéből egy darabkát ajándékozott azon kikötéssel, hogy annak illő befogadására stylszerű tartót készíttessen. Volt szerencsénk látni a nagy műgonddal és költséggel készült tömör ezüst ereklyetartót, melybe az egyházi művészetek iránt kiváló érzékkel biró prælatus a kapott ereklyét foglaltatá.

Mondanunk is felesleges talán, hogy a nagyméltóságú püspöki kar tagjai közűl Beszterczebánya főpapja nemcsak műtörténeti munkáiban és tanulmányaiban papiroson, de intézkedései- és rendeleteivel gyakorlatilag is követésre méltó példát ad. Így pl. az egyházi fehérneműek és öltönyök stylszerű meghonosítására és olcsó terjesztésére székhelyén apáczák vezetése alatt álló kézműipari iskolát alapított és nyitott, honnét nemcsak egyházmegyéje, de a messze vidék templomai is elláttatnak.

Jeles minták után készült munkáik méltó feltünést keltettek, és első kitüntetést nyertek a székesfehérvári országos kiállításon. Öröm volt látni itt e magasztosan kiemelkedő egyházi paramentumokat, casulákat, selyemmel hímzett superpelliciumokat, albákat és oltárterítőket, pallákat és corporalékat, melyek előtt mind eltörpültek a többi hasonintézetek mindennapias vagy divatos izű czirádákkal bármily gazdagon és a maguk nemében művészileg készített templomi öltözékei. Itt láthatta az elfogulatlanul itélő az óriási különbséget, mely a nemes stylszerűség és piperkőcz divat között létezik.

A hazai templomok közűl a *lébenyi* talán az egész hazában egyedüli, mely kizárólag a régi egyházi stylnek megfelelő szerelvényekkel rendelkezik. A casulától le a legutolsó palláig, s a monstrantiától a csengetyűig, mindaz, a mi az isteni tisztelethez szükséges, egyöntetű nemes izléssel készült. Lébeny lakosai megdönthetetlen érvet szolgáltatnak arra nézve, hogy a néppel, mely kellő előismereteket nélkülöz, mily rövid idő alatt lehet megkedveltetni az egyházi jobb izlés termékeit, stylszerű paramentumokban és a Palestrina-féle örökre szép egyházi énekek előadásában egyaránt.

Közelebbről véve példát, a központi papnövelde kápolnájának fölszerelése minden tekintetben a stylnek megfelelő s gonddal készült tervek alapján létesült. Érdeme ez az intézet egyik közbecsülésben álló

[1] *Ipolyi*, id. főpásztori levelében.

elüljárójának, ki — nevét említve, szerénységét sértenők meg — valóban elmondhatja a zsoltárossal: Domine dilexi decorem domus tuæ et locum habitationis gloriæ tuæ»[1].

A *budapest-ferenczvárosi* plébánia-templom felszereléséről is kiváló dicsérettel emlékezhetünk. A plébános példás buzgalmat fejt ki a vallási komolyságot mélyen sértő holmi hegedű-idomu miseruhák, pár hó alatt megfeketedő lyoni hamis aranysujtások és szegélyek kiküszöbölésében. A magukban véve legjelentéktelenebbeknek látszó apróságok sem kerülik ki gondos figyelmét; mindaddig kérdez, kutat és jár utána, míg különféle véleményeket hallva, stylszerű előmintákra találva, oly művet nem hoz létre, mely a mesternek is becsületére válik.

Még ha tizennyit hozhatnánk is föl, még akkor is csak azt mondhatnók a költővel: «*rari nantes in gurgite vasto*». Főokúl, hogy ezen vallásosabb műizlés mindeddig nem az általános, nem a felkaroltabb, nálunk kétségkívül az önérzetes, tárgyaik minősége- és milyenségére első sorban tekintő kereskedők és czégek csaknem teljes hiányát állíthatjuk. Míg a mindennapi czikkekkel és árúkkal kereskedő szatócs igen sokat tart arra, hogy nála kizárólag jó portékát találjon a vevő: addig egyházi készleteink raktárosainál — még ha haladtak volna is — ott találjuk a stylszerű és szolid áruk mellett a lyoni hamis paszomántokat, a tulipántos, rikitóbbnál rikítóbb szinű, falusi vállfüzőkre és ünnepi derekakra igen alkalmatos selyem szöveteket végszámra, róm. kath. templomokba szánt casulák anyagául.

Természetes dolog, hogy míg az ily szövetek, ily anyagú öltönyök, diszítmények *árulhatók és kaphatók*, addig ne várjuk, hogy a romlott izlés és világias irány a szentek szentélyéből kiküszöböltethessék. Nem akarjuk tovább fűzni e gondolatmenetet és fölvetni a kérdést, hogy miért van az egyenruha-készítőknek és raktározóknak előírva minden legcsekélyebbnek látszó apróság, melyeknek elhanyagolásával készített darabjaikat saját károkúl tudhatják be: és hogy miért nincs ez az egyházi öltönyök készítőinél és szállítóinál behozva?

Itt a fővárosban, az eléggé ismert egyházi szerek kereskedésében történt a nyáron, hogy szokásom szerint betérve, egyről-másról kérdezősködtem. A kereskedő személyzetén kívül még két vidéki plébános úr is jelen volt, az egyik esperes, a másik prælatus. Épen a kereskedő czég tulajdonosát, ki áruczikkeiben némileg hajlik az egyháziasb szellemű irány felé, vontam kérdőre, hogy kirakatában mért nincs az u. n. Borromæi-féle casulák közül legalább mintáúl egy darab? — midőn azon kérdést vetették föl versenyezve a plébános urak, hogy magya-

[1] Psalm. XXV. 8.

ráznám meg röviden a különbséget az általam keresett casula és az u. n. hegedű-idomuak között. Rövid eszmecsere után már nem egyedül, de hárman valánk, kik ismételten kérdőre vontuk a czég-tulajdonost, a Borromæi-féle casulák hiánya miatt. Látni kell e tárgyakat, hogy terjedjenek: ignoti nulla cupido.

Az egyházi szereknek Istenhez méltó nemesebb alkatú és idomú terjesztésében, a főpapság intentióihoz képest kiváló segédkezet van hivatva nyujtani a *budapesti Oltáregylet*, mely a hazai szegényebb sorsú templomokat évenkint jelentékeny számú készletekkel gyámolítja és segíti. E rendeltetést az egylet elüljárói, az áhitatos és nemes szivű grófhölgy és a nagy buzgalmú igazgató csakugyan fel is fogták, a mennyiben ez a templomi szerelvények rendeléseiben jobb izlést tanusít, amaz pedig stylszerű fehérneműek hímzésében fejt ki nagy buzgalmat. Egy szóval azon vannak, hogy nemcsak — mint a koldusnak oda vetett garassal — az égető szükséget pótolják, de egyházias ihletet és csint is fűzzenek a könyöradományhoz, hogy az Istennek kedves áldozattá legyen.

Nincsen már messze az idő, midőn a budapesti és ennek példájára a vidéki Oltáregyletek is — mint külföldön történik — hazánkban kifogásolhatatlan terjesztői lesznek az egyháziasabb irányú művészeteknek.

Az eddig felhozottakat összevetve, egyáltalában nem panaszolkodhatunk afelől, hogy nincsenek jeles építészeink, festészeink, szobrászaink, műtervezőink és kézműveseink: minden van, csak a jóakaratból volna több és a félszegen büszke álműveltségből kevesebb.

Végre eljutottam Ipolyi programmbeszédjének legutolsó pontjához, melylyel hazai irodalmunk keretében *egyházművészeti folyóirat létesítésének szükségét mondá ki.*

Álljanak itt az ő szavai, melyek rövid és mégis tüzetes körülírását adják a megpendített eszmének: «Létesíthető volna — úgymond — a német és franczia e nemű egyházművészeti folyóiratokhoz (Kirchenschmuck és Révue de l'art chrétien) hasonló magyar egyházművészeti lap, ha csak összekötve is eleve valamely egyházi irányú időszaki vállalatunkkal, mely azután egyházműemlékeink ismertetése mellett, új műveknek egyházi izlésben való készítésére gyakorlatilag, példányszerű minták, rajzok stb. közlése és ismertetése által hatna»[1].

E pont az, mely a legszükségesebbek egyike s melyre — fájdalom — tizenkét év óta vállalkozó még sem akadt. Nem csodálkozunk rajta; mi több, a programmbeszéd elmondásakor járt időkben nem is

[1] V. ö. Kisebb munkái, II. köt. 240—241. lap.

várhattunk volna ilynemű folyóirat tényleges megindítására. Bizonyára megelőzte volna korát. Hisz a szónoknak hosszasan kellett magyarázgatva fejtegetnie azt, a mi alól ma talán fel vagyunk mentve: az egyházi izlés, felfogás és styl jogosultságát.

A létesítési nehézségek előleges megfontolása volt a főok, mely a szónokot kényszeríté, hogy e pontot beszédje végén mintegy a messze jövőben létesíthető pium desiderium gyanánt tüntesse föl.

A mi akkor nem volt mulasztás, tizenkét év után azzá lehet. Megfontolva még ma is a nehézségeket, elszántaknak nyilatkoztatjuk magunkat annak kipuhatolására: ha vajjon van-e már az egyházi művészetek iránt hazánk papságában annyi érzék és fogékonyság, a mennyi elégséges megismerni az ismeretlent, s azután megitélni a jót, a helyeset, a nemest, s választani ezeket az elvetni való helyett?

Nagy bátorság és kész kudarczczal határos lenne vállalkoznunk egy ily «*önálló*» lap megindítására, minők külföldön többhelyütt évtizedek óta virágzanak és gyümölcsöznek. Nem, a jó ügyet nem teszszük könnyelműen koczkára. Szorosan Ipolyi programmbeszédjéhez tartva magunkat, e folyóiratot csak összekötve eleve valamely «egyházi irányú, időszaki vállalatunkkal», minő pl. a Füssy által szerkesztett «Tájékozó», kíséreljük meg, ha lehetséges, mindjárt jövő újévtől kezdve megindítani.

Vérmes remények iránt való kilátás nélkül fogunk tollat, hogy harczra keljünk a közönyösség ellen: nehéz, de férfi-munka lesz. Ha csak oly jóakarattal találkozunk is, minővel föllépünk, úgy a siker a vállvetve működőknek már biztosítva van.

Engedje a mélyen tisztelt gyülekezet, a jó siker iránt biztosítékul tekinthetnünk azon, talán a határon túl is igénybe vett, becses türelmét, melylyel csekélységünket elnézőleg végig hallgatni méltóztatott.

És most, midőn e helyről lelépek, azt ohajtom, hogy az új évtized után, mely alatt reánk sok és nehéz munka vár, itt e Társulat körében, fényesebb eredményekkel számolhasson be a hazai egyházi művészetekről nálamnál ékesebben szóló utód!

A KEHELY.

I. Közlemény.

Az egyházi edények és eszközök között rangra nézve első helyen áll a *kehely (calix, calix sacrificalis, poculum, poculum sanctum, vas mysticum)*, melyről sz. Pál apostol a korinthusiakhoz irt első levelében következőleg nyilatkozik: «Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne

MEJELÖLT KÖTETEK

(Molnár Gyula rajza.

AZ IGAZI értékek, ritkaságok gyűjtői mindig féltve őrizték kincsiket enyveskezű felebarátaiktól. A kolostorok kódexmásoló szerzetesei lelakatolták egész életen át készített remekműveiket. De mit tehetett a későbbi századok embere a nyomtatott könyvek elorzói ellen? Sokszor az átokformulától sem riadtak vissza: *„Ki ezt elviszi, halállal haljon meg, főzzék meg a pokolban; álljon bele a nyavalyatörés és a láz; törjék kerékbe; akasszák fel. Amen."* (a *British Museum* egyik korai kéziratán!) *Scholz János* (Sopron) gyűjteményében is olvashatunk tulajdonjogot bizonyító sorokat: *„Én, Takáts Julianna ki e könyvet bírom / nevemet ebben bizonyságul ide bele írom / ha eltévelődik szerelmes barátom / szolgáltasd kezemben, mert saját jószágom. Anno 1803."*

A 16. századtól kezdve a kézírásos bejegyzéseket a könyvjelek, könyvcímerek, az úgynevezett ex librisek váltották fel (X. Y. könyveiből). Megörökítették az utókor számára a tulajdonos nevét, s ha egy könyvtár szétszóródott egy-egy háborús időszakban, a béke idején újra össze lehetett állítani. Általában igazi művészek készítették az ex librisek – Cranach, Holbein –, s a szépséget kedvelők vetekedtek az alkotók kegyeiért.

Az első soproni könyvjelet Lackner Kristóf készítette, s a vallásüldözések korában a hozzánk menekült protestáns főurak könyvei művészi ex libriseket tartalmaztak. És Sopronban is megkezdődött a könyvjellel ellátott kötetek gyűjtése, és megindult az ex librisek gyűjtése, majd cseréje is.

A Storno család második és harmadik nemzedéke, ifj. Ferenc (1851–1938) és fia, Mik-

„Ha ismered Istened, el ne lopd könyvemet!"

sa, családi könyvtáruk számára készíttettek könyvcímereket. A legszebb az a linómetszet, amelyen a család neve is szerepel, és Minervát ábrázolja. A tudományok és a mesterségek istennője jól jelképezi a híres család sokoldalúságát.

Ágoston Ernő Gyóni Géza halálfejes ex librisét alkotta meg, Ákos Ernő sok neves soproni könyvcímerének készítője: Csatkai Endre köteteiben „A könyvből kisarjadt gondolat magasba ragadja az embert", dr. Lipner Pál belgyógyászében „Az orvos legyőzi a halált" motívum látható. Igen kedves a ma is élő Sterbenz Károly grafikusművész Marianna könyve linómetszete. A sokoldalú dr. Molnár Gyula ezredes László fia számára készített metszete, a kajánul vigyorgó, könyvet elorzó sátánfigurája a középkort idézi vissza: az ördög vigye el azt, aki könyvet merészel lopni!

A könyveiket féltő „deákok" még a mi századunkban is a kötelező szöveget írták be a kötet első oldalára: „Ha ismered Istened, el ne lopd könyvemet, fordíts három levelet, megkapod a nevemet."

Az Iparművészeti Múzeum 90 évvel ezelőtt rendezte meg először a kül- és belföldi ex librisek kiállítását. Legnagyobb sikere a szecessziós stílusú könyvjeleknek volt...

Gy. P. A.

VÁLSÁGOK VÁMSZEDŐI

Az I. világháború után, az igazságtalan békediktátumot követően a gazdasági és erkölcsi válság a magyar lakosság jelentékeny részét is sújtotta. S a válság az elkövetkező években csak mélyült. Világszerte. A frontról hazatért katona, falábbal, bénán, vakon, lelki sérülésekkel már nem volt teljes értékű, s az asszonyok, a feleségek, az anyák egyedül maradva a gyerekekkel, öreg szülőkkel, elvesztették testi és lelki erejüket, elvesztették önmagukat.

***Tiszazug* – „étetők" – méregkeverők – arzénes asszonyok, egykézők – gyilkosok. A „tudós" asszonyságra, a bábára hallgatva eltették láb alól a magatehetetlen, megunt férjet, öreg szüléket, de az egészségesen világra jött csecsemőket is. „Mit kénlódsz vele?" – így a bába – és „segített", légyölő papírral, méreggel... „Tedd rá a dunnát, én még a lábamat is rátettem" – adták egymásnak a tanácsot, és öltek csaknem egy évtizedig. Magyarország barbár ország – röpítették világgá a negatív szenzációt a lapok tudósítói, és Európa beleborzongott a szörnyű hír olvastán. Igen, ez a fajta értékvesztés, ez a fajta válság súlyosabb, mint a gazdasági. De a kettő összefügg egymással, mindig!**

A 20-as évek végén, a 30 évek elején a kemény és tartósan hideg, havas időben egymás mellett lapátolták a havat ügyvédek, orvosok, tanárok, mérnökök. És örültek, hogy akkora nagy hó esett, hogy akad munkájuk, kapnak egy kevés pénzt, néhány meleg falatot. És örültek, ha ügynökök, vigécek lehettek! A válságnak mindig vannak vámszedői: meggazdagodnak, hihetetlen gyorsasággal. Gazdagember, Kövérember, a potrohosok gyülekezete. Róluk ír különös, fanyar stílusban Nagy Lajos, a kor ismerője...

Sopron ezekben a nehéz esztendőkben előnyösebb helyzetben volt, mint az ország többi települése. Törvényhatósági jogú városként bizonyos fajta önállósággal rendelkezett. Tizennyolcezer kat. hold földterület tartozott hozzá, s a nyomorban tengődő réteg joggal várta el a város vezetőségének támogatását. Segélyt csak az kaphatott – néhány kivételtől eltekintve –, aki ínségmunkát vállalt. „...az 1932. évre megmaradt segélyezendők száma 980 család 3557 lélekkel" – adja tudtul a polgármesteri jelentés. „... városunk az ínségmunkák költségeire az 1931. évben költségvetésen kívül 202.358 pengő, az 1932. év első felében pedig 164.237 P. rendkívüli hitelt bocsátott az ínségmozgalom céljaira. Ezekből a hitelekből a következő munkálatokat végeztük: Deák tér rendezése, Kurucdombi terep rendezése, Baross úti járda építése, ... Horthy körút (Lőver körút) kiépítése, csatornázások..." „Sajnálattal kell tapasztalnunk, hogy a munkanélküliség a téli időszak elmúltával sem szűnt meg... A városunkban a gyárak és vállalatok részben beszüntették üzemeiket, részben erősen lecsökkentett munkáslétszámmal dolgoztak..." Állandó havi pénzsegélyt csak a munkaképtelen betegek és elöregedett szegények kaptak. Kb. 250 fő. A tehetősebb polgárok pénzadományokkal és természetbeni juttatásokkal próbáltak könnyíteni nehéz sorsú embertársaikon. A népkonyhai étkeztetés, napközi otthonok felállítása, ruha- és tüzelősegély csak pillanatnyi „megoldás" lehetett. Ezt mindenki tudta.

Átmeneti javulás után azonban éppen a II. világháború kitörése miatt ismét sok ember vált nyomorulttá, önhibáján kívül munkanélkülivé, szegénnyé. 1940. április 1-jén Puchinger Sándor, a soproni Szent Mihály u. 5/8.-ból írt levelet, alázatos és instanciázó stílusbana polgármester feleségéhez. „Két gyermek apja vagyok s a keresetem se több 24–26 pengőnél egy hónap alatt. Ami bizony még a megélhetésre is kevés, nemhogy a lakbért is ki tudjam fizetni, ami 15 pengőt jelent minden hónapban... Pár hétig szeretnék dolgozni a városnál, hogy a lakbéremet ki tudjam fizetni, mert a kilakoltatás veszedelme fenyeget. Azt sem tudom, hogy melyik napon kell katonai szolgálatra bevonulnom, és ugye kérem mindenki nem mehet a Kurucdombi ínséglakásokra. ... Még egyszer bocsánatot kérek, hogy Méltóságos Asszonyomat zavartam, hiszen én nem akarok koldulni, csak munkát akarok..."

Nem tudjuk, milyen választ kapott Puchinger Sándor. Feltételezhetően hamarosan frontra kellett mennie, és felesége folytatta a küzdelmeket.

Sopron ma is a szerencsésebb városok közé tartozik, de természetesen ez sovány vigasz azoknak, akiknek nincs munkájuk vagy egyéb okok miatt élnek a létminimum alatt. Reményük lehet csupán, mint azoknak, akik 10–15–20 évvel ezelőtt tengődtek, csak nem beszélhetett erről senki. De azért emlékszünk még a Solt Ottília által alapított Szegényeket Támogató Alapra?

Gy. Patthy Anna

Ínségenyhítő mozgalom a 30-as években

PÁRHUZAMOK ÉS TANULSÁGOK

Magyar a magyarnak...

... nem vájja ki a szemét?

A történelemben nincsenek receptek, a történelem nem példatár. Talán akkor nem is lehet levonni magunknak tanulságokat, következtetéseket a történelem tanulmányozásából? Dehogynem! Például olyan tanulságai vannak, hogy a történelmi távlat egybemossa azokat az erőket, amelyek VÉGSŐ SORON EGYET AKARVA politizálnak (sajnos sokszor egymás ellen is harcolva).

Iskolázott emberek előtt nem titok, milyen viszony volt Petőfi, Kossuth, Széchenyi között. De ismereteink soha nem árnyékolták be negyvennyolcas forradalmunk emlékének tisztaságát. A most EGY TABLÓN szereplők bizony AKKOR egymásnak ellenfelei voltak a politikai csatározásokban, ez köztudott.

Mi lehet a tanulság mára? Hát akik végül is EGYET akarnak, azok AZÉRT AZ EGYÉRT, s ne egymás ellen folytassanak harcot...

Ha kézbe vesszük Petőfi Sándor összes prózai művei-t (Szépirodalmi 1960), látjuk például, hogy Petőfi milyen dühödten és igaztalanul ír Széchenyiről is, aki – szerinte – *megvetett és lenézett mindent, ami magyar* (417); milyen ellenségesen Kossuthról, aki *„az első bokor zörgésére el fog eblábolni, hol hazamentő irhája nagyobb biztonságban lehet"* (537). De megkapta a magáét Petőfitől a kormány egésze is: *„én e minisztériumra nem a hazát, sőt a kutyámat sem bíznám."* (460). És a nemzetgyűlés is: *„A hatalommal részint nem tudnak élni, részint rútul visszaélnek."* (463). *„Ilyen elaljasodást alig mutat a világtörténet."* (503).

Széchenyi István: Napló-ját (Gondolat 1982) olvasva kiderül, hogy Kossuth Lajos sem tartotta sokra a forradalmár ifjakat. Március 19-én azt mondja Vasvárinak: *„Becsülöm Pestet, de ez itteni törvényhozásnak parancsolni nem fog!"* (1211). *„Ki Pesten nem engedelmeskedik, függni fog."* (1215). Majd egy májusi miniszteri megbeszélésen így nyugtatja a kormányt: *„Nincs itt mit félni a fiatal izgatóktól... legfeljebb 300 van. Ezeket agyonveretem, csak egy szóba kerül."* (1252).

Széchenyi István Kossuth Lajost impertinens (967) hitvány gazembernek (991), fennkölt bolondnak tartja (1221), aki összehord hetet-havat. (1222). Elkeseredik Kossuth népszerűsége láttán: *„Lehetséges volna, hogy az imbecillitás oly nagymérvű Magyarországon, hogy felülnek e sarlatánnak?"* (1182).

Széchenyi persze meglehetősen rossz véleménnyel van minisztertársairól is: Deák Ferenc *„ravasz és hamis" ember* (1005), *„Eötvöst gyakorta megsértem, midőn ostobaságaiért gáncsolom"* (844), de indulatos ellenérzéseinek fő célpontja Kossuth után Batthyány Lajos, aki szerinte *„hitvány ördög"* (1220), *„bursikóz bandita"* (1235), és *„sokan vannak, kik szenvedélyesen belekötnének Batthyány Lajosba, s lelőnék. Én is!"* (1192).

Miniszteri jelölésének elfogadásáról olvashatjuk naplójában: *„Most aláírtam, hogy minket vagy fent vagy lent felakasztanak, s én ebbe úgy csöppenek, mint Pilátus a credoba."* (1218). Szerepéről a miniszteri értekezleten májusban pl. ezt írja: *„Egyáltalán, én játszom a legalárendeltebb szerepet. Úgyszólván megmukkannom sem szabad."* (1252). *„Batthyány Lajos nem köszön nekem – úgy tesz, mintha ott sem volnék."* (1246).

Látjuk tehát, hogy kell a történelmi távlat a politikai mozgások és a nagy személyiségek megítéléséhez. Sajnálatos, hogy a társadalmi átalakulást akarók kicsinyes torzsalkodásai vagy éppen gyűlölködései közös céljaiktól elvonták erőiket.

Hát nem egy fontos történelmi tanulság ez?

T. L.

STORNO család

Több mint háromszáz fát ültetnek

Kezdődik a liget rekonstrukciója

A mosonmagyaróvári Május 1. ligetet (Wittmann park) az egyetem alapítója, Wittmann Antal telepítette az 1800-as évek elején. 1990. március 1-jétől természetvédelmi területté nyilvánították, ezzel lehetőség nyílt arra, hogy a park rekonstrukciója megkezdődjön, és valódi természetvédelmi területként éljen, hiszen az eredetileg telepített növényekről az utóbbi évtizedekben nem gondoskodott senki. Elhanyagolttá, gondozatlanná vált, faállománya pedig pusztulásnak indult. Különösképpen veszélyes ez a folyamat a természetvédelmi terület északi részén, ami a park védőövezetének minősül. A városban uralkodó széljárás északi, és ha ez a védőövezet tönkremegy, az a park egészének pusztulását okozhatja. Ezért legszükségesebb ennek a majd kéthektáros területnek a megvédése.

A munka most kezdődik, hogy még rügyfakadás előtt végezzenek. A Városüzemeltető és Fenntartó Kft. a Városvédő Egyesülettel közösen húsz olyan fát vesz ki, amelyek a kiszáradás, a fagyöngy és a borostyán miatt tönkrementek. Helyükre a Városvédő Egyesület ajánlatára olyan fákat ültetnek, ami időtálló faj. Ilyen pedig a vörös tölgy, ami több száz évig is képes élni. Ebből a fajból nyolcvan darabot ültetnek el. Mivel azonban ez a faj lassú növésű, az egészséges növekedés érdekében köztes fajokat is, mint kőris, hárs, juhar és nyírfákat is elültetnek, körülbelül kettőszáz darabot. Később ezeket ritkítani lehet úgy, hogy a vörös tölgy élettere megmaradjon. Ezzel zárt állományú lesz az északi védőövezet, ahol egyébként a park értékes madárállománya is jól érzi magát.

Ennek a munkának értéke 300.000 forint. Ugyanakkor elkészült már a park következő részének rekonstrukciós terve is. A munka tavasszal ott is elkezdődik, hogy a sokak számára kedves liget újabb területe nyerje vissza eredeti szépségét, most már a biztos védelem tudatában. Erre a munkára az önkormányzat 1 millió forintot biztosított.

Kiss M.

Megmutatjuk, hogy mit tudunk!

Éltes Mátyás-diáknapok

A mosonmagyaróvári Éltes Mátyás Általános Iskola március 30-án és 31-én diáknapokat rendez a Városi Művelődési Központban. *Imréné Bertalan Gabriella* igazgatónővel az iskola életéről beszélgettünk.

– Ki volt Éltes Mátyás?

– Kora egyik legszélesebb látókörű, alkotó gyógypedagógusa, aki európai színvonalon képviselte szakterületén az elesett gyermekek testi, lelki és szellemi fejlesztését.

– Mi a célja az iskolának ezzel a rendezvénnyel?

– Elsősorban gyermekeknek jelent ez minden évben nagy eseményt. Más elfoglaltságot jelent számukra, bemutatkoznak és mindenki a képességének megfelelően teljesít ezen a napon. Összekovácsolja a gyermekeket és sokkal könnyebb is velük dolgozni.

– Milyen korú diákok tanulnak itt?

– Elsőtől nyolcadikos korig és van egy felzárkóztató csoportunk is ötéves gyermekeknek.

– Ismertesse a diáknapok programját.

– Kilenc órakor egy bemutatkozó kulturális műsorral kezdődik a „nagy esemény". Majd ezt értékeljük, és filmvetítéssel zárjuk az első napot. A másodikon egy vidám, szórakoztató műsort láthatnak az érdeklődők a színházteremben, utána pedig játszóház lesz. Olyan lesz ez az esemény, mint egy nyílt nap. Megmutatjuk az érdeklődőknek, hogy honnan indultak a gyermekek, s hogy mivé képesek fejlődni. Meg akarjuk mutatni a város és környéke lakosságának az iskola munkáját, mert nagyon kevés lehetőség van arra, hogy szerepelhessünk. Tanulmányi versenyben nem vethetjük össze magunkat a többi általános iskolával. Megmutatjuk tehát, hogy mit tudunk.

Nagy István

Tegyük szebbé városunkat!

A városvédők programja

1985-ben – 250 fővel – alakult meg a Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület, mely tevékenységét az alábbiakban határozta meg: „Az egyesület célja a város lakossága körében olyan hangulat kialakítása és erősítése, amelynek révén kezdeményezni, segíteni tudja városa szépítésének, értékeinek, épített és természetes környezetének megóvását, gyarapítását, amivel Mosonmagyaróvár további fejlesztését kívánja szolgálni."

Az egyesületet alapításkor a Hazafias Népfront fogadta be. Megszűnésével az Engels Frigyes úti irodaház nyújtott átmeneti megoldást, míg ez év február közepétől a Városi Művelődési Központ ajánlott fel székhelyet az egyesület használatára. Az új „otthon" megteremtése bizonyára még inkább elősegíti a városvédő egyesület eddigi szép hagyományainak folytatását.

A minap lezajlott elnökségi ülést már az új otthonában tartotta az egyesület, ahol a megjelent tagokat *Nagy Mihály* alelnök köszöntötte. A beterjesztett napirendi pontok elfogadása után *dr. Nagy György* professzor, az egyesület elnöke az egyesület féléves tevékenységéről tartott tájékoztatót. Bevezetőjében szólt az egyesület tisztségviselőinek (24 fő) a beszámolási időszakban bekövetkezett változásairól. Ami pedig az egyes szakosztályok munkáját illeti, főbb célkitűzéseik megvalósítását és a tervezett események előkészítését az alábbiakban foglalta össze:

– A városszépítő szakosztály tervében szerepel a magyaróvári temetőben az I. világháborús hősi sírok további rendezése, a sírkövek helyreállítása, restaurálása, a hősitemető-részlet kialakítása és gondozásba vétele. A szakosztály szervezésében pályázatot nyújtottunk be a Város- és Faluvédők Szövetségéhez a „Hungária" szobor (13-as pozsonyi gyalogezred-emlékmű) restaurációs munkájával kapcsolatban. Időközben elnyertük a 30 ezer forintos támogatást. Régi tervünk az ipartelepek védetté nyilvánításához szükséges dokumentumok elkészítése. A zöldfelület szakosztály folytatja az 1993. évi virágosítási akciót. A Wittmann park terv szerinti felújításának anyagi feltételét az „Alapítvány a városért" elnevezésű alapítványból lehetne támogatni. Fontos teendő városunkban az ipartelepen a timföldiszap okozta légszennyezés megszüntetése, együttműködve a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetemmel, kísérleti növény- és faállomány telepítésével. Érdekes célunk még a város bejáratainak (Levéli út, Pozsonyi út és Mosonban Fő út) tetszetős, vendégváró kialakítása, ide illő növények és fák telepítésével.

– A propaganda szakosztály az egyesületi tájékoztatók mellett az 1993-as esztendőre *Czéh Sándorról* és a temetőkről szándékozik kiadványokat megjelentetni. Tovább folytatódnak az egyesületi filmdélutánok, melynek során helyi, hazai és külföldi előadókat kérünk fel.

A tájékoztató során elhangzottak a társegyesületekkel való kapcsolatok bővítéséről folyamatban lévő terveik is. A Budapesti Városvédő Egyesület alelnöke, *dr. Radó Dezső* a városi zöldfelületek specialistája ilyen irányú városi elképzelésekről, Kriszt György az Országos Műemlékvédelmi Hivatal vezető felügyelője a város műemlékvédelméről és az új műemlékvédelmi törvényről tart előadást. Ugyanakkor az egyesület *Ráday Mihály* felkérésére részt vesz a kiadásra kerülő „Nemzeti Panteon" című könyv mosonmagyaróvári vonatkozású adatgyűjtésében. Ezenkívül két tanulmányút – Szentendrére és az ausztriai Tulln városkába, a kertészeti kiállításra – teszi változatossá az idei programot.

László László

„Szülinapot" ül az autóklub

Harminc évvel ezelőtt néhány lelkes mosonmagyaróvári autótulajdonos az egyetem egyik előadótermében megalakította a Magyar Autóklub győri szervezetének mosonmagyaróvári csoportját. Induláskor egy faépület, egy másodállásban dolgozó autószerelő és mindössze 50-60 fő jelentette a helyi csoport létezését. Az autómobilizmus fellendülésével Mosonmagyaróváron is megszaporodott a magánautók száma, így azután szükségessé vált az autóklub bővítése. A 70-es évek közepére – zömmel társadalmi munkában – megépült az autóklub mai szolgáltató telepe az M1-es műút mellett, a város Győr felőli részén, közvetlenül a Mosoni-Duna szomszédságában. Ma már komoly szolgáltató-javító bázist sikerült kialakítaniuk, hiszen a közeli osztrák határ előtt még itt van lehetősége a bajba jutott autósnak, hogy kocsiját műszakilag rendbe hozassa. Mint ahogyan a hazánkba tartó autós is itt kaphat gyors műszaki segítséget.

– Milyen főbb szolgáltatásokat tudnak az autósoknak nyújtani? – kérdeztük Halász János műhelyvezetőt.

– Műszaki szolgáltatásaink között első helyen szerepel a gépjárművek vizsgáztatása, amely műszaki felülvizsgálatból, szükség szerinti vizsgára való felkészítésből, a tulajdonosok által hozott új alkatrészek beépítéséből, és a műszaki vizsga lefolytatásából áll.

– Hogyan alakult a taglétszám?

– Még néhány évvel ezelőtt a taglétszámunk meghaladta a 5800 főt. Ma már hivatalosan csupán 3350 fő vállalta a folyamatos tagságot. Ezeket a klubtagokat igyekszünk megtartani, illetve a tagság létszámát növelni. Számukra továbbra is ingyenes az országúti segélyszolgálat és kedvezményes javítási, karbantartási munkákat végzünk el a gépjárműveiken.

L. L.

Caritas szervezet Máriakálnokon

Máriakálnokon az elmúlt év novemberében egy gyűlésen vetették el azt a magot, ami most tavaszra szárba szökkent. Azon az ominózus gyűlésen – amelyen a faluban működő pártok és önszerveződő közösségek képviselői, valamint a falu közérdekű ügyei iránt fogékony polgárai vettek részt – felvetődött, hogy nem lenne haszontalan tevékenyen bekapcsolódni valamelyik szeretetszolgálat munkájába. A felvetést egyhangú tetszésnyilvánítás fogadta, de akkor ez az ügy annyiban is maradt.

Néhány hónapnak el kellett telni ahhoz, hogy az akkori ötlet testet öltsön. *Frauhammer Józsefnét* bízták meg a közelmúltban a szervezőmunkával, aki felvette a kapcsolatot a Caritas szervezet megyei vezetőjével, Fekete Andrással. Ő örömmel fogadta az ajánlatot és vállalta, hogy a faluban tart egy tájékoztatót a szervezet munkájáról. Ez két héttel ezelőtt megtörtént, és ezen a tájékoztatón – ami alakuló gyűlésnek is tekinthető – mintegy húsz segíteni, szolgálni akaró máriakálnoki polgár vett részt. Ez volt a múlt. A jelenről pedig Frauhammer Józsefné a következőket mondta:

– Lehetőségeink szerények, nagy terveink nem lehetnek. A megyei szervezet vezetőjével egyelőre abban állapodtunk meg, hogy az ő munkájukba kapcsolódunk be, és ezt jó szívvel tesszük. Az első akciónkkal ruha- és szárazélelem-gyűjtést hirdettünk, aminek nagyon szép eredménye volt. Terveinket az élet diktálja, hiszen nem lehet tudni, holnap milyen jellegű segítséget várnak tőlünk.

***Dr. Erdős Mihály* kanonok – aki parókiájában, a hittanteremben ad helyet a szervezetnek – még kiegészíti ezeket a szavakat:**

– A helyi Caritas munkája nem merülhet ki ruha- és élelemgyűjtésben, fontos az is, hogy észrevegyék: hol kell segíteni egy elesett, magányos, segítségre szoruló embernek, és hozzá lehajoljanak. Ez talán még fontosabb, mint a ruhagyűjtés.

– Kiss –

Köszönet a véradóknak

Az újrónafői polgármesteri hivatal nevében *Kovács Péterné* polgármester asszony köszönetét fejezi ki a március 23-án rendezett véradás szervezőinek és mindazoknak, akik felismerték a véradás fontosságát és részt vettek az akcióban.

Egy időtálló történelmi könyv

Moson múltjából

A szakemberek nagy becsben tartják az 1896-ban kiadott (gyönyörű, vízjeles papíron megjelentetett) *A magyar nemzet története* című munkát, amelyet Szilágyi Sándor szerkesztett, és Marczali Henrik írt. E munka 1038–1301 közötti időszakot felölelő kötete több helyütt is említi Mosont, s az eredeti forrásokat feldolgozó könyv olvasása sokunknak jelenthet élményt.

Amikor Orbán pápa 1095 októberében a francia Clermont-ban keresztes csapatok felállítása mellett szónokolt, sokakat megindított, s százezrek siettek, hogy fegyverrel, életük árán is megváltsák Krisztus szent sírját, és véget vessenek a pogány uralmának azon a földön, melyet a Megváltó születése és élete avatott szentté. A keresztes csapatok első hulláma elérte Magyarországot is. Godeschalk seregét állítólag Kálmán bebocsátotta Mosony várába, „és szabad vásárt engedett, hogy ne támadjon összeütközés. De midőn ott több napon át vesztegeltek, az indulatos svábok és bajorok lerészegednek, megszegik a békét, elkezdik hordani a magyarok borát, gabonáját, a mezőkről elrabolják a lábas jószágot és megölik az ellenállókat". Ezen feldühödve Kálmán harcra buzdít, és legyőzi őket. (Egyes források szerint csellel sikerül győzni.) Még Godeschalk seregének hullái szerte hevertek, amikor Emicho seregei érkeztek Mosony alá. Nem bocsátották be őket a városba, ezért hozzákezdtek annak ostromához. Ez hat héten át tartott. „Bekövetkezett az utolsó roham. Rést törtek a bástyákban: az őrség már hátrálni készül, és maga gyújtja fel a várost, hogy oda be ne vehessék magokat a győztesek, midőn egyszerre páni félelem vesz erőt a rohanókon. Elhagyják táborukat, mindenöket, mindenki csak nyomorult életének megmentésére gondol. A Magyarországot végpusztulással fenyegető sereg szétporlott."

Hogy mi volt az ijedelem oka, nem tudjuk. De, hogy a történet valóságos elemeken alapul, azt egy francia forrás is megerősíti. Guibert apát miután Magyarországot földi javakban bővelkedőnek jellemzi, s a keresztesek bűneként említi, hogy felgyújtották az asztagokat, lányokat raboltak, erőszakot követtek el az asszonyokon. S leírja, hogy egy vár ostrománál viszont pórul jártak. „S ki nem veszett el kard által, vagy nem fúlt a folyóba, nagy szégyennel, üres tarisznyával ment vissza Franciaországba. És mivel annak a várnak Mosony a neve, ők pedig azt mondták, hogy el voltak Mosonyig, nagyon kinevették őket." (Moysson aratást jelent a franciában.)

Jó ötven évvel később jelentek meg a keresztesek ismét Mosonnál, azonban ez az összeütközés is kudarccal végződött, s Magyarországnak „nem kellett tartania az 1096. évi rendetlenségek és veszélyek ismétlésétől." A történetíró szerint azért sem, mert a magyarok között is egyre mélyebb gyökeret eresztett a kereszténység eszménye. Ezzel persze a városka viharos története nem ért véget, erre vezetett később is az út az ország belseje felé.

(Böröndi)

Storno Ferenc

a pannonhalmi apátság egyházi körül kifejtett munkálkodására fő forrás:

Emlék lapok, megeket a pannonhalmi sz. Benedekrend a fő monostori Vétkes egyháznak 1876 dik évi aug. hó 27 én történt negyedik fölszentelésének alkalmából a jelen és utókornak nyujtj.

1876.

Egyszersmind irodalmához és -

A bécsi Österreichischer Verein
Bud. a városnak a kiadási
igénnyel jött javaslatát, a
kön. tárgyalásra befogadtatni
javasolt (Csaiegi és bizottsága
Schoen A. e.)

Várju felsz. vall.

Csaiegi elutazása a dolgot
Lechnerrel s javas-
latát ez ügyben átadta neki.
Lechner adja át Czakonak a pénzkö-
vetelt s hamarabb ki mibe kerülnek a klisék.
A fenyegek beszerzése
bevárjuk, de epitén. skizzet
csinálja nekünk.

Lechner igyekezzék
1000 pengőt a neki
kiadott 6000 ból meg-
takarítani s abból
federjék a tartalékot
díjat. gondoskodva
lépni vál

fogja
a
lelt

vállalja-e
a megvázolt
és a magyarázó
klisé (37)
federdíjat az
1000 pengőbol

LONA

GY ŐNAGYSÁGÁNAK

BUDAPEST

V CSÁKY U

Storno Ferenc id.

A Szentlélek-templom
környéke a 19. század
végén Sopronban
Fenti vázlathoz jeből, repr.
Soproni Szemle
1937. 152. l.

Stornoferencz id.

1869. jan. 8. az archaeologiai bizottság 300 frtot utalvanyoz a sopronyi Sz. Mihály egyháza derék restauratorra, Stornoferencz úr erdélyi munitjára, ki is az ottani rejtemplomokon fölés a közepkori falfestmenyeket fogja vizsgálni és ismertetni.

Századok, 1869. 125. l.

A biz. helyszínrajzot kér.

A jegyzőkönyvet tudomásul
vessi, s ~~[illegible]~~ a két
jegyzőkönyv másolatban közöl-
tessék a Wairal.

Groh beadvinyára vonatkozó-
lag: felhív, a tek. Ig. fi egyetmi
~~[illegible]~~
[illegible], hogy a ~~[illegible]~~ környezet
mindőbb hozzá hangoltassék
és [illegible] hogy csomatjak meg s ~~[illegible]~~ [illegible]

Moller a szibrok vest. ugyeben bejelenti,
hogy ő az utasításokat megadta,
de hogy ezt betartják-e az
a nem tudja.

Storno Tsenc.

A jánosi templom szentéfét 1876-ban ingyen kifestette. Besztercebányán a Borbála és Erzsébet Kápolnát restaurálja.

Henszlmann Imre. Évi jelentés. Arch Ért. 1877. XI. 4. l.

Storno Ferenc

Romer Florus váradi kamenok Váradra hívta a székesegyház restaurationjában való részvételre. 1878 tavaszán kezdődött a renovalás s 1879 végén fejeződött be. Az alatt üres falakat Storno festette be. A főhajó és a szentély falai encausticus modon vizzos festékkel vonattak be a legösszhangzóbb színezetben.

A következő jelenetéket festette. Az orgona fölötti kettős boltszalagnak egyikére Mária születése, a következő boltszalagon az angyali üdvözlet van, tovább a bold Szűz látogatása Szent Erzsébetnél, a hosszhajó utolsó szalagjan pedig Krisztus születése, a keresztháj ban jobbról a Három Király a gyermek Jézus előtt, balról a 12 éves Jézus a jerusalemi templomban.

A bordaszalagok végein festett fülkék állanak s ezekben egyenként az ő szövetségi profétái. Jobbról a karzat fölött:

id. Storno Ferenc

irodalmához.

Schulek Frigyes. A hazai műem-
lékek rajzaiból rendezett első
nyilvános kiállításról. Arch. Ert.
1880. XIV. 237. l.
Henszlmann J. Évi jelentés. u. o. II. l.

Storno Ferenc

ejitész.

Ipolyi Arnold

A beszterczebányai egyházi műemlékek története és helyreáll itása

Hét szín és könyomatu képtablával és ötvennégy fametszettel.

Rajzol, tervezetek és kivitel Storno Ferenctől.

Budapest, MDCCCLXXVIII

n. 4 r. 151 l.

150:
200 74, = 2·3·

3/10

52.

6

2

Id. Storno Ferenc

irodalmához.

Romer Fl. Storno Ferenc erdélyi
vázlatkönyvéből. Arch. Ért. 1872.
VI. k. 127. l.

id. Storno Ferenc

építész.

ir. dolmányos.

Dr. Teutsch S. D. Észrevételek az erdélye régiségek közlésére. Arch Ert. 1872. VI. K. 50. l.

ott Anna templom monograf
jának kiadása ügyén.

9. A várakról szóló kiad
vány ügye-
ill. Az ügyben Czakó Elem
átirata.

10 Keszegh Lajos a nagy kisch
ref. templom ügyében.

11. Schulek János bejelen
tiszt visegrádon e hetem
fejezte be az épüleri munkát
A jövő évi programmot be
gyűlésünk. Javasolja hosz
Salamon torony kör jelenet inv

Storno Ferenc id

cred

Ormós Zsigmond

Megnyitó beszéd -

Tört- és Rég. Esterito

1875. 121. l.

Storno Ferenc id

irod

Széll Sándor: Nagy-

várad, Szent Sárló

városa

Bp. 1940. 19. l.

31. l.

Pizzoli, che fece dono delle pitture dell'altare: D. O. M. ORATORIUM HOC CUIUS ARAM GRATUITO PINXIT JOACHIM DE PIZZOLI PROFESSUS IN HANC ELEGANTIOREM FORMAM REDIGENDUM CURAVIT ANNO M. DCCVIII. L'altra, del 1712, dice che Jacopo Mazzoni, membro anche lui della confraternita, fece erigere l'altare e fece costruire (o costruì) la volta dell'oratorio: JACOPO MAZZONO SOCIETATIS HUJUS PROFESSO BENEFICO QUI GENEROSA PIETATE ARAM HANC EXCITAVIT TOTIUSQUE ORATORII FORNICEM AERE PROPRIO CONSTRUXIT CONFRATRES GRATI ANIMI MONUMENTUM P. ANNO MDCCXII. Queste due lapidi stanno sotto la figura di un profeta, racchiusa da una cornice di foglie, mentre la terza sta al disopra della balaustra dell'organo e dice che questa balaustra fu fatta fare nel 1712 dal Pizzoli. Le date parlano chiaro. La ricostruzione venne iniziata nel 1708 e in questo anno appunto fu compiuta la pittura dell'altare. Tutta la cappella venne ultimata quattr'anni più tardi, nel 1712. Una delle iscrizioni

777.

777. Bartolomé Estéban Murillo.

Sz. Sevillában 1618-ban. † ugyanott 1682-ben.

Krisztus kenyeret osztogat.

A felhőkön trónoló Mária kissé jobbra fordul, a mellette álló gyermek Jézust fogja és nézi, hogy a térdelő angyalnál lévő kenyérkosárból mint nyujtja a czipót az előtte térdelő agg férfiúnak, ki baljában könyvet tart s jobb kezével a kenyér után nyúl. Jobbról még két zarándokot veszünk észre. Ezek kezeiket összekulcsolták és ájtatosan nézik az Üdvözítőt, kinek fejét ép úgy, mint anyjáét, dicsfény veszi körül. Mária fátyolja vállaira omlik, bő ujjú piros ruháját derekán öv szorítja és palástja kék. Az Üdvözítő testét fehér kendő veszi körül. A kiterjesztett szárnyú angyal pedig, ki lefelé tekint, zöld ruhát és aczélszürke kendőt visel. Fölül a megnyilt felhők közt több Cherub lebeg.

Vászon, méretei 219 : 182 cm. — Mündler: XIV. 32.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1835: VII. 24. *B. Murillo:* Maria mit dem Jesukinde, welches einem Greise Brot reicht. —

1844: VII. 23. *B. Murillo:* Maria mit dem Jesukinde, wel-

Storno Ferenc

cvod
i

Ipolyi Arnold

Az O.M. Képzőművészeti Társulat 1883. ápr. 8-ki közgyűlését megnyitó beszéd. Bp. 1883. 30. l.

Storno Ferenc id

l.

Körmöcb

8. l.

KLAPHE

LTER HE

ZU XANTI

KUNSTSCHÄT

XANTENER DOMBAUVE

STVERLAG / BER

Kikiáltási ár pengőben

1362. KÁROLYI GYULA, Olvasom a Szentírást. Bpest. 1904. 8r., kartonkts . . . . . 1.—

1363. KÁROLYI LÁSZLÓ GR., A nagy-károlyi gróf Károlyi család összes jószágainak birtoklási története. Bpest. Franklin. 1911. 8r., 2 kötet, fve . . 8.—

1364. KECSKEMÉTHY AURÉL, Gróf Széchenyi István utolsó évei és halála. (1849—1860). Pest. 1866. 8r., fve 2.50

1365. —, Éjszak-Amerika 1876-ban. Bpest. Ráth. 1877. 8r., fvkts 1.50

1366. KELETI KÁROLY, Hazánk és népe. Pest. 1871. 8r., fbőrkts . . . . . 3.—

1367. KEMÉNYFY K. DÁNIEL, Vaszary Kolos. 1855—1905. Esztergom. 1905. 8r., er. díszes vkts . . . 1.—

1368. KEMÉNY ZSIGMOND, Forradalom után. Pest. 1850. 8r., fvkts. I. kiadás! Ritka! . . . . . 3.—

1369. —, Férj és nő. Pest. 1852. 8r., 2 kötet egybekötve, fvkts . . . . . 4.—

1370. —, Ködképek a kedély láthatárán. Pest. 1853. 8r., fvkts 2.50

1371. KEMPELEN GYŐZŐ, Kazinczy-ünnep Magyarországon 1859-ben. Szeged. 1860. 8r., fvkts . . 2.—

1372. KEMPIS, THOMAS Á, De imitatione Christi. Lugduni. ELZEVIR. 1658. 12r., pergamentkötés 4.—

1373. KERESZTESI JÓZSEF, Magyar nyelv eredete. Pozsony. 1844. 8r., fve. Er. borítékban . . . . 4.—

1374. KHEVENHÜLLER-METSCH, FÜRST JOHANN JOSEF, Aus der Zeit Maria Theresias. Tagebuch des ... 1752—1755. 8r., fve . . . . . 3.—

1375. KIRCHER, ATHANASIUS, Mundus subterraneus. Amsterodami. Jansson. 1665. Folio, régi pergamentkts. Igen szép és érdekes rézmetszetekkel . . . 36.—

1376. KISFALUDY SÁNDOR, Csobáncz. Képekben STORNO Ferenctől. Sopron. 1866. Ivalakú lithográfiák Stornotól. Rendkívül ritka . . . . . 5.—

1377. KLAPKA GYÖRGY, Emlékeimből. Függelékül Gróf Teleki László levelei. Bpest. Franklin. 1886. 8r., fve . . . . . 4.—

1378. KISS JÓZSEF, Legendák a nagyapámról. Bpest. A Hét. 1911. K. 8r., er. vkts . . . . . 2.—

1379. KLAPKA, GEORG, Der Nationalkrieg in Ungarn und Siebenbürgen in den Jahren 1848 und 1849. Leipzig. 1851. 8r., 2 kötet, fve . . . . . 6.—

1380. KISS JÁNOS—SZIKLAY JÁNOS, A katholikus Magyarország. Budapest. Stephaneum. 1902. 4r., 2 kötet, er. díszes vktsek . . . . . 12.—

		Kikiáltási ár pengőben
1342.	KALTENBACH, J. P., Die Mariensagen in Oesterreich. Wien, 1845. 8r., er. díszes vászonkötés aranymetszéssel	2.—
1343.	KANDRA KABOS, Aba Samu király. Bpest. Ráth. 1891. 8r., fve	1.50
1344.	—, Magyar mythologia. Kiadja Pásztor Bertalan.	1.50
1345.	—, Magyar mythologia. Kiadja Pásztor Bertalan. Eger. 1897. 8r., fbőrkts	3.—
1346.	KARÁCSON IMRE, Két török diplomata Magyarországról a XVIII. században. Bpest. 1894. 8r., fve	—.50
1347	KARÁCSONYI JÁNOS, Szent István király élete. Bpest. 1904. 8r., fve	1.50
1348.	KARGER, KARL, Der Rattenfänger von Hameln. München. 1883. Mit 23 Tuschzeichnungen. Ivrétű er. vászonmappában	8.—
1349.	KARVASY ÁGOSTON, Politicai tudományok. Győr. 1843—4. 8r., 3 füzet er. borítékokban . .	2.—
1350.	KASSICS, IGNATIUS, Enchirion seu extractus benignarum normalium ordinationum regiarum. Pestini. Trattner. 1825. 8r., 2 kötet egybekötve, fbőrkts	3.—
1351.	KASZAP JÁNOS (JOBBÁGYI), Az önkiképzett parlagi lovas. Pest. 1865. 8r., fve. Ponyva-kiadás! .	3.—
1352.	KATONA MÓR, A magyar családi hitbizomány. Bpest, Franklin. 1894. 8r., fve	2.—
1353.	KATONA, STEPHANUS, Historia critica regum Hungariae. Pestini. 1779. — Budae. 1817. 8r., 41 kötet, egyforma papírkötések. (A 20—21. kötetek hiányzanak.) Ilyen teljességben igen ritka! . .	220.—
1354.	KAUTZ GYULA, A társulási intézmények a nemzetgazdaságtanban. Pest. Ráth. 1871. 8r., vkts . .	1.—
1355.	KAZINCZY FERENCZ, Munkáji. Pest, Trattner. 1814. 8r., 9 kötet, fve	24.—
1356.	KAZINCZY GÁBOR, Mátyás király. Kortársai tanúsága szerént. Pest, Ráth. 1863. 8r., fve . . .	2.50
1357.	KÁKAI ARANYOS II. (ÁBRÁNYI KORNÉL), A lelánczolt Prometheuszok. Bpest. Athenaeum. 1881. 8r., fve	1.50
1358.	KÁKAI ARANYOS III. (MIKSZÁTH KÁLMÁN), Még ujabb fény- és árnyképek. Bpest. 1878. 8r., fve	2.—
1359.	KÁLDI GYÖRGY, Szent Biblia. Nagy-Szombat. Berger. 1732. Folio, régi bőrkts	20.—
1360.	KÁLLAY BÉNI, Oroszország keleti törekvései. Bpest. Ráth. 1878. 8r., fve	1.—
1361.	KÁROLYI ÁRPÁD, Illésházy István hütlenségi pöre. Bpest. 1883. 8r., fve	1.50

A STORNO-CSALÁD HÁZA. (Régebben Festetich grófi ház.) Ferencz József (Városház)-tér 12

VÁROSHÁZ-TÉR. Vármegyeháza, Szentháromság-szobor és a Storno-ház erkélye

Magyar Művészet
1928. 7. sz.

A BENCÉS-TEMPLOM A SZENTHÁROMSÁG-SZOBORRAL

** „*Egyházi szertartások magyarázata.*“ Irta *Nogáll* János, nagyváradi kanonok. A katholikusok számára készitett könyv, Eggenberger pesti könykereskedése utján 40 kron kapható.

** „*A magyar gyorsirászat*“ kimeritő tankönyve, Stolze elvei után irta *Fenyvessy* Adolf, országgyülési gyorsiró, a pesti főreáltanoda, s a kir. főgymnasium gyorsirás tanitója, a berlini, és pesti gyorsiró-egylet tagja. — Berlin, Löbeck F., Pest, Osterlamm Károly. Ára 1 ft. 20 kr. Kiállitása csinos, a Berlinben készült kőmetszetű stenographiai táblák különösen sikerültek.

** „*Lisznyai-album*“ Szépirodalmi zsebkönyv. Szerkesztette *Németh* János. Lisznyai Kálmán jól talált arczképével. Ára 2 ft. a diszpéldányé 3 ft. — Az érdekesen összeállitott zsebkönyvben sok sikerült mű között első rangu koszorusaink neveivel is találkozunk.

** „*A három testőr*“ V és VI-ik kötete. Regény Dumas Sándortól, forditotta *Hang* Ferencz. E kötetekkel a regény első része be van fejezve.

** „*Virágnyelv.*“ A csinosan kiállitott kis könyv szinezett virágábrákkal van diszitve. Megjelent Székesfehérvárott. Ára 60 kr.

** „*Képes pesti szakácskönyv*“ Sz. Hilaire Josefa, Kovács Irma, Dorn Anna, Gombos Erzsi és többek után összeállitotta *Zemplényi* Antonia. Kiadja Lampel Róbert. Ára 2 ft. 20 kr. A terjedelmes munka, tartalmához illő izletes kiadásban jelent meg. Ajánljuk gazdasszonyaink figyelmébe.

** „*A magyar képzőmüvészeti társulat évkönyve*“ 1861—1862-ik évről. Kiadta az igazgató választmány. Tartalma a képzőmüvészeti társulat szervezetéről, továbbá annak működéséről, — alakulásától kezdve mostanig, — kimeritő ismertetést nyujt.

** „*Egyetlen könycsep.*“ Regény, b. *Podmaniczky* Frigyestől. II-ik kötet a mű e kötettel be van fejezve.

** „*A vig czimborák.*“ Regény négy kötetben. Paul de Kock után forditotta Ágai Adolf. Kiadta Hartleben Adolf.

** „*A budapesti sebészi és orthopaediai magán gyógyintézet*“ IV-ik évi eredményének kimutatása, 1862. máj. 15-től 1863 máj. 15-ig. Közli *Batizfalvi* tr. intézeti igazgató. Öt ábrával. A kimutatásból látjuk, hogy az intézet folytonos gyarapodásnak örvend. Az idén 315 beteg, tehát a mult évinél 71-el több keresett benne orvosi segélyt, még pedig nemcsak a fővárosból, s nemcsak hazánk távolabb vidékeiről, hanem szerb-, bosnyák, csehországiak, sőt itt időző poroszok, szászok és angolok is. Az intézetben gyógykezelt betegek száma 90 volt, kik közől 31 javulva, 40 pedig egészen kigyógyulva távozott. Halálozási-eset egy sem fordult elő. Az intézeti betegeken több sebészi műtét meglepő jó eredményt mutatott. Az ugyanazon intézetben levő gyógytestgyakorlatot a bejáró betegek közől 47-en látogatták.

** „*Erdély történelme.*“ Irta *Kővári* László. Negyedik kötet. Magában foglalja : Báthori István, Báthori Kristóf, Báthori Zsigmond, Mária Kristierna, Báthori Endre, Székely Mózes, Rudolf cs., Bocskai István, Báthori Gábor, Bethlen Gábor. Brandenburgi Katalin, Bethlen István korát. — Ára 2 ft. 20 kr. Megjelent Kolozsvártt, Stein János bizományában. Az ötödik kötet már sajtó alatt van, s novemberben szintén meg fog jelenni.

** *(Jókai válogatott beszélyei)* rövid időn német nyelven is meg fognak jelenni, Bródy Zsigmind által forditva. Ez érdekes és bizonyosan a német közönségnél is tetszéssel találkozó müveket Bartalics pesti nyomdász adja ki.

** *(A mostanában annyi csapást szenvedett költő,)* Vajda János, a politikai térről végleg visszavonulva, a „Nővilág“ czimü szépirodalmi lap szerkesztését, — mely egykor az ő kezében a tekintélyesebb szépirodalmi közlönyök közé tartozott, — személyesen vette át. E havi első számában ujra kezet szoritott a muzsával. Egymásnak élve, mindkettőnek több öröme lett volna. Kár is volt megválniok.

** *(Mértani mü.)* Csányi Dániel tanár, ki Kerekes Ferenczet a felsőbb mértan alapelveiről stb. hátrahagyott munkáját a mult évben kiadta, jelenleg a maga rendszeres és egész mértani művének közrebocsátását kezdi meg, s „*A mértan rendszere*“ czimü művére előfizetést hirdet. A mű nagy nyolczadrétü, csinos kiállitásban, 6 füzetben jelenik meg, 10—12 ivvel füzetenkint. Előfizetési ára, egy-egy füzetnek 1 ft. Jelenleg az első három füzetre, mint első kötetre fizethetni elő, s a megrendelések nov. 1-ig *Csányi* Dániel tanárhoz Debreczenbe küldendők.

** (*„Képek Magyarországból.“*) Ily czimü vállalatra hirdetnek előfizetést Hornyánszky és Hummel pesti nyomdatulajdonosok. A vállalat 41 képet fog tartalmazni a hazai népélet és történelem köréből. Szövege német nyelven lesz irva, ismert nevü német iróktól. Előfizetési ára 2 ft., diszpéldányra 5 ft. A tiszta jövedelem az alföldi szükölködők segélyezésére van szánva.

** *(Gyorsirás). Gabelsberger* rendszere már majd minden európai müvelt nyelvre át van dolgozva. Azonban magyar nyelven még nem volt eddig teljesen kielégitő gyorsirástanunk. Ezen nagy hiány megszüntetését tüzte ki feladatául *Markovics* magyar gyorsirástana, mely Gabelsberger átalánoson elterjedt jeles rendszerét a magyar nyelv szellemével összeegyeztetve könnyü és vonzó modorban s mégis beható alapossággal adja elő. Ki fog adatni a Budán megjelenő „*Gyorsirászat*“ czimű lapban, mely valamint gyorsirási tan-, olvasó- és gyakorló-könyvül, ugy a gyorsirást terjesztő és fejlesztő szakközlönyül szolgál. Megjelenik a „Gyorsirászat“ havonkint háromszor. Előfizetési ára egész évre 4, félévre 2, negyedévre 1 ft. Előfizethetni a szerkesztőnél (Szombathy Ignácz, Budán, viziváros, uj-utcza 697 sz.) vagy a főmunkatársnál Bécsben (Markovits T. J. Wieden, grosze Neugasse. Nr. 24).

** *(Uj vidéki lap.)* Vidéki közlönyeink száma egygyel ismét szaporodik; ugyanis „Zempléni Hiradó“ czimmel Sárospatakon közelebbről uj lapot szándékoznak meginditani.

** *(Uj lap Erdélyben.)* Gámán Zsigmond szerkesztő-tulajdonos „Erdélyi posta“ czimü politikai lapra és az „Erdélyi hivatalos Értesitő“-re hirdet előfizetést. Az „Erdélyi Posta“ october 1-től kezdve megjelenik hetenkint négyszer: hétfőn, szerdán, csütörtökön és szombaton. A körülmények kedvezősége esetén napi lappá fog alakittatni. Előfizetési dijak : az „Erd. Posta“ fél évre 5 ft., évnegyedre 2 ft. 50 kr., egy hóra 90 kr. — Az „Erd. Posta“ a „Hiv. Értesitővel“ együtt fél évre 6 ft., évnegyedre 3 ft. Egy hóra 1 ft. 25 kr. — Az „Erdélyi Hivatalos Értesitő“ külön : félévre 3 ft., évnegyedre 1 ft. 50 kr. Az előfizetési dijak bérmentesen az „Erdélyi Posta“ kiadóhivatalához Kolozsvárra czimzendők.

Müvészeti hirek.

** *(Uj zenemüvek.)* Kugler Adolf közelebbről a következő érdekes uj zenemüveket adta ki : 1) „*Pásztor dalok*“, Német Jánostól. Szerzőnek 59-dik müve. — 2) „*Csókcsárdás*“, Német Jánostól. Zmeskál Aranyka urhölgynek ajánlva. Ára 50 kr. 3) „*Szoritsd hozzád*“! . . Német Jánostól. Sipos Antal urnak ajánlva. Ára 60 kr. 4) „*Köny és Mosoly*“. Két dal, szövege Kormos Béla-, zenéje Német Jánostól. Pauler Gizella urhölgynek ajánlva. Ára 50 kr. 5) „*Félix-csárdás*“. Kálozdi Antaltól. Parcsetich Félix urnak ajánlva. Ára 60 kr. 6) „*Béla-csárdás*“. Balázs Frigyestől. Kormos Bélának ajánlva. Ára 50 kr.

** *(Batthyányi-Apraxin Julia grófnő)* Phédra szerepében mult hó 18-án lépett föl először Párisban, s a franczia előkelő társaságok tagjaival megtelt házat előadása egészen elragadta. A grófnő a jövő november hó első felében lép fel a „Theatre Francais“-ban, hol csak a művészek jelesebbjei szerepelhetnek.

** *(A budai népszinház nagyszerü előkészületeket tesz)* a Párisban 1000 előadást ért „Ördög pilulái“ czimü énekes bohózat szinrehozatala körül. E darab a látványosság netovábbja; 15 nagy és 9 kisebb képlettel, 49 csodás tüneményt mutat be. Kiállitása sok fáradságot, gondot, s még több pénzt vesz igénybe. A nagyszerü diszletek s 200 uj jelmez, mind párisi minták után készülnek; a gépezet készitését pedig Bauquer Sándor franczia gépész vezeti. A darab e hó végén kerül szinre; s e nagyszerü előadást megelőzőleg a szinház 8 napig zárva marad. Óhajtjuk, hogy e pilulák a szinházat minden régi bajából kigyógyitsák.

Egyház és iskola.

** *(Lelkész-választás Kis-Kövesden.)* Dióssy István kis-kövesdi ref. lelkész a tavaszszal jobb létre szenderülvén, helyébe egy szivvel s lélekkel *Máté* Ferenczet, városuk szülöttét választották meg. Ezuttal az a közmondás, hogy „egy próféta sem kedves a maga hazájában“, meghiusult. — Az ujonnan választott lelkész, hivatalában a mult hó 8-án Sárospatakon tartott gyülésben meg is erősittetett.

** *(Kápolna-szentelés.)* A Vág folyó bal partján egy kis helységben, *Felső-Jatón*, Schey testvérek, mint ottani birtokosok, közelebbről egy csinos kis kápolnát, s csinosan fölszerelt iskolát épittettek. Ezeket Skvór Gáspár ürményi esperes a napokban szentelte föl.

Közintézetek, egyletek.

** *(A pest-budai gyógyszerészek testülete)* az orvosok és természetvizsgálók legutóbbi nagygyülése alkalmával az egyetem teremében kiállitott gyógyszerészi ásványok szép gyüjteményét a magyar egyetemnek ajándékozta.

** *(A pesti m. k. állatgyógyintézetben)* a következő 1863—64. évi tanfolyam oct. 6-án nyittatik meg, s tart két év vagyis négy féléven át. Az előadások két nyelven, magyarul és németül fognak tartatni. Ezen tanfolyamra felvétetni kivánó köteles legalább is az elemi iskoláknak jó sikerrel lett bevégzését kimutatni. A ki 17 évesnél fiatalabb, fel nem vehető. A beiratások a pesti m. k. állatgyógyintézet irodájában okt. 16-ig történnek.

** *(A kisdedóvó intézeteket terjesztő egyesület)* a létező óvodák előljáróinak s a még ezután nyitandók pártfogóinak mindenfelé szétküldötte azon nyomtatványokat, melyek részint az alakitás körüli tudnivalókra tájékozást nyujtanak, részint a könyvtár gyarapitására szolgálnak. E küldeményekről a téritvények jobbadán visszaérkeztek; de a még vissza nem jötteket Rapos József, az intézet igazgatója, beszámolás végett visszaküldetni kéri, s egyuttal fölszólitja azon óvodákat, melyek e nyomtatványokat még netalán nem kapták volna, hogy eziránt mielőbb jelentkezzenek.

Balesetek, elemi csapások.

** *(Tüzvész.)* Hozzánk érkezett tudósitás szerint, *Bodrog-Kereszturban* tűz ütvén ki, 150 épület, s köztök a r. kath. és görög kath. templomok, ugy szintén az egyházi épületek a papi lakokkal együtt elhamvadtak.

** *(Tüzesetek.)* Nyitráról tudósitanak, hogy azon a vidéken s ugyszólván az egész megyében a tűz nagyon sokat pusztit. Igy volt a mult hónapban *Ghinoránban*, hol 76 ház s 24 csür hamvadt el. *Riban* nevű faluban 25 ház s ugyanannyi csür égett le. Ez utóbbi helyen azonkivül még az egyház is a tűz martaléka lőn, a plébániával együtt.

— *(A szegedi tüzvészről)* e hó 25-éről következőleg tudósitanak bennünket : Megnehezült az idők járása fölöttünk! Többször valósul az, hogy a szerencsétlenség ritkán jár egyedül. F. hó 22-kén, Mór napján, midőn e nevet viselő jeles honfiakat szivünkben bensőleg éltetnők, reggeli 9 ora után a harangok tűzvészt jelöltek a Rókus külvárosban. Nagy volt aggodalmunk, mert orkánszerű szélvész dühöngvén, az egész városrészt féltettük; de mindössze négy ház esett martalékul. A vizvezetéki kútak ezuttal is jó szolgálatot tettek. Az isteni gondviselésnek a nagyobb veszély elhárításaért hálát rebegve haza távozánk, nyugodt kebellel látott kiki napi foglalkozásához. De a nyugalom nem tartott sokáig. Délutáni 3 órakor ismét tűzvész ütött ki a felsővároson, a Kovács-féle szeszgyár szomszédságában. Az erős délkeleti szélvész által élesztve, mintegy másfél óra alatt 71 ház fölött terjeszté ki pusztitó hatalmát. Oltani nem állott ember hatalmában, mert egyszerre iszonyu lángtenger boritá el a házakat. Az egész csak akkor szünt meg, midőn a város végét elérte, hol már kertek, szőlők vannak. Szerencse, hogy a szélvész más irányt nem vett. Ily romboló tűzvésznek 1836 óta nem voltunk tanui. Adja Isten, ne is legyünk. Biztositva mintegy 30 épület volt. Fájdalom, egy ember-élet is esett áldozatul, egynek pedig karja tört ketté lezuhanás közben. Megjegyzendő, hogy a vasut fecskendője a tűzvész után érkezett a hely szinére. A tűzvész által okozott kár tetemes, sok ház beszakadt, sok különféle butor összeégett, soknak összegyüjtögetett kevés gabonakája is oda veszett. Másnap a károsultak részére Latabár Endre szinigazgató előadást rendezett. A főispáni helytartó ur is lelkes szavakban fölhivá a tehetősb polgárokat adakozásra, mi gyüjtőivek szétküldése által azonnal eszközöltetett is, melyekre már szépen folynak az aláirások. — *G.*

Mi ujság?

** *(I. Ferencz özvegye) Karolina Augusta* császárné és királyné Ő Felsége 10,000 ftnyi ajándékkal járult a magyarországi szükölködők fölsegéléséhez.

** *(Gyüjtés az alföldieknek.)* A pesti kereskedelmi testület körében eddigelé 10,105 ft. 38 kr. gyült össze az alföldi szükölködők javára.

A Vasárnapi Ujság 40-ik számához 1863.

TÁRHÁZ.

Visszapillantás

a magyar orvosok és természetvizsgálók IX-dik nagygyülésére.

(Pesten, 1863. september 21.—26-án.).

Mintegy 16 évi szünetelés után megtörtént tehát! A katona tűr és szenved a vértizzasztó kemény munkában, mert tudja, hogy ha addig életben marad, majd bajtársainak pohár-koczintás között fogja elmutogathatni sebeit, és elpanaszolhatja szenvedéseit. — Mi, kiket a gondviselés a maga nehéz munkájának eszközeivé tett, mi, kik élelmünket nemcsak az idei nyomorteljes évben, de a bőség esztendeiben is, országos esőzések daczára, kopár legelőn szedegetjük, tőlünk mégis, és pedig jogosan azt várja a világ, hogy sivár legelőnkön necsak a tápfüveket böngészszük, hanem azon nyiladozó virágok után is kutassunk és gyüjtögessünk, melyek nem anyagi, hanem szellemi táplálékul szolgálnak. — Ezen apró bokrétácskákat hordtuk össze Pestre, mint tanujelét annak, hogy szellemi kincseket szerezni, azokat felkutatni, mindegyikünknek szent kötelessége. — E bokrétákat azonban nem szagoltatom meg ezuttal az olvasóval, mert ugy is azok oly különös illatuak, hogy csak dressirozott orroknak valók, és még a mellett kábitók is, miként azt magunkon tapasztaltuk, ha csak a szerednyei bor nem segitette a hatást elő.

Második volt a főczéloknak, mi miatt össze sereglénk az, hogy a régi pajtást, a jóbarátot, a kartársat és mindazokat, kik előttünk, tudományos, társadalmi, vagy kartársi tekintetben ismeretesek lettek, megismerjük vagy viszont lássuk. E czélra hétfőn, sept. 21-én a muzeum termében adott ismerkedési estély igen czélszerü eszköz volt. Mintegy 300-an voltunk itt együtt. — A ki látott már életében csik-halászatot, mikor a varsát ráboritják e szegény férgekre, s ezek egymás hátán keresztül-kasul szeldelik egymást rohanó mozgásaikkal, s nem pihen az egész varsában egyetlen csik-individuum sem — a ki, mondom, ezt mind látta, az némi fogalmat alkothat magának arról, minő volt ezen ismerkedtető közgyülés.

A kidiszitett és világitott nemzeti épületnek már lépcsözetén megkezdődött az erős fennhangoni társalgás, mert itt már sikerült némelyiknek egy-egy régen nem látott jó barátját galléron fogni; a teremben pedig szinte csattogott a csók. — „Atyafi, nem te vagy N. N.? — De biz én! hát te, ugy-e X. Y. vagy! — Persze, hogy az! — Utczu neki, mint a vadak rontottak egymásra; a tigris és boa constrictor ölelései valódi nyájaskodás ehhez képest; gyengébb bordáju ember, mint én, maig is nehezenveszi a légzést a sok baráti szorongatás miatt. — „Hol voltál annyi idő óta? mikép menekültél a forradalom után? Jaj, de megemberedtél! Ugyan meghiztál! Hát a hajad hova csuszott hátra a nyakad csigájába? Még most is oly szerelmes vagy? No te ugyan megőszültél!“ Ezen és ezekhez hasonló ezer kérdéssel faggattuk egymást, de az, hogy : házas vagy-e, vagy vén legény? van-e gyermeked? hány? fi vagy leány? ez soha sem hiányzott egyik találkozásnál sem. Ez mint absolute necessarium megkérdeztetett mind a 300-tól. — Egészen tüzbe jöttünk a boldog viszontlátás, de nem az ott csendet zavaró czigánybanda zenéje miatt, mi azért látszott oda rendelve lenni, hogy a társaság iparkodjék még nagyobb hangon adni kifejezést érzelmének. Ezen neki hevülésre számitott is a rendezőség, mert a hűsitő italok és eledelek oly nagy mennyiségben hordattak körül, és fogyasztattak el, hogy e miatt nem lehet panaszuk azon ismeretlen mecenásoknak, kiknek kedves figyelmeért senkinek sem jutott eszébe köszönetet mondani.

Három óránál tovább tartott az estély, midőn kiki a maga körébe sorakozván, nagy tömegekben elhagytuk a termeket, és mentünk a tudomány házából oda, hol az észnek tisztességes eltakaritásáról gondoskodni szoktak. — Ha valakit a vendéglőben balsorsa a mi közelünkbe ültetett, no az jól mulathatta magát. Az bennünket mindennek inkább tarthatott, csak nem természetvizsgálóknak és orvosoknak, főképen a ki mai világban még ugy vélekedik, hogy az orvos borotvált hosszu arcz, affectált komolyság, paróka, szemüveg és esernyő nélkül nem képzelhető. Azon jámbornak azután visszatetszhetett az élénk embercsoport, pedig bizony a ki meg akarja érdemelni a nagy nevet, hogy *természet szolgája*, annak legelőbb is hűnek kell maradni urához és annak szép müvét önmagán elferditeni nem szabad.

Másnap, sept. 22-én délelőtti 10 órakor közgyülés volt. Tömve volt a terem minden zuga. — Későn szoktam érkezni minden jóhoz, mikor már előttem a szemesebbek elszedik a tejfelt; ugy most is pár perczczel elkésvén, sehol többé nem volt számomra hely. Nem valami arrogantiából, de szükségből felkapaszkodtam tehát az ujságirók kakasülőjére. Onnét végig tekintve láthatá az ember, hogy mennyire világcsalók azok, kik az ujságokban a hajnövesztő szereket hirdetik, tág torokkal kiáltván : „Nincs többé kopasz fej!“ Dehogy nincs! Dehogy nincs! Talán e tudós urak, csak is azért kopaszodnak meg, hogy megmutassák, mikép a charlatánok ezen merész állitása kézzelfogható csalás. — Délután a lövöldébe, társas ebédre mentünk. A dolog intézői azonban itt elhibázták a dolgot, mikor ilyen magunkféle embereket 3 óránál tovább ebédeltettek. Volt itt ezernyi toaszt, jutott itt szegény és boldogra felköszöntés annyi, hogy egyik tisztes koru kollegánk azon bátor nézetre fakadt, hogy a magyar orvos született szónok. Csak is egy maradt a figyelmen kivül, egynek egészségére, nem ittak a magyar orvoskar, az egyetem legtiszteletreméltóbb, de egyszersmind legszerényebb férfiára, Szauer tanár urra, ennek azonban nem rosz akarat volt az oka.

Az eddig elmondottakat azon három szóban is ki lehetett volna irni : *ittunk, ettünk, csókolóztunk*. Következtek a szakgyülések. Az értekezők sokasága mutatá, hogy ide nem épen ezen emlitett három szónak gyakoriati élvezése miatt sereglettünk. Értekezéseink némelyike oly heves volt, hogy azt bátran lehetett egy hajdani tisztujitási gyüléssel összehasonlitani. Sok esetben ugy jártunk el, mint az egykori miskolczi gymnasiumi tanár, ki mikor hallá a rettenetes zajt a muzsák templomában, nem is kérdezte, hogy ki veri most egymást a padlóhoz, csak bekiáltott a terem ajtaján : „Ziska, et Póórpéri flectant!“ (ez utóbbi név sajtóhiba; Pompéri olvasandó helyesen, az a volt szerkesztő). Persze a jó tanár ismerte már igen jól tanitványainak hajlamait és eszejárását.

Engedje el a többit, édes jó szerkesztő ur! mert ha minden ebédet, és minden értekezést, meg felköszöntést leirok, kegyed közkedvességü lapja unalmassá fog válni, pedig, ha valaha e hirbe jőne is, legalább ne történjék általam. Csak azt engedje még emliteni, hogy a vendégfogadósok, kik előre megmondták, hogy a tudományt annyira szeretik, hogy a lakásokat jóval olcsóbban fogják nekünk adni, nem tartották meg szavukat, vagy legalább Vadászkürt kollegájuk nem, mert az egy csipetet sem engedett a régi árból, sőt nekem borsosabbnak tetszett, mint valaha. *Dr. Sikor.*

Müvészeti érdekeltség.

Mióta dr. Rómer Flóris közelebbi érdekes archaeologiai levelei megjelentek lapjainkban, azóta „*Turnicse és Velemér*“ a magyar történelmi festészetet kedvelő műbarátok jelszava. Alig hogy *Vizkeleti Béla*, ismert nemzeti jelmezrajzolónk Velemérre indult, a nemzeti szinház igazgatósága is oda küldé *Telepy Károly* festészt, hogy a lapunkban emlitett ottani régi falfestményeken az ősrégi viseletet tanulmányozza; minthogy bizonyos, hogy épen a szinház az, mely által ennek helyes felfogása leginkább terjedhet; de a nemzeti intézetnek mintegy kötelessége is, hogy valódi kutforrások után induljon — ne pedig a külföldi szinházi jelmeztárakat utánozza. E napokban ismét *Masszák Hugó* festészünk indult Turnicsébe, hogy a magyar régi festészet *technikáját* tanulmányozza; — a magyar tud. Akademia archaeologiai bizottmánya pedig *Storno Ferencz* soproni polgárt és elismert műbarátot bizá meg, hogy e két templom festményeit archaeologiai szempontból másolja le. Igen sokat várhatunk tudományos szempontból *Storno* urtól, ki eddig a soproni sz. Mihály templom karát restaurálta, a Sopronban létező festményeket alapos tanulmányozás tárgyává tevé s a régi képek és faragmányoknak nemcsak betüit, illetőleg vonásait — hanem lelkét és jellegét is remekül felfogta és visszatükrözi. Oly kevés eszközzel oly eredményhez jutni, mint ezt Storno ur művében megszoktuk, nem mindenkinek sikerül.

Ugy hiszszük, az Őrség és Mura vidéke mindent el fog követni, hogy ily magasztos czélból odafáradozott müvészeink mindenben, mi külön szempontból eredő, de egy czélhoz vezető működésüket előmozdithatja, könnyebbséget találjanak. Hiszszük, hogy látván a vidék, mily érdekkel viseltetik a főváros ritka műkincsei iránt, hazafiui kötelességöknek fogja tartani — legalább jövőre ezen nemzeti maradványokat az utókor számára megőrizni — s további romboltatásukat — ha mindjárt áldozattal is, meggátolni!

Irodalmi ujdonságok.

— *Megjelent uj könyvek* :

** „*A hadvezér, és a hadtudomány alapelvei*“ az ujabb hadjáratok történetével felvilágositva. Irta *Asboth* Lajos. Két kötetben. Pest, kiadja Heckenast Gusztáv. A szép és nagy két kötetnek ára 5 ft.

** „*Az egyházjogtan kézi könyve*“ tekintettel a magy. kor. tartományaira. Irta dr. *Konek* Sándor II. kötet (vége). Pest, 1863. Kiadja Heckenast Gusztáv.

** „*Nemzeti szinház*“ Kiadja *Toldy* István. IV. „A kisértés“ szinmü 5 felv. irta Feuillet Oktáv; ford. Radnótfáy S. Pest, 1863. Heckenast Gusztáv tulajdona. Ára : 80 kr.

** „*Az öreg bolond Miska kalandjai* szárazon és vizen, mennyben és pokolban.“ Irta Frankenburg Adolf. Pest 1863. Kiadja Heckenast Gusztáv. Ára 2 frt.

** „*A magyar nemzet története.*“ Olvasmányul és leány-tanodák számára. Irta *Vachott* Sándorné. Pest 1863. Kiadja Heckenast Gusztáv. Ára 1 frt.

** „*P. Virgilii Maronis Aeneidos liber secundus.*“ Iskolák számára magyarázta Ponori *Thewrewk* Emil. Pest 1863. Kiadja Heckenast Gusztáv. Ára 80 kr.

** „*Bolond Miska naptára*“ 1864-re. Számos eredeti fametszettel. Kiadta Heckenast Gusztáv. Ára 80 kr. Élczes tartalma, s sikerült torzképei sok vidám órát fognak szerezni.

** „*Kakas Márton naptára*“ 1864-re. Okos emberek számára való kalendáriom. Kiadta Heckenast Gusztáv. Könnyü jó humora — valódi búfelejtető a mai szomoru világban.

** „*A magyar irodalom ismertetése.*“ Olvasókönyv felsőbb tanodák használatára. Második javitott kiadás. Három kötetben. — I. kötet (I. és II. szakasz). Minthogy az első szakasz a *magyar nyelv és irodalom történetét* foglalja magában, s az „Olvasó könyv“ mindhárom kötetéhez kalauzul szolgál, külön is kapható s pedig *40* krért. — A II. szakasz tartalma : Szemelvények a legrégibb időtől Bessenyeig az illető irók életrajzával. N. 8-r. 332 l. Ára 1 ft. 20 kr. — II. köt. A ujabb magyar irodalom. Életrajzok s szemelvények. Bessenyeitől Vörösmarty Mihályig. 465 l. Ára 1 ft. 50 kr. — III. kötet. Legujabb kor. Életrajzok és szemelvények. Vörösmartytól mostanig. 566 l. Ára 1 ft. 50 kr. — Kiadja a *szt.-István társulat*. Nyomatott Pesten, *Emich* Gusztáv, m. a. nyomdásznál 1861 és 1863.

** A „*Sárospataki füzetek*“ VI. VII. kötete megjelent szokott dus tartalommal.

** „*Lelenczház.*“ Irta s a magyar nemzet helyzetéhez alkalmazta *Vasvári Kovács* Ferencz. I. kötet Ára 1 ft. Pest, 1863. Nyomatott az első magyar egyesületi könyvnyomdában.

** „*Csermelyi Sándor ujabb versei.*“ Pest, Ráth Mór bizománya. A diszesen kiállitott kötet ára 1 ft.

** „*A keresztyén hit védelme.*“ Krisztus feltámadása kérdésében, — szellőztetése Ballagi Mór ur „Tájékozásának,“ irta *Filó* Lajos, n.-kőrösi reform. lelkész. II. Füzet. Osterlamm Károly könyvkereskedésében, Pesten. Ára 80 kr.

** „*Franczia nyelvtan*“ Középtanodai használatra. Irta *Psenyeczki Nagy* Sándor, franczia és angol nyelvtanár a debreczeni főiskolában. Pest, 1863, Osterlamm Károlynál. Ára 1 ft. 50 kr.

Storno Ferenc

irod

Forster Gyula báró

Schulek Frigyes emlékezete. Bpest 1925. 22. l.

— " —

— " —

— " —

— " —

k jörek. — " —

— " —

— " —

— " —

— " —

Stornó Ferenc id

1885, 538 l.

VASÁRNAPI UJSÁG.

HALÁLOZÁSOK.

Lipovniczky István nagyváradi püspök elhunyt e hó 12-én hosszas betegeskedés után 71 éves korában. A katholikus főpapság egyik legkitünőbb tagja volt, s hogy már évek óta nem szerepelt, sulyos betegsége okozta. Tizenkét év óta el sem hagyhatta szobáját, hacsak gyalogszéken olykor, nagy ritkán ki nem vitette magát a püspöki rezidenczia parkjába. Csuzos bántalmakban szenvedett; mozogni, állni sem birt, kezét sem használhatta. Személyes tevékenységtől egészen meg volt fosztva, de a multban vallási, hazafiui és társadalmi kiváló tevékenységgel működött, s betegen is sokat tett a közművelődés, a művészeket érdekében. Megiratta a váradi püspökség történetét Bunyitay Vinczével, ki nemcsak nagy terjedelmű, hanem jeles művet is adott abban történelmi irodalmunkban. Székesegyházát művészileg restauráltatta Stornoval. Hazafias érdemeiről egész sorozatot beszél a halálositélet, melyet a szabadságharcz után mondtak ki rá. Arad várában 1853-ig volt elzárva, azután Esztergomba internálták, hol nem lehetett egyéb, mint primási könyvtárnok. Lipovniczky a szabadságharcz alatt Komárom plébáosa volt, s tüzvész, ostrom, hagymáz és kholera közt példásan teljesitette kötességét. Ezért itélték el, ezért mellőzték 1860-ig. Ekkor uj idők következvén, Érsekujvár plébánosa lett, majd esztergomi kanonok, azután czimzetes püspök, 1868 végén pedig nagyváradi püspök. Egyházmegyéjében iskolákat, templomokat emelt, segité a sze-

gény papokat, a szegényeket. Neve, emlékezete állandó marad. Hült tetemeit e hó 17-ikén helyezik el örök nyugalomra. A temetési szertartást Zalka János győri püspök fogja végezni. A ravatalt a rezidenczia nagy termében állitották föl, és koszoruk lepik el. József főherczeg, ki a hazafias főpapot nagyra becsülte és többször meglátogatta, szintén küldött koszorut, a halálhir hallatára pedig a következő táviratot dr. Rómer Flóris kanonokhoz: «Barátomnak egy jobb világra költözését mély fájdalommal gyászolom. Emlékét hiven őrzendem keblemben. Kérem Sándornak (az elhunyt püspök öcscse) legbensőbb részvétemet nyilvánitani. A koszorut, a hogy kész, elküldendem, tegye maga helyére.»

RAFIK
KEGY
MÁRIA
LEFON: A
BANAT
PRIMA FABRICA BANATIANA
ERSTE BANATER SILBERV
TIMIS
IV. STRADA MC

MIT ÉR A FORMA, HA MAGYAR?

Ne csak vegyük, szeressük is!

Amikor Budapesten megnyitották a Vasarely Múzeumot, az idős mester jóleső érzéssel nézett körül: „hazajöttek" alkotásai. Ugyanakkor keserű szívvel mesélte: élete legnagyobb álma kudarcba fulladt. Ő a mindennapok szebbé tételére tervezte színes kockáit. Szerette volna, ha elképzelései – úgymond, kilépvén a múzeumok falai közül – a hétköznapok szürkeségét ellenpontozták volna.

A művészi szándék fölveti a formatervezők örök dilemmáját, a tömegtermelés és a művészetek kapcsolatát. Azt, hogy valójában mi is a design?

Minden terméket azért vásárolunk meg, hogy az számunkra valamiért hasznos legyen, szolgáljon bennünket. Ám éppen ennyire fontos az is: milyen az a tárgy, vagyis a forma és a funkció összhangja. Ugyanis a bennünket körülvevő tárgyakban gyönyörködni is szeretnénk. Az elmúlt jó néhány évtizedben a piacgazdaság hiánya leszoktatott e „differenciált" szemléletről. Ott, ahol hónapokig kellett sorban állni például egy mélyhűtőért, és azt sem tudtuk, mi a mikrosütő, a design fogalma a legutolsó helyre szorult. A kereskedő széles mosollyal hárította el a speciális kérdéseket, imigyen: „formatervezettet szeretne? Hál' istennek, nincs!"

Hamu alatt izzott a parázs a design háza táján az elmút esztendőkben. A piacgazdaságnak igazán csupán a híre jutott el hozzánk, de a tervezők gyakorta hangoztatták a formatervezés szükségességét. „Fel kell fedeznünk magunknak a termék s az áruk szeretetét. Hiszen ezen áll vagy bukik életünk, boldogságunk, gazdaságunk". *Dr. Hegedűs József*, az Országos Műszaki és Fejlesztési Bizottság (OMFB) Ipari Formatervezési és Ergonómiai Tanács irodájának vezetője mindennapjaink alappillérének tekinti a formatervezést. Nem véletlen, hogy még az iparilag fejlett országokban is – a recesszió ellenére még jobban – előtérbe kerül a design. Az sem utolsó szempont, szerte a világon az emberek ízlése is halad a korral. Tehát a fogyasztói társadalmakban is fontos az igényszintek differenciáltabb kiszolgálása.

Hazánkban is mind több területen nélkülözhetetlen a formatervezés. A privatizáció révén most indulnak be a kis- és középvállalatok. A vállalkozói szféra e területén fejlődhet a legdinamikusabban a design. A választékbővítés igénye, a hazai termékek versenyképessége egyaránt a formatervezők munkájáért kiált.

Nem véletlen, hogy éppen ez év júniusában rendezik meg Budapesten a harmadik ipari formatervezési konferenciát. Menedzserek, kis- és középvállalkozók, formatervezők, ergonómusok, marketing szakemberek, szociológusok, technológusok, banki szakemberek, vállalati vezetők tanácskozhatnak e sokarcú témáról.

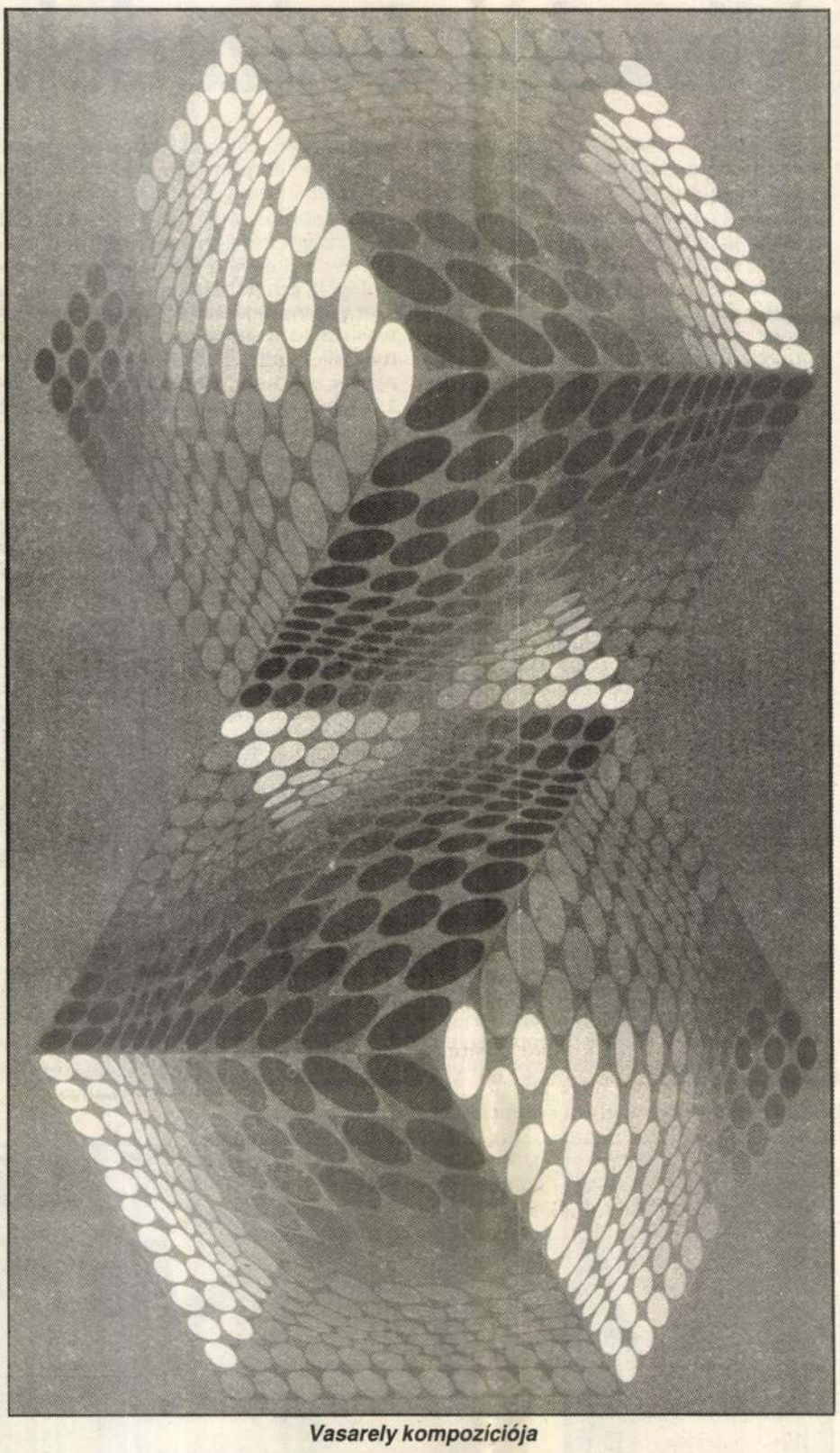

Vasarely kompozíciója

Az OMFB rendezvényén a legfontosabb kérdések: hogyan segítheti a design a vállalkozásokat? Mi a szerepe a piaci versenyben, a termékpozíciók javításában? Hogyan javítható a termékek minősége, miként biztosítható a magyar termékek védelme? Az oktatás, a számítógépes tervezés, az értékelemzés, a sikeres formatervezés, a design szerepe az életvitelben, a környezetfejlesztésben – ezek a kulcsszavai a nem csupán a szakemberek érdeklődésére számító tanácskozásnak.

E. K.

SZAPUDI ANDRÁS

Nagyapa vadkacsázni indul

(Házas Jóskának, a vadkanok rémének.)

Nagyapa vadkacsázni indul,
nagybátyáink is vele mennek,
meredt tócsák jéghangja kondul,
álma ködlik öreg füzeknek.

A táj horpadt arcán deres borosta,
piros kéz kapdos szalmakonty után;
a reggelinket is Jézuska hozta,
ecetpermet az arany kocsonyán.

A kertek alján kósza kórók, varjak,
a földet kóbor istenek kapálták,
reménytelen reményeket takarnak
az elfehéredett ajkú barázdák.

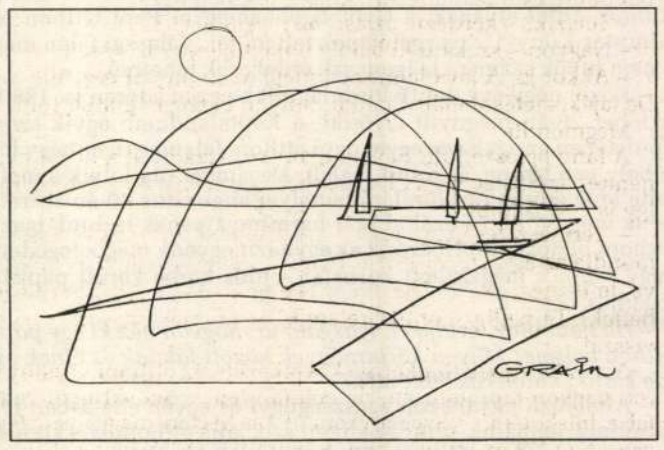

Grain András: Balaton
Albrecht Sándor gyűjteményéből

PETHŐ LÁSZLÓ

Betörő nyár

Beszóltak a lyukon:
embörök előjöhettek
s a vékonyra sikált
ózon alatt krémbe –
üveg mögé álljatok

szórjatok hamut a
lótetükre és feje-
delmi tiarával be-
vonulhattok az egér
farka alá – szóval

és trombitával elő-
bujhattok s (majd) az
utódnak írjátok meg:
ízeltlábúvá – és a
humusz alá igyekezzék.

HAMAR IMRE

A szivaros-láda

Gondosan elmunkált földeken, zöldellő gabonatáblákon és álmos falvakon suhant át a fekete Mercedes. Artúr elmélyülten szemlélte az ablakkeretbe foglalt, ismerős tájat.

Arra gondolt, rég nem járt ezen a vidéken. Lélekben nagyon készült a látogatásra. Az ülésen nyugvó fekete táskára pillantott. Felkattintotta a zárját, s elétárultak a szivarosdobozok.

Emlékeiből Tóbiás, öreg barátja torzonborz ábrázata ugrott elé. Szinte előre látta borostás arcán szétterülni az elégedett mosolyt, amint a hosszú kubai szivart szertartásosan orrához emeli. Nem gyújtja meg mindjárt, csak szagolgatja. Lucullus sem láthatott nagyobb kéjjel pompás lakomáihoz, mint Tóbiás a szivargyújtáshoz. Tóbiás értett az ékesszóláshoz, hiszen a falu hivatásos kántálója volt, de semmiről sem tudott olyan megkapóan beszélni, mint a szivar illatáról, elkódlő kék füstjéről, utolérhetetlen varázsáról.

Messze volt még a kis falutól, de Artúr egyre izgatottabb lett, s egészen beleélte magát a viszontlátás örömébe. Senkire nem gondolt annyiszor, mint a falu habókos emberére.

Annyi év után most is pontosan le tudná írni Tóbiás birodalmát. A falu végén, néhány száz méterrel beljebb az utcafronttól, áll az épület. A vízelvezető árok a portája előtt széles szakadékká tágul. Keskeny fahídon lehet csak bejutni Tóbiás birodalmába. A ház mögött nagy kert, annak végében kezdődik az erdő. Télidőben szabad átjárásuk van innen nyulaknak, őzeknek.

Régen, amikor a faluba kerültek, s megbarátkozott az utcabeli gyerekekkel, sok fura dolgot meséltek neki Tóbiásról. Az éltesebb legények félbolondnak tartották, akadt olyan is, aki rosszindulatú kuruzslónak bélyegezte. Maga is tapasztalta: amikor Tóbiás imbolygó alakja feltűnt az utcán, a gyerekek megszeppenve lapultak a kerítéshez. A siheder legények olykor a kertjébe lopakodtak, hogy megdézsmálják gyönyörű rózsalugasát. Tóbiás mindig résen volt. Ha megcsíphette a vámszedőket, arcát elöntötte a kénköves harag, s félelmetes hírű, ólomsújtásos ostorával kíméletlenül odacsördített a menekülők ülepére. De az eladósorba serdült lányok és menyecskék között osztatlan volt népszerűsége.

Szépen gondozott kertjében kora tavasztól késő őszig pompáztak a virágok. A faluban minden asszonyról pontosan tudta, mikor tartja nevenapját, születésnapját. Gyönyörű csokrokat kötött, s testre szabott rigmusokat faragott, pontosan lajstromozva az ünnepelt nő bájait, erényeit. Tóbiásnak nem volt háztartása, de az asszonyok ellátták étellel, itallal, s úgy élt, akár egy választófejedelem.

Amikor Artúr nem tudott ellenállni az erdőszélre kihajló spanyolmeggy csábításának, még nem tudta, hol kezdődik, hol végződik Tóbiás fundusa. Átmászott a kerítésen, s felkúszott a fa csúcsára. Két marékkal tömte magába a bő levű, jóízű spanyolmeggyet. Egyszerre odacsapott az ágak közé Tóbiás mennydörgő hangja:

– Hát, te istenfattya, mit művelsz ott?

Artúrban megszorult a lélek. Feljebb kúszott a kihajló ágon, s arra gondolt, néhányszor megbillenti, s az ág kirepíti a kerítésen túlra.

– Hát, csak úgy, megéheztem... – motyogta.

– No, akkor le ne gyere, amíg jól nem laktál!

Tóbiás félelmetes alakjával ott állt a fa alatt, de hangjából most valami meleget érzett. Megkönnyebbült, mert arra gondolt, itt már nagy baj nem eshet vele.

A gazda is szemezgetni kezdett, s egy-egy nyelet után nagyot csettintett nyelvével.

– Tíz éve ojtottam ezt a fajtát, azt hiszem, jó ízű a termése. Te is úgy találod?

Pannon TÜKÖR TÜKÖR

Az Új Hírek hétvégi melléklete

Bővül az idős papok otthona Győrött

HOGYAN ÉLNEK A BETEG VAGY IDŐS LELKÉSZEK?

– Ha valakik elérik az 55. vagy a 60. életévüket, illetve ha megrokkannak vagy más ok miatt munkaképtelenné válnak, azokról köztudott, hogy az állam – ha igencsak szűkmarkúan is – gondoskodik. Vagy saját otthonukban élve kapják a nyugdíjukat, vagy bekerülnek valamelyik szociális otthonba. De mi lesz azokkal, akik nem állami alkalmazottak voltak? Nézzük, mi lesz a sorsuk az egyházi személyiségeknek? Régóta motoszkál bennem a kérdés: mi lesz a sorsuk az elaggott, vagy súlyos betegségük miatt működésképtelenné váló papoknak? – E kérdéseket – katolikusokra vonatkozóan – a legilletékesebb személyiségnek, *Kántor Antal* atyának, a Győr Egyházmegyei Papi Otthon és Kincstár-Könyvtár igazgatójának tettem fel. Válaszai talán még a nem hívők számára is igencsak érdekesek lehetnek...

– Közel négy éve döntő fordulat állt be ezen a téren is. 1989. október 26-án megnyílt Győrött, a Káptalandomb egyik szép épületében az egyházmegyei papi otthon. Jelenleg tizennégy férőhely van benne, és mind foglalt. December óta folyik a mellette levő épület restaurálása, amelyet augusztus 20-án szeretnénk megnyitni, és ezáltal már harminc atyának tudunk igazi otthont biztosítani. Hozzánk az egyházmegyénk megbetegedett vagy – nincs megszabott korhatár – idős korba került papjait fogadjuk be.

– Ha nem titok, árulja el, igazgató úr: hogyan néz ki egy papi otthon belseje? Milyen körülmények között laknak és élnek az ide kerülő katolikus lelkészek?

– Általában ugyanazon egészségügyi és egyéb ellátásban részesülnek papjaink, mint az állami szociális otthonokba kerülő polgári személyek. Van egy közös étkezdénk, ahol naponta háromszori étkezést kapnak a gondozottjaink. Eltérés csupán abban mutatkozik meg a polgári személyek otthona és a papi otthon lakóinak életkörülményei között, hogy az atyák külön-külön laknak, mindegyiküknek van saját hálószobájuk kicsi előszobával és fürdőszobával.

Az egyszerű falusi plébános vagy a magas méltóságú egyházi személyiség egyforma ellátásban részesül. Például a győri papi otthon lakója volt *dr. Pataky Kornél* egykori megyés püspök is. Az otthon lakói maguk döntik el, hogy az idejüket mivel töltik el. Az idős atyák, amíg fizikailag bírják, rendszeresen vagy alkalmanként besegítenek a lelkészhiánnyal küzdő plébániákon, illetve erejükhöz mérten részt vesznek az egyházi feladatok ellátásában. Sajnos, a papi rend egyre inkább elöregszik, tehát érzik, hogy mindenkinek valamilyen formában hasznosítania kell életét.

Talán nem árt tudni: 1991-ig nem kaptak a papok nyugdíjat. Azóta nekik is jár az állami nyugdíj, csak éppen a legalacsonyabb kategóriába tartoznak. A havonta kapott nyugdíjuk összege 1993 májusának végén 7050 forint volt. Ebből kerek 6000 forintot kell leadniuk a szállásért és az ellátásért. Azt is bizonyára kevesen tudják, hogy 1990-től kezdve a Népjóléti Minisztérium az egyházi otthonokat is fejkvóta szerinti ellátásban részesíti.

– Miként lehet felvételt nyerni a győri papi otthonba?

– A felvételi kérelmet az egyházmegye püspökségének címezve kell beterjeszteni. Az illetékes bizottság meghallgatása után a püspök úr dönt. Hozzánk nem kell úgynevezett „beugrót" fizetnie senkinek. Mindenkinél a rászorultság a döntő.

A polgári életből jött, és a Káptalandombon egyházi szolgálatban állt alkalmazottakat is segítik étkeztetéssel, valamint egyéb testi és lelki szükségleteikben is támogatják őket. A polgári alkalmazottak nagyobb kiadásait – például fűtési, világítási díjak stb. – a püspökség egészíti ki. Az efféle kiadások anyagi forrását zömében a hívek adakozásai teszik ki.

VÉGH FERENC

VI. Pál pápa szentté avatási pere

Rómában ünnepélyes külsőségek közt nyitotta meg nemrég *Camillo Ruini* bíboros, az olasz püspökkari konferencia elnöke Givanni Battista Montini – aki VI. Pál pápaként 1963 és 1978 közt volt a katolikus egyház feje – szentté avatási perét.

A lateráni palotában az ügyet elbíráló egyházi törvényszék tagjai mellett jelen volt 12 bíboros, 60 püspök, az olasz klérus és világi szervezetek számos tagja, a család és a pápa közvetlen munkatársai közül többen.

Megnyitóbeszédében Ruini bíboros emlékeztetett arra, hogy Montini bíboros nehéz időkben – az elődje, XXIII. János pápa által összehívott II. Vatikáni Zsinat alatt, valamint a zsinat utáni években – állott az egyház élén. Felidézte továbbá Montini – aki a milánói érseki székből került Szent Péter trónjára – diplomáciai szolgálatát is, amelyet 1920 és 1954 között három pápa, XV. Benedek, XI. és XII. Pius alatt teljesített.

A szentté avatási per évekig eltart. A törvényszék megvizsgálja Montininek, mint milánói érseknek és mint egyházfőnek elmondott szentbeszédeit és egyéb megnyilatkozásait. A szentté avatáshoz vezető úton először boldoggá avatják a „perbe fogott" oltárra emelendőt.

VI. Pál pápa volt az, aki 26 évvel ezelőtt elindította két elődjének, XII. Piusnak és XXIII. Jánosnak szentté avatási perét. Eddig egyik perben sem hozott ítéletet az egyházi bíróság.

AHOL TÍZ DOLLÁR VOLT EGY ALMA

Missziós évtizedek Tajvanon

Dunántúlnyi területen 20 millió ember, hihetetlen tanulásvágy, amit a 122 egyetem, illetve főiskola éppúgy bizonyít, mint a nemzeti jövedelem 30 százalékának oktatásra-nevelésre fordított része. Tajvan üzenetét, milliőjét hozta magával sok ezer kilométeren át dr. *Zsoldos Imre* professzor, aki Zalaegerszegen az SZMK Teaházában találkozott az érdeklődőkkel.

Annak idején egy kis Vas megyei faluból indult – missziós papnak készült. Kelet mindig vonzotta, így álma teljesültével nem véletlenül került a távol-keleti szigetországba, ahol szinte elképzelhetetlen mértékű tolerancia határára is rendkívül magas életszínvonalon, jólétben él az átlagállampolgár.

– Az Isteni Ige Társasága modern missziónárius rend a jezsuitáknál, Magyarországon kevésbé ismert. 1875-ben alapította Jansen Arnold, egy német egyházmegyés pap. Hamarosan fellendült és jelentős missziós renddé vált. Kína volt a rend legnagyobb és első missziós területe több mint ötszáz pappal. Az egyház több évszázada próbál hatni a kínaiakra, és próbálja evangelizálni őket. Eredményeink nem látványosak.

S hogy mi ennek az oka?

– A kínaiakban van egy bizonyos fokú idegenektől való félelem, a bizalmatlanság, valószínűleg a gyarmatosításokra vezethető vissza. Ugyanakkor nagyon toleránsak, minden vallást elfogadnak.

Tajvanban az Indiából átvett budhizmus mellett a taoizmus a legelterjedtebb – a szigeten a hívők háromnegyed része taoista. A tipikusan keleti vallások mellett azonban ott a kereszténység is. A keleti kegyhelyek száma mintegy hétezer, ugyanakkor ezernégyszáz katolikus templomban gyakorolhatja a hitéletet a mintegy milliónyi megtért.

Dr. Zsoldos Imre 1956-ban hagyta el az országot két egri szemináriumi osztálytársával együtt. Bécsben végezte el a teológiát, aztán Párizsban a Sorbonne-on szerzett francia tanári diplomát. Egy washingtoni egyetemen doktorált – 22 nyelvet ismer. Többet közülük anyanyelvi szinten. Tajvanra érkeztekor, 1964-ben egy év alatt tanulta meg két esztendő kínai anyagát.

– Voltak természetesen nehézségeim a koszttal, az éghajlattal kapcsolatban. Aztán a nyelvtanulás... A jezsuita atyáknak a fővárostól hetven kilométerre működő, nagyon kiváló nyelviskolájában akármilyen jól tanultam is meg a nyelvüket, még mindig bizonytalankodom. Még most is előre el kell készítenem az evangéliumot, ha misézek, vagy előadást tartok. Olyan alaposságot igényel ez tőlem, hogy sokszor azt érzem, szinte nem is érdemes csinálni, mert nem látja az eredményt az, aki csak egy-két évig akar kínait tanulni. Erre a nyelvre egy egész élet kell. Amikor odaérkeztem, az volt a feladatom, hogy megszervezzem a francia tanszéket. Heti huszonnyolc órában tanítottam akkor. Minden diákot felveszünk, ők aztán, ha végeznek, az élet minden területén megtalálhatók: a külügyben éppúgy, mint a múzeumokban.

– Sok barátja van a tajvaniak között.

– Ezt elsősorban azzal értem el, hogy kedves voltam hozzájuk. A szeretet az az útja a misszionáriusnak, amit sosem szabad feladni – akkor sem, ha sikertelenségeket tapasztalunk és nincs mindig eredmény.

Téríteni feljár a hegyekbe egy valamikori fejvadász törzshöz, melynek tagjai ma már rezervátumokban, békésen élnek – elsősorban a turizmusból. Missziós munkával az egyetemen hivatalosan eddig nem foglalkozhatott...

– ...bár most már az állam is szeretné, ha többet téríttetünk volna. A diákoknak volt egy életfilozófia nevű kurzusunk, mindenkinek meg kellett ebből hallgatnia négy szemesztert. Ennek során természetesen felhívtuk a figyelmüket vallási problémákra is. Én irodalomban is sokat beszéltem nekik erről, hiszen a francia írók bizonyos értelemben mind vallásosak, még Sartre is. Így tudtuk őket egy kicsit „előevangelizálni." Ha valaki komolyan meg akart térni, azt még két évig tanítottuk, és utána kereszteltük meg.

Szóba kerül még több érdekesség. Az a jezsuita testvér, akinek köszönhetően a valamikor darabonként 10 dollárba kerülő alma ma már ültetvények formájában egyre terjed a szigeten. Van vállalkozó szellemű kínai a Kodály-módszer terjesztésére, sőt, az atyának magyarul tanuló tanítványa is akad.

Dr. Zsoldos Imre egyéves tapasztalatszerzési szabadságát töltötte idehaza, s ennek során többek között a veszprémi egyetemen tanított missziológiát, illetve francia keresztény irodalmat.

– Annyi év után vajon nem tér-e haza?

– Még az elöljáróim sem tudják, de elhatároztam, egy percig sem maradok tovább Tajvanon, mint kell: három év múlva, 65 éves korombа nyugdíjba megyek, és akkor végleg hazajövök szülőhazámba.

– CSAPÓ –

Látogatás Egyházasfalun

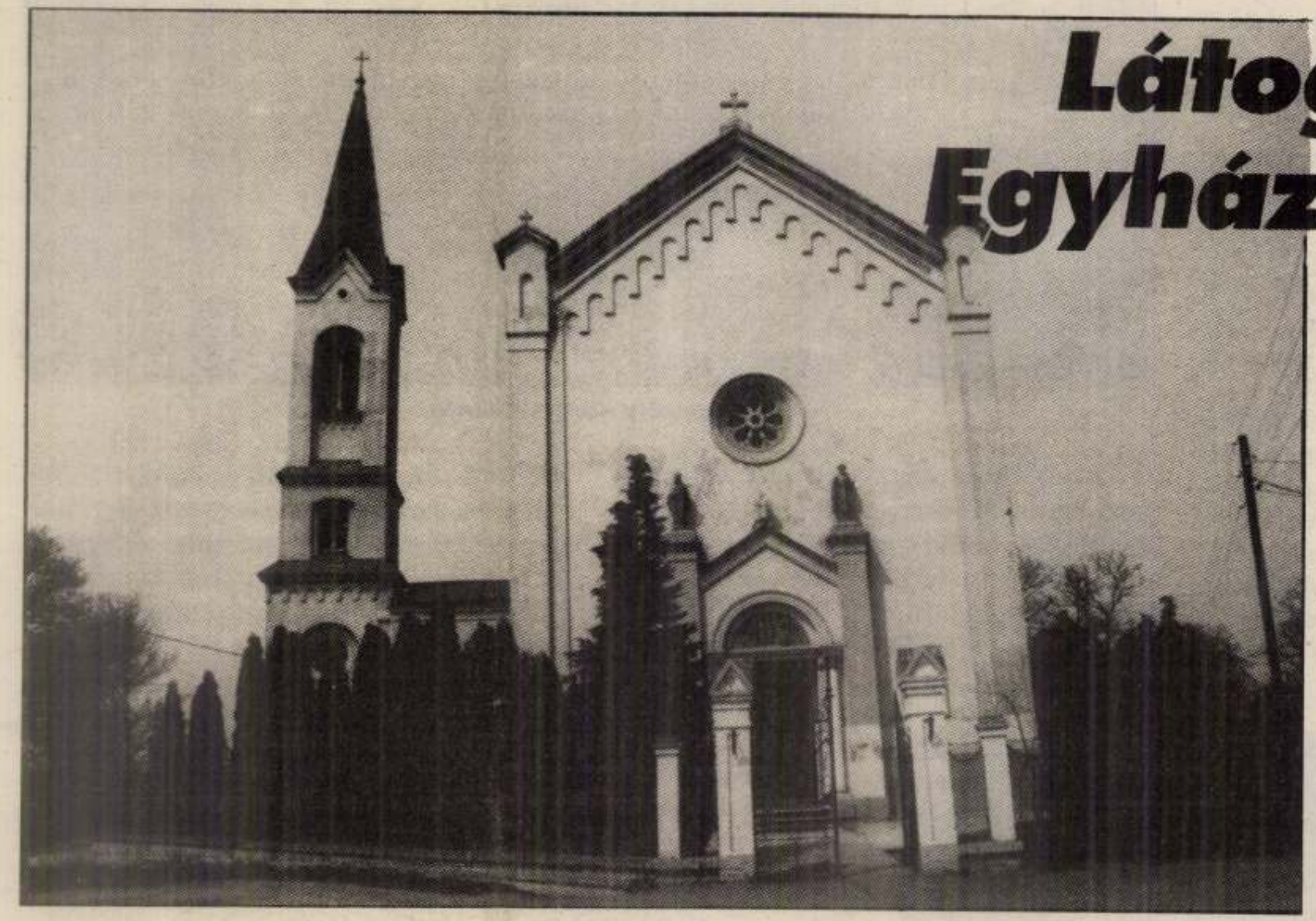

1933-ban egyesítették Egyházasfalvát, Dasztfalut és Kisgógánfát Egyházasfaluvá. 1950-ben hozzácsatolták Keresztényt is, így a négy középkori falut összekapcsolták egyetlen nagyobb településsé.

A római katolikus Szent György-templom Egyházasfalva temploma volt. Az 1532-ben elpusztult középkori templom helyén emelt barokk templomot 1888-ban lebontották, s *Ullein József* soproni építész tervei szerint neoromán templom épült, melynek tornya 1932-ben készült. A fő- és mellékoltárképek idősebb *Storno Ferenc* munkái. A templom mellett baldachinos Madonna-szobor áll.

Keresztény falu egykori római katolikus (Szent Kereszt-) templomát a középkori helyén 1724-ben építették a jezsuiták.

Egyházasfalun látható még a XVIII. században épült egykori Ebergényi-kastély. A XIX. század második felében részben átalakították, ma óvoda működik benne. A falu fogadalmi oszlopa a vészekre utaló Pestis-oszlop, mely a település közepén áll Szent Rozália fekvő, Szent Rókus és Szent Sebestyén álló alakjaival. E két utóbbi szent között kiskutya ül az 1830-ban készült klasszicista szoborcsoportban.

Az I. világháborús emlékművön pedig Krisztus emeli magához az elbukó hős katonát.

– S –

STORNO Ferenc

Vas. Ujs. 1879

nak értekezletet, s állapitsák meg maguktartását. A vándorgyülések központi bizottságának egy része már tartott értekezést dr. *Poor* Imre elnöklete alatt s következő reformjavaslatokat állapitott meg:

Rendes tagok csak orvosok, sebészek, gyógyszerészek, állatorvosok, természettudományi tanárok és szakirók lehetnek. A közgyüléseken fölmerült szakkérdésekben csak a rendes tagok szavazhatnak, tiszti funkcziót ők végezhetnek. Kimondatott, hogy a választmány évről-évre egy harmadában megujittatik. 60 tagból áll s csak egyes kiváló érdemeket szerzett tagokat tesznek meg állandó tagoknak. A titkár fizetést kap. A központi választmánynak orvosi s természettudományi szakbizottsága lesz külön elnökkel s jegyzővel. Ezek készitik elő a szakosztályokat, igyekeznek fontos kérdéseket kitüzni s arra előadókat nyerni meg. A szakosztályok a tudományos egyesületekkel is érintkezésbe léphetnek. E javaslatokat a központi választmány ülésén dr. Poor nyujtja be s az értekezlet tagjai, mintegy 25 buzgó szakférfiu, annak elfogadását fogják követelni.

Az egyetemi könyvtár a király rendeletére érdekes diszmüvet kapott: dr. Prepitsch insbrucki tanár „Aroideae Maximilanae" czimű könyvet, mely a Miksa császár braziliai utja alatt szerzett növényfajok leirása s illusztrált bemutatása; e pompás kiállitásu mű könyvereskedésbe aligha kerül.

A Kárpát-egylet választmányának e hó első napján Késmárkon tartott ülésében Majláth Béla alelnököt bizták meg az elnöki teendők vezetésével, miután Szentiványi József az egyleti elnökséget el nem fogadhatta. Az egylet tagjainak száma és vagyona folyton növekszik. Az alapitó tagok száma 116, az évi dijat befizetett rendes tagoké 1815; van 3691 frtnyi fel nem használható vagyona és 2115 forint felhasználható. Évkönyv május hóban fog megjelenni. A választmány a tavaszkor teendő több munkálat felől intézkedett; igy a Kivánra és Nyeregre vezető ut kijavittatik; a nagy halastónál menházat emelnek, stb. Koburg herczeg a Királyhegyen épit két menházat s azokat az egylet rendelkezésére bocsátja.

Egyház és iskola

Luther végrendelete. A bécsi „Fremdenblatt"-ban bizonyos Reusz gunyosan megtámadta a Luther-végrendelet eredetiségét, mely a budapesti evangelikusok birtokában van. Reusz akkor azt állitotta, hogy az eredeti végrendelet a heidelbergi könyvtárban található. A budapesti szakértő-bizottság egyik tagja, *Doleschal* lelkész tehát egyenesen Heidelbergbe fordult dr. Zangemeister főkönyvtárnokhoz, s ettől azt a választ kapta, hogy ott nincs meg Luther végrendelete, s ekkép üveg alatt sem mutogathatják, mint Reusz ráfogta. Reusz különben a maga állitásának erősitésére hivatkozott a hires történésznek, Rankének a reformáczióról irt könyvére. Doleschal tehát nyilvánosan föl is szólitotta Reuszt, hogy nevezze meg azt a helyet, hol Ranke műveiben az idézett állitás található, mert ő, Doleschal, azt nem volt képes feltalálni. Doleschal ezen felszólitása óta 5 hétnél több mult el s Reusz mindeddig mély hallgatásba merült.

Alapitvány. Szeged város népiskolai felügyelője: Tóth János kegyesrendi nagyérdemű tanár azzal ülte meg félszázados jubileumát, hogy a városnál ötszáz forint alapitványt tett nőnevelési czélra.

Mi ujság?

* **Alcsuthról.** József főherczeg, mióta szemleutjából visszatért, állandóan Alcsuthon tartózkodik családjával. Első-szülött fia a 7-éves kis József főherczeg e napokban tett először vizsgát az elemi tantárgyakból. A vizsgánál József főherczeg egykori nevelője Römer Flóris nagyváradi kanonok is jelen volt. A kis főherczeg, kit derék nevelője Holdházy János déghi apát, a kis főherczegnők nevelőjének Holdházy Mária kisasszonynak fivére, a fenséges szülék kivánatához képest a magyar elemi iskolákban közönségesen megszabott tanterv és tankönyvek szerint oktatott, kitünő vizsgát tett, s bátran és szabatosan felelt. — E nyáron a főherczeg tűzoltó csapatot is szervezett Alcsuthon, mely a fővárosból oda kijáró Bockelberg Ernő tornatanár vezetése alatt teljesen fölszerelve és egyenruházva tartja gyakorlatait. A főherczegnek magának is van tűzoltó-parancsnoki egyenruhája, s az egész főherczegi család nagy érdeklődéssel kiséri a csapat gyakorlatait, mely legközelebb uj szerkezetü fecskendőt, lajtorjákat s egyéb tűzoltó eszközöket kapott. Tűzoltó-kompasz a

**

Storno Ferenc id

kastélynak Storno fölügyelete alatt most épülő temploma tornyára lesz alkalmazva. — Az alcsuthi park, mely messze földön ritkitja párját, folyvást nyer szépségben s üvegházai legujabban is igen sok érdekes és ritka növénynyel szaporodtak, a melyeket Klotild főherczegnő hozott magával Angliából és a bajor Alpesekből. Különösen sokat hozott Witch világhirü kertésztől, kinek Angliában 360 üvegháza van; ezeket most Witch Angliából érkezett egyik kertésze rendezi Alcsuthon, honnan számos példányt küldtek el Ebenthalba a Koburg-családnak, mivel a főherczegnő családja ép ugy, mint a virágok iránti kiváló szeretetéről is annyira ismeretes boldog emlékezetü József nádor minden ivadéka, nagy virágkedvelő. Különösen József főherczeg nagy kedvét találja a kertészetben; az alcsuthi parkot maga gondozza, s legközelebb is a neje és a maga lakosztálya előtt diszlett narancsfák helyére sajátkezüleg ültetett gyönyörü fenyveket. A főherczegi család, mint értesülünk, e hó 14-én Bécsbe megy, hogy elbucsuzzék Mária Krisztina főherczegnőtől, a leendő spanyol királynőtől, ki tudvalevőleg József főherczeg idősb nővérének Erzsébet főherczegnőnek leánya. A főherczegi családot ez utjában báró Nyáry Adolf honvédezredes főudvarmester kiséri.

* **Egy olvasónk** Marczali Henrik „A magyar hadviselés történetéhez" czimü czikkére megjegyzi, hogy ötven év előtt, debreczeni tanuló korában, a nagy hortobágyi vendéglőben, egy öreg csikós, ki e század elején a franczia háborut átharczolta, őt vászonzacskójából apró koczkákra vagdalt száritott hustarhonyából megkinálta, milyennel a hajdani magyar lovasok is hadjárataikban alkalmasint élhettek. A hustarhonya tán még most is divik Hortobágyon.

Ugyanezen olvasónk a Hill posta-reformerről irt czikk folytán, eszmefüzéssel, a mostaninál jobb egykori hitel és erkölcsiség kitüntetésére irja, hogy valahányszor az atyja neki mint tanulónak, Tolnáról Debreczenbe pesti vásárosoktól pénzt küldött, mindig becsülettel megkapta. A falusi ember fölkeresett Pesten egy debreczenit, kit soha se látott, bizalommal átadta neki a pénzt; a debreczeni szappanos vagy kofa pedig, őt, az ismeretlent fölkereste az iskolában, s kézhez adta a küldeményt. Menynyi rizikóval járna a mai váltóhamisitó, pénzsikkasztó korban az ily modoru pénzküldözés!

Halottak ünnepére a fővárosban nedves, őszi idő köszöntött, s mivel a mindenszentek ünnepére (melynek délutánján szokás a sirokat meglátogatni) még vasárnap is következett a halottak napja előtt, a közönség nem oly tömegesen vonult ki a temetőbe, megoszolván két napra. A sirok kivilágitása szombat este történt, de vasárnap is sok fölött égett az emlékezés mécse. Batthyány mauzoleumát, mely most ideiglenesen Deáknak is pihenő helye, a város kivilágitotta. Az ifjuság fölkereste a jelesek sirját s megkoszoruzta, a „Szózat" vagy „Hymnusz" eléneklése mellett. A buda-krisztinavárosi temetőben a „szabadkai kör" ifjai tettek koszorut Virág Benedek sirjára, s Uhlyárik Albin mondott beszédet. *Szegeden* az ifjuság Dugonics András sirját kereste föl, leróni a kegyelet tartozását. *Nagy-Váradon* a jogakadémia ifjusága a Szigligeti Ede s Nagy Sándor honvédtábornok emléketábláinál s az oroszok által kivégeztetett Rulikovszky Kázmér lengyel származásu orosz tiszt sirjánál is emlékbeszédeket tartott. *A pozsonyi Szamárhegyen*, november 1-jén este az akadémiai ifjuság, a pozsonyi férfidalárda és a Széchenyi-kör tagjai impozáns fáklyásmenettel fölkeresték az ott porladozó vértanukat. A menetet a dombnélküli sirokhoz ugyanaz a hóhérlegény vezette, ki az áldozatok kivégeztetésénél segédkezett; elmondta, hogy Mednyánszky bárót, szárnysegédjét, Rázghát és egy péklegényt akasztották fel ott, a többi vértanu golyó által mult ki. Mednyánszky báró és Rázgha tetemeit éjnek idején kiásták és elvitték, most csak a szárnysegéd és a péklegény porai nyugszanak a bitófa alatt. A faágakkal megjelölt dombnélküli siroknál elénekelték a hymnuszt. Benes János joghallgató gyászbeszédet mondott és azután a szózatot énekelték el.

Az aradi vértanuk. Október 6-ikát Győrben az idén fenyes gyászünnepélylyel ülték meg, s a ravalatokra helyezett koszorukat elküldték emlékül az aradi

34-IK SZÁM. 1885. BUDAPEST, AUGUSZTUS 23. XXXII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre 6 •. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre 4 •. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre 3 •. Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

LIPOVNICZKY ISTVÁN.

1814—1885.

Abban, hogy Magyarország nyolcz század viharai közt megmaradt *magyar* országnak, a római katholikus klérus hazafiságának nagy része van. Sokat lehet vitázni a fölött a kérdés fölött, ha nem cselekszik vala-e Szent István helyesebben, ha — a mikor szabadon választhatott — talán a byzanti, vagy a német császársághoz csatlakozik. Lehet, hogy az előbbeni esetben a czári, az utóbbiban a német császári korona az esetleg ki nem halt Árpád-ház valamelyik sarjadékának a fejét diszitené: de nagyon kétes, ha vajjon magyarok volnánk-e még ma is, mi magyarok? Isteni sugalattal határos eltökélésnek mondható, hogy Szent István, midőn a meghóditott országot a müvelődést munkálni hivatott államok sorába helyezé, a világuralom fölött osztozó hatalmak közül se nem a kelet-, se nem a nyugat-római császárságot választá szövetségesül, hanem a pápaságot, melynek elegendő szellemi hatalma és tekintélye volt az ázsiai nép között a felebaráti szeretet vallásával elterjeszteni a czivilizácziót, de arra, hogy a magyarságot magyarságából is kivetköztesse, ha lett volna is benne akarat, hiányzott benne az az anyagi tehetség, a mely kisebb-nagyobb arányban minden világi hatalomnak rendelkezésére áll s rendelkezésére állott ugy a kelet-, mint a nyugat-római császárságnak is.

Azonban még az alapvető elhatározás sem biztosithatta volna e nemzet magyarságát, ha az egykor csaknem mindenható egyházi főméltóságok betöltőiben hiányzik, vagy csak lankad is a hazafiui érzület. A katholiczizmus, ha definiáljuk, veszedelmesen hasonlit politikai tekintetben a kozmopolitizmushoz, — ugy ez, mint az, nem ismer egymástól különböző nemzetet, csak embert ismer, a ki mindnyája Isten képére teremtetett. Ha a kereszténység első századaiban a magyarországi papok — papok lettek volna csupán, s nem egyuttal hazafiak: Magyarország magyarsága talán már az Anjou-királyok idejében elenyész.

Szerencsére Magyarország papjai s kivált főpapjai mindjárt kezdetben belátták, hogy a pogány magyaroktól nem szükség nemzetiségöket is elvenni, hogy az uj hit fölvételére alkalmasokká legyenek. Utóbb pláne — mint azt a magyar história számos példái mutatják, — épen a főpapságból telt ki ama férfiak igen jelentékeny száma, kiknek megitélésénél a történetiró habozni kénytelen, hogy elhatározza: mint egyházi férfiak voltak-e igazabbak, vagy mint hazafiak?

Lipovniczky István, a közelebb elhunyt nagyváradi püspök halála juttatja eszünkbe minde gondolatokat. E sorok irója is látta őt, megtörve ülni abban a zsöllyeszékben, melyben 12 évig haldokolt. Egy nyomorékká vált óriás, kinek hatalmas alakja, lelkes arcza, fiatalon égő szeme és érczesen zengő hangja, párosulva derült jó kedélylyel, vidám modorral, — meghazudtolni látszott azt a benyomást, hogy itt oly embert látunk magunk előtt, a ki, mint mondani szokás, féllábával már a sirban lakik.

Fiatal gyermekkora óta gyüjtötte a magyar irók arczképeit; ebbeli gyüjteménye páratlan, mert nem kevesebb, mint 400 magyar irónak tünteti föl képét. Lehet képzelni, hogy a ki e gyüjtő szenvedélyét egész aggkoráig megőrizte: nem közönséges hódolattal viseltetik a magyar irók érdemei iránt. Még is, midőn meglátogatta a legnagyobb és legnépszerübb magyar regényiró, Jókai Mór, — abból az alkalomból, hogy Szigligeti Ede szülőházán az emléktáblát lelepleztek, — az elaggott püspököt nem a költő nagy hire, neve villanyozta föl egész ifjuvá, hanem az, hogy nagyhirü látogatója — komáromi fi. Nem is beszélt vele másról, mint a költő szülővárosáról s ugy neki melegedett, hogy szinte várta az ember, hogy fölkel és jár, — az évek óta béna öreg ember.

Volt oka komáromi emlékeitől fölelevenedni.

LIPOVNICZKY ISTVÁN.

Ott adta legfényesebb próbáját annak a honfiui érzületnek, mely véglehelletéig második vallása volt s melyért a halált is kimondták fejére, — de a mely érzület, a főpapok között századokon át ápoltatva, egyik legjelentékenyebb tényező volt, hogy Magyarországon a magyar nemzet fönmaradhatott s az általa alkotott államra rá nyomhatta a saját jellegét.

Valóban a magyar hazafias főpap tipusát alig lehetett volna valakiben jobban feltalálni, mint Lipovniczkyban. Magyar volt testestől lelkestől, nemcsak akkor, mikor jó magyarnak tartatni kivánatosnak tekintetett, hanem akkor is, mikor az vagyonba, szabadságba, sőt életbe is kerülhetett.

Lipovniczky István 1814 augusztus hó 14-én született Aranyos-Maróthon, Barsmegyében. Iskoláit Rév-Komáromban kezdte s a győri akadémián az akkori nemes ifjak szokása szerint jogot is tanult, példás viseletével és szorgalmával tünve ki tanulótársai közül. Tizennyolcz éves korában az esztergomi érseki megye növendékpapja lett s 1837 augusztus 21-én fölszentelték áldozó pappá s mint ilyent káplánnak küldték Udvardra, hol egyházi teendőin kivül buzgó munkásságot fejtett ki a barsi és komáromi megyegyüléseken is, feltünést keltve szónoki szép tehetségével, melynek hire eljutott Kopácsy akkori herczegprimáshoz is, ki őt maga mellé rendelte könyvtárnoknak, megengedvén neki, hogy a megyei közéletben is tevékeny részt vegyen.

1846-ban Komáromban plébánosnak választották s midőn 1848-ban a dunamelléki részekben nagymérvü zsidózavargások törtek ki s ezeket Komáromban is utánozni akarták, Nagy Mihály református szuperintendens és Molnár Gábor evangélikus esperessel összefogva, a hármas keresztény felekezet papjai szembeszálltak a veszedelmes áramlattal és sikerült is annak Komáromban utját állaniok.

Ugyanabban az évben iszonyu tűzvész, később pusztitó járvány dühöngött Komáromban. Lipovniczky első volt a nyomor enyhitésén fáradozók között. Szétosztotta minden készpénzét s gyüjtést kezdett, melynek eredményéből fölépitheté a szintén elhamvadt Szent-András-templomot.

Komáromban találták őt a szabadságharcz nagy napjai, itt találta a város ostroma. Az ellenség ágyui halomra lőtték a plébániát, idegen helyre kellett vonulnia, fáradhatatlanul ápolta a betegeket, segitette a szegényeket s ha az ostromlottakon erőt kezdett venni a csüggedés: a hazafias lelkész biztató szavára visszatért lelkökbe a remény.

Csakhogy e remény, fájdalom, hiunak bizonyult. A nemzet szent ügye elbukott s a vár föladása után a szent ügy bajnokai és apostolai között őt is a katonai törvényszék elé hurczolák, hol — hatalmas védelme daczára, 1852-ben meghozták ellene a halálra szóló itéletet s azt előtte augusztus 2-án ki is hirdették. A hazafiságáért rá rótt vértanuság kegyetlen neme el lőn ugyan távoztatva tőle, a helyett Kufsteinba vitték várfogságra, hol öt évet kellett töltenie. Halálos itéletéhez fő bűnül azt vették, hogy lelkesitő beszédein kivül mikor Klapka tábornok Komáromban 1849 aug. 3-ikán a hires és dicső utolsó kirohanást intézte, reggel Lipovniczky, mint a város plébánosa, nagy segédlettel s teljes ornátusban vonult ki a dunai hidhoz s ott a Bátori Schulz Bódog dandárát, mely aztán a harkályi sáncz rohamát oly dicsteljesen hajtá végre, csapatonkint megáldotta.

Kiszabadulása után az esztergomi érseki könyvtár őre lett, mert mint notátus embert elöljárói egyébre nem merték alkalmazni, jóllehet már 1847-ben alesperesnek és később czimzetes apátnak volt kinevezve. Az alkotmányos élet korszakának kellett bekövetkezni, hogy a hazafiságáért annyit szenvedett és mellőzött lelkész hivatásához méltó teret nyerjen.

1860-ban az érsekujvári plébániára nevezték ki, a következő évben az esztergomi székeskáptalanba. Szónoklatai ekkor tájban kezdtek nagy hirre vergődni s neve szélesebb körben vált ismeretessé. 1862 augusztus 24-dikén ünnepelte primiciziájának 25-dik évfordulóját, nagyszámu barátai és hivei általános öröme közt.

Két év mulva, 1864-ben, királyi táblai prelátus, 1866-ban arbei czimzetes püspök s a magy. kir. helytartótanácsnál tanácsos, majd 1867-ben a közoktatásügyi miniszteriumban miniszteri tanácsos lett. A koronázás alkalmával, mint a püspöki kar legfiatalabb tagja, ő vitte az apostoli keresztet s ugyanebben az évben kapta ő felségétől a Szent István-rend kis keresztjét. A királyi kegy 1868 augusztus 26-án Nagy-Várad püspöki székébe emelte. Beiktatása 1869 junius 8-án ment végbe nagy ünnepélyességek közt. Részt vett a vatikáni zsinaton; elnyerte a jeruzsálemi szentsir-rend nagy keresztjét; majd 1872-ben, a nem régen elhunyt váczi püspökkel egyszerre, a belső titkos tanácsosok sorába emeltetett; később a pápa trónállója és római gróf lett; három év előtt a király a vaskorona-rend első osztályával tüntette ki.

Püspöki kormányzatának a nagyváradi egyházmegyében hosszu időre szóló nyomai maradnak. Fölszerelte a templomokat, vigasztalta, segitette a hozzá folyamodókat s áldozatkészségénél csak az a szerénység és tapintat volt nagyobb, melylyel azt gyakorlá. A közéletben nem vett zajos részt. A börtönben szerzett csuzos baja kifejlett s 12 éven át zsöllyeszékhez szegezve tartá, de ő keresztényi megadással viselé nehéz sorsát.

A szabadelvü papok közé tartozott s a «rebellis» püspök hazaszeretete közmondásos volt. E tekintetben Nagy-Váradnak valóban feltünő szerencséje van, a többi püspöki székhelyek között. Több püspöke volt egymásután olyan, kiket patriotizmus dolgában mély tisztelet illet. Ohajtandó, hogy a ki nyomukba lép, méltó legyen e tekintetben is egy Bémer, egy Szaniszló, egy Lipovniczky emlékéhez.

COPPÉENAK.

(1885. aug. 12.)

Petőfit keresed? Ne keresd őt csak ott,
A rózsabokorban, mely sirját öleli,
Egy pásztorfiunak, ki szeretett s dalolt,
Bizonynyal elég az. Nem elég ő neki.

Petőfit keresed? Ne keresd őt sehol!
Ottan van mindenütt, a hol jársz, kelsz, mulatsz,
Az ő lelke ihlet a hegy ormairól,
Enyim volt! — mond a völgy — mert lelke mély s igaz.

Petőfit keresed? Nézd a napsugarat!
Ő ragyog, ő hevit fénylő csillámiban,
Sötét börtönében megpillantja a rab,
És láncza könnyebb lesz: remél, hisz ujonan.

Petőfit keresed? Tekintsd az éjszakát!
Köröskörül homály, de távol csillag ég.
Az ő fényes lelke világit ott reád,
És mondja: bizzatok! nem borult be az ég.

Petőfit kercsed? Ott van az esti szél
Csendes fuvalmában. Üdvözöl tégedet.
Valami hirt hozott, melynek értelme mély,
S homlokodról tovaűzi a felleget.

Petőfit keresed? Ottan harsog szava
A zúgó viharban, mely fölöttünk kitör,
A világ egyszerre megtisztul általa,
Minden gazt, szemetet messzire elsöpör.

Petőfit keresed? Sziveinkben lakik!
Mieink vágyai, eszménye és hire.
Valahány magyart látsz, hivet és igazit,
Kérdésedre mind ezt feleli: nézz ide.

Petőfit keresed? Franczia vagy! szabad!
Tűzhelyed küszöbét akár által se lépd:
Mindenütt érzed őt a kerek ég alatt,
Akár nálunk mulass, akár hazádba' légy.

Dalmady Győző.

PETŐFIHEZ.

Irta: *François Coppée.* *

Mint a szegény utas, nyájas ház asszonyát
— Ki őt, télvíz-időn, tűzhelyén fogadja —
Elhagyván, egyszerre, bús érzés hatja át,
S a kedvencz gyermeket hosszan csókolgatja:

Mi is, Magyarország vendége, francziák,
Sietünk — hazádnak óh! jeles, nagy fia,
Virággal kezünkben, honvéd-költő! hozzád,
Ki honának dalolt, és érte meghala.

Óh! lángész tűzével, harczmezőn estél el!
Fennáll az érczszobor, sirod nem tudni hol!...
De nem sajnálkozom.... a *testvér* irigyel —
Tiednél hősibb sors, nem ér senkit, sehol.

Hol fújó paripák nagy szíved' tiporva
Meghaltál, ezután hogy halhatatlan élj,
Vadrózsa-bokor hajt — hiszem — e helyen ma,
Mely a szerelemről s szabadságról beszél!

Vadrózsa-bokorban él még a te lelked!
És ha mellette egy mátkapár elhalad:
Forróbb a csók, édesb a szó, a lehellet,
Ha arról a jegyes egy levelet szakaszt.

Estenden, bokorra, a fülemüle ül —
E szárnyas, e *szabad*, egyszerü énekes,
S vadrózsa-illattól a mint megrészegül,
Dala és csillagfény annál tüzesebb lesz!

Fordította: Székely József.

* Coppéenek érzésteli költeményét mult számunkban Abrányi Emil fordításában közöltük. Leforditotta azt egyik régibb, a műforditásban is érdemes irónk, Székely József szintén. Érdekesnek találtuk ezt is közölni. Szerk.

HOMOKBÓL FONT KÖTELEK.

ANGOL REGÉNY.

Irta **FRANCILLON R. E.**

HUSZONKETTEEDIK FEJEZET.

Vernon ur.

Hideg és szeles reggelre ébredt másnap — s nyugtalan éjszakája után főfájás háborgatta. Feri hát fogoly Franciaországban (e hazugság mellett kell maradnia) — Kaleb pedig minden éjjel megjöhet s elragadhatja, — s Pengold ur, a kinek ő mégis több egy kegyelemből felfogott talált gyermeknél, — oh! bár ugy elmondhatna neki mindent a mint van, bár őszinte lehetne s nyiltan cselekedhetnék!

Egész délelőtt nem történt semmi, a mi Mabelt jobban nyugtalanithatta volna, de a mi megnyugtathatta volna sem. Délután történt valami, a mi másutt számba se jött volna, de a stoke-julioti paplakon az is eseménynek volt mondható.

Az uj szolgáló, a ki Brigitta névről értett, azzal a szóval esett be Mabel szobájába — egészen kikelve a képéből, mintha a legborzasztóbbat kellene jelentenie —

— Szent isten, kisasszony! Egy idegen ur van itt, a ki a tisztelendő urral, vagy legalább a kisasszonynyal kiván beszélni.

Mabelnek nagyot dobbant a szive. — Kaleb? Carew? Melyik a kettő közül? S talán még jobban megzavarodott, mikor a szolgáló mögött megpillantotta az érkezőt, egy igazi idegent, a kit életében soha sem látott. Végre is falusi leány volt s Stoke Juliotban oly ritkaság volt az idegen ember, hogy méltó volt megijedni tőle. Az idegen észrevette a Mabel zavarát s udvarias nyájassággal szólt.

— Bocsánat kisasszony, én a tisztelendő urat kérdeztem s csak mikor mondták, hogy nincs itthon, bátorkodtam bejelenteni magamat. Látogatásom csakis udvariassági tisztelgés — szabad belépnem kegyedhez? — Gondolom: Pengold kisasszony?

Mabel kevés uri embert látott életében; de ily igazi uri embert soha. Két ember közt nem létezhetett nagyobb ellentét, mint tisztelendő Pengold lelkész s a tiszteletreméltó vendég között. Az ellentét annál szembeötlőbb volt, mivel a lelkész, hazaérkezve s megtudva, hogy látogatója van, e perczben a Mabel szobájába lépett.

Az idegen ötven év körüli, magas, halvány, kissé szürkülő haju, kiborotvált arczu, előkelő tekintetü s feltünően csinos öltözetü, inkább szép s finom vonásu férfiu volt, ki udvariasan fordult a belépő háziur felé, kinek magát bemutatni sietett. A lelkész azonban megelőzte.

— Én vagyok Pengold lelkész, — mondá. — Ez a tudatlan szolgáló magánkivül van s felforditaná a házat. Uraságod kétségkivül a malaczaimat jő megszemlélni. Mondhatom, oly emse-alját mutathatok önnek, mely ritkitja párját Ó-Angliában. Hé, Brigitta, csapolj egy kancsó friss sört. Kérem, uram!

Az idegen végre szóhoz juthatott.

Dr. KONEK SÁNDOR.

(1819—1882.)

A magyar tudományos világot érzékeny veszteség érte e hó 1-én. Dr. Konek Sándor, a jog- és államtudományok egyik legbuzgóbb és leghivatottabb mivelője, budapesti egyetemi tanár és iró Balaton-Füreden, hová üdülést keresni ment, elhalálozott. Benne ugy hazánk első tanintézete, mint a tudományos irodalom kitünő erőt veszitett, melyet nagy szorgalom és lelkiismeretesség tett még becsesebbé, s melyet nehéz lesz pótolni az utána jövendőknek.

Dr. *Konek* Sándor 1819. aug. 18 án Pesten született s tanulmányait is itt végzé, a gimnáziumiakat a kegyesrendieknél, a bölcsészeti és jogi tanfolyamot az egyetemen. 1839-től 1845-ig mint segédfogalmazó működött a magyar kir. udv. kamaránál s ez idő alatt letevén a jog- és államtudományi tantárgyakból a szigorlatokat, valamint az ügyvédi vizsgát is, 1840-ben elnyerte a jogtudori, egy évre rá pedig az ügyvédi oklevelet. Mint szegény szülők gyermeke, szabad idejét tanulmányai közben előkelő családok gyermekeinek a jogi tanpályára való előkészitésére fordità s közéletünknek több kitünősége végezé a jogi tanfolyamot az ő vezetése alatt.

Mint a tanári pályára kiválóan hivatott fiatal ember, 1845-ben a győri jogakadémiához neveztetett ki, hol a bányajog és a statisztika tanszékét tölté be mint rendes tanár. Midőn 1850-ben e tanintézet megszünt, a pozsonyi akadémiához helyeztetett át, hol elegendő tanerő hiányában a közigazgatási és pénzügyi jog tanszékét is ő rá bizták, egyuttal még az akadémiai könyvtár gondozójának is kineveztetvén. A pesti egyetemhez 1854-ben nevezték ki a statisztika rendes tanárának, a pénzügyi ismeből tartandó előadások kötelezettségével. S midőn Vizkelety tanár, ki latinul prelegált, a magyar nyelvben való járatlansága miatt nyugalmaztatott, 1860-tól egész 1870-ig Konek tanitotta az egyházjogot is, erről később önként lemondván, hogy kizárólag kedvencz tudományának, a statisztikának szentelhesse minden idejét.

A budapesti egyetem 1860-ban visszanyervén dékán-választási jogát, melytől 15 éven át volt megfosztva, Konek Sándor lőn az első megválasztott dékán s mint ilyen, ő volt az, ki ismét divatba hozta az oly régóta elmaradt egyetemi ünnepélyeket, nevezetesen az egyetemi tanácsnak dékáni beszéddel megnyitását. Ez alkalommal tartott ünnepi beszédében a nálunk addig ismeretlen egyetemi segély-egyletek jótékony hatását fejtegetvén, ez oly hatással volt az egyetemi fiatalságra, hogy a buzgó dékán közreműködése mellett azonnal megalakult a joghallgatókat segélyező egyesület, melynek azóta sok szegényebb sorsu tanuló élvezte jótékonyságát s mely példát a többi fakultások növendékei is követni siettek, sőt még a középtanodák közül is nem egy alakitott kebelében hasonló egyesületet. Konek a következő két évben is dékánnak választatván, folytonosan gondozta az egyesület érdekeit, ugy hogy annak megalapitása s szilárd alapra helyezése kiválóan e derék tanár érdeme. 1869-ben egyetemi rektorrá emeltetvén, 500 forintos alapitványt tett, melynek kamataiból a joghallgatókat segélyző egyesület kiválóbb jogi és államtudományi munkákat szerez be s ingyen osztja ki a szegényebb sorsu tanulók között.

A jeles képzettségü lelkes tanárt ugy a tanszéken, mint a tudományos irodalomban kifejtett munkásságáért a magyar tudományos akadémia már 1858-ban levelező, 1867-ben pedig rendes tagjává választotta. Mint az országos statisztikai tanácsnak fönnállása óta rendes tagja, részt vett több nemzetközi statisztikai kongresszuson, az alap- és államvizsgálatokon pedig hol mint elnök, hol mint vizsgáló tanár folytonosan működött.

Mint statisztikusnak az ország határain is messze tulterjedő tekintélye volt a tudományos világban. A mi pedig az irodalom terén kifejtett tevékenységét illeti, az nagyitás nélkül mondható bámulatosnak. Nevezetesebb munkái: «A statisztika elmélete» (Győr 1847). «A statisztika legujabb állása» (Pest 1855). «A statisztika elmélete a statisztikai tanfolyam számára» (Pest 1869). «Az osztrák-magyar monarkhia statisztikai kézi könyve» két kötet, (1865. és 1868). «A magyar birodalom stat. kézi könyve, folytonos tekintettel Ausztriára» két kötet, akadémiai dijat nyert mű (Budapest, 1875. és 1878). «Adalékok Magyarország nyers terményeinek ártörténetéhez a XIX. században» (Pest 1873). «Az egyházjogtan kézikönyve, különös tekintettel a magyar állam egyházi viszonyaira» (Budapest 1865., ötödik kiadás 1881). Számos értekezése jelent meg e mellett a magyar tud. akadémia kiadásában önállóan is, melyeknek főbbjei «A nemzet szellemi élete a párisi kiállitáson» (1867). «A magyar korona országainak legujabb népesedési mozgalmai» (1868). «Ujabb adatok Magyarország bűnvádi statisztikájából» (1879). «A statisztika és a nemzetgazdaságtan közötti viszony a mai korban» (1875). — Egyéb értekezései részben a «Statisztikai és nemzetgazdasági közlemények»-ben, részint más szaklapokban, jelesen a «Nemzetgazdasági Szemlé-»ben jelentek meg és a m. t. egyetemre, az egyházmegyék népességére, a magyarországi törvénykezésre, a m. k. kuria működésére, népoktatásra, a fogyasztási adókra, a magyarországi öngyilkossági statisztikára, stb. vonatkoznak, s melyek közül kiemelendő a külön is megjelent: «Tengeri kereskedelmünk érdekei» (Budapest 1878). Ide sorolandó még számos czikk a «Jogtudományi Közlöny»-ben és több alkalmi és emlékbeszéd, nevezetesen: «Beszéd az egyetemi segélyegyletek üdvös hatásáról» (Buda, 1861). «Emlékbeszéd Jorjevich J. egyetemi tanár fölött» (Budapest, 1876), «Emlékbeszéd Weninger Vincze fölött» és «Emlékbeszéd Suhajda János fölött» (Budapest, 1882.)

Képzelhetni, mily rendkivüli szorgalom és kitartás kellett ily nagy tudományos anyag irodalmi földolgozásához. S valóban neki alig is volt egy percze tétlen. Azok közé tartozott, kiknek a folytonos munka az éltető eleme.

Nehány évvel ezelőtt vesztette el nejét s a nagy elfoglaltságu ember tudott magának találni időt, hogy lelkiismeretes gondviselője és nevelője legyen gyermekeinek. Fia, ifj. dr. Konek Sándor, fiatal képzettebb jogtudósainak egyike, leánya Ida, tehetséges festőművésznő, ki nem egy képével keltett már figyelmet.

A jeles férfi halálát nagy számu rokonságon, sok jó baráton kivül számtalan volt tanitványa gyászolja, kik meleg rokonszenvvel emlékeznek egykori kedves tanárukról. A fiatalabb birói és ügyvédi karban, a jogi képzettséget föltételező közhivatalokban kevesen vannak olyanok, kik hallgatói ne lettek volna a mindnyájok előtt közszeretetben álló tanárnak, ki valódi lelkesedéssel tölté be hivatását a tanári széken egész a legutóbbi időkig s a mi óráját a tanári kathedra szabadon hagyott, azt is kedvencz tudománya ápolására, fejlesztésére fordità. Halálának hirét bizonyára mély megilletődéssel fogadják széles ez országban.

Ellinger fényképe után.

Dr. KONEK SÁNDOR.

AZ ALCSUTHI KÁPOLNA FÖLSZENTELÉSI ÜNNEPÉLYE.

József főherczeg a nagy költséggel általa épittetett kápolna ünnepélyes fölszentelésére az ország primását, Simor János bibornok-érseket kérte föl, ki f. hó 5-ikén dél felé érkezett Alcsuthra, hol már a győri, fehérvári és szatmári püspökök, a pannonhalmi főapát, mint a család gyóntatója, számos egyházi és világi kitünőség várakoztak reá.

Az alcsuthi kastély gazdagon föl volt lobogózva; a park bejáratánál «Isten hozott» fölirattal pompás diadalkaput emeltek, melyen át a bibornok fényes fogaton érkezett meg báró Hornig Károly oldalkanonok és Rainer titkár kiséretében. A főherczeg meleg szavakkal üdvözölte az ország főpapját, hogy fáradtságot nem kiméive, az Alcsuthon emelt uj templom fölszentelésére eljött. A fölszentelési ünnepély másnap reggel ½8 órakor vette kezdetét, midőn a bibornok-érseket az összegyült papság teljes diszben, fényes segédletképen, lakosztályából a kápolna előtti térre kisérte. Segédpüspöki minőségben Zalka János győri és Pauer János fehérvári főpásztorok infulával, aranyszövetü pluvialéban a bibornok oldalán, az apostoli keresztet vivő Pellet József cz. kanonok pedig előtte lépdelt. A hosszu menet az ereklyék előtt elmondott zsoltárok után, a kápolna kapujánál fölállitott disz-sátor alatt állapodott meg, hol a bibornok a vizszentelés szertartását végezte. Ezalatt az egész teret nagy néptömeg lepte el, példás rendben állva körül az ünnepélyes szertartást; a környékből érkezett hivek zászlai, a magyar trikolorral ékitett parkban festői látványt nyujtottak.

A vizszentelés után megkezdődött a templom külsejének beszentelése; majd a szokott ajtó-kopogtatások után belsejének felavatása. A hosszu szertartást a bibornok ritka fáradhatlansággal végezte. A zsoltárokat Janny József székesfehérvári karmester vezérlete alatt világiak és győri kispapok énekelték. A vértanuk ereklyéit körmenetileg hozta el a papság a kastély kápolnaszerün berendezett teréből. Ekkor megkezdődött az oltárok fölszentelése. A föol-

tárt a bibornok maga; a bold. Szűz tiszteletére emeltet Zalka győri, a sz. József-oltárt pedig Pauer fehérvári püspök szentelte föl, mindegyike belefalazván a megfelelő sz. ereklyéket. Majd a templom falának tizenkét helyen való fölkenése következett, melynek végeztével a konzekráló bibornok nagy benyomást keltő beszédet tartott az ünnepély fontosságáról; s a hazafias érzelem hurjait is érintve, midőn Hunyady János és Kapisztrán János nándorfehérvári győzelmét fölemlité, melynek emlékezetére ülik meg hazánkban Urunk szineváltozása ünepét, a mai napot, melyre épen az alcsuthi kápolna fölszentelési ünnepe esik. Beszélt az egyházi művészet fejlődéséről, a fényes bazilikákról és középkori templomokról. Buzditotta a hiveket, hogy sziveikben emeljenek templomot az Urnak s végül áldást mondott a donator-főherczegi családra, mely ily remek kápolnát épittetett. Ezután teljes segédlettel csendes sz. misét mondott s végül főpásztori áldását adta a jelenlevő hivekre. A főherczegi család a fölszentelési szertartást oratoriumából, az egyházi beszédet azonban a templomban felállitott emelvényen hallgatta meg. Az egyházi ünnepély tizenegy óra körül befejeztetvén, a bibornokot, ki áldást osztott az összesereglett népre, a papság visszakisérte lakosztályába s ugy őt, mint a főherczegi családot a nép lelkesen megéljenezte.

Pontban 12 órakor kezdődött az udvari ebéd, melyen az ünnepélyre meghivott vendégek vettek részt. A nagy fénynyel teritett, félkörben felállitott asztal közepén Klotild főherczegnő, vele szemben férje ült; a főherczegnőtől jobbra Simor bibornok érsek, Mária főherczegnő, Gräff altábornagy, Zichy Irén grófné, Pauer fehérvári püspök, Holdházy kisasszony, Szely, kanonok, Rainer érseki titkár és a vidéki plébánosok; balra Szögyényi főispán, Margit főherczegnő, Schlauch püspök, Boxberg báróné, b. Hornig, Keszler, Miehl, Pellet, Fesztl kanonokok, Storno Ferencz műépitész, dr. Czobor Béla, és a vidéki plébánosok ültek; a főherczeg jobbján gr. Cziráky János kir. főtárnokmester, Kruesz főapát, b. Nyáry Adolf főudvarmester, Rómer apát-kanonok, Szücs szolgabiró; balján Zalka győri püspök, József és László főherczegek, Holdházy apát, Steiner kanonok stb. ültek.

A harmadik fogás után a főherczeg emelt poharat, a konzekráló bibornok-primást éltetvén; utána Simor a főherczegi családot és az egész dinasztiát.

Ebéd után a főherczegasszony és főherczeg termeiben volt cercle, hol a főherczegi pár nyájasan társalgott vendégeivel. A vendégek három óra körül oszladoztak szét; délután litánia volt az ujon fölszentelt templomban, melyet Szely kanonok tartott; a főherczegi család is jelen volt ez áhitatosságon.

A fölszentelési ünnepély rendezésének csaknem egész sulya *Holdházy* apát vállaira nehezült, ki a sok gondot okozó vezetésben dicséretet érdemlőn járt el. Nem kisebb elismerés illeti *báró Nyáry Adolf* főudvarmestert, ki szives figyelmével és előzékenységével a vendégeket teljesen lekötelezte.

A vendégek közt szétosztatott a fényes kiállitásu diszmű is, mely «Az alcsuthi udvari kápolna. (La Chapelle de la Cour d'Alcsuth.) Tervezte *Storno* Ferencz műépitész, szövegét irta dr. *Czobor* Béla akadémiai l. tag, Budapest, 1881. Franklin-társulat» czim alatt haránt ivrétben, 16, részben szines táblával illusztrálva, mindössze 150 számozott példányban jelent meg. E mű Klotild főherczegasszony ő fenségének van ajánlva, kinek még a mult évben átadatott az illető diszpéldány, fényesen zománczozott ébenfa szekrényben. A konzekráló bibornok-primás szintén hasonló ébenfa szekrényben, melyen az ajándékot felajánló főherczegi pár és a primás czimere láthatók, kapott belőle egy példányt, a püspökök pedig bársonykötésben. Készült ezenkivül egy még fényesebb casette is, mely a királynak van szánva, s azt legközelebb a főherczeg fogja átnyujtani.

—*b*—

KHINÁBÓL HAZAFELÉ.

I.

Yokohama (Japán), 1882. junius 13.

Tisztelt szerkesztő ur!

Megigértem volt egykor, hogy majd ha a khinai kormány szünidőre haza ereszt, s utam Japánon és Amerikán keresztül haza felé veendem, uti élményeimből egy pár rövid kivonatot küldök a «Vasárnapi Ujság» számára. Ez igéretemet némileg beváltani igyekezem most, mikor a világ legkeletiebb országából, Japánból soraimmal fölkeresem.

Shanghait junius 7-én hagytuk el a japáni társaság egyik ó-divatu gőzösén. A hajó fölszerelése stb. olyan volt, a mi a személyi biztonság kivánalmának épen nem felelt meg. De én s az utasok nagy része amerikaiasan vettük föl és ugy gondolkodtunk, hogy «go ahead and trust to providence». «Menj előre s bizzál a gondviselésben.» Az idő sem igen kedvező volt, mert mikor kiértünk a Yángtze torkolatához, akkor már oly erős szél fujt, hogy horgonyt vetve, a további utazással egyelőre fel kellett hagynunk. Más napra szép időnk lett s mikor felöltözködve a hajó fedélzetére másztunk, már akkor hajónk a sik tenger hullámain himbálózott. Utitársaink közül többen a tengeri betegség kellemes érzésének rabjai lévén, kabinjaikban maradtak. Egy tengeri ut bármily alakban is unalmas, hát ha még ehhez a rossz élelmezést és kényelmetlen berendezést csatoljuk! Szerencsénkre Japán nincs messze, s a harmadik nap reggelén Nagasaki-ban ébredtünk föl.

Nagasaki igen kellemes fekvésü kikötő; tájéka magas hegyekkel boritott, többnyire sziklás, de azért csinos képet nyujt. Egy sajátságos alkotásu csolnakon partra jutva, a zsiriksák vagy kézi kocsik tömkelegébe jutottunk. Ilyenre felülve, az utas keresztül kocsikázhatja az egész várost.

A japánok már több mint egy évtizede, hogy elkezdték magukat czivilizálni, s honi öltönyeiket félredobva, frakkot és czilinder kalapot kezdtek hordani. Láttunk szines európai ruhába bujtatott majom kinézésü japán uri embert, hanem azért a középosztály tömege mégis a sokkal festőibb honi öltönyt viselte. Szemeink legjobban gyönyörködtek a kedves kinézésü japán nőkben. Legtöbben sötét csikos selyemöltönyt viseltek, derékon vörös sállal keresztülkötve, a mi hátul egy nagy csokorban végződik. Egyszerüség és csinosság tekintetében felülmulják hölgyeink legelegánsabb öltözeteit; csakis apró faczipőiken lehet kifogást találni, de még ez is inkább érdekessé teszi őket, s nem szün az ember utánuk nézni, a mint az utczákon végig kopogtatnak.

Nagasakiból kiindulva, utunk a bel-tengeren vezetett keresztül. Itt a hajózás rendkivül kellemes, a tenger annyira csendes, mint akár a Duna, és sok helyen oly keskeny, mint a Bosporus Konstantinápo'ynál. 36 órai evezés után Hiogóba jutottunk.

Hiogo hires kitünő éghajlata miatt. Betegeskedő emberek ide szoktak kirándulni, s pár heti tartózkodás után megujult erővel utaznak vissza működésük szinhelyére. A japánok itt vasutat is épitettek, a mely Ozáká és Kiótón keresztülvezetve a Biva-tónál végződik. Az ujdonság kedvéért mi is jegyet váltottunk Ozákáig.

A vasutak Japánban nagyon keskeny vágányuak, s az ide-oda futkosó picziny mozdonyok, az apró vaggonok, s az egyenruhába bujtatott majom kinézésü, de komikusan komoly magatartásu hivatalnokok mosolyt hoznak az utas ajkaira, s az egészet inkább játéknak, mint komoly czélu vasutnak tekintjük. A vonatok mintegy 20 angol mérföld gyorsasággal közlekednek, s noha a hivatalszemélyzet teljesen japáni, az egész meglehetős pontossággal működik.

Ozáká történeti nevezetességü város, s a japáni kormány igyekszik jelentőségét még ma is fentartani. Sok költségen épitettek egy pénzverő-intézetet, a mi most a város egyik nevezetessége. Katonai helyőrsége jelentékeny, és naponta lehet látni hadgyakorlatokat. Egy ilyent mi is megszemléltünk. A látvány mindenesetre érdekes, de az egész inkább szánalmat gerjesztett bennünk. A ruhához nem szokott szegény apró japánok vastag posztóból varrott egyenruhában egzeziroztak. Tartásuk különben katonás volt és mozdulataik korrektek. Czipőikben és nadrágjaikban franczia egyenruhát ismertünk fel, kabátjaik már porosz szabásuak voltak, mig sipkáikat valami orosz szabónak kellett varrni. Az utczákon nagy volt a sürgés-forgás, ugy hogy kocsijainknak csak nehezen sikerült a tömeg között utat nyitni. Leginkább az lepett meg, hogy a járó-kelők csaknem kivétel nélkül a gyöngéd nemhez tartoztak. Khinában aszszonynépet csak kivételesen lehet látni; ott az izléstelenül öltözött, mitse mondó arczu nők leginkább otthon tartózkodnak, mig Japánban szeretnek a szabadban mozogni. A japán nők között igen sok szép arczuakat lehet látni, és kedves, barátságos mosolyaikkal nagyon vonzók. Megszemléltünk több igen csinosan épült és tisztán tartott buddhista templomot. Egyik egy jó nagyságu tóval körülvett szigetre van épitve, s hozzá több félhold alaku hid vezet. A tó telve van mindenféle nagyságu teknősbékákkal, melyek a járó-kelőket figyelembe sem véve, kedélyesen uszkálgatnak. Az apró japánok kerek czukorgolyókat dobáltak nekik a vizbe, s mulatságos volt nézni, a mint a békák apraja-nagyja tátott szájjal a golyónak rohant s iparkodott beléjök harapni.

Hiogóból két napi időzés után folytattuk utunkat Yokohama felé, hova junius 1-én reggel meg is érkeztünk.

Yokohama a yedói öböl mellett fekszik és környéke igen festőies; persze legnagyobb vonzerejét a Fusiyama hegy képezi, mely magasan kiálló, hóval boritott csucsával az egész tájékon uralkodni látszik.

II.

Csöndes-oczeán, «Gaelic» gőzös.
1882. junius 28.

(Északi szélesség 44° 34', keleti hosszuság 162° 02').

Yokohámát 23-án reggel 10 órakor hagytuk el, még pedig oly körülmények között, hogy az elutazás inkább örömünkre lett, mint máskép lett volna. Már Japánba érkeztünk előtt hallottuk, hogy ott egyes kholera-esetek mutatkoztak; ott tartózkodásunk alatt már igazi járványnyá fejlődött ki, s nem csak a szegényebb, de a főuri körökben is szedett áldozatokat. Elindulásunkkor az idő kedvező volt; a tenger teljesen hullámtalan, nyugodt; csak azt sajnáltuk, hogy az éghajlat borus lévén, a sokszor megénekelt hirneves «Fusiyama» hegy szemlélésében nem gyönyörködhettünk. Nem találva más teendőt, összekutattuk a hajót, hogy annak jó és rossz tulajdonaival megismerkedjünk.

A «Gaelic» egy 1700 tonnás, Liverpoolban épült angol gőzös, s a New-York és Anglia között hajózó «White Star» vonalhoz tartozik. A Csöndes-oczeánon a közlekedést csak néhány évvel ezelőtt kezdette meg négy más hajóval, a mikor az amerikai Occidental et Oriental SS. társaság ál al kibéreltetett, hogy ezen a vonalon a Pacific Mail SS. társaságnak versenyt csináljon. Meghatározott közlekedési vonala Hongkong és San-Francisko, Yokohama érintésével; az utat oda és vissza rendes körülmények között 50 nap alatt teszi meg, a kikötőkben töltött időt ide nem számitva. A hajó vastag vas lemezekből épült, teste négy elzárható vizhatlan részre oszlik, a mi összeütközés vagy más szerencsétlenség esetében a hajót az elmerülés ellen biztositja. Gépe 400 lóerejü, — de 1000 lóerőre felfokozható, teljesen uj szerkezetü berendezéssel; óránkint 15 földrajzi mérföld járó képességgel. A vitorlázásra is egészen fel van szerelve, négy árboczon hordozva annyi vásznat, a mennyit csak megbirhat; de ezek persze csak akkor nyittatnak és feszittetnek ki, ha a szél kedvező irányu. Személyszállitó képessége 1000 ember, de csak 40 utasnak adhat első osztályu kényelmet, a többi hely már csak kivándorlóféle utasokra van számitva. A kabinok a hajó közepére vannak épitve, mint a hol az ingás és himbálás legkevésbbé érezhető. Ez uttal csak 15 első osztályu vagyis fehér utas van. A kivándorló osztályban utazik 600 khinai, kik igyekeznek az utolsó alkalmat felhasználni, mert már Khinában is tudva van, hogy az amerikai kongresszus legutóbbi határozata szerint a mennyei birodalom fiainak az uj világba vándorlás 10 évre betiltatott. Elindulásunk után a khinai utasokat megszámlálták és a hajóorvos által, nolens-volens, beoltatták. Ez különben az elővigyázati rendszabályok értelmében történt, mert az esetben, ha az ut alatt a hajón himlőbetegség mutatkoznék, a jó amerikaiak kész örömmel csuknának egy hónapi vesztegzár alá.

Az utazás eddig meglehetősen egyhangu, mondhatni unalmas volt. 23-án este pislantott fel utoljára a japáni világitó torony, azóta se földet, se hajót, se füstöt, se semmit nem láttunk. Az Amerikába utazó hajók fölmennek az északi szélesség 50-ik fokáig, mig a Japánba menők egyenes irányban a 35-ik fok alatt evez-

VASÁRNAPI UJSÁG

33-ik szám 1882. BUDAPEST, AUGUSZTUS 13. XXIX. évfolyam.

AZ ALCSUTHI KÁPOLNA.

József főherczeg csöndes otthona nem közönséges ünnepély szinhelye volt e hó 6-án. Ekkor szentelték föl az udvari diszkápolnát, melyről, mint befejezéséhez közel állóról, már mi is megemlékeztünk a «Vasárnapi Ujság» 1881. május 1-i számában, s mely most már teljesen elkészülve, előkelő egyházfejedelmek közreműködése mellett, nagy ünnepélyességgel adatott át Isten szolgálatának. Ez ünnepély alkalmul szolgál nekünk, hogy előre bocsátva Alcsuth multjára vonatkozó némely történeti adatot, a szép kápolnát, József főherczeg vallásosságának ugy, mint finom müizlésének és bőkezüségének ujabb tanujelét olvasóinkkal képben és szövegben részletesebben is megismertessük, az egyházi műarcheologiai és művészeti irodalom terén jeles névvel biró dr. Czobor Béla, muzeumi régiségtári segédőr és egyetemi magántanár szakszerü leirásában.

I. Alcsuth történetéből.

Fehérmegye csoportosan fekvő községei: Alcsuth, Acsa, Felcsuth, már a XIII. században szerepelnek hazánk egyháztörténetében. IX. Gergely pápa 1232-ben kelt oklevele megemlékezik a *chuti* esperesről, ki azon idő szerint az esztergomi egyházmegyéhez tartozott. IV. Béla királyunk pedig a tatárpusztitás által tönkretett ország kulturális regenerációját előmozditandó, Chuton 1264-ben prémontrei prépostságot alapitott és azt Alcsuth, Acsa és Felcsuth pusztákkal megajándékozta. Nyolcz év mulva Béla király fia és utódja V. István megerősité a prémontreieket a chuti prépostság birtokában és ugyanazon okmányában jószágaik határait elősorolja.

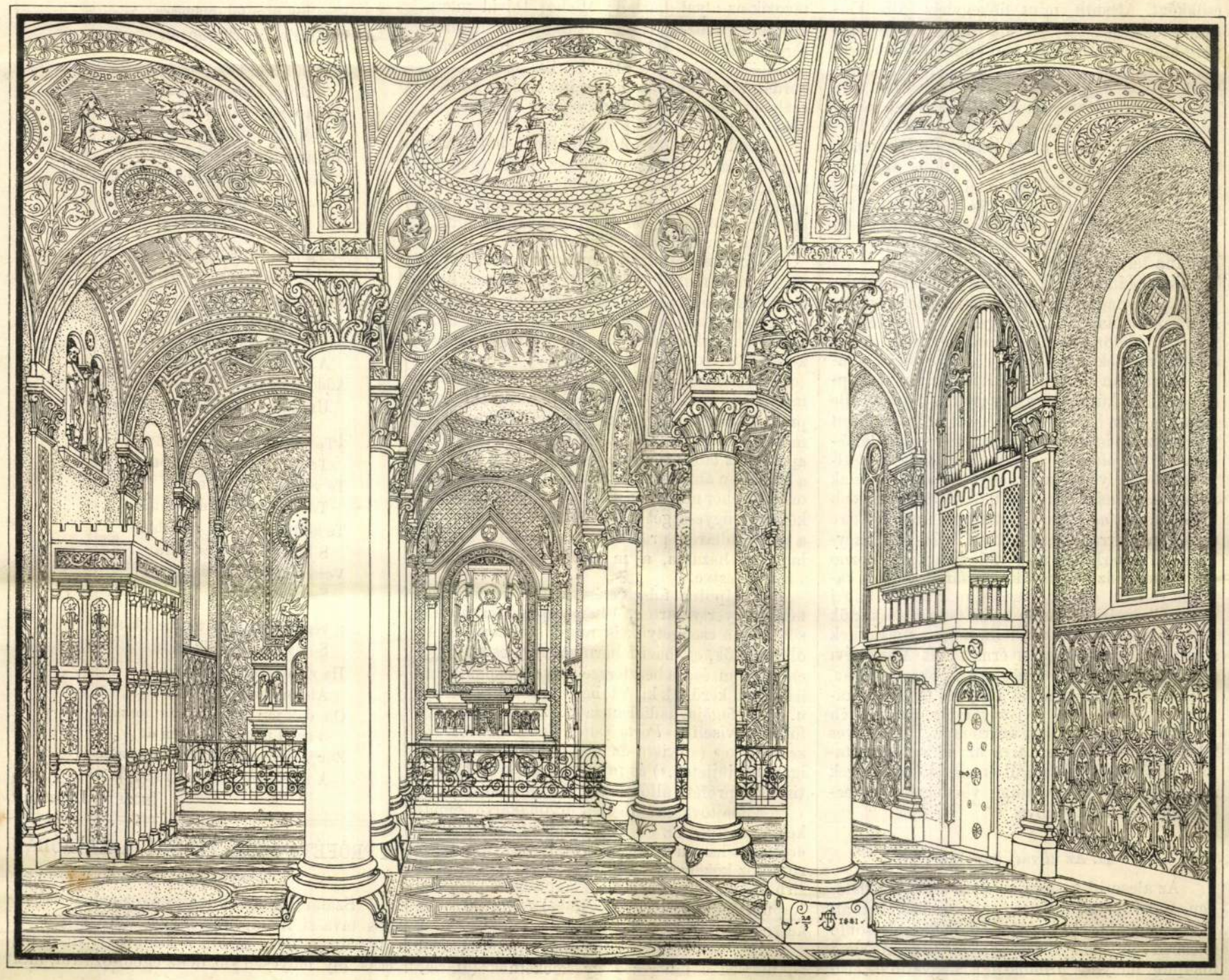

AZ ALCSUTHI UDVARI KÁPOLNA BELSEJE.

Mint hazánk különböző vidékein, ugy Chuton is szép virágzásnak indult a prémontrei prépostság. Neki tulajdonitható a vidék mezőgazdasági és szellemi emelkedése, melyet a rend hanyatlásával a XV. század második felében uj telepitvényesek fejlesztettek tovább.

Nevezetesen Korvin Mátyás királyunk a prémontreiek által elhagyott chuti prépostságot a magyar eredetü pálosoknak engedte át, kiket 1477-ben márczius 14-ikén vezettek be ünnepélyesen birtokaikba.

De ők sem birtokolhatták háboritatlanul javaikat. Jött a török világ, s a hódoltság kora nem kimélte meg őket. Elpusztultak e vidékről ők is s velök veszett jó időre a szellemi és anyagi emelkedés! A török kiüzetése után, I. Lipót király alatt a pálosok Budáról adminisztrálták chuti prépostságuk jószágait, mignem II. József császár egyetlen tollvonással eltörülte ez egyetlen magyar szerzetet is, s birtokait — közte a chuti prépostságot — a vallásalaphoz csatolta. Csupán czimében él már e prépostság, mig a hajdan vele kapcsolatos «acsai uradalmat» boldog emlékezetü *József* nádor 1819-ben, hasonértékü családi birtokaival kicserélvén, vagyonához csatolta.

Itt, ezen az egyháztörténetileg klasszikus földön, hol egykor a prémontreiek virágzó prépostsága állott, hol a magyar nemzet szivéből kinőtt pálos szerzet jelesei a közjó előmozditásán fáradoztak, e szép emlékekkel dicsekvő kopár térségen emelé a nagynevü nádor kastélyát és ülteté ki parkját, mely ma fia. a közszeretetben álló *József* főherczeg családjának állandó otthona.

E sorok irójának is megmutatta ő fensége a lombos fasorokat, melyeket bold. emlékü édes atyja sajátkezüleg kiültetett. Áldás és szerencse kisérte fáradozását: az alcsuthi kastély és kert valóságos paradicsommá fejlődött. E főuri család jóságának sokat köszönnek a környék lakói, különösen az al- és felcsuthiak, doboziak, tabajdiak és acsaiak.

Könnyen érthető, hogy a szerzetesek elpusztultával a vallásos lendület és hitélet is megcsökkent. Alcsuth, mint fiókegyház (filia) Felcsuth községhez tartozik ma is, mely utóbbinak temploma e század derekán épült. A főherczegi család vallásos igényeinek kielégitésére a kastélyban volt ugyan egy kisebb teremből álló kápolna berendezve, de a katholikus nép kénytelen volt télen-nyáron az anyaegyházba Felcsuthra járni. Ezen akart segiteni a főherczeg, midőn elhatározta, hogy Alcsuthon nagyobb szabásu udvari kápolnát emel, melyet testvéri szeretettel megoszt a néppel is. Ki is volt jelölve a templom helye, a kivitel foganatositása sem volt távol, midőn egyszerre változás állott be a kápolna tervezésében.

Pauer Jánost, Székes-Fehérvár jelenlegi püspökét, mint nagyprépostot hivta meg a főherczeg, az ujszülött Margit főherczegasszony megkeresztelésére. Midőn e családi ünnepély alkalmával a főpap megtekinté a kastély helyiségeit: a nyugati szárnyban meglepetve állott meg az oszlopsoros istálló küszöbén s e szavakra fakadt: «Be szép templom lenne e helyiségből!» Ez odavetett megjegyzés viszhangra talált a főherczeg lelkében. A templomra vonatkozó régi tervezet elvettetett s helyette ezen nagyszabásu istállónak udvari kápolnává való átalakitását határozták el. A kivitel *Storno Ferencz* jeles hazai müépitészre és restaurátorra bizatott, kivel 1878-ban Nagy-Váradon ismerkedett meg a főherczeg, hol Storno a székesegyház helyreállitásán fáradozott. A kápolna román stylü tervezetei már az 1879. évi székesfehérvári országos kiállitáson a szakértők figyelmét annyira lekötötték, hogy a mesternek a jury egyhangulag aranyérmet itélt. Másfél évi serény munka után, a megye püspöke, ugyanaz, ki elejtett megjegyzésével annyira befolyt a kápolna sorsára, 1880. évi november hó 27-ikén megáldotta az Ur e szép csarnokát. Ünnepélyes felszentelése azonban arra az időre halasztatott, midőn a kastély körül emelendő helyiségek nagyobbszámu magasrangu vendégek illő befogadását teszik lehetővé.

II. Az udvari kápolna.

Az alcsuthi kastély nyugati szárnyépületében, a könyvtári helyiség szomszédságában áll ma a román stylü kápolna, mögötte a hasonló izlésben épült magas toronynyal. Lépjünk be a főkapun, melynek ormójáról a Megváltó és első szent királyaink, István és László szobrai tekintenek le reánk, tympanonján pedig az élő hitet szomjuhozó hivek jelképe, a szarvaspár van domborműben ábrázolva.

A kápolna belseje tizenöt öl hosszu és öt öl széles helyiség, melyet kettős oszlopsor három hajóra oszt. Az oszlopok változatos fejezetekkel (capitäl) vannak ékitve, derekuk sárgára márványozva. A háttérben a főherczegi család oratoriuma emelkedik, honnét az üvegezett farekesztéken át egyetlen pillantással jól áttekinthető az egész kápolna belseje, mert az oratorium talaja magasabb a kápolnáénál.

Lépjünk a diszes falépcsőzeten fölhaladva az oratoriumba, mely a főherczegi család és hozzátartozói imahelyének van szánva, tölgyfából mesterileg faragott térdeplő székekkel és padokkal ellátva. A kápolna mind három hajójának végén egy egy oltár van. A középhajóban áll a főoltár, mely sz. István király, a jobboldali mel ékoltár sz. József, a baloldali a bold. Szűz tiszteletére emelve. Az oltárképeket Vastagh György festette.

A kápolna egész belseje elragadó szinpompában fénylik. Kezdve a padlózat mozaik-alakzataitól, folytatva a falak stylizált szönyegmintáin, az ivezetek és gerinczek lombozatokkal boritott szalagjain, az aranyozott oszlopfők változatain, a boltozatok freskó-képein, hozzászámitva az üvegfestésü ablakokon mérsékelten áttörő világosság hatását, varázs-kép áll szemeink előtt, mely komoly elmélkedésre és vallásos hangulatra kelt.

Különös figyelmet érdemlők a boltozatfestmények, melyek az ó- és uj-szövetségből kiválasztott jeleneteket ábrázolnak, még pedig ugy, hogy a két mellékhajóban a ó-szövetségből az előképek *(prototypon)*, a főhajóban pedig a beteljesülés szakából, Krisztus életéből vannak jelenetek a következő sorozatban: 1. A kigyó elátkozása; Gedeon gyapja; az angyali üdvözlet. 2. Az égő csipkebokor; Áron vesszeje; Krisztus születése. 3. Saba királynője Salamon előtt; a tyrusiak ajándékot visznek Salamon királynak; a három király imádása. 4. Jákob eltávozik az atyai házból; Michol Dávid menekülését előmozditja; a szent család menekülése Egyiptomba. 5. Mózes fölkeni Áront; Elizeus prófétává avatta'ik; Krisztus kereszteltetése a Jordán folyóban. 6. A három ifju a tüzes kemenczében; Ábrahámot meglátogatja a három angyal; Urunk szine változása.

Végül a főoltár fölött emelkedő boltozaton a szüzanyát ábrázolta a müvész, mint egek királynéját, a szentlélek ajándékait jelképező hét galambból képezett nymbussal feje körül, karján a kis Jézussal; két oldalt angyal áll, mint a kápolna donatorainak czimertartója.

Mindezen boltozatfestmények mesteri szinezéssel, román stylben készültek. Jellemző, hogy a mellékhajók boltozatképei sötétkék mezőben, — a megváltást megelőző éjet jelentve, — a főhajóban festettek ellenben arany alapon vannak keresztül vive ragyogó szinezéssel.

Az oltárok között legfényesebb a főoltár, mely négy oszlopos asztalból (Mensa Domini), predellából és az oltárkép befogadására alkalmas rakványból áll. A predellán a tizenkét apostol; a tabernaculum ajtaján pedig Krisztus a kereszten ábrázoltatik. Mindhárom oltár stájerországi fehér márvány, a faragása Mechle soproni kőfaragó ügyességét dicséri. Megemlitendők még a mellékoltárok predellái: az egyiken a négy latin egyházatya, a másikon az evangelisták vannak festve.

A kápolna fölszerelése, u. m. szenteltviztartók, gyertyatartók, oltárlámpák, feszületek, sőt még a csengetyük is mind stylszerüek. Az oltárteritők, egyházi fehérnemüek mesteri polychrom himzései a beszterczebányai püspöki ipariskolából kerültek ki. A főbejárat belső fabéllete, u. n. szélfogója, hadiormozattal (Zinnen) ékitve, e föliratot viseli: «*Porta patet vitae, Christus via vera venite*» («Nyitva az élet ajtaja, Krisztus az igazi ut, jöjjetek.») és rajta intarsiát utánzólag a tizenkét próféta álló alakja van ábrázolva.

A főajtóval szemben az orgonakarzat emelkedik, melyen az Országh által készült csinos, erőteljes hangu orgona foglal helyet. Az oratoriumhoz közel van tervezve a főherczegi családi sirbolt, melybe a bejárás a kápolnából leszen. Kapuja, egyszerü «PAX» (Béke) felirattal, már készen van.

Meg kell emlékeznünk még a harangokról is, melyek a főherczeg gyermekeinek (Mária, Margit, József, László) nevét viselik. Mind a négy harangot sikerült román diszitmények és a harangöntő neve (Seltenhofer Sopronban) ékitik. Az egész kápolna — csekély kivétellel — hazai müvészek és iparosok munkája. Kiemeljük közülök Kratzmann Ede üvegfestőt, Országh orgonakészitőt, Lapitz szobrászt, Mechle kőfaragót, Fend asztalost, Welles lakatost. Külföldről Odorico a mozaik padlót, Schauer a toronyórát, Fleischmann müfazekas Nürnbergből az oratorium nagyszerü román stylü kályháját készité, Stein aranyozó és festő Troppauból pedig a kápolna polychrom diszitésével volt megbizva, melyet Storno tervezete szerint dicserettel végezett.

A főoltár mellett két oldalt kis sekrestye nyilik, melyek az egyházi szerek és paramentumok tartására szolgálnak.

Nem fejezhetjük be sorainkat a nélkül, hogy áldást ne kivánnánk az országszerte tisztelt főherczegi párra és egész családjára, hogy ritka bőkezüségök ily remek kápolnával ajándékozta meg Alcsuthot és ezuttal a középkori ihletteljes müstylben épült egyházak számát ily szép román izlésü épülettel gazdagitotta.

Czobor Béla.

SZÁLLJ ÉN DALOM....

Szállj én dalom, mélán susogva
Mint szellő temető felett,
S a mult romjára leborulva
Sirjad ki minden könyedet;
Három századnak búja, vésze,
Hősök testén bús sirhalom:
Ne hagyd borulni feledésbe,
Zokogj felettök én dalom.

S zöngj aztán szilaj gyülölettel,
Hisz szellőből lesz a vihar,
Hirdesd büszkén, hogy nem veszett el,
Hogy feltámad még a magyar.
Üvölts mint az isten haragja,
Verd-zúgd a harczi riadót:
Emeljük ujra fel, magasra,
A sárba tiport lobogót.

És válj aztán buzgó imára,
Szállj és keresd föl az eget,
Hol a világok alkotója
Trónol a csillagok felett,
Hol a szeráfok seregében
Mennyei himnusz hangja kél,
S az, ki sors-könyvével kezében,
A nemzetek fölött itél:

«Uram, kinek féli hatalmát,
Dél, észak, kelet és nyugot,
Ki a halandók birodalmát,
Mint a pehelyt elfujhatod,
Kinek magasztos nagy nevére
A sziv áhitattal remeg:
Add hű népednek fegyverére,
Uram, add szent kegyelmedet».

«Te vezérléd Árpádnak útját,
Te adtál Vajknak koronát,
Te voltál, a ki elsimitád
Török, tatár véres nyomát,
Te költéd föl lassu halálból
S küldéd a Jog csatáira,
Vezesd ki néped Babylonból,
Seregeknek erős Ura!»

S végül ha majd a földbe fekszem
Sötét borongó fák alatt,
Ha zivatarban, elfeledten
Alszom az örök álmokat:
Oh dal, jöjj akkor vissza hozzám
S az el nem múló éjen át
Zöngjed siromnak puszta ormán
A feltámadás himnuszát.

Inczédy László.

A PRÓFÉTA SZÜLETÉSNAPJA KAIRÓBAN.

Ebers György után.

Szafar hónap 26-ika van, ez évben valóságos tavaszi hónap, mivel egy időre esik a mi márcziusunkkal, midőn a Nilus partján a nap csak oly fényesen süt le az égboltozatról, mint

körül ezüst jogarakat készíttet a város számára (ma a Múzeumban), nejének arcképét emlékéremre véseti. Ám a soproni ötvösök nevét nem ilyen munkák tartották fenn, hanem száraz céhiratok.

A XVIII. században sem rózsásabb a helyzet; emlékanyagunk szegényes és jelentéktelen és a Múzeum újabban gyüjtött s főleg a XIX. század elejét bemutató kis csoportja sem hoz különösebb értéket.[1]

Az órások későn szervezkednek. A XVII. században itt-ott él egy-egy mester a városban, 1712-ben ketten vannak, az egyik toronyórát, a másik álló órát készít. Művészi munkák *Zoller* Xavér Ferenc nevéhez kapcsolódnak. Pürlingben született (az atyja a baden-badeni fejedelem udvari órása volt), 1771-ben szerzett Sopronban polgárjogot. Gyönyörű rokokó lábasórája a Múzeumban, eredetileg a városháza számára készült és remeklése volt. Későbarokk órái nagy számmal láthatók gyüjtőknél és patriciusoknál; különben a nagyszámú mesternév inkább levéltári adatokból került elő, mint művekről. Ez utóbbi csoportból valók *Baumgartner* J. Gy., *Spurzheim* Vilmos, *Jutz* Péter Pál, *Wenneck* Károly és *Uhl* György 1800 körül, *Niewelt* József pedig 1840 körül.

A művészi ipart űzők közt messze földön híresek voltak a könyvkötők. A XVII. században alakult céhüket 1665—1724. közt több mint 340 vándorló legény kereste fel, nemcsak Németországból, de Norvégiából is.[2] Remek kötéseikből többet őriz a Múzeum és könyvtáraink, különösen szép darab *Michel* Zachariás remeke 1675-ből, mit a városnak ajándékozott. Ez a mester egyébként rézmetsző is volt, számos soproni kortársát megörökítette, továbbá a város madártávlati képét is metszette 1700-ban. († 1706.)

A grafikusoknak ősei egyébként a kártyafestők voltak. Kedves készítményeikből néhány csomagot őriz a Múzeum. A XVIII. században két *Tunz*, apa és fia, továbbá *Rohrbach* János, a XIX. század elején pedig *Mehrlein* volt a fametszés e válfajának mestere. Az utóbbinak egy teljes játszmához való duca a Múzeumban került kiállításra.

Ami mindezen régi emlékekből ma még hozzátartozik a patricius családok házatájához, természetesen nem gyüjtés eredménye: egykori használati tárgyak váltak át idővel műdarabokká.

Azért a tulajdonképen való gyüjtés csírái is igen régi időre nyulnak vissza. Az érdeklődés persze eleintén itt is a kuriózumnak szól és annak bő talaja volt Sopronban. Kiterjedt római helység fölött épült a város és mikor a mohácsi vész után erődítési munkálatokkal feltúrják a földet, sok római leletre bukkanhattak, mikkel szemben nyilván értetlenül álltak. Szerencsére *Lazius* Wolfgang bécsi tudós néhány sírkövet talált itt, (azokról az 1548-ban megjelent könyve is ír) és felhívta rájuk a tanács figyelmét. Nem is maradt ez visszhang nélkül, mert mikor 1676-ban a nagy tűz az egyik követ megrongálta, a tanács újravésette a feliratát és *Lazius* nevét is megörökítette. Egyébiránt Sopron római kori elnevezését, Scarbantiát e korban más helyek számára tartották fenn (Csepreg, Körmend), mig városunknak a Sempronia nevet fundálták ki.

A XVIII. század elején már van Sopronban archeologiai gyüjtemény. *Clements* Simon angol utazó írja magyarországi utjáról, hogy városunkban sok érmet és feliratos követ találnak, mikből *Dobner* Ferdinand Sebestyén ügyvéd mutatott neki csinos gyüjteményt.[1] Mindamellett a század folyamán még nem ment át köztudatba teljesen a régiségek becse, mert például előfordul, hogy a sírkövet visszatemetik a földbe, vagy ki sem emelik, sőt össze is törik. Ám máig is meg van egy pár sírkő, amit falba illesztettek s ezzel megmentettek a tudatlanság vandalizmusaitól. 1800 körül a nagy római temető, a Széchenyi-térnél, már megkezdte kiapadhatatlan bányájának kiszolgáltatását.

A mult században *Vidák* bencés, 1849 után *Paur* Iván, majd *Kugler* Alajos és *Bella* Lajos gyüjtése és sokrétű irodalmi munkássága folytán az archaeológia elnyerte Sopronban a megillető helyet, a városi s később a megyei múzeum főleg erre a térre vetette a fősúlyt és ezzel bizonyos mértékig monopolizálta is a gyüjtésnek ezt az ágát. A kisebb-nagyobb gyüjtemények beleolvadtak a nyilvános múzeumokba: *Paur* Iván nagy értékeivel megvetette alapját a

[1] A soproni ötvösök történetéről az 1924-ben fölfedezett céhkönyv alapján 1925 őszén előadást tartottam bemutatásokkal a Soproni Képzőművészeti Körben.

[2] Winkler: J. m. 25. o.

[1] Közli Kropf Lajos: Történeti szemle. 1925. 139—41 old.

MŰPÁRTOLÁS, MŰGYŰJTÉS SOPRONBAN

Régi szép házaink igen sok esetben ősi berendezéssel ékes patricius otthonokat rejtegetnek, tanuit évszázados műpártolásnak. Vagy ötven éve azomban megszakadt itt a folyamat; egymásután érték a várost gazdasági romlások, melyeknek elseje a kereskedelmi forgalom útvonalainak elterelődése volt, az utolsó meg a trianoni békediktátum.

Hosszú multú vagyonok összeomlása megbolygatott sok, nagy időt látott otthont is, de még mindíg sokat mentett meg az ebben az esetben csak dicsérhető híres soproni konzervatizmus. Számos házat bejárhatunk úgy, hogy eleven illusztrációt kaphatunk a soproni műpártolás egykori fényéről.

Ennek megfelelően nagyban virágzott a műipar. Az asztalosok 1674-ben nyerik céhlevelüket.[1] Munkáik már a díszes faragású kapukon köszöntenek (a *Somogyi*-házon p. o. 1750 körül); tekintve, hogy idegen gyártmányok behozatala ellen körömszakadtáig védekeztek, föltehető, hogy a régi családi bútorok helyben készültek. Segítő társaik voltak az esztergályosok, kik 1686-ban nyertek céhlevelet.[2]

A kapukon sok helyen megvan még a kopogtató (Stornó-ház, Káptalan, a Templom-utcában stb.); dús fantáziájú levéldísz, csavaros indák és maszkok alkotják. A soproni vasművességnek kimagasló képességeit régen ismerik már a művészettörténettel foglalkozók.[3]

Az apróbb berendezési tárgyakban az emlékanyag egyelőre nem tart lépést a történeti adatokkal. Leltárakból tudjuk, hogy a fényesre csiszolt ónedényt szívesen használták szobadíszül is és rengeteg volt minden háztartásban.[4] Az első ónöntőt név nélkül már 1446-ban említi a városi tanács-jegyzőkönyv. Itt kell említeni a harangöntőket is. Az eddig legkorábbi név *Reinhardt* János György 1696-ból (Glockenmacher); a városi lélekharang feszületes relieffel a bécsujhelyi *Montell* Jakab műve 1737-ben. A XVIII. század második felében *Pfistermeister* János József (1745. nyer polgárjogot) és *Köchel* György (kimutatható 1786-ig) öntenek harangot: az elsőtől rendelnek Türjére, Dömölkre, Káldra, Csepregre és Kismartonra, a másiktól Hidegségre és Türjére.[1] A XIX. század elején *Marr* Ferenc a harangöntő.

A soproni múzeum helyi jelzésű ónedényei *Machionini* Károlytól valók, ki 1782-ben született és a soproni Szt. Mihály temetőben nyugszik. De úgy itt, mint a kismartoni *Wolf*-múzeumban, meg magántulajdonban is az 1790-es évekről sajátságos formájú hasas itcék láthatók a soproni városcímerrel, nyilván helyi készítmények.

Sajátságosan szegényesek helyi emlékeink az ötvös művészetből. Ámbár már a XV. században kimutatható itt munkálkodó ötvös, a céh csupán 1612-ben alakult meg és pedig annak a humanista műveltségű *Lackner* Kristófnak a polgármestersége alatt, akinek az atyja, Ádám, Titmoningenből ideszakadt aranyműves volt s aki maga is kitanulta a nemes mesterséget. A céh valami magasra nem igen emelkedett. Az ev. egyház kincstárának gyönyörű darabjai Augsburgban, Nürnbergben készültek, csupán néhány 1700 körüli ezüst evőeszközön fedezni fel a soproni bélyeget és a G. H. monogrammot (Gottfried Hüpfel?) és a polgármester elnöklőcsengőjén 1730 körül H. G. (Heinrich Goldner).

Pedig ez időben nagy a keletje Sopronban az ötvösművészetnek. Nemcsak az osztrák menekült protestáns családok adnak az egyháznak remek kelyheket, billikomokat, hanem a város is ötvösművekkel lepi meg kiválóbb fiait s a házasulandó környékbeli főurakat. *Artner* polgármester 1640

[1] Dr Winkler: A soproni céhek története. 9. o.

[2] Dr. Winkler. u. o. A Múzeumban őrzött Petz krónika, melyet Petz Gedeon e. tanár ükapja kezdett, tanusítja, hogy 1780 körül az egyszerű posztónyíró szekrényét asztalos és esztergályos készítette együttesen.

[3] Csányi: A vasművesség. Az iparműv. könyve. III. k. 52. és k.

[4] 1769: Pöck Györgyné belvárosi házában 2 porcellánnal szemben 73 ónedényt mutat fel a hagyatéki lajstrom.

[1] Rómer Flóris és a magam gyüjtése.

Magyar Művészet
1928. 7 sz.

Az igazi műgyüjtés csak 1849 után indul meg s a veszteséglajstromba mindjárt sulyos tételek kerülnek. 1860—1864-ben a soproni váltótörvényszék elnöke volt *Szalay* Ágoston (Imre atyja), aki nagy szenvedéllyel gyüjtött; magához váltotta az 1740 óta itt dolgozó *Eypeldauer* bábsütő-család ütőfáit, régi pénzeket, egy 1625-ös aranyból való emléktálat stb. Ez időben épitették az ev. templom tornyát; azok a céhek, melyekben az evangelikus elem tulnyomó volt, az épitési költségek fedezésére felajánlották fémkorsóikat, mik mind *Szalay* gyüjteményébe vándoroltak s távozásával elvesztek Sopron számára.

Paur Iván, a Széchenyiek levéltárosa gyüjtött ugyan modernebb holmit is, de főkép a régészet érdekelte.

Az ötvenes években kezdett kibontakozni Sopron s az egész Dunántul legjelentősebb magángyüjteménye, mely ma is gyarapodik: a *Stornó*-családé. Származásuk délsvájci s Landshutban telepedtek meg. Egyik sarjuk mint kéményseprő vetődött Magyarországba, honnan 1820-ban, Kismartonban született Ferenc fiával visszatér Bajorországba. *Stornó* Ferenc, a legidősebb, Landshuton tanult ipariskolában, majd vándorútra kel és szülővárosa közelében, Sopronban telepszik le, mint épitész (1845). Néhány év mulva *Amerling* barátsága felkelti érdeklődését a festés iránt s ekkor főleg efelé a művészet felé fordul. Mint egyházi restaurátort messzi vidékeken foglalkoztatták (Garamszentbenedek, Nagyvárad, Pannonhalma, Lőcse stb.). Utjaiban a gyüjtést sem hanyagolta el, padlások zugaiból sok veszendő jószágot hozott haza a családi házba, mely lassanként szük lett a sok műkincs számára. *Stornó* Ferenc halála után (1908) fia, Ferenc (ifjabb) viseli gondját a gyüjteménynek, melyet két részre osztottak.

A lakásuk egyáltalán nem kelti hideg múzeum benyomását, jóllehet berendezésükben csupa műtárgyat használtak fel. A lépcsőház XVIII. századbeli vasrácsa, nagy szekrényei a hüvös bolthajtások alatt már előkészitenek a következő hangulatokra. A nagyterem stukkói alatt korabarokk nehéz szekrények, parasztszékek, berakott asztalok, néhány soproni céhláda. A falakon az idősb *Stornó* pontos másolatai van *Dyck* és mások után. A terem bejárata fölött a soproni *Kugler* Ferenc gipsz-szobra Stornóról. Az asztalokon céhkancsók, gyujtómasinák, fafaragványok, két gothikus szentszobor.

A következő szoba mennyezetén fakazettában allegóriák az ifjabb *Stornó*-tól, a falakon *Altomonte* Márton kissé sablonos egyházatyái, a helybeli Dóm-templomból, néhány hollandi kép a XVII. századból, *Dorfmeister* plafonvázlata a ligvándi kastély diszteremhez, végül az id. *Stornó* néhány nazarénusizű aquarellje. A legérdekesebb azonban néhány középkori aquamanile. Persze itt sem hiányzanak a régi bútorok, az egyik szekrényben néhány tucat uti vázlatkönyv az 50-es és 60-as évekből.

A harmadik szoba zárt erkélyével, mint színes helyiség magában is hat; a kisebb műtárgyak közül itt két olasz kép (Velence XVII. század) Jeromos, Magdolna,[1] az osztrák *Tamm* két csendélete s egy kis gothikus Madonna faszobra (XV. század közepe) ragadja meg a figyelmet.

A hálószoba fődísze az id. *Stornó* arcképe Ferenc fiáról *Burne Jones*-ra emlékeztető felfogásban, továbbá egy gothikus Madonna a soproni görögkeleti templomból (1400 körül), egyébként néhány finom festmény a korán elhalt legifjabb *Stornó* Ferenctől.

Az utolsó szoba az ebédlő; a Mária Terézia korabeli kályha (győri eredetű), családi arcképek, ónedények, bútorok otthonos hangulatban egyesítve. Két kisebb lakószobában *Dürer*-metszetek, *Grannak* egy állítólagos miniatür önarcképe és néhány felsőmagyarországi oltárszárny.

A város más részében levő hatalmas műterem, egyik végében magas karzattal, az ifjabb *Stornó* művészetét mutatja be. A nagy dekorativ festményeket a töretlen színek, a vonalak tiszta útja jellemzik. Szerte a teremben s a karzaton rengeteg apróság; római emlékek, amfórák (Aquileiaból), régi vasművek, fegyverek, festmények (*Dorfmeister*-vázlatok) és bútorok.

A gyüjtemény nagy-nagy értéke Sopronnak s emlékezetes élménye minden látogatónak, mihez hozzájárul a nagykultúrájú tulajdonosok szives, előzékeny vezetése is.

A város másik nagy magángyüjteménye a *Zettl*-féle. Alapitója *Zettl* Gusztáv ecet-

[1] Stornóék Tintorettohoz közel állónak hiszik.

gyáros volt († 1917.), aki a 60-as évektől fogva kezdett gyüjteni. Minden iránt volt érzéke s ha valami megtetszett neki, legalább másolatot vétetett róla. Ügyes műkedvelő-festő lévén, utazásaiban szívesen készített kópiákat maga is.

Műkincseinek felállításában részben a *Stornó*-ék rendszerét követi. A lépcsőházban vitrinekben népművészeti tárgyak, az előszobában szekrényekben római leletek. A nagy szalónban azonban szabadon állnak a tárgyak. Régi bútorok, köztük egy gyönyörű gyöngyházberakású szekrény, céhládák, 13 óra lábasoktól kandallóóráig teljes sorozat, faragványok, miniatürök, *Dürer*-metszetek, a bécsi *Romako*-nak egy szép arcképe: ezeket kapni ki legelébb a sok látnivaló tömkelegéből. A gyüjtemény legértékesebb darabja azonban a csodás épségű, a szakirodalomban is jól ismert római „Diceus" üvegpohár, melyen reliefek vannak. A gyüjteményt az alapító özvegye szeretettel fejleszti tovább.

A tudós, a művész és a gyáros gyüjteményével szemben új típus *Teicher* Károly kárpitosmester rezidenciája. Jobban specializál, festményeket gyüjt, lehetőleg soproniakat. Neki van a legtöbb *Dorfmeister*-képe, azonkivül pár *Steinacker*-je és *Ertl*-je, az utóbbiak soproni biedermeyer festők. A többi képe közül egy kis velencei Jeromos (1600 körül) s egy ónémet Krisztus-fej válik ki.

Ismét másfajta *megyesi Schwartz* Alfréd ügyvéd gyüjteménye, kevés darabból áll, de mind elsőrangú. Ez érvényes remek bútoraira is. A család ősrégi soproni, de már nagyon régóta élénk kapcsolatban áll a művészettel; egyik őse barátja és kedvelt modelje volt a bécsi *Danhauser*-nek. A nagy műszeretet a családnak egy bécsi adósát arra bírta, hogy 1806-ban fizetés helyett egy értékes ónémet képet adjon át. Ez a nagyméretű kép ma is a család birtokában van. A keresztről leemelt Krisztust ábrázolja két oldalán a sirató Máriával és Szt. Jánossal, kiket félalakban ábrázolt a művész. A kép már igen régóta fölkeltette a műértők figyelmét. Az id. *Stornó Cranachra* gondolt, majd bécsi és müncheni múzeumi emberek *Schäufelein*-t meg *Schaffner*-t vették számításba. Nem lehet figyelmen kívül hagyni a képen a *Mantegna-Bellini* hatást. Az attribuálás kérdését végleg Szépművészeti Múzeumunk vezetősége döntötte el, *Max Friedländer*-rel megegyezően *Martin Schaffner*-ben állapitván meg a kép festőjét.

A megyesi Schwartz-gyüjtemény jobb darabjai még *Danhauser* egy arcképe s ceruzarajza, *Böhm* Pál magyar tájképe és a bécsi *Leicher* Felix nagy képe Szt. Péter felszenteléséről (hajdan a *lozsi* templomban). Nagy szeretettel gyüjtött *Russ* János bornagykereskedő is, kinek ősei Bécsben *Schubert, Grillparzer* társaságában voltak otthonosak, maga pedig *Goldmark*-ot sorolhatta jóbarátai közé. Utódai kegyelettel tartják össze a szép gyüjteményt, melynek két *Daffinger* miniatür, egy *Sigrist*-nek tulajdonított kitünő Szt. Péter és több helyi mester a jobb darabjai. Egy kis barna tónusú kocsmajelenetet, amúgy *Meissonier* felfogásában, *Dorfmeister*-nek tulajdonítanak; ám inkább az 50-es évekig kell visszaszorítani a datálást.

Kisebb jelentőségű, de néhány igen jó darabbal rendelkező gyüjtemény *Töpler* Kálmán dr. felsőházi tagé (*Ligeti* Antal képei, bútorok), *Meller* Béla dr. (egy nagy olasz mithologiai kép, XVII. sz., G. *Dughet* modorú tájkép, *Dorfmeister* Szűz Mária, római régiségek), *Gévay-Wolff* Lajos alispáné (régi bútorok, ónedények, erdélyi szász kerámia, *Makart* fiatalkori tájképe), *Peták* Emilnéé (bútorok, soproni mesterek és körülbelül 10 *Ligeti* Antal-kép) stb. stb.

Általában helyi mesterek dolgában a legtöbb patricius család gazdag, ami a téli retrospektiv kiállításon ki is tünt. A nem éppen erős lüktetésü gyüjtőkedv különben meglehetősen helyi érdekeket követ, ami rendjén is van: régi városképeket, soproni festőket és iparművészeti tárgyat a kisgyüjtők is szívesen vesznek. Példát mutat erre dr. *Holl* Jenő vasútigazgató, aki rövid pár éves itt tartózkodása alatt szép képgyüjteményét (*Deák* Ferenc, *Canzi, Jenny* Alajos, *Telepy, Bihari* stb.) igen szépen egészítette ki a soproni ötvösművészet termékeivel és a régi soproni látképek hiánytalan sorozatával.

A lassan-lassan nekilendülő kereslet remélhetőleg a kínálat fokozódásával talán emlékanyagunkat is kibővíti.

CSATKAI ENDRE

...ill

...s kidolgozott rende-
...javaslatokat. Újabb és
...újabb elképzeléseket terjesztett
elő, miközben másnak semmi-
lyen javaslata sem volt. Ezek
után úgy érzi, hogy a kormány
többsége és a miniszterelnök ré-
széről nincs meg az a szükséges
bizalom a munkája iránt, amely
elengedhetetlen az államház-
tartási reform sikeres folytatá-
sához.

A pénzügyminiszter azt is el-
mondta, hogy nem akart olyan
helyzetet teremteni, amelyben
rábeszélhetnék a maradásra.
Ezért a kormányülés utolsó pil-
lanatában adta át írásos fel-
mondását a miniszterelnöknek,
s a nap további részében „nem
volt elérhető". Egyébiránt, mint
mondta, ő minden kormány-
ülésre úgy ment, hogy „lelkileg
össze volt csomagolva". (MTI)

...sa-
...55 mil-
...anyának
...angsúlyozta
...ajos pénzügyminisz-
...ujságíróknak nyilatkozva
azután, hogy a Magyar Szocia-
lista Párt képviselőcsoportjá-
nak hétfői ülésén megindokol-
ta távozásának okait. A pénz-
ügyminiszter azt is hozzáfűzte:
megítélése szerint személyes fe-
lelősség terheli a tb-önkormány-
zatok vezetését a társadalom-
biztosítás terén kialakult hely-
zetért, mert rossz költségvetést
nyújtottak be az Országgyűlés-
nek.

Bokros Lajos utalt arra, hogy
a kormány sorra elutasította a
pénzügyi tárca által több va-

Az észak-németországi Greifswaldból nukleáris fűtőelemeket szállító különleges vasúti szerelvény, amely hétfőn hajnalban indult Magyarországra, kora délutántól már Csehország területén halad. Az 1990-ben leállított greifswaldi erőműből 235 fűtőelemet szállító vonat német területen rendkívüli biztonsági intézkedések és szigorú védelem mellett, minden fennakadás nélkül tette meg az utat. A Greenpeace környezetvédelmi szervezet ezúttal nem kezdeményezett semmiféle megmozdulást. Drezdában mintegy száz környezetvédő tiltakozott a nukleáris szállítmány ellen, de több száz rendőr lezárta a főpályaudvart *(felvételünkön)*, és a tiltakozókat távol tartotta a vasúti pályától. A határon a német vasút, valamint a szállítmányt kísérő német karhatalmi egységek átadták a szerelvényt a cseh vasútnak és az illetékes rendőri szerveknek. (MTI)

MAGÁNTERÜLET

Nem bírta hát...

Bokros Lajos mint pénzügyminiszter mostantól múlt idő. Közgazdász legyen a talpán, aki cáfolhatatlan véleményt mond egyéves tevékenységéről, aki eldönti, elsősegélydoboz vagy Pandora szelencéje volt-e a nevéhez fűződő tavaly márciusi csomag. Egyvalami azonban bizonyosnak látszik: a meglehetősen arrogáns, ízig-vérig technokrata bankár felrázta a tétlen, cselekvőképtelen, tehetetlen koalíciót, megjelenésétől új időszámítás kezdődött a kormányzati munkában, viharos gyorsasággal követték egymást az események és a megfeneklett kabinetnek sikerült egy úton elindulnia. Felesleges volna már most minősíteni ezt az utat, ezt az új korszakot, hiszen nemcsak ellentmondásosnak bizonyult Bokros Lajos csomagja, de a kifutási idő is kevésnek látszik a megfellebbezhetetlen ítélet kimondásához. Mert sok mindent lehet mondani a pénzügyminiszterről, csak azt nem, hogy a gyors és olcsó népszerűséget hajhászta volna, hogy csak a holnapi sikerre gondolt.

Tevékenysége – Surányi György MNB-elnökkel a háttérben – nyomán „a külföld" egyre szebbeket mondott Magyarországról, Magyarországon pedig „a belföld" egyre jobban izzadt. Ezt a különös ellentmondást legfeljebb az mentheti némileg, hogy megéltünk már olyan időket, amikor izzadtunk keményen, és egy jó szót nem kaptunk a nagyvilágtól. Mindennek ellenére a mai ellenzék úgy értékeli, hogy Bokros Lajos és vele együtt a Horn-kormány gazdaságpolitikája is megbukott. A számok tükrözte stabilizáció „földiekkel játszó égi tünemény", és csak a szociális ellátó rendszer szétverése véres valóság, de hát ismerjük: a tegnapi ellenzék is szemfényvesztésnek, választások előtti sikerpropagandának mondta az MDF-kormány gazdaságélénkülést mutató adatait.

Ám mindez talán mindegy is már, hiszen Bokros Lajos mint pénzügyminiszter mostantól múlt idő. Búcsúzott, feladta – „Nem bírta hát...", mondaná a költő. Az igazi kérdés az utódlás, a következő ember a bársonyszéknek álcázott izzó vastrónon. Természetesen már most repkednek a nevek, a koncepciók, a bennfentesek tudni vélik, ki a miniszterelnök befutója, ki kapja a nehéz örökséget. Merthogy nehéz lesz, az biztos, s nem csak a konkrét hagyaték okán. A tárca következő vezetőjének keményen szelektálnia kell, mi vihető tovább a megkezdett programokból, mi az, amitől azonnal és szívfájdalom nélkül szabadulni kell, s mindeközben saját programot és saját arculatot is fel kell mutatnia, hogy hiteles és támogatott irányítója lehessen a folyamatoknak, hogy a nehezen megszerzett külföldi bizalom mellé hazai elismerést is arasson, ne gazdasági demagógiával, az „apai örökség" eltapsolásával, hanem következetes és eredményes politizálással.

Az emlékek többnyire szebbek a jelennél. Remélem, az új pénzügyminiszter rácáfol erre a banális tételre, s az elkövetkezendő hónapok, évek jelene messze túlragyogja a Bokros-emlékeinket.

OZSVÁRT TAMÁS

RÖVIDEN

SÓLYOM MARADT AZ ELNÖK

Sólyom László maradt az Alkotmánybíróság elnöke, miután a testület ülésén a következő három évre újraválasztották a legfőbb bírói testület vezetőjét. Helyettese, akárcsak eddig, a jövőben is *Lábady Tamás.*

MEGOSZLANAK A VÉLEMÉNYEK

Megoszlik a hazai gazdaságkutató szakemberek véleménye *Bokros Lajos* távozásáról. *Köves András,* a Kopint-Datorg vezérigazgató-helyettese szerint a pénzügyminiszter lemondása nem befolyásolja kedvezőtlenül a külföldi megítélést. *Hegedűs Miklós,* a Gazdaságkutató Rt. ügyvezető igazgatója viszont úgy véli, hogy Bokros Lajos lemondása elbizonytalanítja a külföldi befektetőket.

ZUHANÓ ÁRFOLYAMOK

A budapesti tőzsdén hétfőn zuhantak az árfolyamok *Bokros Lajos* lemondásának hírére. A hétfői kereskedés során már a nyitóárak is jóval alacsonyabbak voltak a pénteki záróárnál. Szakértők a következő napokban további árfolyamesésre számítanak.

FOLYTATNI KELL AZ EDDIGIT

A Magyar Szocialista Párt képviselőcsoportja szerint egyértelműen folytatni kell az eddigi gazdaságpolitikát, s ennek eszközét, az államháztartás reformját az elhatározott ütemben végre kell hajtani. A szocialisták sajnálják, hogy mindezt *Bokros Lajos* nélkül kell megtenniük – közölte *Szekeres Imre* frakcióvezető a képviselőcsoport ülése után. A frakció köszönetet mondott a pénzügyminiszternek eddigi munkájáért. (MTI)

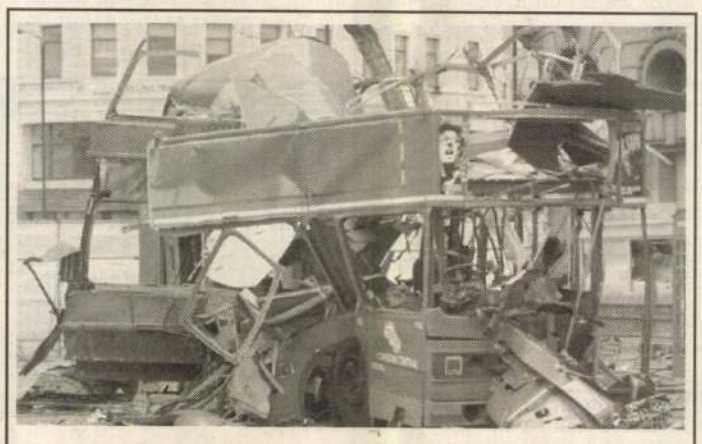

A hétfő reggeli, véglegesnek tűnő adatok szerint egy halálos áldozata és kilenc sérültje van annak az éjszakai londoni merényletnek, amely általános vélekedés szerint elsöpörte a másfél évi fegyvernyugvás helyreállíthatóságába vetett remények utolsó maradványait is. A merényletet a tegnap esti hírek szerint az IRA magára vállalta. (MTI)

A kormány javaslatai

A Népjóléti Minisztériumban tartott hétfői sajtótájékoztatón *Krémerné Gerencsér Ildikó* főosztályvezető megerősítette: a kormány által elfogadott törvényjavaslat szerint 1997-től kétévenként egy esztendővel emelkedne a nők, míg 1998-tól ugyanígy a férfiak nyugdíjkorhatára. 2007-től mindkét nemnél egyaránt 62 évben szabnák meg az öregségi nyugdíjkorhatárt. A törvény lehetőséget adna ugyanakkor az úgynevezett előrehozott nyugdíj igénybevételére is. Azonban egyedül azoknak az ellátását nem csökkentenék az előrehozott nyugdíj esetén, akik 40 év szolgálati időt tudnak felmutatni.

Az új családtámogatási rendszer szerint április 15-től megszűnne a várandóssági pótlék és a gyermekgondozási díj. Az előbbi helyett egyszeri, gyerekenként 10 ezer forintos támogatást adnának, az utóbbit pedig csak azoknak folyósítanák, akiknek április 15. előtt született gyermekük. A gyermekgondozási segély (gyes) és a gyermeknevelési támogatás (gyet) ezentúl biztosítási időtől függetlenül járna, viszont az ellátásokra csak azok a családok lennének jogosultak, amelyekben az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg a 19.500, egyedülálló szülőknél a 23.400 forintot. A gyes összege 9600 forint lenne.

A terhességi-gyermekágyi segélyt ezután is csak azoknak az anyáknak adják, akik a szülést megelőző két éven belül legalább 180 nap biztosítási idővel rendelkeznek. Az ellátás összege azonban csökken, és a teljes összegű napi átlagkereset helyett annak csupán 70, illetve 60 százaléka jár majd. (70 százalékot kap az, aki legalább 270 napon át biztosított volt, 60 százalékot, aki ennél kevesebb, de legalább 180 nap biztosítási idővel rendelkezik.) (MTI)

Jószív: egyetlen az országban

Ahogy valamikor jogelődjét, a Jószív Temetkezési Egyletet az első világháborút követően, úgy most a Jószív Temetkezési Segélyt Biztosító Önsegélyező Pénztárt is a célszerű felismerés és az összefogásban rejlő előnyök hívták életre. A Jószív annak idején 1948-ig létezett, és a tágabb értelemben vett Kisalföldön hihetetlenül nagy számban, 60 ezren voltak tagjai. Az egykori hagyományokra alapozva alakult meg mai utódja tavaly márciusban Győrben, a Szövetség utcában. Egyébként ugyanott, ahol három évtizeden át működött a Jószív. Most nem nyereségérdekelt szervezetként alakult meg a pénztár, lemondva a maga számára mindenféle haszonról. A Győr-Moson-Sopron Megyei Temetkezési Vállalatból alakult, ma is egymáshoz tartozó három társaság az alapító tagja: a győri Jószív Temetkezési Szolgáltató és Kereskedelmi Kft., a mosonmagyaróvári Anubisz Kft. és a soproni Írisz Kft.

A Jószív júliusban kapta meg a működési engedélyét, és egyre gyorsuló ütemben nő tagjainak száma. A kispénzű emberek havonta fizetett 300–500 forintjaikat semmiképpen sem tudnák gyarapítani. Pénztáruk azonban azonnal kamatozó állampapírokba fekteti a sokszor 300 és 500 forintokat. Így készülhetnek fel a pénztár tagjai arra, amiről nemigen szokás beszélni, s amiről tudjuk, hogy elkerülhetetlen, az utolsó útra. Még néhány évvel ezelőtt is az állam támogatta a kegyeleti szertartásokat. A nyugdíjasokat például négyezer forinttal, a hamvasztáshoz 6300 forint volt a központi támogatás. Ez utóbbi az óesztendő végén szűnt meg. Sok összetevője van, az előbbiek mellett a jó ideje tartó, a korábbit messze meghaladó infláció, melyek miatt a temetési költségek mindinkább megviselik a hozzátartozókat. A megoldás ma is az összefogásban rejlik. Noha az országban ma már 145 nyugdíjaspénztár és 12 egészségpénztár működik, az önsegélyező pénztárak közül egyetlenegyet jegyeztek be, a Jószívet. Ezért ma is az egyetlen az országban. Miközben tagjai szerény lehetőségeik mellett is célszerűen kamatoztatják kis tőkéjüket, előre gondolnak az elkerülhetetlenre, a pénztár tagjai a kegyeleti szolgáltatás költségeiből nem elhanyagolható 20 százalék kedvezményt is kapnak a győri Jószív Temetkezési Kft.-től, a mosonmagyaróvári Anubisz Kft.-től és a soproni Írisz Kft.-től. (Jószív Temetkezési Segélyt Biztosító Önsegélyező Pénztár, 9026 Győr, Szövetség u. 11. Telefon: 96/416-822.) (*x*)

TELEX

Algír – Tizenkét ember vesztette életét, 22-en pedig megsebesültek vasárnap este Algírban, két gépkocsiba rejtett pokolgép robbanása következtében. A detonációk különböző helyszíneken – a főváros Ain-Taja, illetve Ain-Naadzsa kerületében –, de csaknem egyidejűleg, alig néhány órával a muzulmán böjti hónap, a ramadán befejeződése előtt következtek be.

Jeruzsálem – Hazatérését fontolgatja az iraki elnök veje, aki fél évvel ezelőtt Jordániába szökött Bagdadból. *Husszein Kamel Hasszán al-Madzsid, Szaddám Huszein* államfő egykori bizalmasa és fegyverkezési programjának vezetője az Al-Ajjam című palesztin lapnak nyilatkozva azzal indokolta döntését, hogy az iraki vezetés lépéseket tett a demokráciához vezető úton.

Moszkva – Oroszország nem ért egyet azzal, hogy „eleve elrendelt" a NATO bővítése, Moszkva ezért politikai kiútkeresésre akarja felhasználni az utóbbi időben a kérdés vonatkozásában beállt szünetet. Ezt *Jevgenyij Primakov* orosz külügyminiszter jelentette be az orosz közszolgálati televíziónak nyilatkozva.

Moszkva – Hétfőn délelőtt a Kremlben találkozott *Borisz Jelcin* elnök *Helmut Kohl* német kancellárral. A német vendég alig titkolt szándéka a reformok első számú letéteményesének tartott Jelcin támogatása a nyári elnökválasztás előtt.

Párizs – Kiállt a NATO közép-európai kibővítése mellett *Javier Solana,* a szervezet főtitkára. A spanyol politikus a Párizsban megjelenő angol nyelvű napilap, az International Herald Tribune hétfői számában kijelentette: nyíltan el kell magyarázni a moszkvai vezetésnek, hogy a közép-európai országok tagjai lesznek a szervezetnek, éppen úgy, mint az Európai Uniónak. (MTI)

A jó minőségű másolatok meghittebbé varázsolhatják az otthont.

Hamisítatlan másolatok

Mindennapi életünk sokrétűségével párhuzamosan fokozódott az igény arra, hogy otthonainkat színesebbé varázsoljuk. Komoly értékű eredeti műalkotásokhoz persze a gazdag emberek közül is csak a kiváltságosak tudnak hozzájutni. Egy-egy Monet, Van Gogh, Picasso vagy Dali dollármilliókat ér, mégis sokan szeretnék, ha a híres alkotások egyike szobájuk falát díszítené.

Mint azt a legutóbb Sopronban megnyílt galéria vezetője, Felföldi Mihály elmondta, éppen ebből az igényből született Amerikában mintegy 25 évvel ezelőtt a magas színvonalú művészeti nyomatok készítésének ötlete. A nemes divat hamarosan elterjedt a lakáskultúrájáról híres Németországban, majd Itáliában is otthonra lelt.

Ezek a művészeti nyomatok nem azonosak a papírboltokban néhány száz forintért kapható vékony poszterekkel. Az európai cégek sorra keresik fel a múzeumokat, hogy megszerezzék a neves művek másolásához szükséges szerzői jogot. Külön erre a célra létesített nyomdákban készítik a jó minőségű művészeti másolatokat.

Az utóbbi időben már hazánkban, Sopronban is hozzá lehet jutni ezekhez a képekhez. Igaz, a magyar művészek még nem nagyon szívesen járulnak hozzá, hogy munkáik másolatban megjelenjenek, de a régi és a külföldi mesterek munkáiból bőséges választék áll rendelkezésre, hogy otthonainkban értékes műalkotásokban gyönyörködhessünk.

VALTINYI

Élőtér...

Százmilliós nyere...

(Folytatás az 1. oldalról.)

– A hatékonyság növelése érdekében nagy szerepet szántunk az úgynevezett külső munkavállalókkal kötött szerződéses kapcsolatoknak, amelyek szintén hozzájárultak az eredményesség javulásához – mondta *dr. Jámbor László,* a soproni Tanulmányi Erdőgazdaság Rt. (Taeg Rt.) vezérigazgató-helyettese, amikor az eredményekről kérdeztük.

– A számadatok tükrében, a közismert gazdasági nehézségek közepette, mekkora szociális érzékenységgel rendelkezik a vállalat?

– Még az elmúlt esztendőben az étkezési hozzájárulást – a kedvezőtlen adózási feltételek ellenére – 1200-ról 3 ezer forintra növeltük. Jelentős lakásépítési alapot is képeztünk, valamint folyamatban van annak a saját támogatási rendszernek a kidolgozása, amely erdészeink gépkocsibeszerzésének megkönnyítését fogja szolgálni. Nemsokára pedig ünnepélyes keretek között fogjuk átadni a Taeg új, jól felszerelt Béke utcai üzemorvosi rendelőjét.

– A Taeg Rt. tavalyi működését mennyire befolyásolták a szúkárosodott lucfenyvesek?

Dr. Jámbor László

– Az előbb említett, adózás előtti nyereség összege bizonyos fokig mérték fölöttinek tekinthető: sok tízmillió forint hasznot éppenséggel a szúkárosodott lucfenyők kényszerű kivágása hozott. Ez a folyamat a továbbiakban is le fogja kötni kapacitásunk egy részét: számításaink szerint három év alatt 100 ezer köbméter beteg lucfenyőt kell kitermelni.

– Ha ezt a szükségszerű körülményt figyelmen kívül hagyjuk, akkor hosszú távon milyen eredményre lenne képes a Taeg Rt.?

– A cég 1,3 milliárd forintos ... több tíz... dukálna. ... szúkárosodott ... nyos, s így szinte ... szeme előtt történő „kiirtás... követően a Taeg a talaj-előkészítés után gondoskodni fog az újratelepítésekről is. A néhány tízmillióba kerülő munka során döntően a termőhelyi adottságoknak megfelelő lombos fákat ültetünk, ezzel is megelőzve a hasonló, komoly nagyságrendű fapusztulásokat. Négy-öt év múlva a lakosság szép tölgyes, bükkös, gyertyános erdők jeleivel találkozhat a beteg lucfenyők helyén.

– A megszaporodó feladatok együtt járnak-e a létszám bővítésével?

– Az erdőművelési ágazatban valóban szükség lesz munkaerő-felvételre. A fák ültetésére, ápolására, valamint a fafeldolgozás területén legalább még harminc-negyven, megfelelő képesítéssel rendelkező szakembert tudunk foglalkoztatni.

G. M.

Elmarad az előadás

A soproni Petőfi Színház szerda estére meghirdetett *Aycbourn: Keresztül-kasul* című vígjátékának bérleten kívüli előadása betegség miatt elmarad. Az előre megvásárolt belépőjegyek a Széchenyi téri Színház- és Fesztiváliródában február 29-ig visszaválthatók.

Manna ÉLELMISZER DISZKONT

BOMBA ÜZLET!

Ne hagyja ki!

Február 19-től március 1-jéig

a SOPRONI Manna ÉLELMISZER DISZKONTBAN és a Kánaán C+C ÁRUHÁZBAN

(SOPRON, Bánfalvi út 6.)

Kristálycukor 1 kg ....86,– Ft

Floriol étolaj 1 l ....177,– Ft

Sertésmájkrém 1/10-s ....25,– Ft

Pril mosogató 500 g ....149,– Ft

Tomi Kristály mosópor (citromos) 2,4 kg ....499,– Ft

JÖJJÖN HOZZÁNK, MEGÉRI!

(9914H)

Farsang-búcsúztató Ágfalván

Több évtizedes szünet után ebben az évben ismét felelevenítik Ágfalván a farsanggal kapcsolatos népszokásokat. Már pénteken elkezdődött a záró bálsorozat a Morgenrote kórusával, folytatódott az iskoláéval és ma, húshagyókedden zárul az óvodásokéval.

Helyi különlegességként holnap, azaz hamvazószerdán véget érnek a vigasságok a farsangi lakodalmas menettel. Elöl a fúvószenekar vonul, ezt követik a menyasszonynak és vőlegénynek beöltözött fiatalok, a medvének öltözött legény és hajtója, végül a zsidónak, cigánynak, papnak beöltözött résztvevők. A mókás menet legény tagjai a lányos házak előtt mondókákat mondanak és megszöktetik a lányokat. Ahol a legényeknek nem elég a „hozomány", ott a medve bemegy a házba és felfalja a tűzhelyen található ételeket.

Valamikor a lányos házak végigjárásakor még a gazdát is meglopták. A lopott tyúkot, nyulat, kacsát rúdra akasztották és a vállukon vitték a kocsmájukba, ahol aztán megfőzették. Az egykori négy „medve" azután a legnagyobb kocsmában összemérte erejét, hogy elnyerje a falu legerősebb legénye címet.

A holnap délután négy órakor Ágfalván elinduló hagyományos menet jó szórakozást ígér a látogatóknak. Senki se csodálkozzék, ha a menet tagjai kéregetni fognak. Ez is hozzátartozik a megújuló hagyomány rendjéhez.

V. G.

KISALFÖLD

HIRDETÉSFELVÉTEL

a Soproni Reklámirodában

Előkapu 11.

TEL 99/338-962

99/340-383

FAX 99/312-266

H-CS:7.30-16.00 P:7.30-15.00 SZ:7.30-11.00

Storno Ferenc születésnapján

Maradandót alkotott a művész-restaurátor

Idős Storno Ferenc 175 évvel ezelőtt, ezen a napon született Kismartonban. Gyermekkorát, iskolai éveit a bajorországi Landshutban töltötte. Kitanulta a kéményseprő-mesterséget, de a szíve mélyén festőművész szeretett volna lenni. A huszonnégy esztendős Storno Ferenc Sopronban telepedett le, és feleségül vette mesterének özvegyét, Langthaler Zsuzsannát

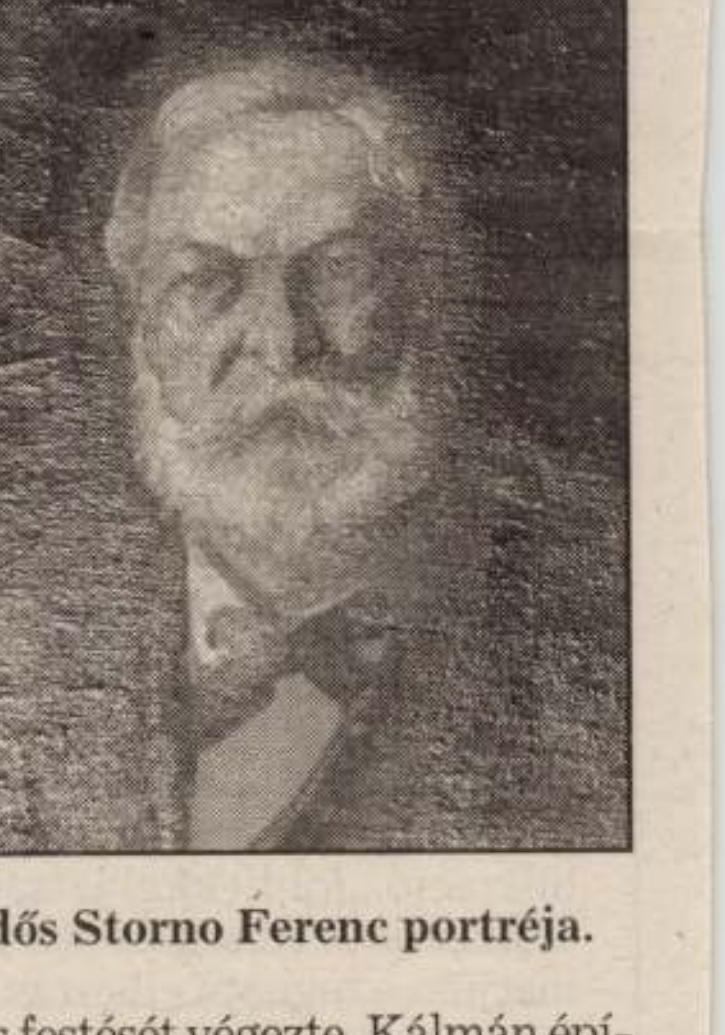

Idős Storno Ferenc portréja.

Dolgozott mint kéményseprő, de mellette Steinacker Károlynál tanult festeni és rajzolni. Tanára több megrendelést szerzett számára az akkori soproni polgárok körében. Storno Ferenc keze munkájának köszönhető számos oltárkép, amelyet a Sopron környéki falvakban festett.

Művészi tanulmányokat nem folytatott, rajzkészsége és a régiségek iránti vonzalmán túl megbízói egyengették útját. Későbbi művészi pályája alakulásában óriási szerepe volt bécsi kapcsolatainak. Így Friedrich Amerling bécsi festőművésznek köszönhetően számos ottani művésszel ismerkedett meg, és kapott megbízásokat. Ezek a megrendelések részben építészeti emlékek lerajzolására, részben tárgyak tervezésére szóltak. A többnyire középkori emlékek rajzolása, neogotikus stílusú tárgyak tervezése terelgette Storno Ferencet későbbi tevékenysége irányába.

A bécsi éveket Storno tanulóéveinek lehet tekinteni, hiszen itt szerezte meg azt a rajzolói rutint, szemléletet, amelyet magyarországi tevékenységében oly nagyszerűen kamatoztatott.

Az Országos Képzőművészeti Társulat 1861-ben választotta tagjává. Megbízásokat kapott a Magyar Tudományos Akadémia Archeológiai Bizottságától; 1863-ban Vas és Zala megyében, 1865-ben és 1869-ben Erdélyben járt régészeti és művészeti emlékek feltárójaként. A Magyarországi Műemlékek Ideiglenes Bizottsága a kezdetektől foglalkoztatta, végül kültagjává választotta.

Storno Ferenc első nagyobb munkája a soproni Szent Mihály-templom építészeti helyreállítása volt. Ezt követően Pannonhalmán kezdett dolgozni, 1867-ben felmérte az apátsági templomot, 1868-ban helyreállította a kriptát, majd a templom és berendezése következett. Elkészítette a főoltár, öt mellékoltár, szószék, üvegablakok, berendezési tárgyak terveit. Az 1870-es években számos középkori falfestmény restaurálására kapott megbízást.

Szent Cecília-vázlat egy pannonhalmi freskóhoz.

Storno Ferenc keze munkáját dicséri a győri kórházkápolna, a szepesvárali Zápolya-kápolna, ahová öt üvegablakot és gót stílusú főoltárt, valamint templomi székeket tervezett. Egerben a püspöki rezidencia házikápolnájának helyreállítását és mennyezetfestését végezte, valamint bútorokat és új főoltárt tervezett. Nyitrán a templom teljes helyreállítását elvégezte, új oltárképet, szószéket tervezett és a szentélyt festette ki. Zólyomban freskókat rendelt tőle Ipolyi Arnold, később nagyváradi püspöksége idején a dóm kifestését és a püspöki palotába egy mennyezet festését a Szent László-legendával.

Ezekben az években már fiaival, ifjú Storno Ferenccel és Storno Kálmánnal együtt dolgozott. Ferenc fia ornamentumok, üvegablakok tervezését és festését végezte, Kálmán építészeti rajzokat készített és az építkezések felügyeletével foglalkozott egészen a megbetegedésig. Idős Storno Ferenc időközben Sopronban is több munkát végzett, 1855-ben a bencés templom külsejét és tornyát restaurálta, ezután a Szent Jakab-kápolna tervei készültek el, majd a Szent János-templom (mai Bécsi utcai) helyreállítása következett.

A ma is álló Bécsi utcai műtermet 1888-ban építették fel, amely közös tervezés, kivitelezése azonban már ifjú Storno Ferenc nevéhez kötődik. A nagyszabású műterem a cég tevékenységének reklámja kívánt lenni. Egy családi vállalkozás sokrétűségét lett volna hivatott hirdetni, amely egyházi és világi épületek szakszerű helyreállítását és bármilyen stílusban való díszítését, berendezését vállalta volna.

Idős Storno Ferenc látásának megromlása miatt, egyre kevesebbet dolgozott. Műtárgyakkal, saját alkotásokkal berendezett Fő téri lakásában 1907-ben halt meg.

A soproni Városszépítő Egyesület kezdeményezte, hogy a tavaly átadott elkerülőutat nevezzék el Storno Ferencről. A városszépítők szerették volna a mai jeles napon a Storno-műterem falán elhelyezni egy emlékplakettet, de sajnálatos módon az nem készült el az évfordulóra.

TÖRÖK MAGDOLNA

Storno Ferenc restaurátor

Storno Ferenc id

* *Id. Storno Ferencz* közelebb érdekes kartonokat készitett József föherczeg alcsuthi házi kápolnája számára. Freskoképek mintái azok s a müvész a falfestmények egy részét már be is fejezte.

Képzőművészeti Hemle

1879. 150-l.

EGGER S. és Társa

ajánlja gazdagon fölszerelt

RÉGISÉG-, ÈREM- ÈS ÁSVÁNY-RAKTÁRÁT

Budapesten,

Dorottya-utca 14. sz., régi Lloyd-épület.

Bécs, Kohlmarkt 8. sz.

Régiségek, ásványok és érmek a legmagasabb áron vétetnek!

50 százaléknál több költség-kimélés! — Nem kell többé szobatisztitó!

Az első magyar

fin. padozat-beeresztő-viasz

gyári raktára

Budapest, IV. ker., Ferenciek bazára

bátorkodik a t. c. uraságok, gazdasszonyok, szálloda-tulajdonosok, intézetek, terem-tulajdonosok, nyárilakban lakóknak és épitkezési vállalkozóknak

finomitott

PADOZAT-BEERESZTŐ-VIASZÁT

yebb kivitel.

Fényesitő kefék és mázoló ecset

Storno Ferenc

Egyház és iskola.

A szatmári székesegyház stylszerű átalakitására Schlauch Lőrincz püspök *Storno* Ferencz műépitészt szólitotta föl, ki a terveket már be is mutatta.

Szép alapitványt tett [illegible]

Vas. Ujs. 1877. 204. l.

Storno Ferenc

CZOBOR BÉLA dr. Az alcsuthi udvari kápolna. Tervezet és műkivitel Storno Ferenc műépítésztől. Szövegét írta —. (Folio, 22 l. és XVI tábla.) Bpest, 1881. Franklin-Társulat könyvny.

idősk Storno Ferencz f.

Kratzmann Éde számára ünvegfes-
tés czéljából: Szent István. A csá-
kovai templom egyik ablakán.
Képzőművészeti szemle 1881, 146 l.

Már számos tervet rajzolt Kratz-
mann részére. A régi stylek jeles
ismerője.
u.o. 147. l.

Storno Ferenc

La Chapelle de la Cour d'Alcsuth construite par Francois Storno l'architect. Decrite par le Dr. Bela Czobor membre de l'academie hongroise. — Az alcsuthi udvari kápolna. Terverte Storno Ferenc műépítész az I. Ferencz József és a pápai szt Szylveszter rend lovagja, szövegét irta dr. Czobor Béla a keresztény műarchaeologia magántanára a budapesti kir. m. tudomány egyetemen s a Magyar Tud. Akadémia l. tagja. Budapest. Franklin társulat. 1881. Nagy quartolio. 22 l. 16 műmelléklettel. Nyomatott 150 számozott példányban.

A mű táblait Storno rajzolta.

Diszmuka József főhercegi alcsuthi kápolnájáról. Magyar Egyetemi Hamlet 1882

251 – 252 l

IV. Id. STORNO FERENCZ A GYŐRI SZÉKESTEMPLOM SÍREMLÉKEIRŐL. Az «Archæologiai értesítő» múlt évi október havi füzetében «A győri székesegyház középkori sírkövei» című értekezésben a 340. lapon Miklós, ceratai püspök sírkövéről a többi között ez áll: «A követ aztán valószínüleg Storno rendeletére, (a ki hír szerint a soproni Szt. Mihály-templomból az összes emlékköveket kidobatta) őt megillető helyéről a custodiatusba vitték, a hol a látogatók szemei elől biztosan el van fedve.

A mi az értekező combinációját illeti, arra meg kell jegyeznem, hogy a győri székesegyházban soha dolgom nem akadt, a Héderváry-kápolnát is az akkori egyházmegyei műépitész, Lippert restaurálta; nem állhatott tehát soha módomban, hogy a győri székesegyházban valaha akár helyes, akár helytelen dolgokat elrendeljek. Az értekező által felhozott, bizonytalan származású hírre vonatkozólag pedig ki kell jelentenem, hogy én a soproni Szt. Mihály-templomban csakis két olyan kőről tudok, melyeket eredeti helyükből már régebben kiforgattak. Ezek az általam eszközölt restauráczió idejében a padlóba voltak illesztve, a honnan én akkor kiemeltettem és mind a kettőt le is rajzoltattam. A mi a toronynak 1866-ban történt elkészülte után történt, az nem irható az én rovásomra.

Sopronban, 1898. évi márczius hó 10-én.

Id. Storno Ferencz.

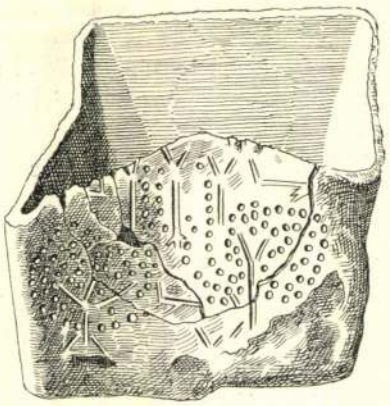

CSERÉPEDÉNY SZELEVÉNY VADASRÓL.

Cca 1/3 n. lásd még 136. l.

Arch. Ért 1898.

IRODALOM.

MAGYARORSZÁG ARCHAEOLOGIÁJA. Irta: Pulszky Ferencz. Két kötet, 194 táblával s 278 szöveg közé nyomott ábrával. Budapest, 1897. A két kötet ára 16 frt.

Pulszky könyvének első kötete négy fejezetre oszlik. Az első a kőkort, a második a rézkort, a harmadik a bronz-, végre az utolsó a vaskort tárgyalja.

A palæolith korszak megdönthetlen lelet által eddigelé hazánkban képviselve nem lévén, Pulszky az ezen korra vonatkozó emlékeket a külföldi leletekkel demonstrálja. Röviden felemlíti Boucher de Perthes korszakot alkotó sommevölgyi kutatásait, a franczia-, angol-, spanyol-, délnémetországi stb. leleteket, bemutatja a barlanglakásokat, a kagylóhéj-halmokat, a menhireket, dolmeneket, a cromlecheket és tumuluszokat, adja Worsaænek a korszak chronológiájára vonatkozó beosztását s néhány csontfaragványon bemutatja a palæolith ember művészi ténykedését.

Az egész korszakkal s mindezzel a dologgal Pulszky rövid 19 oldalon végezvén, nyilvánvaló, hogy szerfölött kurtán bánik el a fontos kérdéssel s elmellőz olyan adatokat, melyeknek egy archæologiai kézikönyvből nem szabad volna hiányozniok.

A neolith-kornak is kevés helyet, mindössze 26 lapot szentel szerző a könyvében. Külön fejezetek alatt szól a pattogatott késekről, szilánkokról és magkövekről, a csiszolt vésők, gyalúkövek és parittyakövekről, a kifúrt csiszolt kőbalták és kalapácsokról, a neolith-kori lakásokról s végül a lengyeli telepről, a mely telep a hazánk területén tartózkodott kőkori lakók életmódjáról s temetkezéséről a legtöbb s legkimerítőbb felvilágosítást tudja nyújtani.

A két korszak anyagának felsorolásából látni lehet, hogy Pulszky könyvéből számos oly tudományos tétel kimerítőbb fejtegetése hiányzik, a melyeknek tárgyalása sok ősrégészeti fogalomnak megértéséhez okvetlenül megkívántatók s a melyeknek éppen egy ilyen nagyobb szabású munkából nem volna szabad hiányozniok. Szerző nem tárgyalja a földnek szerkezetét, nem szól a geologiailag vett diluviumról, mint ilyenről, a jégkorszakról s a vándorkövekről, hallgat a völgyek diluviális lerakódásairól s figyelmen kívül hagyja a «fossilis ember és a fossilis állat» fogalmának mibenlétét s jelentőségét.

Hallgatással mellőzi az ember létezésének évszámokban való kifejezésére vonatkozó, érdekesnél érdekesebb kísérleteket s az idevágó theoriákat; mellőzi a moullin guignoni és naulettei állkapcsokat, a csontbarlangok kérdését, leírását, azok chronologiai beosztását (1. Az Ursus spelæus, 2. az Elephas pri-

fajtája nemcsak a szellemi, hanem az életmódbeli kultúrának is, amit a levegőben lehet érezni.

Egypár évszám, csak úgy találomra, mindent megmagyaráz. A Szentlélek-templomban a katholikusok 1221 óta tartanak istentiszteletet. Luthernek hét évvel a wittenbergi tételek után már hívei voltak Sopronban. A város utcáit a XVI. században követték. A liceumban 1557 óta tanítanak tudományt, hazaszeretetet és polgári tisztességet. A Kereskedelmi Testület 275 év óta áll fenn. Az első színház 1769-ben épült, mikor Pozsonyon kívül még sehol sem volt állandó színház. A Zeneegyesület 1829 óta működik. A Kaszinónak a negyvenes években Széchenyi István volt a tagja. Lehet-e hát csodálni, hogy a kultúrának és a polgáriasodásnak ez az ősisége és folyamatossága mindenütt kiütközik?

Nem lehet egy város hangulatából kitörölni azt a multat, melyre Sopron visszatekinthet, és amelyben benne van az egész magyar mult is.

Ezen a szószéken Kapisztrán János prédikált. Az egyik házban II. Ferdinánd alatt országgyűlést tartottak, a másik templomban királynőt koronáztak. Látta a város Bethlent és Bocskayt, látta Pázmányt és látta Mária Teréziát, látta a kurucokat és látta Napoleon franciáit. A liceumban Berzsenyi diákoskodott, az evangélikus paplakban Kis János és Wesselényi Miklós fordultak meg.

A Kaszinóban 1820-ban a kilencéves Liszt Ferencnek tapsolt a közönség, a színházi zenekarban Goldmark Károly muzsikált. És ne felejtkezzünk meg a hosszúsori diáktanyáról, ahol Petőfi Sándor pihente ki a „zöldhajtókás, sárgapitykés" szolgálat fáradalmait...

Érthető, ha ilyen környezetben a kultúrának egészen kivételes színvonala fejlődik ki. Bár a lakosság mindhárom rétegének: a nemességnek, polgárságnak és gazdapolgárságnak egyaránt része volt a szellemi kép kialakításában, mégis a szorosabb értelemben vett polgári osztály: a kereskedők és iparosok tették Sopront azzá, ami. Mértékletes, óvatos, higgadt és fegyelmezett emberek voltak ezek, akik tisztelték a krajcárt és tisztelték a tudást. Fiaikat gondosan tanittatták, külországokba küldték világot ismerni, aztán a fiúk hazajöttek és beálltak a boltba, a műhelybe, az irodába. Egész nap dolgoztak és gyarapították a vagyont, de este olvastak, színházba jártak, vagy házizenét gyakoroltak. Buzgólkodtak a közért és csinosították a várost, amelyet a saját lakásuknak tekintettek. És élt belőlük egy kőfaragó-céh, mely a barokk-korban valóságos helyi szobrászstilust hozott létre, egy órás-céh, mely a legművészibb óra-remekeket produkálta, egy ötvös-céh, melynek alkotásai már a XV. század óta híresek voltak, és hogy mást ne mondjunk, egy könyvkötő-céh, mely alig győzte a polgárházak könyveit szebbnél-szebb köntösbe öltöztetni.

És még egyet. Egyetlen városa sincs az országnak, melyben a szép tárgyak iránti érzék, és ennek folytán a műgyűjtés olyan általános lenne, mint Sopronban. A múzeumról, városi levéltárról, az egyházak kincstárairól nem is szólunk. Ilyesmi mindenütt van. Még a híres Storno-, vagy a Zettl-múzeumot sem emeljük ki. De igazán jellemző Sopronra nézve az az ügyvéd, akinek a képei közt eredeti Martin Schaffner († 1541) található, a fogorvos, akinek lakását 200 festmény díszíti, a kárpitosmester, aki a barokk Dorfmeisternek legszebb darabjait gyűjtötte össze, a fűszerkereskedő, akinek 2000 kötet könyve van, a mozizenész, aki bolthajtásos kis lakásában több mint 20.000 darabból álló könyv-, kézirat-, nyomtatvány- és metszetgyűjteményt halmozott fel, a leglelkiismeretesebben katalogizálva; a cigányprímás, aki képeket gyűjt; a kaszinó-altiszt, aki a Soproniensiáknak nemcsak gyűjtője, hanem egyben történetírója is... (ki tudná mindet felsorolni?) és az a sok egyszerű öreg nénike és bácsika, kiknek korhű biedermeier-szalonjában a legremekebb Markókkal és Ligetikkel találkozik az ember. Annak, aki Sopront igazán meg akarja ismerni, végig kell néznie egy ilyen lakást, teszem azt, a Russ-családét, melynek tagjai Schuberttel, Grillparzerrel és Goldmarkkal barátkoztak és akiknek miniatürportréit maga Daffinger festette.

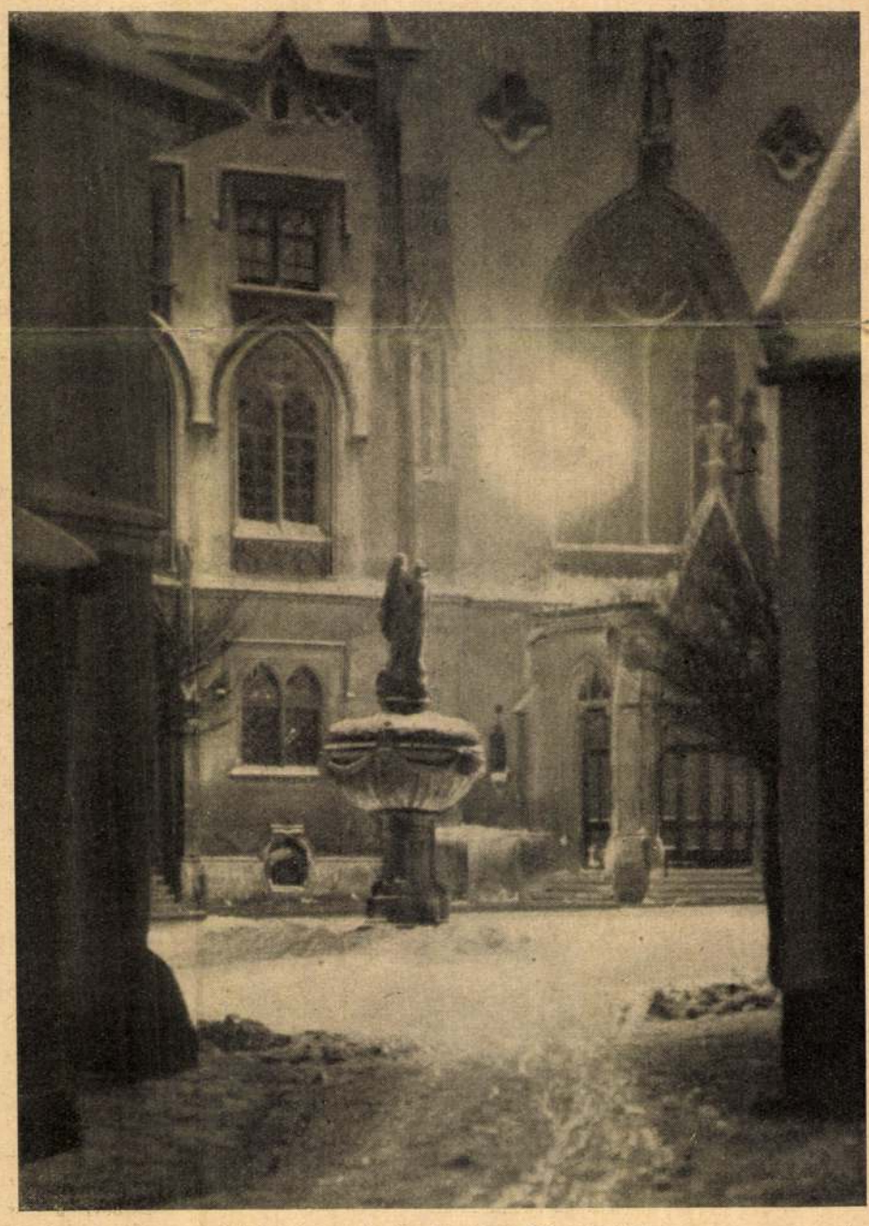

A hűség városa. Az Orsolya-tér a Mária-kúttal
A háttérben az Orsolya-templom. Diebold Károly fényképe

Abban a bizonyos 1277-ben kelt oklevélben azt is olvashatjuk, hogy a város a kiváltságokat a csehek és németek elleni háborúkban tanusított *hűségéért* kapta. A *„hűség"* szó áll a város keresztlevelében és a „hűség" az, mely hetedfélszáz évvel később ismét a város nevéhez fűződik a népszavazás kapcsán, amelynek december tizennegyedikén lesz tizedik évfordulója.

Sopron ma hihetetlen küzdelmet vív az elsorvadás ellen. Kenyérgondjai vannak. Ezen a városon segíteni kellene, ami annál is könnyebb, mert lehet rajta segíteni. A segítés módja: érdeklődni iránta, felkeresni, megismerni. Egy városnak, melyet ilyen fenyvesek öveznek, melynek hűvös rengetegeiben vadon nő az illatos ciklámen, ahol kertek, tavak, ápolt sétautak várják az idegent, ahol a nyaralásnak, turisztikának és téli sportnak eszményi lehetőségei kínálkoznak és ahol emellett még egy egész kultúrtörténeti álomvilág is él, — egy ilyen városnak nem szabad elpusztulnia. Jusson ez eszébe annak a magyar társadalomnak, mely elvesztette Pozsonyt, Kassát és Kolozsvárt és melynek a „leghűbb várossal" szemben némi kötelezettségei is vannak.

Régi operette

— Elbeszélés —

Írta: **Farkas Imre**

Miss Mary Boulton levelet kapott. Először elfogyasztotta könnyű, második reggelijét, amely a borsós mártással körített, elmaradhatatlan halszeletből és mazsolás, puncsos plumpuddingból állott, rágyujtott egy „Maryland" cigarettára és fölbontotta a levelet.

Miss Mary Boulton először az aláírást nézte meg. Megszokta színésznő-korából, hogy először azzal legyen tisztában, ki ír neki. Ismeretlen aláírású levelet nagy óvatossággal olvasott el. Névtelen leveleket azonnal összetépett.

Amikor az aláírást elolvasta, elpirult. Ez a pír dícséretére volt a Miss romantikus, romlatlan kedélyének. A név mindent jelentett a számára, — harminc évvel ezelőtt. Irmay Kálmán! Egy magyar operettebonvivant neve volt, aki arra kérte, hogy az elaggott magyar színészek javára lépjen föl a régi együttessel, a régi darabban, O Mimosa-San-ban . . .!

Miss Mary Boulton, szokásától eltérően, rágyujtott egy másik cigarettára. És csakhamar leolvadtak a londoni penzió sötétbarna falai. Az elegáns, idősebb hölgy álmokba merült. Széles, virágos utat látott, prüszkölő lovakat, kényes, vágtató fiakkereket, nagykarimájú kalapokat, kék atillás tiszteket . . . Aztán egy színházat, pirosbársonyos páholyokat. A zenekarban fölharsant a gong-ütés nyomán Jones Sidney muzsikája, boldog, vidám közönség figyelt a muzsika idegenszerű ütemére, hogy holnap már mindenfelé dúdolja, hogy mosolyogva játssza az elegáns, frakkos cigány, hogy harsogva fújja a fényes paszomántoktól ragyogó, rézpitykegomboktól ékes katonazenekar, amidőn a Várba vonul őrségváltásra. Nem volt oly dalos, virágos ország, mint Magyarország, nem volt oly dalos, virágos város sehol a földön, mint Budapest!

Színház. Akli Miklós
Mikszáth—Siklósy-színmű a Kamara-Színházban
Somogyi Erzsi (Kovács Ilona) és Kis Irén (Mme Szilvásy)

És a színpad! Fürtös cseresznyevirágok, fehérkabátos, aranygombos tengerésztisztek, köztük első a sorban: Irmay Kálmán, aki kissé huszárosan fogta föl az angol tengerésztiszt szerepét, de kedves volt, vidám, kacagós és — ami a legfontosabb — az első pillanatra fülig beleszeretett Miss Mary-be, aki három új „ruhakreációval" és három új dallal érkezett Budapestre, továbbá egy pár hollandus facipővel, amelyben a második felvonásbeli dalt táncolta . . .

Irmay Kálmán, mondom, fülig beleszeretett Miss Mary-be. Ez a szerelem abban nyilvánult, hogy mindennap virágot küldött neki, ami élénk feltünést keltett, mert Irmay Kálmán meglehetősen takarékos természetű volt. És Miss Mary kénytelen volt mindennap tudomásul venni ezt a szerelmet, mert a darabban volt egy jelenet, amelyben a tengerésztiszt élénk megbotránkozására kitűnik, hogy O Mimosa San nem tud csókot adni . . .

„Itt, ahol annyi szép leány van,
Csók ne csattant volna még?"

Mimosa csak a fejét rázta, ütemesen a muzsikára.

„Nem divat a csók Japánban?"
„Nem hallottam róla még."

Erre Irmay-Pinkerton megcsókolta Miss Mary Mimózát, megcsókolta, még pedig úgy, hogy a Miss lélegzethez se jutott, hogy csak úgy forgott vele a fürös cseresznyevirág-vászondíszlet, az egész festett Japánország, az egész valóságos, virágos Budapest, sőt az egész nagyvilág. Megcsókolta, még pedig úgy, hogy Miss Mary Boulton felbontotta a szerződését, váratlanul és meglepetésszerűen, aztán egy sötét hajnalon a keleti pályaudvaron vonatra ült és meg sem állott Londonig.

Az elutazásának oka Gádorosi Irén volt, aki Rolly-Polly szerepét játszotta, akivel egy öltözőbe került és így persze közölte vele szíve titkát tört angolos németséggel. Elmondta, hogy hozzá akar menni Irmay Kálmánhoz.

Gádorosi Irén nagyot kacagott tört magyaros németséggel.

— Csakhogy nem fog ám elvenni, fiam. Irmay Kálmán legföllebb házasságot ígér, de sohasem váltja be!

Ez a néhány szó elég volt az ijedős, romantikus és búra hajló angol missnek, hogy hátat fordítson Budapestnek és a — boldogságának. Vagyonos hölgy volt, aki tovább élte az elegáns angol missek előkelő és hideg életét, úgy tetszett neki budapesti szereplése,

Amit mindenkinek tudnia kell

A hűség városáról

Írta: **Nyilas Jenő**

A városok születésének évszámát általában nem tudjuk: lesznek, nőnek, és egyszerre itt vannak, készen. De már hogy egy emberlakta hely mikor válik igazi várossá, azt pontosan tudjuk. Önvédelem, önkormányzat és vásárjog teszik várossá a települést a magyar középkorban. Így aztán, ha Sopron története vissza is nyúlik a Róma-előtti idők legködösebb századaiba, mégis, pontosan az Úrnak 1277. esztendeje az, amelyben várból önálló várossá lett. IV. László írta alá azt a kiváltságlevelet, amely megengedi a soproniaknak, hogy maguk válasszák a birájukat, a királyi vámokat a saját védelmükre használják fel és minden kedden vásárt tarthassanak. Ma is látható még ez az ódon oklevél, a páratlanul gazdag városi levéltárban.

654 év múlt el azóta. Hetedfél évszázad óta él városi életet az országnak ez a legnyugatibb városa, melyet I. Károly király már 1317-ben az „ország kapujának" nevez. Hetedfél évszázad óta Sopron lakói nem „lakosok", hanem polgárok, a szó történelmi és önérzetes értelmében. Ez a közel hét évszázad meglátszik a város külső képén, de meglátszik belső életén is. Olyan város alakult ki, amelynek minden köve egy darab kortörténet és kialakult egy életforma, mely jellegzetességét még a legkéseibb utódokban is megőrizte. És minthogy kövek és emberek köré a dús és derűs természet vont élő keretet, igazuk lehet azoknak, akik Sopront az ország legérdekesebb és legvonzóbb városának tartják.

Ami Sopron követ igazán értékessé teszi, az nem önmagukban való szépségük, hanem az a kulturális és hangulati egység, melyben a részletek elrendeződnek. Nem mintha a bencés templom áhítatos gótikája, az Eszterházy-palota olaszos loggiái, a barokktetős várostorony, vagy akár az a nemes rokokó, mely a várkerületi Vermes-házról mosolyog, nem lenne egymagában is érdekes látnivaló. Más városokban ezek lennének a fő-nevezetességek. Itt azonban más a helyzet. Itt *az egészen van a hangsúly*, az összefüggéseken, az egységen. A sok szebbnél-szebb műemlék nem múzeális valami, hanem egy nagy családnak, Sopron polgárságának használatra való berendezkedése. Mint ahogy a Storno-család híres műgyűjteményét is az teszi egyedülvalóvá, hogy az önémet ágyakban: aluszunk, a barokk asztalnál: étkeznek, a holicsi porcellánból: kávéznak és a pántos kötésű fóliánsokat: olvassák.

Az idegent legjobban az bűvöli el Sopronban, hogy ez az átfogó egység helyrajzilag is fennáll. A Belváros, mely valaha a vár belseje volt, és melyet a hajdani védőárok-rendszer helyén álló Várkerület övez, még szinte érintetlenül megvan. Egész utcasoroknak minden egyes háza művészettörténeti látványosság. A város ünnepi szobájában pedig, az építészetileg zárt Városház-téren, az egész magyar történelem leadta névjegyét. A 61 méter magas Tűztorony alja árpádkorabeli, a bencés templom keletkezési éve 1290, a Storno-házban Mátyás király lakott, a Szentháromság-szobrot egy Thököly-lány emeltette 1701-ben és a klasszicizáló vármegyeházán Széchenyiek, Eszterházyak és Felsőbüki Nagyok vitatkoztak . . .

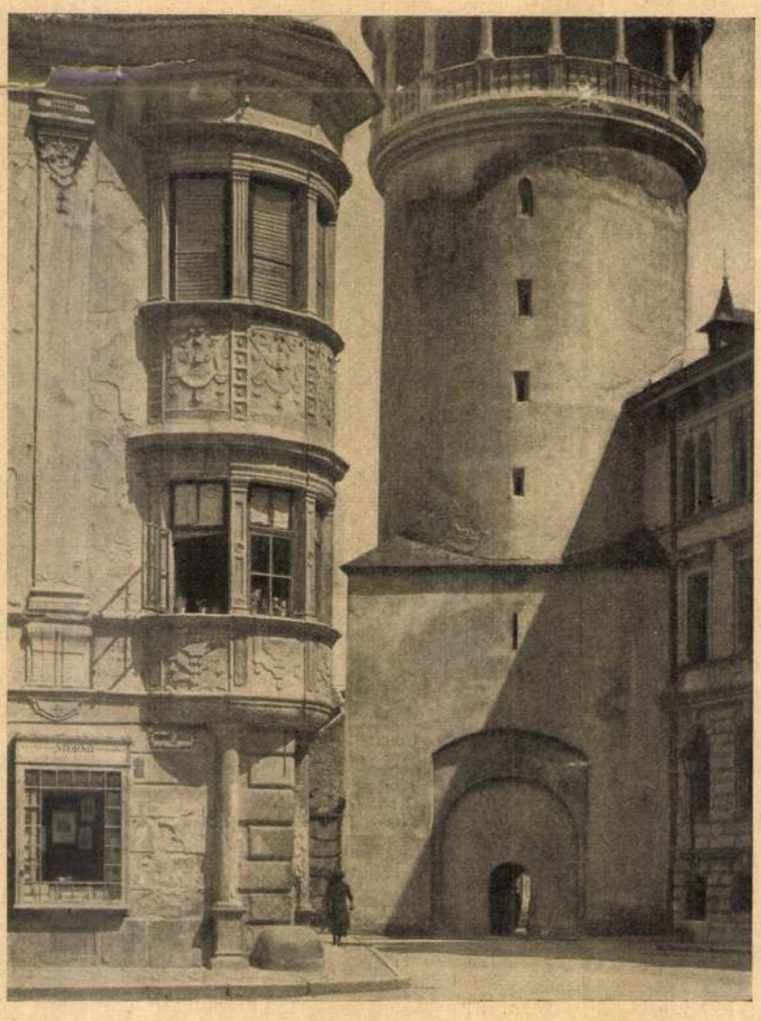

A hűség városa. A Storno-ház sarka és a Várostorony

De nemcsak a Belváros ilyen szervesen egységes. Valami átható jellegzetesség van a külvárosokban is. Itt van a Szent Mihály-negyed. Németnyelvű parasztok lakják, „póncichterek" (Bohnenzüchter — babtermelő), de nem falusi típusú parasztok, hanem városi gazdapolgárok. Kék köténykben, fekete kötött mellényükben, de meg szokásaikban és nyelvjárásukban is, mintha azokból a régi krónikákból lépnének ki, amelyekben olyan gazdag ez a város. És ahogy ők maguk, őstermelő mivoltuk mellett tudatos városi polgárok, akik évszázadok óta benn ülnek a városi tanácsteremben, — úgy a házaik is belül parasztházak, trágyadombbal és istállóval, kifelé azonban, részletben és díszítésben: városi igyekezetűek. Barokkos ablakpárkányok, faragott kőkapuk, és fent az orom alatt kis falfülkében egy-egy vallásos tárgyú szobor: szinte elmaradhatatlan kellékei a gazdapolgárháznak.

Az összezsúfolódott házak fölött, melyekben a szőlőtermelők, ősi jogon, a saját boraikat mérik ki füstös kis szobákban, néha még petróleumvilágítás mellett: fönt a magasban az a méltóságteljes Szent Mihály-templom uralkodik, melynek csúcsíves boltozata alatt ugyanezeknek a Pfandlereknek, Tschürtzöknek és Zebereknek az ősei már 500 év előtt is dicsérték az Urat. Ebben valami olyan lenyügöző eredetiség van, melynek hatása alól nem lehet megszabadulni.

Akármerre jár az ember, ebben a városban mindenütt talál valamit, ami csak itt van és csak itt lehetséges. Van itt bizonyos

Uj Idők 1931. 41. sz

Nappali

— Elbeszélés —

Irta: **Falu Tamás**

A nemdohányzó-szakaszt nevezték nappalinak. Ebbe szálltak fel reggel hét órakor a hivatalba menet, s ebből szálltak ki délután négykor, mikor messze mögöttük maradt az életeket felőrlő főváros.

Az utitársak, a bejárók, tiszteletben tartották szerzett jogukat. Nem ült a helyükre senki. Mintha előkelő szálloda fehér asztalára állítani szokott „Elfoglalva" jelzésű tábla tartotta volna vissza őket.

A visszafelé ülésen ült Soros és Sorosné, velük szemben a lányuk, Amanda.

Valamikor, amikor még az álmok szabadon bontakozhattak ki és repülgethettek a vágyak szárnyain, más sorsot szántak Amandának. Már a számára kiválasztott regényes név is azt bizonyította, hogy nem a rögös hivatalnoki pályát álmodták sorsául. De még örülniök kellett, hogy neki is ki tudtak harcolni egy széket a hivatalban, az amerikai íróasztal előtt, fenn a harmadik emeletén a sokfolyosójú épületnek.

Így jártak be évek óta. Amandából nagy lány lett. Tavaly lépte át a huszadik évet.

Ötnegyed órát utaztak befelé is, visszafelé is. Naponta két és félórát utaztak el az életükből. Ezt az időt nem lehetett semmitevéssel tölteni.

Soros felrakta vastagüvegű pápaszemét s ujságot olvasott. Kiolvasta a lapot az utolsó betűig. Alapos értesüléseket szerzett a kül- és belpolitikától kezdve a vásárcsarnoki kicsinybeni és nagybani árakig. Ha a vonat késett, még az apróhirdetéseket is elolvasta. Télen, ha hófúvás miatt rendkívüli veszteglésekben volt részük, elölről kezdte a vezércikknél.

Az anya és lánya már gyakorlatiasabb munkát végzett. Ők kézimunkáztak. Nagyszerűen tudták kivédeni a vonat lökéseit, hogy félre ne öltsenek. A karjuk úgy volt beállítva, mint a vitorla, mely ellenszéllel is tudja vinni a csónakot.

Beszélni nem sokat beszéltek. Soros és Sorosné többnyire haragban voltak. Az évek folyamán eltávolodtak egymástól s külön hivatali beosztásuk még jobban kimélyítette a különböző lelkiség ásóival közéjük húzott árkot. Volt úgy, hogy két hónapig sem intéztek egymáshoz egy jó, meleg, családi szót.

A vonaton nem vették ezt észre az utitársak, mert nagyon vigyáztak a külsőségre, már a lányuk miatt is.

Soros mindig előre engedte a feleségét, meg a lányát s a leszállásnál segédkezett is nekik. A csomagokat mindig ő vitte s természetes volt, hogy a feleségére ő segítette fel a kabátját, vagy ő hajolt le a véletlenül legurult gombolyagért.

A tavasz megérzett a vonaton is. Nemcsak a világos felöltők, elsimult arcredők, a legújabb női divat felvonulása jelentette érkezését, hanem néhány letagadhatatlan szerelem is.

Amanda is állandó utitársat kapott Szikora személyében. Szikora vasúti hivatalnok volt, a keleti pályaudvaron teljesített szolgálatot. Kinn lakott ő is falun, a szüleinél. Régóta ismerte Amandát, de a szivek megfejthetetlen rejtélyénél fogva csak most kezdett iránta melegebben érdeklődni. Eddig soha eszébe nem jutott, hogy velük utazzék. Csak beköszönt a fülkéjükbe s ment tovább. A nappali talán fényesebb, életvidámabb s némaságában zengőbb volt a rendesnél, mert egyszer benyitott.

— Szabad? — kérdezte, s az Amanda melletti helyre célzott tekintete.

— Hogyne, szabad! — udvariaskodott Sorosné, a lányos mamák különös előérzetével.

Ettől kezdve naponta együtt utaztak befelé s igen sokszor, ha Szikora szolgálata megengedte, kifelé is.

Soros és Sorosné egyszerre érezték, hogy Szikora előtt nem szabad a régi szótlanságban, a haraggá fagyott közönyben maradniok.

Sorosné ennek a gondolatának már az első napokban kifejezést is adott terítés közben.

— Most majd komédiát játszunk a lányunk miatt. A boldog feleséget és boldog férjet kell adnunk a vonaton.

— Természetesen, — dörmögte Soros. — Nem szabad elriasztanunk Szikorát.

Ettől kezdve Sorosné apusnak hívta az urát és Soros anyusnak nevezte a feleségét. Természetesen, csak a vonaton.

— Parancsolj, anyuska, — mondta a férj, mikor felsegítette felesége kabátját.

— Köszönöm, apus, — visszhangzott az udvarias szeretetreméltóság Sorosné ajkáról.

Szikora őszre kívánta az esküvőt. Nem lehetett ellenvetést tenni. Ha szeretik egymást, legyenek minél előbb egymáséi.

Elérkezett a boldog dátum is. A vonat lányai irígyelték Amandát, hogy asszony lett belőle.

Most már mint férj-feleség jártak be együtt s a négy hely örökre az övéknek látszott a nappaliban.

A férfiak olvastak, az asszonyok kézimunkáztak.

De a fiatalok nem látszottak boldogoknak. Az anya sokszor kapta sóhajtáson a lányát, pedig ez a sóhajtás olyan gyönge volt, hogy egy galambtollat se tudott volna megmozdítani.

— Valami bajod van? — érdeklődött Sorosné aggodalmasan.

Amanda elsírta magát.

— Különbnek képzeltem, — zokogta. — Nem olyan gyöngéd, mint kellene.

A szülőknek, akik csak a fiatalok előtt beszéltek egymással, most a gyöngédségből kellett példát adniok. Sorosné pár mogorva szóval ismertette az ura előtt a helyzetet.

— Úgy fáj a fejem, — mondta másnap.

— Hajtsd ide a fejed, anyuska, — mondta Soros gyöngéden, s oda tartotta a vállát a felesége feje alá.

Jó darabig az ura vállán utazott Sorosné feje, hogy a fiatal férj gyengédséget lásson maga előtt, s lássa, hogy annyi évi házasság után is lehet finomnak és előzékenynek lenni.

A példa azonban nem használt. A fiatal asszony mogorván, bánatosan kézimunkázott, s a férj idegesen rágva ajkát, olvasta az ujságot.

Nem is bírták tovább félesztendőnél. Belátták, hogy nem valók egymáshoz, s visszaadták egymásnak a régi szabadságot. Elváltak.

A vonaton is csak három napig tart minden csoda. Az utitársak beletörődtek, hogy Szikora elmaradt a családi fülkéből s másik kocsiban tette napi útját a főváros felé. Helye felszabadult, de sokáig nem foglalta el senki.

A teljes csend lett újra a család ismertetőjele. A zörgő ujságpapír és a színes selyemszálakat maguk után vonszoló tűk. Soros és Sorosné ismét a régi feszültségbe merevedett vissza, a külsőség megóvására szükséges megnyilatkozásokat tartva fenn csupán.

— Hm, — mondta a férj, mikor a kabátot felsegítette.

— Hm, — felelte az asszony köszönet gyanánt. És, ha a feje fájt, szenvedve hajtotta a plüss díványra, amely a maga őszinteségében jobban gyógyít, mint egy férfi válla, amelyik hazudik.

PÁRISI NŐI BÉRKOCSIS A BAKON.

PÁRISI NŐI BÉRKOCSIS, UTASOKRA VÁRVA.

ban az, hogy csak a könyv-szoczialismus van a szeme előtt, nem az életben, a gyakorlati politikában tényezőként szereplő szoczializmus, a melyet a szerző igen hiányosan ismer, pedig épen az ő szempontjából ez volna a fődolog. Ezért egyoldalú a munkája s nem adja azokat a tanulságokat, melyeket várnánk tőle. Arra sem képes, hogy a mai magyar politikára való vonatkozással állítsa be a szoczialista áramlatokat, erre nincs sem elegendő tapasztalata, sem elég széles látköre. Igazi komoly, mélyreható érvelés helyett igen sokszor kénytelen a vezérczikk-szólamok expedienséhez fordulni, pedig mi komoly, tárgyilagos, a kérdést gyökerében megragadó fejtegetéseket várnánk,— vezérczikket olvashatunk a kelleténél is többet. Vannak a könyvnek sikerültebb lapjai is, a melyekből tanulhatunk egyet-mást s ép ezért nem veszett egészen kárba a szerző sok jóakarattal és tisztességes igyekezettel csinált munkája.

Az akaratszabadság problemája. Ifj. *Bartók* György e czímen igen derék igyekezetre valló kis munkát adott ki. A filozofia egyik legrégibb s az egyes emberre legfontosabb problemáját kapja fel s sok tanulmánynyal, filozofálásra való tehetséggel igyekszik a közelébe férkőzni. A kérdés történetéből indul ki; nem foglalkozik ugyan részletesen minden e kérdésbe vágó dologgal, de az ellentétes irányokat bemutatja fő képviselőinken, az indeterminismust Epikuros, Descartes és Augustinus, a determinismust a stoikusok, Spinoza és Kant tanitásaiban. A második részben a maga kisérletét közli a kérdés megoldására. Fejtegetései értékének megállapitása a filozofiai tudományos kritika föladata, nekünk be kell érnünk azzal, hogy följegyezzük a szerző törekvését és hivatottságát.

Laocze életbölcselete. A khinai szellem bölcselkedő képességének Confucius mellett legnagyobb és legérdekesebb képviselője a Kr. e. VII. században élt Laocze, a «Tao-te-king» czímű ma már világhirűvé vált életbölcseleti könyv szerzője. Életének adatai úgyszólván teljesen elvesztek az ősidők homályában, de szellemének alkotása ma még szélesebb körben hat, mint valaha, mert meghódol előtte az európai bölcselkedés is. Laocze világnézete sok tekintetben hasonlít a modern misztikus teozófiához; különösen az Istenről való fogalma emlékeztet a misztikusokéra. Eszméi nagyon sok érintkezési pontot mutatnak a görög filozofia nagyjaival, főleg Plátóval és Pythagorassal, de talán még többet Jézus tanításával; néha mintha a kereszténység szellemétől eltelt bölcs szavait hallanók a «Tao-teking»-ből. Mélyen jellemzi ez az emberi szellem egységét: más pontokról, lényegükben más, szinte ellentétes kulturákból kiindulva, más-más eszközök és módszerek segitségével ugyanazokra az eredményekre jut az emberiség. — Laocze nevezetes s egyetlen munkáját most magyar átdolgozásban adta ki *Stojits* Iván. Nem az eredeti szövegből dolgozott, hanem a külföldi irodalomból s a ránk nézve — a nyelvek és világnézetek nagy ellentéte miatt — szószerinti szövegükben sokszor érthetetlenül homályos mondásokat értelmezve és magyarázva adja vissza s ezenkívül magyarázatokat is fűz hozzájuk. Érdemes kis munka; filozófiai elmélyedésre hajlandó elméknek sok tanulsággal szolgál.

A nemesség. *Kempelen* Béla terjedelmes utmutató könyvet adott ki mindenféle nemességi ügyekre nézve. Részletes genealogiai kézikönyvet ad az effélék iránt érdeklődő olvasó kezébe. A családi élet legprimitivebb formáin kezdi s úgy fejti ki a nemesség keletkezését, majd behatóan tárgyalja a magyar nemességet, a czímert, a nemesi alapitványokat, lovagrendeket, az udvarképességet s az udvari méltóságokat, a nemes hölgyalapítványokat s az érdemrendeket. A kik az efféle kérdések iránt érdeklődnek, sok rájuk nézve érdekes dolgot találhatnak a könyvben, a kiknek pedig valami nemességi ügyes-bajos dolguk van, gyakorlati utmutatásokat is kaphatnak belőle.

Magyar nők szakácskönyve. Szakácskönyvről véleményt mondani bizonyára nem tartozik az irodalmi kritika keretébe. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy egy jó szakácskönyv ne lehessen érdemes munka, ámbár a mai világban sokkal fontosabb volna egy olyan könyv, a mely meg tudná mondani, honnan szerezzünk főzni valót ebben a nagy drágaságban. *Szopori Nagy* Jolán szakácskönyvéről, a mely az efféle «irodalmi» termékek közt a legújabb, nem mondunk kritikát, nem is vagyunk rá illetékesek, csak felhivjuk megjelenésére a háziasszonyok figyelmét. Próbálják ki ők s a végleges itéletet majd kimondják — a férjeik.

Új könyvek:

Pókhálók; elbeszélések, irta *Czóbel* Minka. Budapest, Singer és Wolfner: ára 2·80 korona.

Bilincsek. Regény, irta *M. Hrabovszky* Julia. Budapest, Benkő Gyula kiadása.

X. Pius pápa életének és uralkodásának története napjainkig. Irták dr. *Czaich* A. Gilbert és *Fráter* Aladár. Budapest, Athenaeum.

Magyar szoczializmus; irta dr. *Király* Péter. Debreczen, Hegedűs Sándor kiadása.

Az akaratszabadság problemája; irta ifj. *Bartók* György. Kolozsvár. Stein János bizománya.

Laocze életbölcselete. (Tao-te-king). Külföldi kútfők nyomán összeállította, bevezetéssel és magyarázattal ellátta *Stojits* Iván. Budapest, Athenaeum; ára 2 korona.

A nemesség. Utmutató az összes nemességi ügyekben. Irta *Kempelen* Béla. Budapest. Benkő Gyula könyvkereskedése; ára 5 korona.

Magyar nők szakácskönyve, irta *Szopori Nagy* Jolán. Budapest Pátria részvénytársaság; ára 4 korona.

EGYVELEG.

* **Az angol miniszterelnök** hivatalos díszkabátja két ezer koronába kerül, pedig drágakövek nincsenek rajta.

Lux Mihály drogeriájában Budapest, Muzeumkörut 7. kaphatók a világhirü XIRIS szépitőszerek. Ajánlatos a n. é. hölgyközönségnek, hogy e drogeriából kérjenek árjegyzéket, melyet az készséggel küld ingyen és bérmentve.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Dvoreczi Kontsek Ferencz, volt 48-as honvédhadnagy 76 éves korában Apátfaluban. — Jungmann Mihály dr. orvos, 48-as honvédhadnagy 83 éves korában Lőcsén. — Edvy István 48-as honvéd tüzérhadnagy, 79 éves korában Pápán. — ~~Idősb Storno Ferencz~~ festőművész, 87 éves korában Sopronban. — ~~Idősb szentmártoni Darnay Kajetán~~ Sümegen. — Bordás Antal, Győr város törvényhatósági bizottsági tagja 92 éves korában Győrött. — Reinfuss Félix, a premontrei rend erdőmestere, Jászón. — Marosi Nagy István földbirtokos 59 éves korában P.-Szentlászlón. — Szathmári Enyedy Károly királyi tanácsos, 72 éves korában Szegeden. — Id. Badzey László, nyug. vármegyei főorvos, Máramarosszigeten. — Biró Kálmán sósmezei lelkész 42 éves korában Kolozsváron. — Abrudbányai Mihelyes József dr., nyug. m. kir. első osztályú honvéd főtörzsorvos, 65 éves korában Budapesten. — Dr. Máriaffy Dávid miniszteri tanácsos Bécsben. — Freund Adolf a Magyar Petroleumipar részvénytársaság elnökigazgatója 71 éves korában Budapesten. — Pejacsevich Pál gróf 94 éves korában Podgoráczon. — Csada Lajos, a belügyminiszterium számvevőségének főnöke 55 éves korában Budapesten. — Szentkirályszabadjai Márffy Ágost főrendiházi tag, nyug. államtitkár Budapesten. — Csikszentmártoni Nagy Gyárfás honvédhuszár-őrnagy 53 éves korában Csik-Szt.-Mártonban. — Vadai Ferencz ev. ref. lelkész, 61 éves korában Törökszentmiklóson. — Hencz Géza m. kir. államvasuti nyug. főmérnök, 63 éves korában Keszthelyen. — Csikmindszenti Mártonffy Márton 77 éves korában Nagyenyeden.— Wendl Károly nyug. kalocsai érsekuradalmi főerdőmester 85 éves korában. — Goldschmid Jakab 72 éves korában Pápán. — Kőfalvi Vidor, okkai czimz. prépost, a Ferencz József-rend lovagja 69 éves korában. — Pálffy Ferencz, a vaskorona-rend lovagja, Szeged város nyug. polgármestere 84 éves korában Szegeden. — Északy Károly nyug. vasuti üzletvezető Kolozsvárott. — Obermayer József 64 éves korában Pápán.

Özv. Smekál Józsefné, szül. Papp Karolin 82 éves korában Budapesten. — Kézdiszentkatolnai özv. Elekes Mihályné, szül. zeykfalvi Zeyk Katalin, 72 éves korában Segesváron. — Özv. Grundböck Ferenczné, szül. Flits Terézia 86 éves korában Székesfehérváron. — Özv. Deutschländer Mihályné 58 éves korában Budapesten. — Berger Dezsőné pályi földbirtokosné. — Özv. Steiner Fülöpné 68 éves korában Budapesten. — Teleki Kálmánné dr.-né, szül. Karl Matild 26 éves korában Aknaszlatinán. — Gurré Ferenczné szül Koch Mária 56 éves korában Budapesten. — Fekete Margit 26 éves korában Munkácson. Bayer Arnoldné, szül. Krutsay Kornélia 58 éves korában Budapesten. — Özv. nagybányai Pappné Janc Karolina 71 éves korában Oraviczabányán. — Özv. barcsányi Szemerédy Istvánné, szül. Dobronyi Rozália 87 éves korában. — Gönczy Gáborné, szül. Sántha Rebeka 25 éves korában Rákosszentmihályon. — Baksay Istvánné, szül. Süteő Teréz 80 éves korában Rimaszombatban.

KÉPTALÁNY.

A 2-ik számban megjelent képtalány megfejtése: *Tarpataki vizesés.*

Szerkesztői üzenetek.

Fényes csillag lefutott az égen. Olyan, mint a divatlap után szőtt tarka szőnyeg: csupa népdalmotivum, elég tetszetős formákba összeszőve, minden frisseség és ujság nélkül.

Margit. Döczögős egyenetlenséggel áradozik, vallomásai legfeljebb magánhasználatra jók, a nyilvánosságra nem valók.

Idegen palánta. Nem valami érdekes sem a történet, sem a tanulsága, sem az előadás módja. Nem áll irodalmi szinvonalon.

Katona Géza éttermei IV. kerület, Váczi-utcza 38. szám. Münchenei Hofbräu-sör a bajor királyi udvari serfőzdéből Részvény udvari-sör a Kőbányai részvény-serfőzdéből. Külön páholyok és termek nagyobb társaságok részére. Tiszta fajborok és izletes ételek.

Bilincsek. *M. Hrabovszky* Julia, a ki néhány kötet novella után most egy regénynyel lép a nyilvánosság elé a fődolognak nyilván a mesét tartja a regényírásban s ebben bizonyára igazat ad neki a közönség is. Bizonyos korlátok között az irodalomnak sem lehet ez ellen kifogása, mert akárki mit szól, egy művészi fantáziával kigondolt, invenciózus és jól megkomponált mese még mindíg a legnagyobb irodalmi értékek egyike, társadalmi és morál-kritika, lélektani rajz, életfilozófia — minden belefér, ha ember a talpán, a ki beleviszi. A mese szempontjából nézve Hrabovszky Julia regényében sok jó van; első sorban az, hogy szimpatikusan, élénken tud elbeszélni s komponálásában, ha nem is művészet, de sok ügyesség van. Olvasmánynak egészen kellemes az ilyen s a ki ért hozzá, biztosan a maga pártján találja a közönséget, a mely — akárhogy haragszik is rá érte különösen a nagyon fiatal írók nagyképűsködése — elvégre mégis csak élvezni, szórakozni akar, ha regényt olvas. A «Bilincsek» két szerelmes története, mindkettő nagyon rokonszenves, nemes lélek, de boldogulásukat különféle bilincsek, társadalmi előítéletek, kényszerítő életkörülmények akadályozzák. Természetesen a végén mégis egymáséi lesznek, a mi részint kitartó hűségük, részint egy kedvező deus ex machina érdeme. A mese jó alkalmat ad arra az írónőnek, hogy néhány elmésen megfigyelt és bátran odavetett képet rajzoljon a pesti úri társaságról. Azt hiszszük, a nő-közönséget érdekelni fogja ez a regény, mert sok olyan dolog van benne, a miről a hölgyek szeretnek olvasni.

A VÁROSLIGETBŐL.

BUDAI RÉSZLET.

X. Pius pápáról terjedelmes monografiát írt két Rómában jártas magyar író: dr. *Czaich* Árpád Gilbert római magyar gyóntató s *Fráter* Aladár, a kinek nevét lapunkból is ismeri az olvasó. Külsőben is, tartalomban is szép könyvet állítottak össze. X. Pius pápa érdekes és egyszerűségében is nagystilű élete hálás anyag az író kezében akkor is, ha különféle tekintetek megkötik a kezét s előre meghatározzák szinezése módját. A monografia szerzői első sorban a katholikus hívőknek szánták munkájukat s ezeknek bizonyára igen jó szolgálatot is tettek vele. Igen részletesen közlik az életrajzi adatokat, kezdve a kis Riese falucskán, a hol egyszerű szülőktől, szegényes környezetben megszületett Sarto József, a hol gyermekkorát élte, a honnan a páduai szemináriumba került, hogy megkezdje csodálatos lendületre jutott papi pályáját. A fiatal Sarto tanuló-éveinek rajza alkalmat ad a szerzőknek arra is, hogy részletes tájékozottságon s a viszonyok alapos ismeretén alapuló képét adják az olasz egyházi nevelés állapotainak, a mint hogy a hű környezet-rajz a könyvnek egyik legtartalmasabb és legbecsesebb tulajdonsága. Igy tanulságos képet kapunk a fesőolaszországi társadalmi viszonyokról, a mikor az írók végig kisérik a riesei fiatal papot gyorsan emelkedő pályáján Tombolóba mint káplánt, Salzanóba mint plébánost, majd Trevizóba, a hova már mint kanonok vonult, hogy helyét mint Mantova püspöke hagyja el. Mint Velencze patriárkájának alkalma nyilt közelebbi érintkezésbe jutni a magyarokkal, a kik a lagunák városába zarándokoltak, hogy Szent Gellért ereklyéihez zarándokoljanak. Erről külön fejezet szól a könyvben, a mely természetesen legrészletesebben azt a nagy zarándoklatot tárgyalja, melyet Dessewffy Sándor csanádi püspök vezetett Velenczébe. Az a váratlan sorsfordulat, mely Sarto patriárkát egyszerre a pápai székbe emelte, forduló pontja a könyvnek is; a pápaválasztás s a koronázás egy-egy terjedelmes fejezetet foglalnak el. Nagyon érdekes és tartalmas fejezetek foglalkoznak Pius pápának a katholikus egyházi énekre vonatkozó intézkedéseivel, a Vatikánról szóló fejezet pedig valóságos önálló műtörténeti tanulmány, nagy tárgyismerettel, sok érzékkel és élénk tollal írva. A két utolsó fejezet a mostani franczia egyházpolitikai harczczal s a pápának a magyar nemzethez való viszonyával foglalkozik. Az előadás élénksége mindvégig vonzó olvasmánynyá teszi a könyvet, a tömérdek sok adat nem fárasztja az olvasót, a ki mindvégig tiszta képet alkothat magának az eseményekről és a szereplőkről. A nagyon díszes kiállítású könyvet nagy számú szép és érdekes kép diszíti, — a kiállítás csínja valóságos díszművé teszi a munkát.

Magyar szoczializmus. Dr. *Király* Péter egy elég terjedelmes könyvet adott ki e czímmel, a melynek bevallott czélja a szocziálisták törekvéseinek és czéljainak okszerű és észszerű ismertetése, magyar szellemben, politikai, társadalmi és közgazdasági szempontból. Vagyis kritikáját akarja adni a szoczializmusnak a magyar politikára való vonatkozásaiban. A munka szorgalmas tanulmány eredménye, a szerző sokat olvasott szoczializmusról s a vele kapcsolatos problemákról, határozott állást is foglal velük szemben, úgy, hogy munkája alapjában véve szoczialista-ellenes vitairat. A baja azon-

A PESTI DUNA-PART.

TÉLI TÁJKÉPEK A FŐVÁROSBÓL.

Sopron:

Emlék lap az 1863-diki dalár ünnepélyre.

A dalárünnepélyen résztvevő városok eximereitől és jelmondatos szalagoktól körülvett kép, a mely Sopron környéke-beli halmot ábrázol ~~[illegible]~~ hárfát pengető ülő koronás női alakkal és mellette földre leveredet magyar meg német dalossal, kik irattekercset tartanak. A domb aliában allegoricus gyermekek vetnek, aratnak, szüretelnek és ~~[illegible]~~ pásztorkodnak. ~~[illegible]~~. A háttérben a soproni városház tornya látszik. Felirata a „Soproni dálarda" – „Ödenburger Liederkranz" latja felett

balrál: Az első magyarhoni. általános. dalárün nepély. emlékére. Sopron Junius 28. és 29. 1863

jobbrál: Zur Erinnerung. an. das. erste allgemeine Sängerfest in. Ungarn. Ödenburg den 28. u. 29. Juni 1863.

salól balra: Gedruckt von Anton Kirsch in Wien
jobbra: Entw. u. radirt von F. Storno in Odenburg 1863.

5709.

65-98-81.

Sz. N. 112/98

?

László:

A diadalkaput ábrázoló kép a TÖRTÉNETI ESEMÉNYEK SZ. LÁSZLÓ ÉLETÉBŐL czímű sorozatnak II. LAP-ja és a cserhalmi ütközetnek azt a részletét tünteti fel, midőn ÁKOS A KUN EGY MAGYAR HOELGYET RABOL EL, KIT SZ. LÁSZLÓ ÜLDÖZVÉN EL FOG ÉS MEGÖL. Középütt, az előtérben, jobbra vágtat a király s hárdájával átakarja dölfni a visszaforduló s társával László felé lőni készülő Ákost, a ki mellett a váradi püspök leányának vélt kún hölgyül. A háttérben várat, királyi kiserétet s a fák egyikén bagolyt veszünk észre. A czimerekkel, érmekkel s különféle állatokkal díszített diadalkapún a sarkokban hadakozó magyarok és kúnok, oldalt pedig egyes jelenetek vannak a király életéből. Ez utóbbiak közöt László üldöztetését és a szikla meghasadását, a kúnhölgy elrablását, Ákos leránzását a lóról, László és Ákos kündelmét végre a leányrabló kún megöletését látjuk. Felirata a kép alatt

A KUN VEZERT ÜLDÖZŐ SZENT LÁSZLÓ

alól balra: „Rajzolta: Storno Ferenc",
Középütt: „(A többszörösítési jog a társulat tulajdona)",
jobbra: „Fényképi Kőrajz nyomt: Rohn és Grund Pesten."
s leg alól Középütt: „Az országos magyar képzőművészeti társulat albumlapja 1868."

Könyvnat, alányomással, melynek méretei 37·7 : 48·5 cm.

9676.

60/98 N° 19

Storno Ferenc

Sopron. T. 5019.

Ezen Baden, Gloggnitz, Kismarton, Neunkirchen, Posony, Kindberg, Wien Frohsinn, Wien Biedersinn, W.M. Ges. Verein, Pesth, Neustadt, Köszeg, Győr, és Ebenfurth czimereivel ékesitett keretben allegorikus ábrázolatot szemlélünk a zenére és a földmivelésre vonatkozólag e jelmondattal: Harmonie in Lied und Leben meg Életben és dalban egyesüljünk. A különféle körülfutó mondatszalag szövegeitől eltekintve felirata a kép fölött

balra: Az első magyarhoni általános dalárünnepély emlékére Sopron Junius 28 és 29.
1863.
Soproni dalárda.

jobbra: Zur Erinnerung an das erste allgemeine Sängerfest in Ungarn Ödenburg den 28. u. 29 Juni
1863.
Ödenburger Liedenkranz.

alól balra: Gedruckt von Anton Kirsch in Wien.
jobbra: Entw. u. radirt von F. Storno in Ödenburg 1863.

Am., mér. az al. 35.7: 43.5 cm.

Szn. 112-98.
65-98-81.

Csobáncz. T. 5355.

A czimerekkel, Sz[illegible]. László és Sz Rosalia szobraival ékesitett keretben a „Csobancz" czimü vers szövegét nyerjük Kisfaludynak szöllőházacskájával, Szigliget-tel és Csobáncz-czal. Jelzése alól balra: Rajzolta, kőre rajzolta és kiadja Storno Ferencz Sopronban és jobbra: Art. lith. Institut v. Ant. Hartinger, k.k. Hof-Chromolitograf, und d. Firma Ant. Hartinger & Sohn in Wien.

Kny., mér. a vk. 36.8 : 41.3 cm.

Szn. 619-98
112-98-2250.

T. 5474.

és város felé karfás hajóhid vezet,
kednek, az innenső parton pedig a
d balfelé, a földön ülő közelében
em messze csolnak látható. Felira-

NGARN

st. d. Bibliogr. Inst. in Hildbh.
Verleger.

20.7 cm.

Storno Ferenc

A soproni színház homlokzati képét sgraffito modorban fenti soproni festőművész készítette 1910-ben. A baloldali csoport a magyar kultúrát, a középső kettő a tragédiát és a vigjátékot, a jobboldali pedig a képzőművészeteket ábrázolja.

Kugler Alajós. A soproni színészet története. Sopron, 1909. 45. l.

miszerint ezen eljárás utját vágná az ájtatos lelkűek adományainak, melyekre a szegényebb sorsú templomok annyira reászorulnak. Épen ellenkezőleg. Alapos, tényekkel támogatott okunk van itt hivatkozni azon lelkészekre, kik mindig arról panaszkodtak, hogy a gondozásuk alatt levő templomoknak saját híveik között éveken át nem akad jótevője, hogy még egy szál viaszgyertyát, avagy egy lat tömjént sem ajándékoznak, pedig ez — tekintve a templom pénztárának siralmas állapotát — igen kivánatos volna: amint az egyházi szerelvények jelentőségéről, azok anyaga- és alakjáról felvilágosító sz. beszédeket tartottak, nem volt okuk panaszkodni, mert a nép figyelme reá lőn irányozva a templom szükségleteire s ha nem is vetélkedve hozták az Úr oltárára adományaikat, leginkább akadt egy-két tehetősb adakozó, ki a legégetőbb szükségen segített. Ily alkalmakat kell megragadni a gondos lelkipásztoroknak, hogy utmutató tanácsot adjon a készítendő paramentumok, s köztük különösen az olcsóságuk és varrásuk egyszerűségénél fogva gyakrabban ajándékozni szokott fehérneműek alakja-, szabása- anyagára és ékítésére nézve. De a ki tanácsot akar adni, annak nemcsak értenie kell a dologhoz, hanem — tekintve az ügy gyakorlati oldalát — némi előpéldányok gyanánt szolgáló mintákkal is kell rendelkeznie. Mindkét kelléket nem valami nagy munkába kerül megszereznünk. Azt ugyan általán nem tanácsolnók, hogy a templomok jelenlegi fehérneműkészleteit használja és ajálja mintául a lelkész. Ez — tekintve a fönebb említett visszaéléseket — csak húznávonná a meglevő bajt. Az «Oltáregyletek» által ajándékban küldeni szokott fehérneműek megfelelnek ugyan az egyház által előirt szabályoknak, de nem ritkán a jobb izlés hiányát tüntetik föl, amennyiben díszítés gyanánt jobbára a könnyen rongyollódó, kevésbbé egyházi, inkább világi czélú fehérneműekre való szövésű csipkék fordulnak elő rajtok. Vannak ugyan, kik az enemű csipkék üldözésében ok nélkül való ellenszenvet látnak, de azok elhamarkodott ítéletével nincs mit törődnünk. Sokkal fontosabb nekünk, a mellékes személyi tekintetekkel szemben, az ügy maga, mely ápolásra s ennek utján diadalra érdemes. A XVI—XVII. századbeli franczia divat becsempészte szentélyeinkbe a többi visszaéléssel együtt a csipkék hiú bodrait is. Ha eddig tűrtük, ok ez reá, hogy tovább is tűrjük? Nézetünk szerint annak gyökeres kiszorítása immár kivánatossá vált. A csipke már szövési vagy készítési módjánál fogva sem oly tartós dísz, minőt az egyházi paramentumok követelnek. Talán az egyházias ihletű mustrák kényszerítenek bennünket, a csipkék további templomi használatra? Ismerjük jól a mustrákat! Egy végből vágják le a templomi fehérneműek és a női pipereöltönyök számára! Készséggel elismerjük mi azt, hogy a «Budapesti Oltáregylet» által nagy mennyiségben készített fehérneműeket ez idő szerint tartós czérnacsipkékkel látják el, mely ha jó minőségü, úgy költséges is. De tudjuk azt is, hogy valamint ezen központi, úgy a vidéki fiókegyletek derék nő-tagjai vetélkedve használják föl himzőtűjöket Isten templomának ékítésére. Részünkről szeretnők az eddigi működési szerepet másként fölosztva látni. Eddig a hölgyek rendesen miseruhabetéteket, magán stolákat, oltárvánkosokat hímeztek, kevés kivétellel a jellemző »papucs-stylben», azaz oly mintákat, melyeket a házi czipőkre és templomi szerelvényekre válogatás nélkül alkalmaztak. Ezen irány korántsem helyeselhető. A himzés szemölő fáradságát kár ily czéltévesztett munkálatokra pazarolni! Sokkal szebb és helyesebb tér gyanánt kinálkozik az ajtatos nőknek az egyházi fehérneműek hímzése. A maig használatban levő czérnacsipkék mellőzésével, visszatérve a középkori vallásos ihletű mintákhoz, a tiszta vászonból szabott öltönydarabok szegélyeit színes czérnával — költségesebb műdaraboknál selyemmel — varhatnák ki. Ezen műgyakorlat a XVI.—XVII. századok óta végleg kiment a divatból, sőt a színes szálakkal való himzés újra fel-

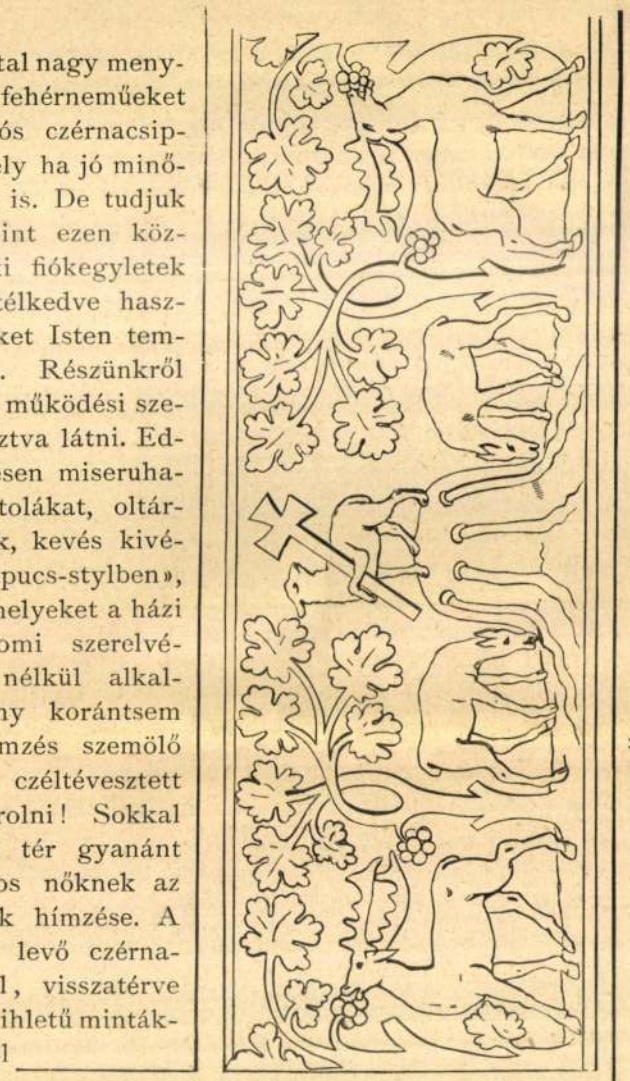

1. ábra.

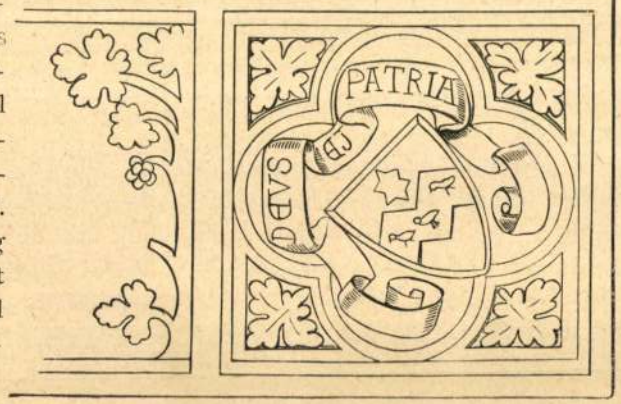

karolt működésének nem egy nehézség gördül útjába. Első sorban is a nemesített jóizlést feltételező stylszerű előminták hiánya az, mely a jószándékú reform létrejöttét akadályozza. Némi megnyugtatásúl szolgál ugyan, hogy e hiány pótlására az első lépések megtörténtek, amennyiben *Ipolyi Arnold* beszterczebányai püspök úr ő exciája székhelyén, a már általunk több izben említett és t. paptársaink pártfogásába ajánlott női himzőtanodát alapított, hol a paulai sz. Vinczéről nevezett szeretet leányai vezetése alatt, már a bejáró növendékek is igen szép előhaladást tanusító munkálatokat produkálnak. A kézi munkájokhoz szükséges előrajzokat a Bock-féle képes kiadványokban lelhető mintákon kívül, *Stornó Ferencz* ismert ügyes rajzónja szolgáltatja. Alább sietünk is nehány sikerült példányt bemutatni, melyeket t. paptársaink ismerőseik körében kidolgozásra ajánlhatnak.

Az egyházi fehérnemű paramentumok stylszerű himzését, mint kiváló türelmi munkát, főleg az apáczák és a vezetésök alatt álló növendékek vannak hivatva gyakorolni. Hazánk számos vidékein — különösen újabb időben, a *Haynald L.* bibornok-érsek és boldogult *Ranolder* püspök lelkes alapítványai óta — jó hírnévnek örvendő leánytanodák virágoznak, a különböző congregatiókhoz tartozó nének felügyelete alatt. E tanodákban az egyházi nemesebb műizlést terjesztő középkori himzési modor meghonosítása valódi áldás lenne. Belátták ezt már az állam szolgálatában levő világi tanítónők is, kik közül néhányat *Zirzen Janka* igazgató a mult évben a beszterczebányai műiskola enemű termékeinek tanulmányozására magával vitt. Míg egyrészről az «Oltáregyletek» bevonhatnák működési körükbe a himzőtanműhelyeket: addig, másrészről az ügyes kezű gyermekeknek némi kereseti ágat biztosítana a meghonosított új munka-ág. Így lehetne aztán alapos reményt táplálni az iránt, hogy a közeli jövőben, évről-évre szaporodnék azon lelkes és vallásos hölgyek száma, kik Isten dicsőségére, az «Oltáregyletek» czéljaira kézimunkájokat fölajánlani buzgók. Ennyit a testületekről. Ezek körén kívül — mondanunk is fölösleges — a lelkészeknek is jut feladat ismerőseik között terjeszteni a jó ügyet. Nehogy bennünket a mulasztás vádja érjen, ezennel bemutatunk néhány igen csinos, és könnyen kivihető rajzot, melyek vászon oltárterítők, corporalék, rochetumok és albák szegélyeire fölhasználható előminták gyanánt szolgálhatnak. Ábráink közül az 1. számú, Krisztus urunk jelképes előállítása a hegyen, keresztet tartó bárány alakjában, amint lábai alatt a hegyből, az élet paradicsoma négy folyamának kutforrása csörgedezik. A hivek pedig juhok és szarvasok által személyesítve, sietnek az élet forrásából, és annak éltető fája gyümölcséből részesülni. A stylizált növényzet, az állatok kifogástalan

hogy a reform szüksége napról-napra égetőbbé válik. Mondanunk is fölöslegese talán, miszerint ezen üdvös reformot első sorban ismét csak a hazai «Oltáregyletek»-től várhatjuk, annál is inkább, mert a szegénysorsú templomok számára ajándékban készült paramentumok legnagyobb százaléka, fehérnemű tárgyakból áll. Hogy csak egyet említsünk, a «Budapesti Oltáregylet» legutóbbi alkalommal nagyobb és kisebb fehérneműt, értjük az albákat, rochetumokat, humeralékat, corporalékat, kehely- és lavabo-kendőcskéket stb., körülbelül 1760 darabot küldött szét ajándékban. Dicséretére legyen mondva az említettük egylet igazgatóságának, hogy e fehérnemű paramentumok egytől-egyig az egyház által előlirt gyolcsból voltak készítve, tehát a szegényebb sorsú templomok nem nyernek ily uton tiltott anyagú szerelvényeket. Egészen más azoknak a becsempésző utjok! A lelkészkedő papság tagjai gyakorta tapasztalják, hogy a vallásos hívek, különösen az ájtatos nők, keresik az alkalmat, miszerint az oltárt terítőkkel, párnákkal, a sekrestyét fehérneműekkel saját költségükön elláthassák. Ahelyett hogy a lelkésztől kellő utasításokat kérnének, rendesen meg annyi «*meglepetésen*» törik fejöket. Így születnek azután, kellő ellenőrzés hiányában az antiliturgicus egyházi szerelvények, a helyesen «papucs stylnek» keresztelt himzetü casulák, mousseline- és percalle-ból készült, a női fehérneműekhez teljesen hasonló modorban kivarrott albák, rochetumok! Természetes dolog, hogy a plebános rendesen azon ürügy alatt, mely előtte elégséges ok a liturgikus öltönyökre vonatkozó szabályok átlépésére, hogy a visszautasítás elidegeníti egyháza egyik lelkes jótevőjét, megjegyzés nélkül, köszönettel fogadja s használja is, mert ezt tőle az adományozó, a legközelebbi ünnep alkalmával meg is várja. Nem akarjuk kárhoztatni a jámbor adakozót, ki ha talán felvilágosításokat nyer az általa ajándékozni szándékolt egyházi öltöny előirt anyaga, szabása és diszítése felől, valószinüleg azokhoz tartja szigorúan magát, de ezek hiányában saját felfogása szerint készített olyat, minőt körülményeihez mérten, leghelyesebbnek képzelt: azonban alig menthető a lelkész, ki ily canonellenes paramentumokat elfogad, holott lelkészi kötelmével járna eleve odahatni, miszerint az Isten dicsőségére hivei által felajánlott ajándék, mindenben megegyező legyen egyházunk követelményeivel. Ha a plebános kellő időben, alkalmilag az egyházi szerelvények jelentőségéről tartott sz. beszédeiben hiveinek lelkökre köti azt, miszerint a templomnak szánt legcsekélyebb adomány elkészítése előtt, tanácsért el ne mulaszszák hozzá fordulni: nem képzelhetünk oly sürű visszaéléseket, melyek az ily erélyes, éber és gondos ellenőrzés mellett, megritkíthatók ne volnának. Lesznek bizonyára, kik e sorok olvasása alkalmával azon kifogást támaszthatják,

hető. A midőn a datált korú ötvösművek a többi tárgyak csoportosításánál biztos támpontokúl szolgálni hivatvák: a stolzenburgi plebános kelyhének is fog szerep jutni. Ha feliratából nem is olvashatjuk ki ezuttal azt, miszerint e kehely a plebános lakhelyén, Stolzenburgban készült: annyi mégis valószinű, hogy a stolzenburgi plebános nem fordult külföldre, hanem megelégedett saját derék polgártársainak munkájával. És ha ez áll, úgy nemcsak a hazai kelyhek száma szaporodik a most bemutatott példánynyal, de a sodronyzománczmű gyakorlatát illetőleg, újból egy nem kevésbbé érdekes bizonyítékot sorozhatunk az eddigiek mellé. Nevezetesen, mint már a «Kehely»-ről szóló tanúlmányunkban említettük volt, a sodronyzománczozás magyarországi technikájához hasonlót a külföldön nem sikerült találnunk. Voltak többen, kik e rejtélyes feliratú kehelyben, egész a felirat sikeres megoldásáig, külföldi példányt sejtettek és így ez lett volna a sodronyzománcz hazánkon kívül való előfordúlásának első esete. Azonban a dr. *Rómer F.* által elolvasott érdekes felirat, e feltevés ellen bizonyítja, hogy ismét egy magyarországi készítménynyel van dolgunk. Ime ez a fontos szerep jut Rong György stolzenburgi plebános XV. századbeli kelyhének: megerősíteni azon theoriát, miszerint a sodronyzománczozás gyakorlata hazánknak egyik specialis ötvösművészeti ága volt, mely a külföldi szaktudósok figyelmét is méltán magára vonta.

AZ EGYHÁZI ÖLTÖNYÖKRŐL.

III. ÉS BEFEJEZŐ KÖZLEMÉNY.

Amit eddig mondottunk, jobbára az egyházi öltönyök szöveteire és azok különféle mintáira vonatkoznak, lapunk keretéhez mérten általánosságban és röviden vázolva a visszaéléseket, melyek lábra kaptak s a szükséges intézkedések életbeléptetésére alkalmas módozatokat. Tanúlmányunk az egyoldalúság hibájáról lenne vádolható, ha megfeledkeznénk az egyházi paramentumok közül azokról, melyek, mint a *humerale*, *alba*, *rochetum*, *corporale*, *oltárabrosz* stb. fehér vászonból készülnek ugyan, de hajdan, a középkorban diszes himzésekkel valának ékesek, míg mai napság e technikát egészen elhanyagolván, inkább világi czélokra alkalmasabb csipkék foglalták el a stylszerű színes himzések helyét. Sőt még ennél is tovább mentek a visszaélések terén. Az egyház szigorú szabványai ellenében, melyek a fehérnemű egyházi paramentumokra nézve elrendelik, hogy azok tiszta gyolcsból legyenek, pamuttal kevert czérnaszálakból, mi több, tiszta pamutból szőtt kelméket csempésztek be. Egyszóval, e téren is már annyira jutottunk,

rajza méltóvá teszi mintánkat arra, hogy róla *Ipolyi* következőleg nyilatkozzék: «Az egész eszme képköre itt izlésesen van stylizálva a himzés technikájához alkalmazott visszatérő alakzatokban és központot képező hegy és szőlőfa alakokkal, melyek körül az állatok alakítása arányosan s a kivarrási mintaszakszerűn csoportosulnak».[1] A szögletekben a donátor-püspök czímere van középkori modorban, a jelmondattal *(Deus et Patria)* ellátott szalaggal együtt ábrázolva, mely helyett alkalomszerűleg egy-egy stylizált monogrammát, vagy az oltár, templom védszentjének hasonló felfogású mellképét lehetne himezni. Ezen ábra ismertetésénél mindjárt elmondjuk röviden a kivarrás technikai részét is. A tiszta gyolcsra, a már előbb selyempapiroson átvett rajzot reápausáljuk, mely czélra legalkalmasabb a távirdákban használni szokott kékfestékkel bevont vékony papiros. Ezt fektetjük a gyolcsra, s föléje a mintát, melyet hegyesre, de nem élesre faragott fa- vagy csonteszközzel vonásról-vonásra átrajzolunk. Kiváló gonddal kell eljárnunk e műveletnél, nehogy a visszatérő alakzatokban csoportosított jelenet folytatólagos alkalmazásánál zavart idézzünk elő, avagy a sarkokra szánt diszítmények helyét is a visszatérő mintákkal töltsük ki. Legczélszerűbb előbb kimérnünk a gyolcs hosszát, viszonyítva ábráinkhoz. — Ha az átpausálással készen vagyunk, akkor a kivarrás következik, mely történhetik egyszínű, vagy kétszínű — kivált kék-vörös — czérnával vagy épen selyem szálakkal. Ha két színben akarnók a szóban levő rajzot kivinni, úgy az állatalakokat vörös, a többit kék színnel hímezni ajánlanók. A himzés — a gyolcs két-két szálát véve tűhegyre — u. n. gyöngyöltésekből áll. Aki finomabb nemű himzésekkel foglalkozik, tudni fogja, miszerint az öltéseket sem szerfelett meghúzni, sem lazán tartani nem szabad, hanem iparkodni kell a középutat követve, egyenletes öltésekkel himezni az egész rajzot.

Mellékelt 2. ábránk, a most bemutatottnál valamivel keskenyebb szalagot képező, de igen érdekes symbolicus tartalmú mintát tüntet elénk. Ezen is a gyümölcsökkel terhelt életfája látható, csakhogy itt a gonosz szellemet jelképező szörny-kígyók rágdalják a gyümölcsöt, míg a fák között álló, kétfülü kehelyidomú edényből madarak étkeznek. A gonosz szellemekkel ellentétben, a madarak e helyen — valamint az őskeresztény katakombai festményeken és domborműveken — a tiszta lelket ábrázolják, mely az Úr testéből és véréből részesülni érdemes. Tehát a keskeny szalagon az emberi nem történetéből két fő mozzanat van feltüntetve, t. i. a szörny-kígyók által rágdalt gyü-

[1] «A beszterczebányai egyházi műemlékek története és helyreállítása.» 1878, 111. lap; e munkából kölcsönöztük ő exciája kegyelmes engedélye folytán a mellékelt rajzokat.

2. ábra.

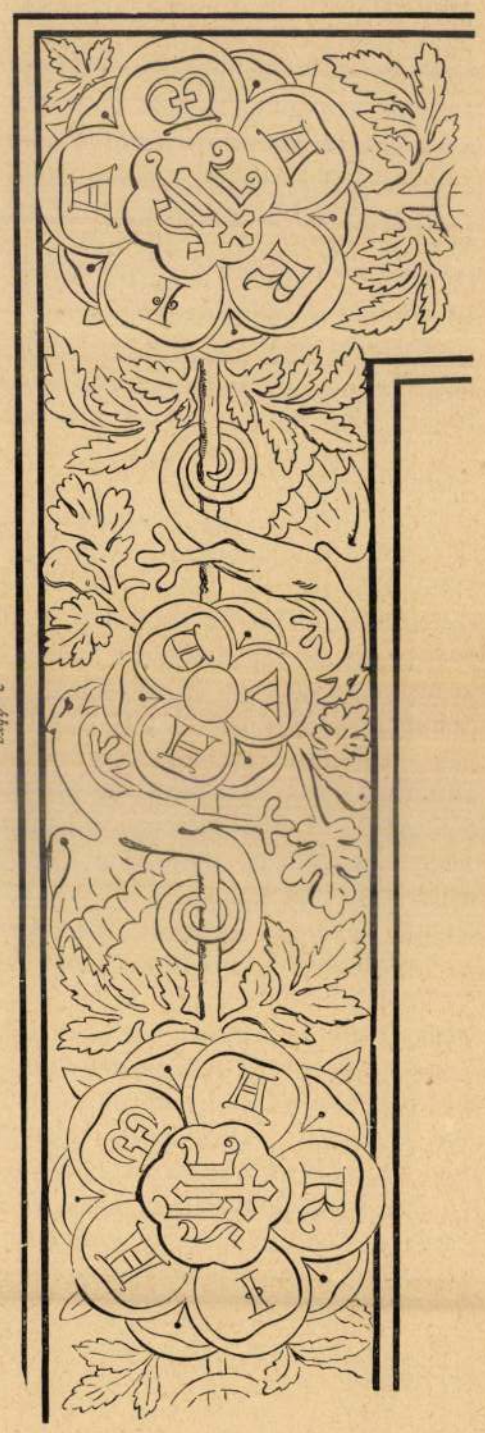

3. ábra.

fejtette meg, az utóbbi pedig igen érdekes adalékokat szolgáltatott *Rong György* stolczenburgi plebános személyét illetőleg, nevezetesen, hogy kánonjog-tudorrá a bécsi egyetemen 1480-ban avattatott föl. A közölt évszámok teljesen egybevágnak a kehely idomával és a diszítés legapróbb részleteivel is. Így a sodronyzománcz alkalmazása nyilván a XV. századra vall, míg szorosabb időmeghatározásra enged következtetnünk a kehely talpán előforduló, halhólyagokból *(Fischblasen)* szerkesztetett áttört diszítmény, mely csak a XV. század végén jelenik meg hazai műemlékeinken, jelezve a csúcsíves styl hanyatlási időszakának beköszöntését.

Most már tudva a kehely készíttetőjének nevét, állását és lakhelyét, valamint körülbelül az időt is, mely a XV. század második felének utolsó évtizedeire esik: még egy, nem kevésbbé fontos kérdés áll előttünk, melynek megoldása műtörténeti szempontból amily kivánatos, époly érdekes. Értjük a kehely készíttetésének helyét. Be kell vallanunk, hogy e nehéz feladat sikeres megoldhatására a kehely föliratában egyenesen kifejezett adatokat nem találunk, de igen is a belőle olvasható érdekes adalékok, mind megannyi mellékkörülmények gyanánt tekinthetők, melyek kelyhünk készíttetési helyére némi következtetéseket engednek vonni. Nézzük csak közelebbről a felirat tartalmát. «*Dominus Georgius Rong, doctor plebanus de Stolzenburg*», magyarúl: «*dr. Rong György úr, stolzenburgi plebános*». A fölirás legérdekesebb pontja kétségtelenül a helység név, mely némi tájékoztatást nyújt, azon vidéket illetőleg, hol e kehely ötvösét kell keresnünk. Stolzenburg város a régi Erdélyben fekszik, mint előbb említők, a Szebenszékben. Lakosai — mint valószinüleg maga Rong plebános is vala, — szász telepítvényesek. Az erdélyi szászoknak hazánk műtörténetében igen fontos szerep jutott. Közöttük voltak a legjelesebb középkori ötvösök, kik a XV—XVI. századokban nem egy igen becses műremeket készítettek. Aki Erdély azon részét, melyet ma is szászok laknak, bejárta s a templomi szerelvények ötvösműveit csak felületes figyelmére is méltatta, tudni fogja, hogy a marosvásárhelyi, vizaknai, nagy-szebeni, segesvári, nagydisznódi stb. hajdan katholikus — jelenleg jobbára protestans — templomokban, mennyi műkincs, mennyi kiváló ötvösmű létezik még ma is. A marosvásárhelyi ref. egyház sodronyzománczos kelyhét minap közöltük folyóiratunk hasábjain (v. ö. 115. lap, 10. ábra); hasonló, sőt díszesebb kivitelű műtárgyak — mint pl. a vizaknai ref. templom áttetsző zománczczal ékített kelyhe — több helyütt féltékenyen elrejtve őriztetnek, még a kutató szakférfiak szemei elől is. Pedig kétségtelen, hogy a hazai középkori ötvösművészet történetének megirása, e tárgyak nélkül csak hézagosan volna eszközöl-

a fölirás ötödik és tizenkettedik betűje összevont ꝯ—ꝛ-nek is olvasható, — és e szerint GOR(iu)S helyett GEOR(iu)S-t is lehetne olvasni. Hogy különben Georgius-t a régiségben, főleg a német nyelvben is sokféleképen olvasták, tudjuk. Így például 1400-ból való harangon, mely sz. György városában vagyon (Pozsony megye) a többi között ez áll: «*in honore * sancti * iorii* *» ugyanott egy másik harangon, a mely 1460-ból való, ez áll: «*her ⊙ Sigmund ⊙ dy ⊙ czeit ⊙ pharrer ⊙ czu ⊙ Sand ⊙ Gorigen*». — Ami már magát a Stolczpurg [1] vagy Stolczenpurg-féle olvasásomat, melytől oly sok függ, illeti, a legcompetensebb bíróhoz, dr. G. D. Teutschhoz fordultam, ki kérdésemre így felelt: «A stolzenburgi plebánost illetőleg kérdése nehezebb. Az odavaló lelkészek sorozata ki van adva a «Siebenb. Provinzialblætter» II, 130, a derék Seivert János hagyományaiból; de meglehet az is (talán a kiadó nem egészen hiteles volta miatt), miszerint épen azon a helyen, melyre nézve ön felvilágosítást kér, nem egész pontossággal való itészi bírálattal.

Ottan t. i. a reformatio előtti időből felhozatnak a stolzenburgi lelkészek közt: «*Johannes*, 1448-ban, *Jung György*, — *Georg Jung*, — *Doctor der Decrete.*» .... Hogy a Jung név, egy hamis olvasásnak eredménye, kétségen kívül áll, mert a kalandos testvérek misekönyvében, amely a nagyszebeni széké, és 1394-ben iratott, (l. Seivert Siebenb. Geschichte 13; és Vereinsarchiv X. 201.) és melyből ama lelkészeknek nevei kiirattak, évszám nélkül, de mégis a XV-ik század második felében bejegyezve, amint egészen németül iratik. «*Pleban de Stolczenberg. Dominus Georgius Runge doctor decretorum*». Okmányilag bebizonyítva ezt találom. *1454. Johannes de plebanus Stolczenburg* (a nagy-szebeni Capitulár-jegyzőkönyvben). Továbbá következik: «*1469. Georgius plebanus de villa regali Stolczenburg*» (amint ez a stolczenburgi templom ládájában őrzött okmányban olvasható). Még tovább a bécsi jogászi matrikulában, melyet a legközelebbi, szeptemberi füzetben tudós barátunk kiadand, az egyetemen volt erdélyi szász hallgatók fognak teljesen közöltetni, s ezek közt előjön: 1477-ben a téli félévben be volt irva, *Dominus Goorgius, plebanus in Stolzenburg*, presbyter és doctorrá (decretorum) elő lett léptetve, a nyári félévben, vagyis egy külön rubrica alatt ez áll: *promoti.* 1480. «*Dominus Georgius Rung de Stolczenburg pro doctoratu unum florenum ungaricalem dedit et adhuc obligat tres florenos ungaricales debitos solvi ante repetitionem.*»

Eddig *dr. Rómer F.* és *dr. Teutsch* adatai, melyekből kitünik, hogy a m. n. muzeumban levő kehely föliratát az előbbi helyesen

[1] Magyarúl: «Szelindek«, a Szebenszékben.

módja miatt» nem olvasható. Bizony sok kézben megfordúlt, míg teljesen megnyugtató olvasási eredményre jutottunk. Voltak, kik egyes szavakat igen helyesen fejtettek meg belőle, de a benne előforduló tulajdonnévvel alig, a helységével pedig épen nem voltak tisztában. *Károlyi Árpád*, ki a középkori codexek és oklevelek tanulmányozásával foglalkozik, megfejtési kisérletében, melyet a neki Bécsbe küldött hű fac-simile után róla adott, elfeledte, hogy ötvösművel és nem irott oklevéltöredékkel van dolga. Különben alig értelmezhette volna ilyformán : «DOM(inu)S · GORS · RONG · DOCT(is) PIE B(e)N(e)-D(i)CT(i)O(n)IS · P(atribus).» E sorok írója azonnal alapos kételyeket támasztott ezen elcsavart olvasás iránt s ajánlotta, hogy *Dr. Rómer F. F.* nagyváradi kanonok úrnak küldenék meg a problematikus feliratot,

2. ábra.

3. ábra.

ő bizonyára meg is fogja fejteni, hisz ő keményebb diót is tört már föl. Az indítvány elfogadtatott. Dr. Rómer úr nemcsak megnyugtató helyességgel elolvasta a feliratot, de a benne foglaltakat egyéb reá vonatkozó nagyérdekű adatokkal is megoldotta. Álljanak itt egész terjedelmökben sorai, melyeket az «Archæologiai Értesítő» szerkesztőjéhez intézett, amint azok a nevezett folyóiratban megjelentek. [1]

«Folyó év május 12-ikén megvizsgáltam a kérdéses kelyhet s következően olvastam a fölirást: «DOMI(nus)+GOR(iu)S+RONG+DOCT(or)+PLEB(a)N(us), DE STOLCZP(urg).» — A G-re nézve az az észrevételem, hogy RONG helyett azt is olvashatjuk: RONGE, mert

[1] U. o. 222—224. lap.

mölcsös fa, az első emberpár bűnbeesését, míg a kehely az eucharistiát, az újszövetségi mennyei áldozatot, mely a tiszta lelkek tápláléka, tárja elénk. Az oltárterítőnek szánt rajz sarkában, négyes lóherlevél idomban a bold. Szűz, sugaraktól körített monogrammja látható. Ezen mintát is igen ajálhatjuk alba, vagy rochetum szegélyére is, csakhogy ilyenkor a sarok diszítmény kikerülésével, a visszatérő alakokat egy folytában megszakítás nélkül kell alkalmazni.

Az eddigi két rajzhoz hasonló stylben van tartva 3-ik ábránk mely — valamint a fönebb bemutatottak — *Stornó Ferencz* ügyes compositióját dicséri. Ez utóbbin Jézus, a bold. Szűz és Éva nevei játszák a főszerepet, amennyiben az élet fájának lombjai köröttük vannak csoportosítva, csakhogy Éva nevénél ismét a kígyótestű sárkányok — mint a gonosz szellem jelképe — ábrázolvák s így a bűnbeesést hozzák emlékezetünkbe, Üdvözítőnk és anyjának neve pedig, a megtestesülés és megváltás titkát.

Míg e három mintát oltárterítőkre, albákra és rochetumokra, valamint corporalék szegélyeire egyaránt lehet alkalmazni: addig pallákra folyóiratunk 144—245. lapjain adott szövetmustrákat ajálhatjuk, olyképpen, hogy a rajzban feltüntetett körvonalakat pausáljuk át és hímezzük ki. Hasonlókép ügyesen volna felhasználható e czélra az általunk szintén rajzban közölt Lichnovszky-féle könyvtámla (V. ö. 62. lap, 2-ik ábra) felső lapja, melyen az Üdvözítő sugaras monogrammján kívül, csinos és stylszerű mértani alakok csoportosítvák. Sőt még az imént adott szegélymintákból is lehetne összeállítani alkalmas csoportozatokat e czélra. Így pl. 1. ábránkból a sarok díszítményül szolgáló négyzetet, a négyes lóherlevél idomban a donatori czímer helyett alkalmazott Krisztusmonogrammal, minőt már fönebb (V. ö. 41. lap, 2. ábra) adtunk, lehetne czélszerüen pallák kivarrására mintául venni. Hasonló motivumokat találhat az ügyes szem a 2. és 3. ábrákon is: az előbbin pl, a kehelyből étkező madarak csoportját, az utóbbin pedig a bold. Szűz nevével körített Megváltó monogrammját, ügyesen összeszerkesztett lombozat között.[1] — Egyébiránt ilyen és hasonló mintákat lesz még alkalmunk rajzban adva, t. olvasóinkkal közölnünk. Akik egész sorozatot óhajtanának birni ezekből: utaljuk *Versteyl Henrik Anselm* schaagi plebános úr, általunk minap ismertetett munkájára,[2] mely — kritikai megjegyzéseink figyelembe vétele mellett — eddigelé legjobb és legjutányosabb kézikönyvecskéül szolgálhat magánosoknak, himzőintézeteknek és Oltáregyleteknek egyaránt.

[1] Mindezen ábrákat és mintákat tetszés szerinti nagyságban lehet átrajzolni a vászonra, a már általunk említett «*pantograph*» segélyével. V. ö. 254. lap.

[2] V. ö. folyóiratunk 252—254. lapjait.

Ha egyszer megindult a mozgalom e téren, ha megismeri a papság és nép a nemesebb vallásos ihletű műizlés termékeit: csakhamar el fog fordulni a franczia divat által reánk erőszakolt modern csipkéktől, bármily szépek és értékesek legyenek azok magokban véve. Mint is képzelhetnők összeillőnek, hogy a használatból kiszorított lyoni hamis aranynyal átszőtt anyagú miseruhák helyébe végre elfogadott tartós minőségü egyházi öltönyök mellé, fölvehessen a pap a divatszeszélyével templomaink szentélyébe lopódzott valóban női cziczoma-tárgyaknak tekinthető fodrozott csipkéket? Ha komoly hangon teszünk óvást még azon ferdeség ellen is, mely szerint a templomi fehérneműink latin műszavai, a profanálás színezetével járó alakban fordíttatnak, mint pl. az «*alba*» «mise-*ing*»-nek, a «*rochetum*» pedig «kar-*ing*»-nek, s így használtatnak: miként akarhatnók azt, hogy ugyanezen liturgikus paramentumaink, a profán öltözet-darabok mintájára, divatos csipkékkel diszíttessenek? A vallási titkok komolysága és fensége tilt bennünket ezek használatától, s hí föl a szükséges reform behozatalának megkisérlésére. Nem tagadjuk a feladat nehézségét, annál inkább sem, mert sokaknak tájékozatlanságával, együgyüségével mi több — hála Istennek csak kivételes esetekben — rosz akarattal párosult tudatlanságával kell sikra szállanunk. De ilyenkor jusson eszünkbe azon régi, igazságon alapuló közmondás: «*ars non habet osorem, nisi ignorantem!*» [1]

SZEMELVÉNYEK STORNÓ F. MŰALKOTASAIBÓL.

III. ÉS BEFEJEZŐ KÖZLEMÉNY.

A beszterczebányai restaurationalis munkálatok közül nem lehet figyelmen kívül hagynunk a fal- és üvegfestészeti műalkotásokat, valamint a templomi butorzatok közül néhányat, melyeket t. olvasóink alkalmilag szintén felhasználhatnának templomainkban. Ezekről akarunk még néhány szóval megemlékezni.

A *Stornó F.* által létesített beszterczebányai freskók között első helyen áll a vártemplom sz. Borbála-kápolnájában levő díszes nagy kép, mely Krisztus urunk kereszteltetését ábrázolja. Ezen valóban művészi alkotás ismertető leirását, halljuk a donator-püspök úr tollából,

[1] Hogy a stylszerű egyházias szellemű öltönyök felkarolása iránt nem kell kétségbe esnünk, bizonyítja azon szép eredményü gyüjtés, melyet a «Budapesti Oltáregylet» czéljaira minap megkezdettünk. Melegen ajáljuk ezen eszme kivitelét t. olvasóink figyelmébe és becses pártfogásába.

alighanem a József császár által eltörölt szerzetesek egyházi paramentumai közül, a régiséggyüjtők- és kereskedőkhöz kallódott ékszerekből jutott birtokába, mint annyi sok más. — Legelőször Ipolyi Arnold figyelmét kötötte le, ki a «*Budapesti Szemle*» hasábjain röviden méltatta.[1] Utána rövid leirását *Pulszky Károly* adta[2] s legújabban ide mellékelt rajzát is (1. ábra) ugyancsak ő tette közzé.[3] Lássuk most magát a kelyhet. Az aranyozott ezüstből készült kehely vert mű; talpa hatlevelű rózsa idomot tüntet elénk, mely halhólyagidomokból *(Fischblasen)* csinosan szerkesztett, áttört művezettel körülfutó szalag gyanánt van ékítve. A hatszögű sima szár karcsú alkotását, a nodus alatt képezett gyürű még inkább emeli; a nodus gerezdezett, belőle kiszökő hat rózsával *(rotuli)*, melyek, mint a marosvásárhelyi ref. egyház kelyhén láttuk (v. ö. 115. lap, 10. ábra) zománczos szirmúak. A kupa alját, a talp és szár oldalainak megfelelőleg hat mezőre osztott zománczos tok diszíti, mely kétféle virágékítmény váltakozásából van szerkesztve. A tokot fölálló párkány gyanánt, csinos liliomokból alkotott szalag rekeszti be. Tagadhatlanúl érdekes e kelyhen a zománczozás különösen azért is, mert itt-ott lepattogván, bepillantani enged a sodronyzománczozás technikai titkaiba azonban fontosságát nem ez, de a kupája külsején végig huzódó felirat képezi, melynek hű rajzát 2. és 3. ábránkban adjuk. E feliratról mondotta a Jankovich-féle lajstrom irója, hogy «a betük összefüzési

1. ábra.

[1] V. köt. 233. lap.

[2] «Archæologiai Értesítő», XIV. köt. 1880, 18. lap.

[3] U. o. 222. lap. Fényképi felvételben megjelent *Klösz Gy.*-nél, a muzeumi tárgyak photographiái közt, 57. sz.

RONG GYÖRGY PLÉBÁNOS KELYHE.

Midőn folyóiratunkban a «Kehely»-ről irt terjedelmes tanulmányunkat közzé tettük, megemlékeztünk a m. n. múzeumban őrzött egyik csinos, sodronyzománczczal ékített ezüst kelyhünkről is, melynek hű rajza akkor még nem volt készen és így egyidejüleg azt nem is közölhettük. Ami akkor kezünknél vala, adtuk; a kehely zománczos mezőnyei közül kettőt (v. ö. 108. lap. 1. ábra), mint a sodronyzománczozás technikáját illustráló rajzokat. Ezuttal, midőn az «*Archæologiai Értesítő*» t. szerkesztőjének szivességéből alkalmunk nyilik t. olvasóinknak e kelyhet bemutatnunk, nagy mulasztást követnénk el, ha e becses egyházi tárgyat, a reá vonatkozó adatokkal együtt érdemlegesen nem tárgyalnók. Mindenek előtt a kehely provenientiájáról kell megemlékeznünk. Ezen érdekes középkori ötvösmű a Jankovich-féle gyüjteménynyel együtt került a m. n. muzeumba. A hivatalosan kiállított lajstrom, melyben országos intézetünk legbecsesebb műtárgyai, egykori birtokosuk, Jankovich saját jegyzetei nyomán összeirvák, alig néhány sort tartalmaz e kelyhünkre vonatkozót.[1] Mindössze annyi világlik ki belőle, hogy akkortájt — elég tévesen — a XIV. század elején készültnek vélték, feliratát látták, de elolvasni nem birták, végül sejtelmök sem volt arról, hogy mily becses műtörténeti adalék rejlik a complicált szerkezetet valló betűk leple alatt. Kár, hogy Jankovich föl nem jegyezte a módot, melylyel e becses műtárgy birtokába jutott. Legvalószinűbb ugyan, hogy valakitől vásárolta, még pedig

[1] A «Jankovich-féle» gyüjtemény irott lajstromában a 24. lapon 136. sz. tétel alatt a következő leirás foglaltatik kelyhünkről: «Calix argenteus pervetustus seculi 14-ti exeuntis, per totum deauratus, cuius pars inferior encausto colorato, cui flores, utpote lilia et rosæ diversi coloris insertæ sunt, obducta est. Huic superposita circularis corona, in ipso vero calice in quadam fascia gothicæ litteræ visibiles quidem, sed propter mutuam implexionem haud legibiles conspiciuntur. Fundum pro more aevi sui in sex circulos, cui fascia gothicis arcubus pertusa superposita est, Manubrii meditullium globus prominentibus sex rosis ornatus ambit; nullo seu artificis seu possesori aut loci, ubi confectus est, signo provisus. Ponderat semuncias viginti quinque et septem decimas sextas (25 9/16).»

Egyházművészeti Lap 1880.

amint nagybecsű monographiájában következőleg méltatja: «A hosszú négyszögben és ennek négy végén az evangelisták jelvényeivel díszített keretezés közepén, a mandorla a tojásdad nymbus terében ábrázoltatik Krisztus Urunk kereszteltetése jelenete. Fent az Atyaisten alakja, amint a felhőkből áld és szól a feliratban, mely a kép körül olvasható. HIC EST FILIVS MEVS DILECTVS, IN QVO MIHI BENE COMPLACVI · M(at) XVII. V. Ez az én szerelmes fiam stb. Közepén a Megváltó a Jordán vizében áll; egyfelől mellette az őt keresztelő sz. János, másfelől felső ruháját tartva, az őt szolgáló angyal veszi körül. E festményre az előkép összhangzólag műemlékünk korával, ennek műköréből volt veendő. E körnek egyik legnemesebb, legmintaszerűbb képe, mely e tárgyat előállítja, Schongauer Márton híres metszete. Krisztus kereszteltetését a gót műizlésben e kép legmegfelelőbben állítja elő. Ennek némileg szabadon tartott utánzása képünk, megfelelő átalakítással. Az alakok ugyanazok maradtak, mint Schongauer híres képén, de a berendezés más s a helyhez és tárgyhoz jobban illőleg van alkalmazva képünkön. A mint háttere ketetét ezen a mandorla, a tojásdad nymbusnak egyházias és ritualisabb alakítása képezi, úgy fent véghajlásában a sylizált felhőkön trónoló s arany sugarakkal környezett Atya-Isten alakítása is a méltóságosabb és bevett régibb egyházi izlésre mutat Schongauer naturalisticusabb képzése ellenében. Hasonlón míg az a realisticusabb iránynak megfelelőn természethűségre törekszik a meztelen részletekben, és csupán Krisztus teste soványos alakításával mutatja ebben a régibb szokást: addig képünkön a testrészletek meztelensége csak a legszükségesebbre szorítkozik. A Megváltó alakja méltóságosabban, az alsó mintegy keresztelési fehér ingben, nemes magasztos tartással, arczát elébbre fordítva van előállítva. Hogy a régi keresztény egyházi művészet átalában az alakoknak ily meztelen képzését kerüli, még az angyaloknál is és kis gyermekeknél, valamint a Krisztus-képeken, az egy feszületet kivéve, azt a régibb typicus előképek tanítják, és az egyházi ikonographia mai legavatottabb ismerői, mint *Garrucci* és *Kreuser* újabban helyesen vitatják. Keresztelő sz. János s az angyal alakja nagyobbára hasonló képünkön Schongauer rajzához. Az utóbbi itt is, a mint a felső öltönyt tartva szolgál, jelvényies és realisticus eszme szép egyesülését ábrázolja. Ezt a víz, a szikla s virágos előtér tájképszerű bevégzése is szépen s harmonicuson folytatja; míg fönn a mandorla fénykörébe olvad. A falfestmény frescoszerűleg mézgás és viaszos festékekkel kezelve *Stornó* művészi ecsetének sikerült műve.» [1]

[1] A beszterczebányai egyházi műemlékek története és helyreállítása. 113. lap.

Ipolyi e szavai, csak a legszükségesebb mondandókra szorítkozva, adnak téjékoztatást a jeles műalkotásról, melynek szinpontjáról, mondhatni ragyogó szinvegyületet feltüntető kiviteléről csak annak lehet kellő fogalma, aki látta. Igen sovány és halvány kép az, mely a fönebbi szavak illustratiója gyanánt a monographiához mellékelve, Pollák metsző műhelyéből és a Birkholz, Vayda és Preszburg-féle budapesti könyvnyomdából került ki. Színes árnyéknak nevezhetjük, melyről alig lehet a remek eredetire ismernünk.

Ezen Krisztus Urunk kereszteltetését ábrázoló diszes kép előtt a beszterczebányai nagybecsű keresztelő bronz medencze áll, melynek czopfos vörösréz tetője helyett *Stornó*, a csúcsíves műizlésnek megfelelő új tetőt tervezett. Nincs szándékunkban ezuttal e kiváló műdarabról bővebben megemlékeznünk, de azt el nem hallgathatjuk, hogy a medencze nodusán levő feliratot *Ipolyi* olvasta el legelőször helyesen. Pontos olvasásából kiderült, hogy azt *Jodok mester (Magister Jodocus)* 1475-ben öntötte. Ezen fölfedezés által műtörténetünk, egy figyelmet érdemlő középkori öntőművész nevével bővíttetett. Nem kisebb műtökélylyel vannak tervezve és meglepő szinpompával kivéve a sz. Erzsébet-féle (ma apáczák-) templomának régi szentélyében, a csúcsívesstylű polygon szentélyzáródáson, a szokásos három ablak körül, freskóknak kínálkozó hosszú keskeny falterek festményei. Tárgyúl hazánk történetéből a következő alakok kölcsönöztettek: sz. István és sz. László királyaink, mindkettő a régi műfestményeinken előforduló öltözékben és jelvényekkel, amaz a jogart és keresztes vílágalmát, emez pedig a bárdot és kardja markolatát tartva kezében. Az egyházi férfiak sorából sz. Gellért vértanú-püspök, sz. Imre királyi herczeg nevelője és sz. Adalbert, a magyarok első hittérítő apostola vannak falfestményünkön ábrázolva koruknak, melyben éltek, lehetőleg megfelelő egyházi öltözetben, mely sz. Gellértnél albából, dúsránczozatú pluvialéból és alacsony infulából áll, míg jobbjában az egyszerű görbölettel ellátott pastoralét, baljában pedig becsatolt könyvön vértanúsága jelvényeül, követ tart. Sz. Adalbert hosszú albája fölött az aranyrojtokkal ellátott tunicella és vörös kereszttel diszített stóla láthatók, míg felső öltöny gyanánt, dús ránczozatú miseruha *(planeta)* födi termetét, jobbjában pastoralét, baljában könyvet tartva, fején a régi korszakot jellemző alacsony infulával, mely utóbbi, valamint a komoly vallási titkokhoz méltó román-casula, a modern szabású, hegedűidomúval szemben, a divat által rőfnyi hosszúságra nyújtott infulának nemcsak ellentétét, de liturgikus ősrégi szabályainknak megfelelő képzését mutatja be. Végül hazai, nationalis szentjeink sorát két női alakkal zárta be a művész, t. i. sz. Erzsébet (III. Endre leánya) és sz. Margit alak-

jaival. Ezek öltözete is híven tükrözi vissza a kort, melyben éltek. Amit e sikerült műfestményekről *Ipolyi* mond, sietünk itt idézni, mert szavaiból a lelkészek irányadó elveket sajátíthatnak el, templomaik kifestési módozataira nézve.

«Az egymás mellett állva festett képek — úgymond — már önként kivánták e helyt a szobrászati elrendezést és alakítást. E szerint a gót ízlés ezen képzési modorában, a mérművekkel dúsan áttört talapzaton s tornyos menyezet alatt vannak festve. De e mellett a stylszerű szép, könnyed alakok s a színezés .... mutatja a festői nemes tervezetet és kivitelt. A viselet itt is a sajátlagi historiai és conventionalis közt ama közép utat tartja, mely a régibb typikus előállítást követi ugyan, de ennek mennél nemesebb s magasztosabb alakításával igyekszik az újabb izléstelenebb képek helyébe a megfelelőbb régibb egyházi művészeti felfogással e szentek képei typusát ábrázolni. Mert a szent képek előállításában nem annyira a történethűség a feladat, mint inkább az egyházi ikonographiának hagyományos szabályai megtartása, melyek a régibb typusok követését igénylik. Amint az egyszerű történeti vagy épen archæologiai hűségre való törekvés nem lehet ebben a szabály; úgy az ikonographiai conventionalis és typikus előállítás mellett, megvan azért ebben a történelmi stylnek is, különösen a mellékes tárgyak, a viselet stb. festésében saját jogosultsága.»

A most leirt, hat szent alakból álló képsor végén, a festőművész az alapító fundator *Károly Pétert* térdelő helyzetben, középkori polgári és művészi öltönyben, Stornó Ferencz saját arczát ábrázoló fejjel állítá elő, amint kezeit imára kulcsolva, mondatszalagot tart e fohászszal: «ORATE · PRO · ME · FUNDATORE · PETRO · KÁROY»; a másik oldalon, épen átellenben a helyreállító donator-püspök térdelő alakja vonja magára figyelmünket, födetlen fővel, pluvialéba öltözve, előtte alacsony infulával, baljában pastoralet, jobbjában pedig mondatszalagot tartva, melyen e szavak irvák: «ORATE · PRO · ME DONATORE · ARNOLDO · EP.»

Ugyanezen szentély üvegfestményű ablakain kezdhetjük el Stornó Ferencz enemű műalkotásainak ismertetését. «A középsőben — így ir felőle Ipolyi — magyarországi sz. Erzsébet alakja áll fejedelmi dísz-viseletben, legendája egyik szép jelenetét jelző rózsakosarat tartva kezében; mint a szegényeknek vitt alamizsna s eledel a kosárban, midőn ezt férje vizsgáló szigora előtt rejtegetve mentegeti, hogy rózsákat visz benne, csodásan rózsákká válnak. — Alúl dús talpazaton áll, melyen a donator czímere látható. Míg fent a gót izlésben, emelkedő mennyezet a magasba tornyosúl fölötte. Háttere csillagokkal beszórt eget képező mintázatot mutat. E középső ablak mellett kétfelől levő

ablakok üvegfestményű képein hasonló csillagos ég képezi a háttért, melyen az őrangyalok lebegő alakjai láthatók, a mint az egyik kis gyermeket tartva kezében az ég felé emelve s felajánlva viszi; míg a másikon az őrangyal rózsát szór pályájára. Az első kép vonatkozással arra, hogy e szentély eredetileg magyarországi sz. Erzsébetnek volt, mint a kórház temploma, szentelve, újra ennek emlékére nemcsak visszaállíttatott, hanem a szent is példányképül állíttatik elő, mint a magas női erények képe a növendékleány gyermekeknek; kiknek most régi szentélye kápolnául szolgál, a mellette épült nőnevelő intézet és tanoda számára. Míg a két másik ablak üvegfestményképén az őrangyalok így a kis gyermekek nevelésére és pályájára vonatkoznak; a mint az erény útjára rózsát hintve, őket az égnek fölajánlva Istenhez vezetik. — Mind a három üvegfestmény Stornó cartonjai szerint soproni hazánkfia, Wülfing tanár által készült Sopronban; ki a győri Hédervári-féle kápolnának üvegfestményeit is készíté.»

E valóban csinos színvegyülettel dicsekvő alkotásokat mind terjedelmökre, mint pedig conceptióra nézve felülmulják a vártemplom sz. Borbála-féle kápolnájának üvegfestett ablakai. Ezek ismertetését is Ipolyi tollából idézve adjuk, ezuttal mellőzve az egész érdekes tanúlmányt, melyet vele kapcsolatban közöl az alapítók és donatorok votív képeinek alkalmazásáról. [1]

«Az első ablakon sz. István és sz. Adalbert, alatta sz. Imre és sz. Gellért áll. Míg a másik ablakon a magyar kereszténység ezen első terjesztői s nagy erényeinek példányképei, Árpádházi fejedelmeink és első hazai apostolaink sorának körét kiegészítik sz. László király és sz. Mór pécsi püspök, magyarországi sz. Erzsébet és IV. Béla leánya sz. Margit képei. Alul ellenben mind a két ablakon a kápolna szent védnökei állanak; és pedig az egyiken szent Borbála a mint előtte az alapító Platth Miklós és neje Dorottya térdelnek felajánlva a tiszteletére emelt művet s kérve esedezését. A másik ablakon lent ellenben épen így a kápolna másik védszentje sz. Jeromos előtt a kápolnát új diszében helyreállító donator-püspök térdel, hasonlón esedezve a szenthez közbenjárásáért. Mindannyi alakot köriratban neve jelzi, valamint a fejedelmi szenteket az alapítókat és donatort szokás szerint a mellettök alúl elhelyezett czímerök is. Míg Beszterczebánya városának nagyobb czímere áll a középső mérműben, mely ily kitünő czímerre épen alkalmas helyet nyújtott. E mű a jobb gót műkori hasonló ala-

[1] Miután az *Ipolyi* által kiadott, e czikkben már hivatolt fényes kiállítású drága művet nem szerezhetik meg t. olvasóink közül sokan, nemcsak a rajzokból, de a közérdekű szövegből is veszünk át egyes töredékeket.

kítások mintaszerű ily ablakfestményeit utánozza. Stornó mesteri cartonjai után a tiroli Neuhauser-féle, jelenleg egyik legjelesebb műhely által készíttetett. A megfelelő decorativus keretfoglalással, szőnyeg mintázatú háttérrel és a mandorla későbbi formája alakításával körülvéve a szentek alakjait, ezeket a régibb, egyszerűbb és monumentalisabb szobrászati állásban és egymásutánban tünteti elő, a későbbi és mai tableauszerű compositiók ellenében. Az előállítás, a viselet ugyanazon ikonographiai szabályokat követte, melyeket a szobroknál, különösen sz. István király szobra helyreállításánál, mint stylszerűen követendőket (V. ö. 237. lap) kiemeltünk. A szentek méltóságos állásban, fejedelmi és főpapi diszöltönyökben koruk enemű viseletéhez közeljárólag voltak képezendők. Míg az alapítóknál és a donatornál a megfelelő akkori és mai polgári s egyházi díszviseletet követtük.»

Az itt kifejtett eszmék irányadó támpontokúl szolgálhatnak hasonló műalakítások tervezésénél, mint megannyi principiumok, melyektől eltérni csak az egyöntetű styl, a történeti és ikonologiai szempontok rovására lehet. Csak azt sajnáljuk, hogy a színnyomatban litographikus uton készült ablakfestmény-másolatokat, költséges voltuk miatt itt be nem mutathatjuk. Némi megnyugvásunkra szolgál azon körülmény, miszerint Stornó enemű alkotásai közül már volt alkalmunk rajzban megismertethetni egy nem kevésbbé jeles műdarabot, értjük a budapest-ferenczvárosi templom üvegfestményű ablakát, mely sz. Gellért csanádi vértanu-püspököt ábrázolja,[1] ugyanazt, kinek képe a most említett beszterczebányai ablakokon is előfordúl.

A restaurált kápolnák butorzatai közül szerencsések vagyunk a csúcsíves műizlésben faragott diszes padokból néhányat rajzban is bemutatni, melyek a régi magyar házi ipari minták szerint Stornó által lettek tervezve s Szeberényi József beszterczebányai műasztalos által vésettek ki, részben pedig az ottani püspöki fafaragó iparisko-lában állíttattak össze. Rajzainkat megelőzőleg, Ipolyi tollából ide iktatjuk a fönebbi irányeszmékhez hasonló, épen ide vonatkozó nehány töredéket, melyek szintén igen jó szolgálatot tehetnek a stylszerű bútorzatok kedvelőinek és a középkori templomi szerelvények restaurátorainak.

«Kápolnánk további bútorzatát — igy ir ő — kiegészítik még hasonlón gót izlésben készült padjai. Ezek egyike mennyezettel s karszékekkel képezve, mint eredeti régi mű megnyerhető volt kápolnánk számára a Beszterczebányával határos radványi egyházból, hol az mostanig állott és szintén beszterczebányai emlékeinkkel bizonyára

[1] V. ö. «Egyházművészeti lap», a 23. oldalon levő ábrát.

azonos műkörből származott. Egyes részei azonban az őrlő szútól annyira meg voltak rongálva, hogy többhelyütt tetemes újítást igényelt. De ez az előbbi részletek modorában készült. Egyszerű alakí-

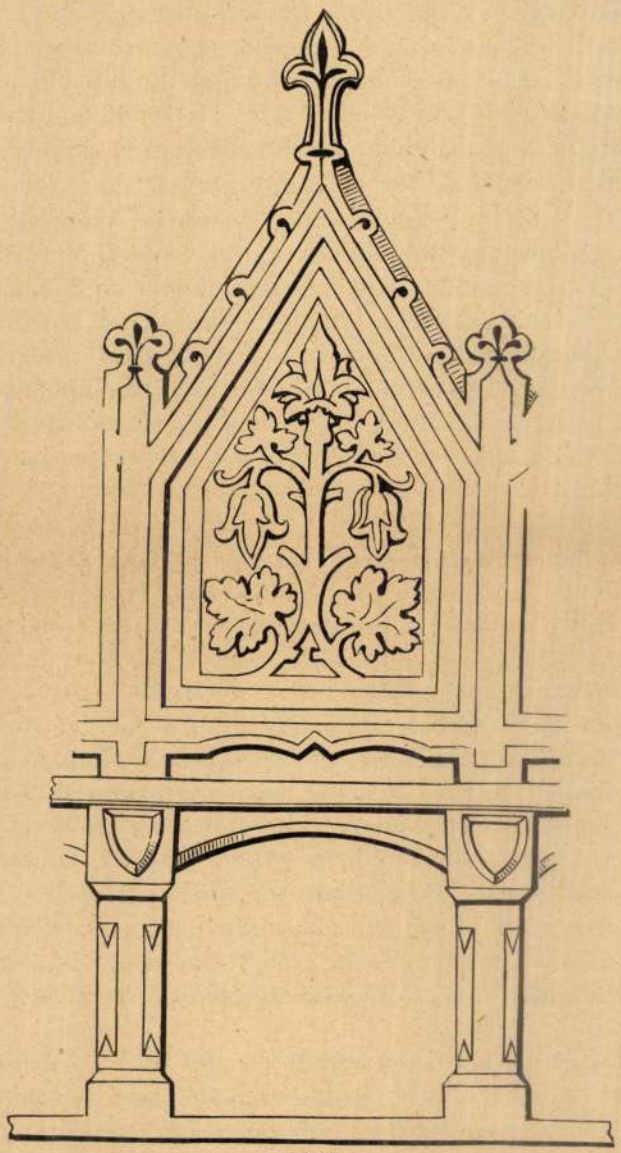

1. ábra.

tása és durvább vésetei daczára is, amint ezek dúsan és élénken vannak képezve és színezve, igen szerencsésen a szőnyegmintázatot úgy tüntetik fel a távolból rajta, mintha a pad valami keleti, élénk-

szinű szőnyeggel volna borítva. Nem is lehet kételkedni, hogy tervezője eredetileg e hatást akarta vésetei alakzataival és ezek befestéseivel elérni; ami valóban sikerült is neki. Az ily padok diszítésére

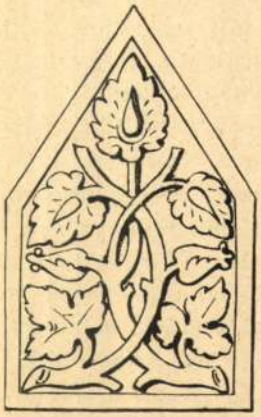

2. ábra.

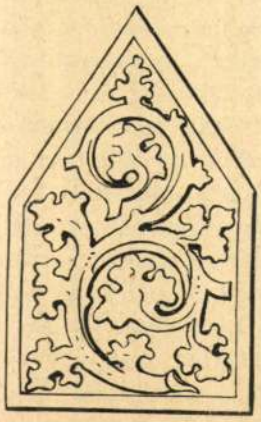

3. ábra.

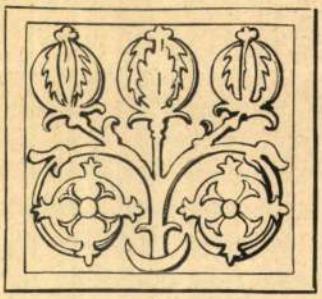

4. ábra.

5. ábra.

6. ábra.

7. ábra.

rendesen a szőnyeg-boríték használtatván, igen természetesen fejlődött ki véseteiken és befestésökön ezen ornamentika decorativus motivuma, és hasonló szőnyeg-mintákkal vésettek és színeztettek azután a padok

faragványai is. Ez eszme épen úgy találón alkalmaztatott itt, mint a templomok falazata és támjai alsó részénél, melyek szintén szőnyeg mintákkal festettek be, miután a nagy ünnepélyeknél szőnyegekkel voltak borítva. E padokhoz azonban a térdeplőket és ezek előrészének táblázatát már egészen újból kellett alakítani, és véseteik alakzatain és szinezetén egyszerűbben ugyan, de hasonlón az volt a feladat, azokat ily himzési és szövési ornamentikával diszíteni. Erre máris így a magyar házi ipar ornamentikájának utánzását véltük felhasználandónak, mint az népünk himzéséről, virágos szűreiről, ködmöneiről, ágy- és asztaltakaróiról levéve, jelenleg mint a házi iparnak műmintái a kormány kiadásában világot látnak. A többi padra nézve, melyeket újból kellett alakítani, ezeket úgy véltük legczélszerűbben alkalmazhatni, hogy a padok az egész kápolna alsó, hozzáférhető falát széltében és hosszában födjék. Ezáltal a falfestészetnek mintegy erősebb alsó táblázatot, s egyszersmind a falnak és festésének alól födözetet is adtunk a sérülések ellen. Sajátlag pedig a gót izlésben alakított ülésre használható díszes, támláspadok sorát képeztük velök.»

Mellékelt 1. ábránk a padsorból egy ülést tüntet elénk, magas, díszesen faragott hátterű támlájával, melynek váltakozó mintái 2. és 3. ábráinkban vannak bemutatva. Ezek, valamint a következő részletek (4—7. ábrák) stylizált lombdiszítményeit, a választékosság és gyengédség egyaránt dicsérik. A csúcsíves stylben épült templomok és kápolnák megfelelő műizlésben való felszerelésénél, melegen ajánlhatjuk ezen műrajzok kivitelét nemcsak a stylszerű padok alkotásánál, de egyéb fabútorzat ornamentálására is, minők a fából készült szentélyszékek, gyóntató- és szószék, a sekrestye ruhatartó szekrényei stb.

Midőn a Stornó Ferencz jeles hazai művészünk által létesített stylszerű műalkotásokból egybeállított szemelvényeink sorát ezennel bezárjuk, reményünket fejezzük ki, hogy több izben lesz alkalmunk t. olvasóinknak az ő műremekeiből egyet-mást bemutatnunk, mert az uralkodóházhoz tartozó főurak és lelkes főpapjaink versenyezve nyitnak szakképzettségének kellő teret, szolgáltatnak alkalmat részint az idő vasfoga által megrongált műemlékeink újjáalakítására, részint pedig alapjaiból emelendő művek létesítésére.

RÖVID KÖZLEMÉNYEK.

XV. **A jaáki apátsági templom restauratiójáról.** Hazai középkori műemlékeink között az átmeneti styl gyöngyét a jaáki apátsági templom képezi, melyet a külföldi műtörténészek közül is többen méltattak

zavarólag hatnak furcsábbnál furcsább alakú rajzaikkal a még el nem romlott ízlésű papra. Tehát ezen irányban is reánk fér egy kis reform! Külföldön a muzeumokban egész gyűjtemények vannak a középkori ostyasütőkből és azok másolataiból. Így például a párisi Cluny-muzeumban *Dumouvet* ajándékából (Bourges-ból) a *Nièvre* és *Chez* megyékben (departement) létező érdekes példányok lenyomatai őriztetnek. Hazánkban — tudtunkkal — *ft. Rutrich László* cisterci áldozár és plebános tanulmányozza és gyűjti a régi ostyasütőket. Ha a tervrajzok elkészülnek, úgy a pecsétnyomóról mint az ostyasütőről tüzetesebben fogunk megemlékezni.

III. **Ft. Skrobanek Floridus** sz. ferenczrendi áldozár és másod házfőnök (Budapesten) közvetítésével egyik fővárosi templom számára két *könyvpolcz (Messpult)* rendeltetett meg a beszterczebányai püspöki műipari iskolában, melynek élén a képzett *Dvihally Emil* tanár áll. Az egyik könyvpolcz az oltáron előfordulni szokott vánkost fogja pótolni. Az ősrégi egyház, valamint a középkor sem ismeri a kereveteket inkább mint oltárokra illő puffadt vánkosokat! Ezen divatos ízű tárgy helyett, mely úgy lopódzott be a szentélybe, inkább megfelel a vallási komolyságnak a fából faragott könyvpolcz. — A másik, földön álló lesz és passio olvasási czélra használtatik. A megrendelést közvetítő urat jobb helyre nem is utasíthattuk, mint Beszterczebányára, hol az említett püspöki ipariskola stylszerű rajzok és tervezetek után pontosan és jutányosan dolgozik.

VEGYESEK.

Az alcsúthi román stylben épülő templom, melyet József főherczeg ő fensége Storno Ferencz tervei szerént, nagy költséggel készíttet, mint nekünk írják, közeledik befejezéséhez. A tervezetek a székesfehérvári országos kiállításon voltak szemlére kitéve s ott a szakférfiak részéről nagy elismerésben részesültek. Addig is, míg bővebb szakleírásban ismertethetjük, fölemlítjük, hogy az üvegfestményű ablakok közül kettő már elkészült Kratzmann Ede műtermében. Mindkét 6′ magas és 1′ 6″ széles ablak mezőjében egy-egy angyal mint pajzstartó látható a habsburgi és Szász-Coburg herczegi czímerrel kezében. A többi összes ablakoknak csak a kerete lesz üvegre festett olyszerű díszítménynyel borítva, míg az egész testök tengerzöldszínű kerek üveglapokból (u. n. «*Patzenscheibe*») mint a kolostorok régi ablakai, ólomszalag segélyével összeszerkesztve. — E ritka műízléssel tervezett templom egyik büszkesége lesz Fehérmegyének s fényes tanújele a főherczegi család vallásosságának.

A döblingi (Bécs mellett) apáczák vezetése alatt álló műiskolát, melyben egyházi öltönyök készíttetnek, legközelebb volt szerencsénk meglátogatni s

Egyházművészeti Lap
1880.

a stylszerű középkori templomi öltönyök, casulák, pallák és corporalék rendelkezésre álló készletét áttekinteni.

Ezen műiskola tudvalevőleg már évtizedek óta virágzik, s megrendeléseit Ausztria határain kívül, egyéb országokból, a többi között hazánkból is nyerte. Igy pl. ő eminentiája a bibornok-primás, még mint győri megyés püspök több ízben rendelt Lippert rajzai szerént ezen intézetből egyházi ruhakészleteket; valamint a lébenyi templom hason szerelvényei is innét valók.

A döblingi apáczák mindenkor kiváló csínnal és pontossággal dolgoztak s áraikban sem voltak túlzók.

Ezen okból csak fájlalhatjuk azt, miről a művezető néne bennünket értesített, hogy pár év óta a megrendelések igen megfogytak, amiért is kénytelen volt — munka hiányában — több kitünő egyént más kolostorba küldeni.

De ennél még inkább fájlalható azon tájékozatlanság, mely a stylszerű, egyházias szellemű templomi szerelvényeket illetőleg Ausztria papsága között lábra kap s mindinkább elharapódzik. Mi sem vagyunk ugyan valami nagyon előre, de annyira igen, hogy a kellő felvilágosítások, avagy a minták megtekintése után hazai papságunkban felébred a jobb ízlés. Látni és tapasztalni kell. Ignoti nulla cupido. De nem így Ausztriában. Csakis ennek tudható be azon körülmény, hogy a döblingi apáczák kénytelenek tartózkodni a stylszerű szerelvények megrendelésén kívül való elkészítésétől, mert vevőjök nem akad. De annál több kurtaszabású, hegedüidomra kivágott casula jön forgalomba.

Legutóbb a gráczi székesegyház részére készítettek egy teljes ornatust, s a bécsi dóm számára egy gazdag aranyhimzésü baldachint. Mindkét munkájuk középkori styl szerinti rajzok után készült.

A hazai műipar dicsőségére legyen mondva, hogy a döblingi műiskolának hazánkban már van vetélytársa, az Ipolyi Arnold püspök úr által alapított beszterczebányaiban, mely választékos, szigorúan stylszerű hímzett fehérneműivel és egyszerű, nemes alkatú casuláival a székesfehérvári országos kiállításon méltó feltünést és kitüntetést aratott. Örömmel világosíthattuk föl az aggályosan kérdezősködő döblingi apáczákat afelől, hogy a magyarországi megrendelések megszüntének hazai műiparunk ily irányban való lendülete az oka.

A budavári koronázási templom restauratiója már annyira haladt, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter megkereste a pénzügyminisztert a templomhoz támaszkodó régi zárdaépület (ma pénzügyminiszteri hivatali helyiségek) kiürítése iránt, mert tavaszszal a melléképületek lebontatnak s így a csúcsíves templom minden oldalról szabadon fog állani. Az elfogadott tervezet szerént a templom körül származó tér parkirozva, a szentély oldalára vezető díszes feljárással leend ellátva, melynek keresztülvitele nehány épület kisajátítását feltételezi. A történeti nevezetességű, restaurált műemlék ily imposans alakban kiváló büszkesége lesz a fővárosnak, mely máris színházakban gazdagabb, mint monumentalis templomokban!

Than és Lotz akademiai festészek már elkészítették azon freskók vázlatait, melyekkel, a kormány megrendelésére, a budapest-ferenczvárosi templom belsejét fogják kidíszíteni. Már a vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter úr ő exciája be is küldte e terveket az egyházi festészeti bizottság elnökéhez.

Storno Ferenc id.

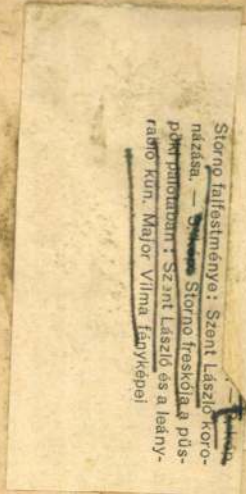

Storno-falfestménye: Szent László koronázása. — [illegible] Storno freskója a püspöki palotában: Szent László és a leányrabló kun. Major Vilma fényképei

Templomainkat díszítő Szent László-képek hosszú sorához kapcsolódnak azok, amelyek egyéb épületeinkben láthatók. Külön megemlítendők a latin szertartású róm. kat. püspöki palota dísztermének mennyezeti festményei, a Szent László-legenda jeleneteivel. A dísztermet e falfestményekkel Lipovniczky püspök ékesítette fel, megbízván az öregebb Storno Ferenc festőművészt.

Hlatky Endre

Nagyvárad Szent László-ja.

Tükör 1942. 363. l.

Jordik!

VERT VASBÓL KÉSZÜLT KOPOGTATÓ. XVII. sz.
Városi múzeum

VERT VASBÓL KÉSZÜLT KOPOGTATÓ. XVII. sz.
Városi múzeum

VERT VASBÓL KÉSZÜLT KOPOGTATÓ. XVII. sz.
Városi múzeum

PACIFIKALE A SZT. MIHÁLY-TEMPLOM KINCSTÁRÁBAN. 1492

EZÜST KERESZTELŐ TÁL. (Augsburgi munka)
Gálffi Ádám ajándéka az ev. gyülekezetnek 1676-ban

GRÓF ZICHY-MESKO-PALOTA, KOVÁCSOLT VASBÓL KÉSZÜLT LÉPCSŐ AJTÓJA

megyei múzeumnak, *Herz* József kanonok a bencések múzeumára hagyta sokezer darabot tartalmazó antik éremtárát. Van ugyan magánkézben is elég ókori emlék, de az egyesített Múzeum anyagához együttesen sem ér fel.

Más furcsaságok gyüjtésére korai időkből alig van adat. A költő *Zrinyi* soproni prókátora, *Witnyédy* István írja 1664-ben *Ensel* nevű pártfogolt diákjának, mikor hadból tért vissza: „Ha elmenetelem előtt kértél volna, lehetett volna részed az Aranyos könyvekben; én olyat nem hoztam, hanem török könyveket. Azok is minden prédám, mivel nem gazdagulni mentem, hanem hazámnak, uramnak szolgálni."

Ez időben már nem egy könyvtárocska van Sopronban, két évvel a levél kelte után alapítják meg a ma is meglevő hatalmas ev. gyülekezeti könyvtárat. *Witnyédi* azonban már raffináltabb könyvgyüjtő, nem tartalmáért érdekli a könyv, hanem kuriózumot keres. Fia autogramokat gyüjtött.

A racionalizmus a természetrajz felé terelte a gyüjtő kedvet; *Torkos* tanár kagylókat, *Bredeczky* tanár diluvialis állatcsontokat, *Ocskay* báró pedig kőzeteket gyüjtött.

Storno Ferenc

kiszítette a fal festvényeket

Romer I. A maiságnules mint kiráfi vadásztanya. Vas. Ugs. 1869. 381-382 l

6. Teöke Béla dr. Körjegyző
Budaörsi ut 67. sz. telkén
állt (jav.) ut Tsenc szobor (1721) körzeretének pakozása tb.

7. Szesti keleti pálya a dvor
pracovnak rest. ügye.

Kerszegesen állunk
rendelkezésükre Damacs
adásával

Storno Ferenc

irod.

A ferencvárosi uj kath. templom. Száradok

1879 évf. 447 l.

Storno Igenc

irodalmához.

Ipolyi A. A magyar iparélet történeti fejlődése. Szilágyi Sándor A magyar tört. kiszulat vidéki kirándulása Pozsony városába s vármegyéte. Budapest. 1877. 39. l.

Stornoferenc

irod.

Czobor Béla dr. Történeti irodalom. 445.l 444.l 442.l 441.l 437.l

Századok. 1878. évf.

Stomo Ferenc

Lod.

Trobyi Arnold. A magyar mütörténeti emlékek tanulmánya.
Szilágyi Sándor. A magyar tört. társ. vidéki kirándulása. ~~Bp~~ Bpest.
1878.

68.l

Storno Fercue

Vas. Ujs. 1883. 832. l

A Mátyás-templomnak a főváros üvegfestésü két ablakot rendel meg, s a festésre vagy Storno kész kartonjaiból fog választani, vagy pályázatot hirdet. A templomban 1885 őszén megkezdhetik az isteni tiszteletet, s akkorra tizenkét festett ablak elkészitése szükséges. A két legnagyobbat készitteti a főváros; a herczegprimás, Ipolyi püspök, Kruesz Krizosztom pannonhalmi főapát egyet-egyet. Tehát még hét ablak megrendelésében nyilvánulhat a kegyeletes áldozatkészség.

Két magyar vértanu csontjai. A Wesselényi

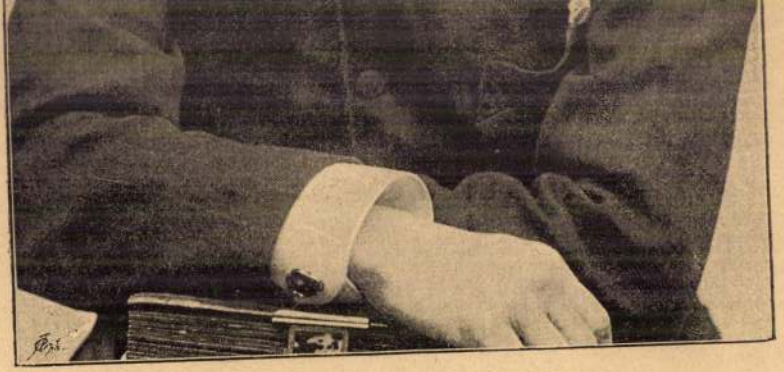

BARTÓK LAJOS.

(Ellinger fényképe után.)

ÖKSEBE

re felszínre dobott néhány ellentétet. A *Combat* hasonlatával élve, az ultrák és liberálisok acsarkodása következtében a kormány politikája ma nem világos és nem egyenes vonalú. Mindez az izzó parazsat táplálja.

Az UDR ereje és jelentősége évtizedeken keresztül a Tábornok *személyére* épült. Nem csoda, ha a de Gaulle halálával keletkezett *űrt* valamivel pótolni akarják. Valamivel *beépíteni a hézagot, tartalmat adni a párt létének.* S mert a konzervatív erők vannak túlsúlyban, természetes, hogy az új tartalom ilyen színezetű. Ennek számtalan megnyilvánulása van. Észlelhető a Chaban Delmas elleni kirohanásokban, tapasztalható, a kormány új összetételében. Nevezetesen: sokak szerint Chaban Delmas kiszemelt utódja, Jacques Chirac, akit a *„jobb oldali pompidouizmus képviselője"* címmel díszítettek fel.

Az ellentétek nem újkeletűek. De túlzásnak minősülne egy olyan kijelentés, miszerint *krónikus válság* lebeg a francia kormány fölött. „Csak" bizonytalanság és ellentét. Igaz, mindez nem nagyon kedvező a közelgő községi választások előtt: a francia nép berzenkedik egy oly törekvés ellen, hogy az UDR kifejezetten reakciós, konzervatív párttá váljék.

3

A francia politikai és gazdasági életnek *reformokra* lenne szüksége. Sem az 1968-ban, sem az azután felbukkant problémákat ez idáig nem sikerült megoldani. A francia gazdaság kórlapján viszont *új tünetek* jelentkeznek. Nevezetesen: mintegy félmillió munkanélkülit tartanak számon, s a francia ipar egyre kevésbé veszi fel a versenyt a világpiacon. 1970. szerencsés év volt, ezek a gondok csak *részleteiben* jelentkeztek, segítségül sietett a nemzetközi *expanziós és inflációs konjunktúra.* Kérdéses azonban, hogy 1971. is hasonlóképpen kedvezően alakul-e majd?

A kormánypárton belül mindez annyit jelenthet, hogy egy *egységes baloldal* kitágíthatja az UDR homloksebét, és idővel sikerrel veheti fel vele a küzdelmet. Legalábbis nagyobb sikerrel, mint 1965-ben.

Schiffer Ferenc

...?

ıta:

os üdülés
rák Alpok festői tóvidékén,
sében.

y, pihenés, kikapcsolódás.

óban külön úszómedence
ına.

i időpontok:
július, augusztus.

teli díj: 4850 Ft.

a legközelebbi

Z-IRODÁBAN

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ESTI HÍRLAP

1971 MÁR 2

1021

Storno Ferenc

STORNÓ-HÁZ

Százötven évvel ezelőtt, 1821-ben született idős Stornó Ferenc festőművész, restaurátor, a soproni Storno-ház tulajdonosa.

●

Kéményseprő művészek?

— A család Svájc Olaszországgal határos részéről költözött Magyarországra. A kéményseprő família tagjai tehetséggel foglalkoztak a képző- és iparművészettel is. Storno Ferenc Kismartonban született. 1840—42-ben a müncheni festőakadémia növendéke, 1843—44-ben Bécsben tanul. 1846-tól Sopronban építész, festő és iparművész. Középkori régészettel is foglalkozott. Számos középkori templomot restaurált. Ő állította helyre Sopron, Lőcse, Panuonhalma, Garamszentbenedek templomait. Mint festő, főleg oltárképeket és freskókat készített. Gazdag műgyűjteménye Sopron egyik idegenforgalmi érdekessége. 1907. januárjában halt meg Sopronban. Fia, ifjú Storno Ferenc, szintén festőművész volt.

●

Pelikános kopogtató?

— A soproni Stornoház a város legszebb barokk épülete. Kétemeletes, kettős homlokzatú, félköríves, sarokerkélyekkel díszített ház. Már 1417-ben szerepel az oklevelekben. Azóta többször átépítették. A névadó 1872-ben vásárolta meg. Mostani formája a XVIII. század első negyedéből való. Dongaboltozatos kapubejáróján át közelíthető meg a toszkánoszlopos, loggiás udvar, illetve az épület emeletén elhelyezett Storno-gyűjtemény. Pelikánt ábrázoló, barokk stílusú kovácsoltvas kapukopogtatója a legszebb soproni kapudíszek egyike. 1482—83-ban Mátyás király lakott e házban.

●

Címeres csillár?

— A kétemeletes épület szobáit zsúfolásig töltik meg a ritka becsű magángyűjtemény műtárgyai: a Liszt Ferenc Múzeum letéti darabjaival gazdagított Széchenyi-gyűjtemény, ezenkívül középkori aquamanilék (kézmosók), szobrok, festmények, régi porcelánok, népi kerámiák, stílbútorok, céhládák, tükrös csillárok. A gyűjtemény különös disze az egyik szoba hatalmas agancsos csillára, amelyen a Storno család jelképe, a kezében körzőt tartó kéményseprő áll.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

id. Stornó Ferenc

KÖNYVTÁJÉKOZTATÓ

Budapest

Február 20. 1821

150 évvel ezelőtt, 1821-ben született id. Stornó Ferenc festő, építész, műgyűjteménye Sopron idegenforgalmi nevezetessége

Stornó Pál: A soproni Stornó-ház.
Képzőművészeti Alap. 36 oldal (Műemlékeink) füzve 6 Ft.

MAGY. KIR. ADÓHIVATAL
SZIKSZÓ
ÉRK. 1904 VIII 7 II
1953. SZÁM.

Előírátott az átlandó illetm. osmfk. 248 lapj.

Acsabádi gkath. lelkész részére évi 404 K. 80 fillér congrua illetmény folyósítása tárgyában.

Vallásalap

24090 Községi nyomda Budapest.

Storno Igenc

Pannonhalmán a restauráció örvendetesen halad, a szentély festményeit Storno elvégezte, a nagy szentély ablak Sz. Márton püspökkel. Storno rajza szerint, be van állítva, a falak és oszlopok régi díszükben tündökölnek.

Egyvelep, Arch. Ert. 1871. V. K. 48. l.

LŐCSEI M. K. ADÓHIVATAL
ÉRK: 1904 AUG. 10
9868 szám

I

Bardossy Béla

24090 Községi nyomda Budapest.

Storno Ferenc

Föl kell ehegütt emlitemük, hogy S. nemcsak a mannersdorfi templom számára festett sikerült oltárképet, hanem legnyábban is ő terveré gróf Pejachevich nasiczi kastélya butoraits, renaissance stylben.

Zalka János győri püspök az egyházmegyéjében előforduló műemlékek megmentésére 2 bizottságot neveretett ki. Egyiket Győrött, a másikat Sopronba. A soproni bizottság tagjai között van Storno is.

Archaeologiai mozgalom. Arch Ért. 1870. III. k. 153-154 l.

Storno Ferenc.

Pannonhalmán Storno felügyelete alatt a mészkéreg lehámozása és a hiányos faragmányok stilszerű kiegészítése örvendetesen halad s az oltárok felett levő festett ablakokhoz a rajzok készek.

Kivonat a m. tud. Akad. arch. bizots. 1870 dec. 6. án tart. ülés. jegyzőkönyvéből.

Storno Ferenc

irodalmához.

Henszlman Imre. Jelentés stb. Arch. Ért. 1871. IV. k. 149-150 l.

Storno Ferenc

irodalmához.

Kivonat a m. tud. Akad. arch. bizot. 1871. jan. 3. tartott ülésének jegyzőkönyvéből. 5. pont. Arch. Ért. 1871. IV. k. 188. l.

Storno Ferenc

irodalmához.

Archaeologiai levelek. XLIII. Arch. Ért. 1871. IV. k. 281. l.

Storno Ferenc

A vallás és közokt. minisztérium a lőcsei templom falfestményeinek megvizsgálására kért 200 fotnyi utazási költséget Stornónak utalványozta.

Egyveleg. Arch. Ért. 1871. IV. 287. l.

Storno Ferenc.

Storno Ferenc jelentése erdélyi archaeologiai utjáról.

Arch. Ért. 1869. ~~évf.~~ II évf. 1 ~~2~~-6. l.
" 21-23. l
I és II. Közlemény.

1869. April. 13án indult utnak Erdélyre Sopronból. April 17. Pestről Aradon át Dévára ment. Apill 18án Vajda Hunyadra 19-én rajzolni kezdte a freskofestmények maradványait. E munkával foglalkozott 23 ig. 24én a görög Kath templom felvételéhez fogott.

Apr. 28. Hátszeg. 29én Ör boldogfalvai templom felv. 30-án Demsus. Május 1-én Hátszegről Pitkibe utazott innen Gyulafehérvár. A domról több faragvány rajzolt, valamit a Hunyadi féle siremlékeket. Felvette az előcsarnokot. Május 4. Szászsebes. ~~[illegible]~~ 6-án Szeben. 7én Nagy Izeben. A város egyneméh erődítményeit lerajzolta. 12én Brassó. 22én indult vissza, s utközben míg a gyorskocsi ~~az~~ Nagy Szebenben 7 órát időzött Kis Toronyra és Izelistjére ráindult s az ottani templomokról felvételeket készített.

Storno Ferenc

A Csobánc énekhez Storno nehány év előtt képalbumot készített, mely tetszést aratott ugyan, de mely a hazai törekvések pártolóitól is meglehetős egyedvűséggel ejtetett el. Barátai nemcsak arra ösztönözték, hogy ezen albumot újonnan kiállítsa, hanem hogy a maécsai kirági vadászlak termé számára készített festmányt, a vár urának vadászatra való távozását és onnan való vissza térését ~~a~~ valamely képes lapban a nagy közönséggel is közölje. Mert magyar, agyonhallgatják.

Egyveleg. Arch. Ért. 1870. III k. 139 l.

M. kir. adóhivatal Eperjesen
ERK: 1904 JUL 19
7197

II

Viraph

24090 Községi nyomda Budapest.

Storno Ferenc

53. Előadó bemutatja Stornonak Gulafehérvárról beküldött Vajda-Hunyadon és vidéken elkészült 2 naplóját és a falfestmények díszes másolatait.

Kivonat a m. tud. Akadémia arch. bizottságának 1869. május 7-ki ülésének jegyzőkönyvéből.

Arch. Ért. 1869 I. évf. 224. l.

Storno Ferenc

irodalmához.

Romer: Három nap hazánk északnyugati határán (II. Sopron)

~~[illegible]~~ Arch. Ért. 1869 I. évf. 240-245. l.

Storno Ferenc

A soproni sz. Mihályról cimzett plébánia templomot restaurálta. A merre csak nézünk, mindenütt Storno tevékenységével találkozunk. A templomnak festményekkel való díszítése az ő műve. A végit utánzó, szöngepszerűen változó mintáktól egész a történelmi képekig minden az ő ecsetjének szülöttje; igen csinos az asztalosi és kőfaragói rész, mely az ő tervezete szerint készült. A bronz lámpát szintén Storno rajza szerint készítettek.

Romer Floris. Három nap hazánk északnyugati határán. III. Sopron. Arch. Ért. 1869 I. 259-262. ll.

Storno Ferenc

109. S. I. érdekes jelentése ez idei erdélyi utjáról, lefordítása elrendeltetvén legközelebb kifogadatni.

110. u. a. jelentést tesz a csepregi régészeti leletről és a soproni muzeumi bögrék rajzát küldi.

Kivonat a m. tud. Akad. archaeol. bizott. 1869. jul. 6. tartott ülésének jegyzőkönyvéből. Arch. Ért. 1869 évf. 307. l.

M. kir. adóhivatal Eperjesen
ERK: 1904 AUG. 25
837

II

24090 Községi nyomda Budapest.

Storno Ferenc

épitész.

A pannonhalmi főapátság templomát, amelyet a kamarai igazgatás alatt a tisztviselők meszelésükkel teljesen tönkre tettek Kruesz Chryzosztom főapát restaurältatja. A munkálatokkal S. F.-et bízta meg, aki 1868-ban a munkához hozzá is fogott.

Vegyesek. Arch. Ért. 1868 I. 37. l.

Storno Ferenc

10. Előadó inditványa folytán határozza a bizottság, hogy S. F. erdélyi müntjára, mely főkép a Középkori falfestményeket fogja figyelembe venni, 300 frt utalványoztassék.

Kivonat a m. tud. Akad. arch. bizottságának 1869. jan 5-ki ülésének jegyzőkönyvéből. Arch. Ért. ~~[illegible]~~ 1869. 69. l.

Storno Ferenc

A magyar képzőművészeti egylet tárlatában két tervet mutat be a soproni bencések gothidomni temploma irlésszerű megnyitásáre. – Egy oltárkeresztet rajza, gothirles szerint. Ugyanezen mestertől láttunk a tárlatban egy képcyclust, mely szent László életéből történelmi képeket nyujt. Ez a II-ik lap és a Priszvényesek (?) mülapjánál van elfogadva. A középső ugyobb képben Ákost a kunt mutatja, mit egy magyar hölgyet rabol el, kit sz. László üldözvén elfog és megöl egy román irlésű, épitészeti diszitmény utánzó keretben. Oldalt alul két két kerekivezetű keretben, felül pedig fenneralakú pairsban egy egy jelenetet láttunk sz. László legendájából. Reméljük, hogy ezen képek ugyobb elterjedésnek fogunak örvendeni, mint Csobánca lapjai.

Egyveleg. Arch. Ért. 1869 I. 87. l.

Magyar Iparművészet
1928. 7-8.

A STORNO CSALÁD HÁZÁNAK KAPUJA. Városház-tér 12

HERCEG ESTERHÁZY PÁL PALOTÁJÁNAK KAPUJA. Templom-utca 2

A SOPRONI KERÜLETI MUNKÁSBIZTOSÍTÓ PÉNZTÁR HÁZA
(Régebben gróf Széchenyi- és gróf Erdődy-palota.) Szent György-utca 16

AZ EV. PAPLAK. (Régebben gróf Lassberg-ház.) Templom-utca 12

Storno Ferenc id

l.

Thirfelsödmantill

88' l.

Storno Terenc id

laid
n

Csatkai sopr hára E

5. l -

der königlichen Staatsregierung herausgegeben vom Alterthumsverein. 6-tes und 7-tes Heft. In Commission bei C. C. Meinhold und Sohn. Dresden, 1886. Egy füzet 4 márka.

CORNELIUS GURLITT, *Möbel deutscher Fürstensitze.* Ivrét. I. Lieferung. 20 ivrétű fénynyomatú lap. Berlin, Ernst Wasmuth, 1886.

Dr. WILHELM BODE, *Bilderlese aus kleineren Gemäldesammlungen in Deutschland und Oesterreich.* Heft IV. Gesellschaft für vervielfältigende Kunst in Wien. 1886.

ÉMILE MOLINIER, *Les Bronzes de la Renaissance.* Les Plaquettes. Catalogue raisonné précédé d'une introduction. 82 gravures. Tome I. (Bibliothéque internationale de l'art). Paris, Librairie de l'Art. J. Rouam. 1886. 20 frank.

A. CHAMPEAUX, *Dictionnaire des Fondeurs, Ciseleurs, Modeleurs en bronze et Doreurs.* Depuis le Moyen Age jusqu'à l'Époque actuelle. Tome 1. A.—C. Paris, Librairie de l'Art. J. Rouam. 1886. 15 frank.

MAX BACH, *Die Renaissance im Kunstgewerbe.* Sammlung ausgeführter Gegenstände des XVI. und XVII-ten Jahrhunderts. 4-te und 5-te Lieferung. Stuttgart, Gustav Weise 1885—1886. Egy füzet 2 márka 50 pf.

Storno Ferenc id

Vrod
2

Pasteiner

A mivenesch tört
199.l

mánul. Szatmári levitte hát magával Margittára, a választás sikerült és Salusinszky avanzsált előbb politikai riporterré, majd pedig a Fejérváry-kormány idején segédszerkesztővé. Salusinszky mintaképe volt a jó kollégának és energiáját főképp arra forditotta, hogy a Budapest szerkesztősége számára a lapkiadónál kedvezéseket érjen el. A Wodianer-cég ugyanis meglehetősen konzervativ volt és bizonyos avult rendszerhez mereven ragaszkodott. Az ujságirók például kéthetenkint utólag kapták a fizetésüket. Salusinszky addig járt a kiadó nyakára, mig sikerült rávennie, hogy olyan ünnepi elsejéhez juttassa az ujságirókat, amilyen meglepetés még nem volt sem azelőtt, sem azóta soha. Ez pedig abból állott, hogy a Budapest szerkesztősége havonkint előre kapta a fizetését. Vagyis azon a bizonyos elsején egyszerre váratlanul hat heti fizetést kaptak a derék hirlapirók. Ilyen módon megszabadultak egy csomó adósságtól és pillanatnyilag rendbehozták zavaros és bizonytalan anyagi ügyeiket. Ugyancsak Salusinszky vivmánya volt a szabadságidő rendezése. Addig csak két heti szabadságot lehetett igénybe

Storno Ferenc id

d.

Forst Akadmüemlv

40, 88, 89, 90.

legmetekesebb helyen számoltak be kétnapos eszrevételeikről. Kiderült, hogy az egész utazás kitünő diplomáciai előkészitésének dicsősége Xavér pármai hercegé, aki nem kisebb emberre, mint Briandra hivatkozva vette rá Károly királyt a fegyveres fellépésre. A soproni antant katonai misszió egyik jólértesült vezetője, aki akkor éppen a nyugatmagyarországi népszavazást előkészitő ügyekben s az imponáló felkelés jóindulatu figyelésére tartózkodott Sopronban, egyik magyar urat tájékoztatta arról, hogy csodálkozik a magyarok meglepetésén, hisz az egész világ hetek óta tudta, hogy Károly király repülőgépen Sopronba fog érkezni és onnét csapatokkal indul a budai vár ellen. Hisz október elsején már nemcsak az összes európai kormányok, hanem a világlapok szerkesztőségei is a legapróbb részletekig ismerték előre a fegyveres kisérlet összes részleteit, sőt már nyolctiz nappal előbb, a végrehajtás pontos dátumát is tudták.

A császári pár a repülőgéppel október huszadikán délben indult el a dübendorfi repülőtérről magyarországi utjára és délután négy órakor szállt le a dénesfai Cziráky-kastély mellett. Ellenben a londoni „Times“ svájci tudósitója már nyolc nappal

Storno Ferenc id

l.

Győri kiáll. 1919–1929

25 r. l.

— TOLNAI EMEDI —

Storno Frencid

l.

Ipolyi kisebb
munkái IV
563. l.

Gerő Uri di
fehérnemű kés
Budapest
IV. Muzeum-körú
Telefon: 1-854-11.

is a Tanács elfogadja a bizottság javaslatát s kimondja, hogy a kiadók beadványát teljesíthetőnek nem találja.

5. *Előadó* jelentést tesz a folyó évben eszközölt könyvtárlátogatásokról s kéri a Tanácsot, hogy a Tarczalon használátlanul hevert könyvtárnak Heredtkércsre történt átbelyezését utólag hagyja jóvá s a Nagylázon lévő s kellő használatnak nem örvendő 2 [illegible] vándorkönyvtárak egyikének Szerednyére leendő szállítását, addig rendelje [illegible] — A Tanács előadó jelentését tudomásul veszi s javaslatához hozzájárul.

6. Dr. *Gulyás* Pál népkönyvtári szakmegbizott jelentést tesz a nagy jegyzetes népkönyvtári czímjegyzék munkálatainak jelen állásáról s ismerteti, miként fognak a jegyzék alapján a különböző tipusu népkönyvtárak összeállítatni [illegible] a jelentést tudomásul veszi s a szakmegbizott által összeállítandó jegyzék [illegible] jeges megállapítását a jegyzék összeállítására kiküldött külön bizottságra s a szakbizottságra ruházza, elvben hozzájárulván ahhoz is, hogy a vándorkönyvtárak jelenlegi öt sorozata tíz sorozatuvá fejlesztessék ki.

A Marosvásárhelyen létesítendő Közművelődési Ház ügyében a vall. és közokt. minister [illegible] 22.533 [illegible] rendeletével értesítette Marosvásárhely város közönségét.

Szomo Ferenc id

Wall 1868 – 1875

2 jeszi [illegible] restaurátik

az alabb tenyelő

mint és festette ≠

Emlepánnak

Tanh nemus

rajzaival és kéz

[illegible]

F az ömsz fallapítás

hogy a javaslatot fogadja el s megvalósítására a felhatalmazást adja meg. A Tanács a javaslatot elfogadja s határozatilag kimondja, hogy az 1910. évben a következő 56 könyvtárkezelőt részesíti jutalomban:

I. Az Orsz. Tanács hatáskörébe tartozó könyvtárak kezelői:

1. *Aradséga.* Lantos Miksa közs. tanító 75 K.
2. *Bártfa.* Furia Károly áll. tanító ... ... 75 «
3. *Békéscsaba-Nagyrét.* Brózik Emil közs. tanító ... ... 50 «
4. *Belényes.* Jancsik Géza városi tanácsos 100 «
5. *Budapest, VI. ker.* Diószeghy Béla közs. tanító ... ... 100 «
6. *Budapest, VI. ker.* Szatmári János közs. tanító ... ... 100 «
7. *Czibakháza.* Mohács István igazgató-tanító ... ... 50 «
8. *Felsőbánya.* Rettegi Károly ny. bányafelvigyázó ... ... 50 «
9. *Gyöngyös.* Ifj. Kozmáry Ferencz szőlőmives ... ... 50 «
10. *Hajduszoboszló.* Széchy Miklós közs. polg. isk. igazgató ... ... 100 «
11. *Hatvan.* Joó György áll. tanító ... 50 «
12. *Hodrusbánya.* Kubinyi József főtanító 50 «
13. *Késmárk.* Nyárády E. Gyula áll. polg. iskolai tanár ... ... 100 «

Storno Ferenc id

l.

Csal-Frey Ost Kunst

XXIV. k

37, 40, 274, 281, 308, l.

énytár

mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
lényrép		

sphaneum nyomda r. t. Budapest.

CSÁK ZSÓFIA

Az első szabad május 1. Storno Ferenc soproni plakátján

A Magyar Tanácsköztársaság mindent elkövetett, hogy a már hatalmát fegyveresen védő ifjú proletárállam méltóképpen emlékezzen meg május elsejéről: e napot a munkásság az első szervezett megmozdulás (1890) óta az eljövendő hatalom elődemonstrációjaként ünnepelte. A művészet minden ágában (irodalom, zene, képzőművészet...) felhívással fordult az alkotókhoz, hogy tehetségükkel segítsék az ünnepi megmozdulást. Számtalan művészi munka született, amelyek közül sajnos sokat (a felvonulás transzparenseit, szobrait...) a bekövetkező tragikus események nem kíméltek meg, és így csak leírásokból, visszaemlékezésekből tudjuk felidézni. Legtöbb alkotás az irodalomban és a plakátművészetben maradt ránk, melyek féltve őrzött nemzeti kincseink lettek, mégis csak ritka alkalmanként nyílik lehetőség arra, hogy eredetiben is láthassuk és élvezhessük őket.

A szombathelyi Forradalmi Múzeum állandó kiállításán egy ilyen ritkaság számba menő, kevésbé ismert, az 1919-es május elsejét üdvözlő plakát látható. A május elsejét ünneplő, a Tanácsköztársaság alatt készült utcai plakátokat említve mindenkiben *Bíró Mihály* híres kalapácsos embere, vagy *Steiner Rezső* láncot tépő, s a szabad májust köszöntő férfialakja idéződik fel. Művészi színvonalukkal méltán váltak 1919. május elsejének szimbólumaivá. A múzeumban látható alkotás, *ifj. Storno Ferenc* munkája történelmi dokumentumként szintén megerdemli, hogy 1919. május elsejére emlékezve a Bíró és a Steiner plakát mellé felsorakozzon.

A Tanácsköztársaság alatt készült színes, rajzos plakátoknak szinte mindegyikét — a művészeti élet koncentráltsága és a nyomdai kötöttségek miatt — valamelyik budapesti nyomdában adták ki. Éppen ezért érdekes dokumentum Storno Ferenc alkotása, mert a Sopronban élő művészt a helyi politikai szervek kérték fel a plakát elkészítésére, és az ottani Röttig—Romwalter Nyomda R—T. nyomta ki. Rajta kívül még három Sopronban élő festő — Steiner Rezső, Ágoston Ernő és Welleba Rudolf — kapott megbízatást és készített plakáttervet, ezeket is ugyanott adták ki.[1] Hogy erre lehetőség volt, az egyrészt a régebbi hagyományokra visszanyúló művészeti életnek köszönhető, másrészt a nagyhírű és színvonalas nyomdának. Storno Ferenc az április elején megalakult, a Soproni Vörös Újság által „fejmunkás szakszervezetnek" nevezett művészeti csoport vezetője volt.[2] S bár életművében sem a Tanácsköztársaság előtt, sem utána nem mutatható ki semmiféle politikai irányzathoz való kapcsolódás, feladatát a május elsejei plakát elkészítésekor mind stílus-, mind gondolatvilágán belül maradva sikerült megoldania.

MAJVS·I·

jellemzi — ez a vonás a Tanácsköztársaság szinte minden figurális plakátján feltűnik. Ennek kifejezését segíti elő azzal, hogy a szenten megszokott lovagi öltözet helyett az egyetlen ruhadarabja a nyakába vetett köpeny. Nem véletlen, hogy egy ifjú tekint ránk a ló hátáról, rokonszenvet keltően nyugodt, elmélyült, barátságos, de kissé merev és szoborszerű arccal. Az ifjúság üdesége hősies, férfias erővel párosul. Az alak etikus tisztasága egy harmonikus élet iránti igényt és újfajta társadalmi kiegyensúlyozottságot tartalmaz.

A kép ritmusát a középpontban zászlót tartó forradalmár férfialak irányítja. Ember és ló egyaránt felfelé mozdul. A mellkas erőteljesen kidomborodik, az izomzat megfeszül. Meghatározó jellegűvé nemcsak az izomzat válik, hanem a mozdulat is, a széttört bilincset felmutató kéz: várakozó tettrekészség a közvetlen győzelem után is. Érdemes felfigyelni a balkéz mozdulatára. Az ikonok egyes típusain Szent György sohasem emeli bal kezét, általában az oldalán levő kardon nyugszik, vagy legalábbis nyugalmi állapotban van. Elterjedt azonban az a változat is, amelyiken ez a kar felfelé lendül, de ilyenkor mindig kardot (a hatalom, a győzelem jelvényét) emel magasba.[5] Plakátunkon ezzel a kifejezési háttérrel megtöltve jelenik meg a bilincs a bal kézben, immár szétszakítva, a szabadság, a felszabadulás szimbólumaként.

A harc azonban még nincs befejezve, bár a képzeletbeli állatszörny már legyőzetett. Itt a torzított állatalak az emberellenes társadalmi erő megtestesítője, az igazságtalanságokat, az elnyomást fejezi ki.

A sárkánnyal szemben azonban nem áll egyedül a meztelen emberalak. Nem véletlen, hogy a művész a művészeti ábrázolások között szerényebb helyet elfoglaló magányos vagy vértanú Szent György helyett az ikonfestészetben is gyakoribb győzelemhordozó lovas hőst választotta. A ló itt segítőtárssá válik. Benne van a harcban, hátsó lábára rátekeredett a sárkányfarok, mellső lábai azonban eltiprásra készek. A lónak ilyen funkciója egyedülálló a Tanácsköztársaság plakátjai között: harmóniát, győzelmet hordoz. A lóábrázolás 1919-ig kevés kivétellel inkább a hatalom oldalán áll

SÁRKÁNYÖLŐ SZENT GYÖRGY
(BULGÁRIA, 1677.)

GYÖRGY-IKON,
A SZENT MEGKÍNOZTATÁSÁT ÁBRÁZOLÓ
JELENETEKKEL, XIV. SZ.

Témaválasztásában szinte egyedülálló: a sárkányölő Szent György legendáját dolgozza fel. De ha az ő és a családja művészetében hagyománnyá váló ikon- és freskófestészetet ismerjük, nem lep meg bennünket választása. Már korábban is találkozhatunk az ikonok új tartalommal való megtöltésével a szocialista képzőművészetben. Gondoljunk csak a századforduló agitátor—hegyibeszéd képeire, vagy a világháborús pietára, keresztrefeszítésre, Golgotára. Storno választását itt tehát csak olyan értelemben lehet egyedülállónak tekinteni, hogy az ismert 1919-es plakátokat megnézve szembetűnik ugyan *néhány* képi formaelem, amely eredetében az antik, illetve keresztény mitologikus motívumokig vezethető vissza — Szántó Lajos: „Proletárok! Előre! Ti vagytok a világ megváltói!", Pór Bertalan: „Feleségeitekért, gyermekeitekért előre", Pólya István: „A vörös katona a proletárállam védelmezője" —, de egyen sem fordul elő hasonló érintkezés vallásos témájú kompozícióval ilyen ikonográfiailag pontos ábrázolásban. A szent alakja Stornónál is új tartalmak hordozójává vált. Sikerült úgy valóra váltania mondanivalóját, oly módon ötvöznie az ikon tematikájából adódó megkötöttségeket és adottságokat, hogy megőrizte a téma sugárzó erejét, de új áhítattal töltötte meg.

A plakát vázlatát eredeti nagyságban — 63x90 cm — adta le a művész a nyomdába, ahol Czeike Adalbert vitte át kőre a rajzot, mivel litográf eljárással készült, két színnyomással. Igen nagy példányszámban adták ki, május elsejére virradva a város legfontosabb pontjain mindenhol ki volt ragasztva. Nyomtak belőle kisebb méretűt is — szintén színesben —, ezeket röplapként osztogatták.[3]

A plakát kompozíciója szigorú szerkezetű. A lapot kitöltő vöröses-feketés kavargó háttérből élesen emelkedik ki középen egy fehér férfialak. Felsőteste frontálisan fordul felénk, két karja szinte azonos mozdulattal lendül a magasba. Egyik kezében a zászlórúddal azonos funkciót betöltő lándzsa, másikban széttört bilincs. Ha a bilincs lefelé húzódó vonalát meghosszabbítanánk, akkor a sárkány testén ejtett halálos döfés pontjában találkozna a lándzsa hegyével. Ezen a ponton halad át az a függőleges vonal, mely a férfialakon keresztül húzható meg, szinte teljesen két egyforma részre osztva az alakot. A kép alsó és felső részén a függőleges tagolás vízszintesen zárul. Alul a plakát teljes szélességében az utolsó leheletét kifújó sárkánnyal, felül pedig a legyőzött sárkány (fehér) testével párhuzamosan, de egyben győztesen és diadalmasan lobogó vörös zászlóval.

A két szemben álló fél ábrázolása (győztes és legyőzött) a motívum szempontjából egy képen belül sohasem lehet egyenértékű. Itt harmadrész a legyőzött sárkány; egészen laposra szorul össze alul, a periférián, a kitátott szájnak csak egy része látható. Szinte az egész fej és a szárnyak nagy része is lemarad. Jól láthatók azonban a végső erőfeszítést, és egyben már a legyőzöttség mozdulatát is magába sűrítő lábak. A két vízszintes zárással szabadon hagyott tér egészét kitölti a férfialak. De itt nem egyszerű lovasról van szó, hanem annak a harcos szentnek új tartalommal átitatott alakjáról, akire évezredeken keresztül úgy tekintettek, mint a jó, a világosság megtestesítőjére, aki a természet sötét erőit jelképező sárkányt legyőzi. A legendás Szent György képet „... a hellenizált keleti népek mítoszalkotó képzelete vette át a hindu vallástörténet csodás istenség—alakzatai közül, akik legyőzik és halálra sebzik az ősidők gonosz sárkánykígyóját (azaz a „Bűn" jelképét és megtestesítőjét). Ez Indiából került sokezer év előtt a babiloni vallásba, onnét pedig a görögség hitregéi közé... Majd későbbi hellenizált legendáikban mint Szent György, a katona, aki a királylányt vagy egy keresztény város lakosságát megszabadítja a rémületes sárkánykígyótól. De hát mivel sárkányok nincsenek, a II. Vatikáni Zsinat a képzeletnek *erről* a Szent Györgyéről mondotta ki, hogy sohasem létezett, különben is *ehhez* az alakzatához és legendájához az egyház sohasem adta hozzájárulását."[4] (Az egyház csak a katonavértanú Szent Györgyöt ismerte el.) A művész éppen ezt a mozzanatot ragadta meg a téma feldolgozásában.

Bár egyes korai ikonfestők szívesen ábrázolták a szentet — a később inkább finomított, karcsúbb formákkal szemben — izmosnak és tagbaszakadtnak, a plakáton lévő alakon megrajzolt izomzat azonban már túlnő ezen. Itt a nagyüzemi munkást

PÉNTEK IMRE

Ipari művészet vagy ipari forma?

ELMÉLKEDÉS KOCZOGH ÁKOS SZÉP TÁRGYAK DICSÉRETE CÍMŰ KÖNYVÉRŐL

Gyakran előfordul, hogy régi fogalmakba akarjuk belegyömöszölni a felbukkanó újat, mert csak ilyen módon válik értelmezhetővé, így lelheti meg helyét a nap alatt. A jószándékú buzgalom egyfelől jogosult, hisz helyesen érzékeli a régi és új közti összefüggéseket, a folytonosságot, másfelől viszont túlhangsúlyozza ezeket: érzéketlenül megy el az eltérő vonások mellett, kizárólag az új sajátszerűségének negligálása árán képes befogadni a változások eredményét, illúziókkal éri be kritikus vizsgálódás helyett. Bár inkább ösztönösen, mint tudatosan (félreértések féligazságait forgatva) számol az új megjelenések következményeivel: de jobbára „leszámol", csakhogy ne kelljen szakítania az előző helyzet csendes megállapodottságával.

Körülbelül ilyen élménye támad annak, aki megpróbálja végiggondolni Koczogh Ákos könyvének elméleti alapvetését. A szerző — a tárgyi népművészet és az iparművészet kiváló, tudós szakembere — tagadhatatlanul imponáló ismereteinek bázisán — hasonlóan jár el. Megkísérli az iparművészetet a képzőművészet fogalomkörébe emelni — ami kétségkívül indokolt és rokonszenves törekvés — ám egy füst alatt mint az iparművészet részét, alesetét, új fejleményét, az ipari formát is szalonképessé teszi, azaz műalkotássá avatja. Holott a design-nak nincs szüksége ilyenfajta „megnemesítésre": ő maga — legalábbis ideális értelemben — az emberi környezet átfogó „megnemesítését" vallja céljának, tehát programja egészen más motívumokat hordoz, mint a képző- és iparművészetek.

Nyilvánvaló, hogy Koczog Ákos ezzel a fogással — az ipari gyártmányok műalkotássá változtatásával — szerette volna meghaladni azokat a valóban mutatkozó és semmiképp sem lebecsülhető elméleti bonyodalmakat, amelyeket a design megjelenése és térhódítása okozott. Azonban az a logikai művelet, amely tartalmilag egybefoglalja a képző- és iparművészetet, valamint az ipari formát, csak egy pozitivista álláspontot hívhat életre: felleltározását — a lényegi különbségek kimunkálása helyett — mindannak, ami „van".

A műalkotásbeli egyenrangúság — a közös nevező — kiválóan alkalmas arra, hogy összemossa, eltüntesse a meglévő különbségeket, s hogy egy „gépkorszak előtti esztétika" törvényszerűségei nevében ítéljük meg a „gépkorszak utáni" tárgy- és formavilágot." A gépkorszak kezdete ugyanis határvonalat húz, ettől kezdve elsősorban a technika határozza meg a formaalkotást..." — állítja Braun-Feldweg *Ipar és forma* című alapművében. Koczogh Ákos megközelítéseiből ennek a „határvonalnak" az értelmezése hiányzik, pontosabban: egy már meghaladott koncepció nevében lép fel, amelyben — úgymond — „összhangban vannak" az emberi tartalmak kifejezhető és gyakorlati funkciói, valamint az anyag, forma törvényei, a hasznosság, a gazdaságosság és az esztétikum követelményei. Első rátekintésre is egymásnak ellentmondó sajátosságok konglomerátuma ez: összhang helyett helyesebb ellentétüket kiemelni, mert ma a gazdaságosság aligha fér meg harmonikusan az igényes külső mejelenéssel, a teljeskörűen értelmezett funkcionalitással, és a sorozatgyártmány megítélésekor másra kell tekintettel lennünk, mint egy táblakép esetében. Az ipari forma „műfaja" már kinőtte a hagyományos képzőművészet kereteit. Új nomenklaturát kell nyitnunk, ha követni akarjuk az eseményeket.

*

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1980 ---
6
ÉLETÜNK
Ifj. Storno Ferenc,
festőművész, restaurátor.

monumentális erejével: gondolunk itt a századeleji alkotásokra, ahol már a népet, a néptömeget személyesíti meg, a maga elesettségében és kiszolgáltatottságában (Tornyai János: Bús magyar sors, 1910), néhány esetben csak a teljesség iránti vágyakozást megjelenítve (Kernstok Károly: Lovak a vízparton, 1910). Storno plakátján a munkásalakkal egybeforrt fehér színű ló magát a népet jelenti, és lovasa tevékeny segítőtárs. Később ez a motívum már általánossá válik, napjainkig megmaradt jelentéstartalma. A ló és a szörny ellentétpár (itt sárkány — ember + ló) szintén ezután lesz gyakori.

A hátteret adó tűz árny- és fényhatása pszichológiailag festi alá a kép előterének drámai jelenetét. Festésmódja izgatott, csupa lendület, sötét-vörös kavargás. A lángnyelvek ritmusuk révén válhattak a kompozíció alapelemévé. Felveszik a férfialakban és a lóban rejlő dinamikus mozgást, amely tovább gyűrűzik a vörös köpeny hullámzásában, és a zászló lobogó, baloldalon kígyózó mozgásával harmonizál.

A plakáton háromféle színt láthatunk: a papír nyers fehérsége — vörös — fekete. Ezt részben a litográf technika kötöttségei indokolják. E kevés színt azonban megfelelően alkalmazza a művész, ezért nem érezzük színben szegénynek. A középen kiemelkedő ló és lovas fehér, pontosabban az előállítási módból adódóan nyerspapír színű, s elementáris életerőt sugározva bontakozik ki a meleg vörösből.

A mezítelenség lehet a kiszolgáltatottság érzékeltetője is. Itt is szó van erről, de olyan jelentéstartalommal párosulva, hogy az eddigi kiszolgáltatottság micsoda hatalmas erők tartaléka volt! Inkább a már antik márványszobrokban is meglévő fenségességen van a hangsúly. A ló is fehér. Ez egyrészt az idők során kialakult, meghatározott színből adódik, másrészt az ennél ősibb, pogány mítoszokig visszanyúló fehér ló — hatalom jelképből is. A ló, lovasával ellentétben, hagyományosan van szerszámozva. Szügyén — emblémaszerű körbe foglalva — az ember egyik legősibb, a munkásoknak pedig legtipikusabb szerszáma, két keresztbe tett kalapács látható. Ez a jelzés is a ló és lovas szimbolikájában rejlő összetartozásra utal.

A sárkány szintén fehér színű, de a kompozícióból adódóan ez a fehérség hideg. Ridegségét elősegíti a szörnyalak eltorzított, erőlködő, végsőket rángó teste.

A hátteret alkotó vöröses atmoszféra többféle jelentést hordoz. Itt a vörös szín először a tűzzel és vérrel asszociálva a szabadságküzdelemre, a proletárhatalmat védő forradalmi harcra utal. Ezzel függ össze a plakát felső síkját betöltő vörös zászló és a nyélből letekeredő vörös szalag is; összekapcsolódnak és értelmezik egymást. A tűz izzását fokozza az ellentétes fehér is. A vörös szín általában dominál a korai forradalmi plakátokon, és az 1919-es plakátművészetben meghatározóvá vált.

Storno Ferenc plakátjának rajz-, szín-, kompozíció- és szimbólumrendszere együttesen fejezi ki az emberi erőt, szépséget, harmónia-igényt, az első szabad május elseje minden harcát, szenvedését és örömét.

JEGYZETEK

1. Storno Gábornak — a művész Sopronban élő fiának — szóbeli visszaemlékezése alapján.
2. Csatkai Endre: Sopron képzőművészeti élete a Tanácsköztársaság idején. = Soproni Szemle 1959. 1. szám 104. p.
3. Bayer Lipót nyugdíjas soproni nyomdász szóbeli visszaemlékezése alapján.
4. Ijjas Antal: Szentek élete. Ecclesia Könyvkiadó Bp. 1976. I. kötet 275. p.
5. Lazarev: Középkori orosz festészet. Magyar Helikon 1975. 37. p.

Az országos műemlékek bizottsága
tekintetes Elnökségének

Budapest

A következőkről van szerencsém a tekintetes Elnökséget értesíteni:

1911. évi június 23-án nálam volt Kern úr festő a tekintetes Bizottság megbízásából a restaurálási munkák megbeszélése és a honorárium megállapítása végett; és mi akkor a fáradságáért 2000 korona honorárium-ban állapodtunk meg. Kern úr ezen összeget az összköltségvetésében felvenni és erről a tek. Bizottságot értesíteni kéznek nyilatkozott, amit a tegnapos városplébános úrral személyesen is közölt.

Ezek figyelembevétele mellett nyíltól felkérem a bizottság tek. Elnökségét, méltóztatnának ezen fenti összeget részemre kiutalványozni; egyúttal kérem ezen ügyet minélább elintézni szíveskednének.

Kiváló tisztelettel

Sopron, 1912 március 22.

Storno Ferenc.

akad. festő.

Storno Ferenc ud.
festő

kiselejtezett vál

13

A

Műemlékek Országos Birottságának.

Budapest.

1921 évi január havában kelt 157/921 számú nagybecsű sorai-ra vonatkozólag van szerencsém mindenekelőtt kijelenteni, hogy fölödte örvendtem a Mélyen-tisztelt Birottságtól ismét hírt kapnom, s úgy magam, valamint fiaim szives örömest készek vagyunk, Hazánk művészeti érdekeit minden fölünk telhető módon szolgálni és támogatni, és célunk is mindenkoron az marad, ezen téren teljes erőnket kifejteni.

A mellékelt jegyzék nem tökéletes, mintán hosszabb időt vesz igénybe, az egész, rendelkezésünkre álló terjedelmes anyagot átnézni és rendezni, azonban ha ezen munkánkkal elkészültünk, annak eredményéről a Mélyentisztelt Birottságot annakidején értesíteni fogjuk.

Az egyes munkákról néhány fölös példányunk van, melyeket örömest rendelkezésére bocsátunk a Mélyentisztelt Birottság Könyvtárának; sajnos, hogy ezen jó és hasznos gondolat csak most lett felvetve, mert ezáltal sok érdekes munka ma már csak nagyuchezen szerezhető be, de mindenesetre jobb most megkezdeni az összegyűjtést, mint később. — Kérjük a Mélyentisztelt Birottság értesítését, a felsorolt munkák közül melyek vannak már képviselve Könyvtárukban.

Ez alkalommal bátorkodom megjegyezni, hogy a Műemlékek Országos Birottságának feltétlenül érdekében állana, hogyha fiam Storno Miksa építész a tagok sorába felvétetne, mintán ő is a

a Bizottság számára hasznos munkásságot tudna kifejteni, és az úgy érdekét hathatósan tónnogathatná.

Műtörmünk nagyobb mennyiségű Clichée birtokában van, melyek a mi cajzaink után készültek, s rézint Zinkographiák, Heliogravourok, valamint rézkarcok, melyek egy esetleges mű kiadásánál rendelkezésre állanak. Mintán ma, s valószínűleg még hosszabb időre is a Clichéek nagyon drágák lesznek, kérem a Mélyentiszelt Bizottság ezen körülmény tudomásulvételét, valamint szíszínyú esetleges kívánságait velem tudatni.

Maradok, a Mélyentiszelt Bizottság értesítését várva
kiváló tisztelettem kifejezésével
s harapias üdvözlettel
Storno Ferenc

Sopron 1921 évi február hó 7.-én.

Storno Ferenc id.

kiveleyezett
irat

HAZAI KRÓNIKA

ID. STORNO FERENC (1820—1907.) A soproni városházával szemben a festői piac egyik sarkán áll a Storno-ház. A XVII. századbeli érdekes renaissance-stílű épületben egykor sűrűen fordultak meg műtörténetírásunk régebbi művelői. De ma is szívesen keresi föl minden műbarát, kit útja Sopronba, ez eleven életű s régi emlékekben gazdag határszéli városunkba vezet. Id. Storno Ferenc, e ház nemrégiben elhunyt ura, építő- és festőművész, egyike volt első mestereinknek, akik régi művészetünk emlékeinek föntartásával és helyreállításával kellő szinvonalon álló tudással és ízléssel foglalkoztak. Egész odaadással csüngött a középkori művészet, főleg a csúcsíves építészet korának emlékein s úgy beleélte magát ennek stíljébe, hogy saját művészi egyéniségének érvényesítésére talán nem is gondolt. A régi nemzedék, mely szintén rajongott a középkor művészetéért s minden, akár később ujjá is épült régi emlékünket román vagy csúcsíves stílű alakjába törekedett visszavarázsolni, megbecsülhetetlennek találta Storno e tulajdonságát, amelyet talán legjobban művészi önmegtagadásnak nevezhetnénk el. Ma már egész más a felfogásunk a műemlékek restaurálásáról s a művészi egyéniségről, mint aminő az előző nemzedéké volt. S minden bizonnyal ez az oka annak, hogy Storno elvitázhatatlan érdemeiről még életében megfeledkezett a világ, s hogy műtörténetírásunk újabb művelői nem egyszer ugyancsak szigorúan birálják a restaurálás terén kifejtett működését is. De bármint változik is az emberek felfogása mindenről, azt az érdemet nem tagadhatják el Stornótól, hogy ahol restaurált vagy rekonstruált, ott mindig csak a meglevő alapból indult ki. Bármint rajongott is a csúcsíves építészet koráért, a művészet későbbi vívmányait is ugyancsak meg tudta becsülni s az egyöntetűség kedvéért sehol sem csinált tabula rasát.

S ha meggondoljuk, hogy még újabban is művészetünk mily sok emléke semmisült meg restaurálások közben, mi is csak kellően megfogjuk tudni becsülni Storno érdemeit. Bármennyit adott is hozzá tanulmányaiból az általa restaurált műemlékek díszítéséhez, ami bennük keletkezésük korából fönmaradt, mindig képesek leszünk kihüvelyezni régi minták alapján tervezett alkotásaiból.

Ha ilyformán műtörténetírásunk joggal nem tehet szemrehányást Stornónak, gyűjtő kedvével, mely élete útján s szüntelen utazásaiban hajlott koráig végig kisérte, valósággal lekötelezte ezt. A régiséggyűjtemény, amelyet id. Storno Ferenc soproni házában összehalmozott s amelyet hasonló nevű fia, ki szintén festőművész, ma is gyarapít, bizvást vetélkedik a soproniak városi múzeumával, — mely pedig egyike ilynemű elsőrangú vidéki intézményeinknek. Régi művészetünknek és iparművészetünknek többnyire a vég-

Művészet 1908.

Az első és fődolog az, ami művészi szempontból szükséges. Ehhez aztán alkalmazkodnia kell a természetnek. Arnold Böcklin

*

Kétféle viszonyban él a művész a természettel: ura s egyben szolgája Goethe

*

Nem lehetünk urává a természetnek, mielőtt rabja ne lettünk volna.

Richard Muther

*

A természet csak annak adja meg magát, aki elég erős ahhoz, hogy megfékezze.

Jules Breton

*

A természet emlékeztető, költögetője annak, amit elfeledtünk, táplálék, amely a képzelet szellemeit élteti s elszenderült eszméket visszatérít az emlékezetünkbe. Vincencio Carducho

*

A természet előtt teleszívjuk magunkat igazsággal, a műhelybe visszatérve, kifacsarjuk ezt a szivacsot. Jules Dupré

*

Még a közepes tehetség is elmésse válik a természet jelenlétében. Goethe

*

Szeresd a természetet s meglásd: eszménynyé válik benned, akár a kedvesed, ha még oly rút is.

E. J. Hähnel

*

Azt mondta a festő: „Nem engedem, hogy közém és a természet közé bármi is férkőzzék". Pompás! De lehetséges-e? Mert nem áll-e közénk s a természet közé mindaz, ami csak valaha történt, mindaz a sok mesterműi, ami csak valaha hatott reánk? George Clausen

*

Az életben, legyen az szellemi vagy fizikai s ép úgy annak tükörképében, a művészetben, az igazság a legmagasb törvény.

Ferd. Georg Waldmüller

*

Oly hű darabja a természetnek, amely a szemet sem nem élteti, sem nem gyönyörködteti, siralmas szerepet játszik a művészetben.

Karl Krummacher-Worpswede

*

Ha nem tekintjük alapnak az igazságot, hiába akarjuk dísznek alkalmazni.

W. M. Hunt

*

Olyan képek, amelyek csak azért készültek, hogy „szakasztott hű"-ek legyenek, oly irgalmatlanul hatnak, hogy az ember nem tűrné meg a szobájában. W. M. Hunt

Túlsok az igazságból kétes élvezet.

Goethe

*

Igazság s természetesség — ki ne kívánná, ki ne akarná e kettőt? Csakhogy alig van két ember, aki ugyanazt értené alatta.

Gustav Floerke

*

Minden irány nagy művészei oly gyakran ismerték el a természetet tanítómesterüknek, hogy ez az igazság közhelylyé válnék, ha nem lehetne oly sokféle módon értelmezni. Ha ez a szabály új értelmezést nyer, akkor új művészet támad, új szempontok merülnek fel s az új eszközök új célokká válnak. Kompozició, szín, ecsetkezelés, mind revizió alá kerül. K. A. M. Stevenson

Közli T. H.

FÉRFI KUTYÁVAL
BORUTH ANDOR FESTMÉNYE
A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM ÚJ SZERZEMÉNYE
A NEMZETI KÉPCSARNOK-EGYLET ALAPÍTVÁNYÁBÓL

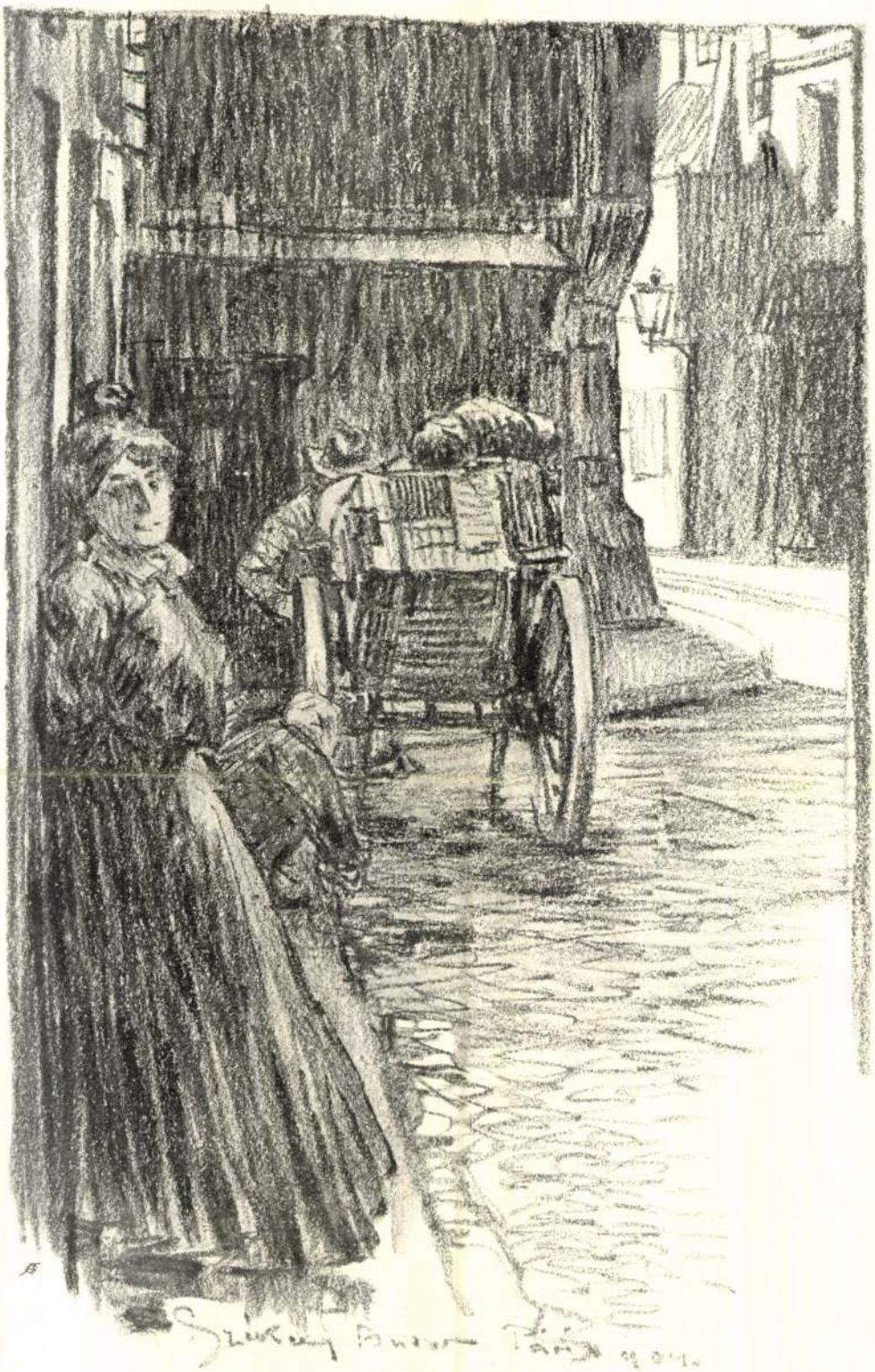

UTCASAROK A CLUNY MÖGÖTT
SZÉKELY ANDOR RAJZA

elpusztulástól megmentett s az ország legkülönbözőbb részeiből származó emlékei oly nagy számmal vannak itt s főleg iparművészetünk csaknem összes korszakait oly tanulságosan képviselik, hogy ha szójjel nem szóródik, maga ez a gyűjtemény is mindig maradandó emléke lesz egy szíve minden érzésével a mult emlékeinek élő, meggyőződésében őszinte, törekvéseiben fáradhatatlan s finom ízlésű művészléleknek.

Id. Storno Ferenc, a svájci Tessin kantonból hozzánk szakadt, olasz eredetű Storno család sarja Sopronban 1820 február 20-án született. Iskolái végeztével Bajorországban, előbb a landshuti ipariskolában, majd 1840—1842 közt Münchenben építészeti és festőművészeti tanulmányokat folytatott.

Münchenben Schlotthauer József volt professzora, akitől elválva Bécsbe kerül. 1845-ben Sopronban telepedik le, de a bécsi művészkörökkel ezután is sűrű összeköttetésben maradt; főleg Amerlinggel, akivel 1848-ban ismerkedik meg s aki reá mint festőre különösen nagy hatással volt.

Az építészeten és festészeten kívül iparművészeti tanulmányokkal is foglalkozik s idevágó terveket rajzol. Soproni működését gyakori utazásokkal szakítja meg. Bejárja Németországot, Csehországot s Magyarországot. Utazásai közben ébred föl érdeklődése a középkor emlékei iránt. Ezekről készült festményei és rajzai a bécsi Centralkommission figyelmét is fölkeltik, amely Erdély műemlékeinek fölvételével bízza meg. A hatvanas években nagyobbszabású önálló kompozíciókat fest, 1863—1866 között oltárképeket, 1868-ban egy falkép-ciklust, amely a mácsai vadászkastélyt díszíti. 1873-ban a bécsi világkiállításon ismét műemlékekkel szerepel. A Magyar Tudományos Akadémia bizottsága bízta meg ekkor Erdély építészeti emlékeinek fölvételeivel s innentől fogva minden idejét műemlékeink restaurálásának, illetve rekonstruálásának szenteli.

1875-ben fejezi be jánosi apátsági templomának díszítését, nyomban erre a lőcsei Szent-Jakab-templom híres falképeit restaurálja s menti meg a pusztulástól. Igen érdekes és Stornónak egyik főműve a nagyváradi székesegyház díszítése, amelyet 1879-ben és 1880-ban végzett. A XVIII. századbeli hatalmas barokk-templomban a középső kupola nagy festménye a bécsi Schöft műve, a többi képek Mária és szent László életének pompás stilizált jelenetei mind Storno alkotásai. 1882-ben Storno a pannonhalmi bencés apátság keresztfolyosójában fest falképeket.

Bármily nagyarányú Stornónak, mint festőnek a működése, mint építész e páratlanul szorgalmas ember még többet dolgozott. 1859-ben a soproni Szent-Mihály-templom restaurálásához rajzol terveket, amelyek alapján ezt az érdekes és nagyszabású csúcsíves emlékünket 1860—1863 közt kitűnő sikerrel helyre is állították, 1867-ben a pannonhalmi templom kriptáját, 1870—1875 között magát a templomot is restaurálja. E restaurálása végeztével tüntették ki a Ferenc József-rend lovagkeresztjével.

1876-ban a szepesi székesegyház Zápolya kápolnájának helyreállításával foglalkozik, a következő évben Ipolyi püspök megbízásából, illetve ennek ajánlatára a besztercebányai plébánia-templom Szent-Borbála-kápolnáját, a városháza nagytermét s az irgalmasok templomát díszíti. 1881-ben fejezi be az alcsuthi udvari kápolna díszítését, amelyről Czobor Bélával együtt József főherceg megbízásából pompás díszművet adott ki.

Nagyszabású restaurálási munkái még a garamszentbenedeki apátsági templom helyreállítása 1883-ban, amelyről Knauz Nándorral együtt szintén díszes könyvet tervezett. Ennek azonban csak első füzete jelent meg.

Id. Storno Ferenc restauráló híre külföldre is elterjedt s főleg Csehországban nem egy régi műemléket állított helyre. Magyarországon utolsó nagyobb szabású vállalkozása 1884-ben a körmöcbányai kéthajós vártemplom gyökeres, de korhű helyreállítása volt.

S az általa restaurált épületekben Storno az architekturához és a fölszereléshez a legapróbb részletekig maga készítette a rajzokat, az üvegfestményekhez maga festette a kartonokat. Többnyire az ő keze alól kerültek ki a nagy helyreállított templomok új falképei, az oltárok festményei is. Csak későbbi munkáiban segítették neki fiai. Ezek közül ifj. Storno Ferenc 1851-ben született s ma a világ zajától elvonultan mesés pompájú soproni műtermében, kizárólag a festészetnek él.

Storno másik fia Kálmán 1858-ban született s kiváló képzettségű építész volt.

A Storno-család művészetünk közel mult történetében azt a sajátos irányt képviselte, amely alapos teknikai és tudományos készültséggel a mult szellemének korhű visszatükröztetésében kereste hivatását. Ez iránynak külföldön még ma is nem egy neves képviselője van s létjogosultságát, tekintve instruktiv és ízlést fejlesztő hatását, különösen náluk a modern művészi felfogás sem tagadhatja meg teljesen. Nem is a korszellem változása miatt hallgatott el a Storno-család, hanem azért, mert egymás után elhaltak azok a nagystílű magyar főpapok, akik modern művészetünknek is hathatós pártolói, de főleg a Stornóék maecenásai voltak. Egyik műemlékekben leggazdagabb egyházmegyénk püspöke a mult század nyolcvanas éveiben összes templomainak falképeinek és oltárainak restaurálását egy becsületes, de kontár kalaposmesterre bízta s még ma is vannak egyházmegyéink, ahol a műemlékek restaurálása, templomok fölszerelése dolgában tapasztalatlan műkedvelők szava dönt. Id. Storno Ferenc élte utolsó éveit betegeskedve, soproni háza régiségei között töltötte el s 86 éves korában 1907 január 29-én halt meg.

zépső, ülő, életnagyságú, főalak különösen sikerült. Közönséges vén rabinus arca és alakja, de a jóság, furfang és öröm kifejezésének oly sikerült keverékével, hogy az ember feledni hajlandó a felfogás valószinütlenségét, melylyel a művész el akarja hitetni, hogy a régi palesztinai zsidók egyszerűen ugyanazok voltak már a kikké ezeréves elnyomás, üldözés és nyomor tette őket. E főhibától eltekintve, a kép csakugyan megragadja a nézőt. Az az emlitett rabinus egy tóratekercset (szentirást) tart térdén; egyik keze mutatóujjával nagyot bök arra a helyre, melyet az előtte álló kis Krisztus, ugylátszik, nagyon fényesen kommentált az imént. Másik kezével inteni látszik a háttérben álló boldog apának, kit meglehetősen atheista merészséggel festett Zimmermann. Közönséges és meglehetős buta arc-kifejezésü ez a szent József. A többi irástudóra pedig ugyanaz áll. Modern lengyel-zsidók, kik azonban szintén a legkülönfélébb arckifejezéssel hallgatják a kis meit. Mély szomoruság és tán az istenre panaszkodó igazságtalan szenvedés ártatlan duzzogása látszik ki belőlök. Az a szomoru rezignáció, melylyel az ifju lányka kitárja bájait, — hogy kenyere legyen, a legmeghatóbb, szinte fájdalmas benyomást gyakorolja az emberre. S Alma-Tadema e tárgyat a legszebben érzékité.

Végül bemutatjuk *Charles Hermanns* brüsszeli festő „Hajnalban" cimü nagy képét Tendentiosus mü, mert korunk egyik égető kérdését, a socializmusét veti fel. Egy téli reggel a világváros egy előkelő vendéglőjéből öt tagu társaságot látunk kilépni s a kocsik felé tartani. Mindjárt az előtérben három életnagyságu alak ragadja meg élénken figyelmünket: egy férfi, ki két nőt vezet karonfogva. A férfi valóságos párisi korhely; kiélt, blazirt, buta, ki ez éjjel, ugy látszik, élvezni, mulatni akart. Mélyen beesett szemei, melyeknek a pezsgő sem tudott már fényt kölcsönözni, lankadt erőtlen tartása azt mutatják, hogy nem igen sikerült. A két nő közül az egyik szőke, a másik barna. Különösen a szőke alakja sikerült, a mint kacér mozdulattal vezetője felé hajlik és fülébe sug valamit. A párisi félvilaginő mintaképe: szép, elegans és ledér. A másik férfi, ki hátrább valamivel a pincérek mély hajlongásai között, szintén nővel karján, épen a vendéglő ajtajából lép ki, szintén jellemzőleg van rajzolva.

A kép baloldalán álló alakok hatalmas s sokat mondó ellentétet képeznek. Munkások, fázni és éhezni látszanak. E csoportból különösen az egyik, idősebb ember alakja vál ki. Elkeseredéssel néz a dőzsölőre, kik ez éjjel tizszer annyit költöttek, mint mennyivel ő meg egész családja heten át megélhetne. Szerszámait tartja kezen; mellette egy fiatal munkásnő, valinüleg leánya áll. E nőalak bizarr mód képez ellentétet a tulfelőli nőkhöz. A fi didergő erény ellentétben a dőzsölő ől ruházott bűnnel. A fiatal munkásleá nagyon hosszan nézi a nőket s a közég fájdalmas bizonyossággal sejti, hogy phónap mulva a balfelőli leány, szintén abboldaliakhoz fog tartozni. A festő sioru képet festett itt Páris életéből. S epe minden tekintetben sikerült.

Vermes Adorján.

Idősb Storno Ferencz.

A monumentalis müvészet bajnokai nálunk igen gyéren vannak. Oly festő pedig, ki a régi stylek, a mult századok örök-szép alakzatai iránt lelkesedik s ezek nyomán ujat és derekasat alkot, manapság valóban kivétel, dacára annak, hogy számos müemlékeink helyreállitása, az értelmetlenebb korszakok által pusztulásnak engedett falfestvények föleleventtése nem egy müvésznek nyujthat alkalmat, hogy tehetségét érvényesitse

Ily müvész idősb *Storno* Ferenc, kinek arcképét mai számunkban mutatjuk be. A Storno-család eredetileg Svájcból származik; de müvészünk már hazánkban, Kismártonban született 1820-ban, mindazáltal, szülei visszatérvén Svájcba ott künn nevelkedett s csak huszonötéves korában jött ismét vissza Magyarországba. Festészeti tanulmányait Münchenben kezdte meg, hol az akadémián sok anyagi nehézsége dacára nagy szorgalommal dolgozott s a müvészet csarnokaiban lelkesedett a remekek láttára 1845-ben Sopronban telepedett le idősb Storno Ferenc s itt pártfogókat is talált. A bécsi müvészek közöl Anmerling, Rahl és Van der Nül méltatták barátságára a törekedő festőt, ki Sopronban müvészete mellett kenyérkereseti üzletét (t. i. a kéményseprést) is folytatta, hogy igy csa ládját fanntarthassa A kétségkivül eredeti férfiu köztiszteletet vivott ki magának tartózkodása helyén, s a soproni közönség számos megrendelést tett nála. Festett arc és tájképeket, kőre rajzolt, rézbe vésett, ido mitott, faragott szobrokat kimutatta soko daluságát a képzőmüvészet terén, mint egy kor a középkori müvészek tették. De ner csak Sopronban, hanem az ország minde vidékéről kapott munkát, s csakham egész sorát készité a müveknek s szán restaurálást fejezett be nagy sikerrel K lönösen megrendeléseket adtak neki Pej csevics Julián, Gábor és László grófol továbbá a soproni bencések templomába valamint a klempai, egyházas falui, kophá petőházi, farádi, bükki, ladornyi, szt. end s más templomokban vannak tőle oltárl pek.

De id. Storno Ferenc kivált, mint r taurator szerzett magának maradandó demeket. Rach Salamon Ferencz (jelen a soproni káptalan prépostja) az ősrégi Mihály templom helyreállitásával bizta m E stylszerű restauratio 1866-ban ért be jezést s annyira sikerült, hogy Kruesz H zosztom pannonhalmi főapát a sz. márt ősrégi főegyház helyreállitását is ő bizta E nagy munkát nyolc év alatt fejezte be müvészünk. De közbe több kisebb munkát is végzett. 1869-ben a mácsai királyi vadászkastélyt festé ki, majd Zalka János győri püspök s a müemlékek országos bizottsága foglalkoztatá. Később Samassa József (akkor még szepesi püspök) afőegyházi Zápolya-kápolnát diszittette vele, azonkivül jártában-keltében az ország számos müemlékét rajzolta le s több irodalmi müvet illusztrált; sőt a haza határain tul is működött, igy Olmützben a főkáptalan sz. Borbála kápolnáját diszité, a miért a pápa a szt. Szilveszter rendjét nyerte.

De legnevezetesebb munkái müvészünknek a beszterczebányai sz. Borbála és szt. Erzsébet kápolnái s a pannonhalmi egyház restauratiója. A kápolnákról Ipolyi Arnold püspök nagybecsü munkát is irt; s az egyház ujjáalakitásának befejezése tavaly országszerte emlékezetes ünnepekre adott alkalmat. E müvekkel id. Storno Ferenc elévülhetlen érdemeket szerzett, melyeket a király s vele a nemzet örömmel elismer és méltányol s melyeket a buzgó, tevékeny müvész még gyarapitani fog.

A soproni műpártolás multja.

Irta: CSATKAI ENDRE DR.

Anno 1683-ban a város számadója a polgármester megbizásából két forint négy dénárt fizet ki egy bizonyos embernek, aki a város cimerét.... répából kifaragta. De előtte már sok-sok idővel meg volt a teljes becsülete az igazi művészetnek is, ha mindjárt az emlitett furcsaságokért, a Kuriositätenkabinet-ek korában jobban lelkesedtek is. Már a középkorból több festőnek ránk maradt a neve, végrendeletük szerint a soproniak műszeretete szép vagyonhoz juttatta őket, a fennmaradt freskótöredékek pedig művészetükről adnak jó bizonyitványt. A 16. és 17. század a béke és háboru változásai szerint nyujt kedvező működési lehetőségeket a művészeknek. A 17. század első felében Lackner polgármester maga is grafikus és kifestteti a városházát allegóriákkal. Aranykora lehetett ez a művészeknek, de termékeikből alig ismerünk valamit is. A város protestáns szelleme e században általában inkább a kőfaragóknak kedvezett s nagyobb művészi pezsgés a pikturában csak a 18. század derekától fogva indul meg, amikor az osztrák származásu Dorfmeister mellett több, ma még felfedezésre váró mester tevékenykedik. A művészi kultura kialakulására döntő hatással volt a városi rajziskola felállitása 1779-ben. Szemben a néha nem egészen szalonképes festőkkel, a rajztanárok társadalmi helyzetüknél fogva bejáratosak az uri családokhoz, ahol leckeadás révén divat lesz a művészettel való foglalkozás. Az igy elkészitett talaj a biedermayer korban szomjasan várja a művészeket s ime 1847-ben már négy többé-kevésbé jó festő dolgozik és tanit s tanitványaikkal együtt kiállitáson jelenik meg a nagyközönség előtt. És az ötvenes években mellettük egész sor vándorfestőt foglalkoztat a város. Itt dolgozgat Ligeti Antal, mig a szabadságharcban való részvétele felett szemet nem hunynak Haynauék, Münchenből, Ausztriából állandó vendégeskedésre érkeznek évente a vándorok és ebben a körben nő fel a soproni születésü Angeli, a később világhirü arckép-

Storno Ferenc 1.

festő és Baditz Ottó, veterán nagy művészünk. Távol a kenyér körül folyt harctól éli emelkedett világát Storno Ferenc, a jeles festő és restaurátor és gyüjtögeti megvetett lomokból, pusztulásra itélt holmikból a ma már szinte Európaszerte ismert Storno-gyüjteményt. Mig a többség műpártolásával Bécs felé fordul, minek eredményeképen ma is még találni családainknál Peters, Frölich, Daffinger miniatürt, Danhauser képeket stb., mégis vannak tagjai a pesti Műegyletnek is (p. o. Kis János). Az igazi kapcsolatok a fővárossal csak a 20. század elején épülnek ki. 1897-ben alakul meg a helyi képzőművészek és műbarátok egyesülete, a Képzőművészeti Kör, melynek egyik programpontja a magyar művészettel való erősebb összefüződés. A tagok sorában nem egy jó nevü fővárosi kiállitó neve szerepel s 1904-ben lehozza a Kör a Nemzeti Szalont, mintegy 220 képpel vonul fel az akkori magyar modern művészet és személyében is megismerhette a vezető egyéniségeket a közönség. Nem számitva a budapesti képkereskedelem gyakori, máscélu felbukkanását, a Képzőművészeti Kör 1928-ban ismét meghivta a Nemzeti Szalont és az Aquarell és pasztellfestők egyesületét, melyeknek együttes kiállitása sok jelentős fővárosi művész megismerését közvetitette. Ennek a hagyománynak folytatásaképen mutatja be most a Kör a Szépművészeti Kiállitást, melynek csatasorát korunk legjobb magyar festői adják.

Szépművészeti kiállitások
magyar mesterek müveiből. II.
Sopron, 1931. ápr.

4.

A SZT. MIHÁLY-TEMPLOM KINCSTÁRÁBÓL

AZ ÁG. HITV. EV. TEMPLOM KINCSTÁRÁBÓL

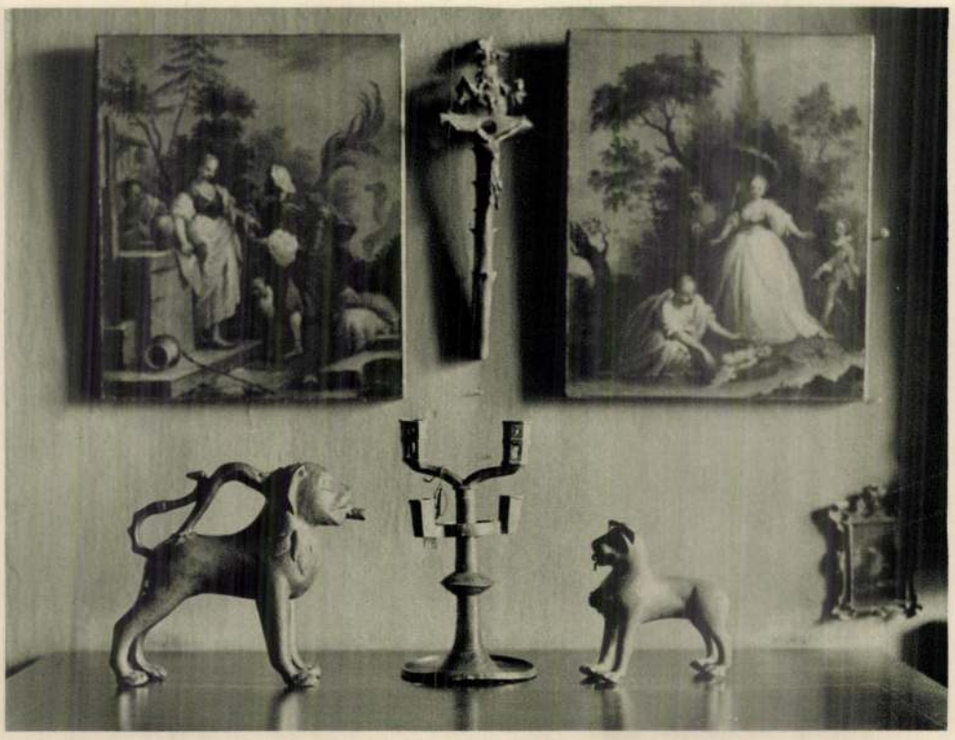

KÉT XV. SZÁZADBELI AQUAMANILE BRONZBÓL, KÉSŐ ROMÁNKORI GYERTYATARTÓ, PIAZETTA MODORÁRA EMLÉKEZTETŐ OLAJFESTMÉNYEK

Storno-gyüjtemény

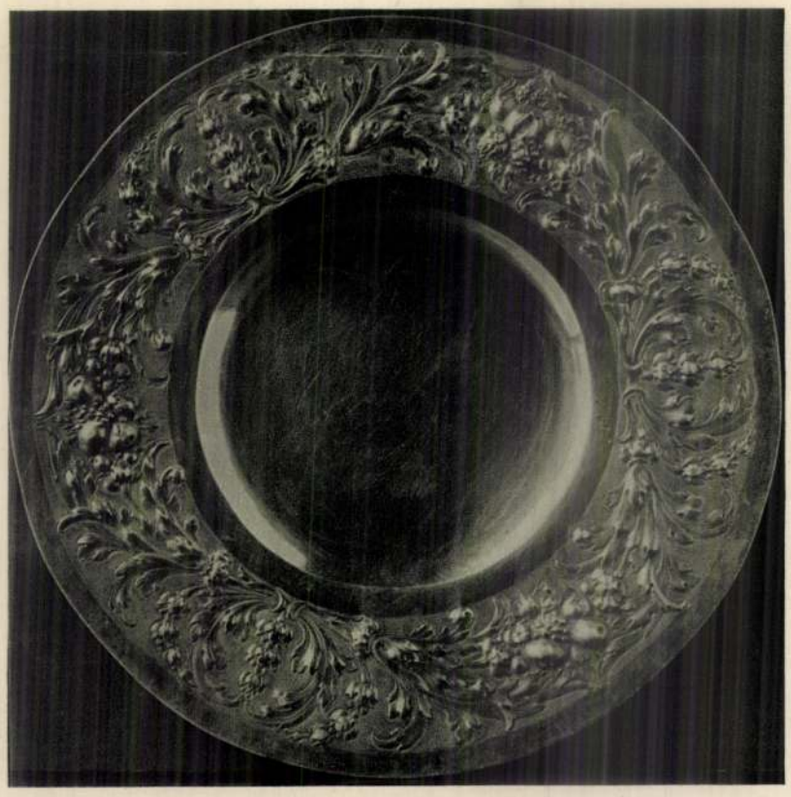

PATENA A WIRTH-FÉLE KEHELYHEZ. XVII. század

A soproni ág. hitv. ev. templom kincstárából

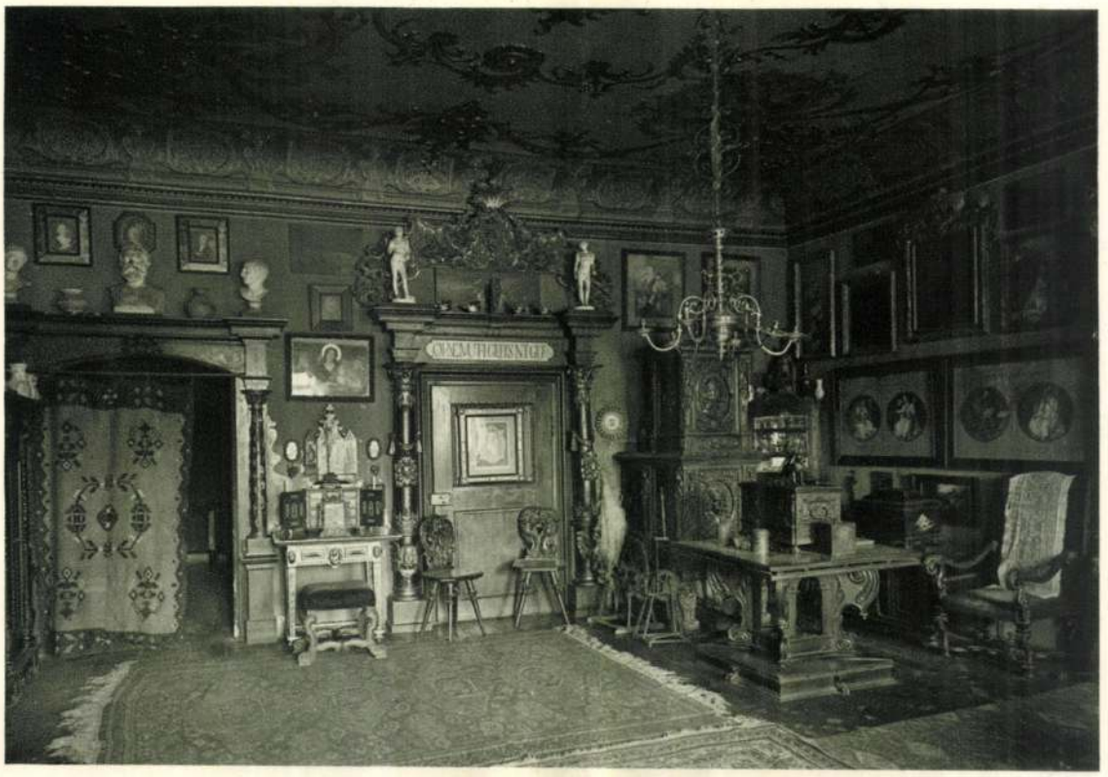

A STORNO-GYÜJTEMÉNY NAGYSZALÓNJA
Az ajtó fölött id. Storno Ferenc szobra Kugler Ferenctől, a falakon a család tagjainak festményei

RÉGI EBÉDLŐ A STORNO-GYÜJTEMÉNYBEN

MADONNA. Délnémet mester a XV. század első felében

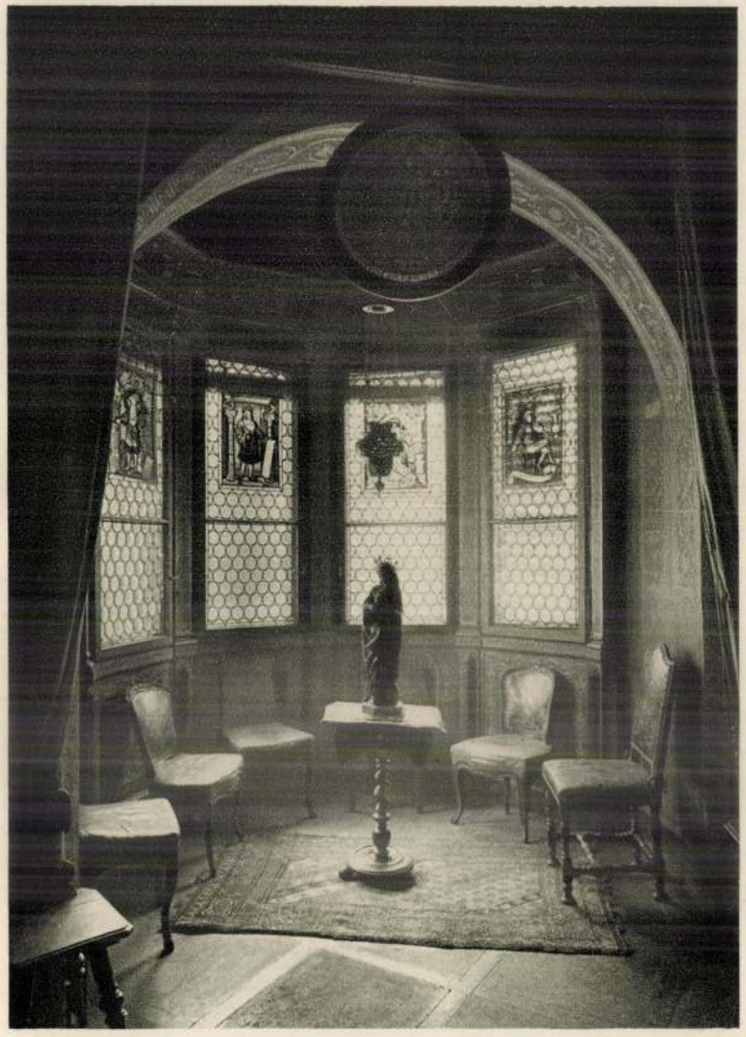

AZ ERKÉLYSZOBA A GOTHIKUS FA-MADONNÁVAL

Storno-gyüjtemény

Storno Ferenc, soproni építész

A XIX. század második felében a soproni Storno Ferenc restaurálta a templomot.

– : Pannonhalmi krónika 6.
Esti Hírlap,
Bp. 1978. ápr. 26

hogy a derék lelkész buzgó kitartásának és fáradhatlanságának tanújeléül s eredményeül e nagyszerű alkotást egészen befejezve nem láthatta. A legbölcsebb isteni gondviselés kiszólította őt közülünk 1878. október 23-ikán. De míg e templom áll, míg Isten háza művészi díszét szerető pap lesz e hazában, neve élni s tündökölni fog.

Sorainkat azon óhajjal zárjuk be, vajha t. olvasóink közül minél többen állítanának magoknak ily monumentalis emléket, a régi egyházi művészetek felvirágoztatására épúgy, mint — a mi életünk s minden tettünk végczélja: Isten dicsőségére!

A BUDAPEST-FERENCZVÁROSI TEMPLOM ÜVEGFESTMÉNYŰ ABLAKA.

A legrégibb időkben, de még a román korszakban is (nálunk a XI—XIII. század) a templom ablakai keskenyek és kicsinyek voltak s üveg hiányában pergamennel, szőnyegekkel, vagy igen vékonyra csiszolt, áttetsző fehér márványlappal, mely szabályosan áttört nyilásokkal volt ellátva, födettek be.

Később, midőn az üvegkészítés gyakorlata és előhaladása az árakat csökkentvén, lehetővé tette az ablakok beüvegelését, mintegy a X. századtól kezdve, a román korszak kisebb szabású ablakait apró színes üvegekből, ólom-forraszték segélyével szerkesztett táblácskákkal rakták ki. Ez igen természetes követelménye volt a templom belső díszének. Jól tudjuk, hogy a basilikák remek mosaikjai, a román korszakbeli templomok falfestményei s az ünnepek alkalmával felaggatott drága keleti szőnyegek festői díszt kölcsönöztek Isten háza belsejének, s így az ablakok, anélkül, hogy a jó ízlést és öszhangot ne sértenék, puszta, üres fehér üveglapokkal födve nem is maradhattak.

Az apró színes üvegeknek ilyetén összeszerkesztése, mely az ablakok befödésére szolgáló szőnyegekre emlékeztetett, volt a középkori *üvegfestészet (Glasmalerei, pictura vitrea, peinture sur verre)* kezdete, alapja, mely művészet később a szerzetesek iskoláiban a tökély legmagasabb fokáig kifejlesztetett.

A szőnyegminták után eleinte kisebb alakokat, majd a csúcsíves styl korszakában egész jeleneteket égettek be az üvegtáblába; mert a nagyterjedelmű ablakokon, melyekkel a csúcsíves stylű templomok falai csaknem a padlattól a boltívekig át voltak törve, e művészet tág teret nyert. Azt lehet mondanunk, hogy a román korszak fal-

Egyházművészeti Lap
1880.

festményei a csúcsíves templomokban az ablakokra vitettek át; ezek az ó- és új szövetségi történetekből, valamint a szentek legendáiból vett jelenetekkel fényes díszt, nagy pompát kölcsönöztek a templom belsejének.

Külföldön, Franczia-, Német-, Olasz- és Angolországban nagyszerű példányai maradtak fön a régi, középkori üveg-festményeknek, melyek mesteri tervrajzok *(cartonok)* után, művészi tökélylyel létesültek s ma előpéldányokúl, mintákúl szolgálnak.

Hogy hazánkban a középkorban e művészeti ág szintén virágzott, történeti adatainkból világosan kitünik. Nemcsak a külföldről hozzánk beköltözött szerzetesek műiskoláiban, de az eredetére nézve méltán magyarnak nevezett *pálosok* kolostoraiban is voltak jeles üvegfestészek. Így pl. a paulinusok kéziratban levő annalesei egy «*Frater Jacobus*» nevű szerzetes áldozárról emlékeznek, «aki különféle erőműtani mesterségekhez értvén, kitünt az ablakkészítés művészetében is; Székesfehérvárott és a rend egyéb templomaiban *csodálatos szépségű és csinosságú ablakokat* készített, sőt e művészet gyakorlatában több kitanúlt tanítványt is hagyott hátra», tehát egész mű-iskolát alapított.[1] E törékeny műemlékeink viharos évszázadaink alatt mind elpusztultak, csupán Pozsonymegye két helyén, a *sz.-györgyi* és *grinádi (Grinavia, Grünau)* templomokban maradt fön némi töredék hirmondó gyanánt.

Legujabban, az egyházművészeti tanulmányok terjedtével, főpapjaink és a kormány figyelmét ezen középkori művészetág sem kerülte ki. Simor János bibornok-primás ő eminentiája még mint győri püspök volt hazánkban az első, aki a költségén restaurált Héderváry-féle kápolna ablakait stylszerű üvegfestményekkel látta el. Utána a pannonhalmi monostoregyház ablakait *Kruesz* Chrysostom ő mlga készíttette; majd Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi m. k. minister úr ő exciája, kinek sokoldalú tevékenységét nem egy üdvös művészeti intézmény vagy reform hirdeti, több évvel ezelőtt a budapest-belvárosi plebánia-templom számára nehány ablakot rendelt meg a müncheni üvegfestészeti műteremben, s legújabban Kratzmann Ede üvegfestészt a fővárosban nemcsak letelepíté, hanem évi hatezer forintra rúgó megrendelésekkel, hat évre biztosította existentiáját. Mindezen költségek, tekintve, hogy hazai templomaink számára készülnek az ablakfestmények, a vallás-alapból utalványoztattak.

[1] Frater Jacobus presbyter .... multas artes mechanicas sciens, præcellebat in opificio fenestrarum: unde .... et in Alba Ecclesia, in aliisque multis locis ordinis, *mira pulchritudine et decore, vitreas fenestras* constituit, insuper plures discipulos eiusdem artis eruditos reliquit.« V. ö. «Annales Eremus Claustrina,» pag. 285; *Pauer János*-nál (Historia Dioec. Albaregalensis, pag. 61.)

A Kratzmann-féle műteremből került ki a budapest-ferenczvárosi templom számára készült s rajzban ide mellékelt üvegfestmény is. E képnek megvan a maga története. A ferenczvárosi templom építkezéseit, melyek Ybl Miklós műépítész tervei szerént már előhaladott stadiumban voltak, e sorok írójának jutott a szerencse 1878. évi november hó 19-ikén, épen a királyné ő fölsége névünnepén, *Ipolyi* püspök úr ő mlga társaságában megtekinthetni. A plebános és építész azon felvilágosítására, hogy a templom ablakai csak ideiglenesen vannak közönséges üvegtáblákkal befödve, s majd ha lesz reá pénz, a tervezett üvegfestmények kivitelére is reá kerül a sor: a püspök úr egy ily ablaknak saját költségén való készíttetését fölajánlá, miután már székvárosában, a stylszerűleg helyreállított templomokat, összesen hét ily ablakkal diszíté.

Tárgyúl nemzetünk történetéből találóan azon főpapi alakot szemelte ki, kinek emléke, bár mai fővárosunkban szenvedett vértanúságot, egyetlen kép által sincsen föntartva. Szt. Gellért ez, kinek ereklyéi hajdan itt Magyarországban értékes és műbecsesel bíró ezüst sírládában *(sarcophag)*[1] őriztettek nemcsak, de a fővárosban kápolna is volt emlékére szentelve.[2] Ma csupán mint a csanádi egyházmegye patronusa fordul elő neve, s Székesfehérvár mult századi székesegyházának boltívén Szent István udvarát ábrázoló képen alakja.

A ferenczvárosi templom fekvése épen megfelel a czélnak, hogy benne szent Imre királyi herczeg egykori nevelőjének s Csanád első püspökének, kit a szemközt álló s róla nevezetes szt. Gellért-hegyről taszítottak le a pogányok, emlék állíttassék. Amint a mellékelt rajzon látható, a vértanú-püspök dús ékítésű oszlopcsarnokban széken ül, főpapi díszben, alba-, stóla- és palástba öltözve, fején infulával, jobbjában püspökpálczával, baljában egy könyvön vértanúsága jelét, követ tartva. A háttér liliomokkal ékített dús szőnyeget ábrázol s a keret, megfelelőleg a román és byzanti ízlés ornamentikájának, a kereszt és liliom idomok váltakozásából van szerkesztve. Bevett szokás szerént

[1] Ezen koporsót — mint a szent püspök életirója említi — Nagy Lajos királyunk anyja, Erzsébet készíttette. Nagyszerű kivitelét a következő szavakba vonta össze: «sepulcrum de argento et auro *mirifici operis* reliquiis eiusdem sancti reluandis parari fecit». Mintegy a XVI. század elejeig őriztettek e remek ezüst koporsóban sz. Gellért tetemei, a Salvatorianusok sz. Péterről nevezett pesti kolostor-templomában, mignem II. Lajos királyunk a többi egyházi kincsekkel együtt a hadiköltségek fedezésére foglaltatta le és fordíttatta. V. ö. *Ipolyi*, Magyar ereklyék. Arch. Közl. III-ik köt.; 124 l.

[2] Mi több egy külön plebánia is volt Budán sz. Gellért vértanu-püspökről elnevezve: «*S. Gerardi Martyris de suburbe Budensi.*» V. ö. *Römer*, s Régi Pest. 1873. 24. lap.

jobbról az ország, balról a donator püspök czímere vannak alkalmazva. Alúl a lépcsőzeten a következő népszerű felirat olvasható:

ÓH · SZENT · GELLÉRT · PÜSPÖK!
ITT · A · KELENFÖLDDEL · [1] SZEMBEN
HOL · A · SZENT · HEGY · ÁLL
MELY · NEVÉT · TŐLED · VETTE
MIDŐN · HITET · ÉS · TUDOMÁNYT · HIRDETVE
VÉREDDEL · ÁZTATTAD · A · MAGYAR · FÖLDET
HOGY · ÁLDD · MEG · AZ · ORSZÁGOT · ÉS · NÉPET
KÖNYÖRÖGVE · SZENTELI · E · KÉPET · NÉKED.
IPOLYI · ARNOLD · PÜSPÖK

A kép tervezete *Storno Ferencz* mesteri ecsetének műve, ki nemcsak a román styl szigorú szabályainak megfelelőleg állította elő a contour-okat, de a színek alkalmazásában is ritka tapintatot s ikonographiai érzéket tanusított. Így pl. a középkori szabású stóla keresztecskéi vörös színnel festvék, vonatkozással a püspök vértanú-halálára. A kék, sárga, viola és fehér színek, melyek a képen túlnyomók, kellő hatást gyakorolnak a szemlélőre.

A főváros csinos alkotású templomában ez az első üvegfestményű ablak, melynek megtekintése elég, hogy az egyházi dísz e neméről kellő fogalmat szerezzünk magunknak s azt megkedveljük.

A LITURGIA ÉS EGYHÁZI ARCHAEOLOGIA MŰSZAVAIRÓL.

Nagy okunk van örülni, hogy az egyházi művészetek ápolására magyar földön magyar közlöny vállalkozik.

A *szép*, valamint édes testvérei az igaz és jó, örök s változatlan törvényeknek hódolnak; de csak a metaphysikában. Mikor ilyen vagy amolyan alakban a valóság terére lépnek: megérzik a klimát, a talaj minősége szerént idomulnak, — anélkűl, hogy égi természetükből, melyre az örökkévalóság nyomta bélyegét, vesztenének valamit. Igazat keres a tudomány, és igazat mutat a természet is; jó a tövises önmegtagadás, és jó a nemes élvezet is. Az igazat más és más módon fogja

[1] Régi magyar krónikáinkban a Gellért-hegy vidéke «Kelen»-földnek neveztetik, hol a magyarok «átkeltek».

föl a tudós és az élet egyszerű fia; a jót más és más mértékkel becsüli a nagyratörő szellem és a szűk völgyében elégedett pásztor.

A *szép* pedig, ez a harmadszülött testvér, valamennyi közt legérzékenyebb az alkalmazkodásra. Innen van, hogy a *művészet*, melynek föladata a szépet számunkra valósítani, nemcsak *tárgya* és *eszközei* szerént oszlik sokfelé; hanem még *egyiptomi* és *görög* szobrászatot, *olasz* és *franczia* festést, *byzanti* és *román* építést, *német* faragást és *magyar* ötvösműveket — és több ily osztályozást is megenged, sőt követel.

És mivel ez így van, már maga egy ok örülni, hogy az egyházi művészeteket magyar földön magyar közlöny fogja ápolni.

De nagyobb ennél a másik.

A művészetek egyáltalán, tehát az egyházi művészetek is, oly nyelven beszélnek ugyan hozzánk, melyet nem érintett a bábeli eset; de mindazáltal megvan ennek is a maga grammatikája, mely nélkül értetlen marad, és ez: a fölkeltett és helyesen fejlesztett *műérzék*, *ízlés*.

Amely közönségnél fejletlen marad, vagy fonák irányt vesz a műérzék, annak körében elcsenevész a művészet is. A legtöbb esetben önmagát fogja parodizálni. Baj pedig az ily fonákság mindenütt, de legkiválóbb az egyházi művészetek körül. Hisz ismeretes dolog, hogy a nagyszerűt csak egy kis lépés választja el mindig a nevetségestől.

Azért örvendetes tehát különösen a magyar egyházi művészeti közlöny megjelenése; mert ennek csöndes, de folytonos hatásától várhatjuk az érdekelt magyar közönségben a helyes műérzék regeneratioját.

Sok evégre a tenni való, igen sok; nem is akarom most végig gondolni. Csak egy mellékesnek látszó dolgot említek itt föl, melyről azt hiszem, hogy mig egy részt állandó eszköze, más részt *kitűzött czélja* is lehetne egy ily közlönynek. Értem az egyház szolgálatában díszlő *művészetek magyar nyelvének megállapítását.*

Az Új M. Sion m. évi folyamában (jun.—jul. füzet) jelent meg *Kisfaludy Á. B.*-tól egy sok jóakarattal írt czikk: «*a theologia magyar nyelvéről*». Meghaladná e lapok szűk keretét, mindazt elmondani, ami onnan — mutatis mutandis — ide illenék; aki nem rösteli a fáradságot, olvassa el ott, — mi itt csak hivatkozhatunk reá.

Tény, szakbeli íróink által folytonosan fölpanaszolt tény, hogy az egyes művészetek terminologiája épen úgy, mint a különféle műtárgyak nomenclaturája nálunk még nemcsak hiányos, de nagyon ingatag is. A szükség pillanatában kiki úgy segít magán, ahogy tud. Már pedig a szükség lehet nagy mester; de nem mindig jó mester is. Jobb volna tehát előre gondolni és e téren is alkalmazni azt a módot, melyet Kisfaludy említett czikke ajál: 1. *összeböngészni a régiekből, ami jó*, — és 2. ahol az nem futja, *kellő körültekintéssel újakat alkotni.*

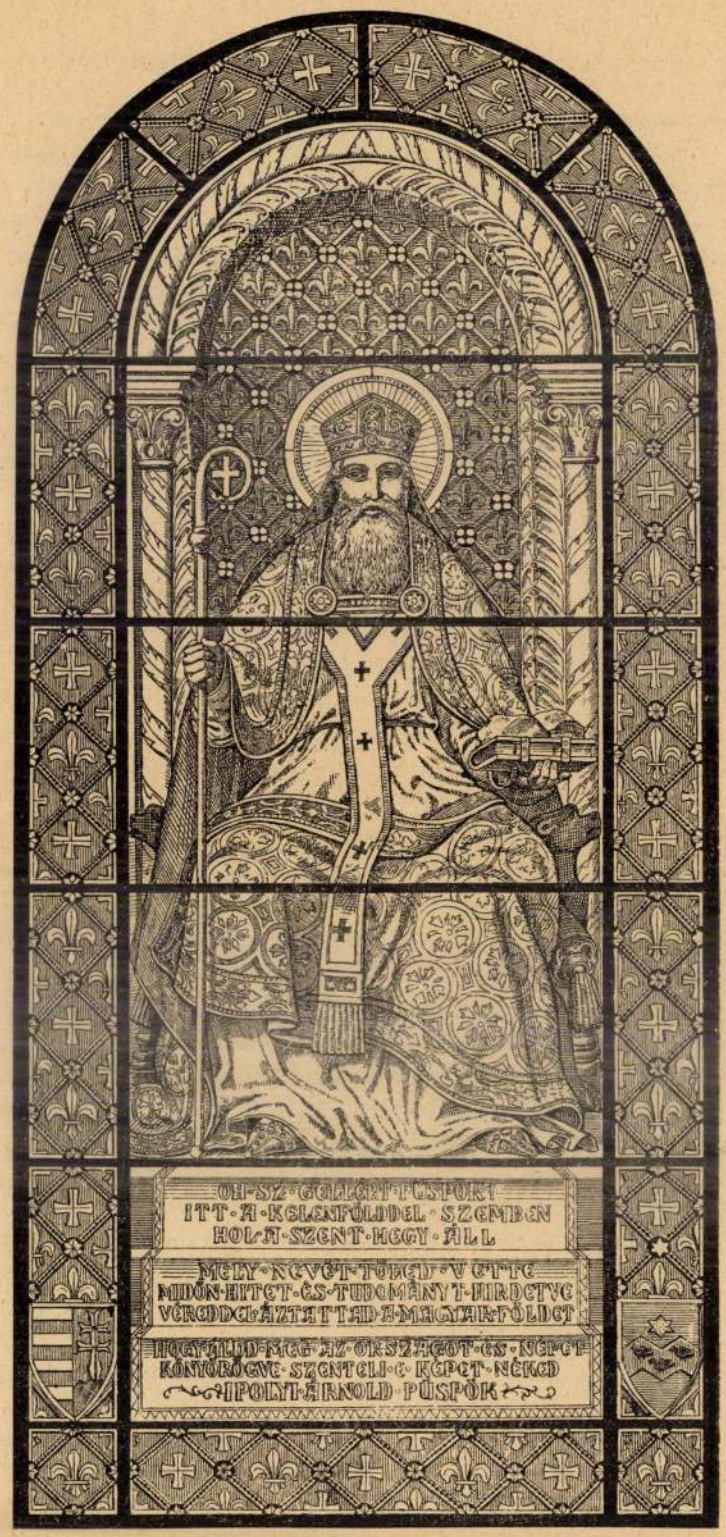

NEUHAUSER ALBERT
mozaik-műhelye
(μουσειον)
a keresztény művészet számára Innsbruckban.

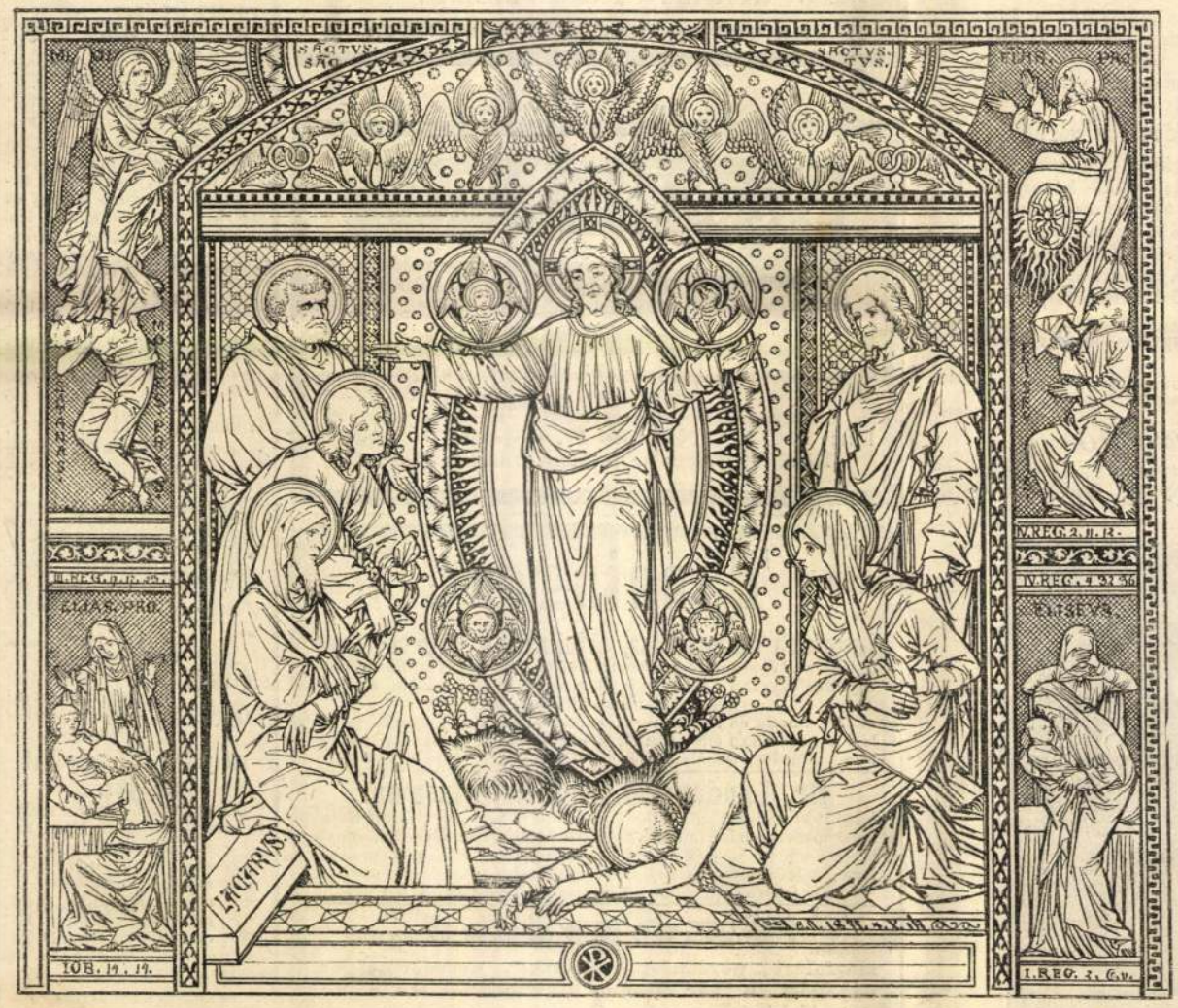

Alólirtnak van szerencséje a már négy év óta Innsbruckban fennálló **mozaik-műhelyét** mely egész Németországban ez irányban az egyedüli, a t. cz. papság, műértő magánzók, és épitkezésre vállalóknak kegyes figyelmébe ajánlani, — a művészet ezen ágát, illetőleg csakis a mult kornak ép oly tiszteletre méltó mint mintaszerü emlékeire utalván.

A mozaik-műveknek majdnem elpusztithatlan tartósságukat bizonyitják a közbe még teljes épségben levő, régi a keresztény világ előtti időkből reánk jutott maradványai. Krisztusurunk születése után a IV. egész XII. századokban készült nagy mennyiségü és óriási térségben kiterjedő mozaik-művek, még jelenleg is a legrégibb basilikák ékszerét képezik, szintugy a sokszinü és arany üvegpalotáknak ékes és figuralis beleplezései.

Róma, Ravenna, Sienna, Orvieto, Flórencz, Velenczében és sok más Olaszországban levő főtemplomok és egyházak bizonyitékul szolgálnak, hogy a mozaik-művek a művészetnek valamennyi díszeszközei között a legnemesebb, legünnepélyesebb és monumentalis hatással birnak. A művészetnek ezen ága nemcsak feljogositva, de hivatva van, nálunk is, hol mind ez ideig igénybe nem vétetett, alkalmazásba jutni.

Templomok homlokzatai, kapuzat s csúcsokra, muzeumok és paloták ékesitésére, a mozaik a legkitünőbb mérvben ajánlható; egy mozaikkép, egy párkány (a doriai gerendázat középső része) oly ékszer, és oly nemes hatásu hogy azzal semmiféle más bármely nagyértékü anyag vagy műkészlet nem mérközhetik, és ott, hol ilynemü ékességek világosság hiányából elenyésznek, vagy hatásuk gyengittetik, ott főleg oltárfülkéken (Absyeles), az oltár előtti téren (Presbyterium)és oltár-asztalokon (mensae) a mozaik, azt mondhatni tündérkép, mintegy saját belső erejéből világlik. Alig létezik emlék, oszlop, vagy épitészeti részlet mint péld. csucsok, ívek, oszlopok, melyekre mint legpompásabb ékszer, alkalmazható ne volna, és fülkéknek valódiabb müvészeti ellátása, például ablakokon, nem lelhető, mint opactikus üveg-mozaik, az átlátszók testvére. A mozaiknak ily sokoldalu alkalmazhatóságának felsorolása itt elégséges lesz minden egyes esetben kellő és kimeritő értesitéssel szolgál mindenkor a legnagyobb készséggel

Neuhauser Albert,
5263 a keresztény művészetre szolgáló mozaik műhely tulajdonosa.
Magyarország részére: Storno Ferencz épitész Sopronban.

A balaton-füredi fürdő-idény
május 18-án nyittatik meg.

Balaton-Füred enyhe és egyenletes légkóri viszonyánál és kitünő juhsavó intézeténél fogva különösen ajánlható: **idült légcsőhurut és tüdőbántalmaknál**; égvényes sós, szénsavas vasas forrásai, hideg és meleg szénsavas fürdői, gőzfürdő s a női és férfi uszodával ellátott balaton fürdői javalvák: gyenge emésztés, idült gyomor és bélhurut, hasi pozsga, máj- és lép-bajok, aranyér és női bántalmak ellen; továbbá vérszegénység, sápkór és görvélykórnál, általános gyengeség, gerinczagy és idegbántalmaknál.

Rendszeres szőllőkura szeptember 1-én kezdődik.

Diszes gyógyterem, elegans éttermek, terasse, kávécsarnok, födött sétány, jó zenekar és szini előadások, bál, tombola, jó restauratió, — Károli vezetése alatt — szép és kényelmesen butorozott lakások, posta és távirdai hivatal, jól rendezett gyógyszertár. B-Füredre vonatkozó ismertetések kaphatók minden könyvkereskedőnél és a fürdőben.

A közlekedés vasuton Budapestről — naponkint kétszer — Bécs és Kanizsától Siófokig, innen a Balatonon át ¾ óra alatt a «Kisfaludy» gőzhajóval történik, ünnep- és vasárnapokat megelőző napon Budapestről B.-Füredre és vissza 3 napra érvényes jegyek **féláron** kaphatók.

A fürdő-intézet rendelő fő orvosa: Dr. **Huray**; urad. orvos: **Gemáhl.** Lakás-megrendelések **Ecsy László** igazgatóhoz intézendők B.-Füredre. A b.-füredi ásványviz főraktára Budapesten **Édeskuty L.** m. kir. udv. ásványszállitónál; s kapható még **Radocsay** és **Hubenay** füszer-kereskedésében.

(Utánnyomat nem dijaztatik.) **A fürdőigazgatóság.**

Ő felsége

Danország királya, szárnysegéde által Hoff gyáros urat értesittetvén, hogy malátakivonatának becsét nagyra tartja. «Örömmel tapasztaltam — igy hangzott a királyi nyilatkozat — magamon és házam több tagjainál a Hoff-féle malátakivonat gyógyhatá.át.»

Hoff János cs. kir. tanácsos és a legtöbb európai uralkodó udvari szállitója, a koronás arany érdemkereszt, és több magas német rend lovagjának, Bécs, Graben Bräunerstrasse Nr. 8.

A nehány hét előtt **sok évi gyomorhurut** ellen kisérletül küldött Hoff-féle **mell-malátabonbonok oly szerfelett jótékony könnyebbülést** szereztek nekem, hogy kellemes szükségét érzem Ont ismételve hat csomag küldésére kérni.

Oriovac. **Badalic György,**
hadseregbeli cs. k. örnagy.

Hoff-féle malátakivonat-egészségi sör.

Hoff-féle maláta-mell-czukorka.

Az első tiz palaczk maláta-kivonatu sör elfogyasztása után el nem mulaszthatom kijelenteni azt, hogy leányom betegsége után nemcsak tökéletesen visszanyerte előbbi életerejét és egészségét, de a köhögésen is már némi javulás észlelhető.

Ennélfogva tehát további folytatására kérek még 10 palaczkot az előbb emlitett sörből, melyet minden lábbadozó betegnek üditőszerül a legmelegebben ajánlhatok. **Mikula Ignácz,**
kávés. Soroksári utcza 30. szám.

Budapest, 1878. aug. hó 7-én.

Hoff János fiókja:
Budapesten, zsibárus-utcza 7. szám., a magy. kir. főpostával szemben.
Raktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógysz., Budapesten.

Nyujtsunk kezet a szerencsének!

400,000 márka

főnyereményt nyujt kedvező esetben a **legujabb nagy** pénzsorsjáték, mely a magas kormánytól engedélyezve és biztositva van.

Az uj tervezet előnyös berendezése olyszerü, hogy kevés hó lefolyása alatt 7 kisorsolás által **44,000 nyeremény** jó biztos eldöntésre, melyek között főnyeremények esetleg **400,000** márkával vannak, különlegesen azonban

1	nyeremény	à m.	**250.000**	1	nyerem.	à m.	**12.000**
1	„	„ „	**150.000**	24	„	„ „	**10,000**
1	„	„ „	**100,000**	5	„	„ „	**8000**
1	„	„ „	**60,000**	54	„	„ „	**5000**
1	„	„ „	**50,000**	71	„	„ „	**3000**
2	„	„ „	**40,000**	2 7	„	„ „	**2000**
2	„	„ „	**30,000**	531	„	„ „	**1000**
5	„	„ „	**25,000**	673	„	„ „	**500**
2	„	„ „	**20,000**	950	„	„ „	**300**
12	„	„ „	**15,000**	24,750	„	„ „	**138**
				stb.		stb.	

A nyeremenyhuzások tervszerüen hivatalból va nak megállapitva.

Ezen, az állam által biztositott nagy pénzsor-j .ték első legközelebbi nyereményhuzására

1 egész eredeti sorsjegy csak márka 6 vagy frt 3½ o. b. j.
1 fél » » » » 3 » » 1¾ »
1 negyed » » » » 1½ » » 90 kr.

Minden megbizás **azonnal az összeg beküldése, postautalvany** vagy **utánvét** mellett a legnagyobb gonddal teljesittetik, mindenki s ját kezéhez kapván tőlünk az á lam czimerével ellátott **eredeti sorsjegyet**.

A megrendeltekhez a megkivántató hivatalos tervezetek ingyan mellekeltetnek, valamint minden huzás után megküldjük felszólitás nélkül érd-kelteinknek a hivatalos lajstromot is.

A nyeremények kifizetése mindig pontosan **állami kezesség** mellett történik, s vagy közvetlen küldetik meg, vagy az érdekeltek kivánsága szerint Ausztria nagyobb helyein létező összeköttetéseink által teljesittetik.

Gyüjtődénk mindig kegyeltetett a szerencse által s ugyanott a **sok jelentékeny nyeremény között a legelső főnyeremények is lettek gyakran** megnyerve, melyek az illetőknek közvetlenül ki is fizettettek.

Előre láthatólag az ilyen **legszilárdabb alapon nyugvó vállalat egész** biztos mindenkelé igen élénk részvételre számithat a miért is kérünk minden megbizást **minél-előbb** és pedig minden esetre **f. évi május** hó **31-ike** előtt hozzánk juttatni.

Kaufmann & Simon **Bank- und Wechsel-Geschäft in Hamburg.** 5284

Vétele és eladása mindennemü államkötvények, vasuti részvények és kölcsön sor-jegyeknek

U. i. Ezennel köszönetet mondunk az eddig tanusitott bizalomért, s midőn az uj sorsolás alkalmával mindenkit részvételre felhivunk, továbbra is azon fogunk iparkodni, hogy pontos és szilárd kiszolgálás által nagyra becsült érdekelteinknek teljes megelégedését kinyerhessük. **A. F.**

Május hó 20-án nyilik meg

a kies és vadregényes, climaticus gyógyhely és vizgyógyintézet

Tátra-Füred (Schmecks),

egy órányira a kassa-oderbergi vasut «Poprád-Felka» állomásától a központi Kárpátokban 3000 lábnyi magasságban a tenger szine fölött, ős fenyves erdők közepén vizgyógyintézettel, meleg ásvány- és törpefenyü-fürdőkkel, szénsavdús, vastartalmu gyógyforrással, továbbá alkalmaztatik villamozás, savó- és tej- gyógymód, belégzés és svéd gyógytornászat.

Az orvosi teendőket Dr. Jármay László fürdőorvos vezeti.

TÁTRA-FÜRED nemcsak mint kiváló gyógyhely, hanem mint **kellemes nyári tartózkodási hely is a legajánlatosabb**; vannak **kiterjedsétányai**, számtalan **kirándulási helyei, kávéháza, gyógyterme, könyvtára**, stb; tartatnak **érdekes kirándulások a Kárpátok vadregényes vidékeire, nagy vadászatok, pisztránghalászatok** stb., **kitünő konyháról és jó zenekarról** gondoskodva van; a **lakások kényelemmel** vannak berendezve; **posta** és **távirda** állomás helyben van; a közlekedés Poprádról és vissza **gyorskocsik** által történik.

Minden nagyobb vasuti állomáson **33⅓ %** árleengedés mellett térti menetjegyek adatnak ki. 5337

Lakások előre megrendelhetők és minden tekintetben szivesen szolgál felvilágositással s küld kivánatra fürdőleirást

a fürdőigazgatóság.

TÜZI FECSKENDŐK ÉS SZIVATTYÚK ÁLLANDÓ TÁRLATA.

GEITTNER ÉS RAUSCH

SZIVATTYÚ-GYÁRA

Budapesten, váczi-körút 21 (57) az Ipar-udvarban

a legpontosabban s jutányosan szállit,

nemkülönben mérsékelt használati dijfizetés és az érték letétele mellett

KÖLCSÖNÖZ

VIZMENTESITŐ SZIVATTYÚKAT

ÁRVIZEK ÉS VIZÁRADÁSOK ESETERE;

továbbá elvállalja legszilárdabb szerelését és felállitását mindennemü

HÁZI, UDVARI ÉS GAZDASÁGI KÚTAKNAK,

BÁNYA-, AKNA- ÉS GYÁRI SZIVATTYÚKNAK,

MÉLY KÚTAKNAK

GÉP-, JÁRGÁNY- VAGY SÜLYKERÉK-HAJTÁSRA,

FÜRDŐK, ÜRSZÉKEK ÉS VIZELDÉK

ZUHANYOK ÉS SZÖKŐKUTAK.

ÉPITŐ-, GANEJLÉ- ÉS KÖRFORGÓ- (Centrifugal) SZIVATTYÚK.

TÜZI, KERTI STB. FECSKENDŐK.

EZER KÚT ÉS VIZVEZETÉK BERENDEZÉSE ESZKÖZÖLTETETT ÁLTALUNK.

EZER KÜLÖNBÖZŐ RENDSZERŰ SZIVATTYÚ VÁLASZTÁSRA KÉSZEN ÁLL.

TÖMLŐK, CSŐVEK ÉS MINDENNEMÜ SZIVATTYÚ-ALKATRÉSZEK.

Ivad: május 1-től okt. 1-ig. **Bad Reichenhall** Vasuti és távirda-állomás.

REICHENHALL,

legnagyobb német égalji gyógyhely.

Sós-, anyalúg- és fenyőtükivonat-fürdők, kecskesavó, tehéntej, alpesi növénynedvek, valamennyi ásványviz friss töltésben, nagy légnyomatú készülék, belégzési termek, dörzsölő müvek, sosforrások, gyógy-testgyakorlat, kiterjedt park-ültetvények födött sétautakkal, közeli fenyőerdők és árnyas sétányok minden irányban. **Naponként 2 hangverseny a gyógyhely zenekara által. Olvasó szobák. — Kimerítő tervezetek a királyi fürdőbiztosi hivatal által.** 5332

5280

A legszebb siremlékek

az elismert legolcsóbb árak mellett, **szürke mauthauseni gránitból, fekete gránitból** *(Syenit)*, **sötétzöld gránitból** *(Porphyr)*, **vörös és fekete magyar márványból; továbbá vázák, alakok, koszoruk és urnák márvány és érczből, sirrácsozatok és keritések.**

Árkiszámitások és rajzok kivánatra megküldetnek.

Az entreprise des pompes funebres

siremlék-gyára Budapest, kerepesi ut 48. szám.

Kész női öltözetek és kelmék

legujabb divat szerint, jutányos áron

Keller és Zsitvay

5340 **divatárú raktárukban,**

Budapesten Szerviták épületében.

vagyis **biztos gyógyszerajánló sebészeti könyv**, melylyel **számtalan elfajult régi nyavalya kigyógyitható:** 250 községi bizonyitványnyal lett kitüntetve. E népszerü mű egy éve, hogy megjelent, s máris **országszerte a legnagyobb elismerésben részesült.** Mindennemü foglalkozásuak, — gyógyászatkedvelők, — és szenvedők megszerezhetik. Egész munka ára 1 frt. **DOMONKOS P.** sebésznél. 5090

Kem. Högyészen u. p. Magyar-Gencs (Vasm.)

Tanningene.

Legujabb ólommentes, ártalmatlan hajfestő szer

haj, szakáll és szemöldök számára, melyek a legegyszerűbb módon, egyetlen egyszeri használat mellett, egész megbizhatóan és biztosan ugyanazon hibátlan, fényes

szőke, barna és fekete természetes szint vissza nyerik, melylyel a megösszülés előtt birtak, s melyet sem szappannali mosás, sem gőzfürdő használata nem bir elenyésztetni. **Ára 2 frt 50 kr**

Dr. Landauer illatos hajbalzsama.

biztositott, teljesen megbizható szer, hogy, 2- vagy 3-szori használat mellett a haj kihullása tökéletesen megszüntettetvén, annak növése ismét előmozdittatik. E balzsam, az őszhajnak eredeti, természetes szinét visszaadja, a legfinomabb illattal bir, s a bört vagy fehérneműt legkevésbbé sem szennyezi be. **Ára 1 frt.**

Szeplőt,

májfoltot, pörsenést, bőr-atkát, arczvörösséget, napégést, a bőr minden kivirágzását stb. a dr. Tobias Eau miraculeuse antéphélique

a bőrön és bőr alatt gyülekező festék-anyagok fölszivódása által gyökeresen eltávolitja, s a legdurvább, legegészségesebb bőrt egy éjjen át gyöngéd puhává és fehérré változtatja. **Ára 1 frt 50 kr.**

Ered. keleti rózsatej Russ Károly, gyógyszerésztől

a bőrnek rögtön, nem pedig hosszabb használat után, oly **gyöngéd, vakitoan fehér, fiatal frissességü szinezetet** ad, amint az semmiféle más szer által nem érhető el; a ráncokat, s minden sárga vagy barna foltot rögtön eltávolitja **Ára 1 frt.**

Valamennyi itten tölsorolt

különlegesség

meg van vizsgálva, s azok a czég kezessége mellett határozottan ártalmatlanok és hatóságilag bejegyzett védjegygyel vannak ellátva. — Valódi minőségben szállitja

Russ Károly utódja, Bécsben I., Wallfischgasse 3.

RAKTÁRAK: Török József gyógyszerésznél Budapesten, Armin Eliasnál Aradon.

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ-FORRÁS

Elismert mint leghatásosabb valamennyi keserüviz között.

«Különösen enyhe ize és kicsiny adagolása által tünik ki.» — Dr. Korányi tanár és k. tanácsos Budapesten. — «Könnyen vétethetik és a többi budai vizekhez aránylag kevesebb mennyiségben hat». — Dr. Gebhardt, tanár és kórházi igazgató Budapesten. — «Még hosszabb használatnál sincs semmiféle káros hatása.» — Dr. Bamberger, tanár Bécsben. — «Sőt a bélnyákhártya izgatott állapotában is fájdalom nélkül hat.» — Dr. Leube tanár Erlangenben. ☞ Kapható minden gyógyszertár és füszeráru-kereskedésben. ☜

Cs. és kir. szabadalm. a maga nemében egyetlen hatásu

patkány- és egér-irtó szer.

Egy bádog-doboz ára **1** frt. 6 doboz **5** frt o. é. Valódi perzsiai, minden

rovart irtó por.

Közvetlen szállitmányu, vegyileg tiszta növénykészitmény, csupán válogatott, jótállás mellett biztosan ható alkatrészekből összeállitva, teljesen méregnélküli, **mint a poloskák, bolhák, moly, házi tücsök, svábbogár, hangyák stb.-ket** felülmulhatlanul irtó szer gyanánt elismerve, dobozokban, minden doboz egy szórókészülékkel ellátva. **1 frt és 55 kr.-jával. Specialitás**, kitünően biztos és gyökeresen ható

svábbogár (Ileimchen) **irtó por.**

1 csomag **ára 50 kr. 6** csomag **2** frt **55** kr o. é.

Teljesen méreg nélküli, gyors és biztos hatásu

orosz-bogárt

(csótány-bogár)irtó por, dobozokban (külön szóró készülékkel ellátva), ára **1** doboznak **1** frt és kisebb **55** kr. o. é.

Teljesen méregmentes, biztos és gyökeres hatásu

molyokat és hangyákat irtó por.

E por nemcsak megöv a moly- és hangya-kirágások ellen, hanem még biztosan és gyökeresen ki is irtja a rovarokat, ha az butorok, szőnyegek, teliruhák, gyapjukelmék, szücsáruk, kocsiba stb. hintetik. Dobozokban o. é. **1** frt **55** kr és **30** kr.-jával.

Cs. és kir. szab. gyökeresen ható

poloska-irtó szer,

butorok számára. Egy nagy üveg **50** kr. **6** üveg **2** frt **55** kr. 1 kis üveg **30** kr, **6** üveg **1** frt 53 kr. o. é.

Fölülmulhatlan hatásu

poloska-irtó szesz

falazat számára Festésnél, meszelésnél vagy falak mázolásánál a festékbe, mészbe vagy vakolatba keverésre alkalmas.

Egy pintes üveg ára **1** frt, **6** pintes üveg **5** frt. **1** pintes üveg légséges egy középnagyságu szobara.

Elpusztithatlan **mézgafujtatók**, melyek segélyével a rovar-, moly vagy oroszbogár-por egyformán szét szórható, és a legkisebb hasadékokba belövelhető. Egy darab ára **50** kr. o. é.

Számos megrendelést vár:

REISS B., 5062

magy. kir. szabad. vegyszerek gyára

Budapest, király-utcza 47. I. em.

Fiókraktár: 5273

Thauer József urnál

Pesten, három korona-utcza 9

Margitszigeti gyógyfürdő

Budapest főváros közvetlen közelében.

35° R. meleg artézi forrás — porczellán-, márvány-, kád- és kőfürdők zuhanykészülékkel — nagyszerü kert — 300 teljes kényelemmel berendezett szoba — társalgási terem — kül- és belföldi lapok — naponta zene.

Kóralakok, melyek ellen a margitszigeti hévviz kedvező eredménynyel használtatott:

Köszvény — az izületek, izmok, csonthártya, ideghüvely idült csuza. A csuz, köszvény, erőmüvi behatások, typhus után fellépő hüdések. — Zsábák. — A csontbántalmakat, csontszút, izületi bajokat és külsértéseket követő elváltozások. — Fájdalmas hegek, merevség, hüdés. — Bőrbántalmak. — Vizelési nehézségek. — Méh- és hüvelybántalmak.

A hévviz belsőleg eredménynyel használtatott: idült gyomorhurutnál és alhasi pangásoknál.

A szigeten van gyógyszertár; ellátva mindennemü ásványvizzel. Duna fürdő uszók és nem uszók számára. Rendelő orvos: **dr. Verzár.** — Bérleteknél ugy a fürdő-, mint a menetjegyek együttes váltásánál árleengedés. A szigeten lakók a fürdő-használatnál és a menetjegyeknél előnyben részesülnek.

A fővárossal óránkint kétszer közlekedés. 5270

A nyári idény május 1-én megnyittatik.

A lakások megrendelése: a szigeten a felügyelőségi irodában.

(Utolsó posta: Ó-Buda.) **A margitszigeti felügyelőség.**

Franklin-Társulat nyomdája (egyetem-utcza 4.).

Szobrászok:

RY JENŐ
MKÓ JÓZSEF
CH ISTVÁN
NA JÓZSEF
ÉZ SZÉKELY KÁROLY
TH ISTVÁN
STAGH GYÖRGY

Építészek:

HOEPFNER GUIDÓ
HIKISCH REZSŐ
DR. HÜLTL DEZSŐ
DR. LUX KÁLMÁN
DR. WÄLDER GYULA

tagjai
képviseletében:

Y LAJOS, LIBER ENDRE

ig:

IGAZGATÓ: DR. CSILLÉRY ANDRÁS
FRIGYES, DR. MELLY BÉLA műbarátok,
SŐ, TÓTH ISTVÁN művészek.

CH TIHAMÉR

Stornó Ferenc a soproni «művész és régész» (Lt. 9—1861. sz.) nevében *Paur* Iván, a Széchenyi grófi család levéltárnoka kérdezi, hogy «a magyar nyelv nem tudása nem őt kizáró hiány-e» ügynökségét illetőleg?

Fraenkl B. (Miskolc) vállalja Borsod megye ügynökségét (Lt. 10—1861. sz.) és kijelenti, hogy «ezen valódi életre való intézmény mellett minden díj- vagy százalék-levonás nélkül buzgón működni hazafiúi szent kötelességemnek tartandom, csak a közönség lássa be végtére, hogy a szabad nemzet az irodalom és művészet meleg ápolása által szebb jövőjének megrendíthetetlen talpkövét biztosítja».

Rakovszky Andor egri ügyvéd (Lt. 11—1861. sz.) leveléből kitűnik, hogy az ügynökség elvállalását, illetve eredményes működését a társulat javadalmazta. «Igen szíves készséggel elfogadom itt, Egerben — írja — a társulati ügynökséget megállapított díj mellett.»

Storno Ferenc
Pipics Zoltán dr. Adalékok
a társulat történetéhez -
Erdélyi M. T. 1928 125 l.

Storno Ferenc

épitész

a főherceg kastély temploma

fentiről

irod

Rados Jenő dr

Magyar Eastelyok

228. l.

Abbildungen meist nach den Originalen hergestellt und — man muß dem Verlag besonderen Dank sagen dafür — glänzend reproduziert. Anmerkungen zu jedem Stück bringen Quellennachweise und kurze Bemerkungen über die Zeitstellung. Ein Tafelwerk in kurzen Worten entsprechend zu würdigen, ist nicht immer leicht. Bei dem vorliegenden aber kann man mit gutem Gewissen sagen: Wer einen Blick tun will in die längst vergangene Blütezeit jener Hochkulturen der nordöstlichen Mittelmeerländer, wer die Schätze kennen lernen will, die uns die Erde dort drei Jahrtausende lang bewahrt hat, der greife zu Bosserts „Alt Kreta", er wird es nich zu bereuen haben.

Dr. H. Mitscha-Märheim (Reichspost, Wien)

VERLAG ERNST WASMUTH AG
BERLIN W 8

VERLA

Stornofarenę wintjetéz
a saproni szt. Mikály bencsi
templomnak restaurálta

Pasteiner. 199 l.

PL

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

nek, az I. Gejza király által 1075-ben kiállított alapító levél hitelességének bizonyítására. Érdekes világot vet a XV—XVII. századbeli állapotokra azon határvillongásoknak és pörlekedéseknek leirása is, melyeket az apátok terjedelmes birtokaiknak épségben tartása miatt hatalmas és préda-vágyó szomszédokkal folytattak. De megérdemli vala a mű az általános publikációt archæologiai szempontból is. Nemcsak azért, mert tárgya, a csúcsíves templom, a XIV. század hazai szebb alkotásainak egyik ritka reánk maradt példánya, hanem azért is, mert az oly tetszetős fölvételekben van szemeink elé állítva és e fölvételek olyan luxussal publikálva, hogy a mű megjelenése e tekintetben is esemény lett volna a magyar szak-könyvek piaczán, s így csak sajnálni lehet, hogy tanulmányozása ennyire meg van nehezítve.

A mű történelmi részének ismertetésébe és méltatásába e helyütt nem bocsátkozhatunk, hanem igenis érdekel bennünket a munkának az a része, mely a műemlék archæologiájával foglalkozik és a restaurálásnak történetét és módját beszéli el. Ámbár közvetlen czélunk Knauz Nándor művének e tekintetből való ismertetése, közvetve még magasabbra törekszünk és a templom restaurácziójáról magát akarjuk kritika tárgyává tenni.

A mily terjedelmes Knauz Nándor úr művének történelmi része, hol a gondos szerző figyelme kiterjed még a legjelentéktelenebbnek látszó részletig is — oly tartózkodó a templomnak és műkincseinek archæologiai és építészeti leírásában és ábrázolásában, a mit annál inkább sajnálnunk kell, mert az ily archæologikus és architektonikus részleteknek kellő mennyiségben és nagyságban való ismertetése rendesen a pénzkérdésben bukik meg, a mely kérdés pedig a jelen mű kiadásánál úgy látszik tekintetbe sem jött — vagy legalább is alárendelt volt. A külföldi s különösen a franczia e nembéli publikációk tárgyuknak ezen részét is csak oly bő figyelemben részesítik, mint a történelmit. És igen helyesen. Mert ha, mint ezen esetben is, a templomnak műbecse olyan, hogy megérdemli hogy történelméről köteteket írjanak: annál inkább megérdemlik akkor az egyes építészeti vagy iparművészeti részletek, hogy szerző velük szakszerűleg és teljesen kimerítően foglalkozzék és azokat kellő mennyiségben és léptékben ismertesse. A föladat itt igen hálás volt! A XV. századbéli egyház falai alatt restaurálás közben megtalálták a XI. században épült három hajós, két tornyos kisebb román templom alapfalait; találtak a templomban XV. századbéli falfestményeket, melyeknek nagyobb léptékben való színes reprodukcziói a munka érdekét rendkívül fokozták volna. Az egyes iparművészeti tárgyak (egy Mátyás királytól származó szép ereklyetartó és egy másik, kevésbé jó ízlésű szentségtartó, érdekes régi szobrok stb.) valamint az összes építészeti részek: homlokzatok, metsze-

tek, részletek igen csinosan de oly kis léptékben vannak ábrázolva, hogy azok a laikust, ki csak egy tetszetős képet keres, kielégíthetik ugyan — de nem úgy a szakembert, a ki kutatni, bírálni, tanulmányozni van hivatva. Legkevésbé sikerült a templomnak és műkincseinek építészeti és archæologiai leírása. E tekintetben mélyen sajnáljuk, hogy a tudós szerző nem vette igénybe egy kompetens építész-archæologus tanácsait. Az iparművészeti tárgyak leirása így egyszerűbbé és érthetőbbé válhatott volna, de főleg több magyarsággal bír vala a templom építészeti leírásának Storno Kálmán német eredetije után készült fordítása, melyben csak úgy hemzsegnek a germanizmusok és egy dicséretes buzgalmat de czélján túl lőtt kor mondva csinált «mű» szavai.

A szövegen kívüli valamint a szöveg közé nyomott ábrák különben igen pontosak, tetszetősek, különösen ékítményes és figurális részleteikben; kevésbé kielégítők az építészetiekben; túlságos sok van a kis méretű ábrákba berajzolva, az árnyékok sötétek, előtér és háttér nem válnak el eléggé egymástól.

Nem gáncsképen soroljuk föl ezen kifogásainkat és a mű érdemét mivel sem akarjuk kisebbíteni. Kritikai észrevételeink csak azt czélozzák, hogy a mű archæologiai tekintetben is jó részei hozzáértő szakemberek közreműködésével esetleg a II. részben kellő pótlásokkal még jobbakká legyenek.

Komolyabb szavunk van azonban a templom restaurálását illetőleg. Nehogy félreértessünk fennen kijelentjük, hogy az esztergomi főkáptalan, mely saját tetemes költségén e hazai műkincsünket nemcsak konzerválta, de utóbb igen díszesen helyre is állíttatta, minden tekintetben érdemes és utánzásra méltó dolgot cselekedett. Ha a restaurálás kivitele a szándék mögött maradt — talán nem az ő hibája.

Kettő van ugyanis, a mi a restaurált templom szemlélésénél a figyelmes bírálónak azonnal szemébe ötlik: az egyház oldalfalainak éktelen magas fölfalazása a padlás födémje fölött, és az ikertorony-végződéseknek megoldása. Mindkettő a legnagyobb mértékben elhibázott. Az első azért, mert konzervált olyant, a mit el kellett volna távolítania; a második pedig azért, mert az első téves föltevésből kiindulva komponált olyant, a mi soha sem lehetett a templom tervezőjének szándéka.

Lássuk először a fölfalazást! Szerző világosan megmondja, hogy az a XVI. században készült «valószinűleg» védelmi czélból. Ebben igaza is lehet, mert hogy annak a templom szerves architekturájához semmi köze — az bizonyos. Különben alig lett volna szükség az oly erősen megállapított külső támasztó-pillérekre, mivel a fölfalazás terhe már részben ellensúlyozta volna a boltozatok nyomását. De vajjon volt-e jogosultsága még védelmi tekintetben is? Határozottan nem. És ha csakugyan e czélból emelték később, ez csak egy olyan architektonikus

hetünk, hogy azok a másolatok sem kielégítők, melyek a híres Gerhardt arch. készletéből valók. A modern archæologus szemét a legszorgosabb stilistikus összehasonlítások, a sűrűn használt nagyító üveg és a fényképezés igen kényessé tették úgy, hogy azok a fölvételek, melyek a korábbi nemzedék gyönyörűségét képezték, a mostani subtilis vizsgálatoknál már alig használhatók. A jelen füzet rajzainak egymásutánja egészben a W. Kleintól megállapított rendet követi. A sort megnyitja Menaidas, követik Cholkos, Xenokles és Kleisophos, Glaukytes (egyedül), odább Glaukytes és Archikles közös művei, utóbb Sophilos és ezután a III. táblától kezdve Amasis műveinek tekintélyes szemelvénye csatlakozik.

Menaidas gömbidomú edénye öt szalagszerűen körülfutó barna sávval, sárga alapon, a kezdetleges bœotiai agyagművesség jellemző, egyszerű emléke. Érdekes azért is, mert a művész neve rajta van. Az edényket s a föliratot már Pottier közlése után ismertük (Gazette arch. 1888. 169. l.), most itt ismét veszszük a fölirat hű mását. A két másolat összevetése után majdnem kételkedni kellene, hogy ugyanegy eredeti után készült, valószínűleg a mostani a hívebb, mert a másoló már láthatta a Pottier másolatának a hiányait. De mennyire igaz a régi szó: si duo faciunt idem, non est idem! Cholchos boros kancsója nyítja meg a figurális rajzok csoportját. Ares és Herakles élénken folyó küzdelmét látjuk a fényes díszítések közepette. A compositio élénksége semmiben sem áll mögötte Amasis csoportos jelenetei mozgalmasságának és azt hihetnők, hogy nem Cholchos, de későbbi művész munkája van előttünk, hogyha nem volna a fő kép alatt egy állatsorral díszített sáv, mely még erősen emlékeztet a korábbi korinthosi edények merevebb ornamentikájára. A kora attikai edényfestés jellemző példánya Xenokles és Kleisophos boros kancsója, találták múlt évben az athenei Dionysos-szinházban, most Athenében őrzik, a nemzeti múzeumban. A féktelen örömmel mulató társaság képe fogalmat ad Kleisophosnak, a humoros attikai mesternek, megfigyelő képességéről. Közepett a nagy boros edény, melyből nagy merítő kanállal tölti meg a szolga az ivó csészét, mögötte vígan énekelve, tántorogva az egyik társ, míg a másik a földön guggolva szörpöli a kedves italt; jobbfelé vánkosra támaszkodva várja egy földön heverő társ a neki szánt boradagot és a legvigabb jelenet az, midőn a furulyázó társ kettős sípjának hangjai mellett egyik borittas társát megragadta baljával, jobbjával megrántván és szétterpesztvén annak egyik lábát, hogy szabadon engedhessen természetes hajlamainak. Ime oly realistikus humor, melylyel csak a németalföldi Teniersk féktelen jókedvű parasztképein találkozunk ismét. A régi attikai mesterektől a borozó vidám jelenetek egész nagy sorát ismerjük, de alig lehetett volna azokat találóbb példában bemutatni, mint e hét vidám alak mulatozásában, melynek mesterét Arthur Schneider oly találóan jellemzé.

Következik ezután két csésze, egyikét Glaukytes készítette, másika Glaukytes és Archikles együttes műve; az egyiket csak rövid ideje ismerjük és csak most vagyunk képesek stilusát megitélni. Ammellett szereti a vérengző csatákat és sűrű tömkelegben rakja heves mozdulatú, gyalogos és harczi szekereken egymásra tűző küzdők sokaságát. Sophilos négy töredékes csonka képét is csak 1889 óta ismerjük, a mikor e cserepeket az athenei akropolisban folytatott ásatások fölszínre hozták. Sophilos képe az istenek és hozzátartozóik ünnepélyes merevségű

Stomo Tseu
éjütészt.

[illegible] társával együtt alkotott. Ez utóbbin rendkivül finom rajzban látjuk Herakles harczát a sokfejű Hydra ellen.

A ki e hét mester itt bemutatott művein gonddal és figyelemmel végig megyen, oly tanulságos módon ismerkedik meg a régibb attikai edényfestők sajátságaival, a hogy eddig, mikor e képeket csak egyenként és soha összegyűjtve nem birtuk, alig lehetett. Remélhető, hogy a következő évfolyamokban megkapjuk majd az első és második attikai virágzó kor fő alkotásait és utóbb az edényfestés egyéb góczpontjainak jellemző mutatványait, a mivel majd a Vorlegeblätter-ek tudományunk egy rég érzett szükségletét kielégítik; mert bár rengeteg számmal vannak az európai gyűjteményekben antik edények és habár az irodalom mindig előszeretettel foglalkozott velők, a főbb edényfestők műveiről mind a mai napig nélkülöztünk ily históriai sorban való képes összeállítást.

A jelen füzet második osztálya a thebai mondakört tárgyazó antik képek és domborművek sorát adja négy táblán, mire Overbeck ismeretes gyűjteménye daczára már azért is nagy szükség volt, mert az utóbbi évtizedekben sok újabban lelt emlék járult az ismert emlékekhez és mert Overbeck reproductiói csak igen szerény igényeket voltak képesek kielégíteni. A végső táblán a Museo Kircheriano nagy büszkeségét, a Ficorini-féle cistát kapjuk és hozzájárúl néhány az Argonau-mythos körébe vágó rokon emlék. A cista képét már 1849 óta a Braun-féle mintaszerű rajzban ismertük és ezúttal is ezt ismételik e füzetben de ide csatolják új másolatban azt az emlékezetes két sorú archaikus róma föliratot, mely a jeles mű mesterének nevét (Novios Plautios) és a tulajdono nevét tartotta fönn az utókorra.

E rövid áttekintésből is meggyőződhettek classikai archæologiával és philologiával foglalkozó társaink, hogy e képes füzetek az antik világ fölismerésére valóságos kincses bányák, a miért is kivánatos, hogy hazai tanodáink is támogassák a derék vállalatot és fönmaradását biztosítsák azáltal, hogy könyvtáraik számára megszerzik. *Hpl.*

A GARAN-MELLETTI SZENT-BENEDEKI APÁTSÁG. — A templom felszenteltetésének emlékére irta Knauz Nándor, kiadja az esztergomi főkáptalan. Budapest, 1890. — A fenti czímű, rendkívüli díszszel kiállított munkából megjelent az első kötet, mely, sajnos, a könyvkereskedésekben nem kapható, mert csak korlátolt számú, úgyszólván tiszteletpéldányokban nyomatott s így már eleve lemond azon nemes hivatásról, hogy tartalma közkincscsé váljék. Pedig megérdemelte volna minden tekintetben. Úgy történelmi szempontból, mert szerző nagy készültséggel dolgozza fel adatait, közöl egész sor érdekes, részben még ismeretlen okmányt és használja azokat tételé-

Vö. Arch. Ért. 1891 évf.

és hadászati baklövés volt, melynek elkövetésétől nem ment semmiféle kor és idő. Hogy vinnők fel a templom padlására az akkori idők esetlen és nehéz lövegeit? Hogy irányozzuk sikeresen az egyszerű négy szirmú rózsa alakú ablakokból oly magasságban az alig pár száz lépésre hordó ágyúkat a közeledő ellenségre? Végre is legfőképen, hogyan lődözhettek volna a templom rezonáns padlásán a nélkül, hogy a magas, gyönge boltozatok meg ne repedjenek? Hisz az erős rázkódástól az egész bolthajtás hamarább a védők nyakába szakad, mielőtt a lövegek az ellenségben a legcsekélyebb kárt tehetik vala!

Teljesen fölösleges volt tehát ezen fölfalazásnak konzerválása. Sokkal helyesebben cselekszik az építész, ha azt lebontja és a templom főpárkányát visszahelyezi arra a helyre, a hol az bizonyosan eredetileg volt: közvetlenül a támasztó pillérek rézsutos fedő-lapjai fölé.

Ép oly kevéssé jogosult a torony-végződések alaki kiképzése védelmi czélok szemmel tartásával: lövőrésekkel, a sarkukra keresztben épült fialákkal s az ezeket összekötő alacsony galeriákkal. Bár megvalljuk, hogy a nevezettek formái elég csinosak és alkalmazásuk korántsem oly nehézkes és szemsértő, mint a fölfalazásé.

Kíváncsiak voltunk megtudni, vajjon a restaurálási tervezet ilyetén képeni kiképzése szentesítve lett-e a műemlékek országos bizottságától, azon forumtól, mely hason kérdésekben a leghivatottabb dönteni? Utánjárásunknak meglepő eredménye volt. A műemlékek országos bizottságának két elsőrangú tekintélye: a boldogult Henszlmann és Steindl a szent-benedeki templomnak Storno által benyújtott restaurálási terveit bírálván, (lásd Arch. Értesitő, új folyam, II. kötet XXXIII. és XXXIV. lap) az erről 1882 márcz. 14-én kelt jelentésükben épen ezen két pontot (t. i. az oldalfalak fölfalazását és a toronyvégződéseket) támadják meg és ítélik el legjobban. Sőt készítenek új terveket, melyben a fölfalazást elhagyják, a tornyok tetőit ormokkal és magas nyolcz oldalú sisakkal képzik ki és a restaurálást ily módozatokkal ajánlják kiviendőnek. Már most vagy a miniszter tekintette a szakértők egyhangú óhaját csak egy pium desideriumnak és fölötte napirendre tért, vagy a káptalannak tetszett jobban Storno tervezete s ő viszont napirendre tért miniszter és szakértők felett; denique a Henszlmann és Steindl terve csakugyan pium desiderium maradt és a két vitatott kérdés a Storno-féle terv szerint oldatott meg.

Hát ez eléggé visszás állapot! Mert ha van műemlékek országos bizottsága, úgy e bizottság szakértőinek ítélete megérdemli, hogy az ne csak egy platonikus véleménynyilvánítás maradjon, hanem hogy annak minden irányban kellő érvényt szerezzenek a legfelsőbb forumok is.

A restaurálásnak többi, inkább a belső kiépítéshez és diszítéshez tartozó föladatait, így az oltárok tervezését, az ablakok üvegfestményeit

stb. Storno Ferencz és fia Kálmán (ki az építés művezetője volt) helyesen, a stilus követelményeinek megfelelően oldották meg.

Érdekkel nézünk Knauz Nándor úr művének második része elé. Bár a monostor többi építményeinek helyreállítási kérdéseiben, a menynyiben azok még nem foganatosíttattak volna, vagy a restaurálást az áldozatkész főkáptalan még egyátalán folytatni akarja, ne maradna fölszólalásunk a pusztában kiáltónak szava. *F. K.*

NÉMETHY LAJOS. A PESTI FŐTEMPLOM TÖRTENETE I. kötet Budapest 1890. 8° 422. l. Az épület, melynek a szorgalmas szerző e kötetét szenteli, nem tartozik hazánk epochalis emlékei közé. Lehet, hogy a XIII. században, mikor hazánkban alig létezett négy-öt jelentékenyebb város, a városi templomok kiválóbbjai közé tartozott, a mire talán Pest városa akkori gazdagságából szabad következtetni; mai nap már csak egy pár falrészletet bírunk belőle, melyet Rómer 1864-ben födözött föl a mai templom déli tornyának belső éjszaki falában. 1241 márczius havában a tatárok e templomot elhamvasztották. A templom állapotáról a XV. század elejéig nem lehet semmit sem tudni, legvalószínűbb, hogy másfél századon túl romokban állott. Mikor Zsigmond idejében újra fölépítik, már régóta dívik hazánkban a csúcsíves stilus, tehát a pesti templom is csúcsíves izlésben épül. E második építési korszakból fönnáll még a templom ötoldalú apsisa és a háromhajós szentélyből annyi, a mennyi hat oszloppáron nyugszik. Szerző e résznek ideiglenes leírását adja (46—48), a templom szakszerű leírása akkor, mikor e kötet készült, még nem volt befejezve és azért sok építészeti kérdés megfejtése későbbre maradt. Mátyás királyról föltételezi szerzőnk, hogy tőle a templomot sok «előnyös átalakítás és diszítés érte» (59. lap) de e föltevést nem lehet sem emlékszerű sem okmánybeli adatokra alapítani. A XV. században egészben hat oltár van a templomban, melyekről az oltáregyesületekben összegyülekező iparos czéhek (confraternitates) gondoskodnak. A templom mellett a temető oldalában állott a Szt-Mihály főangyal tiszteletére épült kápolna.

A Mátyást közvetlenül követő korból 1507-ből becses renaissance emlékek maradtak fönn a templomban; szerző ezeket az Arch. Értesítőben is közzétette és ottani czikkéhez csatolta az akkor készülő művében most megjelent jó tollrajzokat (A. É. 1890.). A XV. század végén a templomot tatarozták és ez volt az utolsó építkezés a törökök elűzéséig. Már az 1541—1604-ig lefolyt időszakban a sokszoros ostrom, ágyúzás, tűz, fosztogatás félig rommá változtatta az egyházat, de ennek daczára valószínű, hogy legalább fele fönmaradt a magyarok kezén, kik 1647-ben a templom javítására országos gyűjtést rendeztek. Mikor 1686-ban a várost a törököktől a keresztények visszafoglalták, ferenczieké volt a templom. A visszafoglalás után gr. Széchenyi György primás adományából tatarozták a templomot, de csak annyit lehetett belőle használni, a mennyi ma is fönnáll a régi templomból. Más része akkor is romokban állott. Csak a múlt század huszas éveiben kezdték előbb az egyik torony építését azután, a templom romba dőlt részének lebontása után, évek hosszú során épült a templom hajója, egyúttal 1739-ben fölépült a templom második tornya. — Némethy Lajos művében a

és a diszitések leirására. Részletesen ismerteti a boltozati festményeket, a kápolna butorzatát, az egyes oltárokat, az orgonát, a karzatokat, a főherczegi családi sirboltot stb. Az alapos tanulmányról tanuskodó érdekes szöveg után tizenhat diszes táblázat és műmelléklet következik, melyek Reiffenstein bécsi műintézetében készültek. A czimlap után gazdag diszü szinnyomatu ajánlati lap következik, melyen a főherczegi pár czimerei fölött a következő sorok állanak: «Klotild cs. k. főherczegasszony Ő Fenségének mély hódolattal ajánlva.» A következő 1. számu táblán a kápolna alaprajzát láthatjuk, s e képen a mozaik padló és a dekoráczió festés is fel van tüntetve. A 2-dik tábla a kápolna távlati képét nyujtja a főbejárati oldalról tekintve; a 3-ik a kápolna belsejének szinnyomatu képét, a főherczegi család oratoriumából fölvéve, a 4 ik a főbejárat szélfogóját, sz. József és sz. Klotild szobrait, az oratorium ajtaját és a tervezett főherczegi családi sirbolt kapuját, az 5-ik az üvegfestményü ablakok szinnyomatát, a a 6-ik a főoltárt és oltárképet, a 7—12 táblák a boltozatsorok festményeinek szinnyomatait, a 13-ik a főoltár mögött emelkedő boltozat festményét, a 14-ik a főoltár predella-képeinek szinnyomatait, a 15-ik a déli mellékhajó oltáráról való predella-képek szinnyomatait, a 16-ik a harangok diszitményeit tünteti elő. A képeket Storno Ferencz és Storno Kálmán készitették. (A kápolna belsejét és külső látképét, a főoltárt és a harangok diszitményeit e mű rajzai után lapunk is bemutatta.) A szöveg diszes nyomdai kiállitása a Franklin-Társulat érdeme.

József főherczeg ő fensége a diszes album egy példányával lapunk szerkesztőjét is megtisztelni kegyeskedett.

«**Fiume közjogi helyzete**», irta *Radich* Ákos, Fiume város és kerületének volt országgyülési képviselője, megjelent a Franklin-társulatnál. A 290 lapra terjedő hazafias irányu könyv történelmi és politikai alapon tárgyalja a fiumei kérdést, mely még mindig elintézetlenül lebeg a magyar és horvát országos küldöttségek tárgyalásai fölött. Radich könyve arra figyelmeztet, hogy ne halogassuk továbbra is a törvény végrehajtását, hanem az alkotmanyadta törvények értelmében kapcsoljuk Fiumét haladéktalanul Magyarországhoz, s a visszakeblezés ujabb törvény által is biztositassék és Fiume kormányzati és törvényhozási viszonya részletes törvény által szabályoztassék. Gazdag történeti kutfőkből meritve sorolja föl az érdekes tanulmány, hogy Fiume városának és kerületének önkormányzata sokkal régibb keletü, mint Horvátországé, hogy jogilag Horvátország kiegészitő része soha sem volt, s ha a belviszályok alatt terjeszkedési czélból el is foglalta Magyarországtól, csak az abszolut uralom hagyta ezt helyben, de ennek rendelkezése az alkotmányos viszonyok beálltával erejét vesztette. Bizonyitja, hogy nincs egyetlen törvényes támpontja sem Horvátországnak Fiuméra nézve. A tanulmány kimeritőn rajzolja a horvát politikai törekvéseket is, s egyátalában oly sokoldalulag, terjedelmesen tárgyalja az egész kérdést, mint még eddig egyik munka sem. Az országos bizottságok többszöri alkudozásait szintén leirja. Nagy szorgalommal összegyüjtve együtt van minden, a mi Fiuméra tartozik. A munka a fiumeieknek van ajánlva «hazafiu emlékül». Ára 2 frt.

Kossuth és a magyar irodalom. Kossuth hosszabb levelet intézett Szana Tamáshoz, a Petőfi-társaság titkárához, abból az alkalomból, hogy a társaság őt tagjává választotta. Élesen megrójja ebben a Zola-féle materialisztikus irányt; nem helyesli a tulságos nemzeties irányt sem, kifejtvén, hogy a magyar irodalomnak nemcsak nemzetinek kell lenni, de európainak is, épen mint a franczianak vagy angolnak, hogy azt bármely államban tudják érteni és élvezni. Nem kevésbbé élesen támadja meg a külföldről becsempészett és nálunk is utánzásra talált lasciv irodalmi termékeket s ezek elterjedéseért a sajtót okolja. Épen ezért felhivja a Petőfi-társaság figyelmét e körülményre, hogy teljes erejéből az irodalom e fattyuhajtásainak kiirtására törekedjék. A nagyérdekü levelet különben a Petőfi-társaság legközelebbi ülésén fel fogják olvasni. Ezenkivül székfoglalóul is fog egy felolvasást küldeni Kossuth a társaságnak. — Ez Kossuth első nyilatkozata a magyar irodalomról; egy izben (a 70-es években) Bodon Józsefhez a ponyvairodalomról intézett egy levelet, melyet lapunk tett közzé.

«**A nemzetgazdaság alaptana**», papnövelő-, tanitóképző, mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi és polgári tanintézetek számára irta *Gerlóczy* Gyula műegyetemi tanár.

A mű czélja, hogy a nemzetgazdaság elveit már az ifju nemzedék előtt föltárja s a munkát és takarékosságot megszerettesse, az életrevalóságot, gyakorlati szellemet fölébreszsze. Az emlitett tanintézetek számára ajánlja a szerző munkáját mint vezérkönyvet, azzal az óhajtással, bárcsak kötelező lenne a nemzetgazdaság népszerü előadása. A menynyiben ennek az is akadálya volna, hogy nincs hozzá tankönyv, a szerző «ama reményt táplálja — mint az előszóban mondja, — hogy ily mű mellett megszünt.» A mű bevezető része a jog- s államtudományi alapfogalmakat ismerteti, aztán a munkát, a munkamegosztást és társulást; a pénz, a hitel, a kamatszabás, uzsoratörvény, a közlekedés alapelvei, a fogyasztás elvei, a gazdasági válság, a fényűzés, stb egy-egy kisebb vagy nagyobb fejezetek tárgyait teszik. Annyi bizonyos, hogy ily irányu könyvre szükségünk van, de hogy megfelel-e a gyakorlati czélnak, mint iskolai vezérkönyv, azt a paedagogiai gyakorlatban szerzett tapasztalás fogja eldönteni. A 239 lapra terjedő könyv a sok ágazatu nemzetgazdaságot elég kimeritőn tárgyalja. Ára 3 frt 20 kr.

A debreczen-biharmegyei gyógyszerész testület az orvosok és természetvizsgálók gyülése alkalmából kiadta a testület kerületébe eső *gyógyszertárak történetét* alapitásuk óta; szerkesztette doktor Róthschnek Emil debreczeni gyógyszerész és egyesületi titkár.

A terjedelmes kötet közli Tamásy Károly elnöknek, és Bertsinszky Károly elhunyt alelnöknek arczképét is. Első részében a gyógyászat történetét adja Debreczenben, Nagyváradon és átalában a megyében a legrégibb időktől, aztán ismerteti 1861 óta a debreczeni gyógyszerész testület gyüléseit, az 1866-ban alakult debreczen-biharmegyei gyógyszerész testület működését; majd a Bihar- és Hajdumegyében levő egyes gyógyszertárakat, összesen negyvenkettőt; a gyógyszerészeket; az elhunyt tagokról is közöl rövid nekrologokat; végül pedig az alapszabályokat teszi közzé. A munka Jármay Gusztávnak van ajánlva, mint az átalános magyar gyógyszerészegylet elnökének.

«**A babos kendő**», eredeti népszinmű 3 felvonásban; irta Müller Gyula. E szinmű a szabadkai népszinműi pályázaton 50 darab aranyat nyert. Zomborban jelent meg s ára 1 frt.

Folyóiratok. A «*Koszoru*» szeptemberi füzete Levinszky Józsefnek, a bécsi Burgszinház művészének arczképét közli, s a Szana Tamás által irt rövid jellemrajz főleg a magyar költészetnek, nevezetesen Petőfinek szépen szavaló terjesztőjét ismerteti meg benne. Ezt követi három dal Csáktornyai Lajostól s «Mimike» elbeszélés Margitay Dezsőtől. György Aladár «Mátyás király emlékszobra» czimmel a Ferenczi István-féle terv történetét adja elő. Szana Tamás hosszabb irói jellemrajzot közöl Turgenyevről, Gozsdu Elek pedig «Sámson madara» czimü rajzot. — A «*Nemzeti Nőnevelés*» augusztusi füzetében Sebestyén Gyula «Leányaink és jövőjük» czimü czikksorozatot kezd meg s az elsőben a nőemanczipáczió jogosultságát fejtegeti. A további közlemények: «Hogyan neveljük gyermekeinket.» «A jótékonyság szervezése (szegénygondozás), különös tekintettel a nőnem közreműködésére», dr. Emericzy Gézától. «A modern leányoktatás eredményei a bécsi leányiskolákban.» «A testgyakorlás tanitása a budapesti állami felsőbb leányiskolában,» közli Bockelberg Ernő. A folyóirat, melyet a budapesti állami tanitónő-képző intézet tanitói adnak ki, megérdemli, hogy minél szélesb körben elterjedjen. Előfizetési dija egy évre 5 frt. — A «*Keresztény Magvető*» czimü unitárius egyházi folyóirat legutóbbi füzetébe Jakab Elek, Péterfi Dénes, Kovács János, Charruaud Dezső és Kovácsi Antal irtak közleményeket.

A «**Magyar Lexikon**» 110-ik füzete a Maffei-névtől a «Magyar Tempe»-ig terjedő tartalommal jelent meg. A legnagyobb része Magyarországra (irodalom, történet, magyar akadémia) vonatkozik. Egy füzet ára 30 kr.

Egy kis statisztikai füzet jelent meg Sopronban, mint külön lenyomat az ottani magyar lapból ily czim alatt: «A közbiztonság, közegészség- és tanügy állapota Sopronmegyében 1880. és 1881. években», az alispáni jelentések alapján a legujabb adatok tekintetbe vételével ismerteti Thirring Gusztáv.

Tettey és társa könyvkereskedése egy jegyzékben összeállitotta mindazon könyvek czimét.

**

az arczképek teljesen hivek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az alcsuthi kápolna ismertetésekor lapunk egyik közelebbi számában fölemlitettük, hogy *József főherczeg* az ünnepélyes fölszentelés alkalmából gyönyörü diszmunkát fogadott el Storno Ferencztől, a ki a főherczeg megbizásából a kápolnát épitette s az egyházi épitésnek egy egész kis műremekévé varázsolta. A diszmű, mely a kápolna távlati képeit, szinnyomatos diszitményeit tartalmazza, már a kápolna fölszentelése idején megjelent s abból egy pompás kötésü példányt a főherczeg ő felségének a királynak, egy másikat a fölszentelést végző herczegprimásnak s egy-egy példányt — melyekből összesen 150-et nyomatott, — a jelen volt egyházi és világi czelebritásoknak nyujtott át emlékül. A művészi és nyomdai kivitelére egyaránt párját ritkitó nagy ivrét alaku diszmű teljes czime a következő: «*Az alcsuthi udvari kápolna*, tervezte *Storno* Ferencz műépitész, az I. Ferencz József- és a pápai szt. Szylveszter-rend lovagja. Szövegét irta dr. *Czobor* Béla, a keresztény műarchaeologia magántanára a budapesti kir. magyar tudomány-egyetemen, a magyar tud. akadémia l. tagja. Budapest. Nyomatott a Franklin-Társulat könyvnyomdájában 1881.» — Ezenkivül a czim francziául is le van nyomtatva. A szövegben Czobor Béla, ki e szép kápolnát lapunkban is ismertette, leirja az alcsuthi kastély fekvését, a falu multját, a József főherczeg által emelt kápolna történetét. Majd áttér a kápolna ismertetésére

melyek a tudomány-egyetem jog- és államtudományi karán szükségesek.

Zenemű. A Harmonia zeneegylet kiadásában «*Gyermek-élet*» czimen tiz zongora-darab jelent meg Somogyi Mórtól. Mindenik darab könnyü modorban van irva, a legifjabb zongorázók számára vagy mulattatására. A tiz darab czime: Reggeli ima. Vig történet. Az iskolában. Haza felé. Vigadó. Panasz. Vigasztalás. Este. Mit mesél a nagymama. Jó éjt. — A füzet ára 1 frt.

A kolozsvári nemzeti szinház subrenczióját a király fölemelte, egyelőre két esztendőre 10—10 ezer forinttal, a deficzit törlesztése végett.

A vidéki magyar szinészet. Hivatalosan összeállitott kimutatás szerint Magyarországon jelenleg 34 engedélyezett szintársulat működik a vidéken és pedig 30 határozott fizetéses (fixum) és 4 osztályrészes (proportió). Ennél a 34 társulatnál van 346 nő és 429 férfi, összesen 775 tag. Ezeken kivül a zenészek és szolgaszemélyzet. A 775 tag dijazása társulatonkint, a havi kiadásokat számitva, a következő: Lászy Vilmos társulata 1297 frt, Sághy Zsigmondé 685, Kárpáthy Györgyé 366, Hubay Gusztávé 435, Mándoky és Beődyé 2016, Balogh Alajosé 576, Csóka Sándoré 1840, Gerőfy Andoré 1715, ifj. Bokor Józsefé 630, Bényey Istváné 1023, Balassa Károlyé 1040, Völgyi Györgyé 949, Tóth Béláé 955, Sztupa Andoré 880, Krecsányi Ignáczé 2463, Szábó Antié 355, Károlyi Lajosé 685, Szigeti Gézáé 375, Gáspár Jenőé 505, Mártonfi Pálé 613, Aradi Gerőé 1918, Szegedi Mihályé 872, Nyéki Jánosé 443, Szeles Józsefé 450, Bánfalvi Béláé 240, Miklósi Gyuláé 835, az aradi egyleté 3160, Jakab Lajosé 1125, Bogyó Alajosé 1893, Polgár Gyuláé 805 frt.

Felekiné jubileuma. Az irók és művészek társasága ünnepélyt készit Felekiné asszonynak, a nemzeti szinház jeles művésznőjének tiszteletére, ki huszonöt év óta működik a szinészi pályán. Diszes albumban hatvan oly iró arczképét gyüjtik össze, kiknek darabjaiban a művésznő játszott; ezenkivül arany babérkoszorut nyujtanak át, melynek egyes leveleire azon városok nevét vésik, a hol Felekiné vendégszerepelt. Az ünnepély nov. 24-én lesz, a művésznő nevenapján.

Képtárlatok a vidéken. A vidéki képkiállitásra eddig mintegy 40—50 hazai művész jelentkezett; körülbelül 200 kép van bejelentve. Az első kiállitás november 18-án nyilik meg Székes-Fehérvárott. Utána Debreczen, Kassa, Miskolcz, Kolozsvár, Temesvár s igy a többi nagyobb magyar városok következnek. A rendező bizottság még egy felhivást bocsát ki a hazai művészekhez, melyben a beküldési határidő megjelölése mellett ujból felszólitja őket a kiállitásban való részvételre. A kiállitásban résztvevő művészeknek semminemü kiadása nem lesz, a mennyiben a csomagolási és szállitási költségeket teljesen a rendező bizottság fedezi.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A tudományos intézetek és szépirodalmi társaságok a nyári szünidő után csak a jövő hóban kezdik meg működésöket. A *tudományos akadémia* október 2-án tartja első ülését, a *Kisfaludy-társaság* október 25-én, a *Petőfi-társaság* pedig okt. 8-án, a *történelmi-társulat* október 5-én, a *filologiai*, valamint a *földtani társulat* is október 4-én, a *földrajzi társulat* október 15 én, a *régészeti társulat* október 31-én.

A Petőfi-társaság Pozsonyban. A Petőfi-társaság a télen Pozsonyba rándul, hogy ott a Debreczenben megkezdett felolvasó cziklust folytassa, valamely később kijelölendő pozsonyi jótékony czél javára.

A gömörmegyei muzeum-egylet megalakult Rimaszombatban, hol e hó 4 én tartotta első gyülését, általános részvét közt. Az alispán, Szontagh, gyöngélkedése következtében b. *Nyáry* Jenő elnökölt, s *Fábry* János adta elő az egylet czélját, és terjesztette elő az alapszabályokat, melyeket el is fogadott a gyülés. Ennek a belügyminiszteriumhoz való fölterjesztésére, tagok gyüjtésére, alkalmas helyiség keresésére bizottságot alakitottak. Gyülés után a jelenlevők többsége Felső-Pokorágyon Groó Vilmos tanfelügyelő vezetése alatt ásatást rendezett. Felső-Pokorágyon már több alkalommal urnákat találtak s ez izben is 10—12 urnát, telve égetett csont darabokkal ástak ki, melyek mind az ős pogány korból valók. A társaság hosszu kocsisoron vonult este a városba vissza.

A gömörmegyei régészeti és művészeti kiállitás közérdeklődés közt nyilt meg e hó 4-én Rimaszombaton. A megnyitó beszédet, mely e kiállitás művelődési jelentőségét fejtegette, *Szontágh* Bertalan elnök tartotta, mire *Nyáry* Jenő báró Gömörmegye bronzkori leleteiről értekezett. A kiállitás öt termet tölt meg 3000 tárgygyal; két teljes termet a régi festmények, kettőt régi fegyverek, edények, pénzek stb. foglalnak el. Különösen kitünnek b. Nyáry Jenő 300-at meghaladó tárgyai, gr. Andrássy Dénes és Manó családi ereklyéi, özv. János Deák Andrásné által kiállitott Ferenczy-féle szoborművek. Érdekes tárgyakat állitottak ki Jolsva város, a Kovács-, Radvánszky-, Borbély-, Bornemisza-, Sándy- és Szentiványi-családok, továbbá a rimaszombati gymnázium, a csetneki evang., a zeherjei református egyház, a kis-honti esperesség, a gömörmegyei tanszer-muzeum. Az egész kiállitásnak főértéket és becset azon körülmény kölcsönöz főleg, hogy valamennyi tárgy kizárólag Gömörmegyéből került. Ugyancsak akkor nyilt meg a gömörmegyei gazdasági egyesület termény- és gépkiállitása. A megnyitó beszédet az egyesület elnöke *Farkas* Ábrahám tartotta. A kiállitás átalában sikerült. A terménykiállitók sorában van Koburg Fülöp herczeg is.

A Kárpát-egylet választmányának utolsó ülésén, melyet Poprádon tartottak, ismét többféle intézkedést tettek utépitésekre, uti jelzők felállitására. A kárpáti muzeum épitése is halad, s az ennek javára rendezendő sorsjátékra eddig 944 nyeremény-tárgy érkezett.

Bács-bodrogmegyei történelmi társulat alakitása érdekében intéz felhivást Margalits Ede zombori tanár a megye közönségéhez.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Az egyetemi tanév megnyitása, e hó első napján a szokott ünnepélyességekkel ment végbe. Jelen volt Trefort közoktatásügyi miniszter is. Beszédet kettőt tartottak: dr. *Apáthy* volt rektor, és dr. *Jendrassik*, az uj rektor, ki élesen nyilatkozott a középiskolai rendszer ellen és az egyetemre jövő ifjak elégtelen képzettségéről.

Dr. *Apáthy* István, a mult évi rektor, beszédében egybefoglalta az egyetemi év nevezetesb mozzanatait. A bölcsészeti karnál az eddigi három éves tanfolyam négy évre emeltetett. Az egyetemen oktatással foglalkozott 63 rendes, 17 rendkivüli, 8 helyettes és 76 magán tanár, továbbá 26 tanársegéd s nyelvtanitó és 1 vivómester, tehát összésen 198 tanár. A hittudományi karnak a lefolyt évben 82, a joginak 1560, az orvosinak 953, a bölcsészetinek 422, a gyógyászatinak 174, a szülészetinek 60 hallgatója volt. A hallgatók összes száma 3252. A hallgatók közt vallás szerint van 1358 r. kath., 99 g. kath., 325 ág. hitv., 369 helvét, 6 unitárus, 818 zsidó. Magyarországi 2988, horvátországi 28, lajthántuli 32, más idegen állambeli 11. A lefolyt évben tudorrá avattatott a jogi karnál 147, az egyházjoginál 2, az államtudományinál 86, a sebészetinél 7, a vegyészetinél 2, a bölcsészetinél 27, tehát összesen 296 tudori oklevél adatott ki. Az egyetemi hallgatók ösztöndija 47,180 frtra rugott. A tanárok fizetése 323,708 forintot, az egyetemi szükséglet 516,416 frtot tett ki.

Dr. *Jendrassik* Jenő rektori beköszöntőjében rámutatott arra a sajnálatos körülményre, mely — mint mondá — már évek óta kisért. Ez az, hogy az egyetemen a hallgatók között a tudományokban való nagy készületlenséget lehet tapasztalni. Ennek a sajnos körülménynek abban látja okát, mert az egyetemi hallgatók olyan kevés készültséggel jönnek fel az egyetemre, hogy nem képesek az ott előadott tárgyakat megérteni, s kellő módon átölelni. Ezután éles kritika alá vette a középiskolai tanrendszert, s fejtegette a gymnáziális oktatás hiányait. A tanulók a középiskolákban határozottan rossz oktatást nyernek; ez pedig a rendszer alapos hiányosságára vezethető vissza, mert e mellett a tanároknak minden jóakarata kárba vész. A közoktatásügyi miniszter segiteni akart már e bajon; egy általa összehivott bizottság uj tanrendszert dolgozot ki: azonban ez az uj tanrendszer megváltoztatja ugyan némileg a régit, de alapjában véve épen olyan rosz mint a régi volt. Az ifjakat tulhalmozzák a gymnáziumokban olyan tantárgyakkal, a mik teljesen igénybe veszik minden idejét s nem engedik kifejlődésre jutni tulajdonképeni műveltségét. Teletömik a tanrendet reális tantárgyakkal, daczára, hogy ezeknek a gymnáziumokban való meghonositása sehol sem bizonyult czélszerünek. Ennek a sajátszerü rendszernek az ifjak erkölcsi jellemére is káros hatása van, mert az által, hogy olyat és annyit követelnek tőlük, a mivel megbirkózni képtelenek, a könnyelmüségre nyitnak utat előttük. Végül az egyetemi

A főváros hatósága és a Petőfi-szobor. Budapest tanácsa e hó 7-iki ülésén már elhatározta, hogy a közgyülésnek a szobor költségeiből hiányzó 3000 frt megszavazását ajánlja továbbá, hogy a szobor környéke a leleplezés idejére lehetőleg diszes állapotba helyeztessék.

A trónörökös-pár szeptember 19-én indul el Triesztből Görgénybe. Pausinger, Wagner és Schobel kincstári pagonyfelügyelők, mint a görgény-szt.-imrei erdészeti hivatal főbb tisztviselői, mindent elkövetnek a szükséges rendezés érdekében. A kora őszi medvevadászathoz szép sikert jósolnak.

Trefort jubileumához. A közoktatásügyi miniszternek e hó 4-ikén miniszteriumának tisztviselői gazdag diszitésü albumot nyujtottak át, sötétpiros bársony tábláján üvegre festett jelképekkel. Belől az első lapon a miniszter czime, aztán rövid ajánlás, mely az album átnyujtásának alkalmát nevezi meg. Azután 35 lap következik, kabinetkép számára. Még egy másik albumot a tanfelügyelők nyujtanak át e hó 14-én, a tanfelügyelők arczképével. A főváros hatósága nevében pedig Gerlóczy alpolgármester igen szép feliratot intézett a miniszterhez, megköszönve a közreműködést, melylyel a főváros haladását elősegitette. A miniszter a legmelegebb hangon irt válaszban felelt e föliratra, s többi közt ezeket mondja:

«Nagyságod érdemeim méltánylásában talán az igazi mérvet tulhaladta; egyben azonban betüszerint igaza van, én Budapest legbensőbb barátja vagyok. S az nem is lehet másképp. Én a folyó hó végével megünnepelhetném 50 éves jubileumomat, mint Pest lakosa, mert én 1832 óta, midőn az egye-

Storno Ferenc

Vas. Ujs. 1876. 732. l.

— **Egy művész hazánkfiát**, Storno Ferenczet, ki itthon több régi templom helyreállitásához sikerült terveket készitett, a pápa is kitüntette a Szent-Sylvester renddel. Storno tervei szerint és felügyelete alatt restauráltak a pannonhalmi templomot is.

Storno Ferenc, id. festő

Magyar Életrajzi Lexikon

Storno Ferenc, id. (Kismarton, 182o. febr. 2o. v. 21. — Sopron, 19o7. jan. 29.): festő, épitész és restaurátor. 184o—42-ben Münchenben festészeti és épitészeti tanulmányokat folytatott. 1843—44-ben Bécsben Amerling tanitványa volt, közben itt is foglalkozott épitészettel. 1846-tól Sopronban épitész-, festő- és iparművészként dolgozott. Foglalkozott középkori régészettel is. Számos középkori m. templomot restaurált (Sopron, Lőcse, Pannonhalma, Garamszentbenedek stb.). Mint a nazarénus irányhoz közel álló festő, főleg oltárképeket és freskókat készitett. Gazdag mügyüjteményét utódai örökölték, amely ma Sopron egyik idegenforgalmi érdekessége. — Irod. N. N.: id. S. F. (Művészet, 19o8 VII.).

Storno Ferenc id

Vas. Ujs. 1879. 244 l.

Az alcsuthi kastélyban eddigelé egy szoba szolgált imaházul. József főherczeg most e hiányt pótolni fogja s a kastélyhoz templomot épittet, stylszerüleg, toronynyal. E végett Storno Ferenczet hivatta oda, ki már el is készitette a terveket.

Storno Ferenc. id

Środ

Vas.-Ujs. 1881. 288. l

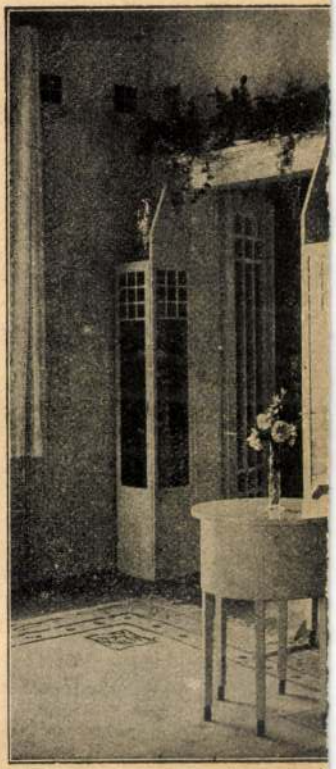

R VIKTOR
TÁRSA ◆
műlakatosok

nnemű épület-munkákat.
okat a legegyszerűbbtől a
vitelben; adott vagy saját
rék- és asztal-tűzhelyeket.
díjtalanul szolgálunk.

., Murányi-u. 50.

Storno Ferenc

a rozsnyói szécsényháznak csak ornamentális falképeit festette, a figurális képek Ádám Gyulától valók. Az ornamentális festett Ádám nehány év előtt restaurálta. Lehet, hogy az eredeti falképeket Jenti festette, de ezek már nincsenek meg, ma mindenütt Ádám Gyula figurális falképei szerepeskednek.

Kőszeghy Elemér Erzsébet 1939 aug. 9

STEDZŐ EGYESÜLET

A MUNCITORILOR DIN TIMISOARA

ITER TURNVEREIN

példa

A KOR

Storno Ferencz műjutáz.

Gámos rajzót és tervezetet készitett: Ipolyi Arnold. A hesz terezebányai egyházi műemlékek története és helyreállítása. Pest 1878 czimű műhez, és az Egyházmű-vészeti lapok I–VII órfolyamához

BARCSAY JÁN 6 7

témáimra. Az otthon eltöltött két-három hét nem megy veszendőbe, mindig egy kiállításra való anyaggal, grafikával térek vissza.

1970. január 14-én töltöttem be a hetvenedik évemet, és a hivatalos körök, a megye, és a lektorátus kiállítást rendeztek a Műcsarnokban, főképpen a szentendrei mozaikkal kapcsolatos rajzaimból és képeimből. A kiállítást Frank János rendezte, a szentendrei arany hátterű, 11×3 méteres mozaik uralta az egész anyagot, e körül mozgott minden. Éreztem, hogy csináltam valamit az életemben.

A nyaraimat mindig Szentendrén töltöm, április végétől november közepéig, az év nagy részében itt tartózkodom, itt dolgozom a legtöbbet. Nem is tudnám az életemet elképzelni Szentendre nélkül.

1970 őszén és telén is hazautaztam a családomhoz. Akkor még egészségesen találtam anyámat. 1970. december 15-én töltötte be a századik évét. Megható volt a látvány, Erzsike húgom szépen felöltöztette, a konyhában ülve várt rám. Anyám már többnyire fáradt volt és gyönge. Azért még megismert. Ezután többször hazautaztam, éreztem, hogy nem sokáig láthatom, hiszen aki a századik évét betöltötte, annak már nem lehet nagyon sok ideje hátra. 1972 telén halt meg. Az utolsó hetekben már nem tudott enni, lefogyott, szép

Főiskola

volt a koporsójában. Különösen a kezei voltak nagyon szépek. Nagyon sokat dolgozott életé-

Hetvenhét évesen

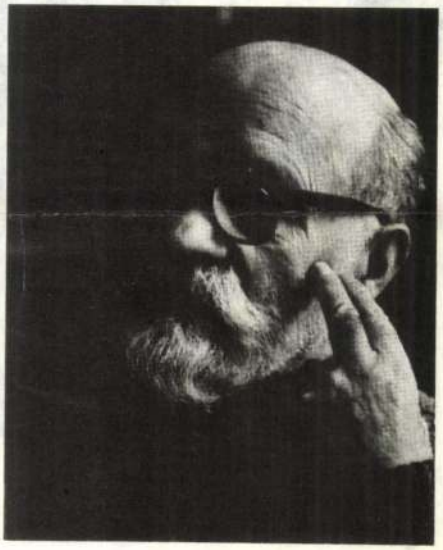

glepetés is ért. Egyszer csenget
: hoz: kérik, hogy jelenjek meg
ın. Sejtettem, hogy valami ki-
szó, de nem tudtam, hogy mi
agyar Népköztársaság Zászló-
odik fokozatát kaptam. És végül
zpolgára lettem.
mig tanítottam. Ekkor lejárt a
mert 70 éves kor után minden
ob megbízás szükséges ahhoz,
tovább taníthasson. Akkorra
dtam arról, hogy Patay László
ssa a főiskolai munkámat.
on sokra becsülöm, finom festő,
eti a fiatalokat. Azért nem sza-
apcsolatom a főiskolával.
feledkezhetem meg arról sem,
ye vezetősége állandó kiállítást
imból Szentendrén. Már meg
t, én is részt vettem a kiválasz-
tásában. Az anyagom, hála isten, már készen van. Hogy milyen ez az anyag, milyen minőségű, arról majd a közönség fog nyilatkozni. A képeim nagyrészt már be is vannak keretezve, most már tulajdonképpen csak az utolsó simításokról van szó.

Ezekkel az előkészületekkel vagyok most elfoglalva, és szeretettel adom a megyének, Szentendre városának az életem munkásságát.

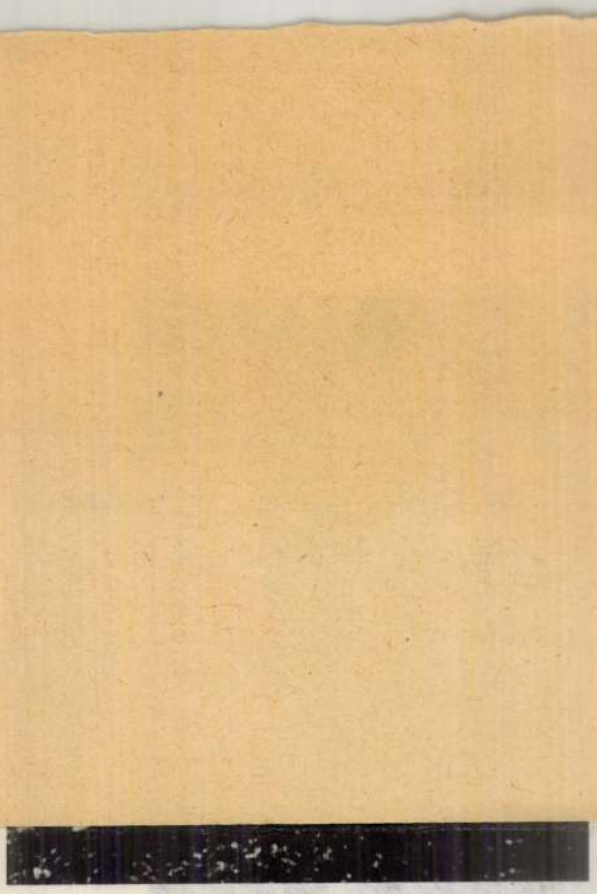

Anyám és öcsém sírja a némai temetőben

ben, olyan szép, kidolgozott kezeket ritkán láttam, mint amilyen anyámé volt.

1975-ben töltöttem be a hetvenötödik éve-

Velencei biennálé

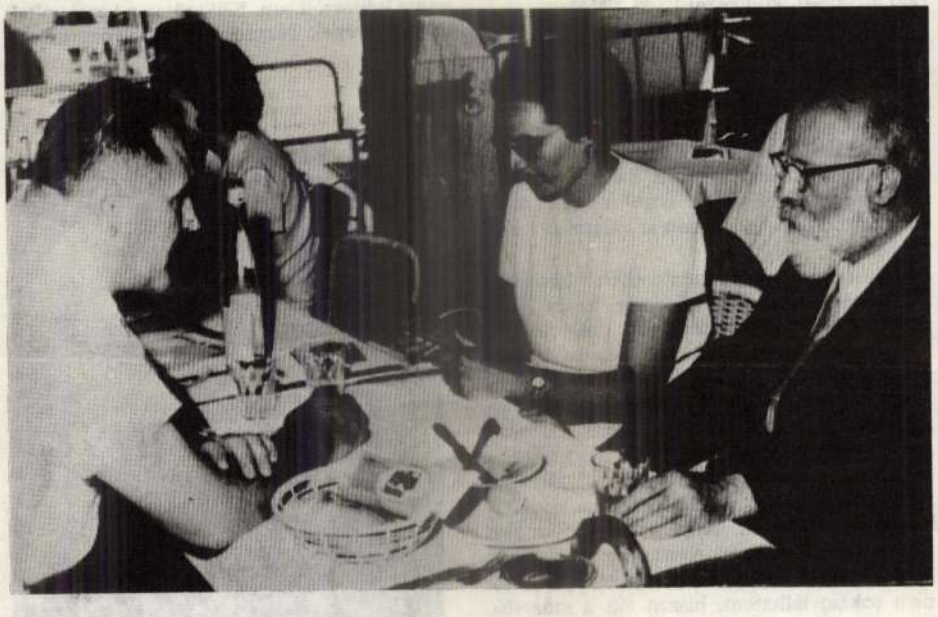

VELENCEI FESTŐ, XVIII. század
Mária Magdolna elragadtatása
Kosztka Szent Szaniszló elragadtatása
Vászon, olaj, egyenkint 44×34 cm.

VICENZAI ISKOLA, XV. század
Térdeplő nő, Szent Katalinnal

SPANYOL

RIBERA JUSEPE (spanyol festő, 1588—1652)
Szent Jeromos (125. kép)
Vászon, olaj, 100×70 cm.
A Capese Zurlo- és San Marco-gyüjteményből.
Lepold—Lippay 55. l.

NÉMETAI
FLAMAND ÉS H

ANTWERPENI FESTŐ, XVI. század eleje
Madonna Jézussal (126 kép)
Fa, olaj, 75×60 cm.
Hatvany Ferenc ajándéka
Gerevich: Az Újság 1916., júl. 20., 3. l. —
(Antwerpeni festő.) — Gerevich PA, 243. l.
(Antwerpeni festő.) — Benesch Belved, 70. l.
(Ambrosius Benson.)

BALEN, HENDRIK VAN (flamand festő,

Storm

epitett (hülyeség)

cedulázott adat a

Székesfehérvári Kemle

1932. II. 4-6. sz.

30. l.

helyesen Storno Ferenc

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Storno Ferenc, festő

TÜKÖR
Budapest

1978 JUN 2 5

HÁZI MÚZEUM

A ZETTL-LANGER GYŰJTEMÉNY

A modern múzeumok előzményei a barokk kor fejedelmeinek *Kunst- und Wunderkabinet*-jei a festményt, szobrot, régészeti leletet, kétfejű újszülöttet és ritka tengeri állatokat egyaránt tartalmazó kollekciók. A múlt század második felében hasonló, mindenre kiterjedő érdeklődés jellemezte a polgári gyűjtőket, s ez a tág gyűjtési kör illett a korszak neostílusaihoz, historizáló berendezéseihez is. Nyugat-Magyarország városaiban több gazdag nagypolgári gyűjtemény is létrejött, ezek ma önálló múzeumok — egyikük a soproni Zettl—Langer gyűjtemény.

A Balfi út 11. számú házában van a bajor származású Zettl Gusztáv (1852—1917) nevét viselő hagyaték; az alapító unokája, dr. Langer Herbert gondozza. A művészet iránt érdeklődő — sőt művészpályáról álmodozó — Zettl Gusztáv a régész és festő Storno Ferenc közeli barátai közé tartozott. Kereskedő lett, mert ezt az életutat jelölte ki számára a családi örökség, de szenvedélye továbbra is a művészethez kötötte. Egy élet munkájával hordta össze házában a művelődéstörténeti érdekességű tárgyakat, ezekből rendeztek állandó, múzeumi jellegű kiállítást a város vendégei számára.

Van ebben a házi múzeumban Sopron környéki régészeti leletektől japán fametszetig mindenféle régi és szép tárgy. Egy részük családi emlék, a magyar polgárság múltjának hiteles tanúja. Céhemlékek, régi cégérek, bábsütőminták idézik az egykori ipar történetét. Különösen szép a fegyvergyűjtemény, benne a 48-as szabadságharc néhány emléke. Az amúgy is múzeumba illő szekrényekben XVII—XVIII. századi habán edények és hasonló korú illusztrált könyvek sorakoznak. Elhelyezésükben nincs különösebb rendszer, a Zettl-Langer gyűjtemény nem kívánhatja helyettesíteni a Nemzeti Múzeumot, a Magyarország múltját megismerni szándékozók kedvéért — de épp a sokféleség, színesség készteti odafigyelésre a látogatót.

Mert — ahogy az egyik színes üvegablakon levő német versike mondja — „a szellemet nélkülöző élet olyan, mint az ennivaló, ha abba egy csöppnyi fűszert sem tettek".

SZ. A.

1. **A habán gyűjtemény darabjaiból**
2. **„Paraszt-barokk" bútorok ónedénnyel**
3. ***Zettl Gusztáv* mennyezetfestménye a múzsák ábrázolásával**
4. **Ebédlőrészlet ó-német stílusú berendezése**
5. **Részlet a lépcsőházból, az alapító vadászruhás portréjával**
6. **Az egyik szoba díszes ajtaja**

PÉNYES TAMÁS (MTI) FELVÉTELEI

OPRON
GOM..."

1021

1

2

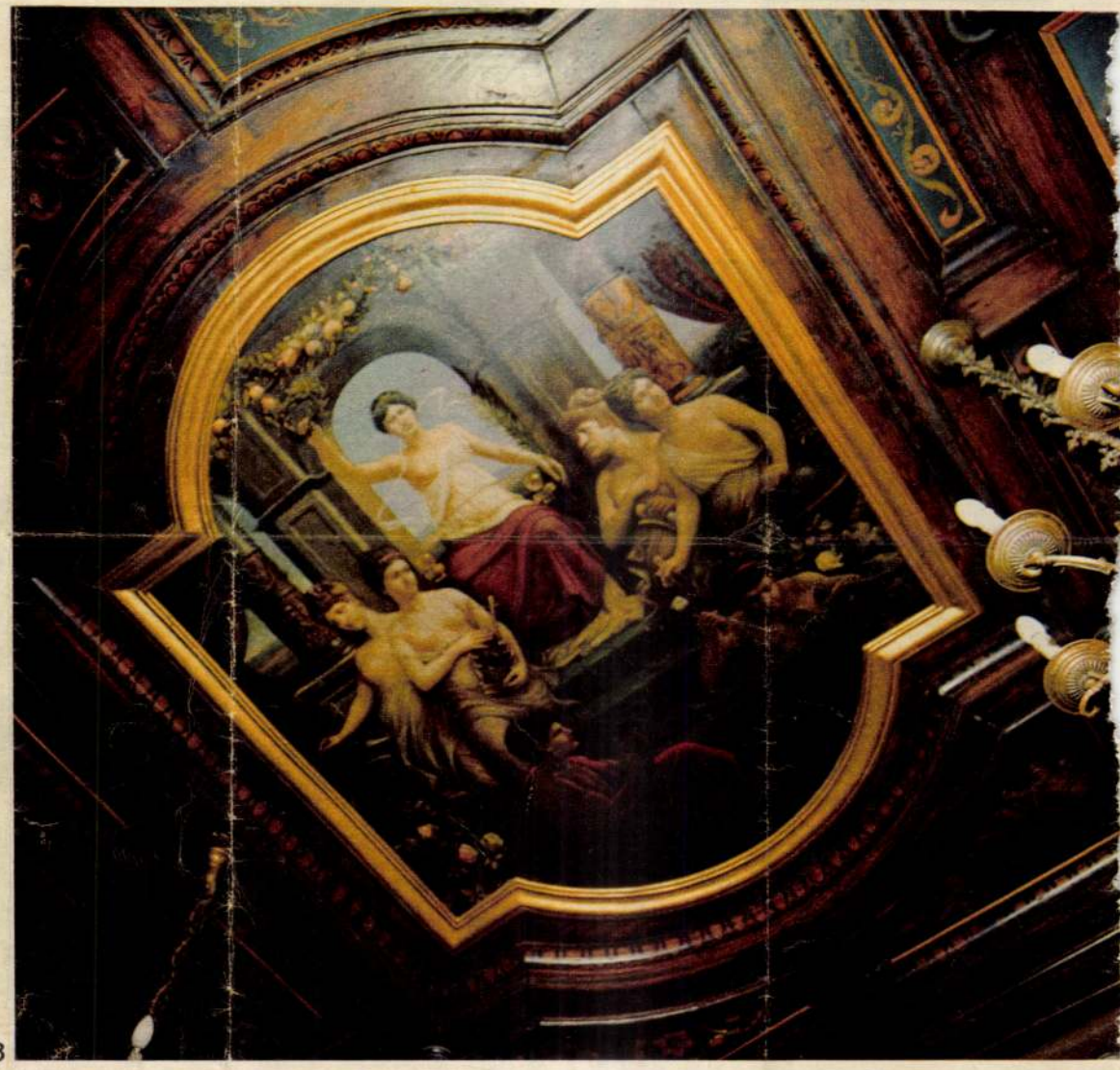

3

5

6

4

KÉT SOPRONI KÖLTŐ

SARKADY SÁNDOR

Egy épülő ház előtt

Bomba-tépte öreg téren,
Februári, fagyos szélben
Telet űző, boldog lázzal
Kipirultan nő a házfal.

Piros téglák, kérges kezek,
Párabodros lélegzetek;
Vas vödörben, légbe szállván,
Ring a malter — döng az állvány.

A réginél jobb ház épül,
A környék is hozzászépül;
Testvéreit tatarozzák —
Építkezik Magyarország.

Az épülő új ház előtt
Megállnak a járókelők;
Megállnak egy meghitt szóra,
Mit nőtt a fal tegnap óta?

Nézegetik, méregetik,
Képzeletben berendezik —
S fiatalos, boldog lázzal,
Kipirultan nő a házfal.

Kérges kezű dologtevők,
Üssétek föl rá a tetőt!
Legyen holnap boldog lakó
A tegnapi bámészkodó.

Aki pedig verset mondott,
Szívetekben leljen otthont;
Jusson másnak három szobás —
Neki *ott* kell öröklakás!

1961.

A szó ha akar valamit

Csillagfürtökből szűrni bort?
A kor kijózanít.
A világ unja a szavak
Komikus pózait.
Az úr borospincéiben
Az ige mit keres?
A Minden mámorában
Dülöng a semmihez?
Bódult dobokra nem sokat
Ad a világ —
Kimérten járják táncuk a
Galiktikák.
A béke és a háború
Nem látomás;
A század sorsán nem segít
Ráolvasás.
Gondfelhős egünk ne legyen
Cirkuszi sátor;
A mutatvány csak vakmerő,
A tett a bátor.
A szó ha akar valamit,
Mérje föl erejét;
Teher és gond (és vihető)
Akad itt épp elég.
Bohóc-súlyzóit rakja le,
A Holdat, a Napot;
Vegye vállára józanul
A mát, a holnapot.
A minden és a semmi közt
Akad még valami —

Azt kell kimondani.

KERÉK IMRE

Sopron, Széchenyi tér

Ahogy azokban a viharzó
márciusi napokban,
úgy néznek itt ma is
farkasszemet
a gróf s a vézna közlegény, a költő,
folytatva az örök vitát,
mit abbahagyni nem lehet.
Hidak és akadémiák,
vagy szabadságért dörgő fegyverek?
Óvatos változtatás, vagy
forradalmi erőszak
s hoitakkal teleszórt csataterek,
ha élni másként nem lehet?
Nemcsak a bronz s a márvány
feleselnek itt szüntelen,
de a fennköit ünnepi gesztusok
s a hétköznapi tett!
A legnagyobb magyar
s a másik óriás, akit ő
utolsó napjaiban,
Bécs kopóitól bekerítve,
az elboruló elme maradék
öntudatával édes
fiának nevezett!
S ahogy terük itt egybetorkoll:
példázva: döblingi golyó,
vagy segesvári lándzsahegy —
gyönyörű sorsuk végül egy!
Szólítanak naponta.
Úgy élj, ahogy ők! Cselekedj!

Tavaszodó

Gallyak, szívek rügyeznek,
ablakszemek nyílnak.
Virágporral üzenget
egyik fa másiknak.

Rejtőzködtek télen át —
kikelnek a magvak.
Fényesedik a világ.
Kék vizek rohannak.

Kökörcsin, ibolya nyit,
kopácsol a harkály.
Duhogó műhelyeit
fűti a tavasz már.

Szólnak a tengelicek,
cserreg a csicsörke.
Szeretőket hív a hegy
sátras üdezöldje.

Gallyak, szívek rügyeznek,
ablakszemek nyílnak.
Virágporral üzenget
egyik fa másiknak.

STORNO FERENC (Életrajzát lásd Kat. 227)

410. Sopron látképe, 1852 *70.*

akv., p., 50x60 cm
Sopron, Storno ház

A korszak tájrajzolási gyakorlatában nagy szerepe volt a városlátképeknek, amelyeket litográfiában sokszorosítottak, később pedig fényképekkel pótoltak. A több részre osztott képmezőben először a város távlati képe jelenik meg, mint itt Storno művén is, majd pedig legfontosabb építészeti emlékei. A rajzon a középkor, a barokk és az egykorú ipari építészet emlékei egyaránt szerepelnek hangulatos staffázs figurákkal.

Publikálatlan.
Irod: Levárdy R.: S.F. pannonhalmi működése. Soproni Szemle 51.sz. 1939. III. évf. 1–2.sz. 1–17.

Művészet Magyarországon 1830-1870
MTA MKCS – MNG Bp. 1981.

vödröt cipelő fiatal mezítlábas nő pedig a sóház alkalmazottja. A kép megrendelésre készülhetett, korábbi előkép után, mivel felirata szerint decemberben festette a művész a részletező faábrázolásokra, fény és árnyékproblémák érzékeltetésére is vállalkozó, minden részletében „valósághű" nyári tájat.

Publikálatlan.

Sz.J.

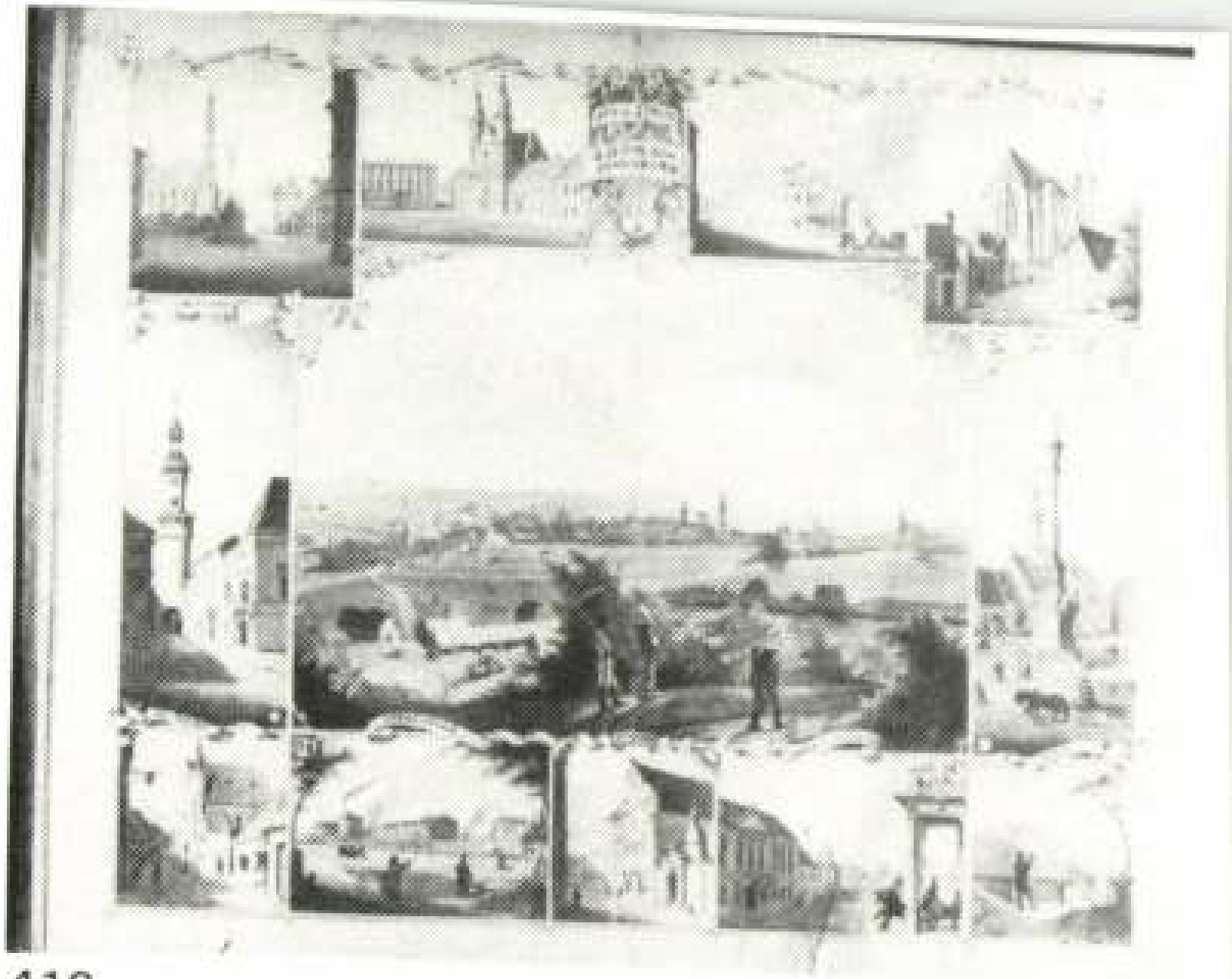

410

380

Rómer írja: „Mély fájdalom lep el, midőn azon küszködésekre gondolok, melyekre, okosan véve a dolgot és a világ irányát, főleg a főpapi rendnek, készen kell állnia. [...] A katolikus ügynek az alsóházban való szerencsétlen vezérségén nem épülünk. Itt ismerjük az oroszlánbőrű előre való tolakodók végcéljait. [...] Mi lesz belőlük, ha ilyenekre lesznek szent ügyeink, nem mondom bízva, de általuk képviselve! Kár, hogy püspökeink »silentiariusok«–ká[29] nem teszik az ilyen fratereket! Hát már ilyenekre, és ily kevésre reducaltattak ügyeink!"[30]

A „középtanodai törvényjavaslat" 1883. évi vitájáról írja Kruesz: „Budapesten keményen folyt a harc; nem tudom mily szívvel veszik a vidéken erőtlen erőködésünket? a fővárosban természetes, laudamur ab his, culpamur ab illis[31] Trefort és emberei Szász, Gönczy, Kárfy supramodum[32] barátságosak! Nem tudom, komolyan vegyem–e a dolgot; vagy a mosolygó arc alatt zivatar rejlik? Én megszoktam egyenes úton járni és nem félni senkitől. Egyébként jobban meg nem erősíthették volna beszédem alaposságát, mint a tegnapi szavazattal! A valláserkölcsi alapot Tisza főispánjaival leszavaztatta! [...] Tisza uram azt állítja, – hogy a gymnasium és reál iskola nem nevel, hanem csak oktat! Tu autem Domine miserere nostri![33] Ámde mit mondanak a keresztény, istenfélő szülék? Az más kérdés!"[34]

A megyei helyzetről is legyen elég egyetlen idézet: „Győrött nagyban restauráltunk;[35] hasznomat veszik, de nekem a politikai szereplés nagyon terhemre van. Legsajnosabb, hogy itt is rendesen a püspök rosszalja eljárosamat; holott éppen ennek köszönheti, hogy a mérsékelt férfiak kezébe került a hatalom! De hát ezek tisztelik a főapátot, hinc illae lachrymae!"[36]

Sem Rómer, sem Kruesz nem volt a szó szoros értelmében magyar származású. Mégis mind a ketten a reformkor neveltjei voltak, s bár Rómer megjárta a „diluviumot",[37] s ezzel bizonyította forradalmár voltát, Kruesz viszont inkább konzervatívnak volt mondható, hazájukat nagyon szerették. Lisszabonból írja Rómer: „Haza menet Madridban fogok néhány napig mulatni – aztán ismét szeretett hazánk felé sietek, mert híjában csak ez ÉDES JÓ hazánk! Utique bene, domi OPTIME!"[38] Betegségében írja Kruesz: Az orvos „azt gondolja, hogy jó volna szelidebb éghajlat alá vonulni. [...] Én meg azt mondom: Engem az Úr Isten Magyarországban vagy Magyarországra teremtett, azért szépen itthon maradok!"[39]

Ugyanígy vagy talán még jobban szerette Kruesz szűkebb pátriáját is, vagyis magát a főapátság épületét. Leveleiben – annál is inkább, mert Rómer művészettörténettel is foglalkozott – mindig nagy helyet kapnak a restaurálás éppen aktuális kérdései. 1880–tól végig követhetjük a bazilikán még hátralevő munkálatokat: a déli mellékhajó ablakainak a kibontását, a kóruson az elkészült faburkolat szobrocskákkal való díszítését, az új gyóntatószékek készítését, a quadratura restaurálását, a „Praedicate et docete" felírású dombormű[40] mozaikkal való kicserélésének a tervét, a népbejáró készítését és az azzal kapcsolatos funkcióváltást néhány helyiségben. Mindezt nem titkolt büszkeséggel írja le mindig a főapát, de természetesen hozzáteszi: „Igen természetes, hogy ezekre nézve bölcs tanácsa nélkül nem határozunk."[41]

A részletekbe menő aprólékosságára jellemző a kórusról írt levélrészlet: „Kórusunkat már jövő héten földiszíthetjük. Ott a faburkolat a fal pilléreihez alkalmazva szintén oszlopokat visel, melyeken kapitelek ülnek, ezek mögött a fali lapos oszlopok emelkednek új kapitelekkel, és a két kapitelrendszer közti tér nagyon üres volt. Én tehát az alsó fakapitelekből szoklikat csináltam, ezekre szobrocskákat állítunk, és így az üresség eltűnik. A szobrok: a főapáti szék jobbján a Salvator,[42] balján az Immaculata,[43] aztán jön a 12 apostol. [...] Az alsó megfelelő tér fülkéiben gyóntatószékek készülnek Storno rajza szerint; pünkösdig ezek is meglesznek! S így az idén a templom belseje ki lesz kerekítve! De ki hoz a külső épületekbe egységet? vagy csak tűrhető arányt? Az nagy kérdés! Sok pénzre lesz még szükség, és jobb időkre!"[44]

Rómer ritkábban és egészen röviden reagál ezekre a levelekre, valószínű, hogy látogatásai során szóban mondta el véleményét. Leveleiben inkább csak örömének és csodálatának ad kifejezést: „Örömmel veszem az újabb lebontás hírét; adja Isten, hogy amit kezdett, dicsőn végezhesse. A terv felséges, majd meglátom és bámulom."[45] „Szeretném a folyosót látni, bárcsak egy percem lenne, sietnék Pannonhalmára!"[46]

A restaurálási munkákat végző Storno Ferencről Rómernek nagyon jó véleménye van. „Átmenvén a sponsára,[47] szívből helyeslem a ciboriumról való eszmét. Ösztön lesz az, hogy remekeljenek a műiparosok. Stornóval aránylag keveset beszélhettem. [...] Ha a püspöki kar jót akarna, – nem akarok leckézni, és azért bocsánat, hogy gregarius létemre[48] bátorkodom néha jó ötlettel bírni – szerveztetne éppen Storno által egy egyházi nagy műhelyt, melyben az egyházak felszereléséhez mindent jól és aránylag olcsón lehetne kapni."[49]

Kruesz főapát az építkezések vége felé kissé csalódott Stornóban. „Gondolom, hogy már megírtam, miszerint én nem tudok belenyugodni abba, amit Stor-

no eddig teremtett. Most módosítást kísérlek meg, és ezt meg kell majd ítélnünk, mielőtt tovább mennénk!"[50] „A szent hegyen nagyban folyik a munka. [...] Csak Stornóval akadtunk meg. Úgy látszik, a félvilágon vállalkozik munkára, aztán sehol sem végez, vagy kapkod! Úgy is baj vele, mert beszélni nem igen tud. Múlt évben minden méréseknél consequenter[51] hibázott, úgy hogy egyes részeket harmadszor is módosítani kellett. Az ablakokat is csak gondolom formán fogalmazta, s mindannyit meg kell változtatni. Egy pár kemény levelet írtam neki, s a tervek bemutatását, és az elfogadott megtartását sürgettem. [...]most azt sem tudom, merre jár."[52]

Nagy teret kap a levelezésben József főherceg és családja. Mind Kruesz, mind Römer gyakori vendégek Alcsuton, s a főhercegi család is többször jár Pannonhalmán, s egyszer Römert is meglátogatják Nagyváradon. Römernek tanítványa volt a főherceg, aki egy alkalommal azt nyilatkozta róla: „Én a leghálátlanabb ember volnék a világon, ha a benedekrend iránt nem volnék hálás, kinek legkedvesebb tanítómat köszönöm."[53] Ennek a hálának volt az is jele, hogy Römert megajándékozta. „József főherceg sírásó társam, mint magát nevezi, újévre első nagyobb esztergályos munkájával lepett meg, egy iuglans americanaból[54] készített fakehellyel »Arany papnak fakehely«-körirattal. Secunditiámra[55] készítette, melyre eljönni akar, Még 17 év!! – Ki él még akkor!"[56]

Krueszt lelkiatyai és baráti kapcsolat fűzte a főhercegi házhoz. Mária főhercegnő Pannonhalmán járult az elsőáldozáshoz 1880-ban,[57] Margit főhercegnő is nála végezte gyónásait. A lelki programhoz természettudomány is csatlakozott. „[...]az alcsuti missiót befejeztem. Remélem, hogy szerencsésen! Ő Fönségeiknek három – egy-egy óráig tartó – lelki-konferenciát adtam, azon kívül volt a templomi sz. beszéd és a sz. gyónás alatti exhortációk! [...]az ünnep végeztével vegytannal és fizikával vesződtünk."[58]

Úgy látszik, Kruesz bizalmasabb viszonyban volt a családdal, hiszen a győri beszámolójában azt írja, hogy „a kis Jóska ma tette le a II. oszt. vizsgáját, és édes Atyja is jelen volt a kis Lacikával."[59] Römer viszont a Fiuméban tett látogatásáról így számol be: „Ő fenségeik mosollyal fogadtak [...] a kis főherceg urak mellett számomra szobát rendelni kegyeskedtek."[60]

Kruesz, akinek a valója – saját szavai szerint – hamar csavarodott parainesisre,[61] szinte egy szóval sem veti szemére soha Römernek, hogy a karrier érdekében világi pap lett. Egy alkalommal azonban Römer panaszkodik: „Jól tudom, hogy mióta Ferkónak hívnak, és bácsiznak, csak azért létezem, hogy folyton-folyvást tollaimat

tépjék. Non sibi – tantummodo ALIIS!"[62] A főapát válasza kemény: „Mintha nem is másért volnánk itt, mint hogy a rokonokért dolgozzunk és áldozzunk! Tudok eseteket, hogy a kabátot irigylették, melyet a pap magának varratott, a legkisebb szórakozást rosszallották, melyet magának engedett, hiszen a pénznek ők jobb hasznát vették volna! [...] Gyűlölködnek egymás közt, könnyelműek az életben, házasodnak, férjhez mennek, de a pap és szerzetes nevelje gyermekeiket. Ez a bácsi-papoknak sorsa! Valóban igaz, hogy az életben legboldogabb az a szerzetes, kinek semmi rokona sincs, kit a világ örömei és nagysága nem bántanak, ki a tudományt szereti önmagáért, engelmeskedik Istenért. [...] Quis est hic et laudabimus eum?[63] Legtöbbnyire keressük a bajt, mely nélkül ellehetnénk!"[64]

A levelek hangneme időnként egészen személyes, évődő, tréfás lesz. Römer például panaszkodik egyszer, hogy a lábszárán támadt seb miatt, melyet „egy haszontalan pesti kocsin" kapott, alig volt szabad hét hétig ülnie.[65] Kruesznek már József főherceg elmesélte az esetet, s hozzáfűzte: „Megszidtam Römert, mért használ Confortablet, mikor nem fér bele!" Kruesz hozzáteszi: „Igaza van!"[66] Termetével maga Römer is viccelődik: „Tisztán éreztem egész életemben, hasalni nem fogok, és e testtel nem is tudok."[67]

Ugyanebben a hangnemben beszél volt rendtársairól is, emlegeti a „Kátyolost", hogy miért nem megy el hozzá.[68] A főapát így válaszol: „A Kátyolos sem igen mehet. [...] Ő kegyelme nem igen tudja megbecsülni a pénzt, és igen bemászott a legkellemetlenebb kátyolba!"[69]

* * *

Néhány vonást emeltünk ki a levelekből, s e néhány kép, mint apró mozaikszemek állnak össze két jelentős személyiség élettörténetévé, de egyúttal a bencés rendnek és Pannonhalmának a történetéből is közelebb hoznak néhány esztendőt. Kruesz főapát utolsó levelében, nem egészen egy hónappal halála előtt, azt írja betegségéről: „főbaj, hogy a szív igen nyugtalan és lázas!"[70] Az ő nyugtalan és lázas szíve 1885-ben pihent el, a jó barát Römert 1889 márciusában érte a halál.

JEGYZETEK

1. Életrajzi adataik in: A Pannonhalmi Szent Benedek-rend névtára 1802–1986. h. é.n. 71. és 75.
2. Az Országos Széchenyi Könyvtár Kruesznek Römerhez írt 34 levelét őrzi, a Pannonhalmi Levéltárban Römernek Krueszhez intézett 43 levele található. A leveleket az írójuk monogramja és a levél kelte szerint idézzük: KK, ill. RF.

STORNO Ferenc festi

Bán-hegyi Milsa: Krausz Krizosztom és Roma Flóris. In. Corona Fratrum. Pannonhalma 1991

id STORNO Ferenc

13. Id. Storno Ferenc seccója a nagyváradi püspöki palotában

Pavilon
No 9 (1994)
15, 19.p.
18-19.p. 29. jegyzet

ri búvárkodásával, s egyben Kelemen Lajos példáját is követve: az építtetők, megrendelők, mecénások és az építők, mesterek, művészek adatait, viszonyát, munkakörülményeit számbavéve, mintegy belülről kifelé haladva csoportosítja újra, némileg a Balogh Jolán által felmért időszak folytatásába eső 17–18. századi művészeti tevékenység területeit és kérdéseit a *Reneszánsz és barokk Erdélyben*. Bukarest, 1970 és a *Stílusok, művek, mesterek*. Bukarest, 1977 című két, nagyon fontos kötetében.

B. Nagy Margit munkássága – aki egyébként *A klasszicizmus és romantika építőmesterei Kolozsváron* (Korunk Évkönyv, Kolozsvár 1973) című tanulmányában szinte a szecesszióig terjeszti ki vizsgálódásait – képezi az áthidalást a *Bíró József* által megkezdett *barokk-kutatáshoz*.

A nagyváradi születésű, tragikusan korán, mindössze 38 évesen, 1945-ben a fasizmus áldozataként elpusztult Bíró József barokk-tanulmányai – például *Nagyvárad barokk és neoklasszikus művészeti emlékei*. Doktori értekezés. Bp., 1932; *A kolozsvári Bánffy-palota és tervező mestere, Johann Eberhard Blaumann*. Kolozsvár, 1933; *A bonchidai Bánffy-kastély*. Kolozsvár, 1935; az *Erdélyi kastélyok*. Bp., 1943 és mások – mellett legfontosabb tette az 1941-ben Lyka Károly előszavával Budapesten megjelent *Erdély művészete* című összefoglalása, amelyben az addigi művészettörténeti feltárás eredményeinek az összegezése mellett egyben először kísérelte meg az erdélyi alkotói jellegek következetes, korszakról korszakra alkalmazott kimutatását.

Ez a bizonyos erdélyi szellem (avagy a transzilvanista szóhasználat szerint: „erdélyi lélek", „erdélyi gondolat") a reneszánsz után kétségtelenül éppen a *szecessziós* építészetben nyilvánult meg a legszemléletesebben, azonban a már említett belpolitikai légkörben, ez a legmagyarabb lényegű stíluskorszak ugyanúgy, mint a honfoglalás művé-

id. STORNO Ferenc

Winkler Gábor: Lábaskání
Viállítás id. Storno Ferenc
munkáiból. = Soproni Szemle,
1997/4. 366-369.

Storno Ferenc id

l

Egyházm. Lap

1885. 191. l 372. l.
253 l.

Az előadó épitészt

helyettesiti.

14.

A másodépi-
tész, a mü-

tárt gondozza és ellenőrzi a kezelő

kiosztott ügyekben a felterjesztéseket
za.

íról és egyeztetéséről a kezelő utján

csak a bizottság tagjai és megbizottai,
sak kivételesen előadói engedély mellett
ndbentartja és róla rendszeres jegyzéket

k, akit akadályoztatása esetén helyet-
zik.

ratmásolói és egyeztetési, valamint
ri teendőit a dijazott kezelő végzi.

Storno Ferenc id (I)

épitész és festő

szül. 1821. febr. 20

† 1907. jan. 29. Sopron

Landshut ipariskola 1840–42, München építészeti tanulmányok és festészet Schlotthauer József.

1845. Sopronba jön. Amerlingel való ismeretsége 1848.

1863–66. Oltárképek.

1866. Mácsa vadászkastély, freskó (vagy 1868)

1867 Pannonhalma krípta rest.

1860. Magyaróvár. Szószék főoltár

1860-as évek Kophára mennyezet

1861. Rákos, püspöki kápolna

1869-ás évek Ebergőc. Magyar szent királyok képe.

1869. Erdélyi műemlékek képe

1870–75. Pannonhalmi templom. 1875. Löcse Szt. Jakab templ. freskói rest

1875. Jánosi apatsági templom rest.

1875.2 Kravaru (Poroszornág) kastély freskói

1876. Szepesujhely. Zápolya kápolna

1874. Löcse oltárkép. Levetela keresztről

1876. Nagyölbő

1877. Besztercebányai Borbála kápolna.

1877. Magyarovári templom kifestése

1877. Besztercebánya városháza és " " (?) Irgalmasok uj diszítése

1878. Boldogasszony (Nyitra) m. rest

1879/80. Nagyvárad uj diszítése

1881. Alcsuti kápolna.

1882. Pannonhalma freskók

1883. Garamszentbenedek

1884. Körmöcbánya rest.

1891–96. Füles kápolna fresko

Csatkai adatai alapján összeállítva

58

A fogasón [illegible], szemle!

5

531. Olasz mester, XVI. sz. eleje Trónoló Madonna Jézussal szentek közt. Fa, tempera és olaj, ~~[illegible]~~ 220 × 160 cm.

Rest. 1933 Wikászy Gajos.

Masszlaghy II. 332. szám

Rényi 12–13 l.

és négy férfiszenttel.

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
Budapest, VIII., Nemzeti Muzeum

MEGHIVÓ

az Országos Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat folyó évi június hó 28-án (szombaton) délután 5 órakor a Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII. sz. tantermében (VIII., Múzeum körut 6—8 sz. II. emelet) tartandó

évi rendes közgyülésére

melyre t. Tagjait tisztelettel meghivja és vendégeket szivesen lát

Budapest, 1947. június hó 13-án.

az ELNÖKSÉG.

Storno Ferenc I.
id
festő és épitész
rod

Martinecz:
Wiener Atelier
1891. 93. l.

Storno Ferenc id

l.

A magyar történeti
ötvösmű-kiállítás
laptrama. [Bp. 1884.]

II. tsem) 16. sz

(I. szekrény

A Nag

Mint a r
lomról, r
rályai fö
A te
a hadi z
állítani a
ben ide
embereir
rök félhc
legyenek
szobraiva

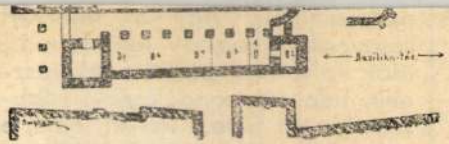

Szent István bazilikájának alaprajza. — Valószínű sírhelyek: 1. Sz. István. 2. Kálmán és első neje Buzilla, Róger szicíliai király leánya. 3. Nagy Lajos sírkápolnája. 5. Róbert Károly és első neje Mária, Kázmér beuthení herceg leánya. 6. II. Uászló. 7. Szapolyai János. Biztos sírhely: III. Béla és neje Anna, Rajnold antiochiai fejedelem leánya. 8. Mátyás király sírkápolnája.

Úgy a Bécsi Képes Krónika egyik festményéről, mint az 1848, 62, 74, 88 és legújabban 1936-ban megejtett ásatások eredményeiből tudjuk, hogy négytornyú, félkörös apszisú, hét pár oszlopsorral három hajóra osztott monumentális építmény volt, melynek külső pompájához, nagyszerű architektúrájához, méltán illeszkedett a pompás berendezés. Ugyanis Kálmán király nagyhírű győri püspökének: Hartviknak, Szent Istvánról 1110 körül írt legendájából, valamint az 1358. év körül készült Bécsi Képes Krónikából ismerjük e királyi bazilika királyhoz méltó berendezését.

Ezek szerint padozatát márványlapok borították. Szentélye tündöklött a dús aranyozású domborműves faragványoktól. Mozaik képei bámulatot keltők. Oltárképei tiszta aranyból való s a drágakövek sorától körülfogott keretekben tündököltek. Főoltára fölé csodálatos mívű sátor borult, me-

Storno Ferenc id

wód
z

Emlékkönyv a Szepesmegyei Történelmi Tarsulat fennállásának 25. évéről. 1883-1908. Lőcse 1909.
24. l.

ID. STORNO FERENC (1820—1907): IFJ. STORNO FERENC GYERMEKKORI ARCKÉPE

Storno-gyűjtemény

IGLER GUSZTÁV: GYERMEKGYÓNTATÁS
Városi múzeum

Storno Ferenc id

Vas. Ujs. 1884. 432. l

Egy régi templom falfestményei. A barsmegyei *zelizi* ódon templomot most javitják, s a mint a szentélyben a mészrétegeket lekaparták, szép falfestményeket találtak. Az épen Zelizen időző jeles szakértő *Storno* Ferencz kijelenté: hogy e képek a templom épitésével egykoruak s igy hazánk legrégibb műemlékei közé tartoznak.

Az első falfestmény, melyre ráakadt, két angyal, kik Veronika kendőjét tartják. Alatta a kinszenvedett Krisztus, Máriával, Jánossal s egy kherub. A plébános nagy ovatossággal folytatta a további kutatást, és pedig nevezetes eredménynyel. A szentély baloldalán Borbála és Apollonia mártirok alakja is nemsokára kibontakozott; a szentély jobboldalán pedig több alaku allegorikus kép, melyhez külön szavak irvák góth betükkel. A másik kép Máriát, mint a bűnösök vigasztalóját tárja elénk; körülötte egész csoport emberfő látható, azonban e kép nagyon meg van csonkitva. Alatta a falat 1622-ben kivágták, hogy egy kis kápolnát ékeljenek a pillérek közé. A harmadik kép harmadfél öl hosszu és egy öl magas. Egyik szélén szent Márton alakja, mellette a koldus; másik szélén szent Lőrincz, vasrostélyra kötve. Még egy pár alak látható, de annyira megcsonkitva, hogy föl sem ismerhetők. A templom északi oldalán is találhatók egyes freskó-töredékek, melyeket azonban alig lehet kijavitani. Legközelebb a csucsivek közeit kaparják föl, hol valószinüleg szintén fognak találni kijavitásra és föntartásra méltó régi képeket.

a tervezett ruglivo
lyenre.

Budapest 193.

Storno Ferenc

a nyitrai kövesdhegyi Bold. Szűz Máriáról cimzett templom belsejét Roskoványi Ágoston püspök megbízásából fenti terwei szerint restaurálták a XIX. sz. második felében.

Vagner József: Adatok a nyitra-városi plébániák történetéhez Nyitra, 1902. 18. l

— Fáj ez intézménytől az elválás — mon- rencz, kinek szivességéből a szer

nyitóbeszédét, amelyet sokszor
be a közönség tetszésnyilvánígh Béla mindenekelőtt visszaett a régi letünt korszakra, fejtenetirás kezdetét, a múzeumok
majd rátért a csabai múzeumra
örténetét ismertette.
megnyitóbeszéde után *Zsilinszky*
aba multja» című ünnepi felétkezett, majd az üdvözlésekre
Kéry Gyula főispán rövid, de
p beszédében a kormány üdvözolta.
z alkalomból — úgymond —
d időn belül a második nemzeti
étesíti a vallás- és közoktatás-

érzés, a földmívelés fejlődése, megtermette a a maga nemes gyümölcseit. A különféle vallásfelekezetek békés egyetértése, iskoláknak, tanintézeteknek a vármegye nagyobb községeiben való létesítése a kultura iránt való érzést fokról-fokra emelte. Önként támadott és mindnagyobb mértékben kifejlett szükség volt emez érzéseknek állandó otthont teremteni.

Nem is lehetett ez másként egy olyan vármegyében, amelynek szülöttei az *Albert* révén világhírre vergődött *Dürer-Ajtósi-család*, a jeles tanférfiú *Tessedik Sámuel* szarvasi evang. lelkész, *Orlay Soma*, *Haán Antal*, *Jankó János* jeles festők, *Haán Lajos* a történettudós voltak; ahonnét a halhatatlan nevű *Munká-*

kor. fill.

619 **Scherr Joh.** Schiller und seine Zeit. Leipzig, O. Wigand, 1859. orig. Lwd. 4° 36 —
34 művészi képmelléklettel: ezek között Richter és Menzel egy-egy képe. E becses könyvnek szép teljes példánya.

620 — — Világirodalom története. 3 kötet. Számos képmelléklettel. Bpest, 1885—91. csinos félbőrktsek n. 8° 20 —

621 **Schier, Xystus.** Buda sacra sub priscis regibus. Viennae, 1774. bőrkts 4° 2 rézm. táblával 6 —

622 **Schnaase C.** Geschichte der bildenden Künste. 2. Aufl. 8 Bde. Mit zahlr Holzschnitten. Stuttgart, 1866-79. broch. gr. 8° (M 105.—) 60 —

623 **Schönherr Gy.** Hunyadi Corvin János. 1473—1504. Számos szines képmelléklettel, szövegképpel és hasonmással. Bp., 1894. fve 8° Ritka. 24 —

624 **Schrader O.** Sprachvergleichung und Urgeschichte. Linguistisch-historische Beiträge zur Erforschung des indogerman. Altertums. 2. vollst umgearb. Aufl. Jena, 1890. Lwd. 8° (M 14.—) 10 —

625 **Schrötter Fr. Ferd.** Topographie oder kurze Beschreibung desjenigen Distrikts d. bayerischen lande welchen das ... Erzhaus von Oesterreich ... in Besitz genommen hat. Mit 21 topogr. Kupferstichen in gr 4° u. 1 Karte. Wien, 1779. Ldrbd. 4° 80 —

626 **Schuchardt K.** Schliemann ásatásai Trója, Tiryus, Mykene, Orchomenos és Ithakában. Ford. Öreg J. Képekkel és térképpel. Budapest, 1892. ered. vász. 8 6 —

627 **Schultze W.** System des Entwicklungs-Stadiums der Ritter und Verdienst-Orden seit der Evolution des monarchischen Prinzip. Berlin, 1900. br. fol. (M 25.) 20 —

628 **Schwab Gustav.** Die deutschen Volksbücher für Jung und Alt wiedererzählt. 4. Aufl mit 180 Illustr. in Holzschnitt. Stuttgart, 1859. Hlwdbd. gr. 8° 80 —
Illustrációi miatt hírnevcs kiadás, kiváltkép Faust illustrációi nevezetesek. A ritka könyvnek szép, teljes példánya.

629 **Schwegler Albert.** A bölcsészet története. Ford. ifj. Mitrovics Gy. Bpest, 1904. flvszkts 8° (8.50) 5 —

630 **Scopoli I. A.** Crystallographia Hungarica. Pars I. (unica) eum tabulis. Pragae, 1776. fbőr. 4° 20 —

631 **Sebestyén Gyula.** Rovás és rovásirás. A magyar nemzeti muzeum megbizásából végzett tanulmányok alapján. 145 ábrával. Bpest, 1909. füzve 8 15 —

632 **Sebestyén Károly.** A cinikusok. Tanulmány az antik ethika köréből. Bpest, 1902. füzve 8° (3.—) 2 —

633 **Seidl Joh. Gabr.** Bifolien. 5. Auflage. Mit Portrait. Wien, 1855. orig. Lwd. 8° 4 —

634 — — Pentameron. Wien u. Leipzig, 1883. Hlwd. 8° Erstausgabe 6 —

635 **Semler Heinr.** Geschichte des Socialismus und Communismus in Nordamerika. Leipzig. 1880. eleg. Hlwd. 8° (Mk. 7.—) 4 —

636 **Shakespeare.** A velencei kalmár. Ford. Radó Antal. James D. Linton 36 szines képmelléklétével. Bpest, 1811. fzve 4° (24—.) Igen szép díszkiadás. 10 —

637 — — Ugyanaz. Ered. disz. vászonkötés (30.—) 12
Ideiglenes árleszállitás.

638 **Schams F.** Vollst. Beschreibung der kgl. freyen Haupt Stadt Ofen in Ungarn. Mit 3 Ansichten. Ofen, 1822. fbőr 8° Ritka. 25 —

kor. fill.

639 **Schiller Hermann.** Handbuch d. praktischen Pädagogik für höhere Lehranstalten. 2. verm. Aufl. Leipzig, 1890. Lwd. 8° (Mk. 11.30) 6 —

641 **Schoenvisner Steph.** Notitia hungaricae rei numariae ab origine ad praesens tempus. 20 rézmetszetü táblával. Budae, 1801. félbör 4° 20 —

642 **Silberstein Ötvös Ad.** Dramaturgiai dolgozatok. 2 kötet. Bpest, 1894. fvász. 4° (12 -) 6 —

643 **Simonyi Zsigmond.** A magyar nyelv. 2 kötet. Budapest, 1889. ered. vász. 8° 6 —

644 — — A jelzők mondattana. Nyelvtörténeti tanulmány. Bpest, 1914. füzve 8° (5. -) 3 60

645 **Soltész F. és Szinnyei E.** Görög-magyar szótár. 2. kiad. Sárospatak, 1875. félbörkötés 8° 12 —

646 **Sombart W.** A szocializmus és a szociális mozgalom. Ford. Vezsenyi B. Bpest, 1908. ered. vász. 8° (9.—) 4 50

647 **Somló Bódog.** Állami beavatkozás és individualizmus. 2-ik kiadás. Bpest, 1907. ered. vász. 8° (6. -) 3 —

648 **Spinoza B.** Sämmtliche Werke. Aus dem Latein. m. e. Lebensgeschichte Spinoza's v. B. Auerbach. Mit Portr 2 Bde. 2. verm. Aufl. Stuttg., 1871. Hlwd. gr. 8° (M 17.—) 10 —

649 **Stalder Fr. J.** Versuch eines Schweizerischen Idiotikon mit etymolog. Bemerkungen untermischt. 2 Bde. Basel und Aarau. 1806/12. Leder u. Ppbd. 8° 10 —

650 **Stein Aurél.** Romvárosok Ázsia sivatagjaiban. Forditotta Halász Gy. Arczképpel, 192 képpel, köztük 16 külön mellékkelettel és 1 szines térképpel. Bpest, 1913. ered. vász. 8° (22.-) 12 —

651 **Stein Lajos.** A társadalom. Az emberiség müvelödésének és gazdasági életének fejlödése. 35 szövegképpel és 22 mümellékkelettel. Bpest, ered. fbör. n. 4° (24.—) 15 —

652 **Stoll H. V.** A görög római hitregetan (mythologia) kézikönyve. Forditás. Pest, 1864. füzve 8° 3 —

653 **Storno F.** és **Czobor Béla.** Az alcsuthi udvari kápolna. 2 szinezett ajánlási lappal és 16 könyomatu képtáblával. (Közte 4 szinezett.) Bpest, 1881. folio 30 —

Értékes mütörténeti munka, melyből összesen 150 példány készült.

654 **Sue Eugen.** Die sieben Todsünden. Aus dem Französischen v. A. Zoller. 7 Abtheilungen. 10 Bände. Stuttgart, 1847—1852. Ppbde 16° 8 —

655 — Die Geheimnisse des Volks oder Geschichte einer Proletarier Familie durch die Zeitalter. Aus dem Französischen von A. Zoller. 9 Bände. Stuttgart. 1850—1854 Ppbde 16° 6 —

656 **Symonds I. A.** Renaissance Olaszországban. Ford. Pulszky K. 3 kötet. Bpest, 1881—86. ered. diszes vászonkötések 20 —

657 **Szabó Ervin.** A városi muzeumok föladatai és a fövárosi muzeum. Képekkel. Bpest, 1913. fzve 4° 2 —

658 **Baróthi Szabó Dávid.** Uj mértékre vett külömb verseknek három könyvei, mellyeket szerzett . . . Kassán, 1777. fbör. 8° 8 —

659 — — Kisded szótár. 2. kiadás, megbövitve. Kassán, 1792. Pprkts 8° 10 —

660 **Szabó I.** Tompa Mihály a költö pap. Életrajz, arczképpel. Bpest, 1901. vászon 8° 2 —

661 — **Jenö.** A görög katholikus magyarság utolsó kalvaria utja. 1896—1912. Bpest, 1913. ered. vász. 8° (15.—) 5 —

662 — **Károly.** A magyar vezérek kora Árpádtól Szent Istvánig. Uj kiadás. Bpest, 1883. diszes fbör. 8° 6 —

Storno Ferenc id

Storno Kálmán

Storno Ferenc id

laid

életrajza itt

a VI. oldalon.

és XVIII – XXI. l.

Póda Endre: A

Szent Jakab-ról címzett

régi témető – kápolna

Sopronban. Sopron

1887

Képekkel

l. könytáramban.

Eszbeéotve Póda:

A soproni kath.

„Parochia" története

c. művel

irolamo Battoni.

† Rómában 1787 február 4-én.

ót.

vannak olyképen ábrázolva, II. József, ki bal kezével a as Athenae térdére támasz- ját keblére tett toszkánai et fognak. Rendjeleik közül Terézia és a szent István- l. Öltözetök: kabát, mel- g harisnya és csatos czipő. sztalon Róma térrajzánál, ét lúdtollal, két kötet fek- rattal. A háttérben, a felre- pok között, Róma városára

cm. — Lelt. sz. 567. — Vété- 389 és az 1895 márczius 26-iki Lanfranconi gyüjteményéből Átvétetett 1895 május 5. és 6. vta az 1895 május 30-iki 28402 vételi jegyzék 7. tétele. adatok. 1907 : V. 23. *Pompeo* ipót főherczeg.

— **A pannonhalmi ünnepély,** melylyel aug. 27-én avatták föl a Szent-Benedek-rend megujitott régi templomát, Pannonhalma legszebb napjai közé tartozik. József főherczeget, mint a király képviselőjét, egész utjában, mikor oda ment, és visszajött, mindenütt küldöttségek és bandériumok fogadták. Komárommegye részéről e hó 26-án Zuber főispán Kis-Bérnél, Győrmegye részéről pedig Mező-Örsnél Szabó Kálmán főispán üdvözölték. Este fáklyásmenettel tisztelgett nála Szent-Márton közönsége, s tőle Kruesz Krizosztom főapáthoz mentek. Ezután kivilágitás következett. A templomszentelő misét Simor bibornokprimás tartotta, az egyházi beszédet pedig a főapát. Jelen volt Perczel miniszter is mint a kormány képviselője, s a főpapok közül Zalka győri és Dulánszky székesfehérvári püspökök. Az egyházi ünnepélyt követő lakomán az első pohárköszöntőt Kruesz főapát mondta a pápára és az uralkodóra; utána Simor bibornok a Benedek-rendre. Ezután emelt poharat József főherczeg, s éltette a hazafias Benedek-rendet, melyből ő is nyerte tanitóját. A pannonhalmi apátság büszke lehet a király képviselője azon kijelentésére, hogy két fia számára szintén a rendből választ nevelőt, hogy azok magyar hazafiságban növekedjenek. — Megemlitjük itt, hogy a templom helyreállitása 150,000 frtba került és *Storno* Ferencz soproni műépitész vezette a munkálatokat. Hegedüs Kandid L. miniszteri tanácsos személyesen vitte meg neki az ünnepélyre a király által küldött Ferencz József-rend lovagkeresztjét. Mikor

affissi ufficiali. Le impr
magiare, non escluse le
loro contabilità in serbo
dell'articolo 7 del Patto
cittadino dello Stato serb
l'uso libero di qualsiasi
rapporti di affari. È viet
ungheresi: divieto ques
l'Ufficio del Banato del D
vità industriale del 5 no
privati serbi dell'Ungh
sempre liberamente, so
lingua nel distrigo dei lor
nate dovranno trovare u

La lingua unghere
perché la legge dei 193
solo le iscrizioni redatte
diciture di spiegazione p

az érdemjel mellére tüzetett, József főherezeg mondott neki elismerést. Az épitkezést Storno Ferencz 1868-ban kezdette meg. Az ablak-festmények Wölfing József soproni, Geyling Károly bécsi, és Neuhauszer innsbrucki művészek művei. A márvány oltárokat Doppler salzburgi műfaragró készitette, a famunkákat Schönfeld Bécsből.

ommerciali
tenere la
one palese
e «nessun
nitato nel-
ta che nei
li vignette
nente dal-
e sull'atti-
ende ed i
o servirsi
della loro
e suaccen-
i schermi
ammette
mmeno le
tra lingua.

tur tette
hírnév é
Buda vá
a nemes
ezen ke
Történt
Ugy
márvány
mutató
csőségét
végitélet
éveit. A
Meg
Maria
Árpád sí
régi krón
...»A
lágból e
lett, mel
magyarol
ház épül
Meg
jait, mely tulajdonképen nem volt más, mint az Aquincumba vezető régi
római vízvezeték

Sborno Ferenc id.

1.

Heimler Károly dr:

Sopron műemlékei.

I. Belváros. Sopron,

1939. 167, 168. p.

54-59. tabla

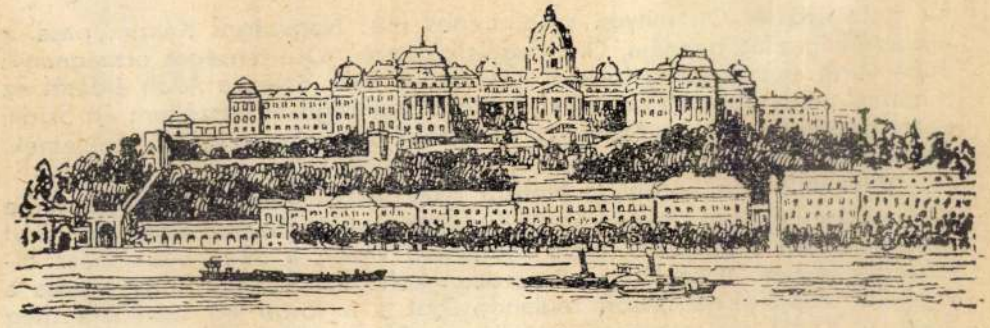

Buda. A királyi vár és Dunasor.

A mai Buda.

St. István templom. Burg. Ringstasse kincsei; Berlinben

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
72/1921

Kimutatás:

mellékelt közleméngekről illetre reproduktiokról.

MÖB.
alaplelt. sZáma

5614/1-3. (1.) Die Schlosskirche in Kremnitz.

5615 – (2.) Die St. Jakols Friedhofskapelle in Ödenburg.

5616/1-10. Teljes füzet, és 1 sorozat illusztrácio

5617 – (3.) A Garam St. Benedeki templom restaurálása alatt 1881-85. Fénykép.

5618 – (4.) St. István szobra a St. Martoni főapátság katagombjában (Photolith.)

5619 – (5.) A Bencés templom Sopronban. Zinkografia.

5620/1-6. – (6.) Idsb. Storno Ferenc 6. drb. rézkarca.

5621 – (7.) Ifj. Storno Ferenc Krisztus a keresztfán tollrajzának reproduk-ciója.

5622 – (8.) A muzslai templom belseje. Diszitette Storno és fia. 1913. Három nyomatu levelező lap.

5623. – (9.) A soproni várostorony és a külső várfal részlete. Ifj. Storno Ferenc vizfestménye után.

5624 – (10.) Storno Épitészeti és Iparművészeti műtermének interiörje.

Hiányzik = 11.) Rom kath. templom felvétele. Szoblahó. Trencsénmegye.

5625 – (12.) A soproni St. Mihályról cimzett új temető konvent keresztjének fényképe.

5626 – (13.) A szombathelyi Szeminárium kápolna falfestményének másolata.

5627/1-5. (14.) Storno Miksa rézkarcai. (5 darab.)

Sopron 1921 évi március hó 22 én.

Storno Ferenc.

Storno Ferenc

Kiselejtezett
ivat

van. Kissé odább háttal álló és lapos föveget viselő ifjút látunk, kinek bal vállán a födetlen fejű öregek egyike jobb kezét nyugtatja és a ki az öt tanácskozó alak felé néz. Ez utóbbiak egyike az erkélyes torony ajtaját nyitja ki. A közelükben emelkedő ormos ház ablakából egy kalapos alak nézi a jelenetet. Jobbról pedig templom van négy lábon nyugvó oltárral, Madonna képpel és koronázást végző egyházna[illegible]al, a kiknél pásztorbot, könyv és kereszt van. A háttérben házak és tornyok bontakoznak ki. Felirata fölül balra: post obitu regis ez alatt: in cosilio és jobbról: bts ladisla.....de detec.

Vászon, méretei 149:320 cm.

800 (3915)

7. Cserhalmi ütközet. 805 (3).

A jobbról látható vár kapujából kitörő magyar lovas csapatokat, a kiket szt. László maga vezet az ütközetbe, a kunok nyilzáporral fogadják. Az előbbiek fövege[illegible], az utóbbiak pedig tutulus[illegible]. A király jobb kezében hosszu nyelű csatabárdot, baljában pedig czimeres pajzsot tart. A levegőben hajitó dárdák és nyilak röpülnek. Felirata: et venerut et piabant cū btō rege ladislao ita q. salomō vix euasit se et multi perierūt.

Vászon, méretei 149:336.

801 (3915).

8. A nagyváradi templom épitése és szt. László sirja.

Balról az erkélyes kapu előtt lévő csoport élén áll a dicsfénynyel és jobbjában dárddal ábrázolt király, a ki épen

349

visszatartani. A szentnek és hivének öltözete: sisak, pajzs, és szük nadrág, a kunoké pedig hegyes kalap felhajtott karimával, rákidomu mellvért és szük nadrág. A lovak szerszáma sallangos. A háttért erdő foglalja el csomóba szedett levélzetű fákkal.

Vászon, méretei 148:141 cm. 800 (3915)

4. A kún vitéz eleste. 805 (3).

A háttérbeli erődön innen, a leányrabló abban a pillanatban van ábrázolva, midőn őt Szt. László a nyeregből kiveti és fejjel lefelé fordultan esik le lováról. Közelében az elrabolt leány áll, a ki mindkét kezével huz ~~valamit~~. Az erőd kapujához lépcsőfokok vezetnek.

± meg nem állapítható tárgat

Vászon, méretei 173:134 cm.

5. Szt. László küzdelme és a kun kivégzése. 800 (3915)

Balról, a hol a fákon innen két ló feje látszik, szt. László kelt birokra a leányrabló kúnnal, mi alatt a balra fordult leány a kezeiben lévő és a király tulajdonát képező bárddal a kunnak inait vágja keresztül; jobbról pedig azon jelenetet szemléljük, midőn a szent király az összekötözött kezű kunnak fejét lehajtja, a melyet a magasabb helyen álló leány csatabárddal vág le.

Vászon, méretei 149:145 cm.

6. Bevonulás, tanácskozás és koronázás. 800 (3915)

Balról, a diadaliv alatt, négy lovas ~~vitéz~~ vonul a város felé, kik közül egynél lobogós és egynél közönséges dárda

348

Storno Ferenc

III
799 (3915)
805 (3).

3915. Aquila János. 1909.

Működött Olasz festő, ki a XIV. században működött.

Jelenetek szt. László életéből.

1. A magyar szűz elrablása.

Elől látjuk a jobbra vágtató kún vitézt, a ki mögött a segitségért esdeklő magyar szűz ül és a ki jobb kezével lobogós kopját tartja; hátul pedig a kőfallal körülvett városon innen, a melynek épületeit erkélyes torony uralja, ügető lovasok képeznek csoportot, a kiknek élén szt. László alakja bontakozik ki.

Vászon, méretei 149:106.5 cm.

2. A kun vitéz pihenése.

A háttérbeli erdőn innen ül a balrafordult magyar leány, kinek ölében a kun vitéz feje nyugszik. Ez utóbbi jobb kezével felhajtott karimáju hegyes kalapját fogja, baljával pedig fejét támasztotta fel. Előtte felnyergelt lova áll zászló nélküli lándzsával. A fák levelei csomóba szedvék. Felirata fölül a jobb sarkon: „n' quiesceb.“

799 (3915)

Vászon, méretei 149:100.5 cm.

3. Szt. László küzdelme a leányért.

800 (3915)

A jobbra vágtató László királyt, a kit hivei követnek, a lóháton ábrázolt kun vitéz, ki mögött az elrabolt leány ül, társaitól támogatva nyillövésekkel iparkodik

347

nem Aquila munkái

[Ez utóbbiakból az

úgy, mint a hosszú szakállú épitőmester a bekeritett udvaru templom felé mutat, a melynek tornyán ketten dolgoznak. ~~Közülök~~ [egyik a toronyban áll, mig a másik lajtorján halad fölfelé. Jobbról pedig, ~~a~~ két oszlop közötti csucsiv alatt, van a dicsfénynyel ábrázolt szent László, ki jobb kezét előre tartja és a kinek fejére ~~egy érsek~~ valószinűleg Marczell prépost, a jobb kezében lévő koronát teszi, mig baljában botot tart. Öltözete az előbbinek: bő köntös és az utóbbinak: derékon megkötött ruha. Felirata: „hic beatꝰ ladislaꝰ edificauit eccleam" és „in qꝰ ibidē requiescat."

Vászon, méretei 149:238 cm.

Gróf Zichy János ajándéka 1909. október 23-án (1701-909)

Másolta Groh István. — Eredetije a turnischai templomban látható.

Jegyzet: L. dr. Romer Ferencz Floris: „Régi falképek Magyarországon, Budapest 1874. pag. 26, a hol ~~fametszetben~~ ezzel a jelzéssel: „Rajzolta: Storno Ferencz, 1863" fametszetben reproducálva van.

III
801 (3915)
805 (37).

350

Sopron szept. 11 1917

Tekintetes Bizottság!

696/1917. sz. a. Kelt nagyonbecsült megkeresésükre jelentem, hogy a reámbizott mind két esetben érdekünket lelkiismeretesen és buzgóan fogom képviselni, Reménylem hogy igyekezetemnek sikere is lesz.

A domonkos priorja különben értesit hogy tudomása szerint a katonaság csak a legvégső esetben a torony rétztetőjét akarja igénybe venni és azért bizottság ülése is bizonytalan időre elhalasztotta.

Kiváló tisztelettel
Storno Ferenc

Storno Ferenc

Kiselejtezett irat

STORNO MÜTEREM
SOPRON
BÉCSI-UT 5., USZODA-U. 6.
TELEFON 235.

Sopron, 192 32 december hó 8.-án.

A Müemlékek Országos Bizottsága Tekintetes

Elnökségének.

Budapest.VI.

A 440/1932 szám alatt kelt nagybecsü értesitést, mely szerint a Nagyméltóságu Vallás és Közoktatásügyi Minister Ur engem a Müemlékek Országos Bizottsága levelezö tagjává 1932 okt.1-töl 1937 évi szept.30.-ig kinevezni méltóztatott, hálás köszönettel vettem.

Egyben biztositom a Müemlékek Országos Bizottsága Tekintetes Elnökségét hogy a Bizottságot kulturális munkájában minden tölem telhetö módon a jövöben is támogatni fogom.

Fogadja a Tekintetes Elnökség kiváló tiszteletem nyilvánitását

Sopron 1932 december hó 8.-án.

hazafias tisztelettel:

Storno Ferenc

Storno Ferenc

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
27/1933.

Kiselejtezték
1933

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

A SZENT-BENEDEKI TEMPLOM STORNO FERENCZ ÁLTAL TERVEZETT RESTAURATIÓJA ÜGYÉBEN

JELENTÉS.

Fuxhoffer-Czinár «Monasteriologiá»-jában (I. 217. s k. l.) olvassuk, hogy a szent-benedeki kolostort és apátságot I. Gejza 1075-ben alapította; akkor *abbatia de iuxta Gron* (Garam) nevezték. Egy század múlva Othmár barsi főispán megszállotta, hanem II. István az apátot jogaiba ismét visszahelyezte. II. András ennek 1209-ben a pontificali jelvényeket szerezte meg. I. Ferdinand 1534-ben az apátságot Josephytnek, a segniai püspöknek, ajándékozta. Turri zólyomi főkapitány a zárdát visszavette a töröktől és a királynak beleegyezésével 2000 frtért igazi tulajdonosainak eladta. 1565-ben Miksa király az apátságot és a zárdát az esztergomi káptalannak adományozta, melynek birtokában megmaradt.

Ha apátságunk birtokváltozását elég pontosan ismerjük is, nem vagyunk képesek kimutatni, mikor épült fel zárdája, s így egyedül fennálló templomának stylje után ítélve, építtetését a XIV. századba tehetjük. Tudjuk, hogy a római curia, Siegfried sz.-benedeki apátot bizta meg a tatárok által elpusztított *negyven* sz.-benedek-rendbeli zárda helyreállításával és hogy a megbizott ötöt: a klusvárit, bolcsit, grabit, byssereit és monyoródit 1346 körül helyreállított. Ezek közt nem fordul elő a sz.-benedeki ugyan, hanem több mint valószínű, hogy az apát saját zárdáján kezdte meg működését. Különben Siegfried korának egyik nevezetes embere volt. N. Lajos a pápához, ki akkor Avignonban lakott, mint követét küldte, később a sz.-mártoni főapáti székre emeltetett, és holta után, mint e tekintetben elsőt a főapátok közül, felíratos sírkővel tisztelték meg.

A sz.-benedeki templomot styljére nézve, hazánk legkiválóbb egyházai közé kell sorolnunk és elismernünk a XIV. század mintapéldájának, kivált belsejét, melynek egyöntetűsége az építkezésnek folytonos és ugyanazon terv szerinti kivitele mellett tanúskodik. Legkevésbbé kifejlettek a csúcsíves tövek (Schafte), melyekben a románkorszak óta valódi hanyatlást kell constatálnunk. E tekintetben szembeszökő előnyös kivételt képeznek a szent-benedeki tövek tökéletes, rendszeres és boltozatukhoz mért alakzatukkal, valamint kapitaelük változatos, csinos kifaragásával, melyek közt nemcsak növény, hanem emberi alakdísz is fordul elő és melyek közt egyetlen egy sem másol más, előtte készültet. Úgy szintén kiemelendő a mindenütt alkalmazott egyszerű keresztboltok szigorú rendszeressége, valamint az ablakok csak négy szirmú rózsákból készített rendes mérműve is.

A nyugati főkapuzat a templom belsejénél valamivel, hanem még sem sokkal későbbi alakzást mutat, s megérintendő annak a korban használt csekélyebb magassága és általán kisebb helyfoglalása; míg a kapu fölötti nagyobbak egészen összhangzatos a templom belsejével, mi az utóbbival egykorúsága mellett tanúskodik. E szerint a kapu nyilását valamivel később csak feldíszítették.

Az iker torony régi sisakja többé nem létezik, vagy talán eredetileg sem épült fel.

1882

A faragott kőből egészen elkészült templom hosszfalára nem tudhatni, mikor, hanem mindenesetre már a középkoron innen, vagy négy méternyi magas, rendszer nélkül elszórt nyilással áttört, egészen dísztelen téglafalat raktak. Kellő vizsgálat és vizsgálhatás hiányában nem tudhatni mi czélból; Storno védési czélból készültnek hiszi és ezen elvből indulva ki, tervezte restauratióját; azonban ily szándék nem tünvén ki az elrendezésből, czélszerűbbnek tetszett a templom rendszeres és díszes alakzása szellemében a hiányzó részek kiegészítését tervezni, még pedig annál inkább; mert az épületet eltorzító téglafal és az eredeti templom közt a legcsekélyebb szerves összeköttetés sem található fel.

A múlt évi tűzvész, mely az egyház födelét elhamvasztotta, e szerint kellő alkalmat szolgáltatott volna az esetlen téglafalnak lebontására, de mivel ez akkor nem történt, a lebontást utóbb teljes határozottsággal ajánlanunk kell; mert a műemlékek bizottsága, melynek föladata a stylszerűségre őrködni, nem szentesítheti hazánk ily jeles emlékének elferdítését és semmikép sem járulhat e dísztelen superfœtatió szemsértő meghagyásához.

Csak is ezen lebontás után leend lehetővé valamint a tetőnek, úgy az alatta levő homlokzatoknak stylszerű alakítása, mint ezt a mellékelt két vázlati táblánkon ajánljuk.

A csarnok-templomoknál, minő a miénk, szokásos, hogy a mellékhajó osztályainak ugyanannyi teteje a középhajó magasabb tetejébe belé vágjon; de kívánatos is, hogy a támok a korona párkányzatáig emelkedjenek, mi itt csak kevés költségbe kerülend, végre kívánatos, hogy az oldalhomlokzaton félig elfalazott ablakok a talapzatig felszabadíttassanak, mint egyébaránt az előttünk fekvő terv is teszi.

A főhomlokzaton a kapuzat hiányos részei kiegészítendők; az e fölötti nagy ablak alja el lévén falazva, szükséges, hogy eredeti alakja restauráltassék.

Az ezen ablak fölött, talán későbbi ajtótörés Stornot arra késztete, hogy ide feltett machiculi emlékeztetésére erkélyt helyezzen. Mi ellenben hisszük, hogy vagy a tető magasságának megfelelő orom, vagy arkadgalleria alkalmazandó. A minden esetre több díszt kívánó orom helyett, nagyobb költséget kerülni óhajtván, olcsóbb arkadokat ajánlunk; mivel ezek alacsonyabbak levén az amúgy is csekély magassággal bíró ikertorony is jobban ki fog emelkedni. Az ikertoronyban eredetileg nagyobb ablakok voltak, melyeket elfalaztak, s itt is az elfalazás eltávolítandó. Legnagyobb különbség létezik Storno és tervünk között, ha a tornyok végzését tekintjük. Amott ismét az erődítés iránti tekintet van kiemelve Ez ellen a stylszerűség, nézetünk szerint, más feloldást kívánt, azaz a védelem eszméjétől távol álló díszítményi jelleget, mely egykorú jeles példányok értelmében négy csinos oromból és minden sarkon egy-egy karcsúfialából áll; ezek mögött a nyolcz oldalú sisak magasabbra, mint Storno tervében, száll fel.

Kivéve az el nem kerülhető új tető költségét, nem hisszük, hogy a nézetünk szerint stylszerű restauratió, melyet a mellékelt vázlatban van szerencsénk előterjeszteni, többe kerülne, mint a Storno tervében ajánlott.

A templom belseje egy rozzant toronypillér kijavításán kívül, még csak pár oltárnak felállítását kívánja, ezeknek rajzát Storno ismeretes ízlésével elkészítvén, kivitelét teljes helyesléssel ajánlhatjuk.

Budapesten, 1882 mártius 14-én.

Henszlmann Imre, előadó.
Steindl.

NÓGRÁD VÁRÁNAK MEGSZEMLÉLÉSÉRŐL SZÓLÓ

JELENTÉS.

A váczi püspöki uradalmak felügyelője múlt 1881. évi november hó 3-án kelt jelentésében előadván, hogy az uradalom tulajdonában levő Nógrád vára, az annak aljában nyitott kőbánya-mívelés következtében a végpusztulásnak néz elébe, a nm. vallás- és közokt. m. kir. minister úr erről a magyarországi műemlékek orsz. bizottságát azzal értesíteni méltóztatott, hogy a bizottság véleme-

Sopron 4. März 1912

Hochgeehrter Herr Professor!

Von der hochlöblichen Commission habe ich ein sehr schmeichelhaftes mir werthes Schreiben betreff des hl. Geistkirche erhalten und werde nicht versäumen meinen ergebensten Dank ungarisch Herr Baron Forster zu übermitteln, und auch für die Unterstützung unsere Verpflichtung zu bezeugen.

Hochgeehrten Herrn Professor möchte ich ergebenst ersuchen das mir auch das Honorar für meine Mißewaltung gefälligst angewiesen werde und bitte die nöthigen Schritte einzuleiten

Die auf Sopron bezüglichen Fotographien, würden uns sehr interessiren.

Bella ist wieder hier!

Herr Professor hätten längere Zeit hier bleiben sollen Bünker und auch ich haben so vieles vergessen zu besprechen. was nicht ohne Interesse.

Unseren Dank und mein Ersuchen wiederholend zeichne in aller Hochachtung Ihr

ergebenster

Franz Storno

Storno Ferenc id

161/1912 número

Storno Ferenc

* **Meghalt Storno Ferenc festőművész.** Sopronnak jellegzetesen érdekes és értékes alakja dőlt ki pünkösd hajnalán az élők sorából: *Storno* Ferenc, a soproni Storno-múzeum megalapítója, európaszerte hires régész és festő meghalt. A 87 éves, pátriárkakort ért öregúr még a legutóbbi években is fiatalokat meghazudtoló szellemi képessége és testi ereje teljében élte megszokott napjait. Storno Ferenc 1851-ben született Sopronban. Kismartoni származású atyja, idősb Storno Ferenc országszerte ismert festő, építész és restaurator volt. Az ifjabb Storno Ferenc egy ideig apja műtermében, azután a bécsi képzőművészeti akadémián tanult, majd a nürnbergi iparművészeti iskolát látogatta és főleg a gót építészetet tanulmányozta. 1878-ban visszatért Sopronba atyjához és annak művészi munkáiban vett részt. Mint vallástörténeti festő, főleg Mária-ciklusaival keltett komoly érdeklődést a bécsi művészklub harmadik nemzetközi kiállításán. Oltárképeket festett, a bajmóci, privigyei, soproni, szombathelyi és többi templomoknak terveket készített üvegfestményeik számára. Falfestményekkel ékítette a muzslai és több más templomot. Régiséggyűjteménye, amelyből soproni otthonában külön múzeumot rendezett be, nemcsak az országban, de a külföldön is ismert. Halála mély részvétet keltett Sopronban. Temetése kedden délután volt a Szent Jakab-kápolnából, melyet ő restaurált.

24 Magyarság 1938. június 8. 4.

A m. kir. vallás- és kö

12313 szám.

Műemlékek orn. o

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Storno Ferenc ifj

ERVOIRES ROSENHUGEL.

Schnitt **EF.**

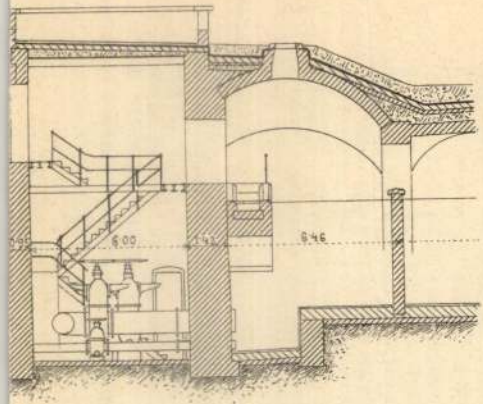

Schnitt **GH.**

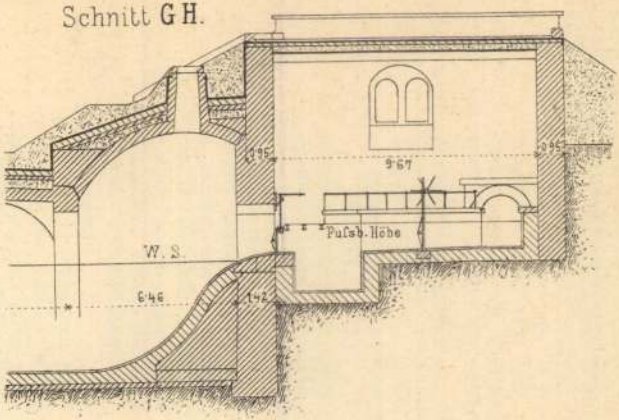

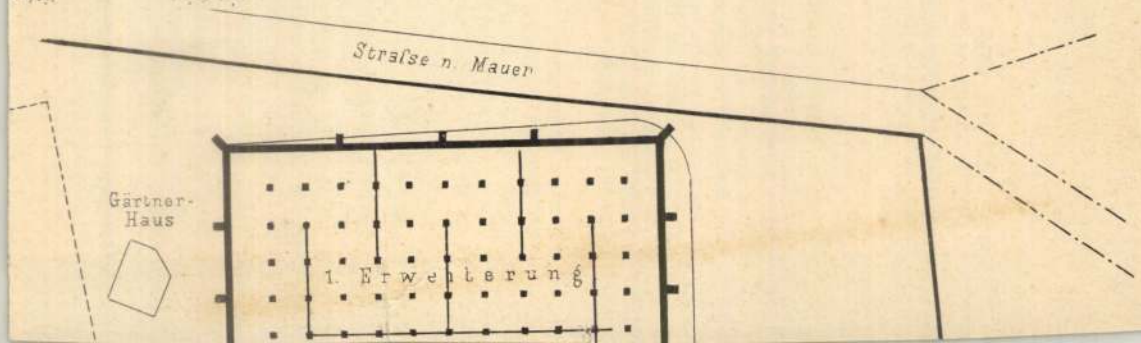

✝

Storno Miksa, Storno Margit férj. **Martinkovics Antalné, Storno Pál, Storno Imre, Storno Gábor** mint gyermekei, **Storno Miksáné** szül. **Slama Eleonóra, Storno Gáborné** szül. **Kern Vilma** mint menyei, **Martinkovics Antal** mint veje, **Storno Ferenc, Eleonóra, Anna, Erzsébet, Martinkovics Margit, Erzsébet, Antal** mint unokái úgy a saját mint az egész rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy a forrón szeretett, felejthetetlen jó apa, nagyapa, após és rokon

ifj. STORNO FERENC

akadémiai festő, a bolgár érdemrend tisztikeresztjének tulajdonosa, a Műemlékek Országos Bizottságának l. tagja, a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Szövetségének örökös tagja, kéményseprőmester

f. évi június hó 5-én reggel 6 órakor rövid szenvedés után, életének 87. évében az Úrban csendesen elhunyt.

A megboldogult földi maradványai június hó 7-én, kedden délután 1/2 6 órakor fognak a Szt. Jakab-kápolnában beszenteltetni és a Szt. Mihályról címzett régi róm. kat. temetőben lévő családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő szentmiseáldozatot f. é. június hó 8-án reggel 7 órakor fogjuk a Szt.-Lélek-templomban a Mindenhatónak bemutatni.

Sopron, 1938. évi június hó 5-én.

NYUGODJÉK BÉKÉBEN!

Max Storno, Margit Storno verehel. **Frau Anton Martinkovics, Paul Storno, Emerich Storno, Gabriel Storno** als Kinder, **Frau Max Storno** geb. **Eleonora Slama, Frau Gabriel Storno** geb. **Vilma Kern** als Schwiegertochter, **Anton Martinkovics** als Schwiegersohn, **Franz, Eleonora, Anna, Elise Storno, Margit, Elise, Anton Martinkovics** als Enkel geben im eigenen, wie im Namen aller Verwandten tieferschüttert Nachricht vom Ableben ihrer innigstgeliebten, unvergeßlichen Vaters, resp. Großvaters, Schwiegervaters, des Herrn

FRANZ STORNO jun.

Akademischer Maler, Besitzer des Offizierskreuzes des bulg. Verdienstordens, Mitglied der Landeskommission für Erhaltung der Baudenkmale, Mitglied f. i. Z. des Landesverbandes der Museen und Bibliotheken, Rauchfangkehrermeister

welcher Sonntag, den 5. Juni l. J. um 6 Uhr früh nach kurzem Leiden im 87 Lebensjahre selig in dem Herrn entschlafen ist.

Die irdische Hülle des teuren Verblichenen wird Dienstag den 7. d. M. um 1/2 6 Uhr nachmittags in der St. Jakobkapelle eingesegnet und sodann im alten kath. Friedhofe zu St. Michael im eigenen Grabe zur ewigen Ruhe bestattet. Die heilige Seelenmesse wird am 8. Juni l. J. um 7 Uhr vormittags in der Heiligengeistkirche gelesen.

Sopron, am 5. Juni 1938.

RUHE SANFT!

özv. Bratranek Andrásné temetkezési vállalata, Sopron. RÖTTIG-ROMWALTER NYOMDA R.T., SOPRON

A Műemlékek Országos Bizottságának.

BUDAPEST .II.

Rákosucca 10.

Storno Ferenc ifj.

Ifjabb *Storno* Ferenc akadémiai festő, a bolgár érdemrend tiszti keresztjének tulajdonosa, a müemlékek országos bizottságának tagja, a muzeumok és könyvtárak országos szövetségének örökös tagja, rövid szenvedés után 87 éves korában Sopronban elhunyt. A megboldogult Sopron müvészi életének évtizedeken át kiemelkedő egyénisége volt és mint mügyüjtő a külföldön is elismert névre tett szerint. Ő volt a hires soproni Strono-muzeum megalapitója. Kiterjedt rokonság gyászolja. Kedden délután temették el nagy részvét mellett.

Magyarság

1938. jun. 8.

kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

/1938. szám.

Műemlékek Országos Bizottságának,

BUDAPEST

IX. Rákos u.10.

talból.
lati ügyben.

Storno Ferenc, ifj. †

Ifjabb *Storno Ferenc* akadémiai festő, a Műemlékek Országos Bizottságának tagja, a Muzeumok és Könyvtárak Országos Szövetségének örökös tagja, 87 éves korában elhunyt. A megboldogult Sopron művészi életének évtizedeken át kiemelkedő egyénisége volt és mint műgyüjtő a külföldön is elismert névre tett szert. ő volt a híres soproni Storno-muzeum megalapítója. Kedden délután temették el nagy részvét mellett.

Pesti Hirlap

1938. június 8.

Kiváló tisztelettel

FRANKLIN-TÁRSULAT
KÖNYVKERESKEDÉSE

Levelezésnél kérjük a borítékon levő számra hivatkozni.

Levelezéshez válaszbélyeg küldendő!

Franklin-Társulat nyomdája.

٢ ٠ ٨٦

Storno Ferencz, ifj

A Képzőművészeti Társulat tárlatain Következő műveivel vett részt:

1878. okt. (és nov.) Riall.: Részlet a szt. Márk templomából Velencziben, olajf., 300 ft. — A bőség alakja, olajf., 200 ft. — Amorettek az ősz jelvényeivel, olajf., 400 ft. — A szt. Márk templom előcsarnoka, vizf., 25 ft. — Velenczei korcsma, vizf., 25 ft. — Velenczei korcsma, vizf., 25 ft. — Főoltár szt. Márk templomában, vizf., 25 ft. — Halászbárka, vizf., 25 ft. — Oltár a szt. Márk templomában, vizf., 25 ft.

Ifjabb Storno Ignacz f

A régi Stylek jeles utánzója. Kratzmann Ede üveg festő részére számos tervet rajzolt. Most is látható tőle egy ádekes ciklus Kratzmann műtermében, magyar jelmezképek sorozata.

Képzőművészeti kamb, 1881. 147 l.

Ifj. Storno Ferencz.

Halászbárkák. 1878-ban megvette b. Lipthay Béláné.
Képz. zeml. 1879. 13. l.

Storno Ferenc ifj

l.

Lepold-Honor Esztergom

26-l-88-l.

l.

Lepold-Lippay Esztergom

71-l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/b.
Telefon József 8-53.

énytár

mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
...ny rép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Storno Ferenc ifj

l.

Csat-Frey Őst Kunstt.

XXIV ik

40,257. l.

ságú, félüres golyókból összeillesztett bronz karpereczczel földíszítve (II. táb. 1. áb. *a. b.*). További ásás-vésés között számtalan zöld rozsdából való concretiók, vagy egyes tenyérnyi nagyságú zöld foltok a föld-

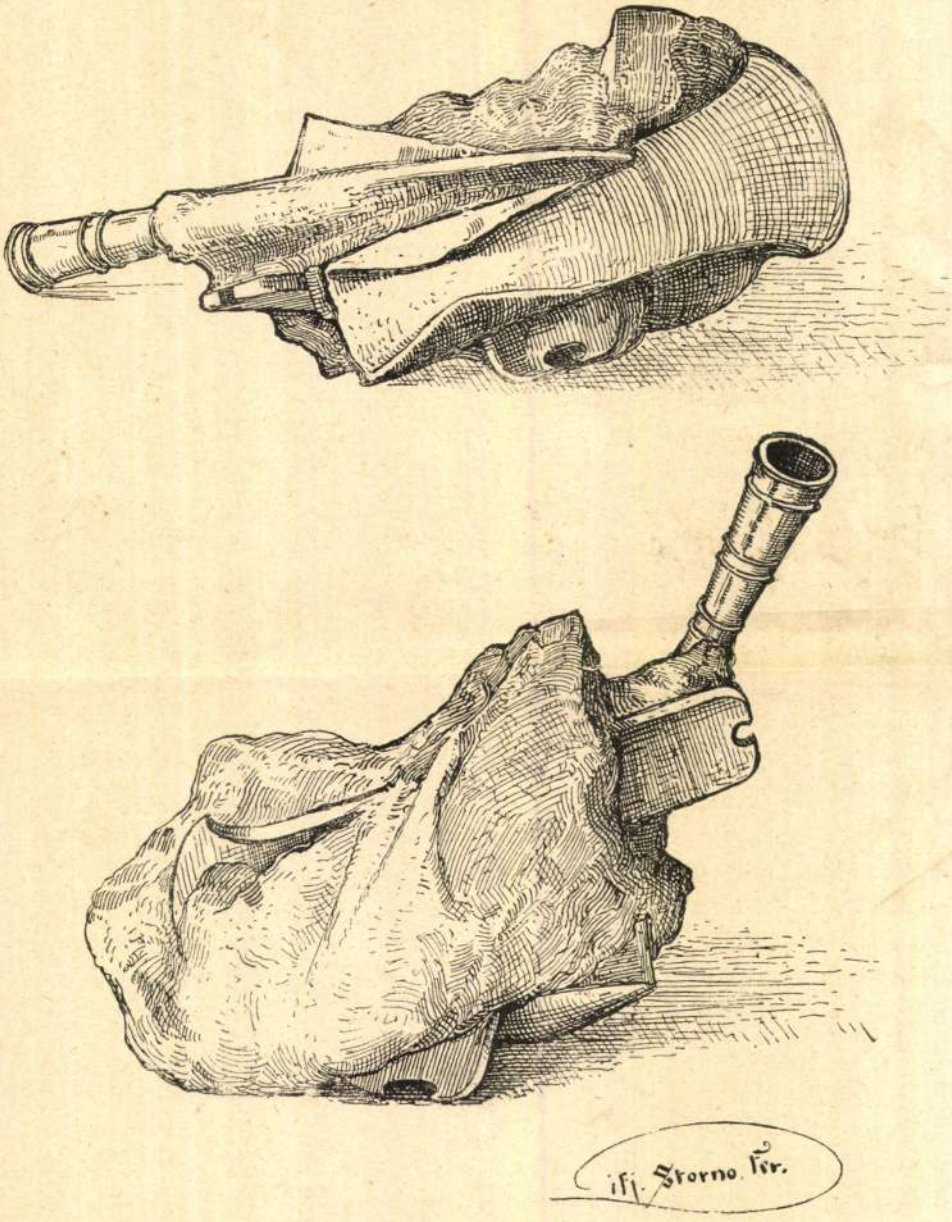

HŐVEJI BRONZLELET. I. TÁBLA.

ben mutatkoztak, mint az idők éles fogának hatása, mely lassan megsemmisítette évezreden át — ki tudná megmondani minő szép — alakjait a bronzoknak, porrá darálván magát az anyagot is.

Arch. Ert. 1885.

A másik napon folytatott ásatás ugyanazon halomban egy második csontvázat eredményezett, de az előbbinél vagy 40 cmnyivel magasabban és az elsőtől inkább a halom keleti részén, de ellenkezőleg keltezve, még pedig igen becses bronzok kiséretében. Ugyanis a csontváz bal vállánál emeltetett ki egy egész halmaza az összetapadt bronzfegyvereknek és szerszámoknak; köztük egy füles véső (palstab), úgy tudom, az első, mely megyénkben napfényre került, egy dárdacsúcs és több, a szétbontás előtt meg nem határozható, tárgy. A csontváz végkép megsemmisült, úgy hogy annak csak nyomai voltak kivehetők a földhöz ragadt — pergament hártyához hasonló és szintén oly színü — lemezekben. Ezen bronzhalmazat (I. tábla), mint ilyen, fölötte érdekes a tudomány szempontjából is, mert arról tanuskodik, hogy a kegyelet-, vallás- és fogadalmi ajándékokat rendesen, tehát nemcsak akkor, ha a hely szüke pl. az urnákba való beszorítása úgy kivánta, össze-vissza hajtva, néha összetörve cumulative rakták a sírokba vagy az áldozóhelyre.

Ezen bronztömb egyelőre szerény gyűjteményemben felállíttatván, csakhamar felmerült a kérdés: vajjon az továbbra is a maga állapotában hagyassék-e? azt mutatandó, hogy a sírajándékokat így törve, hajlítva és rakásra rakva volt szokás a tetem mellé helyezni; vagy engedve a menthető tudvágynak, alkotó részeire bontassék fel. Rajzban egyszer meg lévén mentve az egésznek alakja, a szétszedés magától ajánlkozott és sikerrel lett foganatba véve, mert több — alig sejtett — darabok kerültek napfényre, mint azokat az I. tábla egyenként adja és itt következnek:

Füles véső (palstab), úgy tudom, az első a megye területén, görbére hajtva, sőt a fok és fülek között erőszakosan széttörve, 21 cm. hosszú, éle 5 cm., 5 mm. széles, tehát a nagyobb példányokhoz számítható (II. táb. 2. ábr.). Ennél egy kisebb példány egészen ép állapotban, 16 cm. hosszú, éle 3 cm., 5 mm. széles (II. táb. 3. ábr.). Dárdavég, nem lándzsa, mert nincs sem bordája, sem szárnya, hanem négyélű szúrója; köpüje két végén és a közepén párosával pálczataggal ékítve, az egésznek hossza 20 cm., a köpü szájának átmérője 1 cm. 5 mm., egészen ép állapotban (II. táb. 4. ábr. *a. b.*). Két gomb, de mivel csutkája nincs, hanem háta egészen sima, inkább keresztszíj áteresztőnek tartható, belől üres, fölül négy herelevél alakú nyilással, oldalán négy helyen egymásnak megfelelő irányban hosszas négyszögekkel áttörve, alakja inkább kerek, mint négyszögű, mint azt a rajz nem egészen hiven feltünteti, átmérője 3 cm. (I. táb. 5. ábr.). Gyilokpenge, mint látszik, szándékkal öt darabra törve, hegye ép, markolata hijával, a gerincz gyengén kialakulva, kétélü pengéje 32 cm. hosszú, 4 cm. széles (I. táb. 6. ábr.), a pengén három egyenközü dárda fut végig, úgy látszik, nagy erőfeszítéssel, talán izzó állapotba hozva, kétszer meggörbítve, a hegye

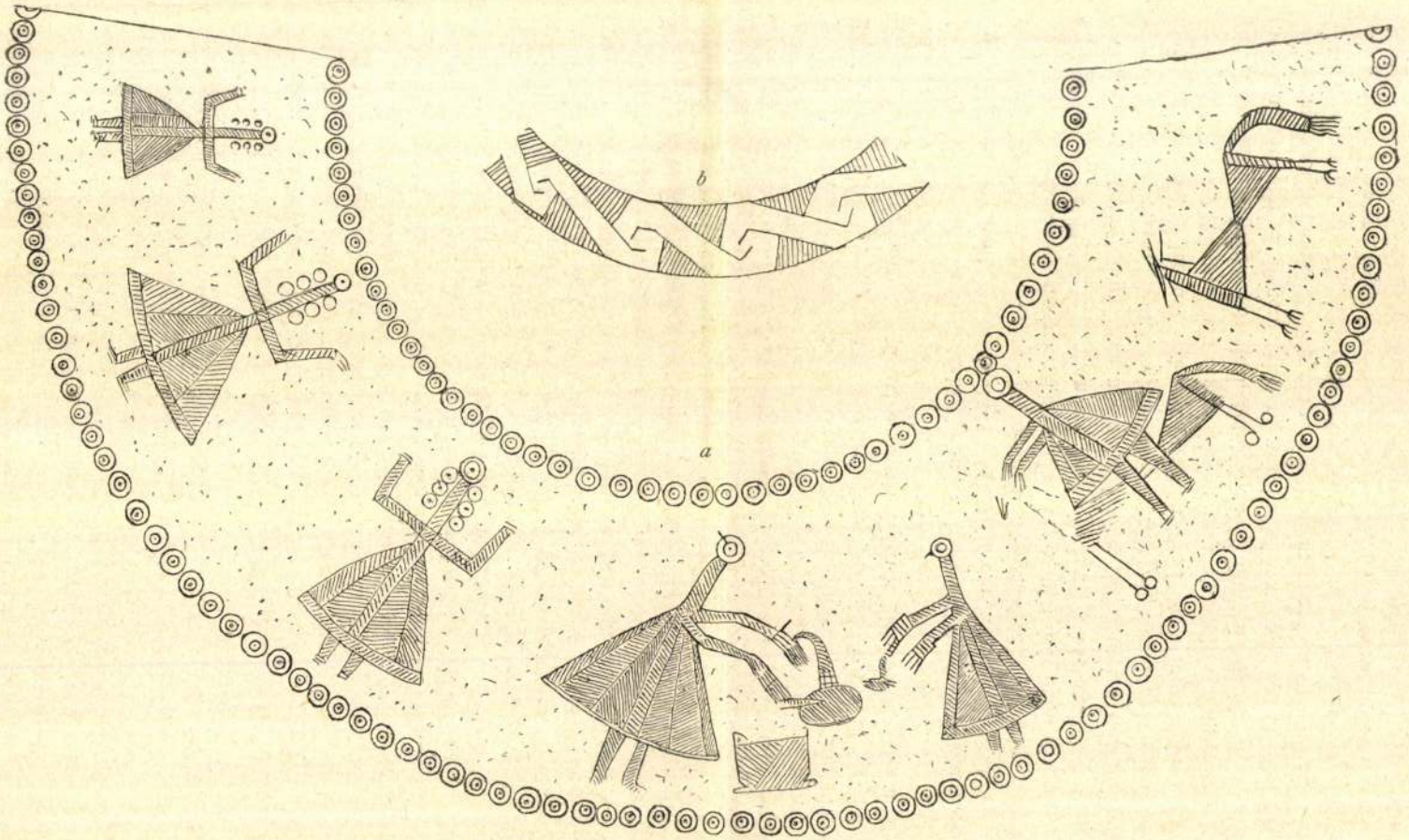

a A VARISHEGYI URNA NYAKÁNAK KITERÍTETT KÉPE, *b* RÉSZLET A VARISHEGYI URNA PEREMÉBŐL.

Ifj. Storno Ferencz rajza.

én még e vidéken nem láttam. (18. 19. ábra.) 7. Öt darab hajperecz.? (10—16. ábra.) 8. Egy drb bronz deréköv. (17. ábra.) 9. Öt drb nyakperecz. (— ábra.) 10. Egy sarló. (4. ábra.) 11. Két darab füles balta. (1 és 2. ábra.) 12. Mintegy félkilónyi sodronytöredék, többnyire a 7. sz. alatt jelzett hajfonadék-féle karikák kúszált és töredezett részei. (9. ábra.)

E tárgyak együttesen, egy csomóban a puszta földbe helyezve találtattak.

Szécsény (Nógrád m.) 1891 május 20. *Pintér Sándor.*

IV. DÖMÖTÖR LÁSZLÓ. ARADVIDÉKI BRONZLELETRŐL. A múlt hónapban egy házaló, — kitől hébe-hóba ipartörténeti és régészeti tárgyakat veszek, — három drb, első pillanatra idomtalannak látszó bronzrögöt hozott hozzám. Aradnak Gáj külvárosában vette őket, hogy majd az érczöntőnél értékesítse. Azonnal láttam, hogy azok szokatlan nagyságú bronzlepények töredékei. Egy ép körczikk alakú, a másik trapéz, a harmadik trapezoid alakú, egy oldalt mindig körívnek véve. A körív táján legvékonyabbak, ezzel átellenben vastagságuk 4—4·5 cm. között váltakozik. Jól megnézve őket, rájövünk, hogy nem ugyanannak a lepénynek töredékei. Az elsőnek tömege massiv, alsó felülete síma, úgy látszik, hogy vagy edénybe, vagy jól kismított gömbsüveg-alakú üregbe eresztették. A másodiknak tömege lukacsos, alapja sejtes, felső színe felfakadt buborékokkal van borítva; valószínűleg nedves helyre eresztették és a forró érczből fejlesztett gőzök zavarták meg szövetét és felületét. A harmadik szövetén itt-ott lehet csak egyes sejtet látni; alapja ripacsos, felszíne borsónagyságú dudorodásokkal van borítva, melyek föl nem pukkant hólyagok. A mennyire az ívekből megtudtam állapítani, a lepények meglehetősen egyenlők voltak, s átmérőjük átlag 34—36 cm. között váltakozott. Azért is tartottam különösen fontosnak a róluk való megemlékezést, mivel ilyen nagyméretű lepényről még nincs tudomásom. A *Bronzkor* Képes Atlasának 3 *a)*, *b)* alatt ábrázolt szt.-péterszegi lepénynek, mint nálunk ismert legnagyobbnak átmérője, átlagosan véve csak 11 cm. A három töredék súlya együttvéve kevés hiján 4 klg. És egy ilyen lepény 10—13 klg. lehetett.

Kérdezősködéseimre a házaló elmondta, hogy hallott még egy keresztalakú eszközről, melyet az illető kereskedő a gáji kapitánynak adott és egyéb aprólékos tárgyakról és hallotta, hogy ezeket Gájban házépítéshez szükséges földmunka alkalmával találták egy nagy fazékban. Utána járván a dolognak, kiderült, hogy a kapitány a keresztalakúnak mondott eszközt (a vázlatban mellékelt vésőt) az aradi Kölcsey-egyesület gyűjteményébe küldte be. Az edényt a találó oláh összetörte; hallomás szerint újjnyi vastag falú, körülbelül két literes edény volt és benne a három drb lepénytöredéken és vésőn kívül egyéb nem volt.

A helyi körülményeknek végére járván, arra a meggyőződésre jöttem, hogy mivel az illető helyen, 6—8 kdm. föld kiásása alkalmával egyebet nem találtak: nem öntőműhelylyel, hanem talán menekülés közben vagy biztonságért elrejtett vagyonnal van dolgunk. E tárgyakra vonatkozóan meg kell még említenem egy sajátságos körülményt, melyet még bronztárgyaknál nem észleltem. Ugyanis mind a vésőt, mind pedig a lepénytöredékeket a kincsszomjazók nemcsak megreszelték, míg a valóságos test előtünt, hanem jól meg is kopogtatták valami kemény esz-

közzel s az ütés helyén a patina kisebb-nagyobb foltokban lepattant és a helyén vastag vaséleg-burkolat tünt elő, mely közvetlenül a testet fedi. Megvizsgálván a dolgot, azt tapasztaltam, hogy ez a vasrozsda-réteg az egész testet borítja, a kidomborodó részleteken kívül, sőt észlelés közben sikerült egész vashólyagok leütése, miből azt következtetem, hogy a bronz sok vasat tartalmaz, melynek elégülése megelőzte a vizes földben a nemes patina képződését.

Dömötör László.

V. BELLA LAJOS. A VARISHEGYI URNÁRÓL. Ugyan e czímen az Arch. Ért. minapi számában (167—170. l.) közölt levelemhez pótlásul küldöm a nevezetes urnáról vett képeket. Az urnát már minap írtam le részletesen. Az előállított cselekvényről azt vélem, hogy áldozati jelenet. Egyik szellemes osztrák præhistorikus a képet olyformán interpretálta, hogy a jobbról levő alakok hadi kalandból hazatérő vitézek volnának, kik lovat ejtettek zsákmányúl, a bal felől levők pedig üdvözlésökre sietö némberek lennének ; találóbb azonban az áldozó jelenet föltevése ; e mellett szól a középütt levő oltárféle állvány, nemkülönben a nők kéztartása, melynek inkább áldással, semmint üdvözléssel van hasonlatossága.

Talán közel járok az igazsághoz azzal a gondolattal, hogy varishegyi gerencsérünk meg akarta jeleníteni a halotti szertartásnál szokásos áldozást, mely alkalomnál az elhúnyt vitéz lovának is juthatott valami szerep. Annyi bizonyos, hogy urnánk eddigelé a maga nemében egyedül áll és egy bizonyítékkal több arra nézve, hogy barbár benszülötteinknél is megvolt némi művészi érzék, mely itt az ő kezdetleges vonalornamentikájukból élő lények ábrázolására iparkodik emelkedni s ez érdekes tényben van fölfogásom szerint e varishegyi lelet legnagyobb fontossága.

1891. Sopron, május végén. *Bella Lajos.*

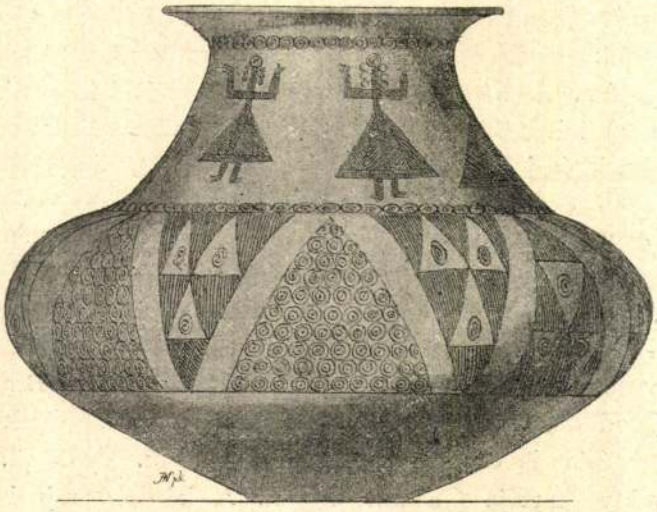

A VARISHEGYI URNA MEGKÖZELÍTŐLEG 1/6 NAGYSÁGBAN.

Ifj. Storno Ferencz rajza.

IRODALOM.

Dr. W. BODE Geschichte der deutschen Plastik. Berlin, Grote 1887. 8-r. 258 l. Színes és egyéb táblákkal és szövegbe rakott számos képekkel. (A «Geschichte der deutschen Kunst» II. kötete.)

A berlini Grote-czég által kiadott «Német művészet történetének» ez a második kötete, mely a német szobrászat fejlődését mutatja be a Karolingok korszakától kezdve bezárólag a rococoig. Hét fejezetre van osztva, melyek közül a legérdekesebb a XIII. század és az 1450—1530-ig terjedő kor tárgyalása. Mert a német plastika ebben a két korban alkotta legjelentékenyebb műveit. Az utóbbi hazánk műtörténetére különös érdekkel bir, mert a nürnbergi plastika hatása felföldi emlékeinkben közvetlenül nyilatkozik.

A német szobrászat elefántcsontművekkel kezdődik, melyeket még a római birodalomban ismertek meg a németek. Ilyenek voltak a püspöki székek, edények és diptychonok. Ezek a diptychonok lettek a német művészet első mintái a karoling korszakban. A tizedik század második felében már a byzanczi művészet hatása is érvényesül, mert byzanczi elefántcsontművek importáltatnak német földre és ezt a hatást még fokozza később a keresztes hadjáratok alatt Konstantinápoly kizsákmányolása. A német plastika legrégibb datált művének Tutilo (meghalt 911) két tábláját tartják St. Gallenben. Szerzőnk azonban jóval régibbnek és jelentékenyebbnek tartja a nagy diptychont a czelebráló papokkal, melynek egyik táblája Frankfurtban, a másik pedig a Spitzer hagyatékban van. Művészi jellege már egészen német és kedvező fogalmat ad Nagy-Károly udvarának művészetéről.

A X. és XI. században két művészeti iskola keletkezik Németországban: a rajnai és a szász. A rajnaiban az antik hatása egész közvetetlen, valóságos másolás. Ellenben a szászországi (Braunschweigi muzeum, Quedlinburg) művekben már önállóságra való törekvés, ügyes, eleven elbeszélés és találó jellemzés mutatkozik. Ilyen pl. Madarász Henrik ereklye tartója Quedlinburgban. A későbbi rajnai művekben (XI. és XII. század) sem mutatkozik eredetiség. Mintha mind egy műhelyből került volna ki. A plastikai érzék e hiánya a késő közép-

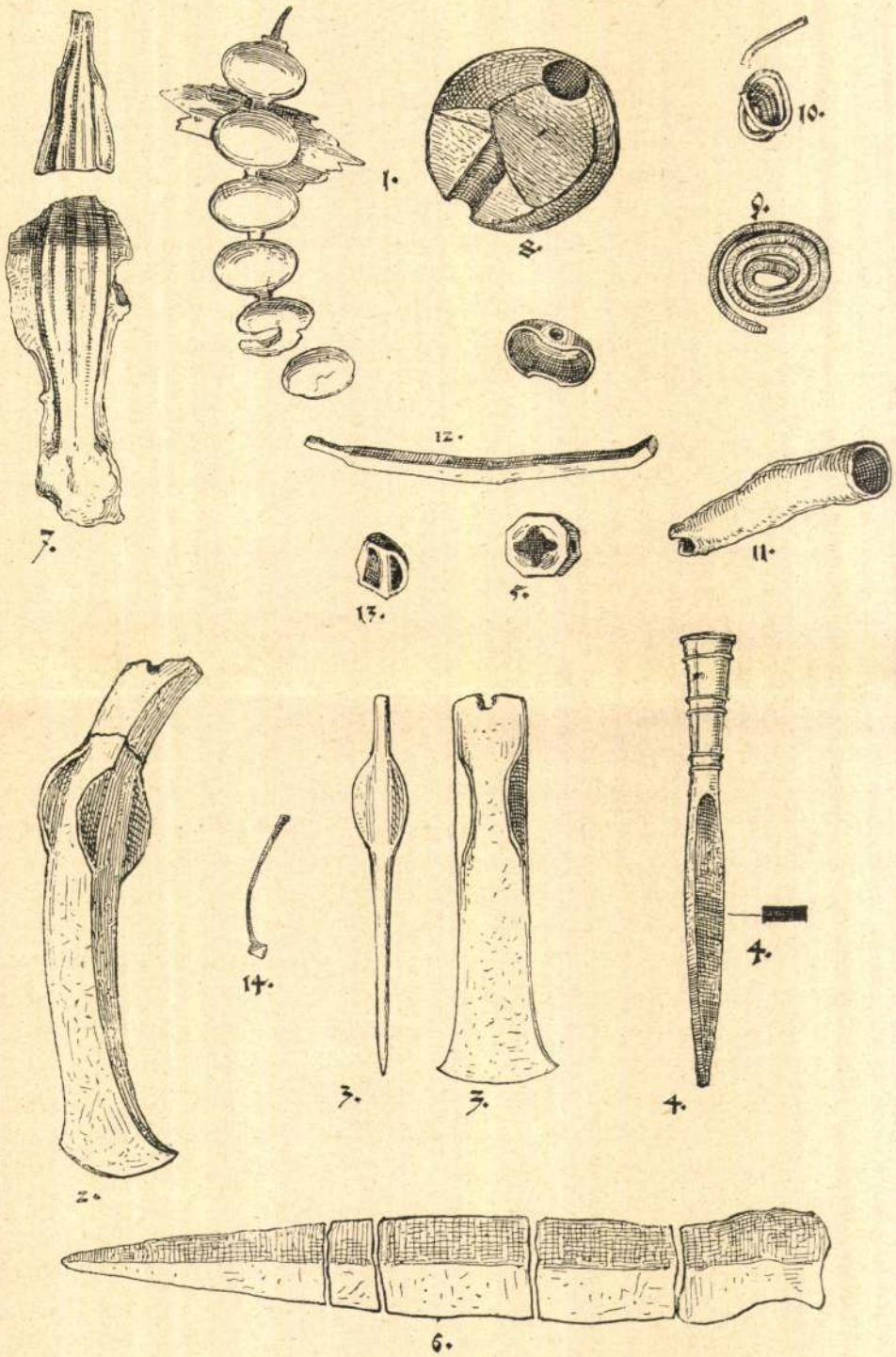

KÖVEJI BRONZLELET II. TÁBLA.

és a penge közbenső része hiányzik, — fölülete nem patinás, hanem gyönyörü világoszöld földelegyes malachit — Erdiges Malachit — lerakodványnyal bevonva; a nagyobb töredék 11 cm. hosszú, 5 mm. széles. Több darabra széttörött, átfúrt golyó, anyaga jócskán porhanyó mészkő, mely savval sustorgólag felpezseg és valószínűleg buzogánygombnak szolgált, habár porhanyósága e czélra nem ajánlkozik; találtatott a csontváz térde tájékán, átmérője 5 cm. 4 mm. (I. táb. 8. ábr.). A tetem melle és válla között találtatott azon sodronyos korong alakú tekercs, mely egyedül maga mutat barna-zöld szironyt (I. táb. 9. ábr.) 3 cm. 4 mm. átmérővel; de az I. táb. 10. ábr. alatti tekercs összezúzva a tömbből lett kifejtve. Elhajlított bronzcső töredéket látunk az I. táb. 11. ábr. alatt, mely 8 cm. hosszú és belső ürében 2 cm., 3 mm. átmérővel bír, fala 2 mm. vastag, alkalmazása kérdéses. Az I. táb. 12. ábr. egy négyélű bronz sodronytöredék, hihetőleg egy tekercses kézvéd része, 17 cm. hosszú, 1 cm. 5 mm. széles. I. táb. 13. ábra egy belül gerezdes válaszfalakat mutató gomb és I. táb. 14. ábr. egy gombban végződő spiralis végtagja.

Egyébiránt, mint számtalan más, úgy a höveji lelet sem bizonyult merőben szűz bronzleletnek: egy féltenyérnyi tárgy bár csaknem földdé válva, mégis vasnak ismertetett fel. Maguk a bronzok sem bírnak patinával, hanem világoszöld porral födvék, úgy hogy kézbe alig vehetők, mert fognak, mint a festék; bizonyos tehát, hogy az ásatás mentő munka is volt, mert, mint fölebb említve van, sok tárgy máris izzéporrá válva megsemmisült, mivel a különben is mindig vizenyős talaj, a Rába és Répcze áradásának kitéve, a fémnek csak romlását okozza, úgy hogy minden három évre csak egy áradást feltéve, határozottan lehet állítani, hogy negyven év múlva minden, a mi most napfényre került, megsemmisült volna, mint annyi más máris megsemmisült.

Agyagedény ép állapotban nem került elő, a cseréptöredékekről pedig általában véve kisebb edényekre kell következtetni, melyek épen nem mondhatók durváknak, mert vékony falúak és finomabb agyagból korongra készültek, belül feketére, a külső felületen vörhenyegesre égetve.

Végre egy látszólag nagyon is alárendelt észlelést kell említeni, mert nagyon kivánatos, hogy rendszeres ásatásoknál erre is kiterjesztessék a figyelem, mi, hogy történt-e eddig: én legalább nem tudom. A höveji tetemek mellett diónagyságú sárga csillámkő darabok találtattak fölös számmal és két darabban a legfinomabb krétából faragott pogácsák, ezek alakra egészen hasonlók a bábsütők kis tésztácskáihoz. Hol veszi magát Rábaközben a csillámkő és a kréta? De hogy szaktársaimnak vidékemről mindjárt analogiákkal is szolgáljak: a soproni kelta temető sírjaiban marokszám jött napfényre a piros-fehér jáspiskő

Storno Ferenc Ujj

l.

Tanulmanyok Bp

multjá-

ból.

VI. k.

193. l.

194. l.

288.

tempo 1° melodia marcatissima

Col Flauto

Corni

Gran

Gran bon

Ophyleide

Corno

Tymp

G. Cassa

Col Basso

Mighalow

Scarlatti

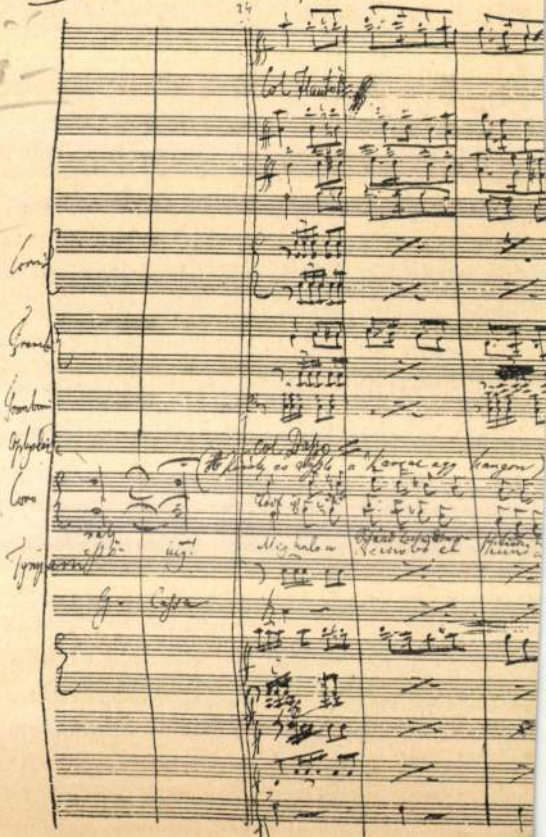

l és a Fóthi dallal, mely csakhamar
vezérkönyvei, valamint a szerzőnek olaj-

érdemeket szerzett. Két dalműve közül,
erült színre 1862-ben, míg a másik, az
utatott be ebből a dalműből a közönség-
Kiállított vezérkönyvein kívül olajfestésű

zérkönyvei: A kúnok és Marsinay
Bartay Andrástól, Tudor Mária és
ól, A debreczeni biró Böhm Gusz-
Szerdahelyitől, azonkívül Huber Károly-
s Ruzsitska J. Zrinyi című operájának

került, de tartósabb siker nélkül.
ilföldi művészek is érdeklődtek, mutatja
eszerző és instrumentator Rákóczi-
szintén ki volt állítva (l. az 507. ábrát).
ordult. Ezen alkalommal meghallotta a
rhytmusa és dallama oly benyomást
ak átdolgozásához és hangszereléséhez
világnak csaknem összes hangversenyét keltve. Eredeti vezérkönyvét Berlioz

5/1905 sz. ér k. jánnár hó 5én.

Sopron 28/12 1904

Miltóságos Úr!

Würde sehr verpflichtet sein wen ich gelegentlich über din Angelegenheit, unserer Frauen Säule eine kleine Nachricht bekommen würde.

Erlaube mir auch din Anfrage ob den seid dem Tote Henselmanns keine Publicationen vom der Landes Commission, herraus gekommen?

Wenn Miltóságos Úr din 3 Chliches von Beneckek nicht mehr benöthigen bitte mir selbe zu senden zu lassen.

Zum Jahreswechsel meine Besten Wünsche zeichne in Aller Hochachtung als

ergebenster

ifj Storno Ferencz

Storno Ferenc ifj

Kiselejtezett irat.

Storno Kálmán

könyve

Storno, Koloman:

Die Schlosskirche in Kremnitz (Ungarn. Gezeichnet von —. 2-r, 3kép. Wien, 1887.

Gent (2071)

ge . . . K . . f,

b/ hogy bejelentő részére a fenti a/ pontban kitüntetett illetményeknek alapulvétele mellett, az 1916:XXV t.c. alapján . . . K . . f egyszeri háborus segély lenne engedélyezhető,

c/ hogy bejelentő részére az 1917. évi 13.638.eln.V.M. számu körrendeletnek 3.pontja szerint . . . K . . f beszerzési előleg lenne engedélyezhető.

. . . . . 191[illegible]. évi . . . . hó

P.H. . . . . .

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI

Rigler

Sürgöny-czim:
„RIGLERRÉSZ"

PAPIRNEMŰ-G

RAKTÁRAK: V. Erzsébettér 19 IV.

M. K. PÓSTATAKARÉKPÉNZTÁR SZÁMLA 3509. SZ.

Tekintetes

Müem

Ide csatoltan va
tott árukról, részletes sza
ö...

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. KI

Storno Kálmán
mučpitert

l.

Egyházm. Lap
1885. 127. l.

Stornó Kálmán

épitész

szül. 1858. II. 8

+ 1934. VII. 18.

1877–1880. Schmidt Frigyes tanítványa a bécsi akadémián (Fleischer 87. l.)

Építi (renoválja?) a soproni Szent Jakab-templomot.

Körmöcbányán is dolgozik.

Csatkózl

†

Storno Miksa, Pál és **Gábor** mélységes fájdalomtól áthatva tudatják, hogy szeretett fivérük

STORNO IMRE

szobrász, tart. tüzérhadnagy, a kisezüst vitézségi érem, a katonai érdemérem és Károly-csapatkereszt tulajdonosa,

a világháborúban szerzett gyógyíthatatlan betegsége folytán, hosszú szenvedés után április hó 24-én 47 éves korában váratlanul elhunyt.

Folyó évi április hó 26-án csendben kisértük őt a Szt. Mihály-temetőben lévő örök nyugvóhelyére.

Az engesztelő Szt. mise április hó 28-án fog a Szt. Lélek-templomban bemutattatni.

R. I. P.

Miért?

KŐHEGYI ÉS TÁRSA, NYOMDA

Storno Ferenc,ifj. festő

Magyar Életrajzi Lexikon

Storno Ferenc, ifj. (Sopron, 1851. nov. 6. -- Sopron, 1938. jun. 6.): festő, id. § Ferenc fia. Bécsben és Nürnbergben tanult, hazatérve vallásos tárgyu képeket festett (Bajmócz, Privigye, Sopron, Szombathely). Emellett falfestményeket (a halkai templom szentélye, a muzslai templom) és üvegablak--terveket (garamszentbenedeki apátsági templom) is készitett. Mint restaurátor is müködött.

Storno Kálmán

Storno Kálmán

építész.

A Garam-melletti szentbenedekrendi apátsági templomnak id. Storno Ferenc által történt restaurálásakor az építés vezetője volt. Róla van a templom belső stílszerű restaurálásában

F. K.

A Garam-melletti szent benedekrendi Apátság

Arch. Ért. 1891. 74 és 76. l.

Storno Kálmán

epitész.

Láttunk továbbá fölvételeket Erdélyből, Győr, Nyitra, Sopron, Vas és Zalamegyéből, megeket az apa vezetése alatt, nyomdokaiba lépve, fia, Storno Kálmán nyrölt.

Schulek Frigyes. A harai műemlékek rajzaiból rendezett első nyilvános kiállításról. Arch. Ert. 1880. XIV. 237. 1.

Az Orszag

Budapest. XIV.
Aréna ut 41.

Storno Miksáról

Csatkai nem
jegyez fel ada-
tokat.
Nem ejtőst?

Storno Miksa

[Kék]festőház Sop-
ronban. Lebon-
tottár 1904-ben.
Rajzolta fenti
Kepr-
Soproni Szemle
1940. 67. l.

beosztást mindinkább megbo
el nem vitatható természete ha
fának, vessző, háncs, rost fo
alapuló foglalkozásaiban, illet
számnak pattintással, tehát a
ütésekkel való alakítását, előr

Mindent egybefoglalv
kataklizmák ki vannak zárva
mazottan szólva — szerszám
nehezen, csak a művelődés int

Egyfelől — a tárgyia
ismétlődik, a melyet az őslén
mégis átmeneteket tüntetnek
nulásaiban oly szembeszökő,
tennünk, sőt azt gyakran ki

Hogy azonban itt a
hogy kozmikus okok alakító
általánosságban azt az elfo
alávetve; de hogy a termész
azok szerint a viszonyok sze
e viszonyok a Föld felületén
is. Ez a viszony az, a mely

Stornos Miksa

Sopron: A Bécsi utca 10. sz. ház a födélszék átalakítása előtt - c. rajza

repr.

Soproni Szemle

1940. 73. l.

vésett koszoruban cimerpajzs, hatszögü szárán maszkos
ffel, Silber vergoldet, mit Wappenschild, und Mascarons.

, szelenceidomu, rokokó disszel. I. I. A. mesterjegy. Augs-
r, Silber, vergoldet, dosenförmig, mit Rokokodekor. Augs-

yozva, domboru rokokó- és virágdisszel. I. I. A. mester-
— Ei- und Salzbehälter, Silber vergoldet, mit reliefiertem
II. Jh.

ezüst, aranyozva, egy kis és egy nagy kanál, egy francia
és pengével. S. B. mesterjegy. Augsburg, XVIII. sz. —
ldet, ein kleiner, ein grosser Löffel, eine französische Gabel
spitz und Klinge, S. B. Meisterzeichen. Augsburg, XVIII. Jh.

négy oroszlánkarmos lábon áll. Ozstrák, 1830 k. — Stutz-
häuse auf Löwentatzen. Österreich, um 1830.

ezüst, empire szőlőleveles és áttört diszitéssel. Bécs, 1805.
, mit Empiredekor. Wien, 1805. 535 gr.

ott testtel, felnyuló füllel és empire diszitéssel. Bécs, 1808.
ache Leibung, mit Empiredekor. Wien, 1808. 860 gr.

klasszikus trébelt levéldisszel, gombjában 6 piros ékkő

vember 23ᵗᵉ

Horváth ferenc

plebán

<Storno Miksa>

<> A Storno-család magángyűjteménye. Kny. Soproni Szemle. 8-r 15 kép, 23 l. Sopron, 1942

Gent (2070)

Mürvinck 1937. 7 n. fol.

Storno Miksa: Enteriör

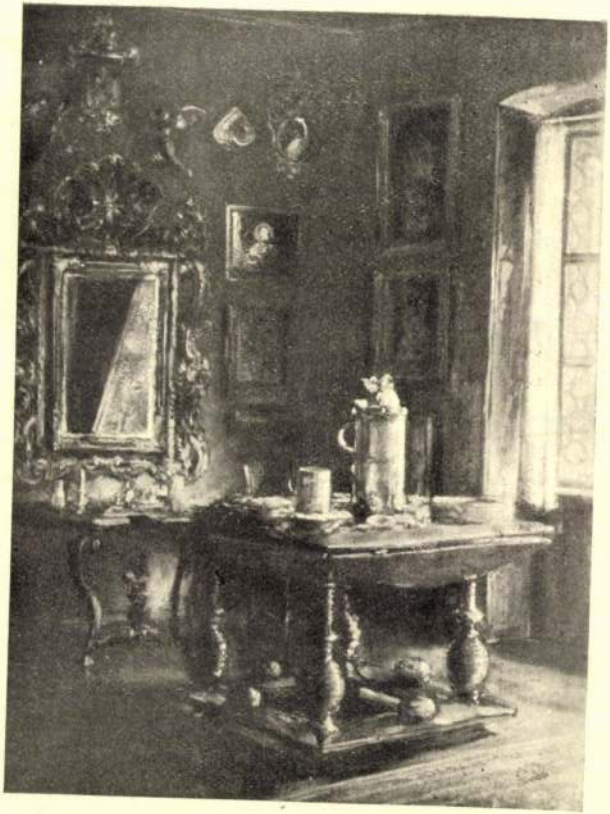

Storno Miksa: Enteriör

Storno Miksa

Piczek Zoltán: Farsang

A FILM VÁLSÁGA

Irta: HÁRS LÁSZLÓ

I

...ládi helyzetet pon-

zőket, hogy képesek voltak a mozgást ábrázolni és a századforduló önmaga — bámulására hajlamos ember

HERMINA-ZÁRDA
BUDAPEST
VII., HERMINA-ÚT 21.

A Szent-Ferencrendi Mária Misszionáriusnők legboldogabb karácsonyt és áldásdús, boldog újévet kívánva, ígérik hálás imamegemlékezésüket.

Budapest, Hermina-zárda. 1933. dec.

Storno Miksa

épitész Sopronban

életr. lásd

Larnagyiparalm II. r./346. l.

STEPHANEUM NYOMDA ÉS KÖNYVKIADÓ R.

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT

EGYESITETT ÜZEMEI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVKERESKEDÉSE

Budapest, IV. Kerület, Kecskeméti-utca 2. szám. Telefon: Aut. 841-79.

Méltóságos
Nagyságos
Főtisztelendő
Tekintetes

Műemlékek Országos Bizottsága

úrnak

Budapest V.

u. p. Aréna út

vármegye

Storno Miksa

S. Ferenc (?) fia és bátyja S. Pál festőnek. Miksa iparművész és festő Sopronban, aki több szemeszteren át Münchenben a műegyetemen hallgatta az építészeti szakmát is. Kora itjmágától foglalkozott régészeti és építészeti tanulmány ókkal, ō vezette ~~te~~ a soproni amphiteatrum ásatásait, ismertette a Sopronmegyében előforduló római mécsesek bélyegzőit stb.

MOB 98/1935. akta.

Storno Miksa apja 1935-ben 83 éves

Storno Miksa

Storno Miksa. Hagyományos biztonsággal keresi ki az érdekes soproni részleteket és egy kurucdombi részletben néha szokatlanul vidám hangot üt meg.

Csatkai Endre:
A [Soproni] Képzőművészeti Kör 33. kiállítása.
Új Soproni Hírlap
1943. szept. 7.

Storno Miksa

l.

Irott Kö

1936. 151. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGY
BUDAPEST VIII. MÚZE

1.
Műemlékek Orsz
Bizottsága

IX. Högyes

<Storno Miksa>

cikke

< > Gótstilű

lakóház-homlokzat

Sopronban.

Magyar Építőművészet

1944. 236. l.

képpel.

Storno Miksa

festő

Storno Miksa. A Kurucdomb télen. vízf. halászutcai ház udvara. Olaj.

A Storno ház dettő.

1324. ÁLLÓ ÓRA, vörösréz aranyozva. talapzaton van a hordóalaku óra jár, az alak feje, keze, nyelve Augsburg, XVI. sz.
M. 38.5 cm.

13.. AMA, A JAPÁNI NEMZET ŐS ..iszitett bronz. Japán, XIX. sz.
.. 36.5 cm.

1326. ÁL.. SZOBROCSKA, bronz, V balj.. ..emérmét takarja. Márván Ró..
M. 1.. ..apzat nélkül.

1327. ÁLLÓ S.. ..SKA, bronz, fiata.. kehely, fa.. ..n. Sárga ter Roccatagliat.. ..éből. Velenc..
M. 17 cm. tal.. ..kül.

1329. ÁLLÓ ÓRA, gyö.. ..l borito A Szent István tem.. ..képév

1330. FÜSTÖLŐ, öntött vas, ara.. ..zot

1331. VARRÓDOBOZ, empire izlésü.. dezés. 1820 tájáról.

1332. CSÉSZE, csónak alak, kokuszdió alakok.

Csatkai Endre dr
szűcs közlése

ny diszitéssel. Darabjai: 2 kanna, cukortartó, gyü-
k.

t végén legömbölyitett hosszukás talapzaton felhők
EROY H. PÁRIS. XIX. sz. első fele.

áber. Aranyozott bronzból. XIX. sz. vége.

PKÉK, SZŐNYEGEK STB).

6—1393.

Modern.

gos mustrával.

ert virágmustrával. XIX. sz.

nbrequines és virágos mustrával. XVIII. sz.

i, virágmustrával.

Nyomtatvány

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Storns Miksa

Sopron Ferenc József-tér
8. sz

l.

Győrdunántúli tárl.

1944.

Storno Miksa

A Soproni Képzőmű-
vészeti Kör 1942-évi
(tavaszi) tárlatán
a Kör. képeivel vett
részt:

Storno Miksa

Novemberi vásár az Előkapunál.	olaj	160.–
A Festőköz	vizf.	40.–
Várostorony	"	40.–

Dr Csatkai Endre
közlése

vif. 13o

Kirakat interieur. Kadelburger, Budapest.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A volt soproni tüzérek bajtársi köre a világháborúban hősi halált halt bajtársai emlékének megörökítése céljából elhatározta, hogy a megdicsőült tüzérhősök emlékéhez méltó

emlékművet

létesít Sopron thj. szab. kir. városban.

Pályázati feltételek

1. A pályázók elismerik, hogy a pályamunkák beküldésével a pályázati feltételeket ismerik és azoknak minden vonatkozásában elávetik magukat.

2. Az emlékmű felállításának helye: Sopronban, a Deák-tér olasz parkjának északnyugati része (a református templom és a városi múzeum között).

3. A pályaművek beküldési határideje 1934 december 31, melyet az emlékműbizottság elnökéhez: Storno Miksa ügyvezető elnök címére kell átszármaztatni „emlékmű pályázat" megjelöléssel. A tervet rajzban vagy modellben 1 m : 10 cm nagyságban kell elkésziteni és ugyanazon határnapig a bizottság elnökének átadni.

4. Az emlékműnek tüzérvonatkozást kell kifejeznie.

5. A kör az emlékműre 12.000 pengőt irányoz elő.

6. A beérkező pályaművek közül a legjobb hármat díjazzuk.

I. díj P 300, azaz háromszáz pengő
II. „ P 150, „ egyszázötven pengő
III. „ P 50, „ ötven pengő.

7. A körnek jogában áll a beérkezett pályaművek közül a díjazottakon kívül bármelyiket P 50, azaz ötven pengőért megvásárolni.

8. A díjazott, valamint a megvásárolt pályaművek a kör kizárólagos tulajdonát képezik és azok kiviteleztetése tekintetében minden további ellenszolgáltatás nélkül rendelkezhetik, azok kivitelezése tekintetében azonban a kört semmiféle kötelezettség nem terheli.

Sopron, 1934 november 5-én.

Storno Miksa, ügyv. elnök. **Rakovszky Árpád,** főtitkár.

Szerkesztésért és kiadásért felel:
Dr. GYÖNGYÖSI NÁNDOR
Kiadóhivatali igazgató:
KASSAI ARNOLD.

Portrait- és tájkép-
festők figyelmébe!

Ha zavartalanul akar dolgozni, viseljen **speciális „kettős fókuszu" üveget,** mely amerikai keretben a nyugodt és zavartalan munkát biztositja
KÉSZITÉSÉBEN SPECIÁLISTA
VERES OPTIKA- ÉS FOTOSZAKÜZLET
BUDAPEST, V., VÖRÖSMARTY-TÉR 6

SIKNÉ **MÁRER EMMA**
NÖI KALAP
KULÖNLEGESSÉGEK TERME
BUDAPEST, IV.
KRISTÓF-TÉR 8. SZÁM
Mai időkhöz mai árak!!
TELEFON: 81-2-50

Képzőművészek
1934. 79. 17.

összeget fog a magyar képzőművészeknek juttatni. A budapesti sorsjegyakció keretében megszervezte a Munkácsy-Céh társadalmi előkelőségből álló hölgygárdáját is, akiknek agilitása szintén hozzájárul a sorsjegyakció sikeréhez.

A Munkácsy-Céh kiállításán minden magyar művész résztvehet ezidén is; a kiállítás beküldési határideje 1935 március hó 9. A kiállításra vonatkozó tudnivalókat közli majd idejében a Munkácsy-Céh elnöksége a magyar művészekkel.

Munkácsy-Céh vacsorája a Fészekben

A Munkácsy-Céh első vacsoráját a Munkácsy-Céh tagjai és előkelő meghivott vendégei részvételével tartotta meg december hó 17-én a Fészekben. Márk Lajos elnök a vacsora keretében üdvözölte a Munkácsy-Céh illusztris areopag tagját, *Tornyay Jánost* Békéscsabán rendezett jubileumi kiállítása alkalmából. Beszédében kiemelte a *Magyar-kiállításon* szereplő *Jeges Ernő* hatalmas kompozíciójának kiváló értékét s a Munkácsy-Céh elismerését fejezte ki kiváló művésztagjának, egyben üdvözölte *Beczkói Biró Henrik* kormányfőtanácsos műgyűjtőt az Ernszt-Múzeumban rendezett gyűjteményének bemutatása alkalmából s a magyar képzőművészek hálaját tolmácsolta Beczkói Biró Henriknek, a kiváló műgyűjtőnek, aki gyűjteményével nagy kultúrális szolgálatot tett a magyar képzőművészetnek és egyben nagy anyagi támogatást nyújtott a magyar képzőművészeknek.

2. *Bársony Oszkár*, az IBUSZ vezérigazgatója a Munkácsy-Céhnek az idegenforgalomba való bekapcsolódása alkalmából üdvözölte a Munkácsy-Céh művésztagjait s kifejtette azokat a módozatokat, amelyeknek alapján a képzőművészet az idegenforgalom szolgálatába állítható, amelyhez való támogatását mindenben megigérte az IBUSZ részéről.

3. A Munkácsy-Céh elnöksége november hóban tartott művészek bevonásával elnöki tanácsülést, amelyen *Márk Lajos elnök, Iványi-Grünwald Béla, Glatz Oszkár, Sidló Ferenc alelnökök, továbbá Aba-Novák Vilmos, Szőnyi István, Say Géza, a Képzőművészeti Tanács vidéki kiállításokat rendező szervének előadója, Gimmes Lajos, Kemény Nándor és Sz. Gyenes Lajos* főtitkár vettek részt, továbbá *Tamás Henrik*, a Tamás-Galéria tulajdonosa. Az értekezleten a vidéken és Budapesten rendezendő kiállítások tervezetét tárgyalta meg a bizottság s egyben elhatározta, hogy a Munkácsy-Céh kereskedelmi ügyeinek igazgatásába bevonja Tamás Henriket.

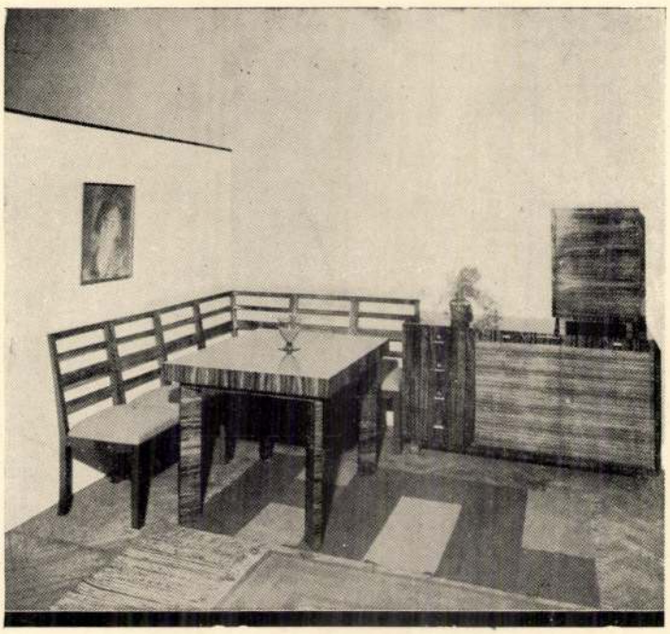

Nagy Károly: Ebédlő nappali szoba

Edényszekrény egymásmellé állítható székekkel és kihúzó asztallal. A székeknek ilyen módon való elhelyezése lehetővé teszi az asztalnak sarokba való állítását, tehát nem kell, hogy a szoba közepén foglalja el a helyet. A székek bármikor elvehetők egymásmellől s a kihúzott asztal köré is tehetők.

Kivitelezte: Nagy Antal és Fia

Rosenthal service, Herendi figura és Orrefos service

A Rosenthal-gyárak budapesti lerakatából

A

Műemlékek Országos Bizottsága Nagyságos Elnökségének

Budapest.

28/1921 számú nagybecsü sorait köszönettel megkaptam, s van szerencsém mellékelve munkáinkról megjelent kiadványokat illetőleg másolatokat a Műemlékek Országos Bizottságának Könyvtára részére rendelkezésre bocsátani. Idsb. Storno Ferenc 8 darab rézkarca, (a 7 Szentség és 1 cimlap) evvel egyidejüleg becses cimükre fel lett adva.

A február hó 8-áról kelt jegyzékünkben kimutatott kiadványok még fölös példányait alkalom adtán szintén be fogjuk küldeni, s bátorkodom megjegyezni, hogy a jövőben munkáinkról megjelenő kiadványok egy-egy példányát a Műemlékek Országos Bizottságának Könyvtára rendelkezésére fogunk bocsátani.

Miksa fiamra vonatkozólag legyen szabad megjegyeznem, hogy ő a műemlékek és régi épületek restaurállásának szentelte magát, s mellékelve megküldöm az altala készitett szoblakói templom felvételeit. Ő műemlékek felvételével valamint helyreállításával óhajt a Műemlékek Országos Bizottsága intentioihoz képest és családunk traditioja szerint működni, s kérem, őt ezen munkájában támogatva, neki a Műemlékek Országos Bizottság Tagjai körébe történt felvételét vele is közöltetni.

Remélve, hogy a mélyentisztelt Bizottság könyvtárát a jövőben is gyarapithatom,

maradok mély tiszteletem kifejezésével

Sopron 1921. március hó 22 én.

Storno Ferenc

MOB.
alaplelt. sZama 5612/1—8.

Storno Miksa

Kiselyterett
irat

MŰENLÉVÉK ORSZÁGOS FIZOTTSÁGA
72 /1921 szám
Ark.: 921 dv III/31. 26 N.

7.) A m. kir. szombathelyi tűzérezred évkönyve 1921. – 12 drb. illustratió a megszállott területeken levő városokról. –

Jelenleg prachistorikus tárgyú cikkeken dolgozik.

III. Storno Miksa.

1.) Sopron és Rust régi részleteinek rézkarcai. fotós példányok. Zinklemnek Storno Műtermében.

2.) A muzslai templom helyeje. Tüzetes Storno és fia. levelezőlap. fotós péld. 3 szinnyomat Clichéek Storno Műtermében.

3.) Jelenleg Sopron város és vidéke régi épületeinek felvételein és leírásán dolgozik, körtük több olyan, mely eddig felvéve még nem volt, valamint Sopron Dóvros régi erődítményeinek leírásán, részben idsb. Storno fer. felvételei alapján.

Az ország (beleértve a megszállott területeket is) műtörténelmi épületeinek rézkarcokban való kiadásán dolgozik, idsb. Storno vázlatkönyvei alapján.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 SZEP 23

KISALFÖLD

Stornó Pál

1024

Meghalt Stornó Pál Sopronban

A gyűjteményéről híres soproni Stornó család legidősebb Magyarországon élő tagja Stornó Pál grafikus művész szombaton 70 éves korában Sopronban meghalt. Gyűjteményében nagyon sok soproni épületet és tájat megörökítő grafika maradt utána.

zempontjából jelentős
ontosabb a fővetésü silók
betakarítása. Ennek a mun-
tának 68,9 százalékát végez-
ék el a termelőszövetkeze-
ek. Legtöbbet eddig a sop-
oni járásban silóztak, a ve-
és 82,5 százalékát. A győri
árás eddig 76.3, a kapuvári
árás 71,3, a mosonmagyar-

STORNO MŰTEREM
SOPRON
BÉCSI-UT 5., USZODA-U. 6.
TELEFON 235.

Sopron, 192 7 február hó 19.-én.

A Müemlékek Országos Bizottságának.

Budapest.

Mellékelve van szerencsém, a Mélyentisztelt Bizottságnak 6 darab régi györi uccarészletet ábrázoló, tollrajzaim után készült, levelezölapot irattára részére tisztelettel elöterjesztenem.

Megjegyzem, hogy a Virágpiac barokk-stylü sarokházát, melyben jelenleg Kreszta Ferenc üzlete van, tudtommal a pusztulás veszedelme fenyegeti, amennyiben az, értesülésem szerint lebontásra van kiszemelve. Kár volna, ha Györ város régi épületeit ily müvészi és festöies részlet lebontásával pótolhatatlan veszteség érné.

Kiváló tisztelettel:

6 drb. levelezölap mellékelve.

Storno Pál

MŰEMLÉKI [illegible] BIZOTTSÁGA
182. 1927. szám
Érk.: 1927. év május hó 28. n.

STORNO MŰTEREM
SOPRON
BÉCSI-UT 5., USZODA-U. 6.
TELEFON 235.

Sopron, 1934 szeptember hó 10.

Méltóságos

dr. Gerevich Tibor Urnak.
A Müemlékek Országos Bizottsága Elnöke. stb. stb.

BUDAPEST.

Méltóságos Uram!

Csak ma értesültünk Méltóságodnak a Müemlékek Országos Bizottsága elnökévé való kinevezéséről. Fogadja Méltóságod ezalkalommal ugy atyám valamint Miksa bátyám nevében is legöszintébb gartulátionkat.

Nagyatyánk nyomdokain haladva biztosithatjuk Méltóságodat hogy a Müemlékek Országos Bizottsága törekvéseit szerény munkánkkal miként a multban a jövöben is mindenkor támogatni fogjuk.

Hazafias tisztelettel
maradok Méltóságodnak szolgálatkész
hive

Storno Pál

Sopron, 1934 szeptember hó 10.-én.

442 1934.
1934. szept. 19.

STORNO ÉPITÉSZETI ÉS IPARMŰVÉSZETI MŰTERME

SOPRON Bécsi-ut 5., Uszoda-utcza 6.

Sopron 1929 februàr 19.

Mèlyen tisztelt Elnökség.

Egyidejülag ezen soraimmal küldöm mult évi oktober hoban a Bizottsàgtol kölcsönbe kapott képeket. Hogy ezen képek nagy segitségül szolgàltak bizonyitja a mellékelt Evkönyv a miért is ugy a magam mint az ezred nevében hàlàs köszönetet mondok.

Az ezred ezen évkönyböl 500.szàmozott példànyt adott ki. Az elsö példànyt Horty kormànyzo' ur ö föméltosàga,a màsodikat bàro Léhàr ezredes ur kapta mint hadosztàlyunk paranscnoka. Az évkönyv célja,egy emlék a nehéz idökre,és a többi ezredek tisztikaràának hasonlo munkàra valo serkentése. Egy példànynak,ha a portokat bele szàmitjuk ,önköltségi àra 90.kor. Dacàra annak hogy az eladàs irànyàban semmiféle propaganda nem történt màr csak 160.példàny maradt meg, noha a szöveg föképpen ezredbeliekat érdekelheti.

A mellékelt példànyt azon kéréssel,hogy azt hàlànk csekély jeléül méltoztassék tekintani,az Elnökség rendelkezésére bocsàjtom. A megmaradt példànyok nevezett szàmban esetlegas vevöknek rendelkezésre àllnak.

A kivitelre,rajzokra vonatkozolag azon megjegyzésem volna még,hogy tudatàban vagyunk annak hogy a szinezés heraldikailag nem helyes de sajnos nem àllott oly összeg rendelkezésünkre hogy a megfelelö szinekat alkalmazhattuk volna.Az eperjesi cimer pedig teljesen hibàs,mivel a soproni levéltàr becsomagolva lévén Eperjesen kellett volna azt beszerezni ami az idö rövidsége miatt lehetetlen volt.

Atyàm szàndéka az összes megvàlt vàrosok ily modon valo kidolgozàsa de valamivel nagyobb formàban,és ha a kellö példàny àladàsa bisztositva volna füzet vagy mappa alakjàban valo kiadàsa.

A fényképekröl kiàllitott nyugtàm szives visszaküldését kérve maradok

alàzatos tisztelettel

Storno Pal ffy

Megkell Küldeni

S Dehn

Storno Pál

Kiselejtezett irat

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
53 /1921 szám
Érk.: 921 év II/24 hó n.

Historizmus

Id. Storno Ferenc a romantikus historizmus szellemében festészettel, tárgy- és épület-tervezéssel, stílszerű műemlék-helyreállítással foglalkozott.

„Hosszú éveket betöltő és sokoldalú tevékenységem során lehetőségem nyílt, arra, hogy csaknem minden stílusirányzatban kipróbáljam magam, és biztosan állíthatom, hogy csaknem mindegyiket megkedvelhetjük. Évekkel ezelőtt az ún. „császárstílus" idegen volt számomra, de egyszer megbízást kaptam, hogy e stílusba restaurálják egy kastélyt és olyannyira elmélyedtem benne, hogy igazi örömmel dolgoztam, ami egyébként minden restaurálásnál fontos."

Id. Storno Ferenc kézirata (évszám nélkül)

A historizmus időszakában a történelmi korszakok formajegyei az iparművészetben a reprezentatív egyházi és főúri megrendelések mellett a mindennapi élet területén is jelen voltak. Ausztria területén a „jó ízlés pallérozását" hirdető időszaki kiadványok közé tartozott a Niederösterreichische Gewerbe Verein „Gewerbe Kunstblatt" c. folyóirata. Id. Storno Ferenc Leopold Ernst (1808-1862) bécsi építész és August Ferdinand Breunner gróf (1796 -1877) támogatása révén 1858 és 1862 között a „Gewerbe Kunstblatt" címlaptervezője és legfőbb illusztrátora volt.

Az építészeti stílusokról szerzett ismereteit a középkori műemlékek épületfelmérése során szerzett tapasztalatai mellett népszerű szakkönyvek, illetve mintalap-gyűjtemények segítségével egészítette ki. Akadémiai képzés helyett a gótizálás alapvető „tankönyvét", a Hoffstadt-féle Gothisches A-B-C-Buchot (1840) forgatta.

Az egyházi és főúri megbízásból készített épülettervek id. Storno Ferenc munkásságának eddig kevésbé ismertetett fontos részterületét jelentik. Szakrális épületei közül kiemelkedik az 1878 és 1881 között József főherceg alcsúti kastélyához tervezett kápolna.

A bécsi „Central-Comission"

Id. Storno Ferenc a műemlékvédelem területén első jelentős kapcsolatát a bécsi „k. u. k. Central - Comission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale" szervezetével alakította ki, amely 1853-ban a középkori műemlékek kutatására és megóvására jött létre.

Id. Storno Ferenc főként Friedrich Amerling (1803-1887) bécsi festővel kötött ismeretségének köszönhetően közvetlen kapcsolatban állt a középkori műemlék kutatásával foglalkozó elismert bécsi szakemberekkel, Rudolf Eitelberger-rel (1817-1885) és Karl Weiss-el (1826-1895). Eitelberger magyarországi utazásáról készült, középkori műemlékeket bemutató részletes tanulmányában, a sopronhorpácsi templom kapuzatának rajzát Storno felmérési vázlatai alapján közölte.

1857-ben a bécsi szervezet „Correspondentté", külső segédmunkatárssá nevezte ki. Storno számos leírást és felmérési rajzot küldött Bécsbe, többek között Sopron–környéki út menti keresztekről, a ruszti, a rábasömjéni templomról, a soproni Szent Mihály – plébániatemplomról, a fertőrákosi Mithras –szentélyről.

Műemlékfelmérő út Zala vármegyében, 1861.

1861 nyarán Storno személyes jó barátja, Paúr Iván (1806-1888) társaságában Zala vármegyébe utazott, hogy az ott fellelhető műemlékekről, római sírkövekről, középkori épületekről felmérési rajzokat készítsen. A két hétig tartó utazás az első olyan régiségtani kirándulás lehetett, amelyre Storno elkísérte Paúr Ivánt az archeológia és középkori építmények iránt egyaránt lelkes, országosan elismert kutatót.

A Magyar Tudományos Akadémia Archaeológiai Bizottsága

Id. Storno Ferenc 1863-tól a Magyar Tudományos Akadémia Archaeológiai Bizottságától kapott megbízást a történelmi Magyarország területén található középkori műemlékek és falfestmények felmérésére, dokumentálására.

1863-ban a bizottság hivatalos megbízásából, Rómer Flóris (1815 -1889) felkérésére Storno első útja Vas és Zala vármegyébe vezetett, ahol többek között a veleméri, tótlaki és mártonhelyi falfestményekről készített másolatokat.

Műemlékfelmérő utazás Erdélybe, 1869

„Körutjai alatt mind inkább teltek rajzkönyvei is, melyek hazai műemlékeink valódi tárházai. Fölvételei nemcsak a legkisebb vonásig hűk, de egyszersmind a tárgyak szellemét is visszavarázslók. Nemcsak mi mondjuk, hogy alig van, ki találóbban tud stílszerüleg rajzolni, mint Storno: mondják és vallják még szomszédosaink közt a szakértők is. És a mi a kitartást, a munkakedvet illeti, alig hiszem, hogy őt valaki a legforróbb napi munka után kifáradva látta volna."

Vasárnapi Újság, 1876.

Kubinyi Ágost és Rómer Flóris 1869 tavaszán Id. Storno Ferencet kérte fel, hogy az Archeológiai Bizottság részére erdélyi műemlékekről és falfestményekről rajzokat készítsen.

Az erdélyi út Storno egyik legjelentősebb és egyben szakmai szempontból is legtermékenyebb műemlékfelmérő utazása volt. Hazatérése után, részletes útvonalleírást tartalmazó jelentése, az Archaeológiai Bizottság közlönyében, az Archaeológiai Értesítő jelent meg (1869. II. 1-2.).

Műemlékek Országos Bizottsága

1872-ben Henszlmann Imre (1813–1888) kezdeményezésére létrejött a Magyarországi Műemlékek Ideiglenes Bizottsága, majd az 1881-es műemlékvédelmi törvénnyel megalakult a Műemlékek Országos Bizottsága. (MOB)

1877-től Id. Storno Ferenc kezdetben az ideiglenes bizottság, később a MOB részére több alkalommal küldött középkori műemlékekről készített felmérési rajzokat.

A tervlapokat korábbi felmérési vázlatai alapján fia, Storno Kálmán építész dolgozta ki. 1880-ban az „Magyarországi Műemlékek Ideiglenes Bizottsága által a hazai műemlékek rajzaiból rendezett kiállításon" a Storno – család felmérései alapján számos tervlapot mutattak be. E tervanyagot ma, Budapesten a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal tervtára őrzi.

Bihari műemlékfelmérő út, 1879

A nagyváradi dómtemplom stílszerű restaurálásának idején, 1879-ben id. Storno Ferenc újabb műemlékfelmérő útra vállalkozott. Régi barátja, Rómer Flóris társaságában középkori templomokat rajzolt Bihar vármegyében.

Stílszerű műemlék-helyreállítás

„Nézeteim szerint a restaurálás abból áll, hogy az épületből a lehető legtöbbet abban az állapotban állítanak helyre, miként az első építőmester elképzelte. Ahhoz, hogy mindez megvalósuljon mindenekelőtt pontos felmérés szükséges az épületről, hogy áttekinthető és helyes épületterv készüljön, amelyben minden hiányzó részlet és minden későbbi kiegészítés különösen pontosan megmutatkozik."

1859-1866 Sopron
Szent Mihály-templom stílszerű restaurálása

Id. Storno Ferenc pannonhalmi munkái:
1868-1869. Bencés monostor altemplomának stílszerű restaurálása.
1870-1875. Bencés monostor templomának stílszerű restaurálása.

1873 Tulln (Niederösterreich, Ausztria)
Háromkirályok-kápolna (karner) freskóciklusának restaurálása Anton Kerschbaumer plébános felkérésére.

1872-1873 Szepesváralja (Spišské Podhradie, Kirchdrauf, Szepes vm)
Zápolya – kápolna stílszerű helyreállítása, berendezési tárgyai közül hat szék tervezése.

1876–1877 Besztercebánya (Banská Bystrica, Neusohl, Zólyom vm)
Dómtemplomban a Barbara – kápolna stílszerű restaurálása Ipolyi Arnold felkérésére.

1882–1885 Garamszentbenedek (Hronský Beňadik, Sankt Benedikt, Bars vm)
Bencés apátsági templom stílszerű restaurálása Storno Kálmán és ifj. Storno Ferenc közreműködésével.

1883-1886 Körmöcbánya (Kremnica, Kremnitz, Bars vm)
Szent Katalin - templom stílszerű restaurálása és berendezési tárgyai neogótikus stílusban Storno Kálmán és ifj. Storno Ferenc közreműködésével.

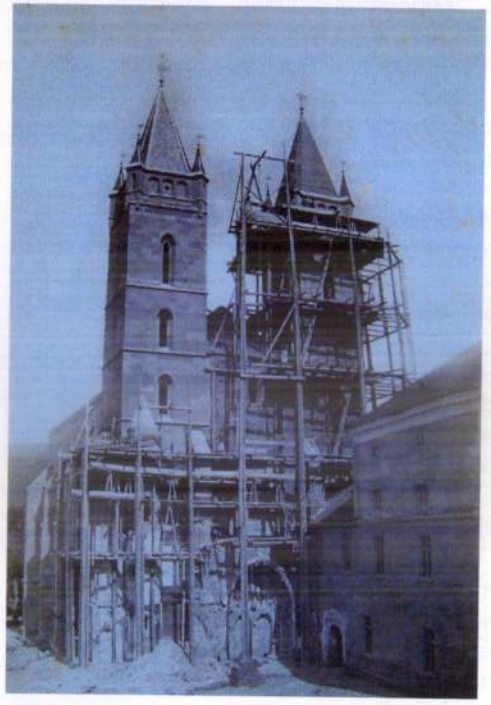

„A STILISZTIKUS RAJZOLÓ"
Műemlékfelmérés és stílszerű restaurálás id. Storno Ferenc életművében

Id. Storno Ferenc sokoldalú művészi tevékenységével a magyarországi historizmus meghatározó alakja volt.
1821-ben Kismartonban született, majd édesapja szülővárosában a bajorországi Landshutban nevelkedett. A családi hagyományt követve a kéményseprő szakmát tanulta ki. A rajzolás tehetségével megáldott ifjú kéményseprő tanonc legfőbb vágya az volt, hogy a müncheni képzőművészeti akadémián festészetet tanuljon. Kedvezőtlen családi és anyagi körülményei nem tették lehetővé, hogy felvételizzen a művészeti akadémiára. Szüleit korán elveszítette, ambíciói megvalósításához mostohaapjától nem számíthatott támogatásra. Vándorló kéményseprőnek állt, bejárta Bajorországot.
1845-ben visszatért szülővárosába, Kismartonba, ahol édesanyja rokonai után kutatott, de nem járt sikerrel. Egy szerencsés véletlennek köszönhette, hogy épp Sopronban telepedett le.
Sopronba érkezése után munkába állt Johann Hartner kéményseprő mesternél. Közben Steinacker Károly helyi rajztanártól vett órákat. Kéményseprő mestere halála után, 1848-ban feleségül vette annak özvegyét és végleg letelepedett Sopronban.
A következő években fontos baráti kapcsolatokra tett szert, az osztrák és a magyar arisztokrácia köreiben is több pártfogója akadt. Komoly lehetőségek nyíltak meg Storno előtt, mikor Eduard de Linage francia katonatiszt barátján keresztül megismerkedett a neves bécsi portréfestővel, Friedrich Amerlinggel. Amerling révén egyre ismertebb lett Bécsben, számos megbízást kapott tárgytervezésre és középkori épületek rajzolására.
Műemlékfelmérései során kiváló megfigyelőképessége, precíz ábrázolásmódja segítségével hűen másolta a különböző korstílusok formavilágát. E területen szerzett tapasztalatait a historizmus szellemében fogant műalkotások tervezésénél is felhasználta.

köszöntőt mond:
FIRTL MÁTYÁS
Győr-Moson-Sopron
Megyei Közgyűlés alelnöke,
országgyűlési képviselő

megnyitja:
DR. LŐVEI PÁL
művészettörténész,
KÖH Kutatási
Osztályának vezetője

2007. április 13.
(péntek) 16 órakor

Sopron, Lábasház,
Orsolya tér 5.

rendezte:
GRÁSZLI BERNADETT
művészettörténész

KISS MELINDA
művészettörténész
Soproni Múzeum

megtekinthető:
2007. június 3-ig
nyitva:
hétfő kivételével
naponta 10-18 óráig

www.muzeum.sopron.hu

MEGHÍVÓ

SOPRONI MÚZEUM

Storno fecit

id. Storno Ferenc halálának 100. évfordulója alkalmából rendezett emlékkiállítás

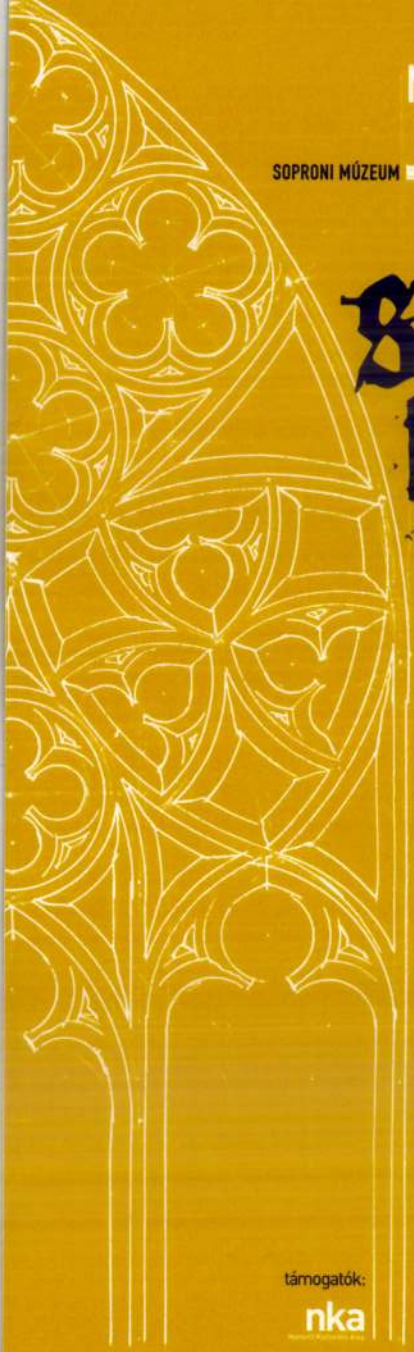

támogatók:

nka

MEGHÍVÓ

SOPRONI MÚZEUM

storno fecit

id. Storno Ferenc halálának 100. évfordulója alkalmából rendezett emlékkiállítás

támogatók:

nka

köszöntőt mond:
FIRTL MÁTYÁS
Győr-Moson-Sopron
Megyei Közgyűlés alelnöke,
országgyűlési képviselő

megnyitja:
DR. LŐVEI PÁL
művészettörténész,
KÖH Kutatási
Osztályának vezetője

2007. április 13.
(péntek) 16 órakor

Sopron, Lábasház,
Orsolya tér 5.

rendezte:
GRÁSZLI BERNADETT
művészettörténész

KISS MELINDA
művészettörténész
Soproni Múzeum

megtekinthető:
2007. június 3-ig
nyitva:
hétfő kivételével
naponta 10-18 óráig

www.muzeum.sopron.hu

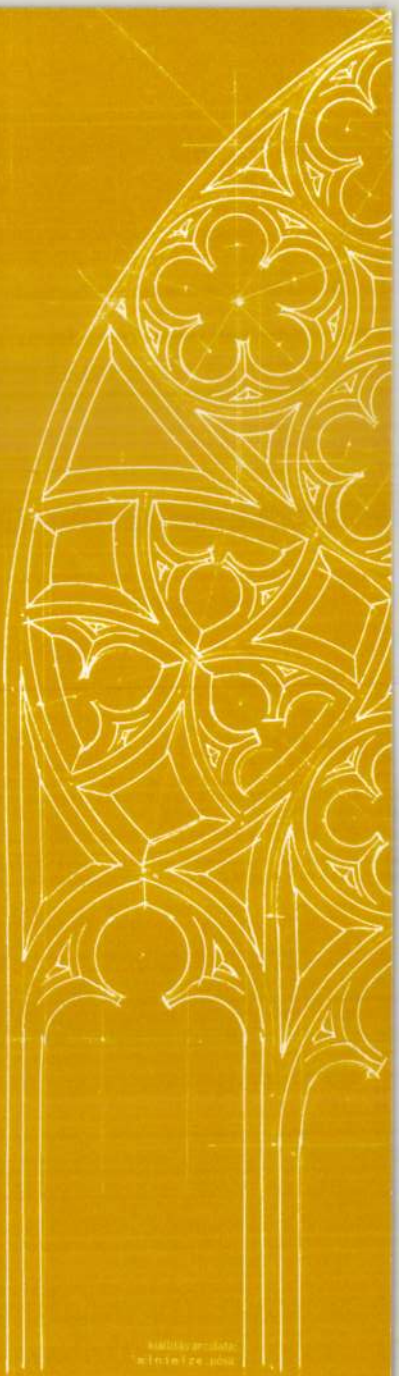

Storno Miksa: Adaléh a győri vár
építéstörténetéhez

Győri Szemle 1941. 151.–153.

Tanulmány

Stornó

Magyar Művészet, 1928

1-59.o.

Mihábri Ernő: Pannonhalma.

Épitészet: (egyházi) Zápolya-kápolna
Székesegyház.
Szepes
Rest id Störno Ferenc 1876.

Művészet VII. évf 1908. 60-62. l.

Építészet: (egyházi) A pátsági templom
Garamszentbenedek
Rest. id. Storno Ferenc
1883.

Művészet. VII évf. 1908. 60-62. l.

Építészet: (egyházi) Apátság és templom
Pannonhalma
Rest Storno Ferenc
1867. 1870–1875.

Művészet VII. évf. 1908. 60–62 l.

Építészet: (egyházi) Vártemplom.
Körmöcbánya
Rest. id. Storno Ferenc

Művészet VII. évf. 1908. 60–62 l.

Storno Ferenc festő és épitész

Pesti Hirlap. 1880. máj. 21. 4.

Emlékiratai kéziratára

Storno Ferenc festő és épülész

Pesti Hírlap. 1880. jún. 20.

Kaas Iván: Magyar festők

id. Storno Ferenc

Magyar Iparművészet, 1901

1/2. sz. 24-33. o. Dr. Czobor Ilona:

A Budapest-ferenc városi r. kath. plébánia templom üveg festésü ablakainak karton jai.

Storno festőművész, restaurátor. 1873.

Archaeologiai Értesítő
VII. 1872-1873., 141-143.
Henszlmann Imre: Jelentés.

Storno Forme, épitész és kötő

Pesti Hirlap. 1883. aug. 14

Prém: Magyar mintemek

Storno Ferenc, igazmüvész

Egyházmüv. Lap.

1880. 21-25.

Storno Ferenc festőművész. 1870.

Archaeologiai Értesítő

III., 1870., 6. szám, 139.

ifj: Storno Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1883. aug. 18. 5

Üveglestészet

Alcsuth. Kápolna

Pesti Hirlap. 1879. febr. 23.

Napi hír.

Storno Ferenc a József főherceg

által ....

Szep es váralja

Zápolya - kápolna falképe, Storno F.,

Religió, 1877. II. 33. n.

Egyh. Tudósítások. 1262.-263.,

Szepes várodja

Zápolya – Kápolna padló mozaikja, (Storno Ferenc)

Religio, 1877, II. 33. tr.

Egyh. Tud. 262.–263. o.

Magyarad. Stono

Pesté Hirlap. 1879. jan. 12. 4.

Stono Ferenc műbútorgyára....

XXXXXX Építészet, egyházi, XIII-XV sz.

Soproni Szent Mihály templom restaurálója Storno Ferenc /1820-1907/

Századok, 1869, 125 o.
Századok.

Falkép

Forgách püspök arcképe

Strong Storno

Nagyvárad

Századok 1879. 537-538 o.

Falkép

Benkovics arcképe

Strong Storno

Nagyvárad

Századok 1879. 537-538 o.

Művészetszociológia

Storno Ferenc festő-épitészt az archeológiai bizottság erdélyi tanulmányutra küldi.

Századok, 1869, 125 o.
Századok.

Ösztöndíjak

Storno Ferenc festő és épitész részére, az archeológiai bizottságtól erdélyi tanulmányutra /középkori falfestmények/

Századok, 1869, 125 o.

Századok

Storno József

/ A bécsi Müvészeti és Iparmuzeum levelező tagja /

Müvészeti hirharang, Magyar Képzőmüvész 1864. máj. 21. 63.

Falkép

Martinuzzi arcképe

Storno Storno

» Nagyvárad

Századok 1879. 537-538 o.

Falkép

Vitei arcképe

~~Storno~~ Storno

Nagyvárad

Századok 1879. 537-538 o.

Falkép kanonok.

Rogerius ~~püspök~~ arcképe

Storno

Nagyvárad

Századok 1879. 537-538 o.

Falkép

Prag kanonok arcképe

Storno

Nagyvárad

Századok 1879. 537-538 o.

Falkép

Patachich püspök arcképe

Storno

Nagyvárad

Századok 1879. 537-538 o.

Falkép

Pázmány Péter bibornok arcképe

Storno

Nagyvárad

Századok 1879. 537-538 o.

Festészet XIX.sz. Storno: Szt.Márton
freskó.

Magyar Művészet 1928.1-59.o.
Mihályi Ernő: Pannonhalma.

Üvegfestés

Templomablakok
Storno
Századok 1880. 180 o.

Üvegfestés

A Bp. ferencvárosi kath. templom ablakai

Storno Ferenc

Századok 1879. 447 o.

Falkép

Szent László király történetéből jelenetek

Storno

Nagyvárad

Századok 1879. 537-538 o.

Falkép

Janus Pannonius kanonok arcképe

Storno

Nagyvárad

Századok 1879. 537-538 o.

Falkép

Horányi kanonok arcképe

Storno

Nagyvárad

Századok 1879. 537-538 o.

Hánosi: Apátsági templom freskói
id. Storno Ferenc 1875

Művészet VII. éof 1908. 60-62. l.

Alesuth - Kastély - Udvari kápolna freskói.
id Storno Ferenc 1881

Művészet VII. évf. 1908. 60-62 l.

Sopron: Szent Mihály templom

Rest. id. Storno Ferenc 1860-63.

Műemlék VII. évf. 1928. 60-62. l.

Storno Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1879. apr. 18.3.

a ferencvárosi templomban....

Storno Ferenc festő és épitész

Pesti Hirlap. 1879. jul. 2. 3.

Kratzmann Ede jeles festőnk....

Storno Ferenc épitész-festő /1820-1907/

Henszlmannal együtt készíti el a lőcsei székesegyház festaurációs terveit. /1871/

Századok, 1871, 291 o.

Storno Ferenc 1820-1907 épitész és festő.

Erdélyi középkori falfestményeket tanulmányoz.

Századok, 1869, 125 o.

Századok.

Rossi

Storno Ferenc
festő-épitész

Pester Lloyd, 1867, XIV. évf. 234. sz.
hir, 5. o.

Storno

Megbizatása:
A Zápolya-ház kápolnájának restaurációja, diszitése cimerekkel, üvegfestményekkel.

Századok, 1873, 300 o.

Storno
Lőcsei székesegyház

Restaurációja.

Századok. 1873. 658 o.

Storno Ferenc festö

Pesti Hirlap. 1879. jan. 12. 4.

Storno Ferenc unterstaurator....

Storno Ferenc festő és épitész

Pesti Hirlap. 1879. febr. 23.

Napi hir.

Storno Ferenc a József főhercegáltal....

Storno festő

Századok 1879. XIII 537-538 o.

Stoppno Ferenc festő

Századok 1879. 447 o.

Stornó Ferenc, festő, XIX.sz.

Religió 1893.I.fv.30.sz.

Vegyesek 248.o.

Stornó Ferenc festő, XIX.sz.

Religió 1893.I.fv.3o.sz.

Vegyesek 248.o.

Festők XIX.sz.Storno Ferenc.

Magyar Müvészet 1928.1-59.o.
Mihályi Ernő: Pannonhalma.

Stormó Ferencz, épitész XIX.sz.
Sárbogárd, kath.templom, főoltár

Religió 1894.II.fv.37.sz.

Egyh.tud.347.o.

Nagyvárad: Falkép Mária és Szent László életéből Székesegyház id. Storno Ferenc 1879-80.

Művészet VII. évf 1908. 60-62. l.

Körmöcbánya: Vártemplom

rest. id. Storno Ferenc

Művészet VII. évf. 1908. 60-62 l.

Mácsa: Kastély. Falképciklus
Jol. Storno Ferenc

Művészet VII. évf. 1908. 60-62. l.

Garamszentbenedek: Apátsági templom.
rest id Storno Ferenc
1883

Művészet VII. évf. 1908. 60–62 l.

Szepes: Lápolya-kápolna.
Székesegyház
Rest. id Storno Ferenc 1876.

Művészet VII. évf. 1908. 60-62. l.

Besztercebánya: Városháza freskói
Id. Storno Ferenc 1877

Művészet VII. évf 1908. 60-62. l.

Besztercebánya: Szent Borbála kápolna freskói
id. Storno Ferenc 1877

Művészet VII. évf. 1908. 60-62. l.

Besztercebánya: Irgalmasok temploma freskói
id Storno Ferenc 1877

Műrészet VII. évf. 1908. 60-62. l.

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
60.l.

Péczely
Béla

id. S t o r n o F e r e n c

Fénykép.

Freskók restaurálása a löcsei templomban. Storno festö által.

Akad. Értesitö. 1870. 289. l.

Falkép. Vázlatok, Mátyás-templom.
Storno

Pesti Hirlap. 1881. nov. 19. 3.

Művészeti hírek

Storno Ferenc festö.

Akad.Értesitö.1870.289.1.

Storno Ferenc építész és festő

Pesti Hirlap. 1881. okt. 8. 3.

A pozsonyi [illegible] restaurálása

"A kun vezérh üldöző Szh. László" –

Stomo Ferenc rajza

Fővárosi tapok 1869. IV. 9. 320.

Hira Képz. Társulat sorsolási tiállítázról

Storno Ferenc epitász és festő

Pesti Hirlap. 1881. okt. 6. 3.

Kápolna-restaurálás

Storno Ferenc épitész és festő

Pesti Hirlap. 1881. nov. 19. 3.

Művészeti hírek

Storno Ferenc festő és épitész

Pesti Hirlap. 1879. okt. 21. 3.

A restaurált nagyvárad-i
székesegyház....

Storno Ferencz, testő

Okat. Szemle, 1894.

Zo-II, 233-247, 419-440,

Szg-ba3, 799-812.

Velics h.: Az ecsyházi....

etc.

Storno Ferenc festö.

Pesti Hirlap.1882.jul.12.1-mell.3.l.

Storno Ferenc, festő
(szt. László harca a kunokkal)

Képzőmüvészeti Társulat
Műcsarnok, 1868. T.
39. l.

Storno Ferenc festő, épitész

Pesti Hirlap, 1882. dec.23. 3.
A Mátyás templom helyreállitása

Storno festő.

Képművészeti Szemle.1879.1.sz.14.l.

id.Storno Ferenc, épitész, restaurátor.

Képzömüvészeti Szemle. 1879. 10. sz. 126. l.
12. sz. 150. l

Storno Ferenc festő és egitész

Pesti Hirlap. 1880. aug. 1.

Kaas Ivor: Magyar festők

Storno Ferenc festő

Magyar Müvészet 1925.497-523.o.
Berzeviczy A.:Az ötvenes évek képző-
müvészete.

Stornó Ferenc

festő

Budapesti Hírlap, 1864. XIX. k.

347 – 352. l. – Magy. Tud. Akadémia.

Stornó Ferenc

festő"

Budapesti Lexikon, 1864. XIX. k.

347. l. — Magy. Tud. AK.

Storno Ferenc (id. ?)

festő és épitész

Budapesti Szemle, 1878.

XVII. 169–177. l. —

Henszlmann Imre bírálata.

/könyv

Storno Ferenc festőművész

Fővárosi lapok 1869. IV. 9. 320.

Hír a Kép. Társulat sorsolási kiállításról

Storno Ferenc festőművész erdélyi utazásáról

Fővárosi Lapok 1869. IV. 19. 352.

Hír

Storno terme testő, epi-
tész

Kat. Semle. 1894. 586.o.

Velics László: az egyházi
... etc.

Stomo Ferenc építész és festő

Pesti Hirlap. 1881. nov. 20. 3.

„Az alapeti mohvari kápolna" c.

deszmüvet....

Storno Ferenc festö.

Arch.Sieb.1913.39.köt.512.1.

Storno Ferenc, festő, épitész

Resti Hirlap, 1883. márc. 9. ll.
Szinház, zene, képzőmüvészet

Restauráció XIX sz.
(Szepes)
A Zápolya-ház kápolnájának restaurációja, díszítése címerekkel, üvegfestményekkel./ Storno munkája/.

Századok, 1873, 300 o.

Restaurálás

Pesti Hirlap. 1879. jan. 12. 4.

Storno Ferenc műrestaurátor....

Vil[illegible]ipitezet. id. Stomo Ferenc
lakóháza. Sopron

Pesti Hirlap. 1883. aug. 14.

Prém: Magyar mutermek

Festészet, XIX. nd, falkép, Zápolya-Kápolna, Storno F.

Religio, 1877. II. 33. sz.

Egyh. Tudósítások. (262.-263.)

Egyházi berendezés

Pesti Hirlap. 1879. febr. 23.

Napi kir.

Storno Ferenc a József főherceg
által....

Festészet, falkép, középkori

Storno Ferenc/1820-1907/ erdélyi tanulmányutjának /1869/ tárgya.

Századok, 1869, 125 o.
Századok.

M.D.K.

Storno ház.

Sopronban az ország legkiválóbb magán muzeoma amit nemzedékről nemzedékre öröklődő gyüjtő szenvedély hozott létre.

Városok Lapja 1937. XXXII.évf. 3.szám. 62.o.
Sopron idegenforgalma.

Sopron, Storno gyűjt.

(jórsa): „Kísértetkastély" Sopronban : Megnyílik a Storno gyűjtemény [Beszélgetés Ardence Évával] = M. Nemzet, 1985. okt. 7. 4. ill.

MDK

Storno művészcsalád tagjai:
id. St.Ferenc festö és épitész

szül.1820.Kismarton, megh 1907-ben jan .29.Sopronban. Landshuton és Münchenben tanult. 1845-ben mühelyt nyitott Sopronban s templomdiszitö, festési, üvegfestéshez való kartonkészitö munkákat végzett, emellet templomok restaurálásával foglalkozott:Sopron, Szepesváralja, Kőcse, Besztercebánya,Erdély./
Egyik képviselöje volt a stilszerü restaurálás elvének.

E.G.II. 476.1.

MDK

Storno-a család

Vidéki muzeumok. A Migyüjtő 1928. 1.sz. 24.1.

STORNO Ferenc épitész. A bélapátfalvai apátsági templom főkapuja, oltára és ablakai részletrajzai 188o. évből fennmaradtak. /Tervj.236./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Storno Ferenc id

vajzai a MOB
vešteře

Arch. Ert

1882. XXXIX. l.

Storno Ferenc id

[illegible]

138. l.

Budinis 160. l.

Storno Ferenc id

l.

Papp Nagyvárad

57. l - 58. l. 62. l.

112. l.

Balkáni szőnyegek III. 224.

Storno Frenc id

und

Forster 1905

8 f. 10. l.

47. l. 49. l.

lehetőségét. Az egész világ eli
tiszta választás volt és ez mem
felé, magunk között pedig joggal
demokratikus erők győzelmét hoz
demokratikus átalakitását. Ilye
összetétele kifejezi azt, hogy
szerváltozás, s az ország ujjáé
zott erővel halad tovább. - /:A

oOo

Berlinben elfoga
ről szóló tervezetet.

oOo

Az ideiglenes
hogy megbizatását az uj nemzetg
tartja. A nov. 29-én összeülő

~~előkészí~~

Storno Ferenc

Deáki templom
rest. Schuler
Friggessel
Felsz. 1875

vod

Velvand

174. l.

Nem helyette
a faj a minőse
állandó és ezi
mással.

Storno Ferenc id

l.

Gerevich románkoriemel.

104. l.

utcában bomba robbant. Egy emb
a vele lévő asszony pedig megse
politikai merényletről, avagy ör

oOo

- A minisztertanács dö
ben. A honvédelmi államtitkár Z

oOo

5./Szabad szó.

Választás után - új
sával sulyos politikai válság o
lasztások előtt politikai erővi
helyzet rendkivüli nehézségei m
it és kikerülhetetlenné lett a
a megállapitása.

választás lefolyá

Storno Ferenc

pannonhalmi restaurálások 1868-72

-irod--

Velvánd

·174·l

1905 CX41

Storno Ferenc

soproni Szent Mihály
templom rest.
1863-68

vród

Velvánd

166-l.

alcsuti udvari kapolna

n.o. 168-l

körmöcbányai szent
Katalinról cimzett
vartemplom rest.
n.o. 169-l

Berzterce bányai templom rest.
1872-86. n.o. 168 l.

Slomo Ferenc

1880-ban restaurálta
a nagyváradi székes-
egyházat

Velvaród

177.l-

Мелитополь тел. 2-14-02

А. Мелитополь тел. 2-14-02

Адрес: Мелитополь Пионерская 1

Мелитополь Отдел кадров Пионерская 1

Паспорт

выдан

Паспорт выдан

Паспорт выдан

Паспорт

Storno Ferenc

a lőcsei szent Jakab templom falképeit restaurálta

Velvánd

181-l

3103/II.

1936.

Storno Ferenc

garamszentbenedeki
apátsági templom res-
tauralása
Fiölszentelés 1889.

ivod
z
Velvánd
165. l.

Storno Ferenc

a pannonhalmi Szent-
egyház restaurálása
1868 – 1875.

Récsey Viktor dr.

Győr és Pannonhalma
nevezetességei. Bp.
1897. 34. l. – 35. l. –
36, 37. l. 38, 39. l. –

Ungvár, g. k. tpl

184

Storno Ferenc id

ivód
i

Kiss Kikelhath Magy

1060. l.
1061. l.

Storno Ferenc id

irod
z

Ságüvegenjár

299. l.

JOHN KNITTEL

HUNGÁRIA · KIADÁS

Storno Ferenc id

l. Gereczerajztár

194 h. 208 h. 222 h.
238, 239, 259, 260 h.
269, 270, 271, 272,
275, 295, 359, 360, 362,
363, 364, 369, 384, 385,
416, 417, 418, 420, 421,
422, 423, 425, 427,
428, 429, 434, 450 h.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

..... délelőtt / délután órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

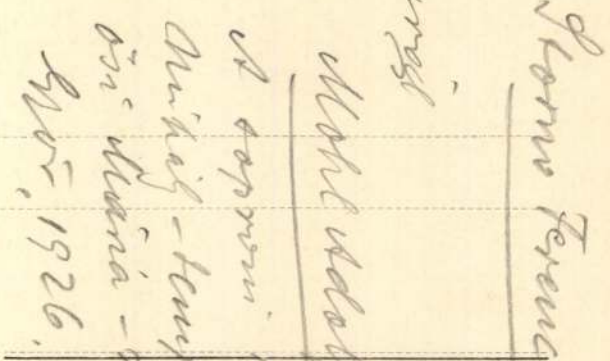

Pohár, talpas, 1656-61, a besztercei mol-
nár-czéh. VIII. 31.

Storno Ferenc id

Środ

Gereczefalkepék:

521. h, 522. h.

Storno Ferenc id

a vajdahunyadi
g. k. templom fal-
képeinek másolatai
1885.

I.

Gerecze falképei

506. k.

Storno Ferenc id

másolta a brassói
szent Bertalan templom
falképeit a MOB
részére 1873 ban

l.

Gerecze falképek

493, 494. h.

:

ij.

ry alján, Berchtesgaden mellett levő Ramsau
előrerében, a dus lombozatú facsopor-
vezet a patakon át, a melytől nem messze
let látszik. A háttért erdőség képezi és az
ése alól jobbra: „Mészöly".

i 30·2 : 50 cm

rseftől 1900: XII. 29-én (699/900). — Ára 700 Ka.
9-én a 458 sz. nyka.

3/900.

Storno Ferenc id

wod
2

Mencl. 20, 264. l

Storno Ferenc id

röd

z

Lechner 1940

187. l.

Felelős kiadó: Dr. HOFFMANN EDITH

Storno Ferenc id

ród
z

Divald Magyarüveml.

38. l. 69. l. 78. l.
79. l.

Pannonhalmi templom
helyreállítása.

A soproni Szent Mihály
templom helyreállí-
tása. 1863-64.

A soproni ferencich
(ma bencések) templomá-
nak helyreállítása

2270. [redacted] T. Mercandetti:

VII. Pius érme.

Az előlapon a mellig á
ható pápát PIVS VII. PONT. MA
a hátlapon pedig SERAFI szent
tól [redacted] csontvázát S. F
és TM felirat veszi körül.

⊥ csodált

Ezüst érem, átmérői 4.1

Az 1899: XII. 4-iki elő
10-iki 95256 ex 1899 (58/900)
1900: III. 26-iki 17294 (157/
mint özv. Jánosdeák Andrásné

Storno Ferenc id

l.

Jbl Lotz

490 - l

Storno Ferenc id

l.

Thirfelsödmaútul

265. l.

kétszer

~~Zsidó kéziratok IV. 41~~

Storno Ferenc id

Storno-ház
Sopronban

l.

Thirfelsödumántul

116. l.
124. l.
125. l.
126. l.
133. l.
152. l.

~~Wien l. Bécs.~~

Storno Ferenc id?

soproni szinkár
homlokrati sgraffitója

l.

Thirfelsödmantul
113. l.

710

ort 1857. norber 20-án

rány asztalon a harmatos kék szőlőfürtnél há-
t ~~egy~~ diót látunk. Fölül három lepke képe
éttő marakodik. Jobbra ~~meg~~ a negyedik lepke röpül.
az asztal sarkán jobbról: „Seba. Wegmayr."

7; 37.2 cm;
~~Lagzateka 1865.~~

231

Storno Ferenc id.

Ipolyi Arnold: Geschichte und Restauration der kirchlichen Kunstdenkmale in Neusohl. Aus dem ungarischen übersetzt von Dr Adolf Dux. Entworfen, gezeichnet und ausgeführt von Franz Storno. Bp. 1878.

320

(arlsruhebau)
894. Május 18-án).

ndvar.

eten balra parasztház van deszka kerítéssel
de a toldaléképület tevele vörös cserép. A kerítés-
fökösöben, két vállkendővel s fehér derékban s nézi
át, a melyektől kettő közvetlenül előtte van. Középütt
dik a csatorna felé, melynek hidját felemelték. Jobb
taljával az egyensulyt tartja. Öltözete: fodros fehér
dő, szűk ujjú ruhaderék a nyak körül fodorral,
szokuya. Jobbra négy borjú tarka köti le figyel-
ettő a csatorna szélén áll az aszony felé fordulva,
nál van, de csak az egyik eszik. A kőtérben fák dis-
a közelében szarvasmarha legel. A derült egbolt fel-
a nádasban vörös betűkkel: „Hermann Paisch
1885"

i 80:140.
Ára 120 ft.

187

Storno Ferenc id

ivód

s

Religio. 1886. jul. 31.

(Sopron, szt Jakab nap-
ján. Szt Jakab - kápol-
nájanak fölszenteléséről.)

568-573.

Ismeretlen festő
A XVII. századból.

568. Batthyány Ádám gr. (T).

Egész alak, kissé jobbra f
szoritó övet fogja, balját pedig kar
tatja. Haja, szemöldöke, szeme, baju
vetett ezüst zsinórzású mentéje, ati
topánjának rövid szára fűzős. Az ara
lon ⊥ óra, réteges buzogány és diszkar
balra függöny lóg, míg jobbra ~~egy~~ ⊥ várn

⊥ szekrényben helyezett

Vászon, méretei 233: 139 c
Lanfranconi Enea gyüjtemén
Átvétetett az 1895: V. 30-
No 557).

⊥ Nén

904: v. 3.

568

577.

Storno Ferenc id

irod

Pódafai Póda Endre.

A soproni kath.
„Parochia"
és a soproni kath.
hitközség története.
Sopron, 1892. 104 l.
118. l. 124. l. – 127 l.

Folyószám	elküldés előtt a katonai szerv, polgári szerv vagy magánüzem	
	év	az egyéni értesítő lap folyószáma
1.	2.	3.

t ö l t i

visszaküldés előtt a városi, budapesti kerületi népmozgalmi nyilvántartó

egyéni értesítő lap

visszaküldve mikor	megküldve lakásváltozás miatt mely népmozgalmi nyilvántartónak	a csatolt honvédelmi munkajegy száma	Megjegyzés
5.	6.	7.	8.

42 VI 12 -8

Storno Fsenc id

wód

Pulmagyarch

II. 218. l.
227. l

Storno Ferenc id.

wód

Czobor Béla: Az al-

csúthi udvari kapolna.

Katholikus Hetilap. 1881.

3 - 5. sz.

Storno Ferenc Ed

wod

Czobor Béla: Az al-
csúthi kápolna. Vas.
Ujs. 1882. 517 + 518. l

Abádszalók, rep.

236, 251,

Storno Ferenc id

iród

Telkes Simon

Üvegiparunk.

Bp. 1895. 27 l.

Storno Ferenc

1885-6-ban restaurálta a soproni szt. Jakab kápolnát.
Egyéb restaurálási munkái:
a soproni szent Mihály templom 1864-68, a pannonhalmi fő monostori templom, a szepesváraljai Zápolya kápolna, az egri érseki, az dmütri káptalani kápolna, a nagyváradi székesegyház, az alcsuthi főtercegi kápolna, a garam szentbenedeki templom, a körmöczi várkápolna, a szatmári Mária-kápolna, a tulni (Austria) szt. Háromság kápolna, a soproni kr. szent János templom stb.

Mihályi Ernő: A középkor műemlékei Sopronban. A soproni fogimn. értesítője. 1913-14. évről. Sopron 1914. 15. és köv. ll

A stilus tisztaság, a stiluseggség jegyébe

Storno Ferenc, festő III. 144.

813

Reinhart Johann Christian

Aloé Eutyca. Rt.

K. 1.— 85 m. 128 sz.

Stornoferenc

1820 – 1909 –

Kismarkovból jött Sopron-
ba, melynek mint restau-
rator, épitész és dekorativ
festő egyaránt dicsére szol-
gelt

A Soproni Kepző-
műveszeti Kör kiállí-
tása 1927

Molenaer Jan Miense: Pipáz
fér fi. 115 (979), 4302 (912).

Storno Ferenc

Fried

Munkk

Sopron városa a sz. Mihály templomot fenti által restaurálttatta.

Számos rajza a festmény magyarosnégi műemlékekről a Műemlékek Orsz. Bizottsága rajztevába.

Storno Ferenc.

Az alcsuti kápolnának tervezése és a kivitel Storno Ferenc jeks mű építészre és restaurátorra bizatott, kivel 1878-ban Nagyváradon ismerkedett meg a főtereg, hol Storno a székesegyház helyreállításával foglalkozott. A kápolna román stylu tervezetei már az 1879 évi Székesfehérvári országos kiállításon a szakértők figyelmét a jura lekötték, hogy a mesterett a jury egyhangulag aranyérmet itélt. Másfélévi szerény munka után a kápolna elkészült s 1880. nov. 24 és ~~szentelletett fel~~ áldatott meg, a felszenteles későbbi időre halasztatván. Ezután következik a kápolna tüzetes leírása. Ha kell, felhasználandó.

Czobor Béla. Az alcsuthi kápolna. Vas. Ujs 1882. 33. sz.
Storno Ferenc rajzaival.

Storno Ferenc

irod.

-6- Az alcsuthi Kápolna fölszentelési ünnepége. (1882. aug 5 én) Vas. Ujság 1882. 525-526 lap A Kápolna fametszeti képével.

Az alcsuti Kápolna. (Könyvismertetés) Vas. Ujs 1882. 591 l

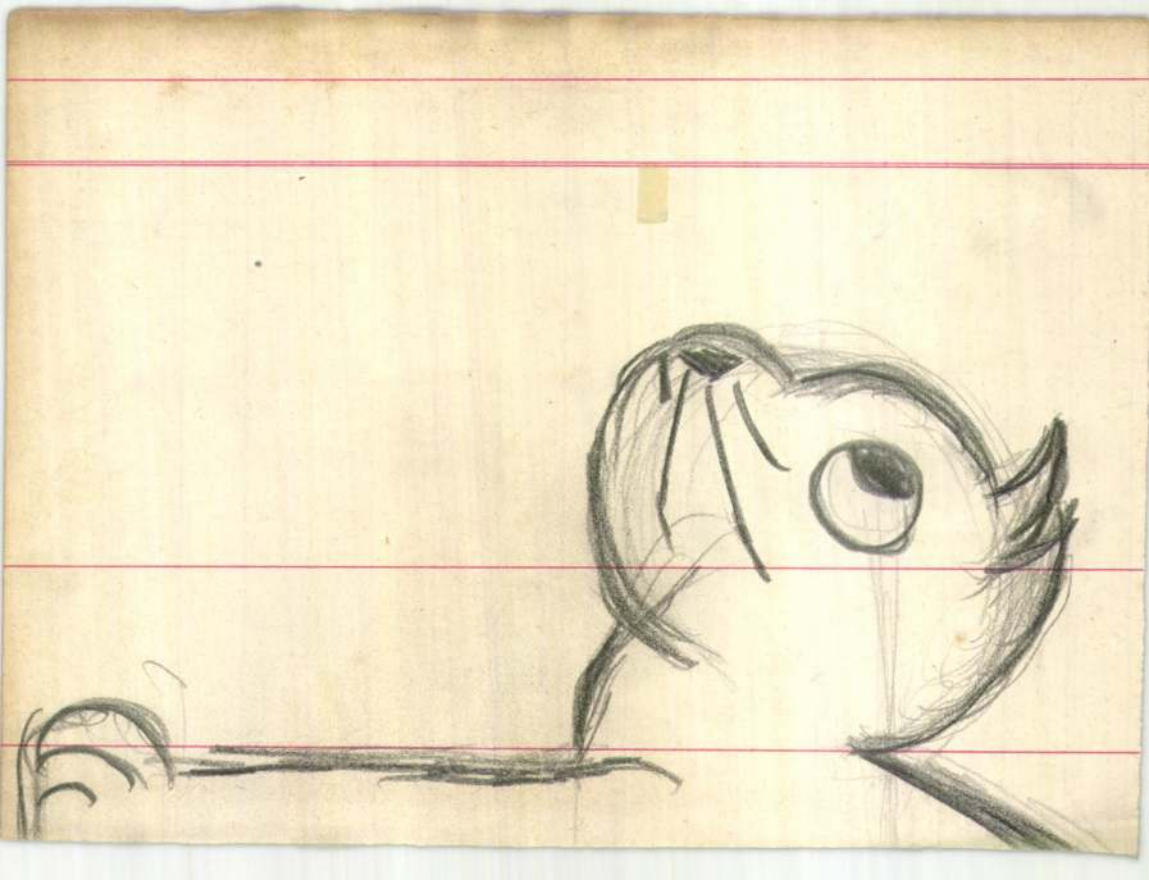

Storno Ferenc

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 500
1928. 2-3, 338, 467-588, 467, 482-483, 489, 493, 515-516, 518, 536, 539, 554, 557, 562, 563, 577, 583, 584, 586-588.

1930. 302, 308, 603

Stornoteme

irodalmához és egyébkisebb adatok.

Storno Löcsén már 14 falképet restaurált.

É. A műemlékek bizottsága. Arch Ért. 1872. VII. 24 l.

Ez a 14 kép a mostani sekrestye ajtajának keleti oldalára van festve. A hét halálos bűn és a hét könyörületes irgalmassági cselekedet. Mesterileg restaurálta. A sekrestye nyugati falán levő 20 képet még nem restaurálta. A szentségtár megett is felfedezett falképeket a meszelési réteg alatt, ezekre azonban még nem szerződött, bár kíván átos volna.

Henszlmann Imre: Jelentés a Szepessége alsó részére tett kirándulásról. Arch Értesítő. 1873. VII. 141 l

Storno irodalmához.

Myskovszky Viktor: II. A löcsei közepkori műemlékek rövid ösmertetése Arch Ért. 1874. VIII. 69 l.

id. Storno Ignac

Kultag beküldte a győri székes-egyház, a szakolczai plébánia, sa sopron i sz. Mihály című plébánia templomnak igen sikerült rajzait és leírásait 3 törzsíven és 17 rajztáblán. A szintén felvételre kitűzött kismartoni, köszegi és veszprémi templom rajzain még dolgozik.

Dr Henszlmann Imre. Évi jelentés a magyarországi műemlékek id. bizottságnak működéséről 1878 ban. Arch. Ért. 1879. 3. l

Storno Ferenc id

restaurálta a pannonhalmi rékeszegyházat Kruesz Krizosztom főapát alatt

Mihályi Ernő:

Művészi élet Pannonhalmán.

Pannonhalmi Szemle

1943. 275. l.

Storno Ferenc id.

Irod

Mihályi Ernő dr:

A jubiláló ~~[illegible]~~ pannonkalmi nőres-egyhaz. Pannonkalmi Szemle 1926. 1. szám.

52

SIENAI FESTŐ, XIV. század

Madonna Sz Antal apát és Alex. Sz Katalin között

Csúcsos felső záródással, fa, tempera, 35·5 × 19 cm.

SIENAI FESTŐ, XIV. század

Madonna Sz Katalin és Sz Borbála közt

Fa, tempera, 36·5 × 20·5 cm.
Restaurálta Endrődi Sebestyén, 1926.

SIENAI FESTŐ, XIV. század

Krisztus a kereszten, Szűz Mária, Sz János ev., Sz Katalin és Sz Ferenc között

Csúcsos felső záródással, fa, tempera, 83 × 55 cm.
A kölni Ramboux és az Ipolyi gyűjteményből.

IX. Mi-9

Storno Ferenc id

Részlet a Szent Mihály-
kapu környékéről,
id. S. F. 1864-évi
vázlatkönyvéből
Storno Pál rajza

Soproni Szemle
1938. 288. l.

Storno Ferenc id

A soproni ht Mihály templom.

Fentinek 1851. évi vázlatkönyvéből

Repr.

Soproni Szemle

1937. 288 l.

Buda

Storno Ferenc id.

festő
1821 – 1907

irod
Levárdy Rezső O.S.B.

id. Storno Ferenc pannonhalmi működése.
Soproni Szemle
1939. 35 – 51 – l.
arcképpel és képekkel.

Fenti életrajzának megírásánál ez a cikk okv. felhasználandó.

Storno Ferenc id

Restaurálta a Sopron-i Szt Mihály-templom tornyának déli oldalán volt, Krisztust a keresztfán ábrázoló, 1481-ben készült freskót. Ezt 1907-ben, mikor a templom külsejét lakkozták, lemeszelték.

Storno Miklós: Adatok a soproni festészet történetéhez. Soproni Szemle 1937. 210.o.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Storno Ferenc id.

Bástyarészlet a vá-
rostorony mellett
Repr.
Sopron i Szemle
1937. 287. l.

Storno Pál atrajzolása, mint
a többi itt megjelent id. Storno
rajz.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Storno Ferenc id.

A fertőbozi Gloriett
c. vízf. 1850-ből

Repr.

Storno Aliksa: A fertő-
bozi „Gloriett". Soproni
Szemle. 1943. 281. l.

Storno Ferenc id.

iród
z
Levárdy Rezső:

id. Storno Ferenc
pannonhalmi
műtödése.
Különlenyomat
a Soproni Szemlébol.

Storno Ferenc id

Háromhárter (Sopron)
c. vástata
repr.
Soproni Szemle
1937. 10. l.

hirlapcsrda
Székelyudvarhely

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

kereskedő, hirlap és [illegible]
főbizományos
BERHIDA (Veszprém vm.)

NYOMTATVÁNY

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Storno Ferenc id

irod
2

Török Sándor:

A Storno-család
otthona Sopronban.
Magyarság, 1936.
nov. 16.
Képekkel.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Storno Ferenc id.

Bástyatorony az Elő-
kapu közelében (Sopron)
1887

Eröditmény a Város-
torony és Előkapu kö-
zötti bástyaszakaszon 1887
(Sopron)

Storno Pál utain-
rajzolása
repr.

Soproni Hemle

1937. 72, 73. 1-

Storno Ferenc

l.

Radoskastély II

60. l.

Bellesch Belved: 68. l. (Salzburgi bajor iskola) — Baldass, Ludwig: Két középrajnai festmény magyar múzeumban. Az O. M. Szépművészeti Múzeum Évkönyvei, VI. kötet, Bp., 1931., 89—90. l. (Képe 88. l.) — Kampis Antal: Könyvismertetés. AÉ, XLV., 1931., 280. l. — Éber László: Könyvismertetos. MM, VII., 1932., 318. l. — Elek Artúr: Könyvismertetés. Nyugat, XV.—1932., I. kötet, 44. l.

NÉMET (OSZTRÁK?) FESTŐ 1460 körül

Két oltárszárny

Körülmetélés (előoldalán *Mária halála* dombormű, l. szobrok)
Mária és Erzsébet találkozása (előoldalán *Királyok imádása*. dombormű, l. szobrok)

Fa, tempera, 124×87 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.
Restaurálták Jobst testvérek, Bécs.

Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion, II., 1871., 374. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 97. szám és 92. szám. — Gombrich, Ernst: A bécsi oltár és az esztergomi múzeum fareliefjeinek történeti helyzete. MM, XI., 1935., 223—228. l. (Körülmetélés képe 227. l.)

NÉMET (SVÁJCI?) FESTŐ 1470 körül

Krisztus a keresztfán, Szűz Mária, szentek és donátor

Fa, tempera, 108×97 cm.
Alsó szélén felirat.

Paul Ganz (szóbelileg): Kölni mester

Storno Ferenc id.?

Eisenstadt. Haydns Gartenhäuschen, aquarell 1898.

Csatkai, Dr André

Joseph Haydn. Katalog der Gedächtnisausstellung in Eisenstadt. 1932.

5. l.

Fa, tempera, 143×54·5 cm.

ZUCCHERELLI, FRANCESCO (római festő, 1702—1788)
Tájkép
Vászon, olaj, 115×132 cm.
Gerevich PÁ, 241. l. (Zuccherelli.)

KÉPEK

ZURBARAN, FRANCISCO DE (spanyol festő 1598—1664) KÖVETŐJE
Szent Izidor feltámaszt egy halottat
Vászon, olaj, 50×55 cm.
Lepold—Homor 97. l.

L FÖLDI, AMAND KÉPEK

Vászon, olaj, egyenkint 33×47 cm.
Maszlaghy II. 385—386. szám.

COCK, JAN DE (németalföldi festő, † 1529 körül)
Tájkép Szent Kristóffal (128. kép)
Fa, tempera, 26×36 cm.

Storno Ferenc id.

ivód.

Czobor Béla dr.: Az
egyházi művészetek
harankban. Bp. 1879 –

12. l. 16. l.

< Storno Ferenc id >

építész

cikke

< > Régi soproni borsajtók, hordók és mércékről

Soproni hemle

1940. 6. szám

részben a szerző sajátkezű rajzaival -

Storno Ferenc

restaurálásai Besztercebányán

írod

z

Pór Antal: Ipolyi Arnold váradi püspök élete és munkái vázlata. Pozsony-Budapest. 1886. 115, 116. l.

ragasztott bizonyitvánnyal, mely szerint Rákossy (igy!)
3-ban.

hical studies. London, 1908. 8r. Vkts. Szerző sk. ajánló-

tás architekturája. Bécs, Schroll, 1897. Nagy 4r. Vkts.

szágon. Budapest, 1902. Nagy 8r. Fbkts. Szerző sk. ján-

Budapest, 1904. Kis 4r. Vkts. Szerző sk. ajánlásával.

)est, Athenaeum. 4r. Ered. diszkts. Szerző sk. ajánlásával.

est, 1911. 8r. Fvkts. Szerző sk. ajánlásával.

tt. Budapest, 1888. 8r. Fvkts. Szerző sk. ajánlásával.

Bpest, 1918. 8r. Fvkts. Szerző sk. ajánlásával.

Bpest, 1910. 4r. Ered. selyemkötésben. Szerző sk. ján-

Bpest, 1894. 4 r. Ered. diszkötés. Szerző sk. ajánlásával.

Budapest, 1901. 8r. Félbőrkötés. Szerző sk. ajánlásával.

Stornó Ferenc

vrsd

Boggay Tamás dr.:
Elpusztult és átépített
középkori templomok
a Balaton vidékén.
Balatoni Szemle
1943. 13-14. sz.

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Storno Ferenc, id

ki 1873 és 1890-ben restaurálta az alábbi templom falképeit, Havi Boldoghasszonynak már nagyon megrongált állapotban levő oltárát ingyen kijavította. A falképek részletesen leírva az 50 és köv. lapokon.

Kompanyik Coelestin:

A n. Jakabról címzett lőcsei plébániai templom rövid leírása. Lőcse, 1891.
37. l. 50. l.

671

...ssé jobbra fordulva. Jobb kezét keresztve
...szépső ujján gyűrű van, felemelt kardját
...dőka, bajusza s körszakála szőke, szeme kék.
...a s hajtókája paszománt és derekát nemze-

..., méretei 61.2:47 cm.
erekhyemuzeumból. 107/95. № 44.

107/95:44.

Storno Ferenc id.

lásd

Levárdy Rezső: Id. Storno Ferenc pannonhalmi működése. Soproni Szemle 1939. 1–2. 4.

S t o r n o F e r e n c

festő

Fővárosi Lapok.1869.ápr.18. /Fővárosi hirek./

S t o r n o F e r e n c
festő

Fővárosi Lapok.1869.ápr.13. /Fővárosi hirek./

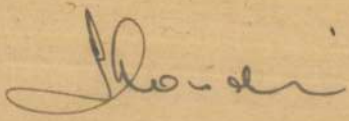

S t o r n o F·e r e n c

rajzoló

Fővárosi Lapok.1869.ápr.9. /Fővárosi hirek./

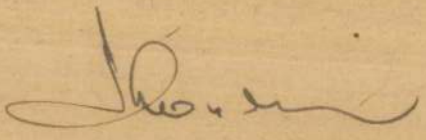

Abladegerüst.

Norm-Geleise.

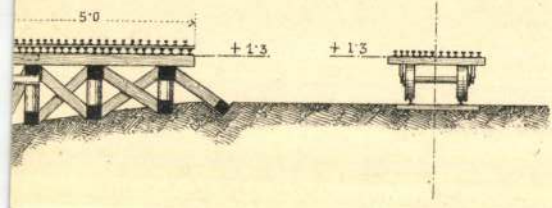

Storno Ferenc

Vas. Ujs. 1891. 45. szám

(Pannonhalma.)

K EGYESÜLETE,- BUDAPEST,VIII.
rut 14-16.

temi könyvtáros "A M.K.ERZSEBET TU-
GA" cimü közel 900 lapos könyve nem-
nek, valamint Pozsony és Pécs váro-
grafiája, hanem bibliografiai lexi-
etlen : közkönyvtári kézikönyve. Szer-
és áldozatkészsége bámulatraméltó.
kutatására forditotta, ezernyi levél-
járta értük, nem sajnálta a költsé-
l pedig a nyolcadrétü 53 ivnyi munka
a. Ez a szinte legendaszerü lelke-

Stornoferenc id

vod

Serhtisträncmlékk

III 2201

J e g y z ő k

Felvétetett a

albizottságának 1934. évi no

keresztény régészeti intézet

a régi Szent Jánosz

gyógysze

Megjelentek

Lux Kálmán, dr. Pacher Béla,

dr. Szentiványi Gyula titká

Előadó bejelenti, hogy Wäld

megjelent, de elfoglaltsága

nem várhatta meg az ülés me

sát

Storno Tsenc id.

Gród
2

Czobor Béla dr.

Az egyházi művészetek
hazánkban. Bpest, 1879
12, 13. l. 16.

Panonhalmi főmonostor
egyház helyreállítás.

Besztercebányai egyházi
műemlékek

Nagyváradi székesegyház

Alcsuti udvari kápolna

leg-

lóke-

ő je-

eni.

rég-

,ami-

skön y-

k.

Mu-

feli-

A

a

Storno Ferenc

Pannonhalmi szentbenedek-
rendi apátság székháza és
temploma.
Garamszentbenedeki apát-
sági templom.
Körmöcbányai vártemplom.
Sopronban sok templom és
kápolna.
Egri érseki palota barokk-
kápolnája gótikus sitlben!!
helyreállítva.

vid

Luxépmemlhely r. 550. l.

tában merőben újszellemű, tár-
kult ki a két leghivatottabb
NT és SZEKFŰ GYULA: MAGYAR
rorán.

glalása ez, mely nem hiá-
gyar ember könyvtárából sem,
yzeténél fogva a magyar nemzeti
nyese. Ez a magyarázata annak
désnek, mely a HÓMAN-SZEKFŰ:
lt.

dása, — mely az első kiadás
nyos kutatások eredményeivel ki-
fejező kötet elkészülése előtt
) példány forog közkézen.

Storno Ferenc

irod

Maszlagly Ferenc:

Adalék a pannonhalmi templomszentelésher.

Uj Magyar Sion, 1876.

II. 847. l.

A Műemlékek Országos Bizottsága

t. Elnökségének

Budapest IX.

Iparművészeti Muzeum

Üllői ut

Storno Tsenc

vrod

Gyulai Rudolf: Épitkezés és műrégiségek.

Molnár Szulpicz dr: A pannonhalmi főapátság története. IV. Budapest 1906. 612. l.

Storno Ferenc

tervezte a nepesi
nékeseghár ügyabla-
kát 1873.

Horváth Viktor: Szent
Márton püspökről cimzett
nepesi nékeseghár.
Lócse 1885. 30. l.

LYEK:

Fogadós – – – – –	Sarkadi András
Mendez Dianna – – – – –	Óvári Rózsi
Dian Diaz – – – – –	Csanádi Lenke
Egy tapasztalatlan ifju – – – –	Pintér Dezső
John, Harry inasa – – – –	Salgó Andor
1-ső) szobaleány – – – –	Széll Minka
2-ik) – – – –	Sarkadiné
1-ső) pikoló – – – –	Lipthay R.
2-ik) – – – –	Lipthay B.

Lazaronik. Fürdővendégek.

K, I. rendü hely 1 K 60 f, II. rendü hely 1 K 30 f, deák- és gyermekjegy 60 f, karzat 40 f.

ban reggel 9-től d. u. **5 óráig** Fa-u. **22. sz. a.**

Storno Ferenc

vrd
2

Gyulai Rudolf: Mü-
vészeti emlékek. Sörös
Pongrác és Rezner Tibold:
A pannonhalmi főapát-
ság története. III. K.
Bpest, 1905. 368. l.
389. l.

A RÁDIÓ JÓBARAT

BUDAPEST 935 NOV. 13 B

A TELEFON MAMAR NÉLKÜLÖZHETETLEN

BUDAPEST 935 NOV. 24 MAGYARORSZÁG B 12

Ngs.

Müemlekek Orsz. Bizottsága

Bfr.

IX. Rákos u/o

Stömo Ferenc

irod.

Gyulai Rudolf: A benczés egyházi művészet. A pannonhalmi Szent-Benedek-rend története. Budapest, 1902. I. 479 és küvell. – 504. l.

VASÁRNAP

3

Kath.F 21.Hubert pk.
Prot. F. 10 Győző

HÉTFŐ

4

Kath Borom. Károly
Prot. Károly

Izr. 8. Seni bőjt

KEDD

5

Kath. Imre herc.
Prot. Imre

Telefon Wandl.
3 Arthur

SZERDA

6

Storno Ferenc

cód
2

Gyulai Rudolf és Zoltvány

Irén: Irodalmi és mű-
vészeti viszonyok. A pannon-
halmi Szent-Benedek-rend
története. II. k. Bpest,
1903. 228. l. — Gyulai
Rudolf: Soproni templo-
munk. U.o. 270–275. l.

Storno Ferenc

restaurálta a garamszent-benedeki apátsági templomot. Felszentelter 1889. szept. 29.

vród

Velics László. Az egyházi művészet tanulmányozásáról. Bpest, 1894 67. l.

Zselici plébánia templom freskóit restaurálta Vénesz-szel együtt

u. o. 67. l.

p. V. Országház.

Storno Fsenc, id.

wód

Bünker, J. R.: Das Rastkreuz bei Sopron. Sopron, 1902. 8. l. 11. l. 14. l. 15. l. 16. l.

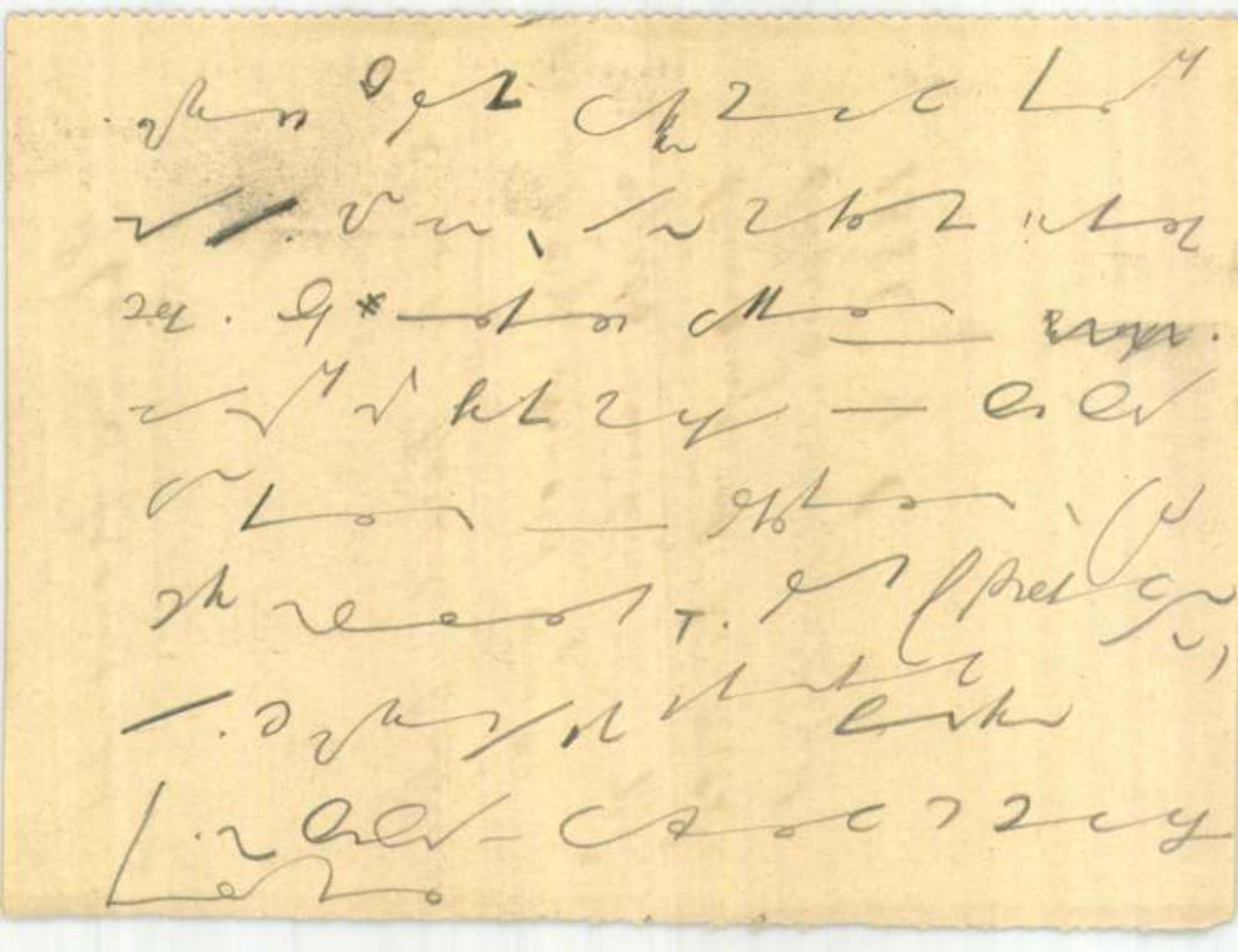

Storno Ferenc. id

ivod

Czobor Béla dr. Kalauz Ipolyi Arnold régi és újabb műhimzés-gyűjteményének kiállítasához. Nagyvárad 1886. 9. l.

Több restaurálásai a forrás szerint:

Soproni szt. Jakab kápolna 1885-6.

Soproni szt. Mihály templom 1864-68.

Pannonhalmi főmonostori templom.

Szepesváraljai Zápolya kápolna.

Egri érseki kápolna.

Olmützi káptalani kápolna.

Nagyváradi székesegyház.

Alcsuti főtercegi kápolna.

Garam szt. benedeki templom.

Körmöci vár kápolna.

Szatmári Mária kápolna

Tulni (Austria) szt. Harónság kápolna.

Soproni ker. szt. János templom.

Storno Ferenc id..

írod

Mihályi Ernő: A
középkor műemlékei Sopron-
ban. Értesítője, A pan-
nonhalmi szent-Bene-
dek-rend soproni főgim-
náziumának — az
1913-14. iskolai évről
Sopron 1914. 12, 15-22. l.
44, 45. l.

Fordítás!

BUDAPEST, I., VAR.

BUDAPEST 1 1935 JUL. 27. 13.

..... szám.

Müemlékek orsz. biz.
Budapest.
~~VI. Állatkerti út 1.~~
Rákos utca

Hivatalból.

Díj átalányozva.

2045/1935.

..... ker., ... utca

Storno Ferenc id

iród

Csatkai Endre dr

Sopron vármegye
műemlékei. II sor.
Sopron, 1935. 90. l.

Ebergőci templom
szent Imre oltárképes
az 1860-as évektől
alighanem fentitől.

II. Mahomet:

Csaknem derékig, négynyolcad
kála rövid. Jobb kezében jogart
tőse felett jobb vállán át szíj van
kép alatt

Mavmet 2º Imp. VIIII. r
anni 53 hauendo regna

a felső tal sarokban: „9"
a kép felett: „Mahometto Impera
s legalól: „Mahometto Imp. IX
A lap hátán olasz szöveg v
Rézkarc, méretei a vonalkere
P. Bertelli: Vite degl' Impe
Ltha 7824

66/93 Nº

Storno Tgene

1874-ben gót stilben készitette a Nepesi Nékesegyház a Corpus Christi kapolnájának oltárát. Az oltár 5.41 m magas és 3.18 m. nélkü-

Horváth Viktor: Szent Márton püspökről cimzett Nepesi Nékesegyház. Lőcse 1885. 40. l.

Stornofscenes

restaurálta a lőcsei
szent Jakab plébánia templom
falfestményeit.

Velics László Az egyházi stb.
92. l.

Vasárnap

10

Avell. András

☽ Holdtölte 15. ó. 42 p.

Hétfő

11

Márton pk.

Kedd

12

Márton p.

Szerda

13

Protestá naptár

November

V	10	Luther
H	11	Márt.
K	12	Jónás
S	13	Szan.
C	14	Klem.
P	15	Lipót
S	16	Ottmár

O görög naptár

Október-Nov.

V	28	Neon.
H	29	Ábrah.
K	30	Zen.
S	31	Epim.
C	1	Nov.
P	2	Acind.
S	3	Acep.

Izraelita

Storno Ferenc

1890 körül restaurálta a
székesfehérvári püspöki reži-
dencia-kápolnáját és ter-
vezte a főhercegi udvari
kápolnát Alcsuton.

irod

Velics László Az egyházi
művészetek tanulmányozásáról.
Bpest 1894. 75. l.

Czobor Béla: Az alcsuthi
udvari kápolna. XVI. tábla-
val. Bpest 1881.

Ignác pátr.

Csütörtök
24
Ráfael főa.

Péntek
25
Mór pécsi p.

Szombat
26
Dömötör

Nap kelte 6 ó. 33 p. — Nyugta 16 ó. 55 p.

1935 • 43. hét **Október** X. hó • 31 nap

naptár

Thisri

V	23	Sz th.
H	24	
K	25	
S	26	
C	27	
P	28	
S	29	S. B.

Storno Tsenc

A pannonhalmi szent Benedek-rendi főmonostor székesegyházát fenti restaurálta 1868–72. ben.

vód

Veliés László: Az egyházi művészetek tanulmányozásáról. Bpest 1894. 23. l.

vód

Emléklapok a pannonhalmi főmonostori székesegyház negyedik felszenteléséneh alkalmából. Győr 1876.

20
Valois Félix

Csütörtök
21
Sz. M. bemutatása

Péntek
22
Cecília vt.

Szombat
23
Kelemen p.

Nap kelte 7 ó. 15 p. — Nyugta 16 ó. 17 p.

1935 • 47. hét **November** XI. hó • 30 nap

naptár
Markhesvan

V	21	
H	22	
K	23	
S	24	
C	25	
P	26	
S	27	S. K.

Storno Ferenc

a besztercebanyai egyházi
műemlékek helyreállítója

Irod
-z

Velics László. Az egyházi
műemlékek tanulmányozásáról.
Bpest 1894. 79–80. l.

Restaurálta a körmöcbányai
sz. Katalinról-cimzett
vártemplomot. Befejezve 1891.
u. o. 81. l. és

Križko Pál: A körmöc-
bányai vártemplom helye-
állításának története.
Bpest 1877.

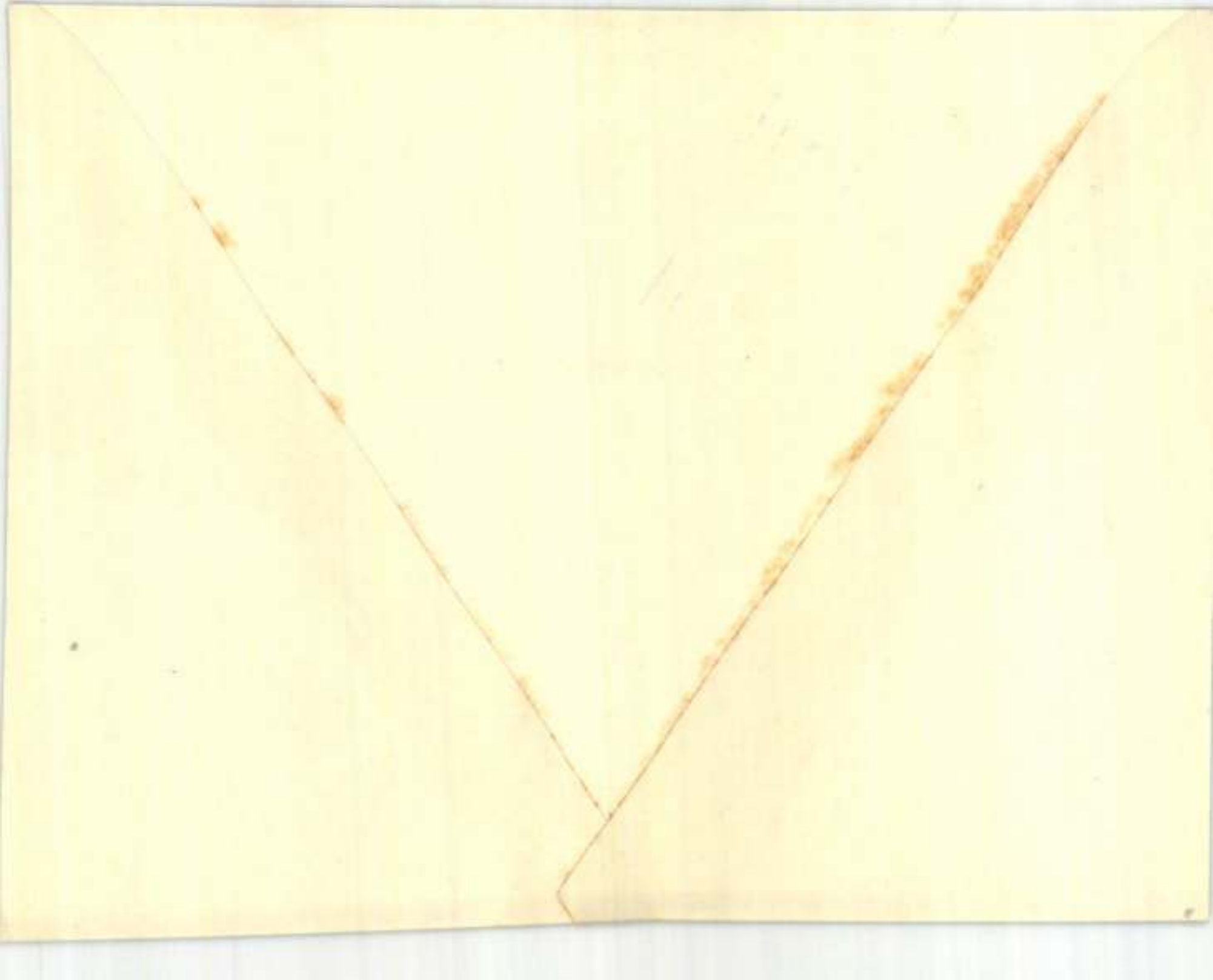

Storno Ferenc id

Irod

Fraknói Vilmos

Rómer Flóris amlé-
kerete. Bpest 1891.

20.l.

SZELLEMI EGYÜTTMŰKÖDÉS SZÖVETSÉGÉNEK MAGYAR EGYESÜLETE

ALEXANDRA DAVID-NEEL

F. ÉVI JANUÁR HÓ 17-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR
A TISZTI KASZINÓ DÍSZTERMÉBEN (IV., VÁCI-UTCA 38)

„LE TIBET ET SES SECRETS" (A TITOKZATOS TIBET)

CÍMEN FRANCIANYELVŰ,
VETÍTETT KÉPEKKEL KÍSÉRT ELŐADÁST TART,
MELYRE CÍMEDET TISZTELETTEL MEGHÍVJA

AZ ELNÖKSÉG

Az előadáson csak meghívó felmutatásával lehet megjelenni. Meghívók kaphatók az Egyetemi Nyomda Könyvesboltjában (IV., Kossuth Lajos-u. 18.) és a Vajna György és Társa könyvkereskedésben (IV., Váci-u. 28.).

Kötelező ruhatár 1 P.

Franklin-Társulat

Storno Ferenc

1863-68. restaurálta a soproni szent Mihály templom ~~belsejét~~, s 1886. ban a mellette lévő sz. Jakab kápolnát.

vród

Velics László. Az egyházi művészetek tanulmányozásáról. Bpest 1894. 70. l.

NYOMTATVÁNY

Poda Endre: A soproni kath. parochia története. Sopron, 1892.

Nagyméltóságú Méltóságos Nagyságos

Póda Endre: A sz. Jakabról czinzett régi temető kápolna. Sopron 1887.

magukat a művészeket is. Jelentős eredménynek tartjuk, hogy folyóiratunkat a főváros mellett felerészben a magyar vidék művelt közönsége tartja fenn és az öt világrészben szétszórt művelt magyar családok otthonában a Magyar Művészet egy folyton megismétlődő kedves üzenet, egy állandó kulturális kapocs. Hálásan köszönjük ezt a Szinyei Társaság Baráti Körének, annak minden tagjának, de elsősorban Majovszky Pál tagtársunknak, a fáradhatatlan szerkesztőnek és érdemes munkatársának Lázár Bélának. Elismerés illeti az áldozatkész kiadót, az Athenaeum részvénytársulatot, mely nemes ambicióktól vezetve a külföld legszebb hasonló kiadványaival versenyképes formát ad ennek a magyar képzőművészet propagandáját szolgáló folyóiratnak."

Magyar Művészet kiadóhivatala : VII., Erzsébet-körút 7

38838. — Budapest, Athenaeum.

Storno Ferenc

restaurálta a pannon-
halmi nőrcsegyházat
1868-76-6 m.

lásd

MAGYAR MŰVÉSZET

1928. 3. l. 4, 5
(2, stb lapokon)

11. l.

Storno Ferenc

restaurálta az egri érseki palota kápolnáját 1878-ban.

Br Kar Egrikepésk

52. l.

20f
MAGYAR KIR. POSTA

Storno Ferenc

ivod

Lux Géza dr.

Mücsi lékek mützaki felvé-
tele.

Szép-művészet

1943. 13. l.

Storno Ferenc

l.

Lykanemzromantika
186, 239, 242,
254. l.

id. Stornotseme

irod

Henszlmann Imre: Utijegyzetek a Királjtöldről. Arch. Ert. 1879. 301–302 l

id Storno Ferenc

Soproni házában teljesen felszerelt muzeummal bír, melynek tárgyait sűrű utazásai közben gyűjtötte s azok lépcsőházában, szobáiban és, azok mellékleteiben a sajat maga képrőtehetsége szerint festett foglalványokban vannak felállítva. Atyjának ezen szép tulajdonságát örökle fia is.

Stornó Ferenc.

R.F.F. Uj borostjánkő lelet.
Arch. Ert 1879. 163. l

Skarnos Ferenc id

lásd

Arch. Ért.

1879. 3. l.

Storno Ferenc

A harántban párját rítkitó fresco cyklust a szent Zakab templomban Löcsén a 70es években szabadítottak ki. A levakarás közben igen megrongálódott képeket a szepesmegyei tört. társ. Storno Ferenc által 1890.-ben 2258 frtnyi költséggel restaurál tatta

A képeknek részletes bírását adja dr. Vajdovszky János c. szepesmegyei tört. társ II. évkönyvében.

Dr. Dencs Kálmán, Löcse szöstenete. I. Löcse. 1897. 214. l. és 230 l

STORNO Ferenc

SZENTESI Edit: Bekezdések a magyarországi műemlékvédelem előtörténetéből II. Haas Mihály levelei Rudolf von Eitelberghez az 1850-es évek közepéről. = Műemlékvédelmi Szemle, 1992. 1. 69.

STORNO Ferenc

Szent Pát ábrázoló freskója a könyvtárteremben

DOBRI Mária: A Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár története 1791-1991. = Vasi Szemle, XLV.évf.4.sz. 1991 531.p.

sa (Műbarát), Benczédi Sándor szobrász

aganda diadala. Csoportkiállítás a Nem-
, Illés János, Mágori Varga Béla, Szabó

nay József, Nagy Lajos, Illés János, Má-

tudja ossza el
az egyik sort

STORNÓ FERENC

LÁSZLÓ Csaba: Kutatások Pannonhalmán 1986-1990. =
Műemlékvédelmi Szemle, 1991. 2. sz. 17-20.p. és ill. E

VASÁRNAP

29

Kath. F. 16. Mihály f. a.
Prot. F. 15. Mihály

Izr. 2. Újév 2. napja

HÉTFŐ

30

Kath. Jeromos ea.
Prot. Jeromos

Izr. 3. Gedaljah-böjt

KEDD

1

Kath. Remig pk.
Prot. Malvin

SZERDA

2

Storno Ferenc id

laid

Emléklapok a pannonhalmi vé-kercsyhár 1876-évi felszentelésére.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Storno Ferenc id

l.

Közlerkiáll

752. l

MDK

Stornó Ferenc, festöm.és restaurátor

jeles müdarabja a budapest-ferencvárosi templom üvegfestményü ablaka, mely sz.Gellért csanádi vértanut ábrázolja. / A háboru elvitte!1963/.

Czobor B.: Egyházmüvészeti lap.I. 1880.
Szemelvények Storno F. müalkotásaiból. 270-278ól.

Storno Ferenc id

lásd

Egyházm. Lap

I. 206 és kv. ll.

(Szemelvények Storno F. műalkotásaiból.)

képekkel

u. o. I. 228 és kv. ll.

(II. közlemény)

u. o. I. 270. és kv. ll.

(III közl.)

Storno Ferenc id

l.

Egyházm. tap

I. cöf. 11. l. 25. l.

31. l. 33. l. 61. l.

127. l. 129. l. 206. 221.

222. l. ♀ 288. l.

341. l. 360. l.

374. l.

♀ 228, 2366,

266, 270,

ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ཡི།
ཞིང་ཁམས་ཐམས་ཅད་ན།
འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀུན།

Storno Ferenc id

l. Szabó Árpád

32, 130, 132,

205. l.

— timpanon 192
SAN MICHELE, l. Sagra
SAN QUINRICO D'ORCIA *(Toscana)* Pieve, kapu 169
— hurkolt oszlop 152
SANTA MARIA A CUNES oszlopfő 141
SANTA MARIA DI CERRATE kapu 184
SANTAMARIA-ORLEA, l. Őraljaboldogfalva
SANTIAGO DE COMPOSTELLA *(Spasulo)* Puerta de las Platerias, kapu 184
SÁR-i monostor, Aba Sámuel sírja 48
SARNEN *(Svájc)* Szt. András-kolostor, Ágnes királyné esküvői ruhája 250
SÁROSPATAK vára 124
SÁSA, l. Szász
SASZAD templom 119
SAVARIA, l. Szombathely
SÁZDICE, l. Szászd
SCHÖNGRABERN apáts.-templ., apszis 114
— Sámson-dombormű 195
— szobrászat 133
SEBES, l. Szászsebes

Storno Ferenc id

vagja repr.

Bilagy S. u magyar

nemzet tört. I K.

rischer Bauernjunge). Jelezve (Bezeichnung): KA.

KÖNYVTÁR (Die Abteibibliothek von Szentgotthárd).
Szentgotthárd."

Koszkol Jenő."

ZÁSA (Die Bekränzung der Büste des Helden). Jelezve
887."

lrheinisch, Ende 15. Jahrhundert).
NET (D-Initiale: evangelische Szene).

undert).
ldaten). Jelezve (Bezeichnet): W. Kraus 1841.

Lambrechts, Jean Baptiste (1680—1731).

295. A KONYHÁBAN (In der Küche).
Vászon (Leinwand). 57×47 cm.

Lampi, id. Joh. Bapt. (d. Ä.) (1751—1840)

296. EGY MUZSIKUS ARCKÉPE (Bild
Vászon (Leinwand). 61×42 cm.

Lampi, id. Johann Baptist (d. Ä.) (1751—

297. I. SÁNDOR OROSZ CÁR KÉPMÁS
(Bezeichnet rechts unten): Lampi. A
később Metternich Clementina her
Fürst Metternich. Nachher im Besitz
ben (Originalrahmen).
Vászon (Leinwand). 85×55.5 cm.

Lancey, Edouard Michel, 19—20. század (

298. TÁJKÉP (Landschaft). Jelezve (Be
Vászon (Leinwand). 54×38 cm.

Lançon, Augusto (1836—1885).

299. A GULYA (Die Kuhherde). Jelezve
Tollrajz (Federzeichnung). 21.5×30.

Fig. 8. Statuetta di San Giovanni Battista
della cattedrale di Monza.
(Sec. XIV).

Storno Ferenc id
festő stb

l.

Biró Magyarád
54. 55. l. 67. l.

M.D.K.

Stornó Ferenc

Garam Szent-Benedek gót templomának freskóit restaurálta és renoválta a templomot, irja Dr. Körössy László: "Egy régi magyar müemlékről" c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1884. szept. 1. I. kötet. 496-498. lap

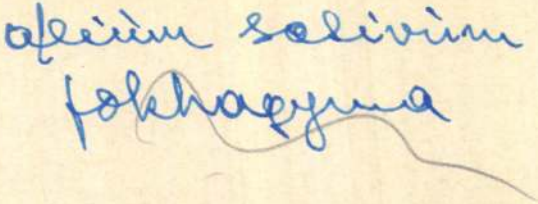

Storno Ferenc

cvód

Bierbszeretesch

169, 170. l

1

vaccinium macrocarpum

nagy áfonya

Storno Ferenc

ród

Czobor Béla dr.:

Ő császári királyi fensége József főherceg által emelt alcsuthi udvari kápolna. Tervezet és műkivitel Storno Ferenctől. Irta —, Bp. 1881.

(Számos Eppel.

Magyar és francia

Címmel és reszben szöveggel.

A rajzolat lemitette Storno Kálmán.

Rövidebb címe: Czobor-Béla dr.: Az alcsuthi udvari kápolna. Tervezte Storno Ferenc. Szöveget irta Czobor Béla dr. Bp. 1881

Vanilla fragrans
vanilla

(Storno Ferenc)

albuma

„Csobánez" rege,
irta Kisfaludy Sándor,
képerben Storno Fe-
renctől. Sopron,
1866.

MOB Kvtár

Vicia sativa

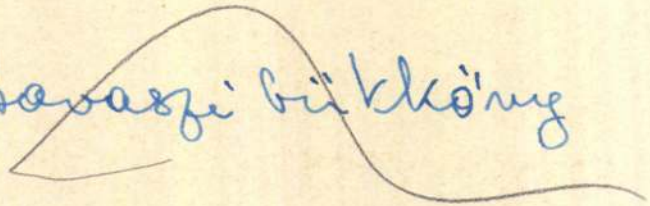

[Storno Ferenc]

albuma

< > Három lap
Szent László törté-
netéből. Drei
Blaetter aus Ge-
schichte des hei-
ligen Ladislaus
Fl. és c. m.

MOB könyvtár

Storno Ferencid

vod

z

Ipolyi ipavélet

86 l.

Róma h. n. VIII. 64.

Storno Ferenc id.

Restaurálta a pannonhalmi Szent Benedek-rendi főmonostor székeseggházát 1868–1872-ben 100.000 forintnyi költségen.

Velics 1894

83. l.

Emléklapok a pannonhalmi főmonostori székeseggház negyedik felszentelésének alkalmából. Győr, 1876.

15 tábla

MÜEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest, 1935. október 21.

Méltóságos Elnök Ur !

Engedje meg, hogy a Fővárosi Közmunkák Tanácsa elnökévé történt kinevezése alkalmából a Müemlékek Országos Bizottsága nevében kifejezzem legjobb szerencsekivánataimat. Kérem Méltóságodat, részesitse a Müemlékek Orsz.Bizottságát jóindulatu támogatásában, mint ahogy a Bizottság mindig örömmel és készséggel áll rendelkezésére, melegen óhajtva a köz, a magyar müvészet és a magyar kultura érdekében a szoros és harmonikus együttmüködést a Méltóságod böles

Storno Ferenc id

l

Mihályi Pannonh.

11. l – 13. l.

Storno Ferenc

erodalmához.

Henszlmann Imre és Steindl.
A szentbenedeki templom
Storno Ferenc által tervezett
restaurációja ugyében plen-
tés. Arch. Ert. 1882. Zsf.
II. R. XXXIII – IV. l.

Storno Ferenc

1883 ban Körmöczbánya meg-
bízta a vártemplom Stylszerű
helyreállításával. Ő a tervekek
el kézítette, mégek felülvizsgál-
tatván, elfogadhatóknak te-
láltattak

Henszlmann Imre: A ma-
gyarországi műemlékek orsz.
bizottsága 1883. ki augusztus
16 án tartott rendes ülé-
seinek jegyzőkönyve. Arch
Ert. 1883. Ujf. III k. V. l

Storno Treve

Arch

Henselmann Imre. A mincenlékek orsz. bizottsága 1884. okt. 18. tartott rendes ülésének jegyzőkönyve. Arch Ért 1884. 2 fl. IV k. VI l

Storno Tsene

Előadó bemutatja Storno Tsenez b. t. a bizottságnak beküldött következő rajzait: a veszprémi szeles-egyházét (2 t.) a veszprémi szent Anna kápolnáét (1 t), a szentgyörgyi (Sopron m) parochialis templomét (3 t.), Kismarton (7 t.) Összesen 13 tábla. A bizottság e rajzokat türetesen megvizsgálván és azokat gyűjteménye számára megszerzendőknek ohajtván és értékőket 360 frt. becsülvén, a nm. muszterium megkérendő, hogy azokat megszerre.

~~[illegible]~~: A magyarországi műemlékek orsz. bizottsága 1882. junius 10. tartott rendes üléseinek végtékenyre. Arch Ért 1882. Lyf. II. K. XXXIX e

Storno Ferenc

vrod

Henszlmann Imre. Évi Jelentés a műemlékek országos bizottságának ~~[illegible]~~ működéséről 1882-ben. Arch. Ért. 1882. Nyt. II. K. XLIX l.

id. Storno Ilsenc

meghalt. 1907. január 29 én.

irod.

Gyászhírek. Arch. Ért. 1907.

Ujf XXVII k. 94. l

Id. Storno Ferenc

Irod

Egy rejt. templom falfestmé-
nyei. Vas. Ujs 1884. 432. l.

Guardi.

~~meghalt~~ + ugyanott 1793-ban.

San Andrea.

két kúptetejű őrtorony van, ~~a melyek~~ ~~szemünkbe~~ ~~ait fol~~ (s a jobbra lévő fellegvár árboczára bástyákon és a fellegvárban az árbocz figyelmünket. Az utat, hol őrházak állbeszélgető s jobbra két járkáló élénkíti ketten nézik a kilátást. A tengeren az ~~két~~ tünik szemünkbe; a tova, szkló om vendégel (s az előtérben ~~jobbra egy~~ vitorlásból van) 1) ~~melyből~~ a ~~mellette látható~~ csolnakakják ki. Az égbolt felhős.

24,5 cm.

Lapló ajándéka.

Dy 101

Storno ~~[illegible]~~ Ferenc, id.

Művészeti lexikon 747 l

festő és építész, szül. 1820. II. 20. Kismartonban, megh. 1907 I. 29. Sopronban. München és Bécsben tanult, 1845 óta Sopronban ~~ett, S. festette a mátrai kir. vadászkastély, a jánosi apátsági templomban a pannonhalmi egyház Mária kegyelmezőnek falképeit.~~ Sopronban és Bertercebujan ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ több műemléket restaurált.

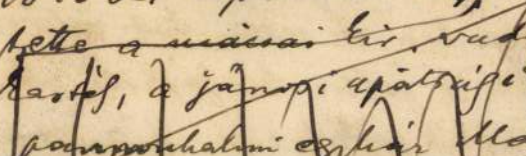

P ~~[illegible]~~ Szaimos oltárképet, falképeket festett s különösen erdélyi műemlékeket szaimos felvetelt kerjitett.

38

Storno Ferenc id

Művészet 1902 366

– 1905. 418

– 1908. 60, 62

– 1911. 152

Magyar Művészet

1928. 2–3, 338, 467–588, 2. 467, 482, 483, 489, 493, 575–576, 578, 536, 539, 554, 557, 562–563, 577, 583–4, 586–588,

Ágostonrendi conventek, magyarországi,
a XVII. században IV. 223.

Stormo Ferenc

Magyar Művészek
1925. 500

Storno Ferenc

A magyarországi műemlékek ~~[illegible]~~ ideiglenes bizottságának kultagja 1877 ben meghüldte a bizottságnak a kisfaludi, szigligeti, csobáneri, bácsi puszta, nemet nyvári, doboti, badacsonyi, soproni Zakab kápolna, ruszti, máriafalvi, sainfalvi, brassai, tartlani, kesztheli, höfleini és gálosi emlékek sovatos leírását 30 darab jeles rajzzal.

Henszlmann Imre. Évi jelentés. Arch-Ért. 1878. 2. l. 3. l.

<u>irod</u>

Geduly Ferenc: A magyarországi műemlékek ideigl. bizottsága kiszletben levő rajzoknak és fényképeknek lajstroma. Arch Ért 1878 évfban.

Stornó Ferenc

restaurálta a csesztregi templom Dorffmaister freskóit.

Müemlékvédelem 1976/2/66

Koplár :Zala megye müemlékvédelméről

Storno Ferenc id.

l.

Kovács Harang

145. l.

Storno Ferenc id

l.

Ipolyi kisebb munkái

V. 317. l.

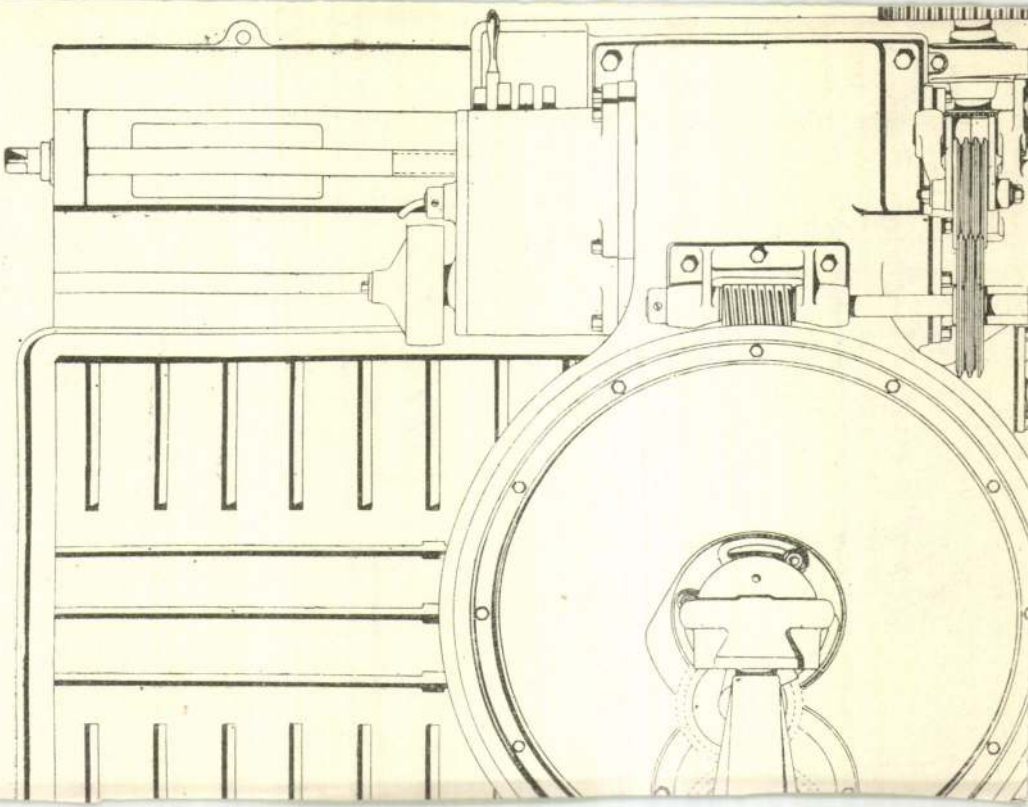

4.

Storno Ferenc id

irod
i

Fürsthangsz

41. l.

~~Római provinciák~~ V. 263, 264

Storno Ferenc id

vrád

Fiebermodmův

221. l.

247. l.

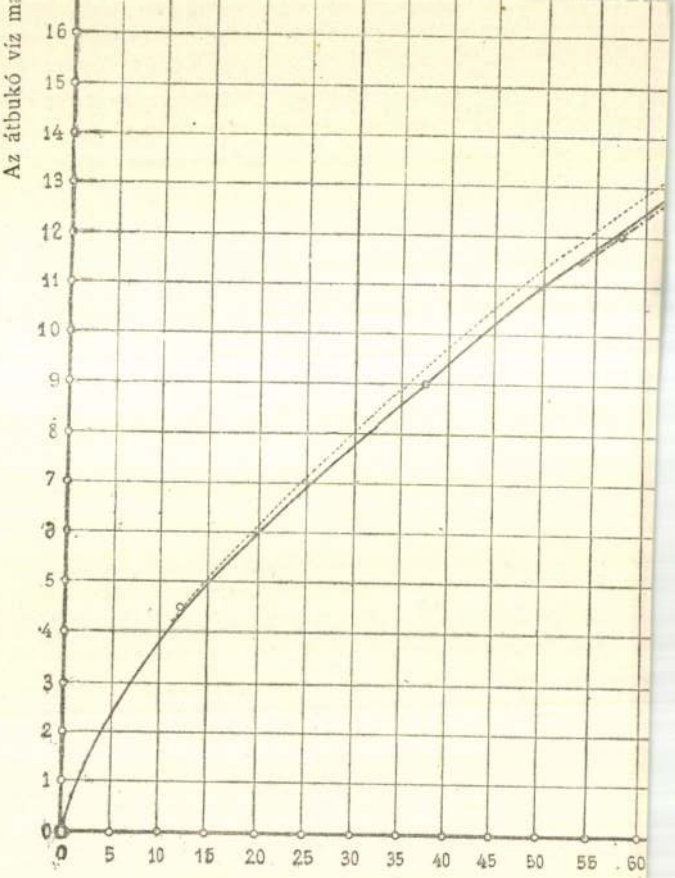
Az átbukó víz m
16
15
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1
0
0
5
10
15
20
25
30
35
40
45
50
55
60

Storno Ferenc id

l.

Kurtz Vilmos:

A budapest-ferenc-
városi röm. Eath-
plébániatemplom -
Bp. 1879. 49. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután $^{1}/_{2}$5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Storno Ferencid

l.

Csatkai sopromnüemi

II. 90. l.

Feladó: Kálmán János adminisztrátor Nagytétény

Storno Ferenc id

l.

Csatkai sopron mivend.

III. 50, 102, 122, 132,
184. l.

Vészkijárat
Bőfiet
Karcsonyi
kiállitás
Mű-csarnok tivatal
XX.
XV.
VII.
VIII.
XIX.
VI.
IX.
IV.
III.

Storno Ferenc id.

l.

Jendrássik Borbála:

Szepes vármegye
közéjkori falképei.
Bp. 1938. 29. l.

lásd
Arch. Ért. 1886.
368. l.

Storno Ferenc id

l.

Géfinszombhegyhu

II. 134. l. - 253. l.

Magyar N. Múzeum VI. 176.

Storno Ferenc id

rod
2

Csaskai Soprexl.

14. l. - 31. l.

Kolozsvári m. Kir. Audonaujegyetem

VII. 279

Storno Ferenc id

ivid

Thirring Gusztav dr

Sopron Civitas fidelissima. Sopron 1925.

10. l. 43. l.

100, 101. l.

Gyula.

A középtért a bástyákkal
a háttérben pedig középütt e
az előtérben balra lévő határ

GYULA

Rm., mér. a vk.
Wagner: Ottoma

140-95.

Storno Ferenc id

Storno-ház Egyé
repr.

Heimler Károly dr

Soproni Népeskönyv-
Népszerű kiadás
Bp. 1933. 27. l.
28, 29. l. 30. l.
68. l.

Storno Ferenc id

Lásd

Mihályi Ernő:

A Középkor mü-

emlékei

Sopronban

Sopron

1914 –

Storno Ferenc id

irod
i

Kiss Sikl Eathollagy

424.l

2131. D. Gran:

Helios és Selene küzdelm

A festmény egyik részén (
Eos röpül
körül rózsákkal hirdetvén annak jö
lés, az ipar és a művészetek ábráz
lágitott ürben mithologikus csoport
tünik szemünkbe. A képnek má
tova repülő Selene alakjával, ki a
néz, a kinek a feje fölött
lobogtatja. Alatta a sötétség kéte
dalt pedig repül
figyelmünket.

Vászon, méretei85: 85 cm.
Delhaes István hagyatéká
Átvétetett 1902: I. 12-i

kerek medaillon alakú

Storno Ferenc id

restaurálta a Nagy-
boldogasszonyról cím-
zett nagyváradi kat. főt. Héres-
egyházat 1880-ban
70.000 frt költséggel.

Velics 1894
87. l.

Bunyitay Vince =

A váradi püspökség
története. Nagy-
várad. 1883-1884.
I-III. k.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután $^{1}/_{2}$5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Storno Ferenc id.

l.

Csatkai Soprkörny

21, 31, 60, 88. l.

V. 228. — 1891: IV. 187. — 1892: IV. 187. — 1893: IV. 20. — 1894: IV. 20. — 1895: IV. 20. — 1896: IV. 20. — 1897: IV. 20. — 1898: IV. 20.

~~Vételett 1882-ben. — Magy. Képt. 420. — Lisza 287.~~

-- 1900: IV. 20. -- 1901: IV. 20. -- 1903: IV. 20. -- 1904: IV. 20. -- 1905: IV. 20.

F — Magy. Képtár 420. — Ui lelt. sz. 287. — 1905. átv. jegyz. 284. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1929. és a leltárban 2907. — Vétetett 1882 deczember havában 3000 frankon (2868 K).

Kifüggesztésére vonatkozo adatok a Nemz. Muzeumban.

Vét. 1883.

Mk 420.
Ujl 287

264

Storno Ferenc id.

Besztercebányai
székesegyházi
rest.
1872–1886
s a többi besztercebányai ismeretlenek rest.-is

Velics 1894

79, 80 d

ivód
2

?.
3-án)

a.

~~...~~ két nő és egy férfi ~~van~~ foglalkozik a zsákba sze-
al ~~elfoglalva~~. Jobbra a ~~...~~ targon-
zik és a másodikat a közelében álló két nő
erél pedig, hol még három zsák van, a
nezitlábas
~~Az~~ ajnonyok fejöket bekötték, kendőjök sár-
sötétkék vagy rózsaszini, kötényök ~~...~~ zöld
ibolyakék ~~és~~ vagy piros. A férfi haja rövid, baju-
etvált és öltözete: kalap lehajtott harimá-
drág, szürke mellény és papucs. A virá-
koznak ki. A égbolt könnyen felhőzött.
stock Károly"

.5: 200 cm.

8 sz. leirattal. Ára 800 frt. – Elszámoltatott
elszámolás elfogadtatott 1899: V. 25-én a 29855.
~~s muzeumnak a 37021/99. sz. rendelettel.~~
ó 1899. jun. 3-diki 135. számát
37021 sz. leirat alapján (275/99) 1899. VI.
szegedi Muzeumnak. (437/99).
Vid. Mur.

Storno Ferenc id

Főhercegi udvari
kápolna Alcsuton
Terverte fenti

Velics 1894.

75 l.

Czobor Béla dr:

Az alcsuthi udvari
kápolna Bp. 1881.
XVI. táblával

1883: V. 262. — 1884: V. 203. — 1885: V. 203. — 1886: V. 203. — 1887: V. 203. — 1888: V. 203. — 1889: V. 226. — 1890: V. 226. — 1891: IV. 183. — 1892: IV. 183. — 1893: IV. 225. — 1894: IV. 12. — 1895: IV. 23. — 1896: IV. 23. — 1897: IV. 23. — 1898: IV. 23.

~~Vételett 1881-ben. — Magy. Képt. 405. — Ltsza 281.~~

— 1900: IV. 23. — 1901: IV. 23. — 1903: IV. 23. — 1904: IV. 23. — 1905: IV. 23.

♀ — Magy. Képtár 405. — Uj lelt. sz. 281. — 1905. átv. jegyz. 287. — Száma az Orsz. Képtárban a szinben 1932. és a leltárban 2910. — Vételett 1881-ben 1920 frton 3840 K-án.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Vét. 1882

MS 405
Ujl. 281

Storno Ferenc id

A székesfehérvári püs-
pöki rezidencia ká-
polnájának restau-
rálása 1890 évből

Velics 1894.

75. l.

1659. Ujházy Ferencz:

Az osztozko

A bolthajtásos helyi
a lopott holmi elosztás
az osztozkodással elegedetle
(és csak lábai látsz
dig javában verekszik
félszemű bujm
torkon ragadta a
a vörössapkás és a
segítének
a gyilkos felemelt ji
a balt fogja le.
alvó helyére menekült
tos lépcső körül kosar
szekrényen üveges lám
szitett finom utazó bo
nál, melyre Nero mellszobrá
melyről takaró lóg le,
zépült: „Ujházy Ferenc

† jobb lábával

† orditva ragadja meg

† mi körben kalapját veszti el és az utóbbi, mint igazságos biró

⊥ felforditott, de szétcső kádat és

⊥, a hol a belépő rendőr egyik lába bontaknik ki,

Storno Ferenc id

restaurálta a löcsei.
A. Jakabról ismert
plébániatemplom
falképeit az 1870-es
években.

Velics 1894

92. l.

[illegible] ár attal. Ára 150 kr.
[illegible] (14/99), a elnámolás elhagyásra
[illegible] (277/99).

Vétetett 1874-ben. — Magy. Képt. 313. — Ltsza 212.

L — 1900: IV 22. — 1901: IV. 22. — 1903: IV. 22. — 1904: IV. 22. — 1905: IV. 22.

I — Magy. Képtár 313. — Uj lelt. sz. 212. — 1905. átv. jegyz. 286. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1931. és a leltárban 2909. — Vétetett 1874-ben 500 frton (1000 K).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Mk 313.
Uj 212

Vét. 1874.

269

Storno Ferenc id

restaurálta a
körmöcbányai
Sz. Katalinról ne-
vezett vártemplomot.
a város költségén.
Befejezte 1891-ben
Velics 1894

81. l.

Križko Pál: A kör-
möcbányai vártemplom
helyre állítás anak
története. Bp. 1877

ját előre fésüli, bajusza lenyirott s leberet-
Jobb kezét a párnázott támlásszék karfá-
át térdére támasztja. Ingének gallérja álló,
ágott, atillája zsinoros s órájának lán-
t öt sorban:

ános

nácsos, s Lipót rend lovagja,
ság l. tagja s. a. t.

ai nagy hírű orvos, a 25éves egyet. tanár
zhir/átalános mély megdöbbenést okozott.
vedő emberiség egyformán gyászolják őt!"
ásakép: „Balassa";
Soma",
Testvérek Pesten".
ntantatik."

nagysága 25 c/m.
hinai papirosra)

Storno Ferenc id

Közreműködésével
Handler Nándor műépítész
tervezte és épitette
a soproni Orsolya-
szürek neogit stilu
templomát 1861–
1864-ben

Velics 1894
70. l.

Ugyanisz a a
soproni Salvator-
árvák neoromán
templomat

n. o. 71. l.

Flátjuk az Atyát

enegy angyaltól körülvéve, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ baljában keresztvégű jogartal;
~~[illegible]~~ (, kinek testét a piros palást csak félig fedi,
enyerén a világgömböt tartja; fejök fölött (~~[illegible]~~ fedig,
é feljebb a megnyílt felhők közt négy angyal-
lirata a felhők között:
....TPIΣ3"
9:15 Gm.
tra 134 ft 55 kr.
sben

70.

Storno Ferenc id

1863-68-ban restaurálta a soproni szent Mihály templomot és 1886 n. o. a szent Jakab kápolnát.

Velics 1894

70. l.

Pódafai Póda Endre:

A soproni kath. parochia története.

Sopron. 1892.

Storno Ferenc id

Garamszentbenedeki
apátsági templom
restaurálása.

Irod
a

Velics 1894

67. l.

ifj. STORNO FERENC, festő

Első mestere rajzban és festésben apja volt. Ezt 1868-72-ig a bécsi Akadémian, 1873-74-ig Münchenben, Nürnbergben fejlesztette tovább, kora néhany nagynevü mester re-Eberlin, Ammerling, Makart-mellett. Nürnbergben Dürer csodalatos müvészete, Velencében az olasz reneszánsz képei és a délvidék szineinek ragyogása hatott alkotó tevékenységére. 270.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

ifj. STORNO FERENC, festő

A családi törvénynek engedelmeskedve ő is kitanulta a kéményseprőmesterséget, de egész életét a festészetnek, a művészi restaurálási munkának és a műgyűjtésnek szentelte. ~~KKKKKK~~ Könyebb volt az indulása, mint apjának. Kevesebbet kellett küzdenie, hogy bebizonyitsa elhivatottságát. 270.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

ifj. STORNO FERENC, festő

Művészetének hire eljutott mindenfelé az országban, sőt külföldre is. Hetvenhat kisebb-nagyobb restaurálást végzett templomokban, középületekben, kastélyokban. Festményeinek, rajzainak, építészeti, és lutorterveinek sokaságát a családi archivum kartotéklapjainak szazai őrzik 270.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

ifj.STORNO FERENC, festő

Tanulmányaiból hazatérve már nem a régi Új utcai ház, hanem a tűztorony tövében pompázó ,mai Stornó-ház fogadta,melyet atyja 1872-ben vásárolt meg.-Az első években apja mellett dolgozott,majd önállósította magát és a Bécsi-kapun kívül a Bécsi domb kezdetén lévő nagy műterem ben rendezte be a maga alkotó világát. 270.old

BRÓHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

irj. STORNO FERENC, festő

Ha barátjával, Bünker Rajnálddal, a muz.őrével, Kern Tóbi
ás öreg soproni utcaseprőmesterrel és Bella Lajossla
archeologiai vitaba merülve megálltak a Szt.-háromság sz
bor előtt, akkor az arra járókat a tér áhitatot keltő ke-
retében meglegyintette Sopron multjának három ősz őrzője
és ébresztője szellemének árama. 270.old

BENKŐ REZSŐ: Évfordulók a Storno-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf.
1972. 3.szám

ifj. STORNO FERENC, festő

Sopronban a Szent Mihály templom átfogó helyreállítását már apja Ferenc kezdte meg 1859-ben. és azt később együtt folytattak olyan terv alapján, melyet véleményezés és felülbiralat céljából a bécsi K.K. Zentralkommission elé terjesztettek, amely azt jóváhyagyta. 270.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf.
1972. 3.szám

ifj. STORNO FERENC, festo

---

részben még atyjával, Ferenccel végezte Sopronban 1885-1894 közt a soproni Bencés-vagy Kecske templom restaurálását, külsejében, belsejében és részben saját festményeivel, szobraival egészítette ki a helyreállított régieket.
270.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

ifj.STORNO FERENC, festő

Gazdag alkotói élet 1938-ban zárult le, tehát 87 éves korában. Szép, jellegzetes művészfeje és öreg korában fehér szakálla és haja a széles karimáju kalap alatt el valaszthatatlan volt a belvaros ódon utcáitól. 270.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Storno-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

ifj. STORNO FERENC, festő

Pozsony, Pannonhalma, Zólyom, Lócse, Garamszentbenedek és más tucatnyi város és község templomainak restaurálása id. Storno Ferencnek fiával együtt vagy fianak ifj. Storno Ferennek egyedül müvészi munkaja. 270.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id. STORNO FERENC, festö

Sopronban részben még apjával együtt ,részben mar egyedül restaurálták 1886-ban a Szent mihaly templom mellett álló 13.sz-i Szent Jakab kápolnát. 270.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

ifj. STORNO FERENC, festő

Sopronban megalkotta a Szent-mihály temető legmagasabb pontján álló neogotikus díszítésű tíz méter magas keresztet. 270.old

BRUHT REZSŐ: Évfordulók a Storno-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

ifj. STORNO FERENC, festő

---

id.Storno Ferencnek 1907-ben bekövetkezett halala után majdnem harminc éven át egymást követték az egyedi alkotások,köztük 1908-ban a soproni Szent-Lélek-templom belsejének restaurálása. 270.old

[illegible]: Évfordulók a Storno-házban 267.old

[illegible], Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

ifj. STORNO FERENC, festő

---

részben atyjával Ferenccel együtt restauraltak Sopronban 1887-1890 között a Bécsi utcában lévő Szent Janos templomot. 270.old

BRUNT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id.STORNO FERENC, kéményseprőmester,festő

Feltehetőleg a horpácsi Széchenyi-kastélyba hivták egy kályha megjavitására.Látja,hogy az egyik termben a stukkomennyezet fresóját a füst és a beázás megrongálta.Elvállalja javitását,de befejezés előtt senki sem léphet be a terembe.A kastély ura nagy társaságot látott vendégül é mulatságosnak találta megmutatni azoknak a kormoskezü mester munkáját,am a freskó újból teljes szépségében ragyogó szinekben gyönyörködtette őket. 269.old

.BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf.
1972. 3.szám

id. Storno Ferenc

másolatokat készített a veleméri templom falfestményeiről 1865 körül.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, 1969-70. Budapest, 1972

2711

Storno Ferenc

1863-64 között helyreállítja a soproni
Szt. Mihály templomot

Deresényi Dezső, Ent Géza, Havassy Pál,
Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem
1969-70. Budapest 1972

81

id.Storno Ferenc,festő

---

id.Storno Ferenc:Harkai tipusok./Kocsmáros,biró, kovács/. fekete repr. 277.old

Csepregi-Horváth E.János:Egy csepregi néphagyomány-gyüjtő emlékei 276.old.

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXI.évf.1967 Sopron

id.Stornó Ferenc,festő/+1907/

Soproni művész. Gondosan megőrizte a maga és családja rajzait,hozzávetve rokonának,a későbarokk Schiller József rajzait is.Megszerezte Wilfing xxxx József, rajzoktató néhány darabból álló barokk vázlatgyüjteményét. 271.old

Csatkai Endre: Barokk rajzok kiállitása a Liszt Ferenc Múzeumban 271.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX .évf.1966. Sopron

Storno Ferenc, restaurátor

Sopronban dolgozott. Valószínűleg 1865-ben mintázta meg a szintén soproni Kugler Pál Ferenc a mellszobrát. 172.old

Soós Gyula: Kugler Pál Ferenc soproni szobrász /1836-1875/ 171.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIX. évf. 1965 Sopron

ld.Stornó Ferenc,épitész,1821-1907
- ------

Soproni épitész.A pannonhalmi apátság restaurálása s
során végzett munkája alapjánszakirodalmunk tárgyalj
és birálja munkásságát. 346.old

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században
339.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.1968
Sopron

Id.Stornó Ferenc,épitész,1821-1907

Munkái a historizmus jellegzetes történet és technikai szemléletét-a purizmus gondolatának megvalósitását-tükrözik.Befolyásolta Sopronépitészeti izlését. Elősegitette,hogy a gotika formái a város historikus épitészetében a századfordulóig továbbéltek. 346.old

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században
339.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968
Sopron

id.Stornó Ferenc,festő

A soproni orsolyita templom/1861-64/boltozati zárókövéire a középkori épitőpáholyok felidézésére ráfaragták a tervező Handler Nándor,a kőfaragó Hild Károly és a festő id.Stornó Ferenc arcképét.
237.old. 22.jegyz

Török László: A historizmusok korának épitészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

id. Storno Ferenc, festő

1846-ban készült rajza egy rémhistória árulóját ábrázolja. Vásári ponyvában jelent meg Sopronban.
94.old

Csatkai Endre: Békés István: Magyar ponyva Pitaval.
Bp.1966.Minerva.480 lap. 94.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat. XXII.1968.évf.
Sopron

Sterne Ferenc, festő

Soproni művész. Az 1860-as években a felsőrákosi kastély kápolnáját festette ki. Altomone Márton Mária megkr enáztatása c. képének másolatát neki tulajdonitották, de hátán Fritsch 1745 felirás van. 67. old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk művészethez. I. rész 64. old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Storno Ferenc

nove emlitve

Művészettörténeti értesítő 1972

105, 106, 107. old.

Stornó Ferenc

"Ybl Miklós, Schikedanz, Szkalniczky, Wéber, Petschacher, Schulek, Steindl, a Stornók működése a legszorosabban függ össze a kor diszitőművészetével."

Kiss Ákos: A hisztorizmus a magyar iparművészetben.
Művtört.Ért.1972.2.sz.lo4-119.l.
lo5.l.

Stornó Ferenc

Kisfaludy Sándor: Csobáncz c. regéjét illusztrálta "egy diszesen kiállitott albumban. Stornó Ferenc soproni lakos, kéménysepről mester, kinek "alapos ismeretei vannak a képzőművészetben és jeles tollrajzoló"-irja róla a Budapesti hirvivő c. rovat.

Családi Kör. Bp. 1866. nov. 4. 44. sz. 1o5o. lap.

M.D.K.

Stornó épitész

Épitette az az alcsuthi főhercegi kastély templomát.
Jókai Mór: "Alcsuth" c. leirása.

Magyar Salon, Bp. 1885. jan. 1. II. kötet.
353-369. lap

kig követi *Perebázy Károly* tanulmánya.

Terjedelmi okokból nem térhetünk ki minden tanulmányra, csupán néhány új kutatási eredmény, érdekesség említésére, néhány benyomásunk megfogalmazására szorítkozhatunk. A budai Várkertbazár létrejöttének körülményeit, ikonográfiáját, képzőművészeti díszítését *Bor Ferenc* ismerteti. Itt tűnik szembe leginkább — amivel a tanulmánykötet egésze is adós maradt —, hogy mennyire hiányzik annak kifejtése, hogy az érett historizmus reprezentatív és tömegfeladatainál a homlokzatképzésben milyen mértékben használta fel Ybl Miklós (és kortársai) a kerámiaipar termékeit, s e körülmény hatott-e épületeinek esztétikumára. Ybl Ervin a Várkertbazár építésével kapcsolatban említi először, hogy Ybl használta a Zsolnay gyár terrakotta készítményeit (Ybl 69—70. old.). Bor Ferencnél a 21. jegyzetben az építésre 1873-ban szerződtetett művészek és iparosok felsorolásában találkozunk csak *Zsolnay Vilmos* nevével, amiből ugyanerre következtethetünk. Yblt a Zsolnay gyár éppúgy igyekezett megnyerni munkatárs-megrendelőnek, mint számos kortársát: *Schikedanz, Steindl* Imre, *Lechner* Ödön, a fiatalabb építészek — úgy tűnik — fogékonyabbak voltak e lehetőségre. Az Ybl centenáriumi-kiállításon is szerepelt kerek fajanszlapra festett Ybl Miklós-arckép annak bizonyítéka, hogy a Zsolnay gyár kereste a kapcsolatot a neves építésszel. Valószínűleg a várkertbazári munkák után az Operaháznál és más építkezéseinél további megbízásért folyó verseny eszköze volt e kép elkészítése, vagy Ybl Miklós 50 éves alkotói jubileumát (1882) köszöntő gesztus. Zsolnay Vilmos ugyanis hálaképpen krómirónnal rajzolt fajanszképen megörökítette mindazokat, akik tudományos vagy szellemi vonatkozásban támogatták munkáját, illetve közéleti hírességek arcmásainak népszerűsítésére használta ez új technikát.

A Várkertbazár kivitelezése 1875-ben indult meg, de

STORNO Ferenc

helyszinrajz a kismartoni plébániatemplomról és a Szt. Mihály kápolnáról

BALÁZSIK Tamás: A kismartoni Szent Mihály-kápolna. = Pavilon, 8, 1993 2.,3.

STORNO FERENC

VARGA Vera: Róth Miksa művészete.
Bp. Helikon, 1993 20.

Üvegablakai és festményei

STORNO Ferenc

Pannonhalma, Bencés főapátság É-i kerengőfolyosó
Storno kifestésével

BAKÓ Zsuzsanna Dorottya: Gerecze Péter
fényképhagyatéka. Bp. : OMvH, 1993

No. 316. és ill.

id. STORNO FERENC, festő, műgyűjtő

---

művészi, restauratori munkajara felfig elt a Magyar Tudomanyos Akadémia is és Romer Floris és Ipolyi Albert révén megbizást ad az orszag müemlékeinek felmérésére, azok helyreallitasi terveinek elkészitésére és rajzban, festményben történő abrazolasara. 269.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Storno-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id.STORNO FERENC, festő, műgyüjtő

A művészi géniusz a családban először már benne jelentkezett, aki már Magyarországon született. Maga a család az Olasz-Svájcban lévő Solduno községből származott. Onnan települt át a Bajorországban fekvő Landshutba, majd Kismartonba. 268.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id. STORNO FERENC, festö

Részben már fiával, Ferenccel együtt restauraltak Sopronban 1887-1890-ig a Bécsi utcaban lévö Szent Jamos templomot. 270.old

BECHT REZSÖ: Évfordulók a Storno-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id. STORNO FERENC, festő, műgyüjtő

1851.nov.6-an fia született, ifj.Storno Ferenc, aki felnövekedve apja munkatársa, majd művészetének folytatója és továbbfejlesztője lett. 270.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id. STORNO FERENC, kéménysepőmester,festő

Sopronban a Storno-ház ura,a műgyűjtő,a művész eredetileg kéménysepőmester volt.Ez képezte vagyona alapjait, 268.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id.STORNO FERENC, festo

Sopronban részben fiával Ferenccel együtt restaurálták 1886-ban a Szent Mihály templom mellett álló 13.sz-i Szent Jakab kápolnát. 270.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Storno-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id.STORNO FERENC, festő, műgyüjtő

Ő eredetileg kéménysepőmester volt. Vagyona alapjai ebből származnak. -Családi hagyomány volt, hogy minden fiúnak ki kell tanúlnia a kéménysepőmesterséget, függetlenül attól, hogy azután festőművész, építész, tüzértiszt vagy iparművész lesz-e belőle. 268.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Storno-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id. STORNO FERENC, festő

Pozsony, Pannonhalma, Zólyom, Lőcse, Garamszentbenedek és más tucatnyi város és község templomainak restaurálása ketőjük vagy egyedul ifj. Storno Ferenc művészi munkaja. 270.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id.STORNO FERENC, festo, mügyöjto

1872-ben vette meg a Festetich-családtól az azóta Storno-háznak nevezett épületet. Itt jött létre egy sokoldalu tehetséggel megáldott család művészeti, kultúrtörténeti és archeologiai gyüjtőszenvedélyének eredményeképen az a magángyüjtemény, amely öt évtized óta a nagyközönség előtt is nyitva áll. 268.old

BRUHT RENŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id. STORNO FERENC, festo

Részben fiával Ferenccel végezte Sopronban 1885-1894 között a soproni Bencés-vagy Kecske templomot restaurálását. Külsejében, belsejében, részben saját festményeikkel, szobraival egészitve ki a helyreallitott régieket. 270.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id. STORNO FERENC, festő

Sopronban a Szent Mihály templom helyreállitását még ő kezdte meg és fiával Ferenccel folytatta./1859/.-Oly terv alapján,melyet véleményezés és felülvizsgálat cél jából a bécsi K.K.Zentralko mmission elé terjesztettek amely azt jóváhagyta, 270.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id. STORNO FERENC, kéményseprőmester, festő,

---

végleges letelepedésével Sopronban és a szükséges anyagiak birtokában Storno most már nemcsak festőművésszé való kiképzését valósithatta meg, hanem hódolhatott ikerszenvedélyének, a műgyüjtésnek is. Ha az 1847-es évet vesszük a céltudatos gyüjtés kezdő évének, akkor ez már százhuszoöt éves múltra tekinthet vissza. 269.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id.STORNO FERENC, festő, műgyűjtő

1845-ben visszatérve Kismartonba, már nem talált rokonokat. Pozsonyba akart menni de egy félreértés folytán Sopronba ment és ott is maradt. Egy süket horvát asszonyt kérdezett meg, hogy a látott város Pozsony-e. Az azt felelte, hogy igen, pedig Sopronban volt. Megtetszett neki a város. 268.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id. STORNO FERENC, kéményseprőmester,festő

A család archivumában Uti-levelei, melyek szerintsürün utazott Bécsbe, München-be, Augsburgba, hogy az ottani neves festők mellett és hires képek tanulmányozása utján megszerezze azt a tudast, és képességet, amely a lelkében élő képek és szinharmóniak művészi megjelenitésére képessé teszi. 269.old

BRUHT REZSŐ: Évfordulók a Storno-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id.STORNO FERENC, festő, műgyüjtő

Kismartonban született 1821.decemberben. Szülaeim korán elhunytak és ő, mint Wanderbursch 1840-ben a család egykori lakóhelyére, a bajor Landshutba vándorolt. Útba ejtve München, Augsburgot, Regensburgot. Landshutban kitanulta a kéményseprőmesterséget. majd 1845 októberében visszatért szülővárosába. 268.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id.STORNO FERENC, festo,mügyüjto

Soproni századokat átfogó gyujteménynek szellemi ala alapjait id.Storno Ferenc 1847-ben megkezdett kutató és gyüjtomunkassága rakta le,mig alapját egy oly mesterség vetette meg,mely alig hoznató kapcsolatba a müvészi alkopómunkával és a mügyüjtéssel.Granis kéményseprómestr ter volt. 268.old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

STORNO FERENC, festo, mügyüjto

Százhuszonöt év telt el azóta, hogy idösb Steorno Ferenc a család müvészi és mügyüjtöi hirnevének megalapitója megkezdte a mügyüjtést, de még nem a mai Storno-házban, hanem a család elsö soproni otthonában, az Új utca 26. számu házában. 267.old

BECHT REZSÖ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id.STORNO FERENC, festö,mügyüjtö

Sopronba érve,faradtan betért egy kocsmába a Bécsi-kapu közelében."Az utolsó garashoz"címübe.Ott letelepedett a kéményseprőcég jelvényével megjelölt asutalhoz.Ott Sopron egyik kéményseprőmetere Hartner borozgatott.Pár pohar bor után felfogadta Stornot segédnek.Ez a Hartner nem volt rokonsagban a mostani Hartner kéményseprő-csaladdal. 269-old

BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

id. STORNO FERENC, festo, műgyüjto

Horpácsi freskójának sikere után megnyilt az ut a festoi és restauratori sikerek felé. Sorra restauralja a környék kastélyainak és templomainak falfestményeit, oltarait, berendezéseit. Művészi igényü cégtáblákat is fest boltok, műhelyek, vendéglők számára. Hire eljut Pest-Budára is és megindul a megbizatások sora az egész országban, főleg Erdélyben. 269.old

.BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

Storno Ferenc, festőművész, építész-restaurátor (1821-1907).

Látogatás a soproni Zettl-Langer gyűjteményben. Kevés ház van az országban, amelynek kapuján az olvasható, hogy magángyűjtemény. Amit most láthatunk nem múzeum, hanem egy polgári lakás, Zettl Gusztáv lakása – a beszélő nagyapjáé. Itt látható a falon a képe, Steiner Rezső festette, a szabadforduló legismertebb portréfestője. Testi-lelki jóbarátja volt a nagyatyjának, a másik jó barátja Storno Ferenc volt. Zettl Gusztáv és Storno Ferenc talán az elsők közé tartoztak, Sopronban, akik rendszeresen régiség gyűjtéssel foglalkoztak. – Sopronban a Storno-házat mindenki ismerte és a gyűjteményét láthatta.

Láthatatlan múzeum.

1983. XI. 19. Petőfi 9.00 (S. Gyné).

id. Franz Stopno

Vázlatot készített 1879 körül az
Eisenstadt-i Miklós kápolnáról.

Allgemeine Landeskunde
Burgenland, Eisenstadt, 1963.
II/a kötet

4191

id. Stoffno Ferenc

1820-ban született Eisenstadt-ban.

Allgemeine Landestopographie

des Burgenlandes. Eisenstadt, 1963.

II/a kötet

374 p

Stornó Ferenc, festő,
restaurátor

1846-ban érkezett Soproniba. Itt lett belőle festőművész és: nemvedélyes gyűjtő.

Kósa Csaba: A Storno-ház

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bn. 1974. júl. 7.

id.STORNÓ FERENC,épitész

A pannonhalmi bencés főapátsági templom restaurálása 1868-76 között készült id.Storno Ferenc tervei szerint.-1137.old. 71.jegyz.

KOZAK KAROLY-LEVARDY FERENC-SEDLMAYR JANOS:A győri szé-kesegyház szentharomság/Hédervary/kapolnája 99.old

Arrabona,14.A Xantus János Múzeum Évkönyve,Győr. 1972

STORNÓ FERENC, építész

az 186-es helyre állitás után a Héderváry Kápolnának megtalálták Vadász Miklós siremlékét. Ezt és több XII. XVII. sz. á emléktáblat Storné bontotta ki, az ötödik és hatodik ülőfülke hátfalából. 109.old. 46. jegyz.

KOZÁK KÁROLY-LÉVÁRDY FERENC-SEDLMAYR JÁNOS: A győri székesegyház szentháromság/Héderváry/kápolnája 99.old.

Arrabona, 14..A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1972

id.STORNO FERENC, grafikus

A Soproni Muzeum grafikai gyüjteményének városkép ábrázolásai.-A XIX.sz.közepétől a soproni művészek gyakran örökitettek meg városrészleteket különféle grafikai eljárásokkal.Főbb témáol témáik:a Fő-tér,Tüztorony, Kolostor u.,Ikva patr.stb.Alkotóik között volt Storno is. 160.old.

VIDNÉ,ASKERCZ ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum grafikai gyüjteményének története 157.old

Arrabona,14.A Xantus János Múzeum Évkönyve. Győr.1972

ifj.STORNO FERENC,gfafikus

A Soproni Muz.grafikai gyüjteményének várokép ábrázolásai.-A XIX.sz.közepétől a soproni müvészek gyakran örökitettek meg városrészleteket,különfél e grafikai eljárásokkal.Főbb témáik:Fő-tér,Tüztorony,Kolostor u. Ikva part,stb.Alkotóik között volt Storno is. 160.old.

DAVIDNÉ,ASKÉCZ ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum grafiaki gyüjteményének története 157.old

Arrubona,14.A Xantus János Múzeum Évkönyve,Győr,1972

STORNO FERENC

A CSESZTREGI TEMPLOM
DORFFMEISTER FRESKÓIT
RESTAURÁLTA

Koplár Lajos:Zala megye müemlékvédelméről

Müemlékvédelem, 1976. 2. sz. 65-67. l.

Buda, Vár

(1)

259

Storno Ferenc id

művei Pannonhalmán

ivod

Serkt Istvánemlékk

III. 229. l.

Stornó Ferenc

festő

Sopronból, 1868-ba

16 évés

Cásd

Fleischer Béés

87. l.

BUDAPEST
93 NOV 25 10
92

Stornotgenc id.

Csatsopronkörnyék

21, 31, 60, 88. l.

A Kópházai (Sopron m.) kegytemplom szentélyét a 60-as években fenti festette ki. Az oltár felett Mária koronázása, a szentély első szakasza felett a hit allegóriája

u. s. 60. l

A fertőrákosi püspöki kastély kápolnáját 1861-ben fenti freskókkal díszítette, tőle való az oltárkép is: Mária koronázása.

88. l.

STORNÓ Fabric

Katolikus templomok Magyarországon. Szerk. Dercsényi Balázs. Irta: Török József, Marosi Ernő. Bp. : Hegyi & Tsa., 1991 LIV.

Storno Ferenc
soproni épitész

A pannonhalmi székesegyház restaurálására kap megbizást.

1868-ban az altemplomot
1870-71-ben a templom keleti részét
1872 a Szt Benedek és a Szüz Mária kápolnát
restaurálja.

1874 ban az MTA Archeologiai Bizottságának döntése után folytatja a nyugati résszel és hosszabb szünet után 1782-86- között a kerengő helyreállitásával fejezi be pannonhalmi müködését. 28.o.

Lovárdy Ferenc: Pannonhalma épitéstörténete. I.

Müv.ért. 1959. VIII. évf.1. sz. 27-43.

Storno Ferenc

müve

a pannonhalmi kolostor kerengőjének Szt István képolnája /az északi és keleti szárnytalálkozásánál/ és a kerengő összes ablakai.

30.o.

Lovárdy Ferenc: Pannonhalma építéstörténete. I.

Müv.ért. 1959. VIII. évf.1. sz. 27-43.

Sterne Ferenc

A pannonhalmi székesegyház Mária kápolnájából csak a renaissance kapuzatot őrizte meg.

§ 29.o.

Levárdy Ferenc: Pannonhalma építéstörténete. I.

MKv.Ért. 1939. VIII. évf.1. sz. 27-43.

Sterne Ferenc MDK

Pannonhalma restaurálása.

/megnehezíti atörténeti kutatást/

27.o.

Levárdy Ferenc: Pannonhalma építéstörténete. I.

Műv.ért. VIII.évf. 1959. 1. sz. 27.-43.

Storno Ferenc

építész MDK

Restaurálási munkái/purista módszer/:
Pannonhalma /1868-76/
garamszentbenedeki apátság temploma
körmöcbányai vártemplom
Sopronban több templomot és kápolnát.

G erő: ÉpMüe 47.

Storno Ferenc MDK

építész

A pannonhalmi bencés apátság helyreállitása.
1868-76.

425.6.

Gerő Lészlé: A magyar müemlékvédelem problematikája.
ÉKK 1959. 3-4.sz. 425-444.o.

Storno Ferenc MDK

Oderka rajzai /1859/ alapján megállapithatók a Páckh és főleg Storno által eszközölt változtatások.

"Pannonhalma kolostortemplomát szerkezetében és felépitési formáiban teljesen hiteles középkori anyagnak kell tekintenünk... a magyar épitészettörténeti kutatásnak tovább nem mellőzhető szerves értéke. 41.o.

Levárdy Ferenc: Pannonhalma épitéstörténete. I.

Müv.Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 27-43.o.

Storno Ferenc MDK

épitész

vezetése alatt restaurálták
1868-1876 a pannonhalmi apátságot.

105.o.

Czigány Jenő: Führer durch Győr./Raab/. Sopron 1958.

M.D.K.

Stornó Ferenc
épitész és festő

A pannonhalmi templom oltárait megfi-
totta, valamint a mellékkápolnákat is.

Bierbauer István: A magyar nemzetes tanítórendek régi
Bp. 1930 épitkezéseiről 11 l. Pannonhalma

M.D.K.

Sbarnó Ferenc
épitész és festő

Az üvegfestésü ablakok a tervei alapján készültek. A templom déli falát is átépitette.

Bierbauer Gyula: A magyar református templomok építkezéseiről 13 l.
Bp. 1930
Pannonhalma.

Μ.Α.Κ.

ΕΓΟΤΑΝΟ

Ελληνικόν Λογικόν Ανάλυσις ανθρωπίνων
πράξεων

Ελληνικόν Λογικόν Γεωπόνων, τόμος Α΄ πανεπιστη-
μονικόν πρόγραμμα. Λογική ανάλυση ήθο

Λογικόν Ελληνικόν Ανάλυσις. 1929. σελ. σελ. 1-2.

Ελληνικόν Λογικόν: Ελληνικόν ηθικόν Α΄

τόμος Ι΄ σελ. 110.

M.D.K.

STORNO

Pannonhalma, bencés apátsági templom restaurálása

Pannonhalma, bencés Templom, porta speciosa oromzatának kitöltésére: szent Márton zépe

Művészettörténeti Értesítő 1959. VIII. évf. 2-3.

Levárdy Ferenc: Pannonhalma építéstörténete II.

107.,110. 120.

id.Storno Ferenc,festő

A volt bencés kolostor kapuja felett az oromfe-stményt ő készitette 1865.ben. 382.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XVIII.1964.Sopron

Csatkai Endre:Magyar müemlékvédelem 1959-60.Bp.
Folio.269.lap. 381.old

Storno Ferenc

nevét említi pannonhalmai munkáival kapcsolatban ~~[illegible]~~

Borsos
~~[illegible]~~ László recenziója Levárdy Ferenc: Pannonhalma c. könyvéről. - Műemlékvédelem, 1970.2.sz.124. l.

Storno Ferenc

Storno Ferenc – Czobor
Béla. Az alsóuthi
udvari kápolna.
Pest, 1887.

Ernő főherczeg

Mellig, balra, hadi ékit
tojásdad medaillonban. Vértje f
vényét hordja. Felirata a kép a

Ertz Herzog Ernz
Gubernator der Nider

és e felett jobbra: 30.

Rm., mér. a rl. 29.2 : 1

Szn. 95-
332-900-

Storno Ferenc
1820-1907

Szab. II. 63, 67, 123
III. 114, 118, 119
IV. 152

Strona Frenc 3

két két angyal egy egy mondatszalagot tart, ezek egyikén „Ave Maria" másikán „Salve Regina" olvasható. Végül a főoltár fölötti körszelvény csillagos eget ábrázol, melyben az angyalok kirágnejának szeve betűit angyalok emelik. A mellék oltárok szenzeteit valamit a keskeny bordaszalagokat gazdag ékítményű szegélyek övedzik. 34 000 frtot kapott. templom kifestéséért

---

Bunyitay Vince. A nagyváradi L. Sz. Székesegyház. Nagyvárad 1880. 41–42 l

Storno Ferenc 2

Oseas, (s azutan sorban) Daniel, Ezechiel, Jeremiás, Isaiás, balról szintén a karzat fölött i David, Micheás, Jonás, Habacuc, Zachariás.

A kereszthajó fölött felkörn térségekben jobbról is balról is két két kép, jobbról: A szt Galad menekülése Egyiptombol, és Sz Jozsef halála, balról Sz László Nagyváradom templomot épit és Eskütétel Sz László sirjánál.

A szentely boltozatán egy nagyobb kép Szüz Máriat, mint Magyarország védasszonyát tüntetiföl, körülvéve a megbeli szentek szegetöl, kik fölött

Storno Ferenc

Egyitettet az alcsuthi kastély kapol-
máját. A templom oldalfalfes-
tései az ablakok első párkanyáig
meggyszín alapon arany pávákat
és zöld alapon arany orosz lánokat
tüntetnek föl, míg a szentélyes a
két mellékoltár fala stylizált
növényeket mutat. Az árkádívek
változatos színekkel választják el
a boltozat két osztályát, melyek az
ó és ny szövetségből merített para-
rellakkal, román stylben fertett
alakokkal, draperiakkal és mains-
culákkal stb díszítvék. Az első hold-
osztály az angyali üdvözletet, a má-
sodik a megváltó születését, a har-
madik a királyok mindanat, a negye-
dik az Egyptomba menekülést, az
5 ik Krisztus keresztelését, a 6 ik Krisz-
tus szinváltozását tüntetti fel, melyek
becsületére válnak Storno ecsete-
nek.

Csendélet Alcsuthon. Vas.

Ugs 1881. 284. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v.
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta.

Storno Ferenc

lásd

Storno Franz. Notizen
über einige vaterlän-
dische Malereien
besonders Fresko.
Wien 1872
M. N. Muz. Regt.
14 csomo.

id.STORNO FERENC, kéményseprőmeter, festő,

Csakhamar segédből üzletvezető lett Hartman kéményseprő metsrnél és felvirágoztatta az iszakás mester által el hanyagolt üzletet. Nemsokara meghalt hartner és Storno feleségül vette özvegyét Langthaler Zsuzsannat, majd megvette a Stornok első otthonát, az Új utca 26.sz.hazat. Soproni polgár lett és megvásarolta a kéményseprőkerület realjogát. 269.old

.BECHT REZSŐ: Évfordulók a Stornó-házban 267.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

nter dem Titel *Új magyar piktúra*, dieses eine Werk wur-
udapester Gondolat-Verlag neu herausgebracht (mit
en als erweitertem Bildmaterial, von ÉVA BAJKAY redi-
en noch die Monografien *Czóbel Béla* (Budapest, 1934),
ló (Budapest, 1943), *Cézanne és a XX. század konstruktív*
pest, o. J.), *A természet rejtett arca* (Budapest, 1947)
dapest, 1948).
en Drittel seines Deutschland-Aufenthaltes bringen wir
hige Artikel als zweiten Band der begonnenen Gesamt-
te Band enthält ungarisch verfasste Schriften zwischen
. In den zwanziger Jahren sieht Kállai im Konstruktivis-
dafür, daß die Kunst die überkomplizierten "Farb- und

STORNO Ferenc

1852
1876

Szalai - Szabó 1899. 120. No. 40.
152. No. 57
153 No. 60
155 No. 61
163-164. No. 66.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
al

8. sorsz. Műhelyi minta

Storno Ferenc

Med

2

Ent - Tört. 88.1

_____ *műhely.*

főnökség!

_____ hó____ n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ szamu _____

m.

vi _____ hó_____

_____

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Storno Ferenc

iroll

Om V(a) 77 l.

Stomo Tsenor

med

Vas Tys 1891. 734.

Gierlikovzki János, lengyel eredes, arczk.

III. 35.

Storno Ferenc Sopronban

1860. nov. – dec. Kiäll. Mücsylet.
11 drb épitészeti terv és alaprajz
a soproni szent Mihály templom
számára –

Kralói Frauenkirche V. 212.

— Wawel V. 212.

Storno Ferenc

festő 1820 – 1907.

Irod

Krück II. 518. l.

Edények üvegből, római V. 246.

Storno Ferenc idősebb

A lőcsei szent Jakab templom belsejében levő freskok helyvállitását vegette.

Kabdebo Gyula: Helyreállitott műemlékeink Bpest épitőmesterek stb ipartestülete V. évk. 1909-1091.

Érem, görög V. 254.

Storno Ferenc

1878-88. ~~[illegible]~~ állitotta helyre a szepeshelyi (szepesi) székesegyházat.

Kabdebo Gyula: Helyreállitott műemlékeink. Bpesti építőmesterek stb. ipartestülete V. évk. 1909.

135. l.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Storno Frene id

Prod.

Hecsucs 35/1 -42

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök v.
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta. -

Storno Treue

und

H Löcse 69. 70. l.

99 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

Stormo Franc

Grad

Ro Fe Fl

sok hegen mulitre

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételér

nevü munkástársamat szóbelileg megt

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Storno Fsenc id

ród

Ibbem 107 - 151 l.

Storno Flora

40d

Egyházművészeti Lap
1882. III. 64. l. 192. l.

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

lélyezem:

.....

vagy helyettesének
láírása.

. — Endrényi Imre, Szeged.

id. Storno Ferenc

festō

mūvesi frerkōi a

nagyváradi pūspōki

palotaban

írod

B Bi III. 1721.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Stornofscue

fersö

ind

SzBVas 128. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Storno Ferenc

Laid

Győr 246. l.

Storno Fsener

und

Eschwinw. Lap 1883.
246 – 248 l. 312.

Storno Tyrer

Uroa

Ráth. II. 287

Storno Ferenc
1821 - 1907

Arcképein Amerling hatása.
1861-67 Országos Képzőművészeti Társulat ker. ügyvivője.
1863. a MTA megbizásából a Vas és Zala megyei régiségeket veszi számba, lemásolja a Velemér-i és turnicei falfestményeket.
1868. Archeológia Értesitőben bemzámol az Akadémia megbizásából tett erdélyi utjáról.

Storno Pál: A soprni Storno ház 1960.Bp. 9.l

Storno Ferenc
1821-1907

Munkái: a soproni Szt Mihály templom restaurálása 1959-62.
1867. a pannonhalmi apátság helyreállitási tervét.
1870-75 elvégezték a munkát.
1872. lőcsei falfestmények restaurálása /Akadémia megbizása/
1873-ban a tullni és kremsi falfestményeket restaurálja.
1874 szepesváraljai Zápolya kápolna
Olmützban és a cseh Égerben restaurál
1876 Besztercebányai Borbála templ ;Körmöcbánya Vártemplom

Storno Pál: A soproni Storno-ház Bp. 1960. 1o.1

Storno Ferenc
1821-1907

Főleg egyházi témái müvei.
Világi téma: Kisfaludy Sándor "Csobánc" illusztráció vagy pl az Orsz. Képz. Társulat mülap: Kun vezért üdvözlő Szt Lászlót ábrázolja.
Számos vázlatkönyv.

Storno Pál: A soproni Storno-ház 1960. Bp. 10.l

Storno Ferenc
1821-1907

Kismartonban született. A bajorországi Landshutban vé
gezte az ipariskolát. 1839-42 München Schlotthauer
tanárnál müvészeti tanulmányokat folytatott megsza-
kitásokkal, iparban is dolgozott.
Szülei halála után Kismartonba megy, majd Sopron meg-
tetszik neki és mint kéménysepró munkát vállal ott.
Vázlatkönyvét állandóan magánál hordta.
1948. Széchenyi Lajossal került össze. Kép és egyéb
müvészi megrendelést kapott. Amerling bécsi festővel
került kapcsolatba, barátság, sok megbizást szerzett
neki.

Storno Pál :A soproni Storno-ház Bp. 1960. 9.1.

Storno Ferenc id

vod
2

Storno Miksa:

A Storno-család Széchenyi-gyűjteményének tárgyjegyzéke.
Sopron 1938, 71, 73. l.

Ezért, a templomépítő Szt. Ferenc nevében azon kéréssel keressük fel kegyes Jótevőnket, hogy Istenadta tehetségéhez képest, bármilyen csekély adománnyal is, legyen kegyes -- az idecsatolt befizetési lapon -- támogatni jószándékunkat.

Viszonzásul, hetenkint szentmisét ajánlunk fel Jótevőinkért, a szerzetes család tagjai pedig naponta megemlékeznek Jótevőinkről ájtatosságaikban.

Kérésünk alázatos megismétlésével vagyunk

hálás köszönettel:

P. Ambró János

zárdafőnök.

SIGILLUM CONVENTUS VACIENSIS ORDINIS FRATRUM MINORUM

KAPISZTRÁN-NYOMDA, VÁC

Storno Ferenc id

Vas. Ujs. 1879. 613. l.
(A siteri templom
közepkori falképei.)

id. Storno Ferenc

Az 1897-ben alakult Soproni Képzőművészeti Kör azévi első kiállitásán néhány darabbal szerepelt.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 18.l.

Storno Ferenc

Vázlatkönyve és nagyszámu olajfestménye a család birtokában. Nekrológja Müvészet 1908 60-62.l.
Martinez: Wienr Atelier 1897 93.11

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 30.l

Storno Ferenc

Arcképei tetszetős beállitásuak.
pl. Hartner Muki, fia arcképe
Gyermekábrázolások.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 9.1

Storno Ferenc

Nevezetes munkái:

1860-77 Mosonmagyaróvár

1868 Mácsa vadászkastély

1870-75 Jánosi apátsági templom

1875 Lőcse Szt Jakab templom

1876 Nagyölbő

1879-80 Nagyvárad

1867-82 Pannonhalma

1883 Garamszentbenedek

1884 Körmöcbánya r estaurátor

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 9.1

Storno Ferenc

Épitészetet és iparmüvészetet tanult. Helybeli arisztokraták biztatására ment Bécsbe Amerlinghez festést tanulni. Korai életképei. Természetet figyelte, mint vázlatkönyve tanusitja.. 1853-ban kezdte festeni: János osztrák herdeg meggyilkolja nagybátyját, de a téma veszélyességére figyelmeztették, ezért félbemaradt. Korstilusokat tanulmányozta, restaurált. Együtt dolgozott vele Fend János müasztalos, Lapitz Antal szobrász, majd fiai, Ferenc a festő és Kálmán az épité

Csatkai Endre: A soproni képzőmüvészeti története
Sopron 1962 9.1.

Storno Ferencz, tervezte:

1) A budapest ferencz városi templomban a Szt. Gellértet ábrázoló festett ablakot.

2.) A József főherczeg által épettetett alesuthi román stylu templomot.

3.) A beszterczebányai Szt Erzsébet templom restaurálása, melynek rézfletei között kiválik a templom hamlakzatán levő és Jézusta samariai nővel a kutnál ábrázoló festmény és a Megváltó domborművű képének tervezetei. Továbbá a magyar szentek

4.) A beszterczebányai Szt Borbála kápolna restaurálása az általa festett és Krisztus keresztelletés ét

5.) Stylszerű tervezetek et kéfizett a beszterczebányai Szs. Vincze szeszetbeli apáczák ha rendházában Ipolyi Arnold püspök által felállitott női tanoda szamára.

Ket ábrázoló freskói és festett ablakai és a stylszerű butorzat tervei.

6 ábrázoló nagyfreskóval.

Ipolyi Arnold. A beszterczebányai egyházi műemlékek tortenete és helyre állitása. Bpest 1878. 113. l.

Dr Czobor Béla. Egyházművészeti Lap. 1880. 25 l. Szemelvények Storno Ferencz műalkotásai ból. 31. 206. 228. 236. 266. 270. 275. 278. 288. l.

Storno Ferenc, id

ind

Fehér Ipoly. Pannonhalma. Athenaeum. 1874.

VII. K. 2338. l.

id Storno Terene, Pestő

L: Markó Károly

–: Hetti ajánlat.

4

Új Jükör, B p. 1986. febr. 9.

XXIII/6

Id. Storno Ferenc, építész-restaurátor (1821–1907).
P. Szabó Ernő: Kövek. Rejtett kincsek.

Műemléki helyreállítást végzett Storno Ferenc Tammonhalmon és Steindl Imre Kassán.

Budapest, 1988. 5., 26-dd.

Storno Frane

1873.

400 fl

ott bündig.

Vas. Nys

1873. 433 l

Storno Ferenc

Lásd

Storno Ferenc jubileu-
ma. Művészet Lapok
1895. 13. sz. 10. l.

okv. felt-

Storno Ffener

wod
=

Vas Up 1863 357l

Storno Ferenc

wod

Varjas Elemér. A Sopron

Szt Mihaly templom sirkö-
veiröl. Archkrt

1898. 358.

id. Stornoferenc

cród

Steinhausz László. Részlet a szt Jakabhoz cinzett löcsei plébánia templomból. Epítő Ipar. 1897. 231. l.

restaurálta szerben 1890 ben a löcsei templom falképeit

..... *mühely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

n.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Id. Storno Ferenc, építész-festő-restaurátor. /1821-1904/.
Városok.

Sopron: a Storno-ház kopogtatója; Vir dolorum szobor; a Tűztorony; Késő reneszánsz loggiás udvar. Lábasház az Orsolya téren. 11/30-32.

Budapest folyóirat, 1988., 2., 43-old.

Storno Irene

A soproni dalos innepély
(1863 jun 28 és 29) emlék
lapja. Magyar és német
szöveggel.
Zebr. Entw.. u. radirt von
F. Storno in Odenburg 1863

Kögnet, folio.

Stornoszenc

wodalniakoz.

Hiv. Közl. Arch. Ert. 1885.

Ugf. V. II. l. IV. l. VII. l.

Storno ~~Kor~~ Ferencz

Csobancz

Korzet, folio:

Rapolta és kiadta

fent Sopronban

Storno Tocne

wod

Dr. Gwecze P. A mienlé-
kek hebrajzi ~~[illegible]~~
jegyzése és wodalma.
Bpest 1906.

Storno Ferenc

vodalmahoz

A soproni benczések
templomának restaurá-
zionalis tervét Eitti-
tette 1886 ban.

Henszlmann J. A műeml. o.
bíz. évi jel. 1886. Arch. Ét
1887. 83-84 l.

Storno Ferenc

wied

Vas. Lip 1876. 732 l

Storno Ferenc

-m-i-. Storno Ferencz és a pannonhalmi Hétesegyház-
Vas. Nyo 1876. 52-
szám.

teljes nagy életrajz
Storno arcképével-

okv. felh

Storno Tsener

God

Vasnys 1907. 7341

Storno Ferenc

---

elöször fellejet

mücsplet

1860. nov. decz.

Leisd Ott

Id. Storno Ferenc

1820-1907.

Lásd

Művészet 1908. 60 l.
-62 l.

Storno Trener

laisd

Vas. Nys 1879. 6.58e

Storno Fseuer id

ciod.

Henschmann J. Jelentés.

Arch. Ert. 1888. 85 l.

Storno Tsene

A Kun vezért áldó
fő szent László
Közönet, sarga
alapszinnel. Folio
Rajzolta Storno Tsene
az ortz Magyar Lejző
szinv tarsulat album-
lapja 1868.

Stornotsene

Laid

Wurzbach

39K. 220 l

Storno Ferenc

1909

Egyhár universitetkap.

1885. 63. l.

Storno Ferenc

vrd
is

Dr. Körössy László

Egy régi magyar műszer
tekrol. Magyar
Szalon. 1884

496. Eir U.

Kepekkel

Storno Ferenc

XXXVIII. l.

vod

Dr. Henszlmann Imre.

Honi műemlékeink osztályozása. 1885. Uf V. XVIII. l

XX – XXI. l. XXII l – XXXVII. l

Restaurálta a Szentbenedeki templomot. 1885.

Restaurálta a pannonhalmi átmeneti stilü templomot.

Restaurálta a soproni Szent Mihály cimü parochialis templomot.

Restaurálta a Körmöczbányai parochialis templomot. 1885.

1908. **Május** 31 nap.

Vasárnap
17
Cantate

Hétfő
18
Venáncz vt.

Kedd
19
Ivó hv.

Szerda
20

Protestáns

V.	17	Paskál
H.	18	Venancz
K.	19	Ivó
Sz.	20	Bernardin
Cs.	21	Konst. és Ilona
P.	22	Julia
Sz.	23	Dezső

Görög-orosz
Május, 1908.

V.	4	Pelágia sz.
H.	5	Iréne vt.
K.	6	Jób
Sz.	7	Sz. † megjel.
Cs.	8	János evang.
P.	9	Izsaiás pr.
Sz.	10	Zel. Simon aps.

Izraelita
Ijar, 5668.

V.	16	
H.	17	
K.	18	Lag beomer
Sz.	19	
Cs.	20	
P.	21	[5. Perek
Sz.	22	S. Bechuk.

Május havi napi jegyzék.

1. Pénték

Storno Tsenc

Grod
z

Arch. Kozl. 1866. 207. l

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

lyezem:

.....

agy helyettesének
rása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Storno Ferenc id

Irod

Az Építési Ipar

1882. 28 szám. (A budavári főegyház üvegfestményei.)

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláírás és munkásszám.

id. Storno Ferenc

lásd

Műcsarnok, 1900. 120. l.

(Idősb Storno Ferenc
ünneplése:)

magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Storno Ferenc

Wód

Egyházművészeti lap

1880. 206 – 211. l. 228 – 238 l
270 – 278.
(Szemelvények Storno F. műalkotásaiból)

Wód

Egyházművészeti lap

1880. 266. 269

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Storno Ferenc

Cásd

Egyházmüv. lap

1881. 320. l. 350. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

tanu.

Storno Frenc

festette a rozsnyói gotikus székesegyház öszes falképeit és ornamentikáját neogót stilusban. Rémes.

Láttam 1939. aug. 4.

A mellékelt előző korrektúrát is feltétlenül visszakérjük!

KORREKTÚRA

1995 MÁJ. 1 – 4.

Küldetett: .....

Visszaérkezett: .....

Nyomandó ..... példányban

A kéziratról eltérő szedésváltoztatások költségét külön beszámítjuk

Storno Ferenc

Irod

Egyházmin. lap

1881. 254. l.

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Stosnotsene

wód

Egyházmüv. lap

1887. 192. 8

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

yezem:

gy helyettesének
ása.

Endrényi Imre, Szeged.

Storno Fgeur

irod

Egyházmenvészeti lap

1881. 95 l.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének

.

Endrényi Imre, Szeged.

Storno Tyene

wod

Egyházmuviszeti Cap

1881. 6 – 15. l. (Az alcsuthi udvari kápolna).
22. l. (Kismarton város plébánia temploma)

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Storno Tsene

Grod

Om IV 159 l

...agyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191....é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Storno Ferenc id.

Cvód

Egyházuniversitas

1880. 25. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. **sorsz.** Műhelyi minta. –

Storms Frene

god

Om IV 134 l

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

MDK

idős Storno ferenc, festő,
restaurátor 2

Számos középkori templomot restaurált.
(Sopron, Lőrse, Pannonhalma, Garam-
nentbenedek.)
Mint festő főként oltárképeket és
freskókat kénített. 1907. jan.-ban halt meg
Sopronban.

—: Storno-ház 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. márc. 2.

Storno Ferenc építén M.D.K.

rajza a pannonhalmi ut. Benedek kápolnához. 1861.

Levárdy Ferenc: Pannonhalma építéstörténete. II. Műv. tört. Ért. 1959 VIII. 225

Storno Ferenc épitész MDK

1868-76 között renoválta a pannonhalmi altemplomot.A főapátság épületeét átépitette 1883-86 között.

enth.Müeml.1959 I. 129

MDK

idős Storno Ferenc, festő,

1

restaurátor

1821-ben született Kismartonban. A Storno-család Svájcból költözött Magyarországra.

1840-42-ben Münchenben a festőakadémián tanult, 1843-44-ben Bécsben.

1846-tól Sopronban építész, festő és iparmű-vész.

— : Storno-ház

6

ESTI HIRLAP, Br. 1971. márc. 2.

Storno

Thieme Becker

XXXII.

126-127

(Lyka)

Rosso Medardo

A beteg gyermek

Sannino Ettore

Akt

Selva Attilio

Női képmás

Női arckép

A müvész anyjának képmása

Ifju

Storno

l

LykaMagyműI800-50

206,254,372.l.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Storno, festő

Soproni. Dr. ~~Kim~~ Klima Imre kapuvari lakosnak birtokában van egy Storno akvarell, amely a régi temetőkaplnát ábrázolja. Ennek épitése ismeretlen. 270. old

Faragó Sándor: Adatok a kapuvári temetők történetéhez. 268. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XVIII. 1964. Sopron

id.Storno Ferenc,festő

Kuszti Részlet.Olajfestmény. Fekete repr. 377.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XVIII.1964. Sopron

Csatkai Endre: Képek a dzsentri világból. 376.old

ivl. Storno Ferenc, besti

MDK

„Simasági parasztlegény" Storno Ferenc vizfestménye 1855-ből. XXV. vár latkoszy-vében. Sopron, Storno gyűjt. Fekete repr. 70. dol.

Domonkos Ottó: Helytört. Adattár. A nagycenki "Hegybeli Articulusok". 1817-ből. 67.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. X. 1956. Kiadja Sopron Város Tanácsa.

Id. Storno Ferenc, grafikus MDK

„A lövöi biró. 1854." Vaslatkönyvéből.
Storno gyűjt. Fekete rejn. 168 olv.

Soproni Szemle, Helytört. folyóirat. 1955. Kiadja
Sopron Város Tanácsa.

Id. Storno Ferenc, grafikus MDR

„A Lövöi kisbíró" 1854. Vázlatkönyvé-
ből. Storno gyűjt. Fekete rajz. 108 oldal

Soproni Szemle, Helytört. folyóirat. 1955. Kiadja
Sopron Város Tanácsa.

id. Storno Ferenc, festi MBK

„Zsírai paraszt" Storno Ferenc rajza 1853-54 es vázlatkönyvében XX. szám. 8 63. lap. Soproni Storno gyűjt. Fekete repr. 72 old.

Domonkos Ottó: Helytört. Adattár. A nagycenki "Hegybeli Articulusok". 1817-ből. 67.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. X. 1956. Kiadja Sopron Város Tanácsa.

isl. Storno Ferenc, festo MDK

„A képmutogató" rajzvárlatkönyvéből 1846. 9 m. 27 lap. Fekete rajz. 347 oldl.

Csatkay Endre: A képmutogatók

347 oldl.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. X. 1956.
Kiadja Sopron Város Tanácsa

M.D.K.

Storno Ferenc, építész

1880-ban készült tervlet-
rajzai a bélapátfalvai apátsági
templom főkapujához, oltárához
és ablakaihoz, fennmaradtak.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 404. old.

STORNO FERENC/

festő és restaurátor

1872-ben vette meg a mai un. Storno-házat a Festetich családtól, melyben a képző és iparművészet számos értékes darabja látható, valamint a Storno-család három képrőművész nemzedékének alkotásai (26. kép)

Csatkai Endre: Sopron. 2.kiad., Bp., 1956.
/Magyar Műemlékek/

30-31

Storno Ferenc

rekonstruálta az fertőrákosi mithraeum maradványaiból az egykori szentélyt.

Póczy Klára: Római kori müemlékek védelme Magyarországo

Müemlékvédelem, 197o. 1.sz. 11-22. 1.

12.l.

Storno Ferenc

zines temperakép 1879-ből a soproni kecsketemplomban levő címerpajzsról. fekete – fehér reprodukció.

Derescényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál

Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V. (1967-68) Bpest, 1970.

60 l.

Storno Ferenc

akvarelljeib a „Magyarországi műemlékek ideiglenes bizottsága," 1873-ban megvásárolja.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Hovassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V. (1967-68) Bpest, 1970. 54 l.

Storno Ferenc

Lőcsén 1872 tavaszáig 14 falképet restaurált.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Mérényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V. (1967-68) Budapest, 1970.

50 h

Storno Ferenc

soproni rajztanár a „Magyarországi műemlékek ideiglenes bizottsága"-nak kültagja 1880 körül.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Slowassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, V (1967-68) Bpest, 1970. 48 l.

Storno Ferenc, építész

M.D.K.

1880-ban rajzok készült a
Bélapátfalvai volt apátsági temp-
lom főkapujáról, oltárairól és ab-
lakairól.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó. 526. old.

Storno Ferenc

ismert restaurátor barokk várlatokat mentett meg az elkallódástól.

Gatkai Endre: Barokk kiállítás Sopronban.
Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 76. l.

id. Storno

Hartner János
Sopron, Storno gyüjtemény /repr./

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. Képmelléklet

MDK.

Storno Ferenc

1861. Soproniban vállalja a KT ügynökségét.

MDK-A-I.-1./10.

Storno Ferenc MDK

4.

A nagyváradi nékes egyház falfestményei:

A szentély boltozatán: Szűz Mária mint Magyarország védasszonya, körülvéve a szentek seregétől.
A főoltár fölötti körnelvényen: Csillagos ég, amelyben az angyalok király néjának név betűit angyalok emlik.
A falfestményekért Storno 34000 ft.-t kapott.

Bunyitay Vince: A nagyváradi latin szertartásu sz ékes egyház. Nagyvárad 1880.

Eml. L. 42.43 old.

M.D.K.

Storno Ferenc ~~[illegible]~~ festő

1874 ben kénitette a nepeshelyi nékeseregy ház gót stilusu oltárát.
1890 ben a löcsei nt. Jakab typlom nentélyé ben levő képeket ujjáfestette.

Dénes Ferenc: A művészet és művelődés lelhelyei nepesmegyében. Löcse 1900 25-26, 34,

Storno festő M.D.K.

Festményén régi metnetek alapján rekonstruálta Sopron városképét a 18. u. elején.

Csatkai Endre: képitő törekvések Sopron multjában Sopronvármegye 1921 aug. 9

Storno Ferenc

Zólyomi templomterv, vizf.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

21 l.

Legifjabb Storno Ferenc

Gyermekarckép

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

13 l.

Id.Storno Ferenc

Önarckép

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

12 l.

Id.Storno Ferenc

Szt. Margit és Szt. György

Nejének arcképe

A három király

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

13 l.

Legifjabb Storno Ferenc

Nő könyvvel

Soproni, Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

13 l.

Storno Ferenc

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

6 l.

Id.Storno Ferenc

Ifj.Storno Ferenc arcképe

Soproni,Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

13 l.

MDK

Storno Ferencz

György A: Egyházi festészeti pályázat. Egyházművészeti Lap. 188o. 129-132 l.

M. D. K.

STORNO Ferenc

Bp. Ferencvárosi plébánia templom
megablakának kartonja: Szt. Gellért 1879

Ybl Ervin: Ybl Miklós 139.,

MDK

id. Storno Ferenc

-

Dr.Dénes Tibor: Árpádházi Szt.Erzsébet magy. ábrázolásainak... Képzőművészet, 1931, 83-88 l.

Storno Ferenc festő M.D.K.

1866-ban hisfaludy Csobáncát 7 műlapon illusztrálta.

Darnay-Dornyai Béla: képes ábrázolások a Balatonról és Vidékéről. Balaton XXXVI. 1943 10 l. 18,

M. D. K.

STORNO Ferenc festő

Lőcse. Szt. Jakab t. falképeinek restaurálása 1890., 1870.

Demko-: Lőcse város ... Lőcse, 1896.
70. l.
86. l.

Storno Ferenc festő M.D.K.

A löcsei ut. Jakab typlom képeit restaurálta 1890 ben.

Demkó Kálmán: Löcse város mütörténeti rövid leírása. Löcse 1896 70.

Storno Ferenc 1. MDK

A váradi székesegyház 1878 tavaszán és két nyáron át elkénitett falfestményei

Orgona fölött kettős boltszalag egyikén: Mária születése; legnélsőn a zene védnentje Cilelle; a következő boltszalagon: Angyali udvözlet; tovább: A bold. Szüz látogatása Szent Erzsébetnél.

Bunyitay Vince: A nagyváradi latin szertartásu székesegyház. Nagyvárad 1880.

eml. L. 42. old.

Storno Ferenc. 2. MOK.

A váradi székes egyház falfestményei:

A hosszhajó utolsó nalayján: Krisztus nületése; a kerenthajóban jobbról: A Három király a gyermek Jézus előtt; balról: A 12 éves Jézus a jerusálemi templomban.

A bordanalayok végein festett fülkék és ezekben egyenként az ószövetségi próféták.

Bunyitai Vince: A nagyváradi latin szertartásu székes egyház Nagyvárad 1880.

eml. L. 42. old.

Sup

Storno Ferenc MDK

3.

A váradi székesegyház falfestményei:

A kerent hajó fölötti félkörü térségekben jobbról: „A Sz. Család menekülése Egyiptomból" és „Sz. József halála"; balról: „Sz. László Nagyváradon templomot épit" és „Eskütétel Sz. Lánló sirjánál."

Bunyitay Vince: A nagyváradi latin mutartázu székesegyház Nagyvárad 1880.

eml. L. 42. old.

Storno Ferenc

M.D.K

A Ferencvárosi templom üvegfestési díszítését vé-

gette.

Budapest und Umgebung. Budapest.

44 l.

MDK

Storno Ferenc

For III. Béla 256 l.

M.D.K.

STORNO Ferenc

Széchényi I. nagycenki keggyári t. tervezésére szóban kerül

Ybl kovin: Ybl Miklós 29.,

Stornó Ferenc MDK

1878 előtt restaurálta az 1494 körül készült lőcsei Mária hó oltárt.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.378.l.

id. Storno Ferenc

1927-ben a Soproni Képzőművészeti Kör fennállásának 30. évfordulójára megrendezett kiállitáson néhány müve szerepelt.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 24.l.

Storno Ferenc

A Szt Mihály templom főoltárát ő tervezte.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 13. l.

Storno Ferenc

Soproni szinház renoválásakor a nézőtér mennyetét festi: Apollon és a 9 muzsa" volt az eredeti téma, de nem tetszett, ezért lemeszelték az első részleteket.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 14.l.

Storno Ferenc

Römer Flóris müemlékrestaurálási elveit, elképzeléseit nem ismerjük pontosan, de "...feltehetőleg közelebb álltak a miéinkhez, mint Steindl vagy Storno felfogásához."

Tombor Ilona: Römer Flóris. -(Művtört.Írt., 1969. 3. sz., p. 207-211.)

p.208.

Storno Ferenc

Gróh István restaurálása messze felette áll Storno Ferenc hasonló tevékenységének: mértéktartóbb, önzetlenebb.

Prokopp Mária: Gömöri falképek a XIV. században. /Művtört.Ért., 1969. 2. sz., p. 128-147./

p.129.

a Storno -

fele restaurálás eklektikus elemeit 1963-64-ben távolítták el a soproni szt. Jakab kápolnából, a Szalmayr János termei szerinti helyreállításnál

Horler Miklós: Az Országos Műemléki Felügyelőség építészeti helyreállításai /1963-1966/. Magyar műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai K., 289 l., 369 kép, 229-247. l.

235 l.

Storno MDK

Henszlmann 1873-ban beszámol arról, hogy Storno restaurálta a lőcsei Szt.Jakab temlom több falképét, ugyanakkor feltárta a szintség mögötti további festményeket és megtisztitotta a szentélyzáródás alján huzódó jeleneteket.

Divald beszámol arról, hogy Stornó kényszerüségből egész sor alakkal pótolta a képsorozat hézagait.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.164.l.

Storno MDK

Rómer közlése szerint Storno a lékai várkáponában több falképet fedezett fel.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.162.l.

Storno MDK

A demsusi g.kel.templom falképeire vonatkozó közlésének emlitése.
Gerecze szerint Stornó a templomban két jelenetet tárt fel.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarrszág falképei.
Bp.1954.131.l.

Storno MDK

A brassói ev.feketetemplom falképeire vonatkozó közlése.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.121.l.

Max Storno MDK

Divald közlése szerint Storno restaurálta a szepe
helyi székesegyház déli timpanonjában a Szt.
Márton lovas alakját ábrázoló falképet. A fel-
latokat is kiegészitette a falképen.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.
Bp.1954.22o.l.

Storno MDK

Storno véleménye szerint a sproni Szt. Jakab kápona falképei a XIV.században készültek.

Ernst szerint a falképek 1885-86x. évi feltárása Storno féle feltárása és restaurálása következtében a képek teljesen elvészitették középkori jellegüket.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.2o9.l.

Storno MDK

Rómer közlése szerint a sopronbánfalvai r.kat.templom hajójában Storno tárta fel a Királyok imádása jelenetet.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.2o9.l.

Storno MDK

Storno

1860-64-ben "felfrissitette" a soproni bencés v. kecske templom főkapuja feletti timpanon falképeit.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.208.l.

Storno MOD

Storno tárta fel a [illegible] soproni Szt.Mihály templom Szt.Kristófot ábrázoló falképét.

Stornó véleménye a templom falképeinek témájára vonatkozóan.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.2o8.l.

Stornó MDK

A Szentjakabfalvi 1500-1510 körül készült oltárt 1878 előtt összeállitotta.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 434 l.

MDK

Storno Ferenc

tervezte a Hild Károly által kivitelezett gótizáló keresztjét az uj Szt. Mihály temetönek.

Csatkai Endre dr.: A soproni szobrászat. Magyar Művészet. 1928. 535-536.l.

Storno Ferenc MDK

A XIX. sz. végén vásárolja meg műteremnek a Bécsi u. 23 sz. házat (mely 1858-ban épült). Kőrmőcbányai fabenkolat, rajzai utan készült faragványok díszítik, a karettás mennyezeten olajfestményei vannak. Szappákban restaurálori munkák tervei, felvételek.

Tompos Emő: A sopron Storno műterem.

Műemlékvédelem, I. évf. 2. sz. 1957.

121-22 l.

MDK

Franz Horny festő

1868. 3 db „Szent László" képét a KT elfogadta rokonosításra. Kéri a KT-t, hogy a képek fotomásolata olyan tónusban készüljön, mint „Csobánc" c kép esetében.

MDK-A-I-4/456.

MDK

Stornó Ferenc, idősebb

kéményseprő; freskófestő és restaurátor

Ő rakta le az ezerhétszázas évek végén a soproni Stornó-gyűjtemény alapját.

Szemes Piroska: Soproni emberek.

Nők Lapja, Bp. 1954. március 25. [4-6. l.]

M.D.K.

Storno Ferenc építései

renoválta 1888-94. között a soproni
bencés templomot.

(269. kép)

Genth. Műeml. 1959 I. 321.

Storno Ferenc épitém M.D.K.

Sopron, st Mihály-templomot megujitotta 1853-66 között.

Genth. Mülml. 1959 I. 318

MDK

Stornó Ferenc:

mult században vázlatokat készitett a pusztulásnak indult freskókról Hidegségen.

Vigilia,1954.nov.XIX.xx.évf.11.sz. 6o9.l.-Lőrincz Imre: Ősi freskók Hidegségen. 6o9-61o.l.-

osok számláinak vezetését, amelye-
fiókjaihoz telepitettünk, f.é.már-
vetkező nagybudapesti kirendeltsé-

g, Bp.VII.,Thököly-ut 22.

ég, Bp.III.Flórián-tér 10.

ltség, Bp.XI.Bartók Béla-ut 51.

jpest, Bajcsy Zsilinszky-ut 21.

Kispest, Üllői-ut 134.

ség, Pesterzsébet, Kossuth L.-u.4.

Bp.X.,Kőrösi Csoma-u.7.

sepel, Rákóczi-ut 85.

ának ügyvitelében semmilyen válto-
rendi előirásaink /beleértve a nyom-
maradnak.

s felhivjuk az egyszámlatulajdonosok
iókintézeteihez történő átutalások-
m 960.000 számlaszámon aluli egyszám-
mében elszámolási csekket tartoznak
einek a 3.sz.betürendes névjegyzék-
csupán nyilvántartási célokat szol-

Sdorno Ferenc

l.

Egyházm. Lap.

I k. 1880. 25. l.
31. l. 33, 61. l. 127. l.
188. l. 206 – 211. l.
266/269. l.
228 – 238. l.
270 – 278. l. 288. l.
341. l. 360 l. 374. l.

Storno Ferenc festő M.D.K.

1820 - 1907.

Soprani.

litografiái:

Gerni, A magy. köraj. 1960 201

STORNO FERENC

Aukción:
Franz Storno: Motiv aus Forchstein.

Aquarell auf Papier, 20x25,5 cm. Bezeichn. und dat. 1887.

Wien, Dorotheum,
454. Kunstversteigerung, 1981 Apr.
Katalogus 562.sz., 65. old.

STORNO FERENC

Aukción:
Franz Storno: Joseph Haydns Gartenhaus
in Eisenstadt.
Aquarell auf Papier, 20x25,5 cm. Monogr.
bezeichn. und dat.: 1887.

Wien, Dorotheum,
454. Kunstversteigerung, 1981 Apr,
Katalogus 561.sz. 65.old.

STORNO FERENC

Aukción:
Franz Storno: Ruine Theben. /Slowakei./
Aquarell auf Papier, 20x28 cm. Sign.,
bezeichn, dat.: 1891.
Wien, Dorotheum,
454. Kunstversteigerung, 1981 Apr.
Katalogus 560.sz., 65.old.

STORNO FERENC

Aukción:
Franz Storno: "Burg in Pressburg"
Aquarell auf Papier, 21,5x27,5 cm.
Dat.: 21.7. 1891 Pressburg.

Wien, Dorotheum,
631. Kunstversteigerung, März 1981.
Katalogus 528.sz. 67. old.

STORNO FERENC

Aukción:
Franz Storno: Fischerkirche in Rust am Neusiedlersee.
Aquarell auf Papier, 28x18 cm. bezeichn. und dat. 1879.

WIEN, DOROTHEUM,
454. Kunstversteigerung, 1981 Apr.
Katalogus 559.sz., 65.old. Kép: Taf. 39.

STORNO FERENC

Aukción:

Franz Storno: Blick auf Donnerskirchen.
Aquarell auf Papier, 25x24 cm. Bezeichn.
und dat.: 1893.

Wien, Dorotheum
452. Kunstversteigerung 1981 Jan.
Katalogus 595.sz. 68.old.

STORNO FERENC

Aukción:
Franz Storno: "Dom in Eisenstadt"
Aquarell auf Papier, sign. und dat.:
28. August Eisenstadt 1897.

Wien, Dorotheum,
631. Kunstauktion, März 1981.
Katalogus 526.sz. 66. old.
Kép: Taf. 119.

STORNO FERENC

Aukción:

Franz Storno: Inneres der Markuskirche. Aquarell auf Papier, 24x14 cm. Sign.und dat.: Venedig 1877.

Wien, Dorotheum
452. Kunstversteigerung, 1981 Jan.
Katalogus 594.sz. 68.old. Kép: Taf.31.

STORNO FERENC

Aukción:
Franz Storno: "Burg in Pressburg. "
Aquarell auf Papier, 21,5x27,5 cm.
Dat.: 21.7. 1891 Pressburg.

Wien, Dorotheum,
631. Kunstauktion, März 1981.
Katalogus 527.sz. 67. old.

STORNO FERENC

Aukción:
Franz Storno: "Der Grazer Uhrthurm"
Aquarell auf Papier, 25,5x13çm. Dat.:
Graz 26.4. 1897.

Wien, Dorotheum,
631. Kunstauktion, März 1981.
Katalogus 527.sz. 66.old.
Kép: Taf. 114.

STORNO FERENC

Aukción:
Franz Storno: "Donauländе mit Blick auf Kahlen- und Leopoldsberg. Aquarell auf Papier, 17x25,5 cm. Dat.: Wien 30 Juni 1900.

Wien, Dorotheum,
631. Kunstauktion, März 1981.
Katalogus 525.sz., 66. old.

STORNO FERENC

Külföldi aukción:

Franz Sterne: Blick über die Donau auf Kahlenberg. - Aquarelle auf Papier, 17,5x26 cm. Dat. Wien 30. Juni 1900.

Wien, Dörotheum
644. Kunstauktion, 15-22 Mai 1984.
Katalogus 577.sz.

Storno Ferenc

A szombathelyi Forradalmi Múzeumban látható Storno Ferenc munkája is.

Csák Zsófia: Az első szabad május
Művészet, 1981. május – 12. lap.

Storno Ferenc

Storno Ferenc plakátja is az 1919 május 1-ét ünnepi. A mű a Sárkány ölő Szent György legendát dolgozza fel.

Csák Zsófia: Az első május 1. Művészet, 1981. május – 12 lap.

Stormo Ferenc

Méltatás

Gr. A.: Hári Múzeum
Új Tükör, 1978. június 25-11 lap.

STORNO Jeremie gr.

XIX. sz. vége.

I. László harcairól

→ Zalaegyörgyi SZ

Művészet 1985/10/10

Storno Ferenc
+ 1907

A müvész portrészobrát Kugler Ferenc József készitette el.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 13.1.

Storno ...

helyreállítási terve a soproni Szt. Jakob kápolnáról. 199. sz. reprodukció.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, Budapest, 1972 (1969-70)

220 l

STORNO FERENC, festo

Sopronban a Csengeri utcai szabadkomuvespalota mennyezetének freskóját festette. A szimbolikus mennyezetkép az okossagot abrázolta idős ember alakjaban, amint két mezitelen szuzet, a jóságot és a szépséget védelmezően magához karolja. 270.old

SZABÓ JENŐ: Fél évszázada rajzol és fest Sterbenz Károly 264. old.

SOPRONI SZEMLE, Helytört. Folyóirat, 1975. XXIX. évf. 3. szám. Sopron, 1975.

STORNO FERENC, festo,restaurator/1851-1938/

STERBENZ KAROLY soproni festőművész,atyja,aki festo és mázolómester voltitj.Storno ferenc ø irányitása alatt templomokon,nyilvános épületeken végzett restaurálásokat. 266.old

SZABÓ JENŐ: Fél évszázada rajzol és fest Sterbenz Károly 264. old.

SOPRONI SZEMLE, Helytört.Folyóirat, 1975.XXIX. évf. 3.szám. Sopron, 1975.

id. Franz Stefano

festette a Wimpassing-i pk. templom falfestményeit.

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.

II/6 kötet

1047 f

id. Franz Storno

festette feltehetően a St. Georgen-i templom oltárképét.

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes, Eisenstadt, 1963

II/b. kötet

900 l.

ifj Franz Storno

id. Franz Stornoval számos képet festett az Oggau-i plébániatemplom számára.

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.

II/6 kötet

8301

id. Franz Storno

1800 körül festett ifj. Franz Storno-val együtt az Oggau-i plébánia templom belső terében számos képet.

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.

II/b kötet

830 l

Storno Ferenc

soproni festő műveci a Rust-i város-
rézekről; reprodukciók 179 és 180 p.

Allgemeine Landestopographie des
Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.
II/a kötet

XVI. 1

~~Sopron.~~ Storno Ferenc

Barbels Józef: Die Storno-Haus-Saga. =
Bud. Rund. 21. Oktober 1985 ~~6.~~ 6. ill

STORNO Ferenc

Dávid Ferenc: Sopron, Új u. 26.
= MvSz 1994/1. 39, 41-44, 53, 57, 62

ık tér. Páduai Szt. Antal-plébániatemplom. B. terv,
szeti Múzeum, ltsz.: 93.01.70/19. Fotó: Barka Gábor

- Szilfa u. sarok, bérvilla terve, 1934. OMvH Magyar
arka Gábor

d. STORNO Ferenc

Bentercebány; vaitanyban

AH1994/1. 121.

rtoni kápolnát 1768-ban

délyével Nagyboldogasz-

Blaskovich Jozsefné,

okk épület homlokzatán

család védőszentjei és

szágos nemesi összeírás

Hont és Pest-Pilis-Solt-

85

okos. Tulajdonnal bírt

rtonban; Hontban Bátor-

Udvarnok, Koptány, Fel-

és Felsőpetény, Peresz-

polykeszi, és Felsőpaloj-

id. STORNO Ferenc

A szerző Éva: id. Storno Ferenc
antaldin-terve Lipót főherceg
számára. = M. Ért. 1994/1-2. 101-107. ll

STORNO Ferenc ifj. és id.

Püspöki a plota - a teremkönyvtár mennyezetképei
- kápolna mennyezetképei

SZILÁGYI István: Szombathely.
Szombathely, Savaria Tours, 1994

16.

nek egy homlokzati terve is
milyen formában kézreműködhetett
tház Ybl-féle terveinek
en mindezeknél korábban készült a
deti alakjában nem maradt fenn, de
ban. A metszeten nem látható
baláírás említi, hogy Schickedanz
r Lajos. (Kat. É.2.)[53]
mációk elsőként azt a kérdést vetik
Ybl-iroda. Erre a kérdésre Ybl Ervin
Miklós egykori munkatársaitól
n térnek ki a részletekre. Az újabb
zínűsítik, hogy nem beszélhetünk egy
ezéseken külön irodák müködtek, ahol
ték. A munkatársakat is egy-egy
ika, az Operaház és a királyi vár
tudomásunk van.[54] Schickedanz ezek
rodáján dolgozott.

prajz a leszármazottak

STORNO Ferenc

fallépmaszlatairól

AH 1995 306, 307

Mint a korábbiakból kid
mauzóleumépítést megelőzőleg
dolgozott építészeti irodákba
volt az építészeti gyakorlatt
ismereteket és gyakorlatot, m
Hauszmann Alajosról és Alpár
Kálmánról - akinek apai és an
kőmüves vagy kőfaragó volt -
Schickedanz fiatal volt, tapa
ágában minden bizonnyal tudat
tervek aláírásával mintegy ke
fontosabb dolgokkal volt elfo
magánmunkájára ügyeljen.[64] A j
hogy Schickedanz alulmaradhat
Gaugusz[65] építőmesterrel való
építőanyaggal és a hanyag kivi
sokat árthatott.[66]

A Batthyány-mauzóleum é
napfényre kerüléséről 1882 el

---

[63] L. K. - Alpár Ignác

id. STORNO Ferenc

Nagyvárad, Erkutétel Szent László sírjánál (1880) secco

AH 1995 277.

62. augusztus 10-én az
alschule in Bielitz által
niss-ek, továbbá a magántanulóként
tály eredményeiről Bielitzben 1863.
llított bizonyítvány a
donában. Az 5. osztály (1863/64)
1864. február 6-án, a második
július 31-én a 6. osztály második
augusztus 1-én a K.K. Ober-
u által kiállított bizonyítványok

365.
1-jén kiállított "Jahres Bericht"
viselő, 1866. június 25-én kelt, a
sche Direction der Polytechnische
papírján írott, körbélyegzővel
gazolja, hogy nevezett Albert
tóberétől az intézmény hallgatója
vány a leszármazottak tulajdonában.
sút építészeti igazgatóság
műveltség rovatában: "1865-66, 67
technikum"; a 11. jegyzetben
érvényben: "Karlsruhében hol 2 évig
n".(Az iratok a leszármazottak

vázlatfüzetében (uo.) Carlsruhe
n, 2. Juli 66. dátumozással
Ez önmagában nem perdöntő
l mindeddig nem találtunk

STORNO Ferenc

Pannonhalma

Lánló Csaba = Mv Szle 1995 93, 119, 120, 121

SOÓS Imre: Decsi Ilona. = Kisgrafika, 14, 1986, 1. 2
ill.

1648. Deim Pál

GYÁRFÁS Péter: A kép szimbólummá válhat [beszél
tés]. = Mozgó Világ, 12, 1986, 12. 102-113. ill.
kiáll. Bp., Újpesti Galéria, 1986 **ism.** LÓSKA Lajos: De
Pál kiállítása. = Új Tükör, 1986. november 9. 3.
LOSONCI Miklós: Deim Pál művészetéről. A rend d
mája, színes csönd. = Dunakanyar, 22, 1986, 3. 58-60.
NÉMETH Lajos: Kristályszerkezetek. Deim Pál grafik
ról. = Kortárs, 30, 1986, 6. 117-122. ill.
SCHÉNER Mihály: Deim Pálról. = Új Auróra, 1986,
46-54.

1649. V. Delast Elena

V. DELAST Elena festőművész kiállítása, Boglárlelle, T
parti Galéria, 1986. május 24. - június 23. Bev. Poga
Gábor. Boglárlelle, 1986 8 p., ill.

1650. Demeter Zsuzsa

kiáll- Bp., Stúdió Galéria, 1986 **ism.** TORMA Tamás: D
meter Zsuzsa portréi. = Új Tükör, 1986. június 22. 3. V
DAS József: Kortársaim. = Mozgó Világ, 12, 1986, 9. 12
ill.

1651. Demjén Attila

KÁLMÁN Gyula: Demjén Attila emléktáblájának avatá
Csornán. = Honismeret, 14, 1986, 6. 53. ill.
kiáll. Csorna, Művelődési Központ, 1986 **ism.** KÁLMÁ
Gyula: Realizmus és újrafogalmazás. = Műhely, 9, 198
6. 79-80.

1652. Dienes János

SÜMEGI György: Dienes János (1884-1962). = A Debr
ceni Déri Múzeum Évkönyve, 1985 (1986) 335-371. il

1653. Dilinkó Gábor

KOVÁCS, József: Malt mit dem Finger. A
Holzfaserplatten und Leinwand. = Budapester Rundscha
1986. március 24. 7.

1654. Dinnyés Ferenc

STORNO Ferenc

Nagyvárad, székeregyházi. falfestmények
1878

Péter I. László: Nagyvárad római katolikus templomai. Nagyvárad, 1992 35-38. ill

Storno Ferenc

Szabó Júlia: A XIX. sz. festeszete Mon.
kap. 1985, 168 (126-os kép)

nyos fáziskülönbséggel kép
ség van a tezauruszok rend
kincsük állandó kiegészité
összefügg az osztályozási
dinamizmusa iránt támaszto

A STABILITÁS ÉS A DINAMIZM

Az osztályozási re
ellentmondó követelményt k
szilárd belső szerkezetük
követniök kell a szaknyel
tozásra természetesen csal
képesek. Mindenképpen ill
zási rendszereket örökérv

id. STORNO Ferenc

Lövei Pál: id. Storno Ferenc emlékkiállítása
Sopronban. = MuSz 1997/1-2. 199-210. ill

STORNO Ferenc

Pannonhalma 1996/2.

94, 97, 111, 124, 126, 128, 136, 137
144, 162-168, 170-174, 176,
178-186, 188, 190, 192-197, 204,
226, 229, 232-234, 236-238, 241-248,
250. és köv

- István 287
- Istvánné: Pecsétes Zsófia 170,
- János 290
- Pál 290
- Péter 172
- Tamás, Antal fia 290
- Tamás, János fia 290
- Tamás, Pál fia 290
Galambfalvi család 199
- András 397
Galaţii Bistriţei > Galac
Gáld > Alsógáld
Galda de Jos > Alsógáld
Gáldi Ilona: Tátéi Péterné 45, 29
- Mátyás sókamarás 88, 402, 410
- Péter 45
Gáldi > Bolta
Galt > Ugra
Gáltői Tamás 424, 527
Garad > Garat
Garai család 105
- László nádor 100
Garamszentbenedek, Hronský Beňadi
- bencés apátság 15, 59
Garat, Garad, Dacia, Stein; Kőhal
- templom 44
Gáspár oltárigazgató 483
Gáspár plb (Szászlekence) 452

id STORNO Ferenc

Arkeres Éva: A Storno család
mingyűjtemenye. = Csatkai eml.
1996. 319 – 324.

Stoss Matyás

erdélyi Harrásról való
s Krakóban polgárjoga
nyert. Vid testvére és
ennek mint elbe
dolg

cod

Dl 129. l

1555 ben
Krakóban halt
meg.

Stoss Mátyás

aus Harow, ötvös

Harró (Hunyad megye)

cvéd

Korrespondenzblatt

1905. 11. l.

melyet most rendezünk sa
alatt álló anyagból Művé
tisztelettel kérjük, ho
boriték felhasználásáva
kében mielőbb hozzánk j

Abban a reményben,
belül megérkezik, foga
tünket.

M

Az életrajz beküldése a lexikonra

Endrényi Imre, S

Stoss Matthias

Wöll

Roth 59. l.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

..... vagy helyettesének
láírása.

. — Endrényi Imre, Szeged.

folyó hó 21-én kelt, 947/1908 számú be-
jelzett összeg birtokomba jutván, arról
ezett nyugtatványt küldök. Tudomásul vet-
folyó évi november 5-én kelt számlám
korona felülvizsgálási részlet vissza -
at ajánlom továbbra is becses pártfogá-

teljes tisztelettel

Stadler Mihály

Storno Ferenc id

l. [Egyházm. Lap]

1886. 30. l.

ELEK JÓZSEF
KÖNYVKERESKEDÉSE — ANTIQUARIUM
BUDAPEST IV, EGYETEM-U. 11.
TELEFON: 181-132.

—

Müemlékek Országos

1 Contemporary Painting in Europe
1 The Prado
1 Baum:Frührenaissance in Italie
1 Nicol:Hoch- und Spatrenaissanc

Storno Ferenc id

l.

Arch. Közl.

1868. VII. k. 2. füzet.

219. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
558 1914 szám
Érk.: 914 év jul. hó 17 n.

Storno Ferenc id.

l.

Arch. Kiel

1866. II. fürst.

VI. k. 207. l

merés adóját. A berlini tárlaton a művész-
összesen 270 müve van egyesítve. Ez a
n kétségtelenül igen jelentékeny s csak
magyarázható meg, hogy a művész művei-
legnagyobb része Berlinben és Berlin
vetlen közelében van. A poroszok efölött
y megelégedésöknek adnak kifejezést, ám-
nehéz megérteni, hogy miként lehet örülni
ak, hogy a mester művei nem birtak na-
ob tért hódítani. A franczíák Menzel ün-
ésében nemcsak a tárlattal, hanem az
alom terén is megelőzték a németeket.
árisi tárlat alkalmából a *Maitres modernes*
ű gyüjteményes vállalatban megjelent
phe Menzel, sa vie et ses oeuvres, étude par
G. Dumas. A fényesen kiállított díszmű
zövegképet és 20 képet a szövegen kívül
lmaz. Ellenben a németek még csak ké-
iek a mester műveinek kiadására. Egy
cheni kiadó vállalat most hirdeti a tervezett
ka első füzetének megjelenését, czíme:
Werk Adolph Menzels vom Künstler autori-
Ausgabe mit Text von M. Jordan und

Storno Ferenc id.

l.

Magyarn Müemlékei

III. 91. l.

nyek alakját és alapszínét érvényesít
teszi ki az edény díszét. Gyakran a
lehetővé teszi a könnyű, biztos ecsetvo
csodálhattuk azokat a biztos ecsetvon
egy odavetette.

A megizmosodott művészi ipar me
iparrá fejlődött s nyomtatás által d
versenyképesek. E czikkeket nálunk
kőedénygyárosok között még mindig
káját felkarolta volna és a közöns
kénytelen a bizonytalan piaczot a k
állítani elő, hogy a külföldi kőedényt

A porczellánipar Francziaországb
állami gyáraknak hatása alatt fejlődö
intézetet alapítása óta mai napig a fr
intézet a szó közönséges értelmében
csak másodsorban jön tekintetbe;
kiváló érdemekért kitüntetésképen a

Deck Th. Paris.
gyűjteményében.

nzatok, első sorban a Palissy-faïence,
ice F. oly híven készít, hogy a gyűjte-

utánzásával és Fourmaintraux, Samson

M.D.K.

id. Storno Ferenc, építész

tervei a pannonhalmi templom szószéke és a főoltár keresztje számára.

Levárdy Ferenc: Pannonhalma építéstörténete, Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1962. XI.évf. 1.sz. 20. old.

MDK

id. Sterne Ferenc, épitö- festöm.

1881-ben fejezi be az alcsuthi udvari kápolna diszitését ,amelyröl Czobor Bélával együtt József fhg. megbizásából pompás diszmüvet adott ki.

Hazai krónika.- Müvészet. 1908. 62.l.

id. Storno Ferenc, épitö- festöm.

1867-ben a pannonhalmi templom kriptáját , 1870-75 között magát a templomot is restaurálja. Ekkor tüntették ki a ferenc József-rend lovagkeresztjével.

1876-ban a szepesi székesegyház Zápolya-kápolnájának helyreálitásával foglalkozik,1877-ben Ipolyi püspök megbizásából ill. ennek ajánlatára a besztercebányai plébánia-templom Szent Borbála-kápolnáját , a városház nagytermét s az irgalmasok templomát diszziti.

Hazai krónika.- Müvészet. 1908. 62.l.

id. Storno Ferenc, épitész- és festön.

Bármily nagyarányu St.-nak mint festönek a müködése, mint épitész e páratlanul szorgalmas ember még többet dolgozott. 1859-ben a soproni Szent Mihály -templom restaurálásához rajzol terveket, amelyek alapján ez az érdekes és nagyszabásu csucsives emlékünket 1860-1863 közt kitünö sikerrel helyre is állitották.

Hazai krónika." Müvészet. 1908. 62.l.

MDK

id. Storno Ferenc, épitész- és festöm.

A nagyváradi XVIII.sz.-beli hatalmas barokk-templomban a középsö kupola nagy festménye Schöfft müve /Bécs/, a többi képek Mária és Sz.László életének pompás, stilizált jelenetei mind Storno alkotásai.

1882-ben a pannonhalmi bencés apátság keresztfolyosóját fest falképeket.

Hazai krónika." Müvészet. 1908. 62.1.

MDK

id. Stornó Ferenc, épitész- és festőm.

1875-ben befejezi Jánosi apátsági templomának diszité
sét, nyomban utánna a löcsei Szent Jakab-templom hires f
falképeit menti meg a pusztulástól.
Igen érdekes és St.-nak egyik főmüve a nagyváradi székes
egyház diszitése, amelyet 1879-80-ban végzett.

Hazai krónika.- Müvészet. 1908. 62.1.

id. Storno Ferenc, épitö- festöm.

1883-ban nagyszabásu restaurálási munkája a garamszentbenedeki apátsági templom helyreállitása. Erről Knaus Nándorral együtt szintén diszes könyvet tervezett. /Csak első füzete jelent meg/.
Külföldre is elterjedt restauráló hire, s föleg Csehországban nem egy régi müemléket állitott helyre.

Hazai Krónika.- Müvészet. 1908. 62.l.

MDK

id Storno Ferenc, épitész-, festöm.

Magyarországon utolsó nagyobb szabásu vállalkozása 1884-ben a körmöcbányai kétHajós vártemplom gyökeres de korhü helyreállitása volt.

A rest. épületekben a legapróbb részletekig ö maga készitette a rajzokat, az üvegfestményekhez maga festette a kartonokat. Többnyire az ö keze alól kerültek az ujra helyreállitott twmplomok uj falképei, az oltárok festményei is. Később segitettek neki fiai.

Hazai krónikák.- Müvészet.1908. 62.1.

MDK

id. Storno Ferenc, épitész-, festöm.

Csak későbbi munkáiban segitettek neki fiai.
Ezek közül ifj. St Ferenc, 1851-ben született s ma a
a világ zajától elvonultan kizárólag a festészetnek él.
Másik fia Kálmán 1858-ban született, kiváló épitész.

Hazai krónikák.- Müvészet.1908. 62.1.

MDK

id. Storno Ferenc,
festöm. ép.

Schulek Frigyessel a deáki románkori templom rest.tervei.

Velics. 1894. 84.l.
Arv. Közl. 1940. 3.rk.sz.

MDK

id. Storno Ferenc, festöm. épitész
restaurátor
1820-1902

ifj. Storno Ferenc gyermekkori arcképe. Repr.
Storno gyüjtemény.
557.1.

Csatkai Endre ir.: A soproni piktura történetének vázlata. - Magyar Müvészet. 1928. 7.sz.

MDK

id. Stornó Ferenc, festö és épitész

1876 aug. 27-én avatták fel a Szent-Benedek-rend megujitott régi templomát.
A templom helyreállitása 150.000 ft.-ba került és Stornó Ferenc soproni müépitész vezette a munkálatokat. A király Ferencz-József -rend lovagkeresztjével tüntette ki. -Az épitkezést 1868-ban kezdte meg. 8 évig tartott.

A pannonhalmi ünnepély. -
Vas. Ujs. 1876. 572-573.l.

MDK

id. Storno Ferenc, épitö- és festömüvész

élete utolsó éveit betegeskedve soproni háza régiségei között töltötte el s 86 éves korában 1907 jan. 29-én halt meg.

Hazai krónikák.- Müvészet.1908. 62.l.

[1]d. Stornó Ferenc, festöm.

távol a kenyérkörüli harctól éli emelkedett világát a jeles festö és restaurátor, és gyüjtögeti a ma már Európaszerte ismert Storno-gyüjteményt.

Csatkai Endre dr.: A soproni müpártolás multja. Szépmüvészeti kiállitások magyar mesterek müveiböl. II Sopron. 1931. ápr. 5,6.l.

Storno Ferenc, építész

A müemlékek orsz. bizottságának két tekintélye: Hanszlmann és Steindl bírálták St. rest. terveit /l. Arch. Ért. uj folyam, II. kötet XXXIII és XXXIV. l./ jelentésükben- 1882 márc. 14. két pontot támadnak meg: A fölfalazást /mely fölösleges volt/ és a toronyvégződéseket. Mindamellett a rest. ugy ment végbe, ahogy St. tervezte.

F.K.:

A Garam-melletti Szent Benedeki-apátság.
Arch. Ért. 1891. évf. 72- 76. l.

1/. MDK

Storno Ferenc, festöm.

Sopronnak jellegzetesen érdekes és értékes alakja dölt ki pünkösd hajnalán az élők sorából. Ö volt a soproni Storno-muzeum megalapitója, europaszerte hires régész és festö. 87 éves pátriárkakort ért öregur a legutóbbi években is fiatalokat meghazudtoló szellemi és testi ereje teljében élte megszokott napjait.

Maghalt Storno Ferenc festömüvész.
Uj Magyarság. 1938. junius. 8.

Storno Ferenc / Schulek Frigyes

Deáki község román templomának restaurálási tervét Schulek Frigyessel együtt készitette.

irod.

Velics László:Az egyházi müvészetek tanulmányozásáról. Bpest. 1894. 84.l.

Nagyváradi vlat. szert. székesegyházat 1880-ban St.F. restaurálta. u.o. 87.l.

Storno Ferenc / Mechle Béla sopr.müh.

S.F. terve szerint Mechle Béla soproni mühelyében készült a sopron-kövesdi templom föoltára.

irod.

Csatkai Endre dr.: Sopron vármegye müemlékei II. sor
Sopron 1935. lol.1.

MDK

Storno Ferenc

A kún vezért üldözö Szent László. Rajzolta Storno Ferenc. Kény. Rohn. Az orsz. magy. képzőm. társ. műlapja 1866.

SzmKT 50 152.1.

MDK

Storno Ferenc / **Hild Lipót** kőfaragó

tervezte a kapuvári rk. templom főoltárát,
melyet Hild Lipót soproni kőfaragó készitett 1895-b
ben

Csatkai Endre dr.: Sopron vármegye müemlékei II. ?
Sopron. 1935. 41.1.

MDK

Stormo Ferenc, építész

A St. család származása délsvájci s Landshutban telepedtek meg. Egyik sarjuk mint kéményseprö telepedett meg Magyarországon, honnan 1820-ban Kismartonban született Ferenc fiával visszatért Bajorországba. Stormo Ferenc a legidösebb , Landshuton tanult ipariskolában. Vándorutra kel s szülövárosa közelében Sopronban telepszik le mint épitész, 1845-ben.

Csatkai Endre: Müpártolás, mügyüjtés Sopronban. Magyar Müvészet. 1928. 7. sz. 577-587 l.

MDK

Storno Ferenc, épitész

1845-ben telepedett le Sopronban. Néhány év mulva Amerling felkelti érdeklödését a festés iránt, s ekkor efelé a müvészet felé fordul. Mint wgyházi restaurátort messze vidéken foglalkoztatták./Garamszentbenedek, Nagyvárad, Pannonhalma, Löcse stb./ Sok anyagot hozott haza padlások zugaiból, s vetette meg alapját a Dunántul legjelentösebb mügyüjteményének.
Meghalt 1908-ban.

Csatkai Endre: Müpártolás, mügyüjtés Sopronban. Magyar Müvészet. 1928. 7. sz. 577-587 l.

MDK

Storno Ferencz, soproni polgár
1863

" a magyar tud.Akadémia archaeologiai bizottmánya pedig Storno Ferencz soproni polgárt és elismert mübarátot bizá meg, hogy e két templom/Turnicse, Velemér/ festményeit archaeologiai szempontból másolja le.

.... oly kevés eszközzel oly eredményhez jutni, mint ezt Storno ur müvében megszoktuk, nem mindenkinek sikerül

Müvészeti érdekeltség.- Vas. Ujs. 40-ik számához.1863
357.1.

Storno Ferenc, építész

A templom belső kiépítéséhez és díszítéséhez tartozó föladatokat /oltárok kiképzése, tervezése, az ablakok üvegfestményeit ST.F. és fia Kálmán /ki az építés művezetője volt6 helyesen, a stilus követelményeinek megfelelően oldották meg.

F.K.:

A Garam-melletti Szent Benedeki-apátság.
Arch.Ért. 1891. évf. 72- 76.l.

MDK

Stormo Ferenc, épitész

A templom felszentelésére irta Knauz Nándor, kiadja az esztergomi fökáptalan. Bp. 1890. - A lenti cimmel, rendkivüli diszszel kiállitott munka elsö kötete. A templom épitészeti leirása Stormo Kálmán német eredetije után készült.
A templ. restaurálása Stormo Ferenc tervei szerint készült.

F.K.:

A Garam-melletti Szent Benedeki-apátság.
Arch. Ért. 1891. évf. 72- 76.l.

Storno Ferenc és fia Stornó Kálmán építész

Szent Jakab kápolna Sopronban 1826-ban megujitta-
tik a fentiek által.

Irod. Póda, Andreas von:

Die Sanct Jacobs-Friedhofkapelle in Oedenburg. Ein
Baudenkmal aus dem XIII. Jahrhunderte. Dargestellt i
i-lo cinkographirten Bildern. - Als Gedenkblatt an
die Restaurierung dieser Kirche. Oedenburg.1890. 4-r

Storno Ferenc MDK

A jánosi apátsági templomot, melyet Conrath 1774-ben elég önkényesen restaurált, Schulek Frigyes tervei szerint, Römer Flóris irányitása mellett helyreállitották /1876/. A szentélyt Storno Ferenc ingyen festette ki.

Bónisné, Wallon Emma: Conrath János György építőmester
Művészettörténeti Tanulmányok. Bp. 1961. 65-85. 81.l.

MDK

Storno Ferenc

Kalmieml. 6, 7 1.

M.D.K.

Storno Ferenc, építész

kérelett fel a körmöcz-bányai templom építésének keresztülvitelére, melyre vonatkozólag a tervek jóváhagyása folyamatban van.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1883. IV évf.

aug. 8. sz.

Storno Ferenc

Krisztus sirbatétele, repr.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Stornó Ferencz

Egyházmüvészeti Lap, 1880. 221. l.

Storno Ferenc, festö és restaurátor

Besztercebányai freskók között elsö helyen áll a v templom sz. Borbála-kápolnájában lévö díszes, nagy kép, mely Krisztus urunk keresztelteté sét ábrázolj " A falfestmény frescoszerüleg mézgás és viaszos fes tékekkel kezelve Stornó müvészi ecsetének sikerült müve." Méltóságosabb és bevett régibb egyházi izl lésre mutat Schongauer hires-, de naturalisticus sabban képzett metszetével szemben.

Szemelvények Storno F. müalkotásaiból. III. és befejez közlemény. 270- 278.l.
Ozobor B.: Egyházmüvészeti lap. I. XXXXXX

Malik

Storno Ferenc

1861 ben fenmaradt rajza szintén a plébánia templom rekonstruálását segíti elő

Magyar Műemlékek: Keszthely Műemlékei 1962
78. l.

Mdk

Storno Ferenc Ferve

1861 ben a volt ferences templom restaurálásuban Stornával készítettek Fervrajzot. Akkor a restaurálás anyaghiány miatt elmaradt.

Magyar Műemlékek: Keszthely Műemlékei 1962.
88 l.

Vajdalumyad

Fővárosi tapol 1869. IV. 19. 352.

Storno Ferenc erdélyi utazásáról

Löcse: Szent Jakab Templom freskói
Rest Storno Ferenc 1876.

Művészet III. évf. 1908. 60-62 l.

MDK

Storno Ferenc, festöm.é s restaurátor

Ipolyi donator-püspök monographiája tájékoztatást ad a
jeles müalkotásról de annak ragyogó szinvegyületéről
csak annak lehet fogalma, aki látta. Pollák metszö
mühelyéböl kikerült illustrátió szines arnyékának
mondható, melyröl alig lehet a remek eredetire ismerni

Czobor B.: Egyházmüvészeti lap. 1880
Szemelvények Storno F. müalkotásaiból. 270-278.l.

MDK

Storno Ferenc, festöm.é s restaurátor

Krisztus Urunk kereszteltetését ábrázoló diszes kép elött álló beszterczebányai nagybecsü keresztelö bronz medencze czopfos vörösréz tetöje helxett St.F. a csu ives izlésnek megfelelö uj tetöt tervezett.
/ Ipolyi olvasta elöször el helyesen a medencze nodusán levö feliratot: Azt., hogy 1475-ben Magister Jodocus öntötte. Jodok mester./

Czobor B.: Egyházmüvészeti lap. 1880
Szemelvények Storno F. müalkotásaiból. 27o-278.1.

MDK

Stornó Ferenc, festőm.é s restaurátor

az apáczák-temploma /Szt.Erzsébet-féle/ régi szentélyében freskómak kinálkozó hosszu,keskeny falterek festményei a hazánk történetébül vett alakok: Szt.István, Szt.László, Szt.Gellért vértanu-püspök, Szt.Adalbert, Szt.Erzsébet/III.Endre leánya/, szt.Margit alakjaival. A most leirt hat szent alakból álló képsor végén az alapitó fundator Károly Pétert térdeplö helyzetben festette meg , de Stornó Ferenc saját arcát ábrázoló fejjel állitotta elö.

Czobor B.: Egyházmüvészeti lap. 1880.
Szemelvények Stornó F. müalkotásaiból. 270-278.l.

MDK

Stornó Ferenc, festöm.és restaurátor.

Az Apácza-templom/ Szt.Erzsébet-féle/ szentélyének üvegfestményü ablakai St.F. müalkotásai. Szt.Erzsébet rózsakosárral, A két oldalsó örangyalok lebegö alkjaival. St.kartonjai után Wülfing tanár készitette el Sopronban. - St.F. készitette a vártemplom Szt. Borbála -féle kápolna üvegfestményeit.

Czobor B.: Egyházmüvészeti lap. I. 1880.
Szemelvények Storno F. müalkotásaiból. 270-278.l.

Stornó Ferenc, festöm.és restaurátor.

A besztercebányai vártemplom Szt.Borbála-féle kápolna üvegfestett ablakain szt.István, sz. Adalbert sz.Imre és Szt.Gellért áll.Továbbá sz.László és sz.Mór pécsi püspök , magyarországi sz.Erzsébet és IV.Béla leánya sz.Margit képei. A kápolna alsó ablakain szt. Borbála és sz. Jeromos láthatók. Stornó mesteri kartonjait a tiroli Neuhauser-féle műhely kivitelezte.

Czobor B.: Egyházmüvészeti lap. I.1880.
Szemelvények Storno F. müalkotásaiból. 270-278.l.

MDK

Stornó Kálmán és Stornó Ferenc

Könyvet irtak. Storno Koloman - Storno Franz.

Die Schlosskirche in Kremnitz /Ungarn/.
Gezeichnet von K.S. - Restauriert von F.S.

Wien 1887. 3 acélmetszettel.

MDK

Storno Ferenc és Vénusz

renoválták a barsmegyei Zseliz község plébánia-templomának bemeszelt falképeit.

irod. Velics 1894.67.1.

István bácsi Naptára. 1892.

Stornó Ferenc, akad festö MDK

Bünker J.R. tb. muzeumi-ör által elindított mozgalom eredménye, h.művét a különterem gazdagitására elküldte; a képtár ezzel szolgálja a soproni származásu müvészek müvészetének kultuszát.

Édesatyjának, bátyjának és korán elhunyt kisfiának eg egy képét szintén már odaigérte.

A helyi müvészet megbecsülése.
Muz.és Kvt.Ért. III. 1909. 2-3.sz. 144-45.old.

MDK

Szammer Ferenc szentmartoni műlakatos

Storno Ferenc rajzai alapján készitette az alábbi székesegyház ajtóvasalásait és rácsozatait az 1870-es években.

Emlpannonh. /lapszám nincs./

Storno Ferenc MDK

alelnök

Csatkai Endre: A 40 éves Képzőművészeti Kör története.

MDK

Stornó Ferenc, festőm.és restaurátor.

A besztercebányai vártemplom kápolnájának butorzatá is restaurálni kellett , melyek csucsives müizlésben a régi magyar házi ipati minták szerint lettek megtervezve Stornó által s Szeberényi József besztercebányai müasztalos által vésettek ki. Szönyegminták . 7.ábra. Dusan és élénken képezve és szinezve.

Czobor B.: Egyházmüvészeti lap. I. 1880.
Szemelvények Storno F. müalkotásaiból. 276-278.1.

MDK

Stornó Ferenc

alant jelzett templom épitése befejezése felé halad, a torony is nemsokára elkészül. A styl-szerü egyházi tehérnemüeket St.F. rajzai szerint a besztercebányai püspöki müintézetben apácák vezetése mellett készülnek.

Az alcsuthi román-templom.
Egyházmüvészeti lap. 1880. 288.l.

Storno Ferenc MDK

festő

A 40 éves Soproni Képzőművészeti Kör története
Csatkai Endre

nak, honnan a pénzösszeget megkapt
17-én küldtétel, sziveskedjék tehá
bekövetelni.

Selmeczbányán, 1915 január 30-án.

Storno Ferenc id

Budinis

138, 160 l.

9. " " " ~~Kornus Baldizzi~~
~~Pinzón~~

10 " " 25 " Losonczi Bérüler
2 × 5 lei

Sivral Háromi Korona 5

Mátraverebély

Storno Ferenc id

l.

Egyházm. Lap]

1881. 7. 8, 10, 11, 12,
13, 14, 15, 22, 52, 53, 60,
71. l. 134. 160, 192, 254. l.
267, 320. l. 351. folyam
352. l.

31487 szám.

A Műemlékek Orsz. Bizottságának f. évi 171 sz. felterjesztésére, további eljárás végett, kiadom.

Budapest, 1904. április hó 22.

A miniszter meghagyásából:

Lippich

osztálytanácsos

Storno Ferenc id

iröd

Budinis

160 C

gú

6056 sz.

Tanulékek Orsz Bír

Bj

számla szerinti könyvküldeményt.

ó 22 nap.

KIR. MAGY. EGYETEMI NYOMDA
KÖNYVESBOLTJA
Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca 18.
Telefon: 189-540 és 186-281

Storno Ferenc id

l.

Egyházm. lap

V. 1884. 63. l.

64. l.

170 sz. hoz
10/04.

Budapest Székesfo

1. Meiszner Mik

Stornó Ferenc id.

l.

[Egyházm. Lap]

1882. 26. l. 31, 59, 64. l.
152, 188, 192, 229, 240,
VII–VIII. tábla 241, 242 l.
256. l. 282. l.

M. D. K

Storno Ferenc, építész

Irányítja és terveri a garamszentbenedeki apátság 1882-ben elhordott átalakítási munkáit, melyek 167.000 ft-ba kerültek, s melyek során igyekeztek azt eredeti, XIV. századi állapotába visszahelyezni. A munkálatokat fia, Kálmán vezette, és két éven át ott tartózkodott Knauz Nándor, esztergomi kanonok, az apátság történetének legszakavatottabb írója.

Haiczl Kálmán: A garamszentbenedeki apátság története. Bp. 1913. 105. dd.

Storno Frenc. id

Storno Frencz itj

Stornó Kálmán

dásl

Sz. Zakab Kajolna Sopron-
bom. Sopron 1887.
4 rét 10 táblával.

e mű birálata.

Arch-Ért 1888. 74-75 l.

niszter f.é. április hó 7-én
i m.kir. adóhivatalhoz intézett

plom keritésének költségeire
ronát engedélyezvén, utasitom
sszeget a szilágyvármegyei m.kir.
hivatalos nyugtatványára elszá -
ett fizesse ki.
eléül:

Storno Ferenc

Az alesuti kastély kápolnája

Szeghalmy Gyula

Dunantuli vármegyék

Bp. 1937. 230 l.

A kápolnának a tetőzete és toronyszakja égett le 1945. elején a háborúban.

Belseje erősen megrongálódott

Storno Ferenc

terve szerint Mechle Béla soproni műhelyében kiszult a sopron-kövesdi templom főoltára

Irod

Csatkai Endre dr.

Sopron vármegye műemlékei. II. sor.

Sopron, 1935. 101. l.

A m. kir. vallás- és közo

12185 szám,

Műemlékek Országo.

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Storno Ferenc ifj.

Szül. 1851-Sopronban

1901-ben kiirtotte az esztergomi Szent Anna templom falképeinek kartonjait. Ezek alapján

Repr.

Szamorad I–III.

tábla cs 50, 51, 52. l.

53–61. l. 66. l. 1901-ben

1 segédével együtt 3 hónap alatt kivitelezte a falképeket al-secco technikával

Fő művei: garamszentbenedeki, kőrmöcbányai, oszlopi, soproni Szent János templom, kőszegi kórház templom, fraknói várkápolna, szombathelyi szemináriumi kápolnája (megsemmisült), ókbai templom, privigyei templomok falképei. Ill. restaurálásai. Stypaval együtt készítette a pannonhalmi és altenfurti templom falképeit.

Az Iparművészeti Főiskola (Lechner Ödön, Horti Pál, Rozvány Ernő, Vágó József, Kozma Lajos, Györgyi Kálmán, Gádor István, Kós Károly, Medgyaszay István, Jánszky Béla, Ligeti Miklós, Kallós Ede, Orbán Antal, Szőnyi István, Vilt Tibor, Bory Jenő, Kmetty János, Bálint Endre, Barcsay Jenő, Szántó Piroska

(mit XIV Holzschnitten)

1.–21. Ll.

Wien

K. K. Hof- u. Staatsdruckerei

1859

Czéh-pecsétnyomók a sümegi museum
ban VI. 151.

Storno Ferenc id

Schulek Friggyesel
a deáki románkori
templom rest. ter-
vei -

Velics 1894

84. l -

U.

Ládikó.Malachit. Vése

Loretoi Madonna.

agát talapzattal. F

nokkal ,zafirokkal

Függő. Kristály. Vésett rubinokkal

Függő. Szürke agát testtel és vés

Edény. Malachit. Rubinhalakkal.

Kupa. Hegyi kristály. Nem áttetsz

Kupa. Szürke agát.Zafirokkal és

Kis kupa. Szürke ovális agát. Ele

Kis kupa. Ovális agát. Elefántcso

vel.

Kis kupa. Szürkés agát. Cabochon f

talapzattal.

Vázácska. Malachit. Zománcos halla

Storno Ferenc

tervezte a kapuvári sk templom főoltárát, melyet Hild Lipót soproni kőfaragó készített 1895. ben.

Csatkai Endre dr.

Sopron vármegye műemlékei. II. ov. Sopron 1935. 41. l.

< Storno Ferenc >

építészmérnök hallgató

Könyve.

< > Régi soproni borospalackok, hordók és mértékek. Soproni Szemle Kiadványai. 102. sz. Sopron 1940.

Storno Ferenc ifj

l. Kalmücml

78 l, 79 l.

Elszámolatok 1894: VI,
VII: 10-ig a 3135 szusz. leirat l

-anygombú s keresztvasú pallossal
el felemelt baljának hüvelykujáu.
jobb kezét olykép tartja, mintha a
tban beszélne s a ki gyűrűs baljával
rálynak, ki bajuszt és szakált hord öl-
ött piros süveg felhajló s ismét kifelé esa
t hermelin gallérral, mely felett arany
kát aranyör szorítja. A királyné viselete:
lisz, mely fekete kendővel van körülkötve,
ózsaszinü béléssel, aranybrokát ingváll
ranyör. A derékon alól látható két alak
ner alatt piros pajzs van.

méretei 85 : 66 cm.
(ezüstös alapján)
mond. (1893. febr. 3. (131/97)
(Stretetett)

tárban 61 sz. a. őrizteti.
Kiállitásra engedoctett át (39/96), kon-
ifne (416/96.)

259. NAGY IVÁN: Balassa Gyarmat.B.
260. NAGY JÓZSEF: A filozófia törté
261. NAGY REZSŐNÉ GÉFIN MÁRIA: A s
könyvei és kéziratai.Győr,193
262. Emlékkönyv NÉGYESY LÁSZLÓ het
Közrebocsátotta: a magyar iro
263. NEIDHART B.: Unterricht über
feln.2.Aufl.Wien,1889.
264. NÉMETH BÉLA: Történeti adatok
é.n.12r.
265. NIETZSCHE F.: Der Fall Wagner
Wagner.Der Wille zur Macht. (
Leipzi 1899.Vk.
266. -: Also sprach Zarathustra.Au
1909.Vk.
267. NISARD DEZSŐ: Tanulmányok a r
Erasmus.Morus Tamás.Melanchto
268. -: A francia irodalom történe
1878-80.4 vk.
269. NORK F.: Mythen der alten Pe
Glaubenslehren und Ritualien.
270. NŐTLENSÉG,mint fejtvénye egy
Hiradó" cimü lapban egy nőtle
Irta és kiadta Rapos József.S
271. Régi magyar NYELVEMLÉKEK.Kiad
Gábor mint szerkesztő felügy
1838-1888.4r.
272. NYESTI PÁL: Gróf Széchenyi I
273. NYIRY ERZSÉBET: Werthes Frig
(1784-1791.) Adalékok első Z

Storno Ferenc

legifjább

l.

Emléklap Sopr. 1897

25. l.

Storno Ferenc ifj

a Soproni képzőmüvészeti Kör. I. alelnöke

Archeppel

Emléklapa

Soproni képzőmüvészeti Kör / Sopron

1897, 5. l. 6. l.

9. l. 23. l. 25. l

/ első kiállításának megnyitó — ünnepéli

326. -: Die Grenzen der naturwissen
Eine logische Einleitung in di
Tübingen.1921.Fvk.
327. RIEDL FRIGYES: Arany János.Bp.
328. -: Petőfi Sándor.Bp.,1923.Fvk.
329. RIEHL ALAJOS: Bevezetés a jele
zsef.Bp.,é.n.Fvk.
330. RILKE RAINER MARIA: Briefe aus
1929.Insel.Fbőrk.
331. ROBITSEK FERENC: Szent Péter
332. RÓMER FLÓRIS: Magyarország föl
középkorban.Pest,1862.
333. RÓNA-SKLAREK ELISABET: Ungari
1909.Fbőrk.
334. ROOSEVELT THEODOR: Die Moral
Wien-Leipzig,1909.
335. A ROVÁSIRÁS él-e a magyar né
véleményadásra kiküldött bizo
20 ábrával.Bp.1903.
336. RÖSSLER MÁRIA IRÉN: Magyar do
1927.
337. SAINTE-BEUVE: Arcképek a fran
Wohl Janka.Bp.1888.Vk.
338. SALY LÁSZLÓ: Az egyetemi temp
egyháza.Bp.1926.
339. SCHALL J.ADAM: Historica narr
Societatis Jesu apud Chinense
340. SCHENKL KARL: Griechisch-deut
341. SCHILLER: Gedichte.3.Aufl.Ber
342. SCHILLER-GALLERIE. Nach Origi
Text v. Fürsten 6.Aufl. München

Storno Ferenc id

l.

Emliklap Sopr. 1897

25. l.

Athyrium filix femina . Roth

hölgyharasz

Storno Ferenc id

és fölg fia Kálmán

illusztrálták a

következő minolt:

1885-ben

Knauz Nándor:

A Garan-melletti

szent-benedeki apátsag.

A templom felszentelte-

tésének emlékére kiadja

az esztergomi főkápitalan.

I.K. 1890.

K

Budapest, 1916.

Sborno Ferenc id

l.

Egyházm. Lap]
1883-95. 1.
128, 246. l - 247, 248. l.
256, 278. l, 312. l.

MDK

Strono Ferenc

Mücasrnok, 1900. 9.sz. 12o. 1.
id.Storno Ferenc ünneplése.

Storno Ferenc és fia Kálmán

restaurálták az alábbi apátsági templomot 1882-től – 1884-ig (?)

S. F. volt a tervező, fia a művezető.

Knauz Nándor – K.

A Garam-melletti szentbenedeki apátság.
I. k. Bp 1890. 52 – 62. l.
Rajzi táblákkal

achras sapota

Sapodilla

Storno Ferenc festő és

Kálmán építén

Szent Jakab kápolna
Sopronban 1886-ban
megujittatott a fentiek
által.

irod.

Póda, Andreas von:

Die Sanct Jacobs-Fried-
hofkapelle in Oedenburg.
Ein Baudenkmal aus
dem XIII. Jahrhunderte.
Dargestellt in 1–10 lin-
kographirten Bildern.
Als Gedenkblatt an die
Restaurirung dieser Kirche.
Oedenburg 1890. 4-r

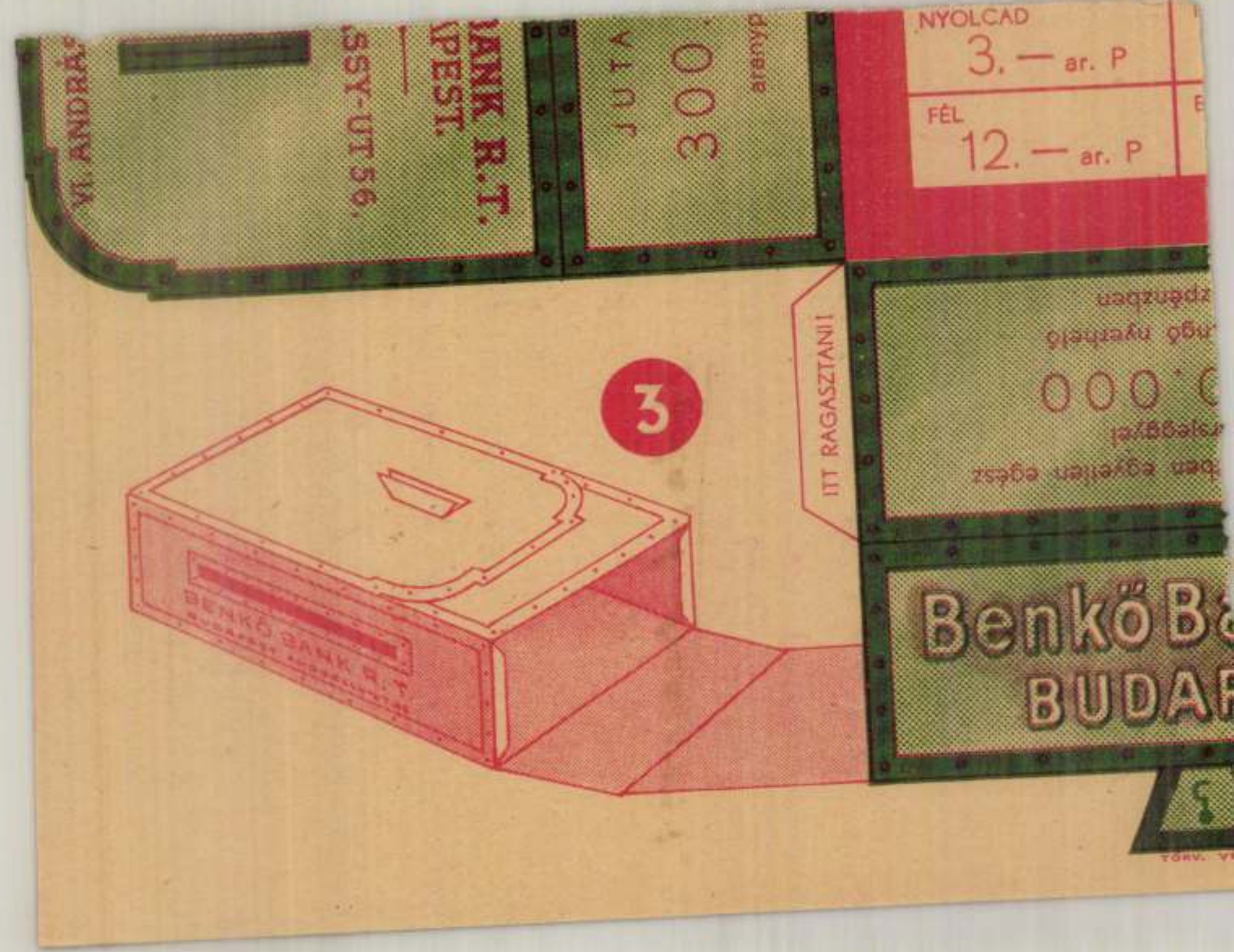
VI. ANDRÁ
SSY-UT 56.
BANK R.T.
APEST.
JUTA
300
aranyp
NYOLCAD
3.— ar. P
FÉL
12.— ar. P
3
ITT RAGASZTANI!
BENKŐ BANK R.T.
Benkő Ba
BUDAP

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

AUGUSZTUS

31 nap — 33. hét

14 Vasárnap	
15 Hétfő	Nagy. B. A.
16 Kedd	
17 Szerda	
18 Csütörtök	
19 Péntek	
20 Szombat	Sz. Istv. k.

Storno Ferenc id

A pozsonyi prépostlak egyik termét mennyezet festménnyel díszítette. Danko József pozsonyi prépost megbízásából

Ortvay Tivadar dr

Pozsony város utcái és terei. Pozsony, 1905.

488. l.

oktatásügyi minisztertől.

Bizottságának,

Budapest VI.

Állatkerti-ut 1.

Storno Ferenc id

irod

Vallo Györ

167. l.

32 28

OLASZ KÉPEK. E. gy. N.

ALBANI, FRANCESCO (bolognai festő 1587—1660) KÖVETŐJE

Mitológiai tájkép Diannával

Storno Ferenc Ed.

cred

Tompos Ernő:

A soproni bencés-
templom jótevő csa-
ládjának kérdése-
hez. Soproni Szemle

1940. 30, 31. l.

Képpel

~~Bóka L.: elöadása el-~~

matad

Storno Ferenc id

részben a Kormány költségén
restaurálta az alábbi
képciklusokat.

írod

Vajdovszky János dr.

A lőcsei szent Jakab
templomszentély-fal-
festményeinek értel-
mezése. A Szepes-
megyei Tőstiénelmi Tár-
sulat Évkönyve. II.
évf. Lőcse 1886. 35. l.

33

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 115. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 764. l. — Maszlaghy II. 103. szám. Leopold—Homer

Storno Ferenc id

Az 1863-ki soproni dalosünnepély emlék-lapja, fenti nincs. (vézkarc) repr.

Thier László:

Adatok a soproni zenekultúra történe-séhez.

Soproni hemle

1940. 28. l.

Tarnok

Storno Ferenc id.

cvód

Csemegi József ifj.:

Középkori kőlámpá-
sok Sopron területén -

Soproni Szemle

1941. 185, 192. l

Méltóságos

Dr. S z e n t i v á n y i G y u l a
MOB főtitkár úrnak

B u d a p e s t IX.
~~Hügyes Endre-utca 10.~~
~~Műemlékek Orsz. Bizottsága~~

XI Lagymanyosi utca 16 ½ emel

Storno Ferenc id

lásd

Csemegi József itj

A Keresztelő Szent János tiszteletére épült kápolna Sopronban.
Sopron, 1941. 7 és
kv. ll.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Storno Ferenc úd

Soproni városrészletek 1852-ből, fenti rajza, repr. és ismertetve

Storno Lukács:

Soproni városrészletek 1852-ből. Sopron, 1941.

ner Herr!

Wohlgeboren schätzbare Anfrage
beehre ich mich die Mittheilung
Ausschuß des Vereins für sie-
unde allerdings beabsichtigt das
evangelischen Pfarrkirche in Her-
von Rosenau so hochbedeutsame
r Stornos Copie kaum einen an-
t, in den kirchlichen Kunstdenk-
ürgen zu veröffentlichen. Ob wir
e Photographie oder eine genaue
ssen ist noch unentschieden. Beides
und hängt demnach auch davon
chem Ausmaß wir die von Sr.

Storno Ferenc id

irsa

Fehér Ipoly

Győr megye és város egyetemes leírása.

Bp. 1874 441. l.

662. l.

663. l.

664. l.

666. l.

OSZTRÁK

Jeztett szárnyasoltár: ~~[illegible]~~
Középkép: Mária halála. 119.5 × 83 cm
első bal szárny: ~~[illegible]~~: Olajfák hegye, lenn Kálvária
9 × 37.5 cm, belső jobb szárny: Keresztvitel, lenn
ettamadás. 119 × 35.5 cm. Kívül: bal: Angyal,
jobb: Sz. Mária (együtt Angyali üdvözlet).
1400 körül ~~[illegible]~~
Fa, tempera. ~~Középkép [illegible] × 84, szár-~~
~~nyak [illegible]~~

-134 l.
igler: Evag 132 l. (repr. 133 l. nyitva)
Blasius Höfel 1839 árv 17 sz. — Bécs, Lemann,
Ipolyi l. még 4 sz. Merev szárnyak
és 2. sz. Predella.

enthon RMF, 28-29 l.

Storno Ferenc id

restaurálta a
csesztregi rk. tem-
plomot és 1905-
ben festette a Tem-
plomnak Szent
Móricot ábrázoló
oltárképét.

Zalavármegye

ismertetője,
Sopron 1935. 210 l.

6 szentélyét

Storno Ferenc id.

1821 – 1907

Storno Ferenc ifj

1851 – 1938

Storno Ferenc Kálman

1881 – 1903

Storno Miksa

Storno Pál

fentiekre vonatkozólag
a datok

Storno Miksa:

A Storno-család
magángyűjteménye
Sopron 1942

MOB kat. 3547, 17

Katalogusban az ifj.
elsőszülett szanúvi
nincs felsorolva

Dr.Pálinkás László.....

Budapest,1947 má

Storno Ferenc id

Alcsuti templom

ivod

Károly János

Fejér vármegye
története III. k.
Székesfejérvár 1899
124 l.
képekkel

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Storno Ferenc id.

wód

Križko, Paul

Geschichte der Restaurirung der Schlosskirche in Kremnitz

Bp. 1887.

Fenti restaurálta a körmöcbányai sz. Katalin vártemplomot 1883–1886-ban

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Storno Ferenc id

l. Kalmüeml

35. l. – 38. l. (Kétner)
39. l. 53. l. 57. l.
58. l. 60. l. 61. l. 68. l.
78. l. 79. l.

BUDAPEST
938 MÁJ. 28 21
LFh 4 LFh

Skorno Ferenc III.

szül. 1881.
† 1903

Semin. adat-
Csalköl.

2 —

Bizánci mester, XVI. sz: ~~[illegible]~~ Krisztus ~~[illegible]~~ mellképe, kezében könyv. Aranyháttér. Hátoldalán: ~~Az esztergomi hercegprímási képtár tulajdona, 38. sz.~~ Fa, tempera, 36·5 × 28 cm.

Mazzlaghy II. 38. szám.

Storno Ferenc id

mellombra Kugler

Ferenctől a család

(1864) tulajdonába

Csatkától

Budapest székesfőv

meghivó

szám

193

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

A Müemlékek Or

Hivatalból
Közszolgálati ügyben

DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Storno Ferenc id.

l.

Magyarorsz. Nemzetkeri

III. k. VIII tabla

Magy. Képt. 201.

Mk 201 Tk.

aja és szemöldöke fekete, szeme barna,
en lencsét visel. Körülcsavart nyak-
tszik, mellénye kivágott, fekete kabát-

Lels. fr. 105.

cm. — Magy. Képt. 201. — Festője ismeretlen. —
. Katzianer ajándéka 1870 jan. 27.

ó adatok.
6: VII. 30. - 1878: VII. 33. - 1880: VII. 33. -

884: VII. 107. - 1894: VIII. 341. -

Greiner Gyszfné ej. 1870

Storno Ferenc Ed

vrid

Magy. Mücmlekei

III. 233. l.

M.D.K.

Storno Ferenc, festő és templom-restaurátor

vetette meg a négy szobából álló magánmúzeum alapját a XV. sz.-ból származó húzes soproni Storno-házban. Az olaz származásu nagyapa nemcsak festő és restaurátor volt, hanem egyben a Storno hemény sepre-dinasztia feje. Azóta ez a tisztes mesterség, a műgyűjtő szenvedéllyel együtt mindig a legidősebb fiúra szállt.

Horváth László: Budapest - Győr - Sopron

Bp. /é.n./, Panoráma, /Magyarország irásban és képben 13.köt./

91-92. old.
+ 1 kép 93. 4

M.D.K.

id. Storno Ferenc, épitő

1863-ban a Magy. Tud. Akadémia megbizásából összegyüjti Rómer Flóris régi falképekről szóló müvének képanyagát.

Levárdy Ferenc: Pannonhalma épitéstörténete,
Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1962. XI.évf. 1.sz.
17. old.

id. Storno Ferenc, építő M.D.K.

... tér, erehtyetartók, kánontáblák, stb. és restaurációs munkáját a templom kifestésével tette teljessé. Lelkiismeretes, gondos munkája, szorgalmas történelmi tanulmányok eredménye, melyekből azonban hiányzik az igazi művészi invenció. 1899-ben Storno tervei szerint megépítik a herengő keleti szárnyában a főapáti (Szent István) kápolnát.

LevárdyFerenc: Pannonhalma építéstörténete, Művészettörténeti Értesitő, Bp.1952. XI.évf.1.sz. 22. old.

M.D.K.

id. Storno Ferenc, építő

A pannonhalmi templom restaurációjának építészeti feladatával párhuzamosan, előkészítette a templom berendezésének „stílszerű" megújítását, a templom kifestését, ablakainak pótlását. A régi berendezési tárgyakat eltávolította, de nem semmisítette meg, hanem más bencés templomokban helyezte el. Storno tervei alapján készültek el a templom szobrai, kapui, gyertyás felszentelési keresztek, oltárkeresz-

LevárdyFerenc: Pannonhalma építéstörténete, Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1952. XI.évf.1.sz. 19. old.

M.D.K.

ad. Storno Ferenc, építő

... Ugyanczidőben készít tervet a pannonhalmi székesegház helyreállítására, melyhez Ipolyi Arnold ajánlása alapján nyeri el a megbízást (1874-ben). Munrásságát a kor „hisztorizmusa" jellemzi, mellyel a részletek átfaragása során helyrehoz hatatlan károkat okozott, azonban a középkori részletehet lényegében nem hamisította meg, s ig „azokat hiteles középkori ~~[illegible]~~ emlékeknek tarthatjuk".

LevárdyFerenc: Pannonhalma építéstörténete, Müvész ettörténeti Értesitő, Bp.1952. XI.évf.1.sz.

17. old.

-1-

M.D.K.

id. Storno Ferenc, építő

(1821-1907) sz. Kismartonban, ipar-iskolát végzett, majd Münchenben művészeti tanulmányokat folytatott. Sopronban le-telepedve, apja mesterségét folytatja, mint kéményseprő, de a művészeti és építészeti mu-emlékek iránti érdeklődését továbbra is meg-őrizte. 1863-ban a Magy. Tud. Akadémia megbízza a Vas és Zala megékben található régiségek számbavételével. 1859-62-ig a soproni Szt. Mi-hály templom helyreállításán dolgozik. ./.

LevárdyFerenc: Pannonhalma építéstörténete, Művészettörténeti Értesítő, Bp.1952. XI.évf.1.sz.

16. old.

családi házuk mely egyúttal muzeum is, falait Van Dyck és mások pontos másolataival díszitette. Kugler Ferenc gipsz-szobra Stornóról a nagyterem bejárata fölött van elhelyezve.

Néhány nazarénus -izü aquarellje is fellelhetö az egyik szobában. Majd néhány tucat uti vázlatkönyv a 50-es és 60-as évekből.

Csatkai Ehlre: Müpártolás, mügyüjtés Sopronban. Magyar Müvészet.1928. 7. sz. 577-587.l.

M.O.K.

id. Storno Ferenc ?

pannonhalmi restaurációs munkálatait érdekesen ellenőrzi a szerző Onderka Róbert bécsi grafikus művészmet 1859-ben készült rajzaival és felvételeivel.

F. Levárdy: Les monuments d'architecture médiévale à Pannonhalma. – Acta Historiae Artium, Bp. 1962. tom. VIII. fasc. 1-2. pag. 12-19.

mdk.

id. Storno Ferenc /Sopron/

restaurátori tevékenysége festői munkássággal párosult. Működése elektronikába hajló.

/Kovács Éva. Magyar Művészet az Elmúlt Korában

id. Stornó Ferenc, festöm. építész, MDK
restaurátor.

A Storno Ferenc által tervezett alcsuthi kápolna felszenteléséker gyönyörü diszmunkát fogadott el József föherceg. St.F. a föherg. megbizásából épitette a kápolnát, s valóságos müremeke az egyházi épitkezésnek.
Nyomdai kivitelére is páratlan mü a kápolna távlati képeit , szinnyomatos diszitményeit tartalmazza. Cime: Az alcsuthi udvari kápolna. Tervezte: Storno Ferenc müépitész. I.Fer.Józs, és pápai Szt.Sylv.rend lovagja.

Irodalom és Müvészet.- Az alcsuthi kápolna..
Vas. Ujs. 1882. 591.l.

MDK

id. Stornó Ferenc. építész-festöm.

Ahol rekonstruált, mindig a meglévö alapból indult ki. Nála nem semmisültek meg az emlékek restaurálások közben. Ezért kell megbecsülnünk Storno Ferenc érdemeit.

lazai krónika-. Müvészet.1968. 60.1.

M.D.K

STORNO Ferenc építész

Pannonhalma, főapápsági templom restaurálása (1864-76 között)

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 56

M.D.K.

id. Storno Ferenc

Szent Mihály-templom építését a XIII. sz. második felében kezdték meg és a XV sz. végén fejezték be. 1863-66 években id. Storno Ferenc restaurálta. Ezenkivül annyit jegyez meg: „Középkori freskómaradványok kivül és belül."

Dr. Heimler Károly: Sopron topográfiája. Utca és házjegyzékkel. Sopron. 1936. 42. l.

MDK

id. Stormo Ferenc, festö, épitész.

régiséggyüjtemény, melyet élete utján szüntelen utazásaival, gyüjtö kedvével szerzett, s melyet festömüvész fia ma is gyarapit vetélkedik Sopron Városi muzeumával, mely pedig elsörangu vidéki intézményeink között.

Ha
zai krónika. Müvészet. 1908. 60.l.

MDK

id.Stornó Ferenc,épitész-festöm.

A régi nemzedék megbecsülhetetlennek találta St.F. tulajdonságát, h. az ujjá épitett régi emlékeinket eredeti román v. csucsives stilü alakjába igyekezett visszavarázsolni s nem érvényesitette saját müvészi egyéniségét. A középkor müvészetéért rajongott, általában a régi nemzedék is.

H

azai krónika-. Müvészet.1903. 60.l.

id. Stornó Ferenc, festöm. épitész, restaurátor.

az alcsuthi kápolna képeit Stornó Ferencz és Storno Kálmán készitették.

A nyomdai diszmü, mely a Franklin társulat könyvny.-ban 1881-ben készült, 16 diszes táblázaton mutatja be a boltozati festményeket, a kápolna butorzatát, és müemlékletek mutatják be a kápolna müvészi részleteit. Szövegét irta dr. Czobor Béla, a müarcheol. mag. tanára.

Irodalom és Müvészet. - Az alcsuthi kápolna.. 591.l.
Vas. Ujs. 1882.

MDK

Id. Sterne Ferenc, épitö- és festöm.
Sopron.
1820-1907.

A XVII.sz.-beli renaissance-házban "Stornó-ház" a festöi piac egyik sarkán áll .- élt a nemrég elhunyt hires mügyüjtö. Régi müvészetünk emlékeit fönntartotta, helyreállitotta. Középkor, föleg a csucsives épitészet korának müvészetéért rajongott.
id.Stornó Ferenc portraitja. Illusztr.
. 60.l.

Heti krónika. - Müvészet.1908. 60.l.

MDK

id. Storno Ferenc, festö, épitész.

A hálószoba födisze id St.F. arcképe Ferenc fiáról Burne Jones-ra emlékeztetö felfogásban festve.

Csatkai Endre: Müpártolás, mügyüjtés Sopronban. Magyar Müvészet, 1928. 7. sz. 577-587.l.

MDK

id. Storno Ferenc, épitö-, festöm.

Régi müvészetünknek és iparmüvészetünknek többnyire a végpusztulástól megmentett darabjai , s föleg ipar müvészetünk csaknem összes korszakait oly tanulságos képviselik, h. ha igy megmarad, ez a gyüjtemény maradandó emléke lesz egy szive minden érzésévwl a mult emlékeinek élö fáradhatatlan müvészléleknek.

Müvészet. - Hazai krónika. 1908. 62.1.

MDK

id. Stornó Ferenc. épitész-festöm.

A svájci Tessin kantonból hozzánk szakadt olasz eredetü Storno család tagja /Sopron v.Kismarton?/ 1820-banszületett. Iskolái után a bajorországi landshuti ipariskolát látogatta, majd 1840-42-ben Münchenben épitészti és festömüvészeti tanulmányokat folytatott. Itt Schlohauer József volt tanára. 1845-ben telepedett le Sopronb

Müvészet.-Hazai krónika. 1908. 62.l.

9/. MDK

Idősb Stornó Ferenc, festő-restaur.

Ipolyi Arnold püspök nagybecsü munkát irt a kápo
nákról, s az egyház ujjáalakitásának befejezése
országszerte emlékezetes ünnepekre adott alkalmat
tavaly.
E müvekkel id.Stornó Ferenc elévülhetetlen érdemeke
szerzett.

Idősb Stornó Ferenc.
Képzőművészeti Szemle. 1879.okt.1.évf. 10.sz.
126.l.

8/.

MDK

Idősb Sternó Ferenc, festő-restaur.

A haza határain tul is működött, igy Olmützben a főkáptalan szt.Borbála kápolnáját diszitette, amiért a pápa a szt.Szilveszter-rendjét nyerte. - De legnevezetesebb munkái közül való: a besztercebányai sz.Borbála és szt.Erzsébet kápolnái és a pannonhalmi egyház restaurációi.

Idősb Sternó Ferenc.
Képzőművészeti Szemle. 1879.okt.1.évf. 10.sz.
126.1.

MDK

idösb Stornó Ferenc, festö-restaur.

Később Samassa József/ akkor még szepesi püs-pök/ a föegyházi Zápolya kápolnát diszittette vele. Jártában-keltében az ország számos müemléké rajzolta le s több irodalmi müvet illusztrált.

Idösb Stornó Ferenc.
Képzömüvészeti Szemle. 1879.okt.1.évf. 10.sz.
126.l.

6/.

MDK

idösb Stornó Ferenc, festöm, restaur.

Kruesz Krizosztom pannonhalmi föapát a szt.mártoni ösrégi föegyház helyreállitását is ö reá bizta. E nagy munkát 8 év alatt fejezte be. De közben több kisebb munkát is végzett. 1869-ben a mácsai királyi vadászkastélyt festeki, majd Zalka János györi XXXXXX püspök s a XXXXX müemlékek orsz.bizottsága foglalkoztatta.

Idösb Stornó Ferenc.
Képzömüvészeti Szemle, 1879. okt. 1.évf. 10.sz.
126.1.

5/.

MDK

idösb Sternó Ferenc, festöm.,restaur.

Maradandó érdemeket kivált mint restaurátor szerzett magának maradandó érdemeket. Rach Salamon Ferencz / jelenleg a soproni káptalan prépostja/ az ösrégi szt.Mihály templom helyreállitásával bizta meg. E stylszerü restauráció 1866-ban ért befejezést.

Idösb Sternó Ferenc.
Képzömüvészeti Szemle, 1879. okt. I.évf. 10.sz. 126.l.

MDK

4/. idösb Stornó Ferenc, festöm,restaur.

Nem csak Sopronban, de az ország minden terü letéröl kapott megrendeléseket. Egész sorát készuté a müvekhek; számos restaurálást végzett nagy siker rel. - Különösen megrendeléseket adtak neki: Pejacsevics Julián, Gábor és László grófok. Továbbá a bencések templomában, valamint a klem. pai, egyházas-falui, kopházi, petöházi, farádi, bükki, ladotnyi , szt.endrei s más templomokban vannak töle oltárképek.

Idösb Stornó Ferenc.
Képzömüvészeti Szemle, 1879. okt. I.évf. 1c.sz.
126.l.

2\.

3/. MDK

Idősb Sternó Ferenc.

Köztiszteletet vivott ki ezaz eredeti egyéniség a sepreniak számos megrendelést tettek nála. Festett arcképet, tájat, köre tajzolt, rézbe vésett, idomitott, faragott szobrokat, kimutatta sokoldalusságát a képzőmüvészet terén, min egykor a középkor müvészei.

Idősb Sternó Ferenc.
Képzőmüvészeti Szerle. 1879.okt. I.évf.1o.sz.
126.l.

2/.

MDK

Idősb Stornó Ferenc.

Festészeti tanulmányait Münchenben kezdte meg. - 1845-ben telepedett le Sopronban s itt pártfogókat talált.
A bécsi müvészek közül Ammerling, Rahl, Van der Nül méltatták barátságukra a törekedő festöt. Müvészete mellett kenyérkereső üzletet folytatott, t.i.a kéményseprést, hogy családját fönntarthassa.

Idősb Stornó Ferenc.
Képzömüvészeti Szemle. 1879.okt. I.évf.10.sz.
126.l.

1/. MDK

Idösb Sternó Ferenc.

A monumentális müvészet az ö terepe.
A Sterno-család eredetileg Svájcból származik.
Arcképe a 121.oldalon. Jelz.Pollak Zs.

Müvészünk mát hazánkban Kismártonban született 1820-ban, mindazáltal szülei visszatértek Svájcba, ott künn nevelkedett, s csak 25 éves korában jött vissza Magyarországra.

Idösb Sternó Ferenc.
Képzömüvészeti Szemle. 1879.okt. I.évf.1c.sz.
126.l.

MDK

Stornó Ferenc és föleg fia, Stornó Kálmán
II.

illusztrálták a következő művet 1885-ben:

Knauz Nándor:
A Garam-melléki szent-benedeki apátság.
A templom felszentelésének emlékére kiadja az esztergomi főkáptalan. I.k.1890.

id. Storno Ferenc, épitész- és festöm.

Összeköttetésben maradt bécsi müvészkörökkel, föl
Ammerlinggel, akivel 1848-ban ismerkedik meg s aki re
mint festöre, nagy hatással volt. - Iparmüvészeti tanul
mányokat is folytat, tervezeteket rajzol. Sokat utazott
bejárta Magyarországot, Németországot, Csehországot.
A bécsi Centralkomission figyelmét fölkeltik utazásai
közben felébredt érdeklödésének a középkor emlékei iránt
- bizonyitékai; festményei és rajzai.

Hazai Krónika-Müvészet. XXXX. 1908. 62.1.

id. Storno Ferenc, épitész- és festöm.

A Centralkommission megbizza Erdély müemlékeinek felvételével. -A hatvanas években nagyszabásu önálló kompoziciókat fest. 1863-66 között oltárképeket, 1868-ban egy falkép-ciklust, amely a mácsai vadászkastélyt diszíti.

Hazai Krónika-Müvészet. XXXX. 1908. 62.l.

NDK

id. Storno Ferenc, épitész- és festöm.

1873-ban a bécsi világkiállitáson müemlékekkel szerepel
Megbizta a M.Tud Akad. Erdély épitészeti emlékeinek
felvételével s innentöl fogva minden idejét müemlékeink
restaurálásának ill. rekonstruálásának szenteli.

Magyar Krónika-Müvészet. XXXX. 1903. 62.l.

MD

id. Storno Ferenc, festö és restaurátor

Storno Kálmán

St.F. id. életrajza itt a VI.oldalon. és XVIII- XXI l.

Póda Endre: Szent Jakabról cimzett régi temetö-kápolna Sopronban. Sopron. 1887. Képekkel.
/1.könyvtáramban?/
Egybekötve Póda: A soproni kath. "Parochia" története müvel.

MDK

Storno F. és Czobor Béla.

"Az alcsuthi udvari kápolna". 2 szinezett ajánlási lappal és 16 könyomatu képtáblával./Közte 4 szinezett/. Bpest. 1881. folio.
Értékes mütörténeti munka, melyből összesen 150 példány készült.

Ranschburg Gusztáv antiquariuma Budapest. Kat.30.1.

MDK

Storno - Kratzmann

Kratzmann Ede jeles festőnk... Pesti Hirlap,
1879. jul.2. 3.

MDK

Storno - Kratzmann

a pozsonyi székesegyházben üvegfestmény

A pozsonyi székesegyház restaurálása. Pesti Hirlap, 1881, okt. 5. 3 l.

MDK

Stornó és Henszlmann

tervei szerint a lőcsei székesegyház restaurálása
1871 után

Századok 1871, 291 o.

MDK

Storno és Henszlmann

A lőcsei székesegyház restaurációja fentiek tervei szerint. /1871 után/.

Századok, 1871. 291. l.

MDK

Storno

A mácsai királyi vadászlak terme számára készitett festménye, mely a vár urának vadászatra való távozását, és onnan való hazatértét ábrázolja.
A Csobáncz-énekhez Storno képalbumot készitett.

Arch.Évk. 1870.III. 6.sz. 139.l.

MDK

Storno

Századok, 1871, 291 o.

Storno Ferenc és

Vénesz

mines
ced
z

venováltak a
barsmegyei Zseliz
körség plébániatem-
plomának bemeszelt
falkéjeit *

erőd
z

K.

Velics 1894
67. l.

* István bácsi Nap-
tára 1892.

Storno Ferenc

ingd

Szőnyi Otó:

A deákmonostori bazilika. Primás Album. Bp. 1928.

35. l.

1904. VII. 20.

Alsórubin.

Ehrenreich (465/1904.)

n y i t v á n y.

gy Zoltán 1934. augusztus 31-ig
ny Péter Tudományegyetem Müvészet-
eti Intézetében teljesitett dijta-
óta pedig az Müemlékek

Storno Ferenc

Deáki község román templomának restaurálási tervét Schulek Frigyessel együtt készítette.

Irod

Velics László. Az egyházi művészetek tanulmányozásáról. Bpest 1894. 84. l.

Nagyváradi lat. szert. székesegyházat 1880-ban fenti restaurálta

u. o. 87. l.

K.

Storno Ferenc

építész

Gentzmüeml

215, 238 (többnőr),

243, 244 (többsz),

253. l.

MDK

i. Stornó Ferenc és fia, Stornó Kálmán

restaurálták az alábbi apátsági templomot 1882-
töl 84-ig/?/
Stornó Ferenc volt a tervező,
fia Kálmán a művezető.

Knauz Nándor: A Garam-melletti szent-benedeki apátság.
I.k. Bp.1890. 52-62.l. Képes táblával.

Storno Ferenc / Schulek Frigyes

Deáki község román templomának restaurálási tervét Schulek Frigyessel együtt készitette.

irod.

Velics László:Az egyházi müvészetek tanulmányozásáról. Bpest. 1894. 84.l.

Nagyváradi [illegible]. szert. székesegyházat 1880-ban St.F. restaurálta. u.o. 87.l.

MDK

11.Sterne Ferenc,ép.

Henszelmann viszont ismerve Sterne rajzát a templom belsejében egy rozzant toronypillér kijavitására és pár oltárnak felállitására vonatkozóan , teljes helyeslés sel ajánlja kivitelre.

Felfogása és Sternóé között legnagyobb különbség a tornyok végzése körül mutatkozik.

Henszlmann Imre előadó: Jelentés. /Steindl.Áp.1882. március.14-én.

Arch.Ért. II.kötet. 2.rész. 1882. XXXIV.l.

4/. MDK

id.Storno Ferenc,ép.

A mult évi/1881/ tüzvész elég alkalmat szolgáltatott volna a téglafal lebontására, mit- mert nem történt meg teljes határozottsággal ajánlanunk kell/Henszelmann/ mert a müemlékek bizottsága nem szentesitheti hazánk ily jeles emlékének elferditését. /Tehát nem ismeri el Storno erre vonatkozó tervét helyesnek./

Henszlmann Imre elöadó: Jelentés. /Steindl.Én.1882. mártius.14-én.
Arch.Ért. II.kötet. 2.rész. 1882. XXXIV.1.

3/. MDK

id.Storno Ferenc, ép.

A szt.-Ben.-iki templom faragott köböl egészen elkészült templom hosszfalára , valószinüleg a középkoron innen vagy négy méternyi magasegészen disztelen téglafalat raktak , rendszer nélkül elszórt nyilással. Storno védési célból készültnek hiszi. Ebböl kiindulva tervezte restaurációját.Célszerübbnek tetszett a templom diszes alakzása szellemében a hiányzó részek kiegészitését terveznie.

Henszlmann Imre,elöadó: Jelentés.
Steindl. 1882 mártius 14.
Arch Ertesitö II.kötet.2.rész. 1882. XXXIII,XXXIV.1.

MDK

14.Sternó Ferenc, ép.

Az apátság birtokváltozását elég pontosan ismerjük /l.Arch.Ért.1882.II.köt.2.rész.XXXIII.l./ de mikor épült fel zárdája? Fennálló templomának stylje után ítélve a XIV.sz.-ra tehetjük épittetését.

Henszlmann Imre,előadó: Jelentés.
Steinál. 1882 március 14.
Arch Értesitö II.kötet.2.rész. 1882. XXXIII,XXXIV.l.

1/.

MDK

id.Stornó Ferenc, ép.

Jelentés: A Szent Benedeki-templom Storno Ferencz ál-
által tervezett restaurátiója ügyében.
Acszt.Ben.-ki kolostort és apátságot I.Gejza 1075-
ben alapitott/Fuxhoffer -Czinár "Monasteriológia"
ø1. 217.s.k.l./

Henszlmann Imre,elöadó: Jelentés.
Steindl. 1882 mártius 14.
Arch Értesitö II.kötet.2.rész. 1882. XXXIII,XXXIV.1.

MDK

id.Storno Ferenc épitész

Pannonhalmi főmonostori templom restaurálása.

A magyarországi müvészet története I.

Pest 1961. II. kiadás 731.

4.) Idösb Storno Ferenc, festöm.stb.

Samassa József szepesi püspök a föegyházi Zápolya-kápolnát diszittette vele. Az ország számos müemlékét rajzolta le, több irodalmi müvet illusztrált.-Külföldön Olmütz-ben a fökáptalan szt.Borbála kápolnáját diszité/a pápa szt.Szilveszter rendjével tüntette ki. /

Legnevezetesebb munkája: a besztercebányai szt. Borbála és szt Erzsébet kápolnáis a pannonhalmi egyház restaurátiója. E müvekkel elévülhetetlen érdemeket szerzett. Arcképe a 121.lapon.

Képzömüvészeti Szemle. I.évf. 1879.okt. 10.sz. 12[illegible] lap

r parancsolatára

tből a beiratásra

nál ezen éjszakára

tné az egeknek ura.

mostan a városba

uiv szógám nékem bizonyosan.

yom! olyan embert találtam ajtódon

országunkban

elvesz a hatalmunk

MDK

id. Storno F.

Képzőművészeti Szemle, 1879. 12. sz. 15o l.

Magyar Néprajzi Múzeum – 6000 db – 64.85783 Kö

Sirius csaszá

Jöttünk Názáre

Hogyha béfogad

Bizony megfize

. . .

. . .

Mondd meg hát

Felséges király

. . .

Ha befogaggyuk

MDK

id. Storno, épitész

Képzőmüvészeti Szemle, 1879. lo.sz. 126 l.

Szl. Ny. - 30

MDK

Storno Ferencz

A következő emlékek rajzait készitette: a veszprémi székesegyházét, a veszprémi szent Anna kápolnáét, a szentgyörgyi parochiális templomét és a kismartoniét.

Arch.Értesitő, 1882. XLIX.

MDK

Storno Ferencz

Storno Ferencz és Schulek Frigyes a budavári főtemplom ablakfestményeire tervezett aquarelljei.

Arch.Értesitő, 1882. XLIX.

Storno Ferencz

A soproni temető kápolnájának restaurácionális tervét készitette el.
Storno készitett tervet a szent-benedeki templom restaurációja ügyében.

Arch.Értesitő, 1882. XLIX.

3.)

Idösb Stornó Ferenc, festöm.
1820-

Kivált mint restaurátor szerzett maradandó érdemek Rach Salamon Ferenc az ösrégi Szt.Mihály templom helyállitását bizta reá.1866-ban fejezte be, Kruesz Krizotom töapát a szt.márton i ösrégi töegyház helyreállitásával bizta meg. 8 év alatt végezte el. 1869-ben a mácsai vadászkastélyt festette kiA müemléke országos bizottsága is foglalkoztatta, és Zalka János, györi püspök is.

Képzömüvészeti Szemle, I.évf. 1879 okt. 1o.sz. 126.1.

mDK

2./

Idősb Stornó Ferenc, festöm.
1820-

Az ország minden részéből kapott megrendelést. Számos restaurálást fejezett be nagy sikerrel. /Pejacsevica Julián, Gábor és László gr.-k/a soproni bencés, a klempai egyházasfalui, kopházi, petőházi, farádi, bükki, ladornyi, szt.endrei s más templomokban vannak oltárképei.

Képzömüvészeti Szemle, I.évf. 1879 okt. lo.sz. 126.l.

MDK

Storno - Kratzmann

Szt.Erzsébet-üvegfestm.

Pesti Hirlap 1879. jul. 2. 3.

MDK

Storno - Kratzmann Ede

Szt.László, üvegfestm.

Pesti Hirlap, 1879.jul. 2. 3.

Storno Ferenc id

1861-ben festette az alábbi kastély kápolnájának falképeit és főoltárképet.

lásd

Csatkai Endre dr

A fertőrákosi püspöki kastély

Sopron 1939. Képpel.

Vagy (Soproni Szemle

1939. 252. l.

képpel

Az Ipolyi gyüjteményből.
Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion, II., 1871., 373. l.

MAGYAR FESTŐ 1480 körül
Az emauszi tanítványok és dondtor
(Töredék.)
Fa, tempera, 23×23 cm.

MAGYAR (JAKABFALVI) FESTŐ 1480 körül
Két oltárszárny, kívül-belül 2—2 jelenettel, id. Sz. Jakab apostol életéből.

1. *Szent Jakab és tanítványa elindul, a kocsmáros serleget rejt el*
(Belső bal felső.)

2. *Szent Jakabot elfogják*
(Belső bal alsó.)

3. *Szent Jakabot vesztőhelyre viszik, Josiást megkeresztelí*
(Belső jobb felső.)

4. *Szent Jakab kivégzése*
(Belső jobb alsó)

5. *Szent Jakab bebizonyítja, hogy tanítványa él*
(Külső bal felső.)

6. *A tanítványt levágják a kötélről*
(Külső bal alsó.)

Storno és Henszlman

MDK

A lőcsei székesegyház restaurációja /1871 u./ fentiek tervei szerint

Századok 1871 291 l.

Storno Ferenc id

Henschmann J.
Lőcsének régiségei.
Bp. 1878.

sok helyen.

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Storno Ferenc

Restaurálta, és kiegénitette a pannonhalmi kerengőt

Gergely Ffy András: A pannonhalmi főmonostor kerengőjének rövid építéstörténete

Műemlékvédelem 1963 2 sz. 196 l.

ok művészetéről:

id. Storno Ferenc

Építész. Az 1882–85-os években restaurálási munkákat végzett Pannonhalmán

Sedlmayr János: A kerengő és kolostorudvar helyreállításának szempontjai

Arrabon 1963. 159. l.

MDK

1)

Idősb Storno Ferenc, festőm.restaur.

Svájcból származik családja. Ő már M.O.-on Kismartonban született 1820-ban. Svájcban nevelkedett, 25 éves korában jött vissza M.O.-ra. Festeni Münchenben tanult anyagi nehézségek között. 1845-ben Sopronban telepedett le. - Kenyérkereseti üzletet folytatott: keményseprést, h. megélhessen. Festett arcképeke, tájképeket, köre rajzolt ,rézbe vésett, idomitott, faragott szobrokat,sokoldalu volt mint a középkori müvészek.

Képzőmüvészeti Szemle. I.évf. 1879. okt. 10.sz.
126.l.

id. Storno Ferenc MFK
festő

a budavári plébánia templom fal- és ablakfestményeinek vázlatai

A Soproni Képzőművészeti Kör III. mükiállitása. Mücsarnok 1900. 542.o.

MDK

ifj. Stornó Ferenc, festö

A Soproni Képzömüvészeti Kör elsö évtizedeinek kimagasló alakja. /1841-1911/.

Dr. Csatkai Endre: A soproni piktura történetének vázlata. Magyar Müvészet. 1928. 7. sz. 562-4.l.

id. Stornó Ferenc, festö

A Soproni Képzömüvészeti Kör elsö évtizedeinek kimagasló alakja. /1841-1911/.

Dr. Csatkai Endre: A soproni pikrura történetének vázlata. Magyar Müvészet. 1928. 7.sz. 362-4. l.

MDK

id. Stornó Ferenc, festö

olasz származásu, Kismartonban született bajor iparmüvészeti iskolákban s akadémián tanult. 1845 ben telepedett Sopronba. 1907-ben halt meg. Nekrológja templomrestaurálásait, fdekorativ festéseit emliti, a stilus s aformák tisztasága jellemezte. Csodálatos formakészségü apró akvarelljei, a nazarénus mesterekre emlékeztetnek Finom s mély olajfestménye :gyermekarcképe. /Burne-Jones 8ra emlékeztet. 39. sz. repr./ /Müvészet. VII.évf. 1908./

Dr. Csatkai Endre: A soproni piktura történetének vázlata. Magyar Müvészet. 1928. 7.sz. 562-4.l.

MDK

Storno Ferenc id. ,Storno Ferenc ifj.,

Storno Kálmán.

Szt. Jakab kápolna Sopronban. Sopron. 1887.
4 rét lo táblával.

A mü birálata. -Arch. Ért. 1888. 74-75.l.

M.D.K.

id. Storno Ferenc, építő

főoltár terve a pannonhalmi templom részére.

Levárdy Ferenc: Pannonhalma építéstörténete, Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1962. XI.évf. 1.sz. 19. old.

ifj. Storno Ferenc

Az 1897-ben alakult Soproni Képzőművészeti Kör azévi első kiállitásán müveinek egész sorozata szerepelt, némely még csak vázlatként.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 18.1.

ifj.Storno Ferenc
Sopron 1851- 1938.

A bécsi akadámián tanul 1868-72-ig. Hosszabb időt tölt Münchenben.

Sopronban apja mellett dolgozik.
Az egész országban templomok restaurálását és doszitását végzi.

Ő készíti a soproni Sz.Mihály temető nagy keresztjének és a Szt,Mihály templom udvarán álló kálvária tervét.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
1962 Sopron 15.1.

ifj Storno Ferenc

1913-ban a soproni VIII. kiállitáson tájképekkel, egyhá
témával, városrészletet ábrázoló képekkel szerepelt.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
1962 Sopron 20.l.

legifjabb Stornó Ferenc
1881-1903.

Legfrissebb festői irány követője
Arcképtanulmányok /Stornó gyüjtemény/
A Soproni Képzőművészeti Kör 1897. végén rendezett első kiállitásán apja és nagyapja alkotásai mellettaz ő müvei is szerepeltek.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
1962.Sopron 18. l.

Ifj Stermo-Ferenc

Csák Zsófia: Az első szabad május 1.

Művészet, 1981. május — 12 lap.

ifj Storno Ferenc

A „1919 Május 1" Sárkányölő Szent György legendája című plakát-miltatása.

Csák Zsófia: Az első szabad május
Művészet, 1981. május – 12 lap.

Storno Ferenc ifj

ired

Kiss Kikl kath. Magy

373. 1 –

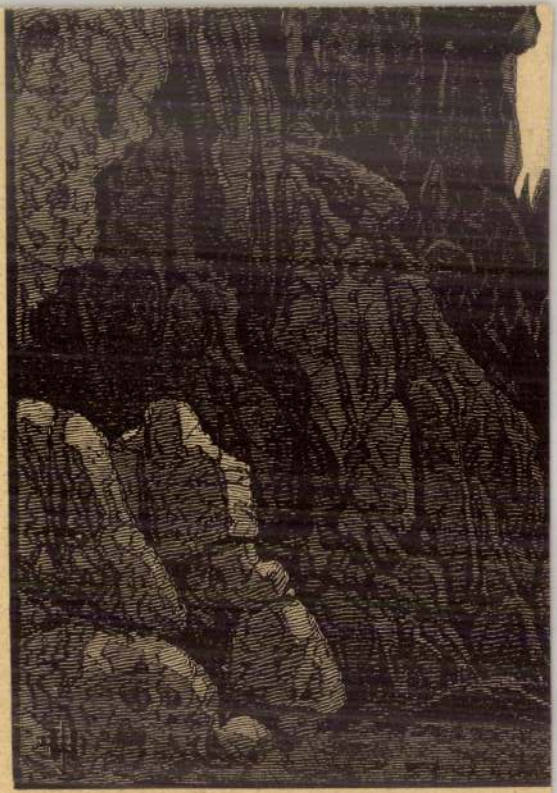

DAS SINAI-GEBIRGE. *H. FENN: A SZIN*

Beilage des Mult és Jövö *A Mult és jö*

Ifj Storno Ferenc

„1919. Május 1"
(repro)

Csák Zsófia: Az első szabad május
Müvészet, 1981. május – 12. lap.

~~Krisztus VII. 276.~~

Storno Ferenc ifj

l

Thirring Gusztáv dr.

Sopron Civitas fidelissima Sopron 1925.

101-l

Csontváz férfi VII. 247

— női VII. 247

— gyermek VII. 247

Storno Ferenc itj

1851 – 1938.

Lásd okv

Csatkai Sopr exl:

16. l. – 27. l.

32. l.

[illegible]

[illegible] metszőfog alsó érintkezési [illegible] nyultsága miatt [illegible] (1817—1901). A [illegible]

[illegible] a világjáró portugál nép [illegible] ria [illegible]

[illegible] (r. kanáji), csőcselék, gazember, [illegible] deux Mers) [illegible] korában [illegible]

Stornoferencity

l.

Csatkaisoprommuicul.

III. 21. l –

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Storno Ferenc ifj.

l.

Csatkai-gyűjtemény

II. 41,101. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Storno Ferenc ifj.

Jenő

l.

Csatkai Sopronkőrös

81. l.

*EZERKILENCSZÁZ***NEGYVENKETTŐ**

Storno Ferenc ifj

restaurálta a
Csesztrégi (Zala
vm) rk. plébl. tem-
plom oltárképét

Fára Zal

23. l.

Girolamo
567. Pompeo Battoni
in Lucca-ban 1708 februar 5-én

~~567.~~ II. József és fivére Lipót.

olyá
nál vannak

A római találkozás ~~ábrázol~~
~~él~~ II. József, ki balkezével a babér
támaszkodik, balról pedig a balját keblé
a ketten kezet fognak. Rendjeleik közü
és a szent István rendet viselik szal
térdig érő nadrág meg harisnya és czipő
Lucatos asztalon Róma térrajza ~~van~~ felett, melyr
kötet fekszik »TOM. I« és »TOM. II« felira
mögötti oszlopok között, Róma városára

Vászon, méretei 232: 147 cm
Festette: P. Battoni.
Lanfranconi Enea gyüjtemény
Átvétetett az 1895: V. 30-k
No. 7).

567

904: V. 3.

Storno Ferenc ifj

falfestmenyei dunik
a soproni irgalmas
nénikék 1886-ban
épült neoromán tem-
alomát

Pódafai Póda Endre

A soproni kath.
„Parochia" és a soproni
kath. hitkörség története
Sopron. 1892. 128. l.

Storno Ferenc

(az ifjabb?)

Bánfalva régi
temploma. fenti
festménye

Repr.

Payr Sándor. A
soproni evangelikus
egyházközség tört.
I. k. Sopron, 1917

374. l

Wosinszky: Tolna vármegye őstörténete

IV. 69, 70, 74.

Storno Ferenc itj

l.

Thirfeltödmantul

126 - l.
151. l.

Storno Ferenc ifj

l.

Gereszerajztár

239. h. 342, 361,

370. 372. 387, 416, h.

~~Balkánkérdés X. 82.~~

Storno Ferenc ity

Cród

Forster 1905

8. l. 10. l.

ESHÁZI KIRÁLYOK KORA.

. 8
. 11
. Irta: Dr. Szendrei János 13
Péter 14
Béla 15
. 17

Storno Ferenc ifj

1851 - 1938

festő

lásd okv.

Weinberger G. Adolf

ifj Storno Ferenc

(1851 - 1938.)

Különlenyomat a Soproni

Szemle II. évf. 4. számá-

ból.

Megvan könyvtárambam

Igen hó életrajz, arcképpel

Fa, tempera, 26×36 cm.
Gerevich PA, 243. l. (Képe 246. l.) (Jan de Cock) — Gerevich IPGY, 95. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l.

CORNELISZ, JACOB, VAN AMSTERDAM
(németalföldi festő, 1470 körül—1533 előtt)
Tájkép Szent Antallal, Szent Kristóffal és Szent Rókussal
Fa, tempera és olaj, 56×84 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.
Benesch Belved. 70. l. (Cornelis von Amsterdam). — Őszi kiállítás, 1931. Ipolyi, 86. szám. Gerevich: IPGY, 95. l.

CUYP, JACOB GERRITSZ (holland festő, 1594—1651)
Fiú, tollas fövegben, nyíllal és kutyával
Fa, olaj. 65×54 cm.
Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II. évf. 1875., 43. szám. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 113. l. — Maszlaghy II., 295. szám.

FLAMAND FESTŐ, XVII. század
Józsefet eladják testvérei
Vászon, olaj, 167×230 cm.
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 116. l. (Ismeretlen.) —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár.

Storno Ferenc ifj.
festő
† 1938. jún. 5.
86 éves korában

Soproni Hírlap
1938. 322. l.

SIENAI FESTŐ, XV. század

II. Sixtus pápa találkozása Sz Lőrinccel

Fa, tempera, 29·5×14·5 cm.
A kölni Ramboux és az Ipolyi gyüjteményből.

SIENAI FESTŐ, XV. század

Sienai Sz Katalin

Fa, tempera, 24×15·5 cm.
A kölni Ramboux és az Ipolyi gyüjteményből.
Ramboux 215. szám. (Andrea Brescianino.)

SIENAI FESTŐ, XV. század

Mária halála

Fa, tempera, 22×67 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.
Predella.
Gerevich PA, 225. l. (Vecchieta.) — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 64. szám.

SIENAI FESTŐ, XVI. század

Hármas predella. Balra: *Sz István vt. és Sz Gergely.* Középen: *Jézus születése.* Jobbra: *Sz Jeromos és Sz Miklós*

Fa, tempera, 17×93·5 cm.
A kölni Ramboux és az Ipolyi gyüjteményből.
A sienai S. Marta-kolostor apácáinak műve a XVI. sz. elejéről. V. ö. Siena, Képtár, 329., 330. és 332. — Ramboux, 224. szám. — Gerevich PA, 226. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 6. l.

Storno Ferenc ifj. †

festő

rod
2

Csatkai Endre dr.:

ifj. Storno Ferenc.
1851—1938.
Soproni Hírlap
1938. jún. 8.

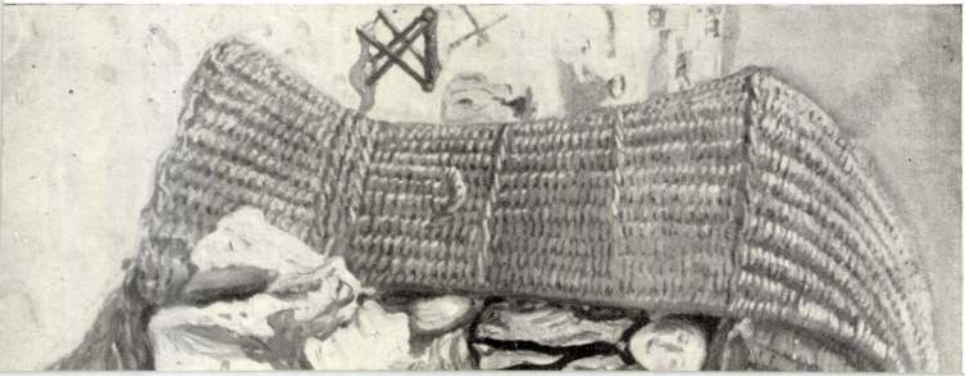

Storno Ferenc ifj.

irod

3

Budinis: 160. l.

Ifj Storno Ferenc

igen ügyes illusträciokat rajzolt Paur Iván: A soproni „Bécsi Domb" vaskori temetője c. cikkéhez.

Arch-Ért. 1886. Ugt.

II füzet.

Storno Ferenc, ifj

Müvenet 1908-62

reálliskola igazgatóságától.

esitő.

..... *osztályu tanuló a*

.....

.....

l elégtelen előmenetelt tanusitott.

.....

..... *hó*.....

osztályfő.

Stornó Ferenc (ifj)

atya,
bátyja, } szintén festők
fia } voltak.

Sopronban

erőd

Mke 144-l

Kengyel, Rákóczinak korában használt

VI. 137.

Storno Ferenc ifj

Münsarnok Sopron

1896. mill. Eiáll.

1897. tav. Eiáll.

BUDAPEST SZÉKESFŐ

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Művészet

Hivatalból
díjátalányozva.

Storno Ferenc ifj

Csatsopronkörnyék 81. l.

(Sopron m.)

A harkai rk. templom szentélyét ifj. Storno Ferenc festette ki 1893-ban a középkori festmények komoly stilusát utánozva.

Horváth Henrik

Horváth Tibor

Höllrigl A. József

Hunyadi József

Huszár Lajos

Jajczay János

Jajczay Jánosné

Kalmár János

Kampis Antal

Kapossy János

Kelemenné Berkovits Ilona

Kopp Jenő

László Gyula

Mihalik Sándor

Nagy Zoltán

Storno Ferenc, ifj

írod
Z

Tájékoztató az 1896-ik évi ezredéves orsz. kiállítás történelmi jury-tagjai számára. (Bpest, 1896.) 26. l.

Müvészet. 1937. II. évf. 6. sz. 7o . l.

virág.

Ifj. StornoFferenc : Mária koronázása.

M.D.K.

ifj Storno Ferenc, építész

Készíti el 1909-ben a Koháry család garamszentbenedeki sírcsalókát, melyhez előbb, a templom stílusának megfelelő gót-, majd a sírcsalók pénzügyi részét viselő bolgár király kívánságára, barokk stílusban tartott tervet készít. A sírcsalók 5000 koronába került.

138

Haiczl Kálmán: A garamszentbenedeki apátság története. Bp. 1913. 138.old.

I.–IV. + 1–583. ll.,
2 kép.

Budapest
Athenaeum
1901

Storno Ferenc ifj

A gimnázium Sopronban végezve, atyjától tanult festeni, majd 1868-tól a bécsi képzőművészeti akadémián Mayer Károly növendéke volt. 1873-tól Nürnbergben tanult s főleg műépítészettel foglalkozott. 1877-ben Velencében és Aquilejában töltött huzamosabb időt. Vallásos és tört. képek, táj és életképek. Atyját követi a koncepcióban és precíz rajzban és az erőteljes szinezésben. Feltűnést keltett a bécsi III. nemzetközi műnészkiállításon a Mária-ciklus képeivel. Sopronban jómódban el.

Számord 52. l.

ifj Storno Ferenc, festó

L. Storno Ferenc

— Storno sorsa 6

Esti Hirlap, Br. 1981 dec. 8

Sterne Ferenc id. ,Sterne Ferenc ifj.,

Sterne Kálmán.

Szt. Jakab kápolna Sopronban. Sopron. 1887.
4 rét le táblával.

A mü birálata. -Arch. Ert. 1888. 74-75.l.

570. *Batthyányi Kris*

Egész alak, kissé balraf
kilépett. Jobb kezével a der
az oldalán lógó kard ma
piros bélésű prémkucsmájá
hosszú bajusza, szemöldöke
barna; vállravetett prémes
szűk nadrágja barna, rövids
hegyes vidék jobbról várr
innen, lovas ütközettel. Az

Vászon, méretei 234 : 140
tett az 1895 márczius 20-iki i
16399 sz. leirat alapján Ene
(81–895). — Értéke 100 K. —
napján. — Az átvételt jóváha
sz. határozat (140–895). — Át

Kifüggesztésére vonatkozó
retlen festő a XVII. szból: B.
pohárnok.

Storno Kálmán

és

Storno Ferenc

könyve.

Storno Koloman -
Storno Franz. Die
Schlosskirche in
Kremnitz (Ungarn.)
Gezeichnet von
K. S. Restau-
rirt von F. S.

Wien
1887
3 acélmetszettel

Tekintetes

Van kerenesén a deisi er
uj orgonahàz tervét.

Budapesten 1904. Febr.

Storno Kálmán

[illegible]

C Egyházm. Lap

1883. 64. l

MDK

Storno Kálmán,

A lent nevezett templom épitészeti és archeologus leirását német nyelven készitette, s mü magyar forditása szerepel Knauz Nándor müvében /A templom felszentelésének emlékére irta/. Történelmi része terjedelmes Knauz müvének, mely azonban tartozkodó az arch. és épitészeti leirásoknál.

St. K. müvezetője volt az édesapja St.Ferenc restaurálási munkájának.

F.K.; A Garam -melletti Szent Benedi- apátság. Arch. Ért. 1891.évf. 72- 76.l.

id. Stornó Ferenc és fia, Stornó Kálmán

restaurálták az alábbi apátsági templomot 1882-töl1884-ig/?/
Stornó Ferenc volt a tervező,
fia Kálmán a művezető.

Kranz Nándor: A Garam-melletti szent-benedeki apátság. I.k. Bp.1890. 52-62.l. Képes táblával.

MDK

Storno Ferenc és fia Storno Kálmán épitész

Szent Jakab kápolna Sopronban 1886-ban megujittatik a fentiek által.

Irod. Póda, Andreas von:

Die Sanct Jacobs-Friedhofkapelle in Oedenburg. Ein Baudenkmal aus dem XIII. Jahrhunderte. Dargestellt in i-lo cinkographirten Bildern. - Als Gedenkblatt an die Restaurierung dieser Kirche. Oedenburg.1890. 4-r

MDK

id. Storno Ferenc, festö és restaurátor

Storno Kálmán

St.F. id. életrajza itt a VI.oldalon. és XVIII- XXI l.

Póda Endre: Szent Jakabról cimzett régi temetö-kápolna Sopronban. Sopron. 1887. Képekkel.
/l. könyvtáramban?/
Egybekötve Póda: A soproni kath. "Parochia" története c. müvel.

MDK

Stornó Kálmán és Stornó Ferenc

könyvet irtak. Storno Koloman - Storno Franz.

Die Schlosskirche in Kremnitz /Ungarn/.
Bezeichnet von K.S. - Restauriert von F.S.

Wien 1887. 3 acélmetszettel.

id. Stornó Ferenc és fiai, Stornó Kálmán

illusztrálták a következő művet 1885-ben:

Knauz Nándor:
A Garam-melléki szent-benedeki apátság.
A templom felszentelésének emlékére kiadja az esztergomi főkáptalan. I.k.1890.

MDK

Stornó Kálmán, épitész.

Sopronban szül.1858-ban.
Atyjánál és a bécsi képzömüvészeti akadémián végezte tanulmányait. Atyja irányitása mellett számos magyar müemlék fölvételét készitette el. A garamszentbenedeki apátsági templomnak id.S.Ferenc által történt restaurálásakor ö volt az épités vezetöje s nagy része volt a templom belsö restaurálásában is.

M.G.II. 476.l.

MDK

Storno Kálmán, épitész

id.Storno Ferenc kisebbik fia 1858-ban született s kiválóan képzett épitész, ki apját idösebb korában munkájában fivérével együtt segitette.
Később elhallgatott a Storno-család, nem a korszellem változása miatt, hanem elhaltak azok a nagystilü magyar föpapok ,kik a modern müvészetnwk hathatós pártolói , de föleg a Storno család maecenásai voltak.

Hazai krómikák.-Müvészet. 1908. 62.l.

MDK

Storno Kálmán, festöm.

Az alcsuthi kápolna müvészi festményeit Storno Ferenccel együtt készitette.
Felszenteléskor a kápolnának müvészi diszmü vet - mely 150 példányban készült-, fogadott el József föherceg, ki a kápolna megépitésével Stornó Ferencet bizta meg.
A diszes munka Bp.Franklin társ. nyomdájában készült 1881-ben. Szövegét irta dr. Czobor Béla, a keresztény müarcheologia mag.tanára.

Irodalom é s Müvészet. -Az alcsuthi kápolna.
Vas. Ujs. 1882. /aug.v.szept.?/ 591.l.

MDK

Strono Kálmán

Műcsarnok, 1900. 9.sz. 12o. 1.
id.Storno Ferenc ünneplése.

Storno J. MDK

Ő restaurálta a soproni Szt. János templom falképeit.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.2o8.l.

Storno Imre
1894-1932

Faszobrászati munkákkal foglalkozott.

Storno Pál: A soprnni Storno-ház 1960.BP 12.1

Sorrend:

1. *Gerevich Tibor: Elnöki megnyitó.*
2. *A Társulat kitüntető érmeinek kiosztása.*
3. *Oroszlán Zollán: Emlékezés Nagy Lajosra.*
4. *Főtitkári jelentést előterjeszti Oroszlán Zoltán főtitkár.*
5. *Az évi költségvetést bemutatja Nagy István pénztáros.*
6. *A Számvizsgáló-bizottság jelentését felolvassa Nemeskéri János.*
7. *A megüresedett választmányi tagsági helyek betöltése és számvizsgáló-bizottság választása.*
8. *Esetleges inditványok. (Az alapszabályok szerint csak a közgyülés előtt 5 nappal az Elnökséghez benyujtott indítványokat tárgyaljuk.)*

Storno Gábor

stul. 1900.

semmi adat.

Csatkörl

STORNO GABOR, iparművész

---

ifj. Storno Ferencnek harmadik fia, iparművész.- Ő az örző
zője a Storno-ház gyüjteményének. 270.old

BECHT REZSŐ: Evfordulók a Storno-házban 267.old

Sorpni Szemle, XXVI.évf.-Helytörténeti Folyóirat
1972. 3.szám.

Storno Gábor, festő

Az új képzőművészeti csoportosulásnak tagja volt 1956-tól Sopronból 377.old

G.S./Gáspárdy Sándor: A soproni képzőművészeti élet újabb alakulása 377.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XX. évf. 1966 Sopron

Storno Gábor
1900 -

Lakberendezési iparművész.
Budapesti Postamuzeum tervezésében vett részt.
A Mezőgazdasági Muz. egyes osztályainak tervezője.
A szakma kiváló dolgozója elismerésben részesült.

Storno Pál: A soprni Storno-ház 1960 Bp. 12.l.

MDK

ifj.Stornó Ferenc, festöm.

A sopr. kath.templom uj keresztje. Vevője: Wirker Rezsö.

A sopr. kath.konvent terem mennyezete . Vevője: Wirker Ferenc.

Mücsarnok.1898. 53.l.

ifj. Storno Ferenc MFK

sokfélét állitott ki, vegyesen képző- és iparmüvészet körébe vágót

A Soproni Képzőmüvészeti Kör III. mükiállitása. Mücsarnok 1900. 542.o.

2/. MDK

Sterne Ferenc, festöm.

1851-ben Sopronban született. Kismartoni származású atyja, idösb Sterne Ferenc országszerte ismert festö, épitész és restaurátor volt. Az ifjabb St.F. egy ideig apja mütermében, azután a bécsi képzömüv. Akadémián tanult, majd a nürnbergi ip.müv. iskolát látogatta és föleg a gót épitészetet tanulmányozta.

Meghalt Sterne Ferenc festömüvész.
Uj Magyarság. 1938. junius. 8.

3/. MDK

Sterne Ferenc, festöm.

1878-ban visszatért visszatért Sopronba. Atyjának müvészi munkáiban vett részt.

Mint vallástörténeti festö, föleg Mária-ciklusaival keltett komoly érdeklödést a bécsi müvészklub III. nemzetközi kiállitásán.

Meghalt Sterne Ferenc festömüvész.
Uj Magyarság. 1938. junius. 8.

4/.

MDK

Storno Ferenc festőm.

Oltárképeket festett. a bajmóci. privigyei. soproni szombathelyi és többi templomoknak. terveket készite üvegfestményeik számára. Falfestményekkel diszitette a muzslai és több más templomot.

Megholt Storno Ferenc festőművész.
Uj Magyarság. 1930. junius. 8.

MDK

5/.

Storno Ferenc, festöm.

Régiséggyüjteménye, amelyből soproni otthonában külön muzeumot rendezett be, nemcsak az országban, de a külföldön is ismert. Halála mély részvétet keltett, temetése a Szent Jakab-kápolnából volt kedden, melyet ö restaurált.

Meghalt Storno Ferenc festömüvész.
Uj Magyarság. 1938. jun.8.

MDK

ifj. Storno Ferenc

Műcsarnok, 1900. 9.sz. 12o. 1.
id.Storno Ferenc ünneplése.

Storno Ferenc, ifj. MDK

Oltár, vizf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

ifj. Storno Ferenc MDK

Festészet, vizf.

A zene, vizf.

A müvészetek első fejlődése, vizf.

A müépitészet, vizf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Storno Ferenc id. .Storno Ferenc ifj..

Storno Kálmán.

Szt. Jakab kápolna Sopronban. Sopron. 1887.
4 rét lo táblával.

A mü birálata. -Arch. Ért. 1888. 74-75.l.

MDK

ifj. Storno Ferenc, festöm.

Az egyik szoba mennyezetén fakazettákban allegoriákat festett. - A város más részében lévő hatalmas müterem, egyik végében magas karzattal ifj. Storno müvészetét mutatja be. A nagy dekoratiy festményeket töretlen szinek, a vonalak tiszta utja jellemzik. Itt is rengeteg apróság, rámai emlékek, festmények/Dorfmeister vázlatok, stb.

Csatkai Endre: Müpártolás, mügyüjtés Sopronban. Magyar Müvészet. 1923. 7. sz. 577-587.l.

ifj. Storno Ferenc MDK

Krisztus a kereszttel,rajz

Ecce homo,rajz

A menekülés Egyptomból, rajz

Mária tisztulása, rajz

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

ifj. Storno Ferenc MDK

A szobrászat, vizf.

Krisztus sirbatétele, rajz

Stabat mater, rajz

Krisztus levétetik a keresztről, rajz

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Storno Ferenc ifj., illusztr. festőm.

Knauz Nándor: A Garanmelletti /?/ szent-benedekKK
rendi apátság. Budapest. 1890. I.kötet.

Dr. Szemlér Lőrinc gyüjt.-nek aukciója. Bp.1936.
Könyvdíszek. - Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5.rk.sz. 89.l.

MDK

ifj.Stornó Ferenc, festöm.

Mária koronázása. Repr.

Művészet. 1937. 7.

ifj. Storno Ferenc MDK

Sz.Márk templom előcsarnoka, vizf.
Velencei korcsma, vizf.
Velencei korcsma, vizf.

Műcsarnok 1878. okt. 16.

ifj. Storno Ferenc MDK

Amoretták az ősz jelvényeivel, olf.

Mücsarnok 1878. okt. 16.

ifj. Storno Ferenc MDK

Főoltár a Sz. Márk templomában, vizf.
Halászbárka, vizf.
Oltár a Sz. Márk templomában, vizf.

Miccsarnok 1878. okt. 16.

ifj. Storno Ferenc MDK

Részlet szt.Márk templomából Velencében, olf.
A bőség alakja, olf.

Műcsarnok 1878. okt. 16

MDK

ifj. Storno Ferenc, xxxxxxx, festőm.

1851-ben született, s ma a világtól elvonultan mesés pompáju soproni mütermében kizárólag a festészetnek él. Édesapját annak későbbi éveiben munkáiban segitette.

Magyar krónikák.- Müvészet.1908. 62.1.

ifj. Storno Ferenc MDK

Főoltár a Sz.Márk templomában, vizf.
Halászbárka, vizf.
Oltár a Sz. Márk templomában, vizf.

Műcsarnok 1878. nov.3.

ifj.Storno Ferenc

Szt.Márk templom előcsarnoka, vizf.
Velencei koresma, vizf. I-II.

Műcsarnok 1878. nov.31

ifjt.Storno Ferenc

MDK

Amoretták az ősz jelvényeivel, olf.
A bőség alakja, olf.
Részlet Szt.Márk templomából Velencében,olf.

Műcsarnok 1878.nov.3.

MDK

ifj. Stornó Ferenc, festö.

Szül. 1851.nov.6.
Bécsi és nürbnbergi tanulmányai után atyjához csat-
lakozott, vallásos képeket festett./ Bajmóc, Privi-
Sopron, Szombathely/. gye
Kifestette a muzslai templomot, üvegfestményeket
készitett atyjához hasonló felfogással.

E.G.II. 476.1.

ifj. Storno Ferenc MDK

Pásztorbot

A oproni kath,uj temető keresztje, vizf.

A soproni kath.konventterem menyezete, vizf.

A bpi.Sacré Coeur templom ablaka, vizf.
Műcsarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

ifj. Storno Ferenc

MDK

Cimlap a Garam Szt. Benedekről kiadott munkáho

z

Műcsarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

MDK

Storno Ferenc ifj. festöm.

tervezte az alábbi apátsági templom üvegfestésü ablakai, melyeket Kratzmann Ede bpesti és Vermes soproni üvegfestök kivitelztek.

Knauz Nándor: A Garam-melletti szent-benedeki apátság. I.k. Bp. 1890. KÉPPEL Képpel.

MDK

ifj. Stornó Ferenc.

Apja 1908-ban bekövetkezett halála után a gyüjteménynek tgondját viseli./melyet két részredosztottak id. Stornó Ferenc van Dyck pontos másolataival és más nagyok munkáinak másolataival diszitette a falakat

Csatkai Endre: Müpártolás, mügyüjtés Sopronban. Magyar Müvészet.1928. 7.sz. 577-587.l.

ifj. Storno Ferenc MDK

A lőcsei templom gobelines karszékei, vizf.

Milczarnek 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

legifj. Storno Ferenc MFK

is néhány figyelemreméltó vizfestményt
állitott ki.

A Soproni Képzőművészeti Kör III. műkiállitása.
Műcsarnok 1900. 542.o.

legifjabb Storno Ferenc, festöm.

néhány finom festmény a Stornó-házban a korán elhunyt St.F.-töl.

Csatkai Endre: Műpártolás, műgyüjtés Sopronban. Magyar Művészet. 1928. 7.sz. 577-587.l.

MDK

legifj. Stornó Ferenc, festö

igen korán elhunyt erös tehetség./1881-1903/. Ö is többedmagával az uj irányokat vitte diadalra.

Dr. Csatkai Endre: A soproni piktura történetének vázlata. Magyar Müvészet. 1928. 7. sz. 562-4.l.

R

Storno Ferenc ifj

terverte az alabbi
apátsági templom
üvegfestésű ablakait
melyeket Kratz-
mann Ede Bpesti
és Vermes sopron-
üvegfestők kivitelezték

Knauz Nándor

A Garan-melletti
szent-benedeki apátság
I. k. Bp. 1890.
Keppel

K

AZ 1897 : XXXV. T.-CZ. 5. §-A ÉRTELMÉBEN
A M. KIR. MINISZTERELNÖK
ÁLTAL
AZ ORSZÁGGYÜLÉS ELÉ TERJESZTENDŐ
ÉVI JELENTÉS
SZERKESZTÉSÉRE ALAKITOTT
VEGYES BIZOTTSÁG.

3065/eln. sz.

Méltóságos

Hivatkozással alulí
a. kelt iratára, a m. kir.
ország közállapotairól szó

Storno Ferenc ifj

irod

Budinis

160-l

A M.kir. vallás és közoktatás
hó 3-án 12450 sz.a.kelt és a
rendeletének másolata

Utasitom az állmpénz
lékek orsz. bizottsági tagnak
oszlop megvizsgálása czéljából,
val felmerült utiköltségei s n
ára 42 korona után bélyegelt n
70 fillért fizessen ki és az é
mellett tárczam naplójában kia

A hivatalos máso

Grabo

igazga

Storno Ferenc ity

l

Egyházm. Lap

1882. 255. l. 352. l.

Storno Ferenczy

festő

Gentmüeml

511. l.

t. tanácsos.

(Storno Ferenc ifj.)

Weinberger G. Adolf:

(ifj.) Kny. Soproni
szemle. 8-r 1 kép
Gent (2353)

Storno Ferenc ifj

Levárdy Rezső:
ifj Storno Ferenc
pannonhalmi mű-
kődése. Kny. Sopro-
ni Szemle. 8. r.
5 kép, 15 l. Sopron
1939.

Gent (1403)

Storno Ferenc itj

a soproni Istenu
megváltó Leányai
szerzetésnek templomá-
nak kanja felett
Mária mozaikszerű
képét fentű készítette
1887. ben

Endredy. 29. l.

SZEHER ERZSÉBET
papír- könyv és játékkereskedő
DUNASZERDAHELY

Storno Ferenc ifj

a soprom Hild-Kö-
faragó mühely rešte-
re keszitett tervehet.
1893-ban az ö terve
szerint keszülta sopro-
ni uj temető Kál-
vária, melynek
alakos szobrait nagy-
reszt Lapitz Antal
faragta.

Endrédy 28 l.

57. kép.

BUDAPEST
12 VI 10-7

Stodolni

Fazekas család tagjai Nagycenken kátyharakassal foglalkoztak. A nagycenki Széchenyi-Kastely kátyhai istoluk valók.

Csatkai Endre dr

Széchenyi műemlékek Nagycenken.
Soproni Szemle Kiadványai 44. sz.
Sopron 1939. 2. l.

vegjes

C. 95

1 Kōt. 4r

Engelhardt,

Conr.

Kragehul Mosefund.

1751 – 1865.

Et Overgangsfund mellem den aeldre Jernalder og Mellem-Jernalderen.

Storno Ferenc ifj

nincs ied

Storno Kálmán

1879. szekesfehérvári
orsz. kiáll. aranyérem

MMÉE köl

1879. 449 l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

AUGUSZTUS

31 nap — 32. hét

7 Vasárnap	
8 Hétfő	
9 Kedd	
10 Szerda	
11 Csütörtök	
12 Péntek	
13 Szombat	

Storno Ferenc II (ifj)

festő és épitész
szül 1851 + 1938. ápr 5.

1868–72 Wurzinger és Engerth tanítványa a bécsi akadémián →

1880-as évek Tápiógyörgye. Lourdesi Mária Egyházm Sapot 1884. 216. l.

1885/6. Szt Jakab templom, a Kálvária serve(?)

1880. Okka. Fresko

1882/3. Vimpác. Fresko

1890. Hasfalvi kápolna

1891 Pozsony, Kőhári templom freskó és üvegf

1892. Fraknó: Kolostor templom

1892. Székesfehérvár = vest. püspöki kápolna + – Oszlopi vk templom freskója

1893. Pozsony: Dankó püspök étkezője. – Sopron Polgári Otthon kápolnája

1893. Harka: fresko

1894. Sárbogárd szt Sárlo oltár. – Süttör 2 mellékoltár

fordits

184. Ismeretlen festő.
A XIX. századból.

184. Koháry István.

388

Mellig, kissé jobbra ~~néz~~ fordul.
bélése violaszinü, tollat tüzött; ha
fekete; ~~és~~ szeme sötétbarna. Sötétkék
gombok nagyok. A háttérben zöld rugg

Vászon, méretei 61: ~~40~~ 45 cm.
Szilágyi István ajándéka 1
~~A Nemzeti Muzeumban. Képtárából.~~
~~Jerseff Magyar Képtár. 189.~~
Kifüggesztésére vonatkozó
A Nemzeti Muzeumban. 1876:
1881: VIII. 51. - 1883: VIII. 378. -
A Tört. Képcsarnokban. 189

904: V. 2.

168

Storno Ferenc ifj

l

Magy. Nemzeti Múzeum
III. 233. l.

Diretta da TIBERIO GEREVICH e LUIGI ZAMBRA
Direzione e amministrazione:
BUDAPEST, IV., EGYETEM-UTCA 4
Telefono : 185-618

Storno Ferenc ifj

az esztergomi Szent Anna (Kerek) templomot ujabban művéstileg díszítette.

Homor Imre

Esztergom nevezetességei. Esztergom, 1930.

32. l

Legifj. Storno Ferenc

Női arckép

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

13 1.

M. D. K.

ifj. Storno Ferenc építész

ujitotta meg 1890 ben a soproni ut.
János templomot.

Genth. kiemel. 1959 I. 301

ifj. Storno Ferenc építén M. D. K.

restaurálta a soproni st. Jakab-ká
polnát 1885-86 közt.

Genth. Müeml. 1959 I. 319

MDK

Storno Ferenc ifj. Sopron

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Stornoterenc futó

Pécsi kékeszegyház fogalmának fertésére egyedüli magyarként jelentkezik, de -öreg korára való tekintettel- vámentesítják. 1885.

MDK-A-I-1/1464.

MDK

Ifj Stornó Ferenc festő

7 db-ból álló Mária-ciklus és egy nagyobb akvarell-ciklusát KT-nak téli tárlatra bejelenti 1892.

MDK-A-I-1/3067.

Storno Ferenc, festő

Sopronban 1919-ben május elsejére készített plakátján
Mezítelen ifjú lovas. Landzsája alatt vonagló sárkány.
Szabályos Szt. György ábrázolás. Litograf papirra rajzolta
onnan került kőre. 64+100 cm. 107. old

Csatkai Endre: Sopron képzőművészeti élete a Tanács-
köztársaság idején. 103. old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Stornó Ferenc,festő

A Tanácsköztársaság bukása után újra megalakult Sopronban a Képzőművészeti Kör.Ellene is eljárás indult meg M Május elsejei plakátja miatt,de ez elsimult. 110.old

Csatkai Endre: Sopron képzőművészeti élete a Tanácsköztársaság idején. 103.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

ifj.Storno Ferenc,festő

Soproni festő,atyja is az volt.Mar beleötvöződik a mai nemzedék művészetébe,A magyar tajfestés helyiszinezetét mutatják. 257.old

Mende Gusztav: Van-e soproni jellegü tájképfestészet? 257.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Sternó Ferenc, festő

Soproni festő, fia is. már beleötvözödik a mai nemzedék művészetébe. A magyar tajfestés helyiszinezetét mutatjak. 257. old

Menda Gusztav: Van-e soproni jellegü tájképfestészet? 257. old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Storno Ferenc, festő

Plakátja 1919. május 1-re. Fekete repr. 104. old
Sopronban dolgozott

Csatkai Endre: Sopron képzőművészeti élete a Tanácsköztársaság idején. 103. old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Storno Ferenc, festő

1919-ben Sopronban megalkottak szervezetüket. Tagjai, akiknaek a piktúrán kivül más foglalkozásuk ~~xinsx~~ nincsen". 107.old

Csatkai Endre: Sopron képzőművészeti élete a Tanácsköztarsaság idején. 103.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Storno Ferenc,festő

1919-ben a Vörös Ujsag jelentette Sopronból,hogy Stornót a Fejmunkások Szakszervezete a technikai szakvezetőjévé választotta. 104.old

Csatkai Endre: Sopron képzőművészeti élete a Tanácsköztársaság idején. 103.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

ifj Storno Ferenc
1851 - 1938

A soproni müterem mennyezetfestménye /repr/

Storno Pál: A soproni Storno-ház Bp. 1960. 10.1

ifj Storno Ferenc
1851- 1938

A Storno gyüjtemény részáre készitette mennyezet olaj és vitfestményeit.

Storno Pál: A soproni Storno-ház 1960 Bp. 13-16.l

ifj Storno Ferenc
1851 - 1938 2.

Munkái: soproni ujtemetőben felállitott 10m magas kő kereszt;

1879. Széesfehérvári Orsz. Kiállitáson aranyérmet kapott Garamszentbenedeki Kohárý siremlékért a bolgár Érdemkeresztel tüntették ki.

Tanulmányautjai: Erdély, Felvidék, Németország, Itália Velencében, Rómában, Münchenben tovább idözött.

Leveéező tagja volt a müemlékek országos bizottságának. Müemlékek felvételével és helyreállitásával szolgált a a magyar régészetnek.

Storno Pál: A soproni Storno-ház Bp. 1960. 10.l

ifj. Storno Ferenc

1851-1938 1.

Id. Storno Ferenc fia. Bécsi Akadémiát végezte, majd apja nyomdokain haladt. Barna tonusu képek.

Jelentősebb munkái: privigyei, bajmóci, okai templom festése, szombathelyi szeminárium kápolna és könyvtár a soproni Szt Jakab és Szt János kápolnák, a fraknói Várkápolna, a pozsonyi korháztemplom és püspöki palota egy termének mennyezete.

a kismartoni Ferences templom, a muzslai és selegszántói templom festése és berendezése.

Storno Pál: A soprono Storno-ház Bp. 1960. 10.1

Storno Ferenc

1919 május elsejére plakátot tervezett.
A plakát a Szombathelyi Muzeumban van.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 21.l.

Stern Ferenc, festő

Sterno Ferenc, festő

Sopronban 1919-ben a május elsejei felvonulás tervezésébe bevonták őt is. .107.old.Plakat készitéssel is megbizták.

Csatkai Endre: Sopron képzőművészeti élete a Tanácsköztársaság idején. 103.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

MDK

ifjú Storno ferenc, festő

idősb Storno ferenc festőművésznek
a fia, maga is festőművész

— : Storno-ház

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. márc. 2.

ifj.Storno

Plakát 1919 május 1-re /repr./

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. Képmelléklet.

ifj Storno Ferenc

Kisgrafikával foglalkozott, exlibriszei Sopronban ismertek.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 26.l.

ifj, Storno Ferenc

A soproni müvésztelep megalakitásában /1927 - 33/ közremüködött és kiállitásain évente a fő helyen szerepelt.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
1962. Sopron 24. l.

Ifj Stornio

Ifj Storno Ferenc

Az 1897- ben megalakult Soproni Képzőművészeti Kör pecsétjét ő tervezte és az egyesület alelnőke volt.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962 18. l.

id. Storno Ferenc

Askeros Éva: „... valuti tévesen Sopron felé irányitatta." id. Storno Ferenc.
= Várhely, 2, 1996, 1. 101-103.

esten találkoztam Miklós Jenővel,[4]

bebizonyitottam neki, hogy egé-

kaparászott zsidókérdés ezzel a

endőt töltöttem el tervekkel, hogy

n segiteni, - mert azt tudom és

ztára kulturkérdés. Most merik

ni azt, amit a szakirodalom már

yar föld hektáronkénti átlaghozama

amit mémely modernebb gazdaság ja-

, hogy a régi, humuszban gazdag

trágyázással nem pótolták. Könyv-

szakmunka van, rengeteg éjszakát

ükre szabott szabadidőmból nagyon

ı emberektől informálódjam, akik

ıak a néppel, p[é]l. [dául] éveken keresztül

STORNO FERENC

AZ ÁHÖRÉS KORA

129.0-

Storno Péter Pál
1892-

Storno Miksa testvére.
Bécsben és Budapesten tanult. Grafikus.
Soproni és győri városrészleteket ábrázoló grafikái
népszerüek voltak.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet történ
Sopron 1962. 22.l.

4385

Goltz D. Sándor, f. 1857 –.
Gonnier Lodvico, rm. XVII.
Gonda Mátyás, ö. 1600.
Gondy József, é.
Gondy K, kr.
Gorgias András, ö. 1672.
Gorgias Lajos I. ö. + 1647.
Gorgias Lajos II. ö. + 1647.
Gorgias Tamás, I. ö. 1618.
Gorgias Tamás, II. ö. + 1678.
Goró Lajos, f. 1865–1904.
Gosztkowsky Vilmos, f.
Gosztonyi József, f.
Gosztonyi László, rm. XVIII.
Gothard l. Képíró Gotha
Gotschling Mihály, ö. 16
Gottgeb Antal, é. 1876

Storno Péter Pa

grafikus

mit 1892 Sopron

lázd

Csatkai Sopron

27. l – 31. l.

Temesvári Első Takarékpénztár

VIII 1892.

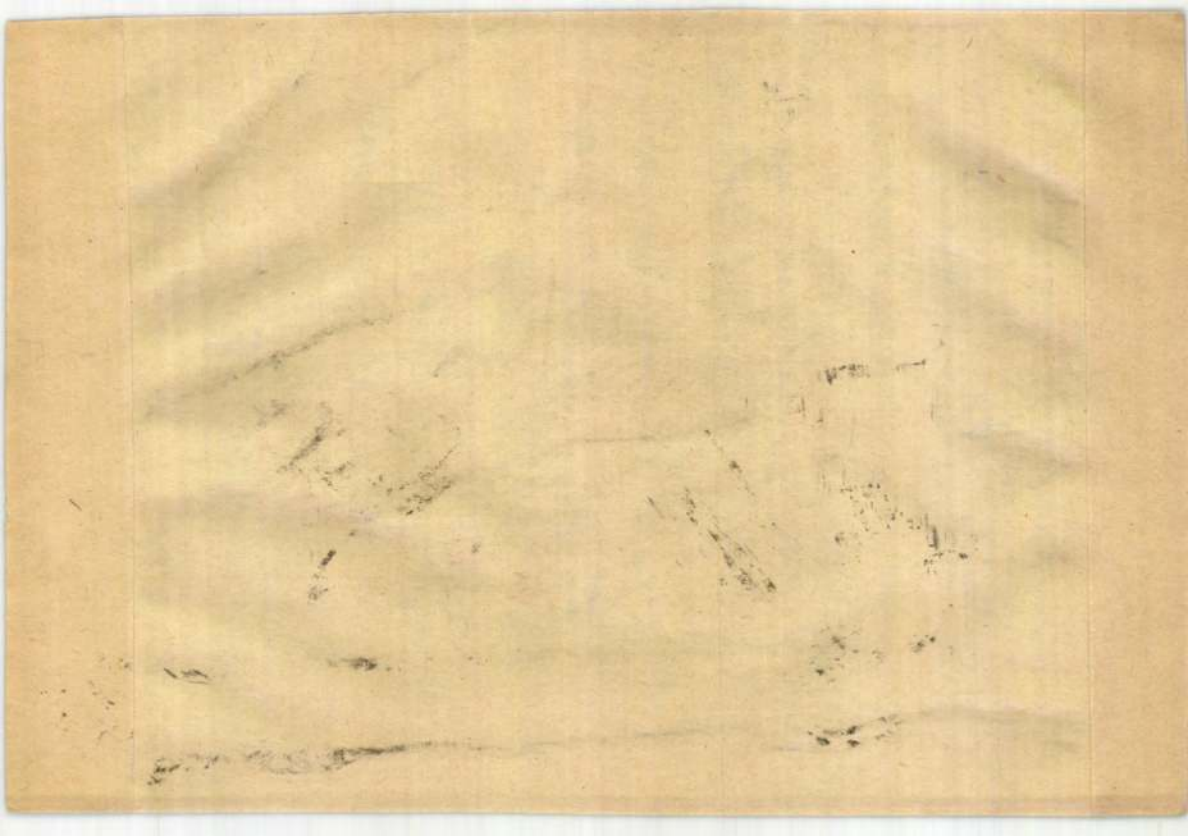

Storno Péter Pál

festō

nül. 1892 szept. 1.

Sopron

Bécs (Graphische Lehr- und Versuchs Anstalt)

Bpest iparusiw irda

Festés, grafika, restaurálás

Sopron, Grör (városháza) Köhida

Csatkőrl

iapositiv-sorozatok egy-egy példányát
etü Elnökség tulajdonába átengedni, hogy
n jelzett célokra tetszése szerint fel-

tudatjuk még, hogy ugy, amint ezt egyéb
gyar városok sorozatai, elszakitott váro-
sok, stb. stb./ tesszük, ezen sorozatokat
olák körében, azonban csak önköltségi
célokból. Hogy ennek a terjesztési akci-
azt az iskolák hogy fogadják, arra vonat-
l Hatvan-belközségi állami iskola igazga-
intézett leveléből a következőket idézni:
tisztelt Elnökség ezuton is leghalásabb
a megindításáért, amellyel lehetővé va-
lánkivüli népmüvelési szervek ilyen hat-
el, amellyel játék minden további munka"
, hogy a nagytekintetü Elnökségnek nem

Storno Péter-Pál

grafikus

1922 – 23

Lexikon 1930

88. l.

Storno Péter Pál MDK

festő

Csatkai Endre: A 40 éves Soproni Képzőművészeti Kör története.

Storno Pál

Kisgrafikával foglalkozott, exlibriszei Sopronban ismertek.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 26.l.

Storno Pál

1892-

Grafikus. Főleg régi soproni részleteket és Győrben épületeket rajzol.

Storno Pál: A soproni Storno-ház 1960.Bp. 12.l.

Storno Pál

tüzérföhadnagy

illusztralta reszben a követ-
kező könyvet:

Évkönyve, A m. kir
szombathelyi tüzér ezred
— . 1921.

Földmívelésügyi m. kir. miniszter

III. 61.

Storno Pál

szül. 1892 szept. 1. Sopronban.
Középiskolait Sopronban vé-
gezte, azután 12 évig volt
szinleges katona. Világháboru-
ban 1914-18 ig részt vett az
olasz és orosz frontokon. 1918
ban visszatért Sopronba, ott
volt 1920-ig. A bécsi grafi-
kai iskolában volt 2 évig,
1923-24-ben a bpesti szer-
művészeti iskola grafikai
osztályán tanult. 1924-ben
fél évig Romániában volt
s Bukarestben grafikai munká-
kat végzett. 1925 óta Sopron-
ban dolgozik. Főképen utca-
részleteket, és architekturás
tájképeket fest olajban, és gra-
fikai műveket és aquarelleket
készít. Többször másolt a
szép. Múzeumban.
Sajat Közlése 1926. V./5.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Storno Pál

Müteremvészlet c.

naturalista Lépe

repr. –

Győrdemántúli tárl.

1944.

Katalogusában

Stornó Pál

Sopron, Ferenc József-tér
8. sz.

Győrdunántúli tárl.
1944

Storno Pál

Városatorony

Előkapu

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

21 l.

Storno Pál
"Régi lugas", akv.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.
1.

Storno Pál
Városlátkép, olaj

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

22 l.

MDK

Storno Pál

kéménysepró és litográfus

Ő, valamint Storno Miksa gondozza és gyarapítja jelenleg a soproni Storno-gyűjteményt a Nemzeti Múzeum támogatásával. (Storno Pálról fénykép repr.)

Szemes Piroska: Soproni emberek.

Nők Lapja, Bp. 1954. március 25. [4-6. l.]

Storno Pál

Kolostor ucca, tusr.

Soproni Képzőmivészeti Kör kiáll. 1927.

21 l.

Storno Pál

Templom ucca, tusr.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

21 l.

MDK

Strono Pál festő és rajzoló

Dunántuli mészek. Müvészet, 1937. 7.sz. 67-68. l.
képpel.

Stomió Pál
grafikus

MDK.

Hetvenéves korában Sopronba
meghalt

—: In memoriam
Műveiket, 1963 január — 14 lap

MDK

Stornó Pál

Orsolya-tér, ceruzarajz

Szt. György-utca, ceruzarajz

Felszabadulási Ünnepi Hónap keretében rend. képzőm. kiáll. kat. Sopron

MDK

Stornó Pál, festö és grafikus

szül. Sopron 1892 szept. 1.-én.
Bécsben és Budapesten tanult. 1925 óta Sopronban főképen utcarészleteket és architekturás tájképeket fest s grafikával is foglalkozik.

II. E.G. 476.1.

MDK

Stornó Pál

Várkerület, ceruzarajz

Uj-utca, ceruzarajz

Várkerületi udvar, ceruzarajz

Felszabadulási Ünnepi Hónap keretében rend. képzőm. kiáll. kat. Sopron

laghy II., 442. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Fatma tangeri mór leány arcképe

Fa, olaj, 24×14 cm.
Jelezve fent jobbra: Paczka Ferenc, Tanger.
Simor prímás vásárolta a művésztől.
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 849. l. — Maszlaghy II., 441. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Szent Jeromos

(Másolat Ribera képe után.)
Vászon, olaj, 100×90 cm.
Gerevich PA, 253. l.

PAPP SÁNDOR (szül. 1868)

Tájkép

Vászon, olaj, 55×75 cm.

Storno Ferenc id

irod
2

Storno Miksa:

Nehány sopron megyei régi templomról.

Soproni Szemle

1940. 17–26. l.

képekkel

Storno Miksa
1887-

Régi soproni részletek érdekelték. Inkább az épitésze
terén müködött.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962, 22.1.

Storno Miksa

Kisgrafikával foglalkozott, exlibriszei Sopronban ismertek.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 26.l.

MDK

Storno Miksa

építőmester és művészettörténész

Ő valamint Storno Pál gondozza és gyarapítja jelenleg a soproni Storno-gyűjteményt a Nemzeti Múzeum támogatásával.

Szemes Piroska: Soproni emberek.

(Nők Lapja, Bp. 1954. március 25. [4-6. l.]

Storno Miksa

Régi városi részlet, rajz

Soproni látkép, vizf.

Kabold várá, vizf.

Régi városi részlet, rajz.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

21 l.

Storno Miksa

Régi lugas, vízf.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

21 l.

Vászon, olaj, 21×17·5 cm.

DECOY, J. (francia festő, XIX. sz. eleje)

Női mellkép

Miniatür, pergamen, 7·7×5·5 cm.
Gerevich PA, 262. l.

FRANCIA FESTŐ, 1520 körül

Kálvária Szűz Máriával, Szent János evangélistával és Magdolnával

Félkörös felső záródással.
Fa, tempera, 32×24 cm.
Az Ipolyi-gyűjteményből.
Ipolyi Biharvármegye 93. szám. — Gerevich PA, 246. l. (A messkirchi mester modora.) — Gerevich IPGY, 95. l.

FRANCIA FESTŐ, XVIII. század

Pásztorleány

Karton, olaj, 17×23·5 cm.

GUERIN JEAN PAULIN (francia festő, 1783—1855)

A betlehemi gyermekgyilkosság

Vászon, olaj, 93×93 cm.
Jelezve lent balra: Guerin J. fecit.
Maszlaghy II., 306. szám.

JOHANNES DE BURGUNDIA (burgundi festő, működött 1500 körül)

Női arckép (135. kép.)

Storno (Miksa?)

A m. kir. szombathelyi ezred évkönyve.

1921.

Budapest, 1920.

A könyv illusztrációit fenti rajzolta

Barabás Rajmond, tanító

VI. 315.

Storno Miksa

lásd

Csatkai Soprexl

16. l - 27. l.

32. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

< Storno Miksa >

cikke

< > A soproni kulcs-
leletek alaki változásai.
Soproni Szemle
1940. 4–5. 7.

A soproni Storno-
gyűjteménye kulcs-
gyűjteménynek
ismertetése.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
979 1917 szám
Érk.: 1917 évi nov. hó 24

Másolat.

R. 46.361/1917. sz.

T.

Selmecz- és Bélabánya t

Múlt évi december h
ványára értesitem, hogy a r. k
tornyának rézsisakja, - a r. k
tornya, - harangtornyának kupo
záradékához épitett kápolna fé
templom tetővégződése,- a tető
tekintettel ezeknek a Műemléke
művészi becsére, a vallás- és

<Storno Miksa>

<> Nehány sopron-
megyei régi tem-
plomról. Kny.
Soproni Szemle
8-r, 10 kép, 10 l.
Sopron, 1940.
Gent (2069)

egyetértően a hadi igénylés alól

A r. kath. /német/
oldaltornyának kupolaszerü vég
rézből készült lefedéseinek az
és toronlefedéseinek, a szegély
mivel ezeknek sem műtörténelmi
igénylés alól nem mentem fel.

Jelen határozatomró
egyidejüleg értesitettem.

Budapest, 1917. ok
deletéből: Dr. Szüry s. k. min

A hivatalos másola

igazgató.

(Storno Miksa)

( ) Adatok a soproni festészet történetéhez. Kny. Soproni Szemle. 8-r 6 kép. 23 l. Sopron, 1938

Gent (2068)

176. l. — Gerevich: Az Újság, 1916. jul. 20, 4. l. — Gerevich: Régi és újabb magyar képek a prímási képtárban. Vasárnapi Újság, 1916., 554. l. (Képe 553. l.) — Lepold—Homor 78. l. — Gerevich PA, 252. l. — Lepold—Lippay 57. l.

Reggeli újtatoskodás

Vászon, olaj, 127×95 cm.
Jelezve lent jobbra: Molnár J. 1876.
Simor prímás vásárolta a művésztől, 1876.
Több ismétlés ismeretes. Kiállítva 1876-ban a pesti Műcsarnokban.

Esztergom, 1876-os évf., 51. szám. — ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Rényi 24. l. — z: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 845. l. — Kőrösy: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — Maszlaghy II., 167. szám. — Esztergom vármegye ... Bp. é. n. 176. l. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Lepold—Ho-

< Storno Miksa >

cikke

< > Nehány sopron-
megyei régi templom-
ról.

Soproni Szemle

1940. 17 – 26. l.

saját rajzaival
illusztrálva

A'.127

(Storno Miksa)

könyvei

( ) A Storno-család magángyűjteménye. Sopron 1942, kéjekkel.

( ) A római amfiteatrum és nemeseum Sopronban. A Soproni Szemle kiadványai 124. sz. Sopron, 1941.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

< Storno Miksa >

cikke

< > A római amfiteatrum és nemeseum Sopronban.

Soproni Szemle

1941. 3. 4.

M.D.K.

Storno Miksa

Tervezi az 1921. évi felkelés és népszavazás emlékére az Örökzászlótartó művet, Molnár Gyula dr. dombormüvével. /1931./
Sopron, Széchenyi tér.

Dr. Heimler Károly:Sopron topográfiája utca és házjegyzékkel. Sopron. 1936. 48. l.

Storno Miksa MDK

festő-

Csatkai Endre: A 40 éves Soproni Képzőművészeti Kör története.

MDK

Storno Miksa

Nekilendült a vásárlási kedv a Képzőm. Kör kiállitásán. Sopronvármegye 1943. szept. 11.

MDK

Storno Miksa, festöm.
ügyv.elnök

címére kell beküldeni a tüzérhősök emlékéhez méltó emlékmü tervpályázatokat. Felállitásának helye: Sopron, a Deák-tér olasz parkjának északnyugati része/ a ref. templ. és a városi muzeum között.

Képzömüvészet. 1934. 89.sz.

MDK

Storno Miksa, festöm.

Interieur. Repr.

Interieur. Repr.

Müvészet.1937. 7.sz. 70.l.

MDK

Storno Miksa, festöm.

Reprodukciók:

Enteriör. / A soproni Storno- ház-

Enteriör. ból.? /

Müvészet. 1937. 7.

Müvészet. 1937. II. évf. 6. sz. 7o. virág.

Storno Miksa : Enterieur.

Enterieur.

MDK

Storno Miksa

Dunántuli mészek. Müvészet, 1937. 7.sz. 67-68. l.
képpel.

Max Storno, festő

L: Markó Károly

– Heti ajánlat.

4.

Új Tükör, B p., 1986 fel. 9.

XXIII/6

Storno Károly festő M.D.K.

Szt. László viadala Ákos kun vezér
rel c. 14 n. freskók után kérzi
tett kompozícióját Rohn könyvnyom
dájában vitték át kőre.

Gerszi, A magy. köraj. 1960 76

id. STORNO Lajos

Sopron, Új u. 26. vízfestmény, 1850

MuSz 1994/1. 37. p. 56, 57, 60

Storno Ferenc Kálmán

Arckép-tanulmány /rep./
mellkép.

Storno Pál: A soproni Storno-ház 1960 Bp. 11.1.

Storno Kálmán
1858-1934

a bécsi akadémián épitésznek tanult és Schmidt műhelyében tanult.
A Votiv kirche épitásában részt vett.
Apja munkáiba bekapcsolódott: Pannonhalma, Körmöcbánya, Garamszentbenedek -mint épitésvezető.
Sok felmérését, vázlatát, rajzát örzik.

Storno Pál: A soproni Storno -ház Bp. 1960 12.1.

Storno Ferenc Kálmán
1881-1903

ijf. Storno Ferenc legidősebb fia.
Bécsi Akadémián 1901-ben Dessauer dijat nyert.
Arcképeket festett.

Storno Pál: A soproni Storno-ház Bp. 1960 . 12.1.

Stornó Kálmán,épitész,1858-1834

Sopronban dolgozott.A bécsi akadémián tanult.Erősen b befolyásolta a purizmus elmélete.Munkássága valószinüleg elősegitette,hogy agotika formái a város historikus épitő zetében a századfordulóig továbbéltek.
346.old

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században
339.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968
Sopron

Storno Kálmán

Művészet 1908. 62

Mignard Pierre: Klió 353 (636).
(16).

Storno Kálmán

A brassai szent Bertalan
templomról ♀ Kerzult (szamos) fel-
vételei a Nincml. Orsz.
Bizottsága rajtáraban

Mmkk 53 (stb)

♀ és egyéb magyarországi
nincmlékekről.

Storno Kálmán

építész

Sopronból, 1877-ben

19 éves.

László

Fleischer Béla

87. l.

Magyarjesztrebi ref. egyház V. 9.

Storno Kálmán

geb. Ödenburg 1858

1879-80

Bécsi akadémia
ujházy

Storno Kálmán

l.

Gerecsenaptár

237. l. 239 l.

257. l. 295, 360, 361

362, 364,

420, 421. 428, 429 l.

616

1904. deczember 9.

A felkai Tátra-múzeum-egylet elnökségének: az idei államsegély felhasználási tervezete jóváhagyatik (668/1904.)

Storno Kálmán

1874

d.

Gereczerajztár

385. h.

401. h.

410. h.

XXX

Storno Kálmán

l.

Budinis 138. l.

Storno Kalman

Storno, Koloman: Die Schlosskirche in Kremnitz (Ungarn) Gezeichnet von —

2°, 3K, 0L, Récs, 1887

Storno Kalman

laid

Kalamäel

53. l. 54. l.
55. l. 56. l. 59. l. 60. l.
61. l. 62. l.

Storno Ferenc, festő építész

-: Storno sorsa

Esti Hírlap, Bp. 1981

6

STORNO SORSA

A televízió vasárnap esti A Hét műsora felhívta a figyelmet a soproni Storno-gyűjtemény jövőbeni sorsára.

●

Freskók festője

— A Storno család Svájc Olaszországgal határos részéről költözött Magyarországra. A kéménysepről-família tagjai tehetséggel foglalkoztak a képző- és iparművészettel is. Storno Ferenc Kismartonban, 1821-ben született. 1840-től a müncheni festőakadémia növendéke, 1843-tól Bécsben tanul. 1846-ban hazamegy Sopronba. Ott építész-, festő- és iparművész. Középkori régészettel is foglalkozott. Templomokat restaurált. Ő állította helyre Sopron, Lőcse, Pannonhalma, Garamszentbenedek templomait. Mint festő főleg oltárképeket és freskókat készített. Műgyűjteménye Sopron egyik idegenforgalmi érdekessége volt. 1907 januárjában halt meg. Fia, ifj. Storno Ferenc szintén festőművész.

●

Soproni dísz

— A soproni Storno-ház a város legszebb barokk épülete volt. Kétemeletes, kettőshomlokzatú, félköríves, sarokerkélyekkel díszített. Többször átépítették. Az oklevelek már 1417-ben említették. A névadó 1872-ben vásárolta. Mostani formája a XVIII. század első negyedéből való. Dongaboltozatos kapubejáróján át közelítették meg a toszkánoszlopos, loggiás udvart, illetve az épület emeletén elhelyezett Storno-gyűjteményt. Pelikánt ábrázoló, barokk stílusú kovácsolt vas kapukopogtatóját a legszebb soproni kapudíszek egyikének minősítették a szakértők. 1482—83-ban Mátyás király lakott e házban.

●

A család jelképe

— Az épületben őrizték a Storno-gyűjtemény ritkaságait. Szinte valamennyi értékes műtárgy. Így — több más mellett — a Liszt Ferenc Múzeum letéti darabjaival gazdagított Széchenyi-gyűjtemény, ezenkívül középkori aquamanilék (kézmosók), szobrok, festmények, régi porcelánok, népi kerámiák, stílbútorok, céhládák, tükrös csillárok. A gyűjtemény különös dísze a hatalmas agancsos csillár, amelyen a Storno család jelképe: a kezében körzőt tartó kéményseprő látható.

egy sebesült A tragikus bicr
a neofasis tákkal vívott sza

ető útján, a Via Flaminián g
lt fel a DI OS, az antiterror
a fiatalok igazoltatni akart
ú percekig tartó tűzpárbaj
övés ért, egy rendőr életveszél
an belehalt sérülésébe. A le
ibrantiról ki lerült: régóta kö
. Ráadásul gy tekintélyes

a belvárosáb n került sor, ugy
abinierik kö ött. Ebben az öss
ghalt, a ter oristák pedig lo
indkét ügyl en nagy apparát
fasiszták ké rekerítésére.

---

szemem előtt volt. A gé
aki érkez ésem előtt ame
kai kato ákat szórakoz
tott, szin én szolgált hir
kel ..."

❹

A több tudjuk. Már
vember 6-án kifutott
hatalmas japán flotta,
délzetén 432 repülőgép
A legény ég és a tisztil
még nem tudott semn
December másodikán
Akagi zá zlóshajón *Na*
mo tenge nagy, az egy
parancsnc ka (aki sok
később Hollywoodban
díszpáhol ból nézte vé
a támad sról szóló am
kai mon trefilm bemu
tóját) v tte Jamam
flottafőpa ancsnok r
jeles távi atát: *„Lássa*
hozzá a N itaka-hegy m
mászásáh z." Ez azt jel
tette, hog december h
dikén (ja án idő szer
nyolcadiká n) meg kell
madni Pe rl Harbort. E
a napon r ggel 6 órakor
vezérhajó árbocára fel
szott a Fe kelő Nap lo
gója, ma l leereszked
Ebben a pillanatban
anyahajók ól felszállt
első támad ó hullám.

❺

A többit ismét tudjuk.
azt is, ami *azóta* törté
Ma, negyv n esztendővel
„Szégyen Napja" (mi
máig így evezik Ame
kában ezt a napot) ut
Japán nem sak Pearl Ha
bor, hanen *Hirosima*
Nagaszaki országa is lett,
akkor me támadott Am
rika csapat i pedig — tö
bek közt - azóta megjá
ták Vietna ot.
Az Egyes ilt Államok
másfajta japán támad
ellen küzd: a gépkocsik
egyéb áruk dömpingje
len. Japán pedig —
nemcsak a közvéleme
hanem a k rmányzat is
igyekszik mérsékelni
egykori m gtámadott,
Egyesült Államok egy
erőteljesebb *hadsereg-*
fegyverzetfe lesztési k
veteléseit.
Jó lenne hinni, ho
mind az al kori amerik
flottafőpara csnok, *Kimm*
tengernagy, mind *Jam*
moto admir lis utódai l
vonják a lé fontosságú k
vetkeztetése et mindal
ból, ami a r egyven eszte
dővel ezelőt i napon és a
óta történt

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Storno Ferenc ifj

elismerő okl.

Közlezrkiall

1269.C.

Magyar Nemzet
ÖN ÉS...
1995. MÁJUS 20.

... AZ ÉRDEKESSÉGEK
A Závoryak Mikszáthról
Závory Sándor aggodalommal olvasta a lapokból Mikszáth írói pályájának 40 éves jubileumi előkészületeit. Ezt a szegény embert – gondolta – még agyonjubilálják, agyongratulálják. Hetek óta nem ment felé – kíméletből. Levélben gratulált neki.
II. OLDAL

... SVÁJC
Barangolás Svájcban
Lugano bank- és turistaparadicsom. A városnak 28 ezer lakosa van, de szezonban százezer fölé megy az ittartózkodók száma. A város szívében lévő tó, illetve a város körül 700 kilométer hosszú sétaút van. A turisták szeretnek gyalogolni, hajózni.
III. OLDAL

... A SZÓRAKOZÁS
Belvárosi bűvész
Éppen harminc éve, édesapám kívánságára indultam a tv-vetélkedőn. Mi tagadás, színésznőnek készültem, a bűvészkedés mindössze otthoni játék volt. Nem is én neveztem be, hanem apukám, aki megszállott amatőr bűvész volt.
IV. OLDAL

... A TUDNIVALÓK
Drága szerencse
A május 22.-ével kezdődő héttől emelkedik a lottó részvételi díja. Ezentúl 40 forint helyett 50 forintot kell fizetnünk egy ötös- vagy hatoslottójátékért. Öröm az ürömben, hogy a totójáték részvételi díja marad az eddigi 30 forint.
VIII. OLDAL

A „kéményseprő bácsi" csudálatos dolgokról mesélt

Sopron – ifj. Storno Ferenc ic ejében

Bizony, kedves kis diáklányok az én apám, mint kéményseprő lett művész és ennek a hatalmas gyűjteménynek a megalapozója, idős korában (1820–1907) is gyarapítója – mesélte nekünk, a budapesti Deák téri Evangélikus Leánykollégium matrózruhás kis tanulóinak *ifj. Storno Ferenc* (1851–1938), aki maga is kitanulta a kéményseprő mesterséget (kicsit nevetgéltünk is a hófehér hajú, fehér köpenyes kéményseprőn).

Apja, *id. Storno Ferenc* svájci származású, de Bajorországban élő szülei halála után, vándorévei során jutott el Sopronba, ahol jó kéményseprőre éppen szükség volt. Miután jól rajzolt, úgy gondolta, ha elég pénze lesz, Bécsben festészetet tanul. Munka mellett sokat rajzolgatott, a helyi rajziskola tanára látva vázlatait, másolási munkával látta el. A kéményseprő munka Sopron környékére is kiterjedt s a vidéket járva, széles körű ismerettségre tett szert, *Széchenyi Lajos gróffal* is így ismerkedett meg. A tehetséges ifjút pártfogói továbbtanulásra bíztatták, – de közbejött a negyvennyolcas forradalom. Végül egy katonatiszt ismerőse ajánlotta a híres bécsi arcképfestő, *Friedrich Amerling* figyelmébe. Amerling segítette a tehetséges iparoslegényt, hiszen maga is szegény sorból emelkedett ki. *Storno* Ferenc az 1850-es években több hónapot töltött Bécsben és szorgalmasan tanult, közben mindenféle feladatot vállalt, amiben művészi munkát látott.

Szépen haladt pályáján, de mostoha fia halála miatt vissza kellett térnie elárvult kéményseprőműhelyébe. A 60-as években sietve bekapcsolódott a lassan megindult hazai művészi életbe. Első igazán komoly munkája a *soproni Szent Mihály templom restaurálása volt.* Pannonhalmán a Bencés Apátság kriptáját restaurálta, majd a többi részét. Művészi munkája mellett régi, veszendőbe menő tárgyakat, emlékeket gyűjtött… Járta a Felvidéket, Erdélyt… A 70-es évektől már fiaival dolgozott.

Mesélőnknek, az ifjabb Stornonak is el kellett végezni kéményseprő inaséveit, majd miután ő is kitűnt rajzban, apja a bécsi Akadémia történeti festő szakára küldte. *Egyik legszebb képe az apjáról készült portréja.* A család Bécsi úti műtermét ő tervezte és alakította ki apjával. Már mint neves festőművész folytatta apja halála után a gyűjtemény gyarapítását. Saját nyolc gyermeke pályaválasztását is meghatározta az ősök pályaválasztása, de ők már nem kéményseprőként kezdték hanem a művészetek területén dolgoztak. Egyik fia *Storno Pál*, katonatiszt és régész, megírta a gyűjtemény történetét és kitűnő rajzsorozatot készített a régi Sopronról, öreg házairól, történelmi emlékeiről.

Ifj. Storno Ferenc mindig örült a fiatal látogatóknak. Történeteiből soha nem maradt ki apja kéményseprői munkája, mert az nemcsak értékes gyűjteményük megalapozását jelentette, hanem az így szerzett tapasztalat művészi munkájuk kialakulását is segítette. Amikor befejezte életük és gyűjteményük történetét, felhívta figyelmünket a város szépségeire, ódon részeire, az Ikva-patak stói környékére és a Lőverek, a *Károly-major* lejtős *jellegzetességeire, az erdők verssorokká* nagyjaink egy-egy útmutató sorával ékes fáit.

Később, amikor egyetemi diákokkal jártam Sopronban, a „kéményseprő bácsi" útmutatása nyomán ismét megkerestük az Evangélikus Líceum majálisainak színhelyét, a Deák-kutat, olvastuk a félkör alakú építmény felírását:

„Itt lobogott
a Deák-kúti vár negye zászlója egykor,
Szelleme most is int:
Ifjú szeresd a hazát!"

A fák szép versezeteit viszont már nem találtuk.

„Szép ligetem rejtsd csak…
S te szív álmodd a múltat
Mégegyszer át légy csöndesen…"
(Reviczky Gyula)

„Vad indák gyűznek körül
Míg a föld alvelkét lesem
Régmúlt virágillata
Bódít szerelmen…" (Ady Endre)

És nem találtuk Széchenyi István gróf örökérvényű mondatát sem, melyet ekképpen véstek fába: „A legnagyobb műveltség legközelebb áll a természethez."

Schelken Pálma

Id. Storno Ferenc szobájának részlete

Állami felsőbb leányiskola

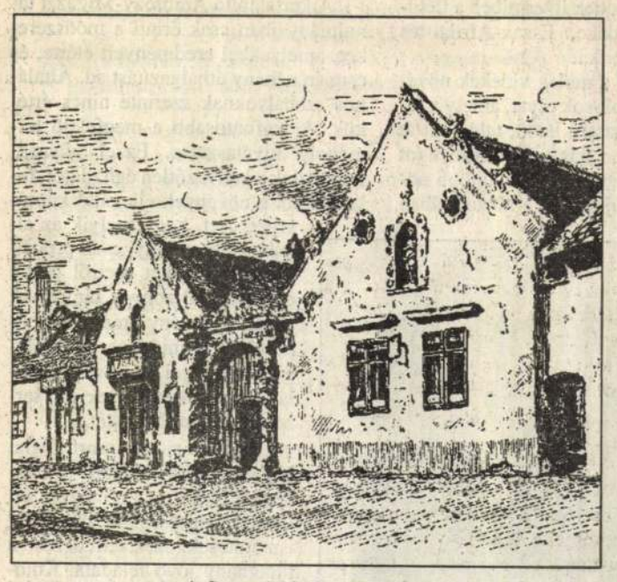
A Szent Mihály utcai ház (Levelezőlapok Storno Pál rajzaival)

Bencéstemplom

Szökőkút az Orsolya téren

A Petőfi tér a színházzal

Várostorony

A Hűség-kapu (Zsabokorszky mérnök felvétele)

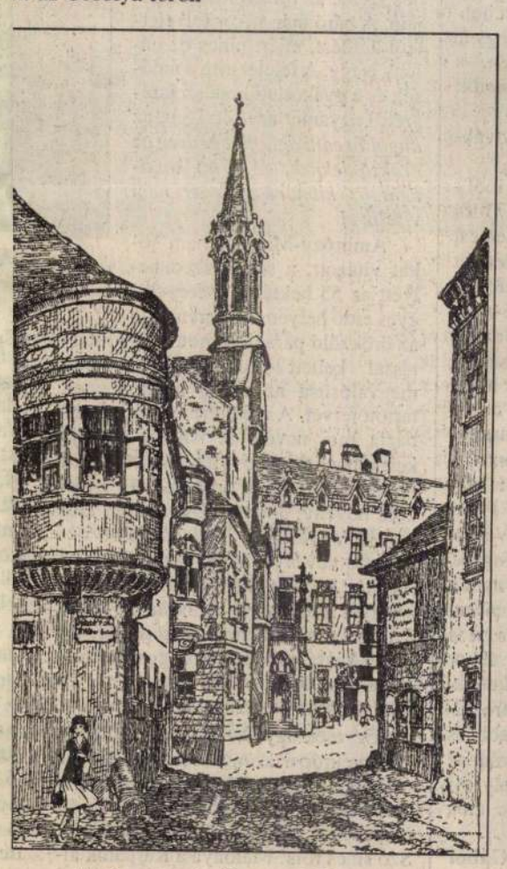
Az Orsolyatér (Storno Pál rajza)

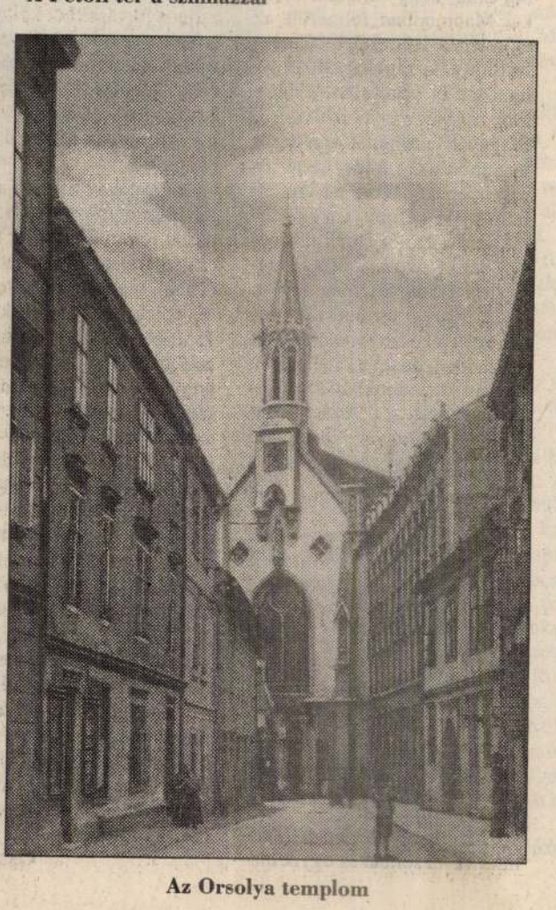
Az Orsolya templom

Középkori történelmünk hányatott sorsú kódexe

A Tarihi Üngürüsz története

„Sua habent fata libelli" – minden könyvnek megvan a maga sorsa, ahogy a latin mondja. Ez különösen igaz régi kódexeinkre, főként azokra, amelyek még a török hódítás előtt készültek. Olyan kódexet azonban, amely eredeti alakját elvesztette, s csak mint török fordítás maradt ránk, keveset ismer a magyar művelődéstörténet.

E magyar kódex sorsa majdhogynem mesébe illő. gyar őskrónikát találta meg? Elég sok. Például itt találkozunk a hagyományos (Kézai)-féle csodaszarvas-történettel, csakhogy itt teljesen más irányba szökött a szarvas Hunor és Magyar előtt. Míg a közhagyomány szerint Meotisz mocsaraiba, a mai Azovi-tenger ingoványába menekült a csodaszarvas, addig a Tarih szerint Adzsem tartományba, vagyis Perzsia irányába vette útját a nemes vad.

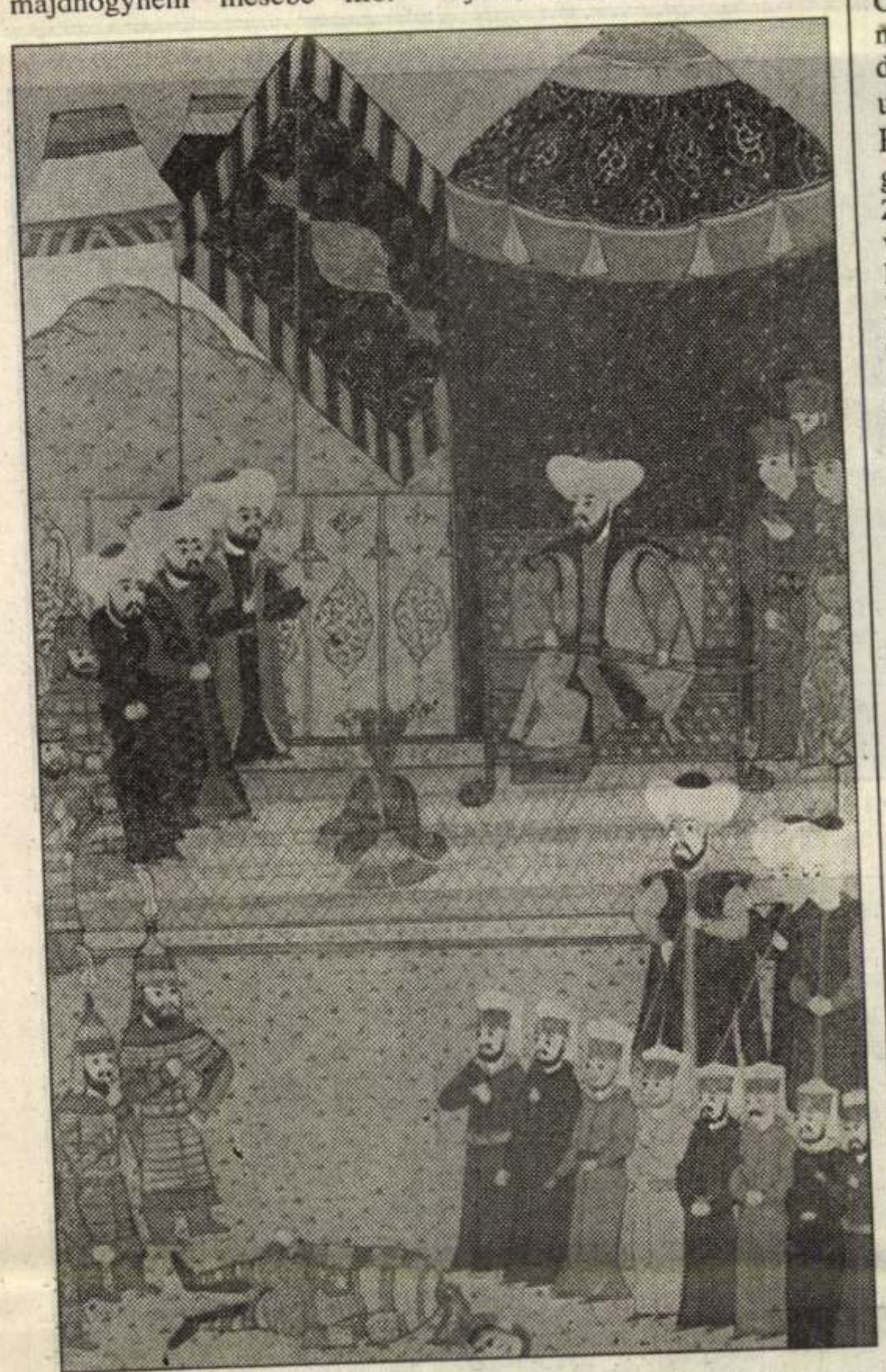

Képzeletbeli jelenet: II. Murád Hunyadi acélsisakját kettészeli szablyával (1442)
Az illusztráció: A magyar történelem oszmán-török ábrázolásokban című könyvből származik (Akadémiai Kiadó)

Volt egy magyar fiú, aki jól tudott latinul és mint utóbb kiderült, más nyelvekhez is jó érzéke volt. Apródnak készült, ám elragadták a törökök. A fiatal rabban felismerték a nyelvtehetséget, és kiemelték az egyszerű rabszolgák közül. Irnok lett, a Fényes Porta alkalmazásába került. A fiú, akit már Mahmud Terdzsümánnak neveztek, részt vett az 1543-as török hadjáratban s jelen volt Székesfehérvár bevételénél. Amikor a török hadsereg fosztogatni kezdett az elfoglalt városban, ő a szétrombolt királyi palota könyvtárába ment. Talált egy díszes kötésű munkát, s belenézett. Az első pár sorból látta, hogy történeti munka. Mahmudban felmerült az előrelépés lehetősége. Ha lefordítja ezt a munkát, akkor jelentősen előrekerülhet a *hivatali ranglétrán* a szultánnál. Magával vitte tehát a kódexet Isztambulba, s lefordította török nyelvre. Azóta az eredeti latin szöveg eltűnt, ám a fordítás, ami a Tarihi Üngürüsz néven látott napvilágot (A magyarok története), megmaradt.

A magyar történészek tudtak erről a kódexről már a múlt században, de teljes egészében csupán századunkban fordította le *Blaskovics* József. Magyarul a Magyar Hírmondó sorozatban jelentette meg a Magvető Könyvkiadó 1982-ben.

A Tarih azonban jóval több mint egyszerű fordítás. A Fényes Portának ilyen mű megjelenése csak úgy volt érdekében, ha az a török célokat megfelelően tükrözte és szolgálta. Úgy kellett Mahmud Terdzsümánnak a fordítást elkészítenie, hogy közben dicsérje a hódításokat, s megindokolja a magyar területek feletti uralmat.

Mi bizonyítja, hogy Mahmud Terdzsüman az egyik ma-

Itt is megtaláljuk a hét vezér legendáját, csakhogy itt egyedül Árpád nevét említik meg, a többi vezért *kapudánnak* nevezik. Árpád-házi királyainkat sorban megtaláljuk, habár egymásutániságuk nem mindig felel meg a magyar történettudománynak, s ugyanez vonatkozik uralkodási idejükre is.

A szerző dolgozott jó néhány olyan kódexből, ami a középkorban ismert volt, de a magyar őskrónikának nem lehet része. Ilyen például a *Nagy Sándor történet*, vagy a *Romolusz és Rémusz történet*, ami ebben a krónikában megvan. Viszont Mahmudnak ismernie kellett Kézai történetét vagy azonos forrásokból kellett dolgozni, ugyanis a hun–magyar rokonság itt kirajzolódik, s elég jelentősen kiemelkedik Attila király alakja.

Mit tudunk a szerző további életéről?

II. Lajos volt apródja 1550-től portai tolmács, 1573-tól portai főtolmács. Bajor nemesi családját, passaui születését (1510), magyar tudatát elfeledte, s ízig vérig törökké vált. 1550-ben Erdélybe ment az ottani szászokhoz követségbe, hogy János Zsigmond iránti hűségre szorítsa őket. Többször volt követségben másutt is. 1553-ban Lengyelországban, 1554-ben a királyi Magyarországon, 1559-ben Franciaországban, 1570-ben Velencében járt. Közben elfogták, szabadságát 1573-ban nyerte vissza. 1574-ben Bécsben, 1575-ben Prágában járt, s ott is halt meg. Holttestét az akkor török Esztergomba szállították.

Középkori krónikairodalmunk egyik legsajátosabb és leghányatottabb sorsú kódexe a Tarihi Üngürüsz, amely ma is mutatja az előttünk élők cselekedeteit.

Ősz Gábor

„Egyed vigassággal a te kenyeredet..."

A Závory család emlékei Mikszáthról

A nagy íróhoz, politikushoz és közéleti emberhez, Mikszáth Kálmánhoz személyes kapcsolatok fűzték családunkat.

Dr. Závory Sándor (1842–1921), apai dédapám a híres gleichenbergi fürdőorvos-tudós, volt pápai diák, Mikszáth Kálmán (1847–1910) orvosa volt. Meghitt baráti viszony kötötte őket egymáshoz. Az író nagyon megszerette orvosát, és családjával is összebarátkozott. Závory Sándor 1870–1899-ig volt fürdőorvos az idillikus ausztriai Gleichenbergben a nyári idényekben. Jeles magyar írók, tudósok, művészek voltak itt beutalt betegei. Eötvös Károly, Herman Ottó, Mészöly Géza, gróf Ráday Gedeon. Gróf Zichy Gézának háziorvosa volt. Az állandó gégehurutban, légzési zavarokban szenvedő Mikszáth 1889-től kezdve tíz éven át minden július és augusztus hónapot Gleichenbergben töltötte.

Kedves magyar orvosa az első hetekben mindig megtiltotta Mikszáthnak a beszédet. A társaságot kedvelő, szívesen anekdotázó írónak ez nem volt mindig ínyére, majd a tilalom két-három hét múlva fokozatosan feloldódott, s Mikszáthék így lettek mindig a gleichenbergi magyar társaság központjává. Ez idő alatt még tollat sem vett a kezébe, kivéve egy nyarat, amikor a *Szent Péter esernyőjét* írta meg a fürdőhelyen folytatásokban az *Új Idők* számára.

A Závory család ekképp ismerkedett meg Mikszáthtal, aki Pesten is sűrűn felkereste őket, valahányszor a doktorék a telet Magyarországon töltötték. Amikor az 1900-as évek küszöbén Mikszáth doktora nyugdíjba ment, ő sem kereste fel többé Gleichenberget.

Ezeknek a virágos nyaraknak, Mikszáthék vidám társaséletének utolsó élő tanúja volt nagyanyám, özv. Somossy Lászlóné, szül. Závory Leona (1879–1970). A doktor lánya még 90 éves korában is sok Mikszáthal kapcsolatos irodalomtörténeti értékű eseményt mesélt el, mely az utókor előtt ismeretlen.

Dr. Závory Sándor Mikszáth Kálmán társaságában Gleichenbergben, 1894-ben
(a Somossy család fotóarchívumából)

Dédapám írói vénájú ember volt, aki az „*Emlékeim*" című könyvében (Országos Széchényi Könyvtár) megemlékezik az íróról „*Mikszáth Gleichenbergben*" cím alatt.

Idézek a melegszívű és derűs egyéniségű orvostól: „*Eltemették a boldog embert. Negyven éven át tündökölt a nemzeti dicsőség egén, s midőn annak zenithjére ért: akkor tűnt el, mint egy szétpattant meteor.*"

„Irigylésre méltó életpálya volt az övé. Még a halál is gyöngéden bánt vele. Mint az édesanya szeretett gyermekét, úgy altatta el őt.

Ne panaszkodjunk hát a veszteség miatt, amely az ő elhunytával nemzeti irodalmunkat érte; ne legyünk telhetetlenek. Köszönjük meg inkább a magyarok istenének, hogy oly hosszú időt engedett élnie, amely alatt annyi kincset szerezhetett és hagyhatott örökségül nemzetének.

– Nagy aggodalom szállt rám, midőn gégetükörrel is megvizsgáltam. Bejárattam hozzám mindennap, s tanin-jodol-porbefúvásokat alkalmaztam. El kellett őt szigetelnem, s hallgatásra bírnom.

– Jól tudom – mondám –, százszor érdekesebb dolgokat mondhatnál, mint amit tőlem hallasz, de a te gégédnek pihenni kell. Azért engedd, hogy én beszéljek.

Nagy fontosságúnak tartottam betegeimnél a vidám hangulatot. Feledhetetlenek előttem azok az órák, amiket az ő és családja körében eltöltöttem. De azok lettek ő neki is. Kezdte megkedvelni előadásaimat. Utóbb úgy rám kapott, hogy este is bejárt hozzám.

Vele jöttek neje és két fia is. Lefeküdt a díványra.

– Ne doktor, beszélj! A kis gyerekek is feszült figyelemmel hallgatták s mulattak. A négyéves kis Berci el is nevezett mesecsászárnak. E címre büszkébb voltam, mint doktori címemre. Hízelgett hiúságomnak, hogy beszédemmel Mikszáthot mulattatni tudom. Sohasem múlik el emlékezetemből, mennyire nevetett, a könnyek mint csordultak ki szeméből, midőn egyik este szoboszlói prakszisomat elbeszéltem.

– Ejnye az Árgyélusát! A vén Jókaitól sem hallottam ilyen jót. Megengeded, hogy ezt leírjam?

– Tessék. Le is írta az egyik Almanachban, és a 90-es években ki is adta e cím alatt: „Aesculap az Alföldön. (Aesculap: az orvoslás istene. (Sok derűs történetemet felhasználta műveiben.)"

Závory Sándor aggodalommal olvasta a lapokból Mikszáth írói pályájának 40 éves jubileumi előkészületeit. Ezt a szegény embert – gondolta – még agyonjubilálják, agyongratulálják. Hetek óta nem ment felé – kíméletből. Levélben gratulált neki. E levélből idézem utolsó hozzá intézett szavait.

„Kedves Kálmán! Jubileumod alkalmából történt ünneplésed fáradalmait kipihenhetted már annyira, hogy az én együgyű gratulálásomat meghallgathatod. Engedje a Gondviselés, hogy dicsőséged verőfényében még sokáig sütkérezhess.

Sok szép dolog történt veled. De hogy doktorrá avassanak: az már méltatlanság volt ellened. Te Mikszáth vagy! Téged már nem díszíthet se doktori cím, se erdő, mindez hiábavalóság, mint a prédikátor mondaná.

De már hogy neked dominiumot adott a nemzet jubileumi ajándékul: ezzel túltett a francia akadémián.

»Egyed vigassággal a te kenyeredet és igyad vidámsággal a te borodat«, amit az a dominium teremni fog. (Prédikátorok: IX. 9.)"

Sajnos a doktor jókívánata nem teljesült rajta. Teljesüljön utódain!

Somossy Tamás
pápai öregdiák

Májusban a legszebb a malonyai arborétum

A kertépítő báró örökzöld parkja

A hajdani Nyitra vármegyei Malonyán a hírneves arborétumot „örökzöld parkot" *dr. Ambrózy-Migazzi* István báró 1892-ben kezdte építeni kertészével, Misák Józseffel. A gondolat, hogy valahol „északon" örökzöld kertet teremtsen, már régen foglalkoztatta. Álmainak megvalósítása akkor vált lehetővé, amikor feleségül vette az aranyosmaróti mágnás negyedik leányát, *Migazzi* Antóniát, s így a malonyai birtok tulajdonosa lett. Csaknem egy évszázada látott neki a báró annak a hatalmas munkának, amellyel Európa egyik legszebb örökzöld parkját megalkotta a Nyitrától mintegy 20 kilométerre húzódó dombokon.

Mindannyian szomorúan veszünk búcsút ősszel kertjeinktől, amelyben fél évig csupaszon állnak a fák, csak a tűlevelűek uralkodnak benne komoran, a halál jelképei. Ezzel szemben az angol kertekben nincs halott időszak, ott egész éven át gyönyörködhet az ember szeme az örökzöldek lombjain. A báró már akkor felvetette a kérdést, miért nincs ez nálunk is így. A felelet erre a tudósok és a gyakorlati kertészek részéről egyaránt az volt: igen, az *angol óceáni éghajlat kedvez az örökzöldeknek, de a mi kontinentális klímánk hidegét nem viselik el.*

Ambrózy-Migazzi nem sokat vitázott, a sok beszéd helyett az 55 hektáros cseres-tölgyes erdő helyén megteremtette az örökzöld paradicsomot. Nagy kitartással kellett munkálkodnia, hogy megvalósítsa az eddig hihetetlennek tartott tervet. A mediterrán, védett Abbázia mai nevén az isztriai Opatija kertjeiben az első világháború előtti időkben 207-fajta örökzöld és nyári zöld növényt ápoltak. Ugyanezen időben *Malonyán 600-700 különféle örökzöld fás növény telelt ki minden takaró nélkül.* S nem néhány példányban, amelyet mindenféle rafinériával külön ápol a kertész, hanem tömegestül. Ez az 55 hektáros kert valóságos dendrológiai gyűjtemény, de minden faj és változat számos példányában él együtt.

Egyesek úgy akarták megmenteni a közép-európai klíma örökzöld ellenes tévhitét, hogy feltételezték: Malonya kivételesen kedvező éghajlata nyújt menedéket az örökzöld növényeknek. Szó sincs róla! Malonya a Kárpátok alján fekszik, északabbra, mint Bécs és München. Nincs védve a hideg szelektől. Télen hetekig marad a hőmérő higanyszála mínusz 20 C-fok alatt, gyakoriak a viharos szelek, s még májusban is előfordult mínusz 9 C-fokos lehűlés. A nyár szeles és száraz. A déli és keleti lejtők már a birtokon kívül fekszenek. De nemcsak az éghajlat, a talajviszonyok is kedvezőtlenek. Sovány, túlságosan kötött, hideg, szegényes

Báró Ambrózy-Migazzi István, kertalapító mellszobra

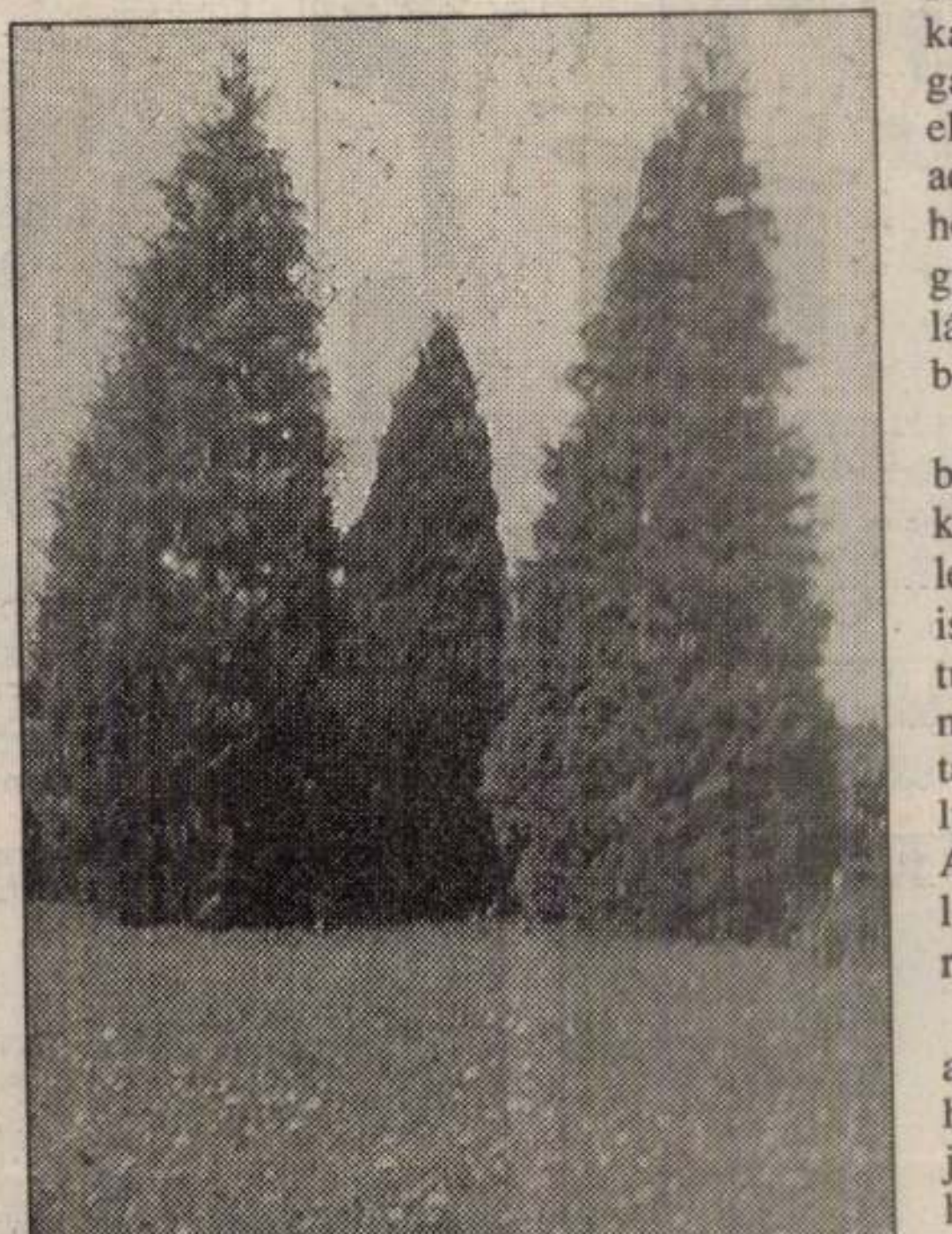

Thuja occidentalis – Malonyai tuja –

…ág, nyáron kőkemény és repedezett, télen tésztaszerűen kenődik. A magaslaton a kavicslerakódások kemény konglomeráttá tapadnak össze. Az oda telepített ültetvények számára aknákat kellett vájni, és földdel kitölteni. A lápföldet, humuszt, sziklákat messziről kellett hozatni. Vízhálózatot kellett kiépíteni. A kert telepítése során baj volt a kondokokkal és pajorokkal, utóbbiak különösen a Rhododendron és Azalea telepet tették tönkre.

A kertépítés során a szelek elleni …elmül *meg kellett hagyni az eredeti…ott élő gyertyán- és cserfákat és …éb növényeket*, úgy, mintha egy régi …at akarnának átépíteni anélkül, hogy …kókat kiköltöztetnék. A kert építője 55 hektáros parkját azzal akarta télen-nyáron teljes pompájúvá alakítani, …y *csupa örökzöld bokorral, fával* …tte tele. Ámde őshonos örökzöld vajmi kevés él nálunk, s az sem mind alkalmas művészi park építésére, annál inkább bővelkednek ilyesmiben a Földközi-tenger vidéke, Észak-Afrika és Ázsia roppant erdei.

A kertépítő a meleg vidékek növényeit, köztük sok-sok olyat, amely a fagyot, havat sohasem látott, telepített át Malonyára. Igen nagy növényanyagot kellett beszereznie, mert a legtöbb növény a maga fajtájának a társaságában érzi jól magát. Eleinte szerényen csak 16 faj elszaporítását vette számításba, a későbbi években az eredmények láttán már 600-700-ra növekedett a honosított növények száma. Nagyvonalú kísérlete bevált, s rövidesen olyan park koszorúzta a malonyai Ambrózy-kastélyt, amely a szemet decemberben, januárban és a nyári hónapokban egyaránt gyönyörködtette.

A báró rendező keze gondosan ügyelt arra, hogy ne csupán a lomb sokféle zöldje adjon kellemes színfoltot, hanem tavasztól őszig a virágoké is. S ha jön az ősz, a tél, az örökzöld lombtömegből ragyogó ékkövek gyanánt tűz elő a sokféle fa meg bokor havaskék, skarlátvörös, narancsszínű, bíbor, fekete meg rubin bogyója, amely átveszi a virágok színteremtő szerepét, s megtartja addig, amíg az első Andromédák, boroszlánok és Eriák kibontják a hó alatt legelső szirmaikat.

A kertalapító Ambrózy-Migazzi tanulmányaiban csak érinti a módszereket, amelyekkel eredményeit elérte, és csupán néhány útbaigazítást ad. Általános szabályoknak szerinte nincs értékük. A legfontosabb a megfelelő termőhely kiválasztása. Ezzel ellensúlyozhatjuk a kedvezőtlen éghajlatot, fokozhatjuk a növények ellenálló képességét. Azt, hogy melyik az alkalmas termőhely, csak próbálgatásokkal lehet esetről esetre eldönteni. Bizonyos támpontot adnak a növény eredeti termőhelyének klimatikus és ökológiai viszonyai és növénytársulásai, de sokszor ezek is cserbenhagyhatnak minket.

Anatómiai és morfológiai bélyegek, amelyekből következtetni lehetne a növények ellenálló képességére, még alig ismeretesek, ezek felfedezése a tudomány jövő feladata. Különösen kedvező hazánk éghajlata a *bambuszféléknek*, mert nálunk melegebb a nyár mint Angliában és Belgiumban. Malonyán valóságos bambuszsűrűségek tenyésznek.

Az alapító tapasztalataiból azt a következtetést vonta le, hogy az örökzöldek nem pótolják és nem is szorítják ki a mai hazai fáinkat, hanem igen előnyösen egészítik ki azokat. A gyógyintézetek kertjeiben, fürdőhelyeken hozzájárulhatnak a fürdőévad meghosszabbításához. A legnagyobb jövőjük azonban a városokban van.

A második világháború után az arborétum a kastéllyal együtt a pozsonyi egyetem, majd 1953-ban a Szlovák Tudományos Akadémia gondozásába került, és biológiai kutatóintézet lett. Az arborétum fennállásának 75. évfordulója alkalmával 1967 májusában a kastélyhoz közel állították fel az alapító mellszobrát, és a jubileummal kapcsolatban nemzetközi szimpóziumon emlékeztek meg a hajdani alapító munkásságáról. A Malonyai park szépségével évente sok ezer látogatót vonz, főleg május második felében, mert akkor virágzik az örökzöldek többsége. Különösen a havasszépék, a Rhodonendronok vonzzák óriási virágaik csodálatos színeivel és a karcsú tujafasor párját ritkító szépségével az idelátogatókat.

Baranyi József